HET MISSIEWERK

TIJDSCHRIFT VOOR MISSIEKENNIS EN MISSIEACTIE

GEREDIGEERD DOOR DE DIOCESANE MISSIECOMITÉ'S IN SAMENWERKING MET LEDEN VAN MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES

VIJFDE JAARGANG

C. N. TEULINGS' KON. DRUKKERIJEN — DEN BOSCH

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic-Gen.

Buscoduci, die 15 Julii 1923.

Z. D. H. MGR. D. THEELEN

BISSCHOP VAN NICOPOLIS (BULGARIJE)

BIJ HET PORTRET VAN MGR. D.[1] THEELEN,

BISSCHOP VAN NICOPOLIS (BULGARIJE).

Beesel, bij Roermond, mag zich beroemen niet alleen de geboorteplaats te zijn van elf Paters Passionisten, maar ook en vooral, de bakermat te zijn van een Bisschop, wiens portret „Het Missiewerk" hiernevens geeft.

Z. D. H. werd geboren den 4en April 1877. Hij is de oudste zoon eener talrijke, door en door Christelijke familie, waarvan niet minder dan 4 kinderen zich aan den dienst des Heeren wijdden. Een zijner broeders is Passionist en twee zijner zusters traden bij de Ursulinen in.

Zijne eerste studiën begon Mgr. Theelen op het Bisschoppelijk College te Weert. In 1891 trad hij in de Orde der Paters Passionisten, gesticht door den H. Paulus van 't Kruis, en legde den 21sten October 1893 zijne H.H. Geloften af. Den 23sten Sept. 1899 nauwelijks 22½ jaar oud werd hij, met Pauselijke dispensatie in den leeftijd, priester gewijd.

Van dien tijd af was hij meest altijd bij het onderwijs werkzaam. Lange jaren bestuurde hij de Apostolische school der Orde te Kortrijk in West-Vlaanderen. Ook bekleedde hij, daartoe gekozen door zijn Ordebroeders der Hollandsch-Belgische Provincie, den post van Provinciaal Consultor.

Te midden van den oorlog in 1915 gewerd hem te Kortrijk de tijding zijner benoeming tot Bisschop van Nicopolis in Bulgarije, met residentie te Roetsjoek. Mgr. Theelen werd daardoor geen Vicarius Apostolicus met den titel *in partibus infidelium*, maar resideerend bisschop van het aloude Nicopolis, waar ook een ander

---

1) Mgr. Theelen teekent altijd D. Theelen d. i. Damianus Theelen. Joannes, Josephus Hubertus zijn zijne doopnamen, Damianus a Virgine Perdolente (der Smartvolle Maagd) zijn kloosternaam.

eerbiedwaardig Nederlander een halve eeuw geleden den Bisschopsstaf voerde n.l. Mgr. A. J. Pluym, wiens nagedachtenis èn in Holland èn in Bulgarije nog in zegening is.

De Pauselijke Nuntius te Brussel had in last aan Mgr. Theelen de brieven der benoeming te doen toekomen tegelijk met het verzoek, zich zoodra mogelijk naar Rome te willen begeven.

Den 15 Aug. 1915 had te Rome de plechtige Bisschopswijding plaats, toegediend door Z.Em. Kardinaal Granito di Belmonte, oud-nuntius te Brussel en te Weenen. Zij had plaats in de kapel van den H. Paulus van 't Kruis, deel uitmakende van de basiliek van de H. H. Joannes en Paulus, behoorend bij het Moederhuis der Passionisten. Assistenten bij de bisschopswijding waren Mgr. P. Moreschini, Aartsbisschop van Camerino en Mgr. H. Doulcet, voorganger van den nieuwen Bisschop op den Stoel van Nicopolis.

Beide assisteerende Bisschoppen behooren tot de Orde der Passionisten. Nog een ander Bisschop-Passionist, Mgr. Cordella, van Petigliano, woonde de plechtigheid bij.

Z. H. de Paus begiftigde den nieuwen Bisschop met een prachtig bewerkt borstkruis met edelsteenen en paarlen ingelegd. Toen Z. H. dit vaderlijk geschenk overhandigde, sprak de Paus, zinspelend op het gebruik, dat op een bisschopskruis geen Christusbeeld aanwezig is: „Het borstkruis van een Bisschop is effen, „zonder Christusbeeld, want degene die aan dat kruis gehecht „moet worden, is de bisschop zelf."

Met dezen troost vertrok Mgr. Theelen, via Holland, waar hij van zijne dierbare ouders afscheid nam, naar Bulgarije, waar Z. D. H. sinds 1915 met veel vrucht, maar ook met ongeloofelijke inspanning werkzaam is.

Zijn wapenspreuk is: *Dominus spes mea.* De Heer is mijn hope. Moge Z. D. H. ook met de H. Kerk kunnen zeggen: Op U, o Heer, heb ik gehoopt, in eeuwigheid zal ik niet beschaamd worden. *In Te, Domine, speravi non confundar in aeternum* 1).

1) Wij maken van deze gelegenheid gaarne gebruik om het gebed van Benedictus XV voor de hereeniging der Oostersche Kerken met Rome, indertijd door den Priestermissiebond uitgegeven, warm aan te bevelen in de godsvrucht onzer lezers.

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

HOE DE HEIDENSCHE KEIEES ZIJN GOD LAAT OORDEELEN.

In den 4en Jaargang van „Het Missiewerk" No. 3 pag. 154 is P. Jos. v. d. Kolk een studie begonnen over het Godsoordeel bij de Heidenen. Het hiervolgend artikel zet die studie voort. Het heeft, gedocumenteerd als het is, door het lange wachten niets van zijn belangrijkheid verloren.

Redactie van het Missiewerk.

Vier soorten van Godsoordeelen worden op Kei gepractiseerd: Eed, duel, proef en lot.

I. *Eed.*

Er is hier natuurlijk alleen sprake van den zgn. „zuiveringseed", of den eed waardoor een beklaagde zijn *onschuld* wil bewijzen. Wordt n.l. iemand van een ernstige misdaad beschuldigd (groote diefstal, moord, overspel, enz.), en kunnen de dorps- en familiehoofden na onderzoek en getuigenverhoor, niet tot klaarheid komen in de zaak, dan wordt de aangeklaagde of betichte, zoo hij alle schuld blijft ontkennen, verplicht zich door een eed (*soeban*) te zuiveren van de aanklacht of verdenking. Hij moet een eedsformuul (*taroman*) uitspreken, in den vorm van een imprecatio of zelfvervloeking, waarbij hij de Godheid tot getuige neemt, niet alleen als getuige der waarheid, maar ook (en dat weegt 't zwaarst) als Wreker van den meineed 1).

Meestal bestaat die eed alleen in woorden, in 't uitspreken van een plechtige formuul: wordt de beschuldigde echter tevens verplicht een of andere uiterlijke handeling te stellen (b.v. zand eten: *naän soeban* = een eed eten), dan heeft men eer te doen met een rechts-*proef* (zie onder III: 5), en dan wordt de imprecatio of *taroman* meestal ook niet door den eed-aflegger zelf uitgesproken, maar door een der heidensche priesters of hoofden.

1) Een volkomen juramentum imprecatorium dus; zie o.a. Noldin: *De Praeceptis*: de juramento. — De geschiedenis van het juramentum imprecatorium als juridisch middel van onderzoek (ook bij de kerkelijke rechtbanken) werd behandeld door Hildenbrand: *Die purgatio canonica und vulgaris*; Hinschius: *Kirchenrecht* e.a.

Opmerkelijk is wel bij den Keieeschen zuiverings-eed, dat er, zooals de Keiees zegt, een *tempo* gegeven wordt, d.w.z. een termijn of ,,speling'' van een of twee maanden. Krijgt de eed-aflegger in dien tijd geen ongeluk of ongewone ziekte, of niet de kwaal of ramp die hij in de imprecatio afbad, is dit een bewijs, dat hij waarheid gesproken heeft en werkelijk onschuldig is.

Men zou kunnen denken dat deze omstandigheid meer schrik zou geven voor den zuiveringseed, wijl de Godheid a.h.w. dan zooveel tijdruimte heeft tot straffen van een meineedige, doch het tegendeel is waar. ,,De vrees voor de tastbare en onmiddellijke straf die op een bekentenis (of eedsweigering) zou volgen van den kant der hoofden, maakt op den Keiees meestal meer indruk dan de mogelijke straf der Godheid, die nog in het ongewisse verschiet ligt'' 1).

Nu en dan wordt deze zuiveringseed nog toegepast en men heeft er, indien hij in forma geschiedt, veel ontzag voor, wijl het geloof aan de alwetendheid, almacht en rechtvaardigheid van den *Doead Hoekoem* (God der Gerechtigheid) die in de *taroman* aangeroepen wordt, bij de heidenen zeer sterk is. Het Nederlandsche Gouvernement echter geeft in de latere jaren weinig vrijheid aan de hoofden om recht te spreken: de ambtenaar van B.-B. (controleur) neemt zèlf de voornaamste misdrijf-zaken in onderzoek met getuigen-verhoor, en doet uitspraak, soms in overleg met de hoofden. Zoodoende raakt de Keieesche zuiveringseed op den achtergrond in 't publieke recht, en komt daarvoor de gewone eed, waarin God alleen als Getuige der Waarheid wordt aangeroepen in de plaats.

Het wekt echter wel den indruk, dat zelfs de christenen dien kantoor-eed (*soeban kantor*), zooals zij hem noemen, niet zoo hoog stellen als den ouden Keieeschen eed (*soeban eiwaav*). Begrijpelijk is 't ook, dat vele Keieezen zich geen eed kunnen denken zonder imprecatio,en het zeer vreemd vinden dat b.v. ook *getuigen* een eed moeten afleggen bij een gerechtelijk onderzoek, in plaats van de beschuldigde alleen. Eed heeft voor den Keiees oorspronkelijk alleen de engere beteekenis van zuiveringseed (bezwering van onschuld in een duister geding). Een eed is voor hem oorspronkelijk iets vernederends, veronderstelt een zware verdenking.

Wijl de Keieezen erg druk *liklak* spreken, zooals zij het noemen, (d.w.z. lichtvaardig anderen verdenken, betichten, aanklagen, lasteren), zijn zij er ook gauw bij om voor kleinigheden en zonder publiek rechtsgeding, een minder-plechtigen eed te doen, door het lichtvaardig aanroepen van God, of van een geest om zich van een

1) Pater Geurtjens: *Annalen v. h. Missiehuis Tilburg*: 1913, p. 341.

verdenking te zuiveren. Dat wordt zelfs dikwijls, zooals bij alle volkeren het geval is, een gewoon stopwoordje 1).

Lichtvaardig doet men dus een niet-plechtigen eed, en ik geloof zelfs tamelijk licht een meineed. Ook de meineed bij de „kantooreeden" is niet zeldzaam, terwijl de vroegere, plechtige zuiveringseed als iets veel ernstigers en heiligers werd aangezien, als een echt *sacramentum*.

II. *Duel.*

Hier is niet sprake van het eere-duel dat op Kei totaal onbekend is, maar alleen van het gerechtelijke duel 2).

Dit duel is echter geheel verdwenen. Alleen ouden van dagen weten er nog van te vertellen. Het bestond in elkaar bevechten met pijl en boog (*enfan*), of met het geweer (*entoen*), of met steek- en snijwapenen (*entawat*). Treedt bij den zuiveringseed maar één persoon op (de beschuldigde of verdachte), bij het duel komen aanklager en aangeklaagde beiden op. Hier wordt dus ook het waarheid-spreken van den aanklager om bizondere redenen of vermoedens gerechtelijk in twijfel getrokken en gerechtelijk onderzocht en aan Gods oordeel onderworpen. Desgewenscht konden beide partijen zich door een ander laten vervangen (*entaha tomat-ni ken* : iemands rechtszaak overnemen). Ook konden de hoofden zelf twee of meer duellanten, b.v. familieleden van de partijen, aanwijzen, indien dit wederzijds werd goedgevonden.

Zelfs de *oorlog* was in 't oog van den Keiees vaak in zekeren zin een gerechts-duel, waarbij de Godheid zeker de schuldigen liet sneuvelen of verliezen. Het sneuvelen van één persoon, of het vloeien van 't eerste bloed aan één van beide zijden, was in zoo'n geval

1) Dergelijke stopwoordjes zijn o.a. *Doeang* (mijn God), *Doead ruk i* (bij God), *Doead eniet jau* (God ziet mij), enz. — Veel talrijker echter zijn de „stopwoordjes" die een verwensching van een *ander* beteekenen. De Keiees is in dit opzicht zeer grof in zijn taal, als hij verstoord is : *Doead naän o* (God ete u op) *Doead enfamoö o* (God ranzele u af) *Doead enfangier o* (God klieve u door midden) enz. enz. En alsof men aan 't ijdel gebruik van Gods naam bij verwenschingen nog niet genoeg had, wordt de litanie nog zeer verlengd door 't aanroepen van de *mitoe* (soort halfgoden), *niet* (afgestorvenen), monsters, ziekten enz. die den ander mogen „treffen." Zooals : *Bel* (mitoe), *Web* (pest), *Benakit* (ziekte), *Tobat* (mitoe), *Loem-waard* (mitoe), *Raeit* (kwelgeesten), *Bahan* (doodskist) *Waav* (varken), *Rênam* (je moeder), *Karit* (zeemonster) *Lör* (zeemonster), enz. — Men kan soms een taaltje uitslaan, maar men meent het meestal zoo erg niet. Soms is 't alleen schertsend zelfs.

2) Duellum judiciale, judicium campi, pugnae zooals bij de heidensche en christen Germanen. Evenals bij den zuiveringseed treedt ook hier de Godheid op als Wreker. Wie verwond of gedood wordt in zoo'n duel, is schuldig ; wie overwint is „zuiver".

voldoende om den oorlog als ,,beslist te beschouwen, wijl de *Doead Hoekoem* dan reeds had getoond aan welken kant het recht of de onschuld was. De ,,oorlog'' werd dan daarna verder ,,vreedzaam'' uitgevochten door onderhandelingen, door het zoeken naar middelen om de recht-hebbende partij voldoening te geven ; want ,,vechten was verder overbodig, de wapens moesten worden neergelegd : God had reeds geoordeeld.'' — Zóó beschouwd waren duel en oorlog dus nog niet zoo heel ,,barbaarsch'', o 20ste eeuwsche blanken !

Oude Keieezen kunnen het soms betreuren, dat hun zuiveringseed en gerechtelijk duel en oorlog, moesten wijken voor het onderzoek op het ,,kantoor'', volgens Europeesch model, omdat ,,de leugenaars nu kunnen winnen'', of ,,omdat vaak een zaak onbeslist blijft bij gebrek aan bewijzen.'' Volgens hun opvatting was vroeger geen van beide mogelijk : *God oordeelde.*

,,Och toewan, klaagde een Keieesch hoofd tegen Pater Geurtjens, ,,God kent de zielen : hij ziet het binnenste van den buik (gemoed) ; hij liet in den oorlog de schuldigen sneuvelen. Maar tegenwoordig ligt alle kracht in het *praten*, en die op het kantoor het hardste liegt, heeft het grootste gelijk'' 1). Dit laatste is beslist de opvatting van den Keiees, en vandaar dat het latere gerechtsonderzoek een bron is geworden van veel geknoei, advocaterij, leugentaal, omkooperij, meineed. Zelfs de lagere ambtenaren (inlandsche klerken, pradjoerits enz.) leenen er zich makkelijk toe om voor geld een zaak te ,,helpen'' (*enfaha hoekoem* : een uitspraak afkoopen), en nu de Keieezen dat weten bij ondervinding, is het ,,heilige'' er af. Zeer juist zeggen zij dan ook niet, na een kantoorvonnis : ,,*ken*'' of ,,*sa vuk*'' (recht of onrecht ; zuiver of schuldig), maar : ,,*oetoeng*'' of ,,*voege*'' (voordeel of nadeel ; gewin of verlies). En het ,,verliezen'' van een geding op 't kantoor is lang zoo beschamend niet, als vroeger het ,,schuldig-bevonden worden'' bij een duel. Het publiek kan nu nog altijd denken : ,,en tòch had hij gelijk : *God heeft nog niet geoordeeld.*''

III. *Proef.* 2)

De gerechtelijke proef (zooals de bekende waterproef, vuurproef en dgl.) wordt eveneens zeldzamer op Kei, doch is nog niet geheel verdwenen zooals het duel. De missionarissen hebben de toepassing

---

1) *Annalen v. h. Missiehuis Tilburg* : 1913, p. 359.

2) Voor Indië noemt Dr. Wilken o.a. : de duikproef, de heet-water-proef, het steken van den wijsvinger in gesmolten hars, het druppelen van gesmolten lood op de hand, het vasthouden van een gloeiend ijzer, het bestrijken der tang met een gloeiend ijzer, enz. — De balans-proef was in de 18e eeuw in Duitschland nog bekend : te Oudewater schijnt men nog een balans te bewaren, waarop men de ,,heksen'' woog. — De vergif-proef bestaat in Afrika, de wilde-dieren-proef in Madagascar, enz. Van de rechtsproeven kende men in de Middeleeuwen b.v. : het judicium ignis (vomerum ignitorum, ferri candentis), jud. aquae (ferventis, bullientis, calidae, frigidae, fluentis), jud. aenei, jud. feretri, jud. offae, jud. crucis, jud. Sae Eucharistiae etc. (zie o.a. Kober. : *Kirchenlexion* : Gottesurtheile).

ervan soms nog bijgewoond. Van de ruim twintig soorten die men elders kent, bestaan er op Kei hoofdzakelijk slechts een vijftal, die alle genoemd worden *ken-sa* (*ken* = juist, raak, recht, gelijk, onschuldig, ja ; *sa* = valsch, mis, onrecht, ongelijk, schuld, neen ; dit dubbel-woord lijkt wel op het Hebreeuwsche lotwoord ,,urim-tummim" : ja-neen). — Ze zijn :

1. *Taheit* (= zee). Deze meest-gebruikte vorm, de duikproef, bestaat zoowat door heel Indië.

De twee partijen, of plaatsvervangers van de partijen, gaan een eindje in zee tot het water aan de schouders reikt. Dan duiken zij op een gegeven teeken omlaag en moeten neergehurkt zich onder water aan een zwaren koraalsteen van den zeebodem of aan 't ondereind van een ingeheiden paal vasthouden. Bij elk hunner staat een getuige (*saksiw*). Hij die het langst aldus onder water kan blijven is onschuldig. De Keieezen, die echte zwemmers zijn en goed kunnen duiken, kunnen het tamelijk lang onder water uithouden ; maar de *Doead Hoekoem* bewerkt noodzakelijker-wijze dat de schuldige bij zoo'n duikproef ten slotte boven moet komen. Men verhaalt er van, dat zoo'n schuldige onder water zeer bevreesd wordt en ten slotte een vuurbol of vurig monster op zich ziet aankomen, recht naar z'n oogen toe : dat beangstigt hem zóózeer, dat hij plotseling den steen of paal loslaat en naar boven komt, waarop dan een groot geroep (*enfoer*) van al de toeschouwers : ,,*sa ruk* : schuldig !"

Bij de zelfvervloeking, de imprecatio (*taroman*) die te voren uitgesproken wordt, is soms ook sprake van dat ,,vuurmonster" : ,,God der Gerechtigheid .... maak dat de schuldige zal aangevallen worden door vurige zeemonsters en venijnig ongedierte, die hem het gezicht en het geheele lichaam dermate zullen steken, dat hij spoedig boven komt drijven als een puimsteen".

De gewone formuul echter noemt die bizonderheid niet, doch geschiedt als volgt : vóór de partijen duiken neemt één der hoofden (*tetèn*) plechtig een jong, lichtgeel klapperblad of de top van een nog niet ontplooid klapperblad (*sasaut*), legt daar wat goudschraapsel op, als een offertje (*soobsoob*) gewikkeld in een rood lapje, beweegt het blad boven zijn hoofd en spreekt dan luid en plechtig deze *taroman* uit : ,,*Doead Hoekoem, Larwoel, Ngabal, Noehoe-meet* 1),

1) De vertaling dezer termen is niet gemakkelijk. *Doead Hoekoem* zou men 't best kunnen vertalen door ,,God edr Gerechtigheid" (God Oordeel). *Lar-woel*, letterlijk ,,roodbloed" is de God des Bloeds, der Wraak, de God der Oersiwa's. *Ntabal* (van Bali ?) is de God der Oerlima's. *Noehoe-meet*, God van land en zee, van 't heelal. Men heeft verder nog : *Ler-woean* (God van zon en maan), *Ler-midan* (God des donders) enz. Het juiste begrip der Keieezen is moeilijk te achterhalen of liever zij

zie toe : indien deze bij zijn verklaringen heeft gelogen, gij o God der Gerechtigheid, maak hem dan licht als een puimsteen of een sagostengel, opdat hij bovendrijve en schuldig worde bevonden. Indien hij echter waarheid heeft gesproken, maak hem dan zwaar als een zwarte keisteen, opdat zijn recht blijke''. Daarna gooit de *tetèn* het klapperblad in zee, na tot driemaal met alle toeschouwers geroepen te hebben : ,,*Jèjè oewee !*'' Bij het derde geroep duiken de partijen en begint de ,,waterproef'' die een groote spanning en een zekere angstige huivering bij de omstanders te weeg brengt.

Geen één Keiees, die niet stellig gelooft aan de juistheid en het afdoende van zoo'n plechtig godsoordeel. Maar toch verdwijnt ook dit vroeger veel-gebruikt ordalium, èn omdat het Gouvernement de grootste geschillen en misdrijven zelf onderzoekt en vonnist, èn omdat de latere godsdienstige opvattingen in strijd komen met dit heidensch gebruik.

Het is echter lang niet uitgesloten, dat vroeger wel eens ,,misbruik'' gemaakt werd van die duikproef, b.v. in een geval als het volgende : Een jonge man wordt beschuldigd van overspel ; hij wordt verzocht zijn schuld te bekennen en dan tot straf de vrouw tot zich te nemen als echtgenoote en eenige boete te betalen. In zijn binnenste verlangt hij niets liever dan met die vrouw te trouwen, al is zij b.v. van lageren stand en als is heel z'n familie er op tegen. Om zijn doel te bereiken ondergaat hij ,,graag'' de duikproef en drijft *spoedig* boven, om gauw het vonnis te vernemen dat ,,zij de zijne is''.

Deze duik- of waterproef geschiedt nu eens door één persoon (beklaagde of verdachte), dan weer door twee (aanklager en aangeklaagde).

2. *Wir* (= een soort knolvrucht, collocasea antiquorum) 1). De Keieezen spreken van *naän wir ;* wir eten.

De twee partijen, en soms bij uitbreiding zelfs alle leden van twee families of alle inwoners van twee dorpen, onderwerpen zich aan dit godsoordeel van schuldig-of-onschuldig (*ken-sa*) door van de bittere, branderige knolvrucht te eten, gemengd met wat schraapsel van 't vleesch van een klappernoot. Na een gebed (*taroman*) als bij de duikproef, neemt ieder een hap. De schuldigen ondervinden

---

hebben er zelf geen juist begrip van. Het lijkt echter wel dat de oude, heidensche Keieezen slechts één Godheid kenden, die zich nochtans in verschillende functies voordeed (God der Gerechtigheid, God Schepper, God der zon, God der maan, God des donders, God van land en zee, God der Oersiwa's, God der Oerlima's enz.), doch niet zóó dat de zon, maan, donder enz. als aparte individueele goden aanzagen. Geen veelgodendom dus. Daarnaast heeft men verder nog 'n soort halfgoden (*Wadar, Mitoe*) wier cultus tamelijk uitgebreid is en onderhouden wordt door de *mitoe-doean* (bewakers van een *mitoe*) : deze waardigheid is meestal verbonden aan een bepaalde, voorname familie.

1) Men zou dit godsoordeel kunnen vergelijken met het judicium offae, of ook met de vergif-proef.

daarbij, zegt men, terstond een geweldige prikkeling in de keel; de tong ontsteekt, zwelt op en hangt zelfs uit den mond, of men begint bloed te spuwen. Inwrijving met olie verlicht de pijn en geneest de kwaal. Het is dus niet ,,tot den dood", maar toch voldoende om schuld of onschuld te toonen, want de onschuldigen ondervinden geen letsel van dien ,,hap". Dit ordalium wordt ook wel eens toegepast als er nog geen bepaalde aangeklaagde is, maar als men een schuldige wil ,,uitvinden" (*enpareis*) onder een heele menigte, een heel dorp of een heele familie. (Zie verder onder IV andere middelen daartoe).

Bij twee families die op zekeren dag aldus een *wir*-proef aangingen, had *niemand* last van de *wir*, en het vonnis luidde: ,,allebei onschuldig;anderen hebben het gedaan."

Pater Geurtjens verhaalt: ,,Deze plechtigheid heb ik meermalen bijgewoond, maar van geen bloedspuwingen enz. was ik getuige. Men vergete niet, dat de Keieesche mond, voortdurend gelooid door de betelpruim, heel wat verdragen kan, en de Keieesche maag kent als 't ware geen verrassingen." 1) Toch is ook dit godsoordeel volgens de Keieezen onfeilbaar: dat praat men den heiden niet uit 't hoofd.

3. *Tiem* (= lood) 2). Bij hem die dit ordalium ondergaat, giet men gesmolten lood in de opengehouden hand: kan hij de proef doorstaan en 't lood een tijdje in zijn hand op en neer laten loopen, dan is hij onschuldig. Alweer gaat een *taroman*, een verwensching vooraf, waarin gevraagd wordt dat *Doead Hoekoem* bij den schuldige het lood door de hand héén moge laten vloeien.

4. *Wêr ningnè* (= heet water) 3). Wie de proef ondergaat, moet een of ander voorwerp uit een *oeb* (groote kruik) met kokend water nemen, na de gewone imprecatio.

5. *Tanat* (= grond, zand). Deze vorm bestaat in het ,,zand of grond eten", terwijl een der hoofden een *taroman* uitspreekt. Soms moet het grond zijn van het terrein waarover het geschil loopt, b.v. bij grenskwesties, diefstal, enz. De gedachte zit hierbij voor, dat *Noehoe* (de God van 't land) den schuldigen zeker zal straffen. Deze proef wordt ook soms gebruikt bij 't afleggen van een eed (men spreekt dan van *naän soeban*: een eed eten), doch meestal zonder

1) *Annalen van het Missiëhuis Tilburg*: 1913 p. 359.
2) Dit kan vergeleken worden met het judicium aenei of ferri candentis.
3) Dit godsoordeel komt overeen met het judicium aquae ferventis, calidae of bullientis.

uiterlijk effect. Zelfs op 't kantoor wordt dit soms nog toegepast, wanneer de gedaagde niet christen of mohammedaan is, en op z'n heidensch beëedigd wil worden. Een der Keieesche hoofden neemt dan op verzoek van den ambtenaar, dien heidenschen eed af met een *taroman*.

IV. *Lot.*

IV. *Lot.* Het lot als godsoordeel dient alleen om een verborgen schuldige ,,uit te vinden" (lijkt op het bekende ,,ausriechen"), niet dus om een beschuldigde een proef te laten ondergaan. Vaak toch gebeurt een of ander misdrijf, waarbij de dader geheel onbekend is, en waarbij ook op niemand eenig vermoeden valt. In zulk geval roepen de hoofden het volk bijeen en trachten door het lot te weten te komen wie de schuldige is.

Dat raadplegen van het lot heet in 't algemeen *enoet daan,* 1) en is op Kei zeer veelvuldig en uitgebreid. Meestal echter heeft het niets te maken met ,,schuld of onschuld" en kan dus niet tot de ordaliën gerekend worden. Alleen het volgende lot-raadplegen is een volkomen godsoordeel. Men neemt een tooverstok (*tongat,* de virga divinatoria) die niet door eigen kracht maar door Gods beschikking den schuldige aantoont. De tooverstok, dien een deskundige (toovenaar) lichtelijk op de vlakke hand draagt, is meestal van een pikzwarte houtsoort (*ai met*), soms van bamboe. Soms ook gebruikt men geen stok, doch de toovenaar ondersteunt zijn rechterelleboog met de linkerhand, en de rechterhand toont dan den schuldige aan ; men spreekt dan van *daan bebeên ;* wat men zou kunnen vertalen : lot van de bevende of bewegende hand.

Een meer ingewikkelden vorm van *daan tongat* (godsoordeel door den tooverstok) beschrijft Pater v. d. Kooij als volgt :

,,. . . . Verleden week werd er in 't dorp (Wain) bekend gemaakt dat niemand naar de tuinen mocht gaan : allen moesten thuis blijven. Waarom ? Er waren ergens balken en tabak gestolen en nu zouden twee toovenaars (mohammedanen) van Mastoer komen om met de wonderbare *tongat* den dief op te sporen. Ziehier hoe zij te werk gingen. Er werd wierook gebrand en daarboven een bamboe van ongeveer 1 M. lengte (de *tongat*) heen en weer boven de wierookwalmen bewogen. Daarna werden drie stukjes hout op den grond gelegd : het eerste moest voorstellen *het gestolene,* het tweede *het dorp zelf* (Wain), het derde *een ander dorp.* Toen werd de *tongat* met één uiteinde

1) *Daan* is eigenlijk het vlies rond de ingewanden van een varken : ingewanden van varkens en kippen worden bij het slachten vaak geraadpleegd om er de toekomst of een of ander geheim uit te lezen. Bij uitbreiding heet verder elk lot *daan.*

bij het eerste houtje gebracht dat *het gestolene* voorstelde en de Slam sprak op plechtigen toon : ,,*Tongat* ruik goed en toon ons aan, of menschen van *dit* dorp of van een *ander* dorp hebben gestolen." Toen hield hij den *tongat* los op de hand en 't uiteinde van den bamboestok wees aan : *ander dorp*. Opnieuw werd er nu verder onderzocht. Weer drie houtjes op den grond, voorstellende : 1/. het gestolene, 2/. een dorp dichtbij, 3/. een dorp veraf. Weer dezelfde ceremonie en de tooverstok wees aan : *dorp veraf*. Bijgevolg de lui van het dorp zelf (Wain) waren onschuldig en konden gaan."

Pater v. d. Kooij voegt er bij : ,,Wat wel opvallend is, is dit : nog nooit heb ik gehoord dat iemand die door zoo'n *tongat* als ,,schuldig" werd aangewezen, zijne schuld ontkende : zou men zich door den schrik en 't tooverachtige laten beïnvloeden ? Ik weet het niet, maar het boerenbedrog zit er bij die tooverijen een vingerdik op." 1)

Men zou hierbij verder nog kunnen opmerken, dat de mohammedaanschgeworden Keieezen, die gretig alle oude bijgeloovigheden aanhouden, er nog nieuwe invoeren. Al kenden de oude heidensche Keieezen de *tongat* reeds als ordalium, de mohammedanen behouden er thans zoowat het monopolie van : in sommige missigit's bewaren zij zulk een ,,heiligen tooverstok", die dan bij duistere kwesties voor den dag wordt gehaald (tegen betaling). Maar het eigenlijke karakter van ,,godsoordeel" gaat eraf, doordat niet meer de *Doead Hoekoem* wordt aangeroepen om recht te spreken, maar aan den tooverstok zelf een innerlijke, wonderbare kracht wordt toegekend : de *tongat* is dus geworden een gewoon toovermiddel.

De andere zeer talrijke vormen van *enoet daan* (lot raadplegen) hebben bij de Keieezen geen betrekking op schuld of onschuld, maar moeten alleen dienen om de toekomst te kennen, te zien of men geluk of tegenspoed zal hebben, of een reis voorspoedig zal zijn, of een onderneming zal slagen, of een tuin of vischfuik winst zal aanbrengen, of een epidemie een nog onaangetast dorp of gezin zal treffen, of een ziekte doodelijk zal zijn, of een kind voorspoedig zal opgroeien, enz. enz. Het aantal dezer ,,tooverijen" is zeer groot, en de mohammedanen voegen er nog steeds bij, en ieder geeft voor, een of ander ,,tooverkunstje" te kennen, door het raadplegen van de ingewanden van een varken of kip, 't klieven van een varkensmilt, 't openslaan van een klapper- of betelnoot, het raadplegen van de vlam van een lamp, enz. enz. 2) Het Keieesche leven, vooral van den heiden en mohammedaan, is er overvol van, en die bijgeloovige practijken zullen nog lang blijven bestaan.

---

1) *Annalen van het Missiehuis Tilburg* : 1909, p. 165.

2) We raken hier aan de lange rij van hydromantia, pyromantia, aruspicium, augurium, auspicium, omen, sortilegium, orinomantia enz. enz., alsmede aan 't bijgeloof omtrent halfgoden, afgestorvenen, kwelgeesten, duivelen, talismans, verbodsteekenen, enz.

Tegen de eigenlijke ordaliën, die op zich zelf veel hooger staan dan de vulgaire tooverijen en bijgeloovigheden, en die een veel vasteren vorm hebben en deel uitmaken van 't publieke recht, zal de missionaris op Kei niet hard te strijden hebben. Die verdwijnen als van zelf.

Iets anders is het met de bijgeloovigheid in anderen vorm, waarin het oude idee van den straffenden *Doead Hoekoem* nog overheerscht. Een ongeluk, een zware ziekte, een epidemie, een plotseling sterfgeval, doet hen aanstonds denken en zeggen: „*Doead Hoekoem*: 't is God die straft!" Dat een brave en onschuldige zoo-iets kan overkomen, vinden zij onverklaarbaar. Het kwaad, onder welken tastbaren vorm ook, kan volgens hun begrip alleen komen als „straf", en de persoon zelf die een ramp ondergaat, oordeelt niet anders. Aan ieder „ongeluk" moet een „zonde" ten grondslag liggen, maar dan „zonde" genomen in den ruimen zin die er de Keiees aan hecht, d.w.z. elke overtreding (bewust of onbewust, vrijwillig of niet) van een wet, een adat, een gebod, een atoeran, een plicht, een welvoegelijkheid.

De ordaliën zullen dus naar den vorm wel verdwijnen of zijn reeds gedeeltelijk verdwenen; maar de grond-gedachte ervan, de ingrijpende macht van den God der Gerechtigheid, blijft bestaan en zal nog niet zoo gemakkelijk tot de juiste christelijke opvatting worden omgezet.

JOS. VAN DE KOLK M.S.C.
Langgoer, Kei-eilanden.

CHINA.

Z. EX. DE APOST. DELEGAAT AAN HET WOORD.

In aansluiting met mijn artikel in de vorige aflevering van *Het Missiewerk*, over de dringende belangrijkheid, het beslissende uur van het kath. Missiewerk in China en over den toestand, die de eerste apost. Delegaat daar aantreft, meen ik niet beter te kunnen doen om dien belangwekkenden toestand nog zuiverder te belichten en ieders blik daarin nog scherper te doen zien, dan hier het eerste schrijven aan te halen van Z.Ex. den apost. Delegaat aan de Apost. Vicarissen en alle priesters in China. Zijn onvermoeid rondreizen en zijn voortdurend kontakt met personen en zaken hebben on-

middellijk dat groote en diepe Missiewerk voor zijn blik blootgelegd.

Na de Kerst-Encykliek van Pius XI te hebben aangehaald, waarin Z. H. zijn bekommerd hart uitstort over hen die Christus nog niet kennen, na verder gezegd te hebben welke groote en heilzame verwachtingen de H. Vader koestert van de vestiging van een apostolisch Delegaatschap in China, richt Z.Ex. zich tot al de wijngaardeniers van dat land in de volgende woorden :

Mijne eerbiedwaardige Broeders, welk een sterkte en welk een vreugde ontspringen voor ons, te midden zelfs van onvermijdelijke moeilijkheden, aan de gedachte van te werken met den Paus, dat is te zeggen, met Christus zelf. Door ons zelven kunnen wij niets, ieder van ons is slechts een stofje, maar vereenigd met de Kerk, zijn wij eene onmetelijke kracht, waarlijk onoverwinnelijk, die triomfeerend de grenzen van tijd en afstand overschrijdt. De op verren afstand levende missionaris is als eene electrische lamp; als de draad breekt, dat is, als de missionaris niet meer met de Kerk vereenigd is, gaat de lamp uit.

Wij voelen in ons dat zelfde hart kloppen als in de borst klopte der eerste missionarissen, die voor eeuwen terug in China aanlandden. Dat is het hart der H. Kerk, te weten van het mystieke lichaam van Christus, dat klopt met eene ononderbroken regelmatigheid. Deze missionarissen verdwijnen, andere komen aan, dat hart klopt altijd door, zonder ophouden en zonder vermoeidheid, verspreidend door de wereld het bovennatuurlijke leven der genade. Die vereeniging met de Kerk, die anderen ons benijden en de heidenen zelfs bewonderen, bereidt zonder twijfel voor de Missies van China het „fructum multum" voor waar O. H. J. Chr. van spreekt als Hij Zich zelf de ware wijnstok noemt en zegt dat de ranken die aan Hem verbonden zijn vele vruchten dragen . . . .

Nu rust op ons, Eerbiedwaardige Broeders, eene zware verantwoordelijkheid, want, zooals de H. Vader, in een schrijven over den H. Ignatius en den H. Franciscus Xaverius zegt : „heden meer dan ooit is voor het Evangelie van Christus eene groote en wijde poort geopend."

Wee aan ons zoo wij niet alle krachten inspannen om nut te trekken uit dezen geschikten tijd en indien onze opvolgers ons moesten verwijten ons niet op de hoogte te hebben geplaatst der omstandigheden !

Drie punten in het bijzonder vragen van ons de meest ernstige beschouwing en eischen van ons eene hooge krachtinspanning voor het missiewerk :

1. De wettelijke vrijheid die ons gegeven wordt om te werken.
2. De zeer hachelijke tijd der omkeeringen in China.
3. Het gevaar van het materialismus dat alle geestesstroomingen van het heidensche Jong China beheerscht.

Het onbevreesd geloof der bloedgetuigen, de liefdevolle toewijding van een ontelbaar getal missionarissen en Chineesche priesters en de verborgen heldhaftigheid van zoovele zusters, vreemde en inlandsche, hebben eindelijk de oogen der heidenen geopend en vele vooroordeelen doen vallen. Allen zijn overtuigd of zullen weldra overtuigd worden, dat er achter de katholieke missionarissen geen andere belangen schuilen, maar dat daar alleen de Paus staat, die door de geheele wereld, het geestelijk Rijk van Christus moet en wil verspreiden. Om deze reden is de Katholieke Kerk thans over het algemeen met eerbied bejegend. Vele helderziende heidenen voelen dat het maatschappelijk gebouw niet hecht en heilzaam herbouwd kan worden tenzij op onschokbare zedelijke beginselen en dat het leven moet veredeld en verhelderd worden door een hooger licht. Het is nu de plicht van ons bewaarders van het ware licht der stralende ziel van het Menschgeworden Woord, dat het licht is, *quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum* (Joan. I. 9.) om dat goddelijk licht op den kandelaar te plaatsen en het te doen stralen in allen luister. Wij leven hier in tijden als toen de Kerk uit de katakomben trad.

Er bloeide toen in het Westen een wonderbare lentetijd op van christelijk leven, die het goede der oude romeinsche beschaving behield en een nieuwe levenskiem bracht in de ontbinding der oude wereld. Zoo moeten ook wij werken en bidden opdat God in Zijne barmhartigheid, *qui venit quaerere et salvum facere quod perierat* (Luc. XIX, 10) zijne genade uitstorte en het heil brenge aan dit ontelbaar en arbeidzaam volk in dit tijdperk van zorgwekkende krisis. Inderdaad, wij leven in een kritieken tijd, in dagen van inwendige gisting en herboren worden. China gaat zich omkeeren met ons of tegen ons : dat beteekent : China zal of wel gered worden door den ondergang afwerende beginselen van het Christendom en zich ontwikkelen tot eene groote, machtige natie ; of het zal onder-

mijnd worden door een wijsgeerig materialismus en door dat voortdurend anarchismus, dat alle hooger streven dooft, gezag en orde met voeten treedt, het lijden en de natuurlijke zelfzucht verbittert en uitloopt op „*homo homini lupus*".

Ongelukkigerwijze zijn de nieuwe banen der Chineesche cultuur sterk beinvloed door het oude Europeesche materialismus. Het slechtste heeft men overgenomen, die wetenschappelijke opgeblazenheid die het godsdienstige minacht of veracht en die in het oude Europa zooveel ineenstortingen heeft veroorzaakt. Dat aanmatigend materialismus is bij ons mode geworden : hier echter leeft men op in die darwinistische en sprenceriaansche dronkenheid, die in Europa het vorige geslacht heeft bedwelmd.

Op ons drukt thans de plicht van de grootst mogelijke krachtinspanning."

Vervolgens geeft Z. Ex. ten slotte aan allen eenige praktische raadgevingen om het missiewerk degelijk te vestigen en voortdurend uit te breiden.

Geweldige stroomen van nieuw leven breken zich baan over het oude China, zelfs zijn oud te goedertrouw bijgeloof en zijne oude patriarchale zeden worden door den maalstroom meegesleurd en gaan ten gronde. Hierop kon het Christendom zoo gunstig verbeterend opbouwen. Zien wij niet van hier die verdelgende stroomen onstuimig voortrollen? Een voorbeeld slechts: een confrater schreef ons, dat er eene maatschappij was gevormd om onmiddellijk in China 2000, zegge tweeduizend bioscopen op te richten. Hoeveel priesters, kerken en scholen zijn er noodig om daartegen dammen op te werpen !

Het hulpgeroep voor dat toekomst-land der Katholieke Kerk mag dus niet verflauwen.

De E.P. Gasperment S.J. missionaris in China, heeft sedert een paar jaar een „*Kruistocht van gebeden tot het H. Hart voor China*" ingesteld. In het zoo leerzame maandschrift der Lazaristen te Peking ziet men hoe niet alleen uit alle provincies van China maar uit alle werelddeelen stroomen van deelnemingen toevloeien. Het was ook een der eerste stappen van Z.Ex. den apostolischen Delegaat zijn naam als lid van dien Gebedkruistocht voor China aan den Stichter op te geven.

Laat ons ook in Nederland, ten minste in den geest ons bij dien

Gebedskruistocht voor China aansluiten, waar ook zoovele Nederlandsche Missionarissen naar onze hulp uitzien.

Mocht iemand ook zijn naam op het register in China willen doen inschrijven, dan wil ondergeteekende zich daar met alle genoegen mede belasten.

Missiehuis Sparrendaal, Vught. HENRY RAIJMAKERS, Miss.

MISSIE EN KATHOLIEKE UNIVERSITEIT.

Het feit, dat wij ons de financieele mogelijkheid definitief zien opengesteld om ons hoogste onderwijsinstituut met October te openen, herinnert ons op welsprekende wijze aan onzen plicht tot ontplooiing der krachten, die de gekoesterde verwachtingen gestand zullen doen. Zoo ligt het voor de hand, dat wij, die de Missieactie naar krachten, hebben bevorderd, ook van de Missie de hulp terug mogen verwachten, die wij in ons gezamenlijk streven behoeven. En kan de missie ons helpen ? Een scherpzinnig man heeft zich eens smartelijk geuit in de verzuchting, wààr toch de katholieke ethnologen bleven. De ethnologie, het katholieke vak der toekomst, zal dat zijn alléén doordat wij de missionarissen in het verzamelen van wetenschappenlijk materiaal betrekken. De vraag naar mogelijkheid en historiciteit der oeropenbaring, naar het intellectueel, emotioneel, of volitioneel karakter der geloofsvoorstellingen, naar het verband der Hamitische volken met de Semitische van Babylon, in één woord de beslissende oplossing van de grondvragen der godsdienstgeschiedenis, kan van de zijde der Missie een steun ontvangen, die eenig is in de wetenschappelijke wereld. Het gevolg zal zijn een katholiek wetenschappelijke druk op een tak van wetenschap, die zich, uit verstands- en gemoedsmotieven in een steeds grootere populariteit verheugt. Een propedeutische scholing van toekomstige Missionarissen in de ethnologie ware dus zeer gewenscht opdat zij de uitgebreide vragenlijst, hun door de katholieke Universiteit ter hand gesteld, in meest wetenschappelijken geest kunnen invullen. De hoeveelheid wetenschappelijk materiaal, dat zich op deze wijze in de Seminariën onzer Universiteit binnen weinige jaren zal opstapelen, is dan niet te overzien. Moge de overtuiging, dat Missie en Universiteit elkander noodig hebben, tot eer van Hem, om Wien beiden begonnen zijn, de heerlijkste vruchten afwerpen!

Utrecht. W. VAN DE WIJNPERSSE, litt. cand.

DE NEGERMISSIËN IN GEORGIË (V.-S. N.-A.)

Aansluitend aan hetgeen in „Het Missiewerk", 4e Jaarg. pag. 244 en volg. is medegedeeld, plaatsen wij hier een artikel, dat ons uit N. Amerika is toegezonden. Het bevestigt datgene, wat in onze vorige aflevering gezegd is en vult het aan. *Red.*

Het klinkt wel eenigszins vreemd „Neger-Missiën in de Ver. Staten". Toch bestaan ze werkelijk, en ze vormen een niet onbelangrijk deel der aan de Soc. der Afrikaansche Missiën van Lyon toevertrouwde arbeidsvelden. De Z. E. P. Chabert, (Algemeen Overste dezer Sociëteit), sinds Mei 1921 op bezoekingsreis in al zijne Missiën van Afrika en N.-Amerika, heeft onlangs een uitgebreid verslag over deze laatste uitgebracht. Wij zijn gelukkig hiervan een kort overzicht aan de Lezers van „Het Missiewerk" aan te bieden.

I. *Algemeene Beschouwingen.*

De vroegere Engelsche kolonie Georgië, gesticht in 1732, en in 1870 tot den Amerikaanschen Onafhankelijkheidsbond toegetreden, heeft een oppervlakte van 150.000 vierk. Kilometer. De kust is zeer moerassig, doch het binnenland bevat zeer vruchtbare katoen- en graanvelden en uitgestrekte bosschen. De bevolking, betrekkelijk gering in aantal, stijgt nauwelijks tot 3.000.000 waarvan slechts de helft Blanken. De andere helft bestaat uit vrijverklaarde slaven. Geheel deze Staat behoort tot het Bisdom Savannah, dat in 1906 niet meer dan 18.000 Katholieken telde. Wegens groot tekort aan Priesters voor de Blanke bevolking, zag de Bisschop zich verplicht de Zwarten geheel aan hun lot over te laten. Verschillende Protestante sekten hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om hen allen bij hunne Kerk in te lijven. De meesten behooren tot de Methodisten en Baptisten en zijn niet eens gedoopt.

Natuurlijk kon Rome dien betreurenswaardigen toestand niet dan met leede oogen aanzien. Kardinaal Gotti, toendertijd Prefect der Propaganda, gaf den Bisschop van Savannah den raad, zich

tot de Societeit der Afrikaansche Missiën te wenden, om eenige harer Missionarissen te verkrijgen. Wegens de groote moeilijkheden, voortspruitend uit den anti-Katholieken geest en den rassen-strijd, wilde de Kardinaal het werk der Geloofsverkondiging toevertrouwd zien aan Missionarissen die door hunne roeping gewijd zijn aan het evangeliseeren van het zwarte ras. De Katholieken zoowel als de Protestanten van Savannah geloofden niet aan het slagen der onderneming, en voorspelden spoedig het vertrek der Missionnarissen. Doch de berekeningen der menschen zijn zelden overeenkomstig met Gods raadsbesluiten. En nu, na 15 jaren Apostolaat kan bovengenoemde Societeit slechts de Voorzienigheid prijzen haar gekozen te hebben voor het bekeeringswerk der Negerbevolking van Georgië, en om aan de Amerikanen de volgwijze te toonen ter oplossing van dat vraagstuk.

Aan de arme heidenen van het groote Afrikaansche Savannah, eertijds gewelddadig aan hun land ontrukt om als slaven te arbeiden in de Engelsche plantages, heeft God dezelfde Missionarissen gezonden als aan hun zwarte broeders van de slavenkust.

Mgr. Keiley de Bisschop van Savannah, nam het voorstel van Kard. Gotti aan. Bij zijne terugkomst uit Rome, ontbood Hij den Z. E. P. Lissner, oud-Missionaris van Dahomey, die om gezondheidsreden zijne Missie had moeten verlaten en toen in Amerika lezingen hield ten bate dierzelfde Missie, en verzocht hem aan zijn Generalen Overste in Lyon zijn verlangen te doen kennen : de Societeit der Afrik. Miss. v. Lyon te belasten met de zielenzorg der geheele negerbevolking van Savannah. De Gener. Overste (Mgr. Pellet) nam terstond het nieuwe arbeidsveld aan, dat de Voorzienigheid hem toevertrouwde, en belastte den Z.E. P. Lissner, met eenige andere Missionarissen de nieuwe Missie te stichten. De welbekende Kard. Gibbons beval terstond de Missionarissen warm aan bij al de Aarts-Bisschoppen en Bisschoppen der Ver. Staten. Hij bracht zelfs meermalen een bezoek aan het Moederhuis in Lyon waar hij zich gaarne met de seminaristen onderhield. Hij waardeerde ten zeerste onze bekeerings-wijze en bleef tot aan zijn dood, de getrouwe Vriend en Beschermer der Societeit.

II. *Het slavendom in de Ver. Staten voor de Vrijheidsverklaring.* (1732—1865).

Alvorens den huidigen toestand te bespreken laten we hier een kort overzicht volgen over de zwarte bevolking der Ver. Staten vóór de Vrijheidsverklaring die op den successieoorlog (1861—1865) volgde. — Na het land aan de Indianen ontroofd te hebben, zijn de Europeanen in Afrika het noodige werkvolk gaan

zoeken voor hunne plantages. Zoo hebben zij een slavenras gevormd en onderhouden, in het midden van een vrij volk. Nadat het slavendom uit de Christenwereld verdreven was hebben zij het weer in hunnen Staat ingevoerd. En hoe veel wreeder en onmenschelijker dan het vroegere, was dit nieuwe slavendom ! Die schandelijke menschenjacht-en-handel hebben, alhoewel nu geëindigd, tusschen heer en slaaf een onuitwischbare scheiding teweeggebracht. Deze misdaad moest worden uitgeboet.

Toen de Ver. Staten zich van Engeland scheidden telden zij 700 000 slaven, wier bevrijding werd uitgesteld. In het midden der 19e eeuw was dit getal tot 3.000.000 gestegen. In de Zuidelijke Staten maakten zij den grootsten rijkdom uit der grondbezitters, en dezen, door gewetenswroeging gekweld zochten door alle mogelijke middelen deze bezitting te rechtvaardigen, zelfs vóór ze hun betwist werd. Zij trachtten ook die instellingen in te voeren in de nieuwe Staten die zich bij den hunnen aansloten, en ontzagen zich niet daarvoor geweld te gebruiken. Hun eisch van het recht voor slaveneigenaars van zich met hunne slaven te vestigen in de Staten die het slavendom hadden verworpen, werd verijdeld door de verkiezing van Lincoln tot President. Het gevolg was : scheiding tusschen de Staten met en zonder slaven ; daarop brak de oorlog uit....

De slavenbevolking der Ver. Staten heeft zonder voorbereiding hare vrijheid verkregen. Om haar in bedwang te houden, hadden haar vroegere meesters alles in 't werk gesteld om haar onbevoegd tot vrijheid te maken : zoo was het streng verboden de Zwarten te leeren lezen of schrijven. Geen enkel godsdienstleeraar mocht hen onderrichten zonder verlof en persoonlijk toezicht van den slaveneigenaar.

Ondertusschen was hun aantal tot 10.000.000 gestegen, in 1890. Na de vrijheidsverklaring zijn duizenden scholen verrezen, meestal door de vrije hulp der burgers van de Noordelijke Staten, die zoo hunne overwinning rechtvaardigden en eer aan deden. Wat Godsdienst betreft, hebben de Methodisten en Baptisten hen allen bij hunne kerk ingelijfd, doch zonder den volksgeest en de zeden eenigszins te veranderen. De Protestante Godsdienst heeft zich tot dat verdierlijkte ras verlaagd in plaats van het uit zijn ellendigen toestand op te heffen.

De Katholieke Godsdienst heeft, zooals we zeiden, bij gebrek aan Priesters slechts weinig zielen voor zich kunnen winnen : in 1900 telde zij er 150.000 onder de Zwarte bevolking van Noord-Amerika. En toch kon dat arme volk, het meest behoeftige en ten achter zijnde op alle gebied, niet aan zijn droevig lot overgelaten worden : het moest onderwezen worden in onzen H. Godsdienst die alleen in staat is het uit zijn ellendigen toestand op te richten.

III. *Huidige toestand, na 50 jaar vrijheid.*

Die toestand, na 56 jaar vrijheid, is zoo goed als niet verbeterd. De reden is immer de tweestrijd tusschen Blanken en Zwarten. De vrijgeworden slaven konden geen gelijke plaats naast hunne vroegere meesters innemen. Weliswaar hebben de eersten, sinds hunne vrijwording een zekere opvoeding genoten ; ze zijn eenigszins onderwezen en wat meer beschaafd. Sommige landbezittingen van Blanken, die het plantersleven met het handelsleven in de stad hebben verwisseld, zijn in hunne handen overgegaan. Zij hebben hunne redenaars, dokters en schrijvers, die lang niet voor de Blanken onderdoen. Doch de onverbiddelijke rassenstrijd handhaaft immer in de Zuidelijke Staten, het maatschappelijk verschil, dat vóór den vrijheidsoorlog bestond. Om dat verschil beter te bevestigen en te behouden, bestemt men voor de zwarten in iedere stad 'n afgezonderde wijk, in de stations een afzonderlijke wachtkamer, in de treinen aparte wagons, en zelfs in de trams wordt hun een plaats aangewezen. Huwelijken tusschen Blanken en Zwarten zijn door de wet verboden; en alhoewel de harten der Blanken niet geheel en al voor de Zwarten gesloten zijn, moeten wij toch getuigen, dat maar al te vaak de deuren der vergaderingen en scholen, ja zelfs de Katholieke Universiteiten en kerken voor deze laatsten gesloten worden gehouden.

Men begrijpt welke groote hindernissen hiervan het gevolg zijn voor de bekeering van dat verstooten ras. En er schijnt nog geen hoop te zijn op verbetering van dien toestand. Om die hardvochtige gebruiken te handhaven zouden de Zuidelijke Staten er niet voor terug schrikken geweldddadige middelen te gebruiken, er bestaan zelfs geheime vereenigingen om de zwarte bevolking te bestrijden en aan een schrikbewind te onderwerpen. In 1912 had Pater Lissner, geholpen door een Protestante familie, op het platteland eene school gebouwd voor de katoenverbouwende bevolking aldaar. Op den dag zelf harer opening werd zij verbrand.... Sindsdien wachten onze Paters zich wel een of ander te stichten elders dan in groote steden.

Van de vroegere Katholieken, zonder Priesters, en onder de Protestanten verstrooid, is niet veel meer overgebleven.

Bij al die rampen veroorzaakt door den rassenhaat, komt zich nog een andere voegen, veel afschuwelijker en veel onmenschelijker dan al de andere : het lynchen, waardoor het volk een „schuldige" gevangen neemt, oordeelt en ter dood brengt, recht waarvan maar al te vaak gebruik en haast steeds groot misbruik gemaakt wordt. Men is verwonderd bij een Christelijk volk nog zulk eene

barbaarsche gewoonte, zulk eene schandelijke misdaad te vinden. En het zijn natuurlijk de Zwarten die er meestendeels het slachtoffer van zijn.

In het Katholieke blad „Our Colored Missions" van Januari 1921, uitgegeven te Nieuw-York door Mgr. Burke, voor de bekeering der zwarte bevolking, vinden wij eenige statistieken: van 1885 tot 1918 telt men 1881 gelynchte Zwarten, meestal bij groepen ter dood gebracht, waarvan in onze Missie van Georgië 391. In Juni 1921 werden nog 60 Zwarten gelyncht en honderden gewond.

IV. *Volgwijze bij het stichten der Parochiën. Hindernissen.*

„Het lijkt mij buiten twijfel, zegt de Z. E. P. Chabert, dat de zwarte bevolking der Ver. Staten gemakkelijk het Katholieke Geloof zoude aannemen, indien men voor hen dezelfde volgwijze kon gebruiken als in China en Afrika. Ik ben er zelfs van overtuigd dat het succes spoedig dat van alle Missiën der geheele wereld zou overtreffen. Doch groote beletselen verhinderen dit. Meer dan de Indianen, zijn de Zwarten, in min of meer grooten getale, in de verschillende Bisdommen verspreid. In vele Zuidelijke Bisdommen zijn zij in getal gelijk aan de Blanken. Doch, helaas! niet in rechten en plichten! De onverbiddelijke vijandschap der twee rassen heerscht overal, en verhindert steeds volkomen de onderlinge vereeniging der Geloovigen. Overal is het zwarte ras verdrukt en in alles ten achter gesteld. En terwijl het een onomstootelijke waarheid is, dat het Amerikaansche volk zeer edelmoedig, ontvankelijk voor alle groote denkbeelden, en hartstochtelijk liefhebber van alle menschlievende werken is, en niet het minst van de Missiën in het buitenland, is men niet ten onrechte grootendeels verwonderd, het zulk een onverschillige houding aan te zien nemen tegenover de herhaalde oproepen van wijlen Kard. Gibbons, voor de bekeering der 12.000.000 Zwarten in hun eigen staten.

Men heeft er ook veel over gesproken, vooral van Protestante zijde, dat hier en daar nog vaak de toegang tot de Katholieke kerken, aan de Zwarten, alhoewel niet rechtuit, ontzegd, toch zeer bemoeilijkt wordt. Zonder de Amerikaansche Katholieken daarin te willen verontschuldigen, wijzen wij echter hierop, dat die feiten geen andere oorzaak hebben dan een overdreven, ondoordachte en eeuwenoude geestesgesteldheid. In de verschillende Bisdommen, gevormd door Katholieken die uit verscheiden landen zich

daar zijn komen nederzetten, bestaat n.l. het gebruik dat iedere landsgroep zijn eigen kerk heeft, bediend door geestelijken dierzelfder nationaliteit. Zoodoende hebben de Zwarten geen toegang tot de Engelsche, Iersche, Duitsche en andere kerken. Deze weigeren echter niet onze Missionarissen met geldelijken steun bij te staan om voor de zwarte bevolking kerken en scholen te bouwen.

Doch hoe bedroevend het ook zij voor ons, den ongelukkigen tostand dier 12.000.000 zielen te aanschouwen, het baat ons niet daarover te treuren. Wij moeten alle middelen in 't werk stellen om hen voor de Katholieke Kerk te winnen. Z. H. Benedictus XV heeft het groote middel aangewezen : men moet hun Priesters geven van hun eigen ras.

De E. E. P.P. Josephieten, van den H. Geest, van het Goddel. Woord, en van de Afr. Miss. v. Lyon werken nu om overal neger-parochiën te stichten. De E.E. P.P. van het Goddel. Woord hebben zelfs reeds een seminarie geopend. Maar wat baten al die afzonderlijke werken en stichtingen in zulk een uitgestrekt land als Noord-Amerika, onder 12.000.000 verspreide Zwarten ?

Het wordt hoog tijd, dat we de verstandige en logische volgwijze der Protestanten aannemen ; d.w.z. dat we geheel afzonderlijke kerken en scholen bouwen voor de Zwarten daar de vermenging der twee rassen vooreerst nog onmogelijk is. De Bisschoppen der Zuidelijke Staten verklaren, dat het hun onmogelijk is in hunne seminaries de Zwarten met de Blanken toe te laten, wegens de sterke verscheidenheid der twee rassen. Hoe beklagenswaardig dat ook moge zijn, daar is niets aan te veranderen. En zelfs wanneer de Zwarte Priesters zullen gevormd zijn, zullen zij om dezelfde reden niet tot de vergaderingen der blanke Geestelijkheid kunnen worden toegelaten. In zulk een volledige afzondering loopt hunne roeping natuurlijk groot gevaar.

De oplossing van het vraagstuk kan dus nergens anders gezocht worden dan in de meening van Kardinaal Gibbons : de Geloovigen en Priesters van het zwarte ras allen onder het bestuur van een afzonderlijken Bisschop te plaatsen ; ofwel, volgens eenige anderen : in elk Bisdom een Vicaris-Generaal, onder het gezag van den plaatselijken Bisschop aan te stellen om zich uitsluitend met de zwarte Geloovigen bezig te houden. Welke der twee meeningen verdient de voorkeur ? — Daarvoor wachten we het besluit van Rome af.

HARRY ROTHOFF.

PHILIPPIJNSCHE MISSIETOESTANDEN.

't Zag er treurig uit, toen de Hollandsche missionarissen hier voor het eerst voet aan wal zetten in 1908. Kerken en pastories waren op vele plaatsen in verval bij gebrek aan geld en gebrek aan priesters, terwijl de neutrale godsdienstlooze scholen overal als paddestoelen uit den grond oprezen en het laatste greintje geloof in het oude en jonge geslacht dreigden te verstikken. Het gebrek aan priesters, het gebrek aan leiding en onderricht had al ontzaglijk veel kwaad gedaan van 1898 (het tijdstip der omwenteling tegen Spanje) tot 1908.

Een eigen inlandsche kettersche kerkgemeenschap, met als opper-bisschop (obispo maximo) een afvallige inlandsche priester, Gregorio Aglipay, die bij gebrek aan beter zich zelf den mijter had opgezet, was gesticht en had zonder slag of stoot den weg gevonden tot de verste parochies.

Amerikaansche Protestanten van velerlei geloof maakten propaganda, preekten op straat, verkochten hun bijbels en kwamen met hun opwerpingen uit het jaar nul, omtrent de paapsche stoutigheid ende afgoderij, in troebel water visschen met dollars aan de hengelroe.

Slechte dagbladen boden de laatste snuifjes van de geestigheid der Fransche vrijdenkers en vrijmetselaars en overige bonvivants te koop, als 't beste en 't goedkoopste in 't gebruik.

In den eersten roes der omwenteling tegen Spanje en later onder den gewijzigden vrijheidsdans aan de slippen van *Uncle Sam* was alle dwaasheid van ongeloof en godslastering en alle schunnigheid in druk op dit volk losgelaten ; en het volk was zóó weinig voorbereid op deze losbandigheid der pers onder het vroegere patriarchale bestuur van Spanje, dat het thans het gekste en het allerverkeerdste slikte als een nieuw en wonderbaar evangelie van algeheele vrijheid en dat alles van mond tot mond kolporteerde, dikwijls tot in de kleinste dorpen. *Spanje* was de zondebok ; niets had gedeugd van al wat Spanje gedaan had voor de Philippijnen ; ja de Spaansche *monikken* en *priesters*, die hier drie eeuwen lang aan beschaving en vooruitgang hadden gearbeid en gezwoegd, waren ploerten, en het *geloof*, dat ze gebracht hadden, was hun enkel een voorwendsel geweest om den Filipino aan den leiband of liever in de boeien te houden en uit te zuigen. Alles viel in roerende eenheid op Spanje aan, luid schreeuwende inlandsche vrijmetselaars en orakelende Amerikaansche dominees en Protestanten, met het kennelijke doel het *katholiek geloof* (van Spanje immers) te kleineeren en te dooden onder de Filipino's.

't Was dan ook een samenzwering van een groep inlandsche vrijmetselaars en Amerikaansche Protestanten, die met Aglipay als loods en met 't „nationale" als vlag de schuit van het kettersche inlandsche kerkje binnen haalden tegen Rome. En 't was onder dienzelfden invloed, dat de godsdienstlooze school tot stand kwam.

Men begrijpt, hoe weerloos de Kerk tegenover dit alles stond met sinds de omwenteling *honderden* parochies zonder herders, met *honderden* kerken en pastories verwoest of vervallen of wederrechtelijk door Aglipayanen in bezit genomen, *zonder eigen scholen,* met een volk al te zeer gewend om alles

slafelijk te doen of te laten volgens de bevelen van vader Staat of papa Gobierno.

In de oude christenheid van de Philippijnen was een nieuw missieland ontstaan, dat alle mogelijke geldelijke en zedelijke hulp van elders noodzakelijk maakte. Want eerlang zou de eertijds zoo bloeiende gemeente in een maalstroom van ongeloof en heidendom ondergaan, indien niet bijtijds een dam werd opgeworpen tegen het geweld van den wassenden vloed en de verraderlijke stroomingen van den nieuwen tijd.

Gelukkig was Mgr. Agius, de apostolische Delegaat, een helderziend man. In den priesternood vooral trachtte hij naar best vermogen te voorzien. Inlandsche priesters waren er helaas al te weinig. Priesters van elders werden daarom te hulp geroepen, vreemdelingen, die zich gemakkelijk inburgerden bij het over 't algemeen nog eenvoudige volk : Mill Hill en Scheut, Tilburg en Steyl snelden achtereenvolgens te hulp in de meest verlaten gedeelten van de eilandengroep. Dat was de zedelijke hulp.

Waar zouden we de stoffelijke hulp vinden voor 't onzaglijk werk dat er te doen was ? God dank : Holland hielp en katholiek Amerika sprong in de bres.

Nauwelijks was het meest noodzakelijke herstel aan kerk en pastorie gedaan, of men begon aan de *school* te denken : het jonge geslacht ging verloren, dat was de waarheid even vreeselijk als duidelijk. Al te veel was reeds verloren. 't Was hoog tijd hier paal en perk te stellen en ten minste te trachten een deel der kinderen te redden van den geestelijken ondergang. Met veel tobben ,,contra spem in spem'' d.i. tegen alle menschelijke hoop in op hoop van goddelijke hulp en met vertrouwen op de caritas der katholieke wereld, werden de eerste schooltjes gesticht, meestal in de pastories, in 't begin vaak met den priester als eenige leerkracht, met meer goeden moed dan geld. Doch er werd gebedeld bij familie en vrienden.

Ook in *Dapa*, in de Provincie *Surigao*, werd in 1910 een bescheiden schooltje geopend. Lang heeft het gezweefd tusschen leven en dood, 't arme ding. Voor het hart van den pastoor waren het bange dagen. Hoeveel maanden en jaren heb ik dag in dag uit de bel gehanteerd tegen achten 's morgens en om twee uur 's middags, bang dat de school misschien heur laatsten snik ging geven met het wegloopen van het laatste troepje getrouwen, soms een twintigtal groot en klein ! We zongen dan gewoonlijk een krachtig lied om den moed er in te houden. God zij dank : de school bleef leven en werd zelfs erkend door 't gouvernement in 1916.

De school leefde ondanks de tegenwerking en de verdrukking. Ze is het *éénige ware lichtpunt* aan den somberen gezichtseinder van deze parochie. De pastoor is thans geen schoolmeester meer, doch alleen katechismusleeraar en (schrik niet) schoolopziener of rector, (hoe zullen we 't noemen), omdat onze Bisschop *ons gelastte* andere leerkrachten aan te stellen, opdat we zelf tijd en gelegenheid zouden hebben ons te wijden aan het *eigenlijke parochiewerk* hier en op de vijf bijstaties, die tot Dapa hooren.

Intusschen is de school gegroeid van 20 tot 40 tot 60 tot 80 tot 150 leerlingen met een meesteres en twee meesters in 1921. We hadden van 't jaar een 1e H. Communie van 30 kinderen en nog een tiental op z'n minst zullen volgen, dank zij de school in dit voor de helft kettersche dorp.

Wel heet U dit een zegen des hemels. Maar helpt mij dien zegen torsen. Er moeten boeken worden gekocht en de onderwijzerssalarissen moeten worden uitgekeerd. En de kas is in nood.

We zijn in Gods hand. Hij moge den lezers ingeven, wat Zijn H. Wil is.

C. W. VAN BERKEL M.S.C.

Hoe het in 1921 stond met de Kath. Kerk in de Missie van Surigao, (Philippijnen) moge blijken uit den hiervolgenden staat, welke ons werd toegezonden door de Missionarissen van het H. Hart (Tilburg):

STATISTIEK DER MISSIE VAN SURIGAO IN 1921.

MISSIE-STATIES.	Paters.	Katholieken.	Heidenen.	Protestanten.	H.H. COMMUNIES			School-gaande Kinderen	Kinderen in de Catechismus
					1ste Comm.	Paasch-comm.	Devotie-comm.		
Surigao	2	12000	500	2500	171	1135	15050	277	277
Dinagat	1	3000		4500	64	440	2380		84
Numancia	1	5500	10	1500	90	950	13600	140	145
Dapa	1	3500	10	1500	29	767	7458	134	138
Cabuntog	1	3500			16	903	22234	156	156
Taganaan	1	3000		5166	76	565	7971	200	200
Bacuag	1	3200	50	750		1252	27429	305	305
Gigaquit	2	6200	10	50	140	2020	23182	424	424
Slaver	1	2700		500	10	669	2517	65	65
Carascal	1	4000			31	590	4723	177	177
Cantilan	2	8950	50		126	3590	30722	669	669
Madrid	1	2260	250		26	788		169	169
Lanuza	1	4600			59	1891	11878	405	413
Tigao	1	4300		720	13	832	9720		110
Tandag	1	3700			93	840	10375	223	223
Tago	2	5400	1000		45	1240	17429	218	218
Caguait		1950	15		25	293			
Marihatag	1	2000	200	6	36	600	28855	204	210
Oteiza	1	2900	6	5	170		6125		171
Lianga	1	3000	400	10	35	359	3500		69
Hinatuan	2	7900	100		74	2076	17302		311
Bislig	1	5957	450	2	40	921	6935		268
Totaal	26	100317	3051	17209	1369	22726	269415	3766	4802

ENKELE BEMERKINGEN.

1. Behalve de plaatsen met een gevestigden Priester (er zijn er 22), zijn er nog 39 gehuchten of kleinere plaatsen waar een kerkje staat. Deze laatste worden maar van tijd tot tijd bezocht om de menschen de gelegenheid te geven, hunne godsdienstplichten waar te nemen en de kinderen voor te bereiden tot de eerste H. Communie.

2. Bij het aantal priesters moet ook geteld worden de Superior der Paters en de Procurator.

3. De Heidenen zijn voor het grootste gedeelte Manobos, benevens eenige Mandayos en Mamanuas.

4. De andersdenkenden zijn voornamelijk aanhangers van Aglipay. Ze zijn niet verder doorgedrongen in deze provincie dan tot Costoz, een gehucht van Tigao.

5. Ontbreken de volledige statistieken voor Madrid, Caguait en Oteiga. De Pater van Madrid was voor zes maanden afwezig wegens ziekte. Caguait was zonder priester sinds Juni 1921, dewijl Pater Bernard van Riel ziek werd en den 13 Aug. 1921 overleed. Oteiza werd eerst opgericht in Augustus 1921.

6. Vergelijkende staat met vorige jaren :

	1910	1915	1920	1921
Paaschcommunies	1 4.466	18.483	22.870	227.26
1ste Communies	550	666	1.580	1.569
Devotie Communies	100.000	155.931	237.293	269.415
Schoolgaande kinderen	602	2.266	3.550	5.755
Catechismus kinderen	666	2.951	4.582	4.802

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES IN BELGISCH-CONGO.

De Belgische Kolonie is verdeeld in 12 Jurisdictiegebieden, waarvan vijf Apostolische Vicariaten en zeven Apostolische Prefecturen. Als men bedenkt, dat de oppervlakte der Belgische Congo-Kolonie ruim 2.350.000 K.M². bedraagt, dus ongeveer 80 keer België's oppervlakte, en een dertiende gedeelte uitmaakt van het werelddeel Afrika, zal men zich eenigszins een denkbeeld kunnen vormen der uitgestrekte gebieden, aan de missionarissen van verschillende nationaliteit en orde of congregatie in den Congo toevertrouwd.

(1—2). Het Apostolisch Vicariaat van den Congo, dat is toevertrouwd aan de missionarissen der Scheut-Congregatie, en slechts kortelings geleden in twee vicariaten is gesplitst. Het vicariaat

van den Beneden-Congo onder het bestuur van Mgr. van Ronslé en dat van Nouvelle-Anvers onder Mgr. de Boeck.

Het aantal missionarissen der Scheut-Congregatie gaat de honderd te boven, echter nog niet voldoende om deze vicariaten te bedienen. Zij worden bijgestaan door de paters Trappisten van Westmalle (provincie Antwerpen, België), alsmede door de missionarissen van Mill-Hill (Engeland).

In deze vicariaten arbeiden ook de zusters van Liefde uit Gent, de Zusters Franciscanessen en de zusters van het Kostbaar Bloed. Onder de voornaamste posten, bediend door de paters van Scheut, behooren Boma, Kangu (Mayombe), Inongo en Bokoro (District Lac Léopold II) en Umangi.

Léopoldville is de zetel van Mgr. van Ronslé, Anversville de voorloopige residentie van Mgr. de Boeck.

De paters Trappisten hebben missie te Coquilhatville, Bamania, Bokuma alsook in het Equatordistrict. De Mill-Hill missionarissen bedienen het Lulonga-district met posten te Basankusu, Bokakata, Baringa, Mompono en Mampoko.

3. De Apostolische Prefectuur van Matadi, wordt bediend door de Paters Redemptoristen, aan wier hoofd Mgr. Heintz staat. Hunne staties bevinden zich aldaar meest langs de spoorlijn, o.a. Matadi, Tumba en Thysville.

4. De Apostolische Prefectuur van Kwango, welke zich uitstrekt langs de Kwango, alsook een gedeelte van den Middel-Congo omvat, wordt bediend door de Paters van de Sociëteit van Jezus, bijgestaan door de Zusters van Notre Dame. Tot de voornaamste staties, die zij bedienen behooren o.a. Kisantu, Lemfu Sanda, Kimpako, Pesi, Wombali en Jungu..... Zeer merkwaardig is, dat de Paters Jezuieten ongeveer 400 (vier honderd) z.g. Fermes-Chapelles, of hoeve-kapellen in het leven riepen, alwaar de zwarte negerkinderen, hetzij gedoopt, hetzij nog catechumeen, arbeiden onder leiding van een „capita", die tevens hun catechist en onderwijzer is, terwijl de noodige controle wordt uitgeoefend door een missionaris eener naburige statie.

Aan het hoofd dezer zeer bloeiende missie staat Mgr. Stanislas De Vos te Kisantu.

5. Het Apostolisch Vicariaat van de Kasai dat kortelings geleden nog prefectuur was, is eveneens toevertrouwd aan de missionarissen van Scheut, onder het bestuur van Mgr. de Clercq. Ook in dit vicariaat werken de reeds genoemde Liefdezusters. Mgr. Aug. De Clercq heeft zijn zetel te Luluabourg, en andere merkwaar-

dige posten zijn o. a.: Hemptinne-Saint-Bénoit, Saint-Trudon, Lusambo en Kazenze

6. De Apostolische Prefectuur van Belgisch-Ubanghi is van lateren datum en wordt bediend door de paters Capucijnen onder Réverendissime Père Fulgence. Zij hebben hunne staties gebouwd nabij Banzyville en Bandu.

7. De Apostolische Prefectuur van Westelijk-Uéle wordt bediend door de Norbertijnen van Tongerloo met Buta als residentie van Mgr. Derikx.

8. De Apostolische Prefectuur van Oostelijk Uele, waar de Paters Dominicanen de posten Amadix en Gombarri van de Norbertijnen hebben overgenomen en thans arbeiden onder leiding van Mgr. Réginald Van Schooten te Amadi.

In de missies van Uéle zijn de Zusters van het Heilig Hart van Maria reeds verscheidene jaren werkzaam.

9. Het Apostolisch vicariaat der „Stanley-Falls" wordt bediend door de Priesters van het Heilig Hart onder het bestuur van Mgr. Gabriel Grison, in wiens vicariaat de Zusters Franciscanessen werkzaam zijn. Saint Gabriel des Falls is de bisschoppelijke zetel en de hoofdstatie van hun uitgestrekte missiegebieden met o. a. voorname posten te Stanleyville, Basoko, Loxandu en Avakubi.

10. Het Apostolisch Vicariaat van den Hoogen Congo is gesticht door de Afrikaansche missionarissen „de Witte Paters" aan de oevers van de Tanganika nog vóór het bestaan van den Onafhankelijken Congostaat. Deze missionarissen worden bijgestaan door de Afrikaansche Zusters-missionarissen der „Witte Zusters". Dit vicariaat staat onder leiding van Mgr. Roelens, die zijn zetel heeft te Baudoinville.

Tot hun voornaamste staties behooren o.a.: Pala, Lusaka, Kasongo, Lukulu, Katana, Tongres-Sainte-Marie, en Goli nabij Kilo... Zeer bekend is ook de landbouwkundige opleiding, die de negers van deze missionarissen ontvangen.

11. De Apostolische Prefectuur van Noordelijk Katanga is toevertrouwd aan de paters van den H. Geest, die in hunne missies worden bijgestaan door de „Dochters van het Kruis". — Mgr. Emile Callewaert, hun Overste resideert te Kindu, — Zij hebben voorts nog voorname posten te Kongolo en te Braine-l'Alleud-Saint-Joseph.

12. De Apostolische prefectuur van Katanga is het arbeidsveld der Benedictijnen van de abdij van St. André-lez-Bruges. Zij verrichten hun missiearbeid aldaar onder leiding van Mgr. Jean de Hemptinne. In 1910 installeerden zij zich in Guba en hebben hun nieuwe abdij gebouwd te Kansenia (Kapiri).

De missionarissen dezer verschillende Orden en Congregaties hebben zich belast, niet alleen met de bekeering der heidenen, doch ook met de opvoeding en het onderwijs der inlandsche jeugd, met vakonderwijs en landbouwonderricht in industriescholen, met de verzorging der slaapzieken in de moerassige binnenlanden, met de oprichting van Christendorpen, en de studie der inlandsche talen en samenstelling van dictionnaires en grammatica's daarvan.

Vooral het Katholiek onderwijs geniet een buitengewone bekendheid en is voornamelijk in handen van :

Les Frères de la Doctrine Chrétienne, die zich sinds 1909 belasten met het onderricht der kinderen in de voornaamste centras der Belgische colonie. Hun scholen b.v. van Boma en Léopoldville zijn zeer bekend.

2. Les Frères de la Charité van Gent geven onderricht aan door den staat erkende en druk bezochte scholen te Lusambo en Kabinda.

3. Ook de paters Salesianen geven onderwijs en nog wel voornamelijk vakonderricht te Elisabethville.

Mampoko Lulanga-district, Congo Belge. H. MARJOT, Pr.

HET MAHOMEDAANSCH GEVAAR IN AFRIKA.

Afrika staat rijp voor de evangelisatie ! Het werpt zijn grillige fetichen-beelden omver, beseft de ijdelheid der afgoden, wil zich uit zijn beschamend heidendom opheffen en tast in die donkerte rond naar een waardigen godsdienst. De Missionaris reikt hem 't kruis met de alléénzaligmakende leer van 't Evangelie. Doch waar Christus' Woord niet wordt verkondigd, brengt de Islam het gif van den Koran, en sluit millioenen harten voor de liefde tot Christus.

Krachtig en solied proselytisme dat vooral extensief werkt, heeft in het zwarte werelddeel den Koran een machtige positie verworven, want de Islam dreigt aldaar groote volksstammen in zijn gelederen in te lijven.

Op het Mahomedaansch gevaar en de moeilijkheden der Mahomedanen-missie werd reeds op verschillende Missiecongressen gewezen. We hebben niet vergeten wat een bevoegd missionaris 1) op het Maastrichtsche Congres zeide : dat de 700 millioen Boedhisten, Confucianisten, Fetichisten en Sintoïsten niet zoo gevaarlijk voor de Kerk zijn als de ruim 200 millioen Mahomedanen ; want bij de eersten is slechts sprake van natuurlijke wasdom door geboorte, terwijl in den Islam een drang, een stuwkracht is om zich uit te breiden en voort te planten, een rusteloos streven om telkens nieuwe volksstammen voor Mahomed te winnen.

De laksche zedenwet van den Koran die aan de laagste hartstochten der menschelijke natuur volle bevrediging verleent en hare aanhangers een huiveringwekkende ongebondenheid veroorlooft, past te goed helaas, aan de eischen en gebruiken van talrijke diepgezonken heidenvolken van Afrika. Zijn streng monotheïsme, dat alle afgoderij uitsluit en zelfs het geloof in de H. Drievuldigheid en de aanhangige Geheimen der christelijke leer als godslasterend verbant, schittert den Afrikaanschen heiden toe als het ideaal, dat de leemte kan aanvullen welke het besef van de onmacht zijner plichten in zijne godsdienstige natuur teweeg heeft gebracht. De uitwendige ceremoniën van den Mahomedaanschen godsdienst maken diepen indruk op hem : ook zijn fetichisme bestaat grootendeels in uiterlijke formaliteiten, zoodat hij ook op dit oogpunt den Islam zonder bezwaren kan aannemen.

Hieruit blijkt, hoe Afrika een hoopvol propaganda-gebied voor de leer van Mahomed is. Men sla een blik op de Missiekaart van Afrika. De Noordelijke gewesten zijn het klassieke rijk van het Mahomedanisme : Egypte dat in 1917 12.750.000 inwoners telde, waarvan 11.3000.000 muzelmannen ; 2) de uitgestrekte Sahara, waar de nomaden herderstammen der Toearegs leven, en welke vooral om de onvruchtbaarheid aan christelijk leven den naam van woestijn verdient : bij uitzondering van enkele volksstammen in de Westelijke provincies en in den Engelschen Soedan, gelooft de geheele Sahara-bevolking in Allah 3). Het zijn verder de Berbersche Staten, waar Mooren, Kabielen en Arabieren wonen ; weelderiger echter kiemt en groeit er het zaad van het Christendom, omdat die grond met het bloed van tallooze martelaren der Afrikaansche Kerk gedrenkt werd ; toch is de groote massa Mahomedaansch. Geheel Noord-Afrika, in één woord, belijdt de leer van den Profeet.

De Islam beperkt zich niet tot de aanhangers die reeds in zijn macht zijn. Merkwaardig is zijn activiteit, onbegrijpelijk zijn uitbreidingskracht : ieder Mahomedaan is een ijverigen propagandist,

---

1) Pater A. v. d. Deyssel : Pessimisme en Optimisme bij de Mahomedanen-Missie.
2) Vgl. Mgr. Girard : Vicariat apostolique du Delta du Nil, blz. 37.
3) Vgl. Schwager : Die kath. Heidenmission der Gegenwart, deel II blz. 214 en : Priester und Mission 1920, blz. 8 env.

die zich niet met het betrachten der geboden des Korans tevreden stelt. Bevindt hij zich in een omgeving die godsdienstig van de zijne verschilt, dan weet hij invloed uit te oefenen, langzaam, met geduld en volharding, tot hij nieuwe partijgangers voor zijn ideeën zal winnen.

Bezuiden de Mahomedaansche rijken van Noord-Afrika strekt zich een reeks gewesten uit die onder onmiddellijken invloed der islamitische propaganda staan: Fransch West-Afrika, Sierra Leone, Liberia, Noord-Togo, Nigeria, Cameroen, Engelsch Oost-Afrika, Mosambiek. Pater Bestel, die lang in één dezer gewesten als missionaris gewerkt heeft, beschrijft aldus de methode dier propaganda 1): „Het hoofddoel van ons streven en werken is den vooruitgang stuiten van het Mahomedanisme dat zich zoo goed aan zeden en karakter van de negers aanpast. Ik geef toe, dat de Koran aan vele aanhangers onbekend is, en dat hun godsdienst slechts oppervlakkig is .... In de straten, op de pleinen, aan de kruispunten der wegen, overal vindt men den propagandist in de persoon van den reizenden handelsman. In het dorp waar hij handel drijft, verschijnt hij nooit in 't openbaar dan in vollen tooi, gehuld in een langen rok met schitterende parels bezet, omgord met het kromzwaard, een gebedsnoer in de hand. Bij een eerste bezoek schenkt hij den gastheer een amulet. Later spreekt hij van Allah, debiteert het gebedsnoer en maakt de gebruikelijke ablutie ten aanschouwe van velen. De fetichist, die met den dag trotscher wordt, volgt de handelwijze van zijn inwijder, wiens kleeding, manieren en gebruiken hij aanneemt, en waant zich zoo op den waren weg naar het paradijs. Angstwekkend is de vooruitgang dier dwaalleer, want hare apostelen zijn legioen-reizigers, handelslui, Senegaleesche en Soedaneesche soldaten .... Ofschoon degenen welke door de uitwendige praktijken zich hebben laten betooveren nog niet allen de voorschriften van den Koran nakomen of bidden gelijk vrome Allah-vereerders, toch zijn ze reeds geïslamiseerd en worden ze fanatiek naarmate ze met de valsche leer nauwer in contact komen."

Ja, angstwekkend woekert de kwaal voort in een belangrijk gedeelte van het zwarte werelddeel, en bedreigt vooral West-Afrika. In 1911 was de bevolking van Lagos, een havenstad in Nigeria voor 49 % Mahomedaansch; Abeokuta, Ibadan, Ilorin, Oyo en andere steden der binnenlanden van Nigeria zijn sterk aangetast. In Boven-Togo waren in 1915 reeds 60.000 muzelmannen 2): de stichting van een missiestatie te Sokode (9° B. Gr.) in 1913, heeft de voortterende kwaal eenigszins tegengehouden. Van een meer

1) Vgl. Echo des Missions africaines de Lyon, jaargang I, blz. 195 en 196.
2) Vgl. Die Welt des Islams.

gunstige positie geniet de Engelsche Goudkust, waar Mahomed nauwelijks 2 % der bevolking als volgelingen telt. De bloeiende stand van het Katholicisme in deze kolonie is toe te schrijven aan het missiewerk der Witte Paters, die ten Noorden in twee vicariaten het Mahomedanisme heldhaftig bestrijden. Toen Mgr. Hacquard, twintig jaren geleden, in Boven-Dahomey de missies van Koeande (5° B. Gr.) en Fada N'Goerma (8° B. Gr.) stichtte, vond de bisschop er nog geen spoor van Islamisme 1) ; heden is het over geheel de kolonie tot op de kust verspreid. In 1914 schreef Mgr. Steinmetz, apostolisch vicaris van Dahomey, dat binnen 50 jaren zijn vicariaat of katholiek of mahomedaansch zijn zal ; en weemoedig zegt hij verder, dat het niet moeilijk is te voorzien wie de overwinning zal behalen. Uit Liberia wordt op hetzelfde gevaar gewezen : de nomadenstam der Mandingos, door en door islamiet, dreigt de andere volksstammen : Vaïs, Corados, Kroes mee te sleepen. Eenzelfde alarmkreet weerklinkt in de rapporten der missieoversten van West- en Oost-Afrika. In Oeganda, Nyanza en Tanganika verscheen het Mahomedanisme bij de stichting der Katholieke Missie, in den persoon van den Arabischen slavenhandelaar, wiens invloed bij de inlandsche opperhoofden het missiewerk belemmerde 2). De islam struikelde echter over de rechtmatige vijandigheid en den taaien weerstand der negers, te lange jaren door de wreede menschenhandelaars mishandeld, en moest gedeeltelijk het veld ruimen voor het Christendom.

Andere factoren die het noodlottig proselytisme bevorderen, zijn het geweld, en de politiek der koloniseerende landen. Na den val van Constantinopel werd in weinig jaren tijd dit eertijds bloeiend christelijk rijk met geweld tot een islamitischen staat omgetooverd. Overal waar in den loop der eeuwen de Halve Maan zegevierde, deden zich gelijksoortige feiten voor : men herinnere zich de moordcampagnes der Turken en Koerden tegen de christenbevolking van Armenië en Perzië. Onlangs heeft men nog gezien hoe bloedhonden als Samory en Rabbak in West-Afrika uitgebreide koninkrijken wisten te veroveren, doodende

---

1) Vgl. Abbé Marin : Vie de Mgr. Hacquard, blz. 98.
2) Vgl. „A l'assaut des pays nègres", voorwoord van Kard. Lavigerie, blz. 24 en 25. Maison-Carrée 1884.

al wat weerstand bood of Mahomeds leer weigerde te omhelzen 1).

Onder voorwendsel van sympathie(!) voor het moederland bij de inboorlingen op te wekken, hebben „christelijke" koloniseerende landen het islamisme te dikwijls begunstigd. Dusdanige koloniale politiek voert Engeland, voor wie, als het om het eigenbelang gaat, alle middelen goed zijn : In Sierra Leone, Nigeria, Soedan, enz., bouwt het moskeeën en stelt rechtbanken in waar de moslem volgens de mahomedaansche wetgeving geoordeeld wordt. Ook Frankrijk volgt deze gedragslijn. In een verslag van M. Roumé, oud gouverneur-generaal van Fransch West-Afrika, lezen we „dat de gouverneur besloten heeft Hoogere Scholen voor Mahomedaansch Onderwijs op te richten. Bij besluit van 4 Juli 1906 is zulke instelling te Djenné in Boven-Senegal opgericht. Sinds begin 1907 fungeert ze met het meest aanmoedigend succes. Daarom zal de gouverneur op dezen weg voortgaan." 2)

Steunend op deze factoren dreigt de islam geheele volksstammen zijn juk op te leggen, als de katholieke missionaris niet tegen dien rampzaligen invloed een dijk opwerpt, door missieposten te stichten in de propagandapheer. Tevens moeten goed geschoolde krachten het bolwerk van den vijand binnendringen om er de weldaden der alléénzaligmakende Kerk te doen gelden. Het aantal mannelijke en vrouwelijke evangelieverkondigers onder de Mahomedanen gaat, volgens de jongste statistiek, de 8000 reeds te boven. Houdt men rekening met de moeilijkheden, dan moet men toegeven dat dit cijfer niet in evenredigheid met dat van andere missielanden is. Want daar moet gewerkt worden met zachtheid en geduld, teerheid en liefde, voorzichtigheid en volharding, zelfopoffering en lijden. Er zijn missionarissen die meer dan dertig jaren in die missiën werken zonder éène bekeering te maken 3). In de prefectuur Ghardaïa, aan den rand van de Sahara, haalden 11 Paters en 3 Broeders in tien jaren tijds (1901—1910) den schralen oogst van *vijf* bekeeringen binnen. 4) In Kabylië werden vijftien jaren missioneering (1873—1888) beloond met *drie* bekeeringen van muzelmannen 5).

---

1) Vgl. Bulletin de la Société de Géographie de Lyon, deel XVIII, 77. In zijn mooi boek „La Côte d'Ivoire chrétienne" (Lyon 1913), beschrijft Pater J. Gosju, Sociëteit der Afrik. Missiën van Lyon, hoe Samory de dichtbevolkte binnenlanden van Ivoorkust tot een woestijn omgeschapen heeft.
2) Vgl. Revue des Questions diplomatiques et coloniales, 16 Sept. 1907 blz. 400.
3) Vgl. A. v. d. Deyssel, op. cit.
4) Vgl. Schwager : Die kath. Heidenmission der Gegenwart, deel II blz. 216.
5) Vgl. Valerien Groffier : Pages oubliées de notre épopée coloniale.

Kardinaal Lavigerie kende die moeilijkheden, toen hij zijne missionarissen een bijzondere methode voorschreef, gebouwd op voorzichtigheid, zelfverloochening en volharding. Als fundamenteelen regel stelt hij ,,in het begin niemand over te halen om christen te worden. Zou men een of ander individu afzonderlijk doopen, dan zou de omgeving waarin hij zich bevindt, hem de volharding onmogelijk maken 1)." Als voornaamste missiemiddelen noemt Kard. Lavigerie de werken der christelijke Barmhartigheid, vooral de ziekenverpleging en het onderwijs. Met behulp der noodige medicijnen en eenige kennis van geneeskunde zal de missionaris iederen zieke die zich aanbiedt met goedheid verplegen. ,,De geduldige goedheid der Paters, de kosteloosheid der medicijnen verwekken eerbied en bewondering bij den inboorling. Is het eerste ijs gebroken, dan openen ze eene school. Nieuwe moeilijkheden om de vrijheidlievende jeugd aan geregeld schoolbezoek te gewennen ; met goedheid kan men er toe komen. Zoo zal de Mahomedaan inzien dat de katholieke missionaris boven den maraboet staat 2)."

In Afrika wordt tegenwoordig deze methode meestal gevolgd. Belangrijk succes behaalt de school : ze verwijdert de vooroordeelen en breekt de baan voor het rechtstreeksch apostolaat. De ziekenverpleging en de naastenliefde eischt hospitalen voor de lijdenden, weeshuizen voor de verlaten kinderen, toevluchtsoorden voor den verstooten ouderdom ; en deze inrichtingen vragen op hun beurt de zachte hand en den heldhaftigen geest van opoffering der missiezuster. Ook de Mahomedaansche vrouw, waarbij de man geen toegang verkrijgt, kan dan het Evangelie verkondigd worden. Deze zijn de eenige middelen die in de naaste toekomst in de Afrikaansche missiën onder de Mahomedanen aangewend kunnen worden.

Missiehuis Cadier en Keer. P. KNOPS A.M.

DE CHINEESCHE MISSIE 1922.

In 't begin der maand December verscheen wederom het jaarboek der Chineesche en Japansche missie. ,,Les missions de Chine et du Japon". (Cinquième-année. J. M. Planchet, miss. ap. ; Pékin, imprimerie des Lazaristes).

'n Lijvig boekdeel van 600 bladz. : statistiek en Documenten. Ik heb respect voor zoo'n pieterig gepeuter van ruim 400 bladz., persoons- en plaatsnamen, cijfers en jaartallen, het eerste gedeelte. ,,Tache pénible", zegt de

---

1) Vgl. Piolet : Les missions catholiques francaises au XIXe siecle : Les missions d'Afrique blz. 72 en volg.
2) Vgl. Piolet : idem, blz. 76.

Auteur in zijn voorrede ; begrijpelijk, om alles binnen te krijgen, te schiften, te ordenen, en er een geheel van saam te stellen, met de zekerheid dat bij 't verschijnen van het verslagboek een goed deel weer anders is . . . .

Het tweede deel „Faits et Documents" beslaat een 200 bladz. van werkelijk blijvende waarde : Acten van den H. Stoel, voor China of Japan van belang ; lijst van boeken en artikels over de missie geschreven ; 'n opsomming van boeken of traktaatjes uit de missiedrukkerijen voortgekomen ; een overzicht der voornaamste gebeurtenissen in de verschillende Vicariaten ; 'n stuk geschiedenis der Russische Kerk in Japan ; een statistiek (1922) en korte bespreking der Protestantsche missie en hare missieactie ; de voornaamste gebeurtenissen in de Chineesche politiek ; ten slotte, het meest merkwaardige en waardevolle misschien, van dexen jaargang : een martyrologium van europeesche missionarissen sinds 't begin der geloofsverspreiding in China voor 't geloof gestorven, en een statistiek der bekeeringen in de verschillende Vicariaten.

Dit is in 't kort de inhoud van dit 5e jaarverslag.

Het missiejaar 1921—1922 kenmerkt zich vooral door een groote verandering in het missiepersoneel. De leegten, door den oorlog en de daaruit gevolgde crisis in de roepingen ontstaan, werden aangevuld ; meerdere missioneerende Orden en Congregaties, zoowel van mannen als van vrouwen, zijn dit jaar het effectief komen aanvullen en versterken ; ten gevolge daarvan wefden Vicariaten verdeeld, opnieuw omschreven of aan anderen overgedragen. Vooral Amerika treedt vooruit. Bij hare missie in Kouangtoung, kreeg het Seminarie van Maryknoll een nieuwe missie in Kouangsi. De Amerikaansche Lazaristen namen een deel van 't Vicariaat Kanchow over ; in Hounan verdeelen de Passisonisten met de Spaansche Augustijnen, en de Franciscanen krijgen een stuk van Woutchang met de districten ten zuiden der Yangtzekiang.

Ook Duitschland draagt een niet gering gedeelte bij. In ruil der missies die zij elders hebben moeten verlaten krijgen zij nieuwe missies in China en Japan. De missionarissen van Steijl vervangen de Paters van Scheut in Noord-Kansou,in de provincie Sinkiang, en krijgen daarenboven nog een gedeelte van 't Aartsbisdom Tokyo ; tengevolge dezer veranderingen houdt Ily op te bestaan als onafhankelijke missie, en wordt een district van 't Vicariaat West-Kansou, eveneens voor de Steijlisten. De duitsche Capucijnen, door den oorlog verdreven van de Carolinen, zullen Zuid-Kansou van Scheut overnemen, terwijl het Noorden van Corea, als Vicariaat Oriensan, overgedragen werd aan de Benedictijnen van St. Ottilien. De duitsche Jesuiten, die Engeland tijdens den oorlog uit Indië gezet had, kregen in Japan een nieuwe missie, Hiroshima, in 't diocees van Osaka. Zoodat Duitschland in China en Japan bijna eens zoo sterk vertegenwoordigd is, als voor den oorlog : werkelijk een heerlijk getuigenis der catholiciteit der Kerk.

Jesuiten-missionarissen van 3 provincies, waarvan 2 Spaansch, gaan naar 't nieuwe Vicariaat Nganhoeu.

Apostolisch Vicariaat		Congr. (Orde)	Aantal. Christ.		Jaaraanwas.		Aantal Catech.		Doopen v. volwas. (Bekeering) 1922.
			1921	1922	1921	1922	1921	1922	
Tche-li	N.	Lazaristen	277.574	299.440	15.254	10.866	25.000	22.550	19.120
	W.	,,	74.391	79.289	3.516	4.498	16.269	18.000	3.435
	O.	,,	15.599	15.824	556	225	500	1.000	576
	Centr.	,,	86.674	95.734	1.879	9.060	6.000	28.769	1.881
	Z.	,,	36.272	40.021	2.622	3.749	13.330	10.000	895
	Z.-O.	Jesuiten	105.291	112.225	2.901	6.934	47.866	26.668	4.026
Honan	N.	M.E. Milaan	18.177	23.155		4.978		6.000	2.719
Mantchorije	Z.	M.E. Parijs	29.195	29.195	1.082		2.000	2.052	868
Mantchorije	N.	,,	27.226	22.276	291	3.729		1.084	205
Mongolie	O.	M.E. Scheut	35.031	36.308	1.015	1.277	6.249	5.466	1.017
	Centr.	,,	46.867	49.720	2.034	2.853	11.135	10.632	1.530
	W.	,,	32.072	33.729	1.571	1.657	16.004	15.726	1.240
Ili		,,	320	320			25		5
Kansou	N.	,,	6.261	7.770	1.034	1.059	7.281	8.815	768
	Z.	,,	2.703	3.178	174	475	3.537	5.390	?
Chensi	N.	Minderbroeders	2.327	2.700	97	373	4.009	4.290	190
	Centr.	,,	38.198	39.593	3.131	1.395	46.559	50.735	2.040
	Z.	M.E. Rome	16.900	16.900	930		5.000		1.232
Chansi	N.	Minderbroeders	38.014	39.035	1.173	1.021	7.000	8.000	1.368
	Z.	,,	31.814	32.704	1.257	890	6.561	7.120	1.353
Chan-tong	N.	,,	42.874	46.652	809	3.778	29.323	45.699	904
	O.	,,	15.027	15.027					952
	Z.	Steijl	98.190	103.174	2.619	4.984	43.680	49.173	2.570
Honan	W.	M.E. Parma	10.021						976
	Z.	M.E. Milaan	20.471		1.394		8.700		1.109
	O.	,,	8.262	9.696	287	834	3.005	2.022	433
Hou-pe	N.W.	Minderbroeders	43.914		1.488				1.729
	O.	,,	35.012	36.285	1.296	1.273	18.000	18.000	1.350
	Z.W.	,,	31.192	31.635	187	443	9.919	8.784	1.463
Hounan	N.	Augustijnen	12.876	13.924	1.470	1.048	19.051	25.095	1.070
	Z.	Minderbroeders	23.562	24.919	1.812	1. 57	10.542	10.650	1.778
Kiangsi	N.	Lazaristen	28.596	29.766		913	11.666	11.576	1.689
	O.	,,	29.642	30.555	2.407	974	2.865	2.007	736
	Z.	,,	16.279	17.253		589	4.980	4.975	[547 + 434] = 981

W.	,,	21.161	22.105	1.035	944	2.870	2.371	1.017
Kiang-sou / Kiang-nan	Jesuiten	269.775	276.487	7.103	6.712	80.618	77.626	[2083 + 1684 =]3767
Koei-Acheon	M.E. Parijs	35.281				1.179	2.014	912
Se-tch'oan N.W.	,,	50.000						1.242
Se-tch'oan O.	,,	58.102				2.729	3.598	3.135
Se-tch'oan Z.	,,	38.949	40.686		1.737	6.921	6.565	1.971
Kien-tch'ang	,,	8.543	7.918		?		1.200	327
Yun-nan	,,	17.081	16.742		7.000	6.728	10.638	?
Thibet	,,	4.079	4.226			300	310	147
Fou-tcheon	Dominicanen	52.175	53.232				17.047	588
Amoy	,,	12.257				3.209		224
Hong-kong	M.E. Milaan	23.477						2.128
Chao-tcheon	Salesianen	2.679	2.873	121				109
Canton	M.E. Parijs	29.033	18.438	1.194				497
Swatow	,,	32.447	34.071		1.624			439
Hainan	M.E. Parijs	?	1.063				800	152
Koangsi	,,	4.862	5.119		257			108
Diocees Macao	,,		11.609					

	Aantal Kath.		Jaaraanwas				Bekeeringen.
	1921	1922	1921	1922			
Totaal 1):	2.056.338	2.142.516	61.855	86.178			79.507

1) Deze twee-jaar statistiek der Chineesche missie is ontleend aan „Calendrier-Annuaire” (1922 en 1923, uitgave Zikawei; de opgave der „groote doopen” of „bekeeringen” aan Planchet 1922.

Om meer dan één reden kan het, dunkt me, zijn nut hebben deze twee verslagen eens te vergelijken. Wie het er voor over heeft een kwartiertje oplettend die getallen te beschouwen, hier en daar eens met elkander te vergelijken — en een goede missie-atlas zal de belangstelling nog verhoogen en de waarde der opgaven juister doen waardeeren — kan tot heel nuttige conclusies komen, o.m. dat het niet van een of andere Congregatie of missioneerende orde het monopolie is veel of weinig bekeeringen te maken, noch dat een en dezelfde Congregatie — waarvan men dus kan verwachten dat zij overal dezelfde middelen aanwendt (behalve misschien de geldsommen) ook overal even hooge cijfers kan boeken.

En wie voor oogen houdt dat de term „bekeering” een tamelijk relatief begrip omvat, een zeer rekbare beteekenis heeft, omdat het proces der bekeering verschillende phasen omsluit, kan per slot van rekening tot de conclusie komen, dat niet alle onderdeelen dezer statistieken een absolute waarde hebben, noch even hoog moeten of kunnen aangeslagen worden.

(*Wordt vervolgd*).

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

Deze kroniek heeft ditmaal feiten te vermelden van diepgaande beteekenis, welke weerspiegeld wordt door de indeeling van dit overzicht in weer nieuwe onderdeelen, die getuigen van een nieuwe ontwikkeling der geloofsprediking. Vormen deze feiten niet een waardig getuigenis van het levenskrachtig en breed-opgevat herderlijk bestuur van den man, die heel Indië eenmaal tot zijn kerkdistrict verkreeg, en wiens sterven wij vermelden moeten nu de vorming van het 7e, 8e en 9e kerkelijk district zich reeds duidelijk gaat afteekenen ?

JAVA.

West en Midden-Java. — Tamelijk onverwacht na het herstel van de ernstige ziekte van verleden jaar, is de gevreesde slag gevallen. Z. D. H. Mgr. E. S. Luypen is den 1 Mei 's avonds om kwart over acht overleden.

Edmundus Sybrandus Luypen werd 3 Juni 1855 te Hoofdplaat in Zeeland geboren, deed zijn studies op de seminaries van Breda en werd 7 Juni 1879 priester gewijd. Kort daarop trad hij in het noviciaat der Jezuiten en werd op 31 jar. leeftijd gezonden naar Nederl. Indië. Daar werkte hij tot 1898 als missionaris te Batavia, te Maumerie en te Lela op Flores. In 1898 werd hij Apostolisch Vicaris van Batavia, met den titel van titulair-bisschop van Orope. Een heel nieuwe phase trad voor den onvermoeiden werker, — wiens wapenspreuk was „Laboris non fugiens", ik vlucht den arbeid niet — in. Bijna 25 jaar, — in September zou hij zijn zilveren bisschopsjubilé vieren — heeft hij zijne zegenrijken arbeid over den Indischen Archipel uitgeoefend, en — zooals wij boven reeds aanstipten — de geloofsprediking opgevoerd tot een ongekende ontwikkeling. Het millioenenrijk kreeg zooveel betere en uitgebreider verzorging, dat het thans 4 bisschoppen en 2, straks wellicht 5 Apost. prefecten bezit ; en Java zelf ziet onder de Javanen een veelbelovende missie, scholen en . . . . een seminarie.

Als geschenk aan Mgr. Luypen werd door den Centralen Raad van Ned. Indische Kath. Soc. bonden geijverd voor de oprichting van een jongensschool voor middelbaar en voorbereidend Hoogeronderwijs . . . . Moge de ontslapen Herder zijn geliefd Indië blijven beschermen.

Dat het schoolwezen op Java bloeit, moge blijken uit het volgende overzicht over het jaar 1922 :

		scholen.	leerlingen.
I.	Opleidingscholen voor onderwijzers	4	328
II.	Hollandsch-Inlandsche (Holl. voertaal)	12	2219
III.	Inlandsche scholen	24	2508
IV.	Fröbelscholen	4	169
V.	Huishoudschool	1	14
VI.	Schakelscholen (die den overgang van Inl. naar Hollandsche mogelijk maken)	2	147
		47	5375

De scholen zijn niet zuiver katholiek. Ook heidenen worden er opgenomen en vinden er dikwerf het ware Geloof.

Ook het seminarie en het noviciaat der Sociëteit van Jesus ontwikkelen zich geleidelijk : 2 Javanen en 3 jongens van Celebes traden Juni l.l. in het seminarie.

De laatste benoeming van den overleden Apost. Vicaris was die van den ZeerEerw. Heer A. M. A. Fischer tot Pastoor van Djokjakarta en den Z. E. Heer G. M. Minderop tot wd. pastoor van Samarang.

Pastoor P. Hoevenaars van Djokja is met verlof naar Holland.

Oost-Java. — 26 Mei vertrokken 5 Nederlandsche Lazaristen: Th. de Backere, superior van het Seminarie Wernhoutsburg, E. Sarneel, professor van Wernhoutsburg, J. Wolters van de rectoraatskerk te Rumpen, L. en Th. Heuvelmans, van het Missiehuis St. Joseph te Helden-Panningen. De reis gaat over Rome naar hun nieuw arbeidsveld : Soerabaja, Kediri en Rembang, waar ongeveer 5000 katholieken zijn, meest Europeanen. C. Klamer uit Amsterdam, sinds 1908 werkzaam in 't vicariaat Jung-Phing-fu, in China, zal zich bij hen voegen.

Reeds waren drie Carmelieten hen voorgegaan (zie Missiewerk, Mei 1923, blz. 230) ; na moed geput te hebben te Rome bij den Opperherder Paus Pius XI en bij den opperbestuurder der missiën, Kard. van Rossum, hebben de Z.Eerw. paters Clemens van de Pas, Paschalis Breukel en Linus Hennekens hun reis naar de meest oostelijke residenties van Java, Pasaroean, Beroeri en Madoera voortgezet. Een volgende kroniek zal van de gelukkige uitbreiding der geloofspredıking op Java door deze twee nieuwe hulptroepen blijde kunnen gewagen.

Kardinaal van Rossum heeft het Beschermheerschap aanvaard over het St. Melaniawerk. Het doel van de vereeniging is de katholieke vorming van de inlandsche vrouw in onze koloniën voor huisgezin en maatschappij te bevorderen. De voornaamste middelen zijn : Dagelijksch gebed der leden en dikwijls ontvangen der H. Comm. voor het welslagen van het Missiewerk. Briefwisseling tusschen katholieke Europeesche en inlandsche vrouwen. Steunverleening aan kath. inl. vrouwenbonden. Stichting van beurzen voor opleiding van kath. inl. meisjes. ,,Een bloeiend St. Melaniawerk", schreef Mgr. Dr. Alph. Ariëns, ,,zal de mooiste parel zijn in de kroon van Vrouwen- en Mariabonden".

Banka en Billiton.

Een nieuwe Apostolische Prefectuur. — De Paters van de H.H. Harten van Ginneken, die vóór Augustus naar 't Centraal Nieuw-Guinea zouden vertrekken, gaan daar niet heen (deze prefectuur zal ook bediend worden door de paters van Steyl, die reeds Oost-Nieuw-Guinea missioneeren), maar naar Banka en Billiton, waar tot nu toe Paters Capucijnen zijn geweest. Mgr. Herkenrath, prefect van N. Guin. wordt nu prefect van Banka en Billiton. Verdere bijzonderheden kunnen nog niet worden gegeven.

Sumatra.

Dat art. 123 en al wat daaraan vast zit voor de katholieken nog altijd een groote struikelblok is, kan blijken uit het volgende:

De Batakkers (Tanapoeli) vroegen in Sept. '22 om een kath. priester. Geen verlof, blijkbaar (?) omdat er reeds sinds 60 jaar de Rijnsche Zending werkzaam was. Maar naderhand zag men er de sekte der Sabbatisten haar volle werkzaamheid ontplooien. Waarom nu wel Sabbatisten en geen katholiek priester?

De zoo even genoemde groote Protestantsche Rijnsche Zending heeft 28 Europeesche krachten in dienst. Zij onderhoudt 310 scholen. Het is wel aardig na te gaan over welke inkomsten de Rijnsche zending neschikt:

1. Gegarandeerd door Oegstgeest en Amsterdam f 60.000.

2. De Batakkers betalen zelf hun kerkbelasting in rijst, wat ongeveer opbrengt f 113.000.

3. Gouvernementssubsidiën. Lagere scholen f 251.320; Kweekscholen f 16.353; Holl. Inl. scholen f 8.111; Kapitaal f 13.136; Locale ziekenhuizen f 29.834; Leprozerij f 50.845.

Totaal f 549.199.

En nog kan het genootschap niet toekomen, zooals het beweert. De regeering is nu zoo welwillend een subsidie te verleenen van f 1.000.000 voor den duur, van 4 jaar. Maar voor onze missionarissen is die streek gesloten .... Hoelang nog!

Borneo.

De kath. bond te Singkawang, die ongeveer 1 jaar bestaat, is in goeden bloei. Hij telt 60 leden, verdeeld over 3 categorieën. 1. Binnenleden: gedoopten van welken landaard ook, inwoners van Singkawang; 2. Buitenleden: gedoopten, buiten de stad wonend; 3. Buitengewone leden: ongedoopte Chineezen.

Dit jaar werd ook te Pemangkat, parochie van P. Bavo (7 uur ten N. van Singkawang) een afdeeling opgericht.

In de eerste helft van 1924 krijgt ook Sambas een Zusterschool De Franciscanessen van Etten zullen de werkkrachten zenden en daardoor treden in de rij der Missionneerende Congregaties (zie die rubriek).

Nieuw Guinea.

telt op het oogenblik 5 scholen, die in vollen gang zijn, er zijn ongeveer 260 leerlingen. 3 Andere wachten op een goeroe d.i. een inlandschen godsdienstonderwijzer, en de negende is klaar om opengesteld te worden.

Suriname.

De St. Gerardus Majella Stichting voor melaatschen, heeft het vorig jaar 1922 verpleegd 136 melaatschen, onderwie 30 nieuwe. Het aantal communies bedroeg 26.500. De moed wordt er bij de zieken in gehouden door een muziekkorps en voetbal. 16 Verpleegden overleden. Het afgeloopen jaar stond in 't teeken van verbetering en verbouwing. Eenige nieuwe woningen werden bijgebouwd, in andere een nieuwe vloer gelegd, andere weer voorzien van een nieuw dak. Tijdens de verbouwing bleek, dat verschillende bewoners van Paramaribo tegen de ligging van St. Majella waren. Het moest verder van de stad af. De Paters laten zich door deze op zekere tijden terugkeerende vijandelijkheden niet afschrikken.

In Nov. 1922 — begin van nieuw schooljaar — werden te Paramaribo geopend 2 U. L. O. Scholen, St. Willibrordus voor jongens en St. Margaretha voor meisjes. In iedere parochie was al een lagere school en één M. U. L. O. voor jongens en één voor meisjes. Het aantal scholen in Paramaribo bedraagt nu 12 met tezamen 3580 leerlingen.

De gelijkstelling der scholen heeft ongeveer haar beslag gekregen. Echter nog niet ten volle:

1. De laatste (10 Jan.) ingediende ontwerp-verordering tot pensionneering der bijzondere onderwijzers maakt de onderwijzeressen in handwerk en de onderwijzers in Britsch-Indische talen pensioengerechtigd. De besturen echter der bijzondere scholen trekken voor deze onderwijzers nog geen subsidie, ook niet voor de fröbel-onderwijzeressen.

2. Er bestaat een verlofregeling voor openbare onderwijzers: alle onderwijzers, die eenige jaren in dienst zijn en een zeker salaris trekken genieten 8 maanden of 1 jaar buitenlandsch verlof. Zij krijgen verlofstractement, terwijl bovendien hun overtocht naar 't moederland en terug door het gouvernement wordt vergoed. Ook voor bijzondere onderwijzers dient zulk een regeling getroffen.

MISSIE-ACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

Missietentoonstelling op het Vaticaan. — Bij decreet van 24 April 1923 heeft onze H. Vader de Paus aan Z.E. Kard. van Rossum opgedragen een missietentoonstelling in het Vaticaan voor te bereiden tegen het jaar 1925. Voor deze tentoonstelling, welke — naar wij uit de allerbeste bron vernemen — geheel aan het persoonlijk initiatief van den Paus haar ontstaan dankt, heeft de Kard. Pref. der Propaganda een Commissie benoemd bestaande uit den Secretaris en den Onder-secretaris der Propaganda (tevens Alg. Voorz. van de Voortpl. en van S. P. L.) den Alg. Secr. der Voortpl., de Nat. Dir.

der Kindsh. in Italië en eenige prelaten van den Vaticaanschen Paleisdienst.

Tot dusver hadden in verschillende landen, (in Nederland vooral) en met best succes, tentoonstellingen plaats. De Vaticaansche Missie-tentoonstelling zal dit alles samenvoegen en gebruik makend van de opgedane ervaring, geheel de missie-wereld, geheel de missie-actie, het werken al onzer missionarissen ten toon stellen in één geheel. Zeer zeker zal deze Missie-tentoonstelling geheel de wereld belang inboezemen. Niet alleen de katholieken, maar ook de wereld der geleerden, en degenen die zich bezighouden met ethnografische, geografische wetenschappen, de navorschers der godsdienst- en zedeleer onder de volkeren zullen op deze tentoonstelling veel interessante dingen kunnen zien.

De H. Vader stond 12.000 vierkante meter ruimte af voor de tentoonstelling in het Vaticaan met als centrum de binnenhof van de Pigna.

De tentoonstelling zal worden ingedeeld in vijf secties, beantwoordende aan de vijf werelddeelen: Europa, Azië, Afrika, Amerika en Australië. In elke sectie worden de verschillende missies ingelijfd, al naar gelang de instituten, aan welke ze zijn toevertrouwd. Er zal verder nog een afdeeling zijn met een specifiek wetenschappelijk karakter met het doel een idee te geven van den oogenblikkelijken toestand van de verkondiging van het Evangelie over de wereld en van den successieven vooruitgang der missies; en in deze afdeeling zullen o.m. worden tentoongesteld geografische kaarten, diagrammen, publicaties enz.

De medewerking der Missioneerende Orden en Congr. is verkregen; zij zullen zich ieder door een competente persoon met het Alg. Secr. in verbinding stellen.

Ook aan de verschillende bisschoppen der wereld is verzocht om medewerking en tevens heeft Z. E. Kard. v. Rossum de verwachting uitgesproken, dat het niet aan vermogende personen moge ontbreken, die in de buitengewone groote kosten zullen willen bijdragen en zich op die wijze verdienstelijk willen maken voor de missie-actie.

Wellicht zal deze tentoonstelling ook voor Onzen Nederl. Priestermissiebond een schoone gelegenheid zijn, om door een volledige en overzichtelijke inzending de organisatie en ontwikkeling van onze veel geroemde Nederl. Missieactie te brengen onder de aandacht van velen en aldus tot uitbreiding om den missie-steun over de wereld mede te werken.

Het Haarlemsch Diocesaan Missie-Comité bericht ons, dat het bereids f 500 beschikbaar heeft gesteld voor de algemeene kosten der tentoonstelling, en het verzoekt ons aan alle leden en begunstigers van den P. M. B. in het diocees van Haarlem te willen mededeelen, dat de penningmeester van dat Missie-Comité, regent J. B. J. M. Höppener te Beverwijk (postg. 3629) gaarne bijdragen voor dit doel zal ontvangen en doorzenden.

De Tilburgsche Missietentoonstelling. — Van 26 Mei tot 3 Juni was er Missietentoonstelling in Tilburg.

Tilburg heeft bewezen, dat een Missieweek niet alleen mogelijk is, maar schitterend kan slagen, zonder tombola's, strijkjes, concerten, loterijen e.d. Er was niet de minste afwijking van het plan, om alles te houden in den geest van ernst en onderrichting. Een heele week lang heeft men zich verdrongen voor de tentoonstelling. Van Donderdag af moest er geregeld queue gemaakt worden in de Tuinstraat. Meer dan 20.000 betalende bezoekers hebben de missietentoonstelling bezocht; des morgens waren de 10.000 kinderen van de fraters- en zusterscholen, onder leiding van onderwijzers en onderwijzeressen, de graag geziene gasten van de missionarissen, die onvermoeid aan de kinderen maar aan het vertellen bleven van de missielanden. Een heele week lang zijn er iederen avond vergaderingen gehouden en de verschillende parochies van stad en omgeving, waar de missionarissen lezingen hielden over hun missiegebied voor groote scharen van belangstellenden. Een heele week lang is in de N. V. Harmonie de Missiefilm van de fathers van Mill-Hill afgedraaid, de laatste avonden voor uitverkochte zalen.

De Missieweek is in haar geheel en in al haar onderdeelen schitterend geslaagd.

Er werd op de vergaderingen niet gecollecteerd; op de tentoonstelling werd slechts heel bescheiden de aandacht gevestigd op de offerbusjes, maar toch gelooven we, dat naast de belangstelling, die gewekt is voor de missie, bij grooten en kleinen, ook het directe finantieele resultaat, een f 20.000.— niet ongunstig genoemd mag worden.

Als bijzonderheid kan van deze missieweek worden aangeteekend, dat de tentoonstelling een zeer interessanten stand bezat, waarin alles was saamgebracht, wat van den Eerbiedwaardigen Tilburgenaar en missionaris Petrus Donders bijeen te brengen was, terwijl ook een afzonderlijke avond-vergadering geheel aan hem was gewijd.

Onnoodig te zeggen, dat — trouw aan de wenschen van den H. Stoel — in lezingen en redevoeringen en in het programmaboek de deelname aan de drie Pauselijke Genootschappen krachtig is aanbevolen, en dat ook de Indische Missievereeniging een „goede beurt" kreeg.

Dat het Tilburgsch „Roomsch Leven" een extra behandeling van haar missie-actie in het programmaboek der missieweek zag opgenomen, was wel verdiend: de groote ijver voor de missiën in Tilburg ontplooid en in deze week tot zoo hoogen graad opgevoerd, vindt in dit weekblad de groote voedingsbron.

De 3e Studenten-missiecursus zal van 2—4 Sept. a.s. te Tilburg in het Jozefstudiehuis (Mill-Hill) gehouden worden.

Daar men in deze bijeenkomst van missionarissen en studenten een algemeene lijn wenscht te behouden is als onderwerp gekozen: de missie onder de Oost-Aziatische Cultuurvolkeren en meer in 't bijzonder onder de leidende groepen daarvan.

De bedoeling is, dit onderwerp te laten inleiden door missionarissen ieder voor hun eigen missiegebied en daaraan besprekingen vast te knoopen. Er zullen behandeld worden de missies in Br. Indië, China, mogelijk Japan, en op Java.

Vooral zal daarbij de vraag onder het oog gezien worden ; wat de Kath. intellectueelen daarvoor doen kunnen, zoowel ginds, als hier in Europa ; tevens zal onderzocht worden de bestaansmogelijkheden voor Kath. afgestudeerden in die landen.

Ook verdere belangstellenden zijn welkom.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door de secr. der Stud. Missie-Interac. Rochus Franken, vac. adres : Monumentstr. 8, Tilburg.

Het Missieartseninstituut te Würzburg. Het op 3 December 1922 geopende missieartseninstituut te Würzburg ontwikkelt zich, naar de „Kath. Korresp." meldt, gunstig en kan reeds op successen bogen. De inrichting telt vijf mannelijke en drie vrouwelijke studenten, terwijl een flink aantal gediplomeerde artsen en dokteressen op uitzending naar de missie wacht.

Einde 1922 verwierven 19 missiezusters met zeer gunstig succes haar ziekenverplegings-diploma, terwijl een nieuwe cursus reeds is aangevangen. Een cursus voor missiebroeders is pas geëindigd, terwijl in Juni aan priesters onderricht in ziekenverpleging werd gegeven.

Het O. T. in het Etiopisch. De Romeinsche correspondent van de Msb. meldt, dat aan den H. Vader wordt opgedragen de uitgave van geheel het Oude Testament in de Etiopische taal.

Zooals bekend, heeft Z. H. destijds aan Mgr. Carrara, apostolisch vicaris van Eritrea de som van 50 duizend lire overhandigd, zeggende : „Hiermee kunt ge tegemoet komen in de kosten voor de uitgave van het Oude Testament in de Etiopische taal. Volgaarne geef ik deze som, omdat het gaat over een werk, dat duidelijk in het licht stelt de beschaving, door de Kerk gebracht en ook over een werk van propaganda, dat veel er toe zal bijdragen om de geestelijkheid, die nog niet met de Kerk vereenigd is tot de ware Kerk terug te brengen".

Nieuwe Missietijdschriften. Als een der gevolgen van de opbloeiende missieactie, ook in het buitenland, kunnen we de verschijning begroeten van eenige nieuwe tijdschriften uitgegeven door de Congregatie der Lazaristen : Bulletin des Missions des Lazaristes Français. Rue de Sèvres 95, Paris. — Le Missioni Estere Vincenziane. Casa della Pace, Chieri (Torino) Italia. — The Vincentian. South Ninth Street 1467, St. Louis (Missouri) U.S.A. — Anales de la Congregacion de la Mision. Apartado 36, Madrid.

Varia. *Hoofdtresoriersterr* van het Genootschap van de *H. Kindsheid* in het Aartsbisdom is geworden *Mevr. J. Tordoir-Garrels*, Biltstraat 101b, Utrecht. Giro-nummer 104669. De vorige tresoriersterr, Mevr. Kühne-v. Engelen, is na langdurige ziekte overleden.

Het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs in het Aartsbisdom bracht in het afgeloopen jaar aan contributie en giften f 80.433.07 op.

Missieavonden werden nog gegeven te Naarden, Uithoorn en Schalkwijk. In laatst genoemde parochie hield de missienaaikring een tentoonstelling.

Ook te Rilland-Bath (26 en 27 Juni) en te Vlaardingen (2—4) Juli en te Heerlen (14—18 April) werd missie-actie gevoerd.

Met spanning wachten we nu de tentoonstelling te Eindhoven van 8—15 Augustus.

— G. G. G. deed als no. 42 van zijn uitgaven verschijnen „God wil het" door G. Voskuilen; het is een handig en knap propagandaboekje voor de missie-actie en behandelt duidelijk en kort den Priestermissiebond en de drie Pauselijke Genootschappen.

— Het Apostolaat des Gebeds beval in de maand Juli aan zijn leden als bijzondere intentie aan de vermeerdering der missionaris-roepingen.

MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

MISSIEPERSONEEL.

Vertrokken. Van de Benedictijnen Dom Odo van der Heydt naar *Trinidad* (2e keer), 11 Juli.

Van de Nederl. Capucijnen p. fr. Remigius van Hoof en br. Juniperus Vriens naar *Sumatra* (2e keer), 18 Juni.

Van de Nederl. Dominicanen de Hoog Eerw. Pater Vic. Provinciaal, fr. J. Raemakers, O.P. *Puerto-Rico* (2e keer), 2 Mei; de Z. E. Pater Hendriks, O.P. *Curacao* (2e keer), 4 Mei; p. J. Hartendorff naar *Curacao* (2e keer) 11 Juli.

Van het Gezelschap van Maria: Pater Ant. Beysens (Oirschot) naar de missie onder de Indianen van *Columbia*, 28 Mei; en Pater J. Roex (Schinveld) naar Port Jefferson in *Noord Amerika* 5 Juni (2e keer).

Van de Nederl. Jesuiten de scholastieken fr. C. v. d. Linden en fr. Simon Jorna naar *Java* 16 Juni.

Van de St. Josephs-Congregatie van Mill-Hill father W. Gutersohn, naar zijn Congo-missie (2e keer) 20 Mei.

Van de Kruisheeren naar de missie onder de Kolonisten en Indianen in *Minnesota*. Pater J. van den Boer uit Someren en Broeder J. van der Craat uit Achtervelde (beiden 2e keer).

Van de Nederl. Lazaristen de eerw. heeren Th. de Backere, superior E. Sarneel, J. Wolters, L. en Th. Heuvelmans; te Singapore voegt zich bij hen de eerw. heer C. Klamer, sinds 1908 werkzaam in het Vicariaat der Nederlandsche Lazaristen Jung-ping-fu, China; zij vertrokken naar Java 26 Mei.

Van de Missionarissen van het H. Hart naar de *Molukken* en *Nederlandsch Nieuw-Guinea* de Paters P. Smits, J. v. d. Kooij en Th. Tijburg en de Broeders J. Joosten, A. Clement, B. Smulders en A. van Hest. 2 Mei; naar de *Philippijnen* de paters J. Menken en A. Brekelmans en broeder J. de Visser (2e keer) 25 Juli.

Van de Nederl. Witte Paters br. Pierre Marie van Tongeren (uit Ravesteijn) naar *Fransch-Soedan* in Mei.

Van de Nederl. Redemptoristen de paters Peters, (2e keer),

A. van Gemert, A. van Rijn en de Eerw. broeders Benedictus (Ch. G. Spijkermans), Vitus (J. v. Lieshout) en Thimotheus (P. Nooteboom), naar *Brazilië*. 16 Mei.

Van de saeculiere geestelijkheid de Weleerw. Heer H. P. M. van Geest, laatstelijk kapelaan van de H. Anna-kerk te Amsterdam, naar *Zuid-Afrika*, 26 Mei.

Van de Zusters van den H. Carolus Borromaeus (onder de Bogen, Maastricht) de Eerw. Zrs. Austolia, Eustasia en Marconia naar *Java* (Bandoeng) 23 Juni; een viertal andere zusters naar *Noorwegen* (Molde) 30 Juni.

Van de Eerw. Broeders der Onbevl. Ontv. te Maastricht, Broeder Victorius, Overste, de broeders Nazarius, Clementinus en Bertius naar *Java* (Djocjokarta) 30 April.

Teruggekeerd. Z. D. H. Mgr. M. G. Vuylsteke, Ap. Vic. van Curaçao is 20 Juni voor een kort verblijf in Nederland over Amerika te Rotterdam aangekomen. Mgr. reist waarschijnlijk naar Rome.

Van de Nederl. Carmelieten Pater Ildefonsus Schutjes, uit Zeelst, in 1921 te Rio de Janeiro priester gewijd, uit de missie van Brazilië, 13 Juni.

Van de Nederl. Witte Paters pater J. van Boer uit Roeanda, 11 April.

Van de Nederl. Carmelieten p. fr. Urbanus van Erp, uit Brazilië.

Van de Nederl. Priesters van het H. Hart p. C. Kleipool uit Noord-Brazilië,23 Mei.

Van de Missionarissen van het H. Hart de paters J. Kraanen en W. Kamerbeek uit de Kei-eilanden, 16 Juni.

Van het Gezelschap van Maria p. C. Gerards, uit Afrika, 20 Mei.

Van de Paters der H.H. Harten (Picpus) pater Romuald van Kalveen uit de Cook-eilanden, (Mei).

Benoemingen. Van de Nederl. Franciscanen is in plaats van den H.Eerw. Pater Theophilus Ouwens, in Sept. 1922 overleden, tot Vicaris-Generaal van Z. Chansi benoemd de Z. Eerw. Pater Gerardus van Elk O.F.M. die gedurende 39 jaren in China werkzaam is en zich als Leeraar van het Groot-Seminarie te Luanfu bijzonder verdienstelijk maakte in de opleiding van den inlandschen clerus.

Tot Apostolisch Prefect van Celebes is benoemd de Hoogeerw. Pater Walter Panis, Miss. van het H. Hart. Z. H. Eerw. is geboren te Tilburg en werd priester gewijd te Leuven in 1909. Hij vertrok naar de Missie der Philippijnen in 1910.

Overleden. Van de Nederl. Jesuiten: Z. D. H. Mgr. J. Luypen, Ap. Vic. die herdacht wordt in „Indië en de Indische Missies".

Pater H. Mulder die te Weltevreden langen tijd samen gewerkt heeft met Mgr. Luypen, en bijna denzelfden dag als deze overleed. Meer dan 30 jaren, zonder terugkeer naar zijn vaderland, heeft deze missionaris gewerkt zoolang God hem de kracht daartoe gaf.

Van het Gez. v. Maria: Pater L. Kerckhoffs (Schimmert), bijna 50 jaar oud (25 April 1923).

Van de Nederl. Lazaristen is overleden Z.E. Heer J. Stappers (uit Grubbenvorst) in de missie van Colombia. Hij was de oudste Nederlandsche Lazarist en bereikte den ouderdom van 82 jaren, waarvan hij er 52 onafgebroken heeft doorgebracht in de opleiding van den inlandschen clerus van Ecuador en Colombia. Achtereenvolgens bestuurde hij de Seminaries van Quito, Loja, Popayán en Santa Rosa de Cabal.

Van de St. Josephs-Congregatie van Mill-Hill is in de missie Oeganda-Kakamera, overleden in den ouderdom van 35 jaar, father W. Mentink. Father Wiltox zegt van hem :

„Bijzonder aanleg toonde hij als onderwijzer. Zijn leerlingen hielden van hem en hij hield van hen en onze scholen hadden in hem een trouw en ijverig beschermer.

Maar bijzonder hield hij van onze „Industrial Business School". Deze ambachtsschool was met onze zwakke krachten tot stand gekomen en reeds eenige jaren is ze vruchtbaar werkzaam. Z'n aanleg op bouwkundig terrein vond hier een ruim arbeidsveld. En hij heeft er van zijn rijke gaven gegeven op heerlijke wijze. Ook daarin heeft hij gearbeid tot bloei van onze dierbare statie".

Van de Zrs. Franciscanessen van Roosendaal is op 2 Mei te Paramaribo overleden de Eerw. Zuster M. Engelberta (Mej. Beijsens uit Oirschot N.-Br.) in den ouderdom van 91 jaren.

Met haar gaat de laatste der zes eerste Franciscanessen heen, die 19 November 1856 in de kolonie Suriname aankwamen. Gedurende 67 jaren dus werkte Zuster Engelberta in de kolonie. Ze droeg het Ridderkruis der Oranje-Nassau-orde.

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Weer een nieuwe Nederlandsche Missiebisschop. — Voor de Missie van Finland is tot Vicaris Apostolicus benoemd Mgr. M. J. Buckx, die tot nu daar administrator apostolicus was. Z.Em. Kardinaal van Rossum zal te Helsingfors zelf de H. Bisschopwijding toedienen aan den nieuwen Apost. Vicaris, die den titulairen zetel van Doliche (Tell-Duluk) verkregen heeft.

Mgr. Buckx werd geboren te Born (Limburg) in 't jaar 1881, legde in 1901 zijn H. Geloften af in de Congregatie van de Priesters van 't H. Hart van Jesus en werd in 1906 te Rome priester gewijd. In datzelfde jaar promoveerde hij tot doctor. In 1908 vertrok hij naar de Missie van Finland. De Russische Regeering duldde echter geen Roomsch Katholieke priesters en verbande hem. Na eenige jaren werkzaam te zijn geweest in Zweden, dan weer in Holland o. a. als Provinciaal der Hollandsche Provincie, werd hij in 1921 benoemd tot Administrator Apostolicus van Finland, dat ook tot Apost.-Vicariaat werd verheven. Het telt nog slechts 1000 Katholieken, op 'n bevolking van 3.400.000. Maar vergeten we niet, dat de Russische Katholieken 4 eeuwen lang geen vrijheid hadden, geen scholen, geen pers, en altijd minachting, bespotting en achteruitzetting moesten ondervinden. Moge de nieuwe Vicaris de Kerk hier deugdelijk vestigen.

Missiereis van Z. E. Kardinaal van Rossum. — De Prefect der Congr. de Prop. Fide heeft 13 Juni een privé-visitatiereis aangevangen door Denemarken, IJsland, Noorwegen, Zweden. en Finland. De reis wordt besloten met de bisschopswijding van den nieuwen Apostolischen Vicaris van Finland te Helsingfors. Daarbij zijn de drie Scandinavische vicarissen en Mgr. Diepen uitgenoodigd.

Als dit nummer verschijnt is deze zeldzame en bijzonder-beteekenisvolle reis bijna ten einde. Onze lezers zullen echter nog gaarne aan het verlangen van Z.E. voldoen en een bijzonder gebed storten voor de vruchtbare nawerking van dezen apostolischen tocht.

De Societeit v. Afrikaansche Missies. — (Cadier en Keer) heeft een zelfstandige Provincie in Nederland gekregen. Sinds ruim dertig jaren bezit deze Societeit een Missiehuis te Cadier en Keer ; het was echter eerst niet haar bedoeling, in Holland propaganda voor haar werk te voeren: het huis was bestemd voor jongelingen uit den Elzas, waar de toenmalige Regeering zich tegen het vestigen der Societeit gekant had.

Langzamerhand echter wijzigden zich de omstandigheden, en het Apostolisch College van O. L. Vrouw van Lourdes, werd aan de Nederlanders overgelaten : er bevinden zich op 't oogenblik 120 leerlingen uit alle provincies van het land.

In 1920 werd te Blitterswijk, bij Venray, een Noviciaat voor Leeken-Misssie-Broeders opgericht, en in Sept. a.s. zal — voorloopig te Bemelen, bij Maastricht — het Groot-Seminarie geopend worden.

Aan de nieuwe Provincie is als werkkring toegewezen het nieuw opgericht vicariaat van de ,,Beneden-Volta'' het onder Engelsch mandaat staande gedeelte van het vroegere Duitsch Togoland (West Afrika) met een klein gedeelte van de Goud-Kust, namelijk de districten van Quittah en Denu.

Als Provinciaal is benoemd de Eerw. Pater H. Paulissen, geboren te Wolder-Maastricht, oud-missionaris van Nigeria. Vice-provinciaal is Dr. Mouren ; leden van den prov. raad zijn de paters Louxen, Housmans en Erkens ; procurator p. Burg.

Als Apostolisch-Vicaris van het nieuwe Nederl. Missiegebied is benoemd Mgr. August Hermann, titulair-bisschop van Bubasti (Tell-Basta).

De Norbertijnen der Abdij Berne zullen in het komend najaar eenige priesters uitzenden naar het Aartsbisdom Madras; de eerw. heeren fr. Constantius Bazelmans, fr. Ignatius Dubbelman en fr. Gerardus Laane hoopen dan te vertrekken naar de Missie van Mgr. Aelen.

Het is nu juist 30 jaar geleden, dat de Abdij van Berne te Heeswijk hare eerste missionarissen zond naar een nieuw missieveld, Wisconsin in de Vereenigde Staten van Amerika. Deze missie breidde zich zoo sterk uit, dat zij in 1914 kon worden gevestigd als een onafhankelijk klooster.

Ook de Congregatie der Zrs. Franciscanessen Recollectinen van Etten zal zich gaan wijden aan het missiewerk : op de Westkust van Borneo, waarschijnlijk in Sambas (Vic. van Mgr. Bos), zullen zij een school openen.

MISSIEKRONIEK VAN AZIË

Onze kroniek wijst dezen keer op al de benauwende en hoopvolle teekenen van een felle crisis.

Moge zij medewerken de *daadwerkelijke* belangstelling voor de geloofsprediking in het meest bevolkte aller werelddeelen te verhoogen.

SIBERIË.

De omwenteling in het Tsarenrijk heeft het mogelijk gemaakt voor de ruim 750.000 katholieken van Oost-Siberië beter te zorgen. Mgr. de Guébriant, thans Sup. Gen. der Missions Etrang. te Parijs, maakte in 1921 een visitatiereis daar heen en vond in de vijf dekenaten van Oost-Siberië een katholieke kern, gevormd door menschen van Duitsche en Poolsche afkomst, die te midden van ondragelijke lasten, en met zeer geringe geestelijke hulp het Geloof trouw hadden bewaard. In het Consistorie van 23 Mei l.l. is nu als **eerste bisschop van Wladiwostock** gepreconiseerd Mgr. Carolus Sliwowski, deken dier stad.

Jammer genoeg is het **Seminarie,** door Mgr. de Guébriant in de oude kerk van Wladiwostock met 12 leerlingen geopend, dezen winter door de Bolsjewiki, die de stad hebben veroverd, verjaagd en zijn de seminaristen elders onder gebracht.

Moge Gods barmhartige genade het jonge bisdom zegenen; van een krachtig opleven der Kerk dáár, zal ook Noord-China, van welks inwoners zoovelen naar dit deel van Siberië verhuisd zijn, een zeer groot voordeel hebben.

JAPAN.

In Japan gaat de missie nog slechts zeer langzaam vooruit. We gaven het vorige jaar een statistiek van het aantal katholieken in de verschillende kerkdistricten ; de cijfers daar vermeld hebben slechts geringe veranderingen ondergaan. Nagasaki was het vruchtbaarst en had in 1922 58.609 katholieken, Hakodate bracht geen winst, maar daalde tot 2.775.

De oorzaken van dezen **geringen vooruitgang** zijn vele ; men kan ze aldus samenvatten : aan den eenen kant is de Japansche geesteswereld voor het Christendom een moeilijk te veroveren stelling en aan den anderen kant bezit de katholieke missie over de geheele linie veel te weinig offensieve kracht.

Vooreerst dan een korte opsomming van de **oorzaken,** die Japan maken tot een gebied, waarop de katholieke missie zoo moeilijk kan inwerken.

En dan noemen we op de eerste plaats den invloed van *de godsdiensten, die daar beleden worden.* In Japan heerscht officieel godsdienstvrijheid; de staat legt echter bijzondere sympathieën aan den dag voor het shintoisme, dat vooral aan populariteit en invloed heeft gewonnen door den Russisch-Japanschen oorlog. De toen behaalde overwinningen werden door generaals en volk toegeschreven aan de shintoistische beschermgoden, de jinja's: aldus kreeg het shintoisme den steun van het patriotisme. Daarnaast staat het boeddhisme, de meest verbreide godsdienst in Japan, welks aanhangers in het begin van dit jaar de groote oppositie voerden tegen het regeeringsvoorstel om een Japansch gezantschap in te stellen bij het Vaticaan. En helaas met succes. Al zijn deze beide, shintoisme en boeddhisme, nog zeer machtig, toch schijnen ze veel aan innerlijke kracht te verliezen. Maar naast deze is nu ook het Protestantisme voor ons een zeer machtige tegenstander vooral door zijn overvloedige geldmiddelen. En eindelijk vindt de Kerk tegenover zich de „godsdienst" van vele intellectueelen: het moderne Europeesche ongeloof, dat door zijn stofvergoding en trotschheid voor geen katholieke begrippen vatbaar is en dat helaas den materialistischen geest onder het volk doet doordringen.

Voegt daarbij de valsche voorstelling, die men van het katholieke geloof heeft. In onze landen is onbekendheid met de ware katholieke leer reeds een der grootste beletselen voor de bekeering; doch hier heeft men althans de gelegenheid om zich op de hoogte te stellen van de waarheid: er is immers voldoende katholieke litteratuur. In Japan bestaat deze echter in zeer geringe mate, zoodat het volk slechts de valsche voorstellingen van onze tegenstanders hoort.

En ten slotte de omstandigheid, dat slechts weinig ontwikkelden tot onze Kerk behooren. S. Franciscus Xaverius zocht bij zijn prediking in Japan eerst de sympathie en steun der „grooten" te verwerven; had hij die eenmaal gewonnen, dan zou het eenvoudige volk vanzelf volgen. Die „volgzame" geest is den Japanners nog steeds eigen en daarom is het dubbel te betreuren dat de ontwikkelden nog niet tot ons heilig geloof gebracht kunnen worden. Om meer ontwikkelde katholieken te krijgen laat de Aartsbisschop van Tokio reeds meerdere onbemiddelde talentvolle jongens op kosten der missie studeeren. Verblijdend is in dit verband ook het bericht, dat het vorige jaar aan de Waseda-universiteit te Tokio een vereeniging is opgericht tot bestudeering van den katholieken godsdienst. Niet slechts katholieke en heidensche studenten, maar ook professoren van verschillende godsdienstige richting hebben zich erbij aangesloten.

Dit over de sterkte van den tegenstand; thans over *onze eigen zwakte*.

Er is een groot tekort aan missionarissen. In 1921 was het eeuwig heil der 60 millioen inwoners toevertrouwd aan 159 Europeesche en 38 inlandsche priesters. Het aantal seminaristen is ook niet groot (in 1922 plm. 88), zoodat de naaste toekomst duister blijft. Gelukkig nemen de buitenlandsche krachten voortdurend toe. In 1921 kwamen de uit Engelsch-Indië verdreven Duitsche Jezuieten in Japan en kregen de missie Hiro-

schima; 1922 schonk aan Steyl de nieuw opgerichte prefectuur Nagoya, bracht de Kanadeesche Franciscanen in het zuiden van het bisdom Nagasaki met Kagoschima als middelpunt, terwijl de Siberische Franciscanenprovincie het eiland Sachalin overnam. Het aantal catechisten is evenmin groot, uitgezonderd in het bisdom Nagasaki, dat door het recruteeren van vrouwelijke krachten een buitengewoon talrijk catechistenleger heeft (in 1922: 505): daar maakt de missie dan ook de meeste vorderingen.

Er is een groot tekort aan katholieke scholen. Wel is er vooruitgang, maar wat beteekenen die enkele tientallen van Roomsche scholen in zulk een bevolkt land, waar bovendien het onderwijs wordt verafgood 1).

Er is een groot tekort aan katholieke lectuur. Van de 24.448 boeken, die in 1920 in Japan werden uitgegeven, waren er 5 katholiek; onder de 24.733 tijdschriften waren 4 Katholieke maandschriften en 1 zondagsblad. Een katholiek dagblad bestaat er niet. Men moet bewondering hebben voor het zwoegen en ploeteren der missionarissen om eenige katholieke litteratuur te scheppen, want eenparig beseffen zij het overweldigend belang daarvan voor de katholieke missie: het gebrek aan geld is echter oorzaak, dat zij niets groots tot stand kunnen brengen.

We hebben tot nu toe niet veel bemoedigends over de Japansche missie gezegd. De tot heden bereikte resultaten zijn inderdaad gering. **Toch** is er onder één opzicht vooral een verblijdende **vooruitgang,** een vooruitgang, die wel niet in cijfers is uit te drukken, zelfs moeilijk naar zijn juiste waarde kan geschat worden, maar van buitengewoon groot gewicht is voor de toekomst: de toenemende waardeering van het katholicisme. Om het buitengewone belang daarvan hebben we hier enkele getuigenissen uit den laatsten tijd bijeengebracht.

De Annalen van de Societeit der Vreemde Missiën, die de bisdommen Tokio, Nagasaki, Osaka en Hakodate bedient, geven in een 10 jarig overzicht (1912—1922) van de missiegebieden der Societeit o.a. deze beschouwing over Japan: „Au milieu de cette effervessence, que leur situation met en évidence, les catholiques sentent cependant se former autour d' eux comme une atmosphère de sympathie. Des esprits réfléchis ne refusent plus de prime abord d' examiner le christianisme; ils comprennent qu'il est une lumière et que leur pays pourrait trouver en lui une force .... En résumé, une estime plus grande du catholicisme et une lutte contre lui au nom du patriotisme et d'idées religieuses mal définies, telles paraissent être aujourd'hui les notes principales de la situation".

Pater Joh. Zimmerman S. V. D., werkzaam te Takada in Japan schrijft in „De Katholieke Missiën" 1922 p. 65: „Als missionarissen van China, on-

---

1) Een treurig gevolg van dit gemis aan katholieke scholen toonde o.a. de onlangs gepubliceerde brief van Mgr. Kinold, O. F. M., Ap. Pref. van Sapporo; in zijn nog jonge prefectuur heeft hij thans een 9-tal candidaten voor het priesterschap; om dezen de — vooral in Japan — vereischte profane opleiding te geven moet hij hen ter school zenden op een heidensch gymnasium: hij heeft nòch personeel nòch geld om zelf een katholieke middelbare school te openen.

bekend met de verhoudingen en moeilijkheden, waarmede de missie in Japan te kampen heeft, 't geringe succes der Japansche katholieke missiën met hunne groote successen in China vergelijken, dan komen ze gewoonlijk tot 't besluit, dat de vooruitzichten voor de missiën in Japan gering zijn en dit nog lang zullen blijven. Meer dan 10 jaar ben ik als missionaris hier in Japan en kan niet instemmen met deze meening. In de laatste 10 jaren zijn namelijk, niettegenstaande de beroeringen van den oorlog, de vooruitzichten voor het christendom niet slechter, maar veel beter geworden .... Er openbaarde zich in de laatste jaren 'n grootere behoefte aan godsdienst en 'n sterkere neiging tot 't christendom.

En eindelijk schrijft Mgr. Joseph Reiners, Apostolisch Prefect van Nygata dato 4 October 1922 (Steyler Missionsbote 1923 p. 56): „Es ist zwar nicht gut unter die Propheten zu gehen. Hat man ober 10 Jahre und noch mehr in der Mission gearbeitet, dann öffnet sich allmählich auch ein wenig der Blick für die Zukunft. Sie ist ja nur eine Weiterentwicklung der Gegenwart. Und da ist jetzt schon eine Wandlung der Gesinnung und Stimmung gegen die Mission zu verzeichnen. Noch vor 10 Jahren war die Jahrhunderte alte Abneigung gegen das Christentum der Granitblock, auf den man immer stiesz. Jetzt steht die Bevölkerung dem Christentum wohlwollend gegenüber".

Onze beschouwingen waren in hoofdzaak „naar den mensch". Machtiger dan alle hinderpalen, van meer waarde dan alle gunstige vooruitzichten is de dauw der genade. Dat deed de katholieke jeugd van Tokio besluiten in naam van alle Japanneezen en in tegenwoordigheid van den Aartsbisschop van Tokio een akte van toewijding aan het H. Hart uit te spreken. Naar Paray le Monial werd een banier opgezonden met het H. Hart in gouden stralen met de rijzende zon en daaronder de woorden: „Het volk van Japan aan het Allerheiligst Hart". Moge het spoedig werkelijkheid zijn.

KOREA.

Korea is verdeeld in drie Apostolische Vicariaten: Seoul en Taikou zijn toevertrouwd aan de Vreemde Missiën van Parijs, het derde, Wonsan, werd in 1920 opgericht en gegeven aan de Benedictijnen van St. Ottiliën, die er met frisschen moed en ondernemingsgeest aan den arbeid zijn gegaan. En weldra zullen er weer nieuwe krachten aanrukken, daar het Amerikaansche seminarie Maryknoll plannen maakt om in het N. W. van Korea een missiegebied over te nemen. Gezamenlijk tellen de Vicariaten ruim 90.000 katholieken op een bevolking van 17½ millioen inwoners.

Ook hier is een der vruchtbaarste bekeeringsmiddelen: de **school.** Mgr. Bonifatius Sauer, Apost. Vicaris van Wonsan, schreef het vorige jaar: „De vooruitzichten in dit missiegebied zijn buitengewoon goed, wanneer er flink gewerkt wordt, vooral ook op onderwijsgebied. Nergens geldt meer dan in Korea: Wie de school heeft, heeft de toekomst, want alles schreeuwt om onderricht".

Doch behalve een bijzonder belangrijke is het katholiek onderwijs in Korea voor den missionaris ook een uiterst moeilijke taak. Vooreerst toch heeft

de missie in de talrijke staatsscholen, waarvan het land overstroomd is, een overmachtigen concurrent en ook een oneerlijken concurrent : in 1915 toch werden schoolwetten uitgevaardigd ,die het godsdienstonderricht, het eerste doel der bijzonder scholen, op de lesuren verboden en ook buiten de lesuren in het schoollokaal. Tevens vereischte de wet, dat de leerkrachten voor den staat examen zouden gedaan hebben ; aan de reeds bestaande scholen werd 10 jaar uitstel verleend. Vooral de Parijsche missionarissen klaagden zeer over deze wetten. Thans echter schijnt er in de gezindheid der regeering en bijgevolg ook in de wettelijke voorschriften een gunstige wending gekomen te zijn, hetgeen o.a. blijkt uit een brief van Mgr. Sauer van Wonsan : „Het vorige jaar hebben we 23 nieuwe volksscholen gesticht (bij zijn komst in het Vicariaat in 1920 was er niet één). Eigenlijk is voor de stichting van iedere school een fonds van f 40.000 vereischt ; door de goede verstandhouding tusschen ons en de regeering, heeft deze daarin gedispenseerd". Ook aan de meisjes wil Mgr. Sauer de zegeningen van katholiek onderwijs geven. „Daarvoor zijn zusters noodig ; een zestal zou voor het begin voldoende zijn ; deze moeten dan inlandsche zusters vormen. Roepingen zijn er in dit land uit de oude martelaarsfamilies in overvloed. De Tühringer Benedictinessen wachten met vurig begeeren op mijn roepstem, maar ik heb geen geld voor de reis, noch voor den bouw van een klein kloostertje".

Korea is een veelbelovend land voor **inlandsche priesters.** Het aantal is nu nog wel vrij gering (33), maar de toekomst belooft veel meer. Waren er in 1910 41 seminaristen, in 1921 was dat getal gegroeid tot 143. En er kon nog veel meer gedaan worden, indien de financiën het toelieten. Candidaten toch voor het priesterschap zijn er genoeg : er zijn n.l. een menigte oude katholieke families, waarin de Roomsche geest reeds diep is doorgedrongen en die zich kunnen beroemen op bloedverwanten, welke hun geloofsovertuiging met martelaarsbloed hebben bezegeld. Het ligt voor de hand, dat bij zulke goede vooruitzichten, de Nederl. afd. van S. P. L. met vreugde de opdracht voor den Centr. Raad te Rome heeft aanvaard, om voor het vicariaat van Wonsan een seminarie te bouwen.

Al zagen we het aantal katholieken in Korea graag veel grooter, het gehalte is bijzonder goed. De Parijsche missionarissen vermelden dat 95 % van hen hun Paaschplicht vervullen : een prachtig bewijs voor degelijke vorming en diepen godsdienstzin.

CHINA.

China is de vruchtbaarste missieakker der katholieke Kerk. We gaven het vorige jaar een vrij uitvoerige statistiek over 1920 ; ziehier de eindcijfers over 1922 : een vergelijking met de vorige is het helderste bewijs voor den **bloei dier missie.**

Districten 60 ; Europeesche priesters 1404 ; Chineesche priesters 1030 ; Katholieken 2.142.516, dus 86178 meer dan in 1921 ; Catechumenen 539.837, dus 100.000 meer dan in 1920.

Vooral de Lazaristen hebben schitterend werk gedaan : de toename in hun gezamenlijke districten was niet minder dan 34.827 katholieken.

De politieke toestand in China blijft nog slecht. Vechtende soldaten en roovende bandieten trekken in steeds grooter aantal door het land met moord, brand en diefstal als hun trouwste volgelingen. De oorzaken der burgeroorlogen zijn even talrijk als de oorlogen zelf, doch de diepste grond is het gemis van een krachtig centraal gezag. Vandaar o.a. de strijd van de vier Z. W. provincies Kwantong, Kwangsi, Yunnan en Kweitchow tegen het Noorden onder leiding van Peking. Die Zuidelijke provincies hebben zich n.l. 8 jaar geleden van Peking afgescheiden en willen thans de provincie Kiangsi, die bij het Noorden hoort, bij hun gebied voegen. Daarbij komen nog allerlei onderlinge twisten : iedere provincie, of liever iedere militarie gouverneur voert op eigen gelegenheid oorlog, als hij meent reden daartoe te hebben. Vandaar ook de voortdurende oneenigheden der verschillende streken en plaatsen met Peking. De traditie toch heeft aan de aanzienlijke families een locale, doch zeer groote macht en invloed gegeven. Nu wil het centraal bestuur van Peking regelend optreden, waarvan die locale autoriteiten niet gediend zijn.

De plunderingen en moordpartijen zijn schrikwekkend. Over het algemeen hebben de katholieke missieposten er niet zooveel van te lijden, al ontbreekt het niet aan gruwelijke uitzonderingen. Zij hebben deze gunstige positie te danken aan het feit, dat zij gesteld zijn onder bescherming van het Fransche gezantschap : daarmee hebben de bevelvoerders liever geen onaangenaamheden. Zoo is de missiepost dan ook veelal het toevluchtsoord geworden der bevolking, ook van de autoriteiten en aanzienlijken, wanneer er gevaar dreigt : hetgeen stellig bijdraagt om het aanzien en den invloed der missionarissen te verhoogen.

Aan **de vorming der inlandsche geestelijkheid** wordt met ijver en zorg voortgearbeid. Op aansporing van de Congregatio de Propaganda Fide worden centraal-seminaries gesticht voor verschillende Vicariaten te zamen. In aansluiting met hetgeen we het vorige jaar daaromtrent vermeld hebben, berichten we thans nog het volgende. De Paters van Scheut-Sparrendaal hebben hun centraal seminarie gesticht in het Vicariaat Ta-tung-fu ; het telt 19 theologanten, welk getal met Sept. a.s. verdubbeld wordt ; meer plaats is er op het oogenblik niet. Men is druk bezig met de voorbereidselen voor den bouw van een nieuw groot-seminarie. In Oct. 1921 werd in Ouchang, hoofdstad der provincie Houpé door de 4 Franciskaansche Apostolische Vicarissen van O., N. W. en Z. W. Houpé en van Z. Hounan een centraal seminarie gesticht. In den zomer van 1922 werd het verplaatst naar King-Chow in Z. Houpé, doch men ziet al weer naar een andere plaats uit. De beslissing wacht op de benoeming van een opvolger van den overleden Mgr. Modestus Everaerts van de Belg. Franc., ap. vic. van Z. W. Houpé.

China heeft eindelijk zijn **Apostolischen Delegaat** gekregen in den persoon van Mgr. Celso Constantini. Er is al meermalen sprake geweest van een nuntiatuur of delegatie, maar Frankrijk, de „edele" beschermheer van de katholieke missie in het Oosten, wist dit „gevaar" steeds af te wenden. 't Is thans toch zoover gekomen en er wordt zelfs gemeld, dat de Pauselijke Delegaat door den Franschen Consul-Generaal zeer hartelijk ontvangen

werd. Als Apostolisch Delegaat heeft Mgr. Constantini geen politieke functies waar te nemen, maar afhangend van de Propaganda, heeft hij betrekkingen te onderhouden met de Vicarii Apostolici en de verschillende missiën in China. Hij heeft zich dan ook niet in Peking, het diplomatieke middelpunt, gevestigd, maar te Han-Keou, het centrum der missies. De Katholieken van Peking waren daarmee niet tevreden. Zij verlangden aan de Kath. Kerk in de hoofdstad van het rijk een meer schitterende positie te geven en wenschten dan ook dat de Delegaat zich aldaar zou vestigen. Ze bedachten een aardig middel. 60 aanzienlijke Katholieken van Peking maakten het plan een inschrijving te openen om in de hoofdstad een huis voor Mgr. Constantini te bouwen en vroegen den Delegaat verlof daartoe. Deze prees hun geest van geloof en hun gehechtheid aan den H. Vader en nam het aanbod dankbaar aan. Ook gaf de Delegaat eenige aanwijzingen omtrent den bouw van het huis, welke teekenend zijn voor de richting, welk deze vertegenwoordiger der H. Stoel bij het bekeeringswerk is toegedaan (men vergelijke hierbij wat we onder Britsch-Indië schreven over het verindianiseeren der (bouw)kunst). We laten ze hier volgen. Dat huis zal zooveel mogelijk „een volledig Chineesch karakter moeten hebben, zoowel in den bouw als in de versiering, en dat om twee redenen : vooreerst om een aesthetisch motief, want ieder volk heeft zijn eigen architectuur ; vervolgens omdat de Kerk algemeen is, zelfs in haar kunst en zij in alle landen der wereld de plaatselijke kunst heeft overgenomen om aldus aan God de hulde der algemeene schoonheid aan te bieden". [Zie verder het art. op blz. 14 van dit nummer).

Kerkelijke Organisatie. 8 Aug. 1921 werd het Vicariaat Ngan-Hoei opgericht (toevertrouwd aan de Jezuieten) en de naam van het Vicariaat Kiangsou veranderd in Nankin.

De missionarissen van Steyl zullen in den zomer van dit jaar een missie openen in het Zuiden van Honan. De onderhandelingen met de Bisschoppen van het Seminarie van Milaan, dat het grootste deel van Honan bedient, zijn nog niet afgeloopen.

400 millioen menschen zijn in China nog in het heidendom. Om dat tallooze volk te brengen tot het ware Geloof hebben de missionarissen in China een **bidkruistocht** georganiseerd, welke reeds door Rome is goedgekeurd. De verplichtingen der leden zijn : driemaal daags het schietgebed bidden : „H. Hart van Jezus, dat Uw rijk kome in China".

Naar vrije keuze kan men er het volgende gebed aan toevoegen : H. Hart van Jesus, wij bidden U, wacht niet langer ; verdrijf uit het land van China den duivel en zijn handlangers ; heb medelijden met de menigte der heidenen en maak, dat zij weldra binnengaan in Uwe H. Kerk. Amen".

Wil men edelmoediger zijn, dan brengt men aan het H. Hart, door de Onbevlekte Maagd, het geheele of gedeeltelijke offer van zijn goede werken van den dag tot deze intentie.

Men kan zich opgeven o.a. in Frankrijk, au Secrétariat des Oeuvres du S. Coeur, 16 rue du Général-Petit, Paray-le-Monial. (Zie ook boven blz. 17 en 18).

Indien priesters, onderwijzers, ouders dat schietgebed leeren aan hun leerlingen en kinderen, welk een onweerstaanbare bede zal dan weldra uit duizenden harten ten hemel stijgen en een allerkostbaarsten genadendauw doen neerdalen over het bekeeringswerk in China.

BRITSCH-INDIË.

Het hoofdpunt van bijna alle beschouwingen over de missie in Engelsch-Indië vormt de **nationale vrijheidsbeweging.** Onder de leuze : „Indië aan de Indiërs" wordt de vreemdeling steeds meer teruggedreven uit de machtspositie, die hij vele eeuwen bezette zonen van het eigen volk nemen de ontruimde plaatsen in.

Ziehier hoe Mgr. Rossillon, de Wijbisschop van Vizagapatam in een schrijven van 17 Nov. 1922 den toestand schildert : „Engeland heeft meer en meer afstand moeten doen van zijn macht om de volksmenners tot bedaren te brengen en de revolutie te voorkomen. Men zal het geen rust laten tot den dag, waarop het alle ambten aan de Indiërs heeft overgegeven. Op dien dag kan het rekenen op een allervriendelijksten groet van Indië, want dan is het gedaan met zijn macht. Sinds twee jaar zijn de opvoeding, de landbouw en de openbare werken geheel in handen van de Hindous. De hierarchie maakt zich met reden ongerust over deze snelle omvorming van de regeering, die van christen heiden wordt. Zoolang het Engelsche leger nog in het land is, eerbiedigt zij nog de rechten der vreemden. Maar hoelang zal dat nog duren ? Wanneer het Engelsche leger vervangen zal zijn door het nationale — men roept er met alle geweld om — en de Indiërs heer en meester zijn van hun land, hoe zullen ze ons dan behandelen?"

Het antwoord op deze laatste vraag luidt verschillend, maar optimisten zoowel als pessimisten zijn het erover eens, dat de positie der katholieke missie er *althans voorloopig niet op vooruit zal gaan* en dat er alle reden is om te vreezen, dat haar zeer moeilijke dagen zullen wachten. Heeft de Engelsche regeering de missie niet bemoeilijkt, doch zeer te waardeeren steun verleend. — Mgr. Aelen herdacht het nog dankbaar op het missiecongres te Utrecht — de Hindou's, de nieuwe gezagsdragers, hebben reeds blijk gegeven van een geheel andere gezindheid. Ziehier een enkel voorbeeld. De regeering zag den machtigen invloed van de katholieke school voor het bekeeringswerk ; vandaar besloot zij een wet te maken die het onderwijs verplichtend maakt en gratis met gediplomeerde en goed betaalde onderwijzers. Voor de arme missie is concurrentie daarmee vanzelf buitengesloten.

In het bewustzijn van het gevaar, dat de katholieke missie bedreigt zoeken haar voormannen dan ook naar **middelen om dien nieuwen toestand het hoofd te kunnen bieden.**

Het *eerste middel*, dat wordt aanbevolen — overigens niets nieuws onder de zon : men denke aan den eeuwenouden ritenstrijd — is de Katholieke Kerk veel meer Indisch maken, de katholieke evangelieprediking. liturgie, kunst en wetenschap van haar Westerschen uiterlijken verschijningsvorm ontdoen en haar een Indisch kleed geven. Een van de groote redenen toch waarom de Hindou's zulk een afkeer hebben

van het Christendom is, dat zij het Christendom beschouwen als iets specifiek Europeesch ; zij vereenzelvigen Christen met Europeaan. Christen worden is een soort denationalisatie, zoodat dan ook ij een volkstelling de Christenen afzonderlijk van de overige bevolking worden opgeschreven zonder verdere specificatie van kaste. De Europeaan nu is bij hen een allesbehalve beminde persoonlijkheid met als gevolg dat ook het Christendom in dien afkeer deelt. Vooral bij de „kulturstolze" hoogste kasten is dit dwaalbegrip een onoverkomelijke hinderpaal om het katholieke geloof te aanvaarden en toch is juist haar bekeering het meest noodig, want zijn zij eenmaal katholiek, dan volgen de lagere standen vanzelf.

We moeten helaas bekennen, dat er aanleiding bestaat tot die vergissing : de missie heeft haar gedaante van vreemdeling niet afgelegd. Wil de Katholieke Kerk in Indië dan ook volop burgerrecht verkrijgen, dan zal ze zich eerst beter aan de Indische zeden en gewoonten moeten aanpassen, beter moeten doordringen in de geestelijke stroomingen en godsdienstige begrippen, die onder dat volk heerschen. Wij beschuldigen hier niet : uiterlijke omstandigheden en gebrek aan personeel verklaren zelfs veel ; maar het feit blijft en het is treurig.

Een der machtigste middelen tot betere „verindisching" der missie is natuurlijk de opleiding van een inlandsche geestelijkheid. En daarom is het verblijdend te vernemen, dat Tritschinopoli in 1921 een nieuw seminarie kreeg, dat reeds 24 leerlingen telt, dat de Capucijnen in Febr. 1922 te Sardhana een noviciaat hebben opgericht voor Indische leden hunner Orde, waarin reeds 5 candidaten intraden, dat Mgr. Aelen in Madras een seminarie gaat oprichten. Er moeten echter niet slechts Indiërs tot priester gevormd worden, zij moeten worden echte *Indische* priesters. De inlanders, die tot nu toe tot het priesterschap werden opgeleid, namen te veel de levenswijze en gedachtengang van hun Europeesche leermeesters over, ze waren van de wijsgeerige dwalingen van het Westen goed op de hoogte, doch de wijsgeerige stroomingen onder hun eigen volk bleven hun onbekend. Op het Maria-Congres te Madras in 1921 werd hierover menig woordje gewisseld en werden o.a. de volgende conclusies aangenomen. „Het congres beveelt aan, dat bij het onderricht in de wijsbegeerte meer dan tot nu toe aandacht zal gewijd worden aan de Indische philosophieën en dat minstens één priester in ieder diocees voor de studie van het Indische geestesleven vrijgemaakt zal worden". Tot de vervulling van dezen wensch zal zeer zeker medewerken het tijdschrift, dat volgens een Kipa-bericht (Maasbode 10.2.23) door de Paters van de Sociëteit van Jesus, Dandoy en Johans te Calcutta wordt uitgeven, Dit tijdschrift is voornamelijk voor de ontwikkelde Hindoe's bedoeld. De beide paters stellen zich voor ,in dit tijdschrift een voor een de dwalingen en sophismen van de Hindoe-filosofie te weerleggen en tegelijkertijd de Katholieke waarheden uit te leggen en te bewijzen (in Jan. waren er reeds 5000 abonné's).

Tot een beter aanpassingsvermogen der Kerk aan Indische eischen zal nog meer bijdragen de uitvoering van dien anderen wensch : „Het congres acht het noodig, dat er katholieke kloosterorden gesticht worden, die zich

aanpassen aan de behoeften en zeden van het land en die zich tot taak stellen het katholieke geloof onder de ontwikkelde Hindoe's en de volksklassen te verbreiden door gebed, missies en lezingen".

Onder deze kloosterorden mogen, ja moeten zeer zeker ook zuiver contemplatieve zijn; juist het Indisch volkskarakter zal het voorbeeld van deze orden gemakkelijk waardeeren; en daarenboven zal in deze orden van geestelijke rust door de nauwe samenwerking van velen zooveel zekerder het Indische geestesleven ten volle benaderd worden en doordrongen van den geest des Geloofs en van de levensopvatting der Kerk. Op die wijze zal de eigenlijke prediking niet alleen een bovennatuurlijke medewerking maar ook een noodzakelijken natuurlijken steun krijgen. De zegenrijke werking van een Trappistenklooster in Japan doet ook voor Indië van dergelijke stichtingen het beste hoopen.

Het *tweede middel* om zich te wapenen tot den strijd is: o r g a n i s a t i e. Maar hoe? Daarover zijn de meeningen nog verdeeld. Op het Maria-Congres te Madras werd besloten de Maria-Congregaties te nemen als grondslag voor een Katholieken Bond voor geheel Indië. Daarnaast is echter ontstaan een „Algemeene Indische Katholieke Vereeniging", die in Dec. 1921 te Bombay haar eerste congres hield, waar 125 afgevaardigden uit alle kerkelijke districten drie dagen bijeen waren. Deze bond sloot de politiek buiten zijn program en houdt zich alleen bezig met godsdienstige en sociale vraagstukken.

Uitbreiding der Kerk. — Indië telde in 1921 2.913.368 Katholieken, waarvan 387.251 op Ceylon en 92.295 in Birma. Meer dan de helft van hen woont in het uiterste Zuiden van het schiereiland op een oppervlakte, die nauwelijks 1.25 van het geheele land beslaat. Daar bestaat een bloeiend katholiek leven. Verder zijn er nog eenige betrekkelijk kleine streken, die veel vruchten afwerpen. Ofschoon het aantal bekeeringen in Indië beduidend is, mag het toch geenszins gerekend worden tot de meest vruchtbare missielanden. In de laatste 10 jaren namen de Protestanten zelf 2 à 3 maal zoo sterk toe als de Katholieken. Pater A. Väth S.J. berekent het aantal bekeeringen gedurende het laatste decennium op gemiddeld 24.000 per jaar. Op zich een mooi getal, maar helaas veel te klein, wanneer we het stellen tegenover een bevolking van 319 millioen menschen en wanneer we het beschouwen als het resultaat van den arbeid van 3280 priesters, 723 broeders en 4965 zusters 1).

Als *oorzaken van de vrij langzame verbreiding* van het geloof worden o.a. de volgende aangegeven.

Vooreerst wat we boven uitvoerig bespraken: h e t E u r o p e e s c h k a r a k t e r, dat de Katholieke missie in het fel nationalistische Indië behouden heeft. Typeerend is wat Mgr. Rossillon het vorige jaar meedeelde: tweemaal werd hem door de Indische ambtenaren een bouwterrein geweigerd, omdat hij Franschman was.

Verder de verderfelijke werking van het k a s t e n s y s t e e m, waarvoor de Katholieke Kerk te democratisch is.

---

1) Deze cijfers zijn van 1921.

Vervolgens gebrek aan krachten; zoovele krachten zijn noodig voor de geregelde zielzorg en de scholen, dat arbeid voor uitbreiding bijna onmogelijk is.

En *eindelijk* de geringe bekeeringsijver vooral van de Indiërs zelf, onder wien bijv. algemeen de dwaling heerscht, dat Europa en Amerika de Indische missie van geld moet voorzien, zoodat zij er zelf weinig voor offeren. Ook de inlandsche geestelijkheid is nog niet met een echten missiegeest bezield. Toch schijnt hierin verbetering te zullen komen: het is ten minste een bemoedigend teeken, dat èn door de Alg. Ind. Vereeniging èn door de „Catholic Leader" te Madras geijverd wordt voor het onderhoud door Indië zelf van de Indische priesteropleiding. (Zie Missiewerk, 1922/1923, blz. 175).

In verband hiermede wijzen wij met begrijpelijke voldoening op een art. van de Cath. Leader te Madras van 11 Jan. 1923.

Na een uitvoerige beschrijving van het succes dat S. P. L. in ons vaderland vinden mocht schrijft het blad :

„Wij zijn er zeker van, dat de Katholieken in Indië dit werk van de opvoeding van hun eigen geestelijkheid, tot hun eigen, groot, prijzenswaardig, Katholiek en nationaal werk zullen maken, als slechts de Hierarchie eene vereenigde poging in 't werk stelt om de sympathie te verwerven en zich de medewerking te verzekeren van het volk en in ieder diocees voorziet in de daartoe noodige organisatie. Het werk in Holland was niet volbracht door één enkel besluit. De eerste stoot werd gegeven door den Kardinaal Prefect der Propaganda, die een nationaal Directeur aanwees, wat gevolgd werd door 't benoemen van diocesane Directeuren door de verschillende Bisschoppen. Toen volgde de propaganda in de parochies, in Missie-Congressen en Missie-tijdschriften. Het is deze zorgvuldig-opgezette organisatie, die de oorzaak is van het steeds aangroeiend succes van het werk. De bekrachtiging der Indische Hiërarchie zal zeker komen, want dit werk ligt iederen Bisschop het naast aan 't hart. Wat noodig is, is een klein getal flinke *pioniers*, om 't werk te beginnen door een voorbeeld van edelmoedigheid te geven. Laat allen, die instemmen met het Goa-besluit, hun instemming toonen door een contributie aan onze diocesane seminaries, dan zullen wij geen redenen hebben om te klagen, dat onze voornemens doode letters bleven". [1])

De opening van het Universiteitscollege te Madras, waarvan we het vorige jaar melding maakten, is uitgesteld, omdat het nog niet gelukt is in Europa en Amerika het benoodigde geld bijeen te brengen. Hetgeen te betreuren is, want gezien vooral de onderwijsrage, die in Indië evenals in het geheele Oosten de laatste jaren woedt, is het hard noodig, dat ook van katholieke zijde meer gelegenheid geboden wordt tot verdere ontwikkeling.

---

[1]) Dit is geheel volgens de bedoeling, welke de H. Stoel heeft met de invoering van S. P. L. *over heel de wereld*. In de landen, die geen Missies meer zijn, moet het worden ingevoerd omdat de missies hulp behoeven ; maar ook wil de H. Stoel dit werk voor de inl. geestelijkheid invoeren in *de missiegebieden zelf*, om door de gebeden en geringe aalmoezen, welke gevraagd worden, de inlandsche christenen te leeren zelf hun priesters te onderhouden, en voor de opleiding van hun clerus zelf te zorgen.

Ook onder dit opzicht is S. P. L. een „providentieel" werk.

Het overzicht was dezen keer een blik op de missies der millioenenrijken. Missionarissen gaan uit om onder arbeid en tranen het goede zaad uit te strooien, ze komen terug met een kostbaren buit van zielen de, apostelblijdschap op het gelaat. De binnengehaalde oogst is inderdaad groot; maar toch zoo droevig klein nog in vergelijking met de onmetelijke rijkdommen, die op de velden moeten achterblijven, omdat de werklieden ontbreken. Al bekeeren zich in China jaarlijks 100.000 menschen, dan zijn we over 4000 jaar nog niet klaar. Priesters, een onmetelijke schare echtinlandsche priesters, dat is de redding, de toekomst. In de Msb. van Aug. 1922 spreekt Ridder de van der Schueren over de nieuwe strooming die overal in de missieactie is losgebroken en stelt daar dit punt in het volle licht:

„En ook aan de groote Congregatie de Propaganda Fide was men van oordeel, dat het zóó niet langer meer kon en er werd daarom een maatregel genomen, die alles wat tot nu op missiegebied geschied was, in belangrijkheid overtreft. Het bevel om alle bestaande vooroordeelen over boord te werpen en onverwijld allerwegen en overal met de vorming van een inlandschen clerus te beginnen is van zóó vèrdragende beteekenis, dat, wel te verstaan — buiten de poorten der Kerk, — de waarde ervan wel instinctmatig aan te voelen maar niet beredeneerd te becijferen valt. Mocht kardinaal van Rossum erin slagen alle financieele moeilijkheden, die zich tegen zijn plan verzetten te overwinnen, mocht hij alle sleur en conservatisme en zwarigheden en pessimisme kunnen breken, en overwinnaar blijken tegenover twijfel en scepticisme, en onverschilligheid of lijdelijk verzet in enthousiasme kunnen veranderen, dan zal zijn naam eens naast dien van een Columbus of een Koster pralen als behoorend tot hen, die de diepstgaande wijziging veroorzaakte in de samenleving der menschen".

Bidt dus den Heer van den oogst, dat Hij werklieden in zijnen oogst zende, en steun waar ge kunt het Pauselijk Liefdewerk van Sint Petrus, dat alleen bij een sterke en algemeen verbreide parochiëele organisatie kan doen, wat ervan verwacht wordt.

BOEKBESPREKING.

EB EN VLOED door fr. Ferdinand Laken O.F.M. Miss. Ap. Uitgave van de Procure der Minderbroeders Weert.

Dit handige boekje biedt een beredeneerde beschouwing over het huidige Chineesche rijk als missiegebied. Interessant wat vorm en inhoud betreft, vooral voor meer-ontwikkelden.

HANDELINGEN VAN HET VLAAMSCH MARIA-CONGRES, te Brussel gehouden van 8—10 Sept. 1921. 2 aln. 4 . 368 en 376 blz. Verkrijgbaar bij den Secr. van het Congres, kap. A. de Boeck, 24 Nieuwe Graanmarkt, Brussel.

Ik kan dit zware boekwerk niet aanzien zonder zelfverwijt: het ligt nu al 8 maanden op een aankondiging te wachten en ik kon het nog steeds

niet aan de beurt van behandeling doen komen. Ik zeg dit, opdat men uit deze late bespreking niet voorbarig zou besluiten dat eigenlijk ,,nolens volens" een enkel woord aan dit gedegen werk wordt gewijd. Integendeel ! als ik de inspraak van mijn hart had gevolgd, dan zou ik lang en breed hebben uitgewijd over de vele aantrekkelijke verhandelingen van dat zoo schitterend geslaagde congres. Maar aangezien mijn verstand zegt, dat Het Missiewerk daarvoor de plaats niet is, en dit daarenboven met zijn toch al beperkte ruimte nog woekeren moet, bedwing ik met energie mijn hartsneiging, en wijs hier alleen op de waarde van deze uitgave voor de missie-actie.

Allereerst ligt die waarde in het eerste deel, de Maria-leer ; de verschillende onderdeelen, waarin de dogmatische afdeeling van het Congres de geopenbaarde Maria-leer en hare traditioneele verkondiging heeft ontwikkeld, verstevigen de gronden, waarop de vereering en aanroeping onzer Hemelsche Moeder — ook in de missioneering en in de actie welke haar steunt — berust. Daarenboven geeft het tweede deel (de Maria-vereering) een geheele serie verhandelingen over de Maria-vereering in de missies, d.i. in Afrika, in China en Mongolie, in de Punjab en in Bengalen ; deze verhandelingen brengen een schat van wetenswaardigheden, die toonen, hoe de Maria-vereering Gods genade aftrekt over de arme heidenen en opvoedend en vormend werkt op de pas bekeerden, en zij leveren daardoor een treffende toelichting op het opwekkend woord van kanunnik De Smedt, die alle Missie-ijveraars wees op Maria als op de Koningin der Missiën.

Moge dit rijke verzamelwerk medewerken om het grandioze Maria-Congres vruchtbaar te doen nawerken. TH. B.

HOOGE DREMPELS.

Op allervriendelijkste manier werd mij door den auteur zelf toegezonden een klein boekske, getiteld : *Hooge Drempels*, Missie-Phantasiën door Joh. v. Dinther S.J.

Onmiddellijk heb ik mij met gretigheid aan 't lezen gezet, doch ook bijna onmiddellijk drong zich de vraag aan mij op: Hebben we dááraan nu behoefte ?

Phantasie op Missiegebied ? En het antwoord wilde maar niet uit m'n geest : Neen, duizendmaal neen ! Maar werkelijkheid moeten we hebben en waarheid. Dáár kan onze Missie-actie mee gediend zijn, niet met Phantasie. Mijn oordeel is hard, en misschien niet in overeenstemming met de vriendelijkheid, die uit de toezending sprak, maar *Boekbespreking* brengt niet onvoorwaardelijke lofprijzing mede, ofschoon dit in ons goede Nederland, op Katholiek terrein, heel dikwijls het geval is. Jammer genoeg! Ik wil gaarne toegeven, dat elk dezer Phantasietjes op zich zelf een *letterkundige* parel is, die den naam van den auteur alle eer aandoet. Maar nog eens : hebben wij dááraan nu voor de Missie-actie behoefte aan ? Wordt zij er werkelijk door gediend ? En als de Phantasie dan nog maar binnen de grenzen van het *waar*-schijnlijke bleef ! Maar toen ik o.a. gelezen had : *Een biecht der dooden*, neen, toen werd het me toch te machtig : Eskimo's (ten minste die herkende ik uit de beschrijving), die *allen* schrijven kunnen, en alvorens dood te vriezen,

hun zonden op een stukje berkenbast schrijven met de eensluidende inleiding : „Onze Vader alleen mag de volgende regels lezen", toen dacht ik : Dat gaat toch te ver ! Probeer het eens in gezonde dagen, met ijskoude handen op papier te schrijven ! *Ik* kan het niet! En dan doodzieke Eskimo's op het punt om dood te vriezen ! Brrr !

En zoo zijn er meer onder deze Phantasietjes. Zijn wij daar nu in onze Missie-actie mee geholpen ? Ik zou haast geneigd zijn het oude klassieke woord aan te halen : *Non tali auxilio . . . . tempus eget.* Aan liefhebbers van werkelijk hoogstaande, letterkundige Phantasie mogen deze *Hooge Drempels* aanbevolen zijn, voor mij is een echte, ware Missionarisbrief, die zijn lief en leed naar waarheid meedeelt, toch altijd veel meer waard.

Z.

NAGEKOMEN BERICHTEN.

Vertrokken naar de Missie : 5 Juli uit Marseille met bestemming naar Egypte, Br. Antonius Palms uit Rotterdam, — 15 Sept. a.s. *vertrekken* uit Marseille naar Boven-Ivoorkust : Pater P. Knops uit Wittem, — naar Goudkust : Pater W. Meelberg uit Delft, — naar Oost-Nigeria : Br. Joannes uit Horst, — naar Engelsch Togo : Pater Domensino uit Klein-Linden en P. G. v. Rooy, oud-kapelaan uit Liempde (N.-B.), — naar Egypte : Br. Berchmans Commandeur uit Alkmaar en Gerardus Heggelman uit Rotterdam.

Teruggekeerd : Pater L. v. Eerd (Tilburg) uit Engelsch Togo, — Br. Antonius Benner (A'dam) uit Goudkust.

Alle bovengenoemden behooren tot de Sociëteit der Afrik. Missiën van Cadier en Keer (L.).

Liberia. De President der Neger-republiek Liberia (West-Afrika), Mr. King, verklaarde in tegenwoordigheid van den Hoogeerw. Prefect der Missie, Mgr. Ogé, dat het zijn wensch was, diplomatieke betrekkingen met het Vaticaan aan te knoopen. Hoopvol teeken !

Goudkust. Paus Pius XI heeft het St. Gregorius-Kruis geschonken aan den eersten inboorling van West-Afrika, een bekeerd (vroeger protestantsch) advocaat uit Goudkust, ter erkenning van zijn groote verdiensten ten opzichte der Katholieke Missie aldaar.

Z. D. H. MGR. F. GEURTS

APOSTOLISCH VICARIS VAN YUNGPINGFU

DE CONGREGATIE DER MISSIE IN CHINA.

BIJ HET PORTRET VAN MGR. F. GEURTS, APOSTOLISCH VICARIS VAN YUNGPINGFU.

De Congregatie der Missie, ook bekend onder den naam van Lazaristen, werd gesticht door den H. Vincentius à Paulo in het jaar 1625. Vincentius' oorspronkelijk plan was geweest, door het geven van missies, te voorzien in den geestelijken nood waarin, destijds vooral, de plattelands-bevolking verkeerde. Dat arbeidsveld bleek echter niet uitgestrekt genoeg voor den blakenden zielenijver van dat apostelhart, en, geleid door de H. Voorzienigheid, kon de Stichter weldra ook priesters en broeders uitzenden eerst naar Algiers en Tunis, later naar Madagascar. Over andere missies werden besprekingen gevoerd, met name over Mesopotamië en Brazilië, en een der eerste missionarissen, die voor Madagascar bestemd werden, had orders gekregen om te zien of hij van daar uit misschien ook China zou kunnen bereiken.

Den tijd dat zijne Zonen dat groote arbeidsveld inderdaad zouden betreden mocht de H. Vincentius niet meer beleven: hij stierf den 27sten September 1660, en de eerste Lazarist voor China bestemd vertrok in 1698. Het was toen nog geen eigen missie, en de enkele priesters, die er op verzoek der Propaganda heengezonden werden, stonden onder de jurisdictie van den bisschop van Peking en werkten samen met de P.P. Jezuïeten. Van dezen zouden zij in 1783 het werk geheel overnemen: na de opheffing der Societeit werden, op voorstel der Fransche regeering, hare missies in Turkije en China toevertrouwd aan de Lazaristen. (Decr. der Propaganda van 7 Dec. 1783). Aanvankelijk echter bleef men nog samenwerken, en teekenend zijn de woorden van een der P.P. Jezuïeten die zich afvraagt of de nieuw aangekomenen leven als Jezuïeten, of dat zij zelf Lazarist zijn geworden.

Met den overgang der missie begint ook eene nieuwe periode in hare geschiedenis: de oude hierarchische organisatie wordt geleidelijk omgezet in eene nieuwe, door de indeeling van het missiegebied in Apostolische Vicariaten. China immers was destijds verdeeld in drie groote bisdommen: Macao, Nanking en Peking, waar de Propaganda haren invloed dikwijls niet voldoende kon doen gelden wegens de protectoraatsrechten van Portugal. Het waren toen ook nog zeer moeielijke tijden, daar het op doodstraf was verboden den katholieken godsdienst te prediken in het keizerrijk: vele missionarissen stierven inderdaad den marteldood, o.a. ook twee Lazaristen, nl. de Gelukz. Franciscus Clet (18 Febr. 1820) en de Gelukz. Joannes Gabriel Perboyre (11 Sept. 1840).

Met de oprichting der Vicariaten werd ook eene verdeeling tusschen de verschillende missioneerende Orden noodzakelijk: zoo werd in 1838 Manchoerijë afgestaan aan de Vreemde Missiën van Parijs en Hupé aan de Priesters der Propaganda, terwijl de Lazaristen zelf vast aangesteld werden over de Vicariaten van Kiangsi en Chekiang met behoud tevens van Honan, Mongolië en Chehli. Deze laatste provincie onderging in 1856 eene nieuwe verdeeling in vijf vicariaten. Nadat het verdrag van Tientsin (1860) de godsdienstvrijheid had gewaarborgd, ging het werk zóó snel vooruit, dat nieuwe krachten ter hulp werden geroepen. Mongolië werd in 1864 overgedaan aan de Congregatie van Scheut en Honan aan de Missionarissen van Milaan. Vier vicariaten bleven den Lazaristen zelf nog over: Noord- en Zuidwest Chehli in het Noorden, Chekiang en Kiangsi in het Zuiden. Deze missies heeft de Congregatie sindsdien ook behouden, doch zij werden nog meermalen verdeeld en vormen thans 11 vicariaten, nl. 5 in Chehli, 4 in Kiangsi en 2 in Chekiang. Het gezamenlijk grondgebied dezer vicariaten heeft eene bevolking van pl.m. 65.000.0000 inwoners, terwijl het aantal katholieken thans geschat kan worden op 670.000. Van de ruim 500 priesters die er werkzaam zijn, behooren er 340 tot den inlandschen clerus. Het vicariaat van Peking alléén telt bij de 290.000 katholieken, zoodat de verhouding tot de overige bevolking daar reeds gebracht is op 1/11.

Den 19den Maart 1921 werden de Nederlandsche Lazaristen vereenigd in eene afzonderlijke en zelfstandige Provincie, met eigen

missies. Tot deze missies behoorde ook het vicariaat Yungpingfu in de provincie Chehli. Dit vicariaat dateerde reeds van 23 December 1899, toen het werd afgescheiden van Peking en toevertrouwd aan de zorgen van Mgr. Geurts.

Z. D. H. Mgr. Franciscus Geurts werd geboren te Maashees, 9 Dec. 1862, studeerde aan de colleges van Roermond en Rolduc, trad in de Congregatie der Missie te Parijs in 1882, vertrok als Subdiaken naar China en bleef sindsdien werkzaam in de missie van Chehli. Aangesteld over het vicariaat van Yungpingfu (24 December 1899) ontving hij de bisschopswijding van Z. D. H. Mgr. van de Wetering in de kathedraal van Den Bosch den 4den Februaii 1900. Weldra dus zal Mgr. Geurts zijn 25-jarig jubileum vieren. Trouw bijgestaan door zijne hollandsche confraters en later ook door eenige inlandsche priesters, wist Z. D. H. in die bijzonder moeielijke missie prachtig werk tot stand te brengen en met eene echt-hollandsche degelijkheid zijn bisdom op te werken tot een der best georganiseerde van geheel China. Begonnen met nauwelijks 3000 christenen telt het vicariaat er thans bij de 17.000. Overtuigd door eigen en jarenlange ondervinding van de noodzakelijkheid der medewerking van goed onderlegde katechisten, zou Mgr. Geurts tot dat doel eene opleidingsschool willen stichten: het naderend jubileum-jaar van den ijverigen missionaris zal ons misschien eene goede gelegenheid bieden om mede te helpen aan de vervulling van dien hartewensch.

J. H., C.M.

RUBBER EN DE MISSIE.

Er is een handelsartikel, dat tegenwoordig iedere week met duizenden kilo's van Indië wordt uitgevoerd en dat voor onze moderne samenleving zoowat onmisbaar is geworden, namelijk . . . . de rubber, ook wel gom-elastiek of caoutchouc genoemd. Zoovele honderden voorwerpen daaruit vervaardigd, komen in 't dagelijksch gebruik voor ; denkt maar eens aan de banden, waarop de automobielen en fietsen zoo geruischloos langs de straten voortglijden, aan de schoenen, regenjassen, voetballen enz.

Gedurende de laatste jaren vooral is het gebruik van caoutchouc, grootendeels door de opkomst der electro-techniek, vertienvoudigd. In 1830 bedroeg de productie 10.000 ton, in 1897 43,000, in 1902 55,000, in 1910 80,000 en in 1912 omstreeks 100,000 ton. In de laatste jaren is dit nog toegenomen en, hebben we ook in dit artikel malaise gehad, den laatsten tijd wordt het toch weer veel beter.

Het gevolg van dit veelvuldig gebruik zal wel zijn, dat allicht een of ander lezer verlangt wat meer daarvan te weten. Te meer, omdat er ook uit dit artikel zooveel voordeelen voortvloeien voor de Missie, wat straks wel duidelijk zal worden.

„*Wat is rubber ?*

't Is een plantensap, dat getrokken kan worden uit verschillende boomen en slingerplanten ; maar de boom, die zich 't best leent voor de cultuur in 't groot, is de „*Hevea Brasiliensis*", ook wel Pararubber genoemd. De naam zegt het reeds : hij is afkomstig uit Brazilië, waar hij in de oerwouden van de uitgestrekte moerassen zoo maar in 't wild groeit. Het zaad, in vorm veel overeenkomend met een muskaat-noot en van ongeveer dezelfde grootte, wordt uitgelegd in een vochtige zandlaag 2 à 3 c.M. dik en na veertien dagen vertoont zich reeds een klein wit uitspruitsel, 't teeken, dat de zaden overgeplant moeten worden in den vollen grond. Deze werkwijze werd voornamelijk vroeger gevolgd ; maar daar vooral de muis een vijand is der jonge plantjes en dikwijls de spruit afknaagt, volgt men nu een andere methode.

De pitten of het zaad worden in *kweekbed en* kort bij elkander gelegd en wassen, vooral wanneer de bodem niet al te schraal en te droog is, zeer snel,

zóó zelfs, dat reeds in 't tweede jaar de dunne stam een hoogte van twee tot drie meter bereikt heeft. Dan wordt de plant uit den grond getrokken, de wortel een weinig verkort en de zij-worteltjes afgesneden, terwijl tevens de plant ook van haar kruin ontdaan wordt.

Daarna plaatst men haar in den vooraf bewerkten grond en, zoo het weer medewerkt, komen reeds na een week, twee of drie scheuten. De mooiste laat men dan blijven, de andere worden weggenomen.

Volop regen en een vruchtbare, dikke laag aarde doen deze boomen spoedig in omvang toenemen, en gewoonlijk in het 5de jaar — bij vetten grond in 't 4de — bereikt hij de noodige dikte voor 't tappen: 30 centimeter, gemeten 2 voet van den grond af.

De meest gunstige tijd voor het tappen is het regenseizoen; want dan klimt 't vocht uit de verzadigde aarde door alle cellen naar boven en vult aan, wat den boom dagelijks door 't tappen onttrokken wordt; de slechtste tijd, wanneer de warme moeson er is en de boomen in bloei staan en hun bladeren verliezen.

Hoe geschiedt dat tappen?

Heel eenvoudig; maar toch vereischt 't een zekere handigheid en nauwkeurigheid, en er is voortdurend Europeesch toezicht noodig om te voorkomen, dat de kostbare boomen bedorven worden.

Zoowat een meter boven den grond — bij oudere boomen is dat weer hooger — wordt een loodrechte, ietwat breede insnijding in den stam gemaakt, waarbij men zorgt, *alleen* de buitenste schors aan te snijden, en hierop onder een hoek van circa 30 graden: drie, vier of vijf dwarsstrepen. Men moet goed opletten, niet den stam of 't hout te raken, wijl daardoor de boomen wonden oploopen, die moeilijk en langzaam genezen en altijd een litteeken nalaten. Er wordt ¼ van den boom aangesneden, is deze ten einde, dan weer ¼; zoodoende kan men steeds aan den gang blijven en blijft de boom zijn procenten leveren. Men heeft ook de zoogenaamde V-snee, die de helft van den boom in beslag neemt. Deze echter wordt minder gevolgd, wijl er dan te veel van den boom gevraagd wordt.

Nu heeft de tapkoeli — de tuinknecht — niets anders te doen, dan iederen morgen bij 't aanbreken van den dag langs de schuine lijnen een dun laagje schors weg te snijden; 't witte melkachtige sap begint langs de insnijding te parelen; de druppeltjes vereenigen zich en vloeien met een dun straaltje in een klein blikken gootje, dat aan 't benedeneind van de lange snee in den stam is vastgestoken.... en verder loopt het in een glazen of geëmailleerde kop. Iedere koeli heeft zijn bepaald aantal boomen te snijden van 400 tot 450 stuks. 's Morgens zoo vroeg mogelijk beginnen zij, wijl de warmte de guttah spoedig doet stollen en de boomen dan niet zooveel geven. Daarom wordt er een teeken gegeven met de bel of gong, wijl de eene koeli vlugger klaar is dan de andere en voor den goeden gang van 't werk is het noodig, dat allen tegelijk beginnen op te halen.

Hoe groot is de hoeveelheid sap?

Bij den eenen een half theekopje, bij den ander maar een paar druppels; slechts weinige, heel gezonde, forsche boomen leveren bij de eerste tapping meer dan twee c.L. op. — Gaandeweg — naarmate de boomen ouder worden, vermeerdert de hoeveelheid melksap; en als zij in hun 9de of 10de jaar den vollen wasdom bereikt hebben, kunnen zij tot ¼ liter en meer leveren.

Tegen een uur of negen, komen de koelis, op het teeken der gong, met hun groote geëmailleerde kannen of emmers, om het uitgevloeide sap op te zamelen, het in de snijvlakte gestolde melksap, dat al guttah geworden is, af te trekken, — de glazen kommen om te spoelen en schoon te maken, die dan weer op de plaats aan den voet van den boom, of wel op stokjes worden neergezet.

Tegen tien uur brengen de koelis hun emmer vol melksap in den goedung (werkhuis, fabriek), hier worden ze dun uitgestort in een grooten cementen bak, zoowat van 50 L. inhoud. Alles wordt dan goed door elkaar geroerd en overgeschept in bakken van pl.m. 70 c.M. lang en 15 c.M. diep. Bij 't vocht worden nu eenige druppels azijnzuur gevoegd, en onmiddellijk begint het te stremmen, juist als 't bij melk gebeurt. De rubber drijft als een zuivere, witte, vlokachtige massa boven en een bijna kleurloos vocht blijft achter. Is de rubber na eenige uren gestold en wat sterk geworden, dan wordt zij tusschen de stalen, gegroefde walsen gekneed en geplet, tot zij uit de laatste wals te voorschijn komt als linten van 30 à 40 c.M. breed, 1 M. en meer lang, die naar de droogzolders worden gebracht. Daar verdrijft de steeds doorstroomende wind of de doorstroomende rook, alle waterdeelen verder uit de rubberbladen en ze zijn tot verpakking en verkoop gereed.

II.

Maar, wat heeft dat alles nu met Missie en missiewerk te doen, zoo is de vraag van menigeen?

Naast de *materieële* voordeelen, zijn er nog veel andere te boeken, die uit de rubber-cultuur voor de Missie, — zeker zoo'n Missie *als Borneo*, voortvloeien.

In 1907 begon P. Eugenius van Disseldorp voor verzet en pleizier eenige rubber-boompjes te planten. Het jaar daarop namen de prijzen zoo ontzaglijk toe, dat hij dacht daaruit eenige weg te kunnen trekken voor zijn missie-

statie te Nanga-Sedjiram, midden in Borneo gelegen. Grond is daar voor 't nemen, bosch in overvloed, en met verlof van de Regeering kan men zich daar zooveel grond toeëigenen als men maar wil, met weinig of bijna geen kosten. De afdeeling *Semitau*, waaronder Nange-Sedjiram ressorteert, is immers zeker zóó groot als Nederland, en in heel die afdeeling wonen naar schatting zeker niet meer dan 20,000 menschen. Om dus hier met 't boeren te beginnen, heeft men grond genoeg, ook zeer geschikten, en daarenboven krijgt men den grond gratis of tegen een belachelijken prijs. Dat is dus één voordeel en was derhalve de eerste gedachte, die P. Eugenius bezig hield: wij kunnen er stoffelijke voordeelen van trekken voor de Missie.

Hoe meer van dat „aardsche slijk" er is, des te beter, al weten wij, dat „aan Gods zegen alles is gelegen" en dat de roeping tot het H. Geloof een „gave Gods" is, die wij door gebed en versterving van Jezus' H. Hart moeten verkrijgen, zoo is toch voor uitbreiding en instandhouding der Missie ook geld noodig. De staties, die gesticht zijn, komen nog zooveel te kort en daar moet nog heel wat gebouwd worden en dit kan niet, omdat er nog veel geld te kort is. Hoe zullen wij dan denken aan uitbreiding? En toch, het is zoo hard noodig op de plaatsen Ketappang, Sangau, Oeloe, Kapoeas e.a., waar reeds vele Christenen zijn en dat weer een centrum moet worden voor verdere uitbreiding.

Grootere voordeelen echter zijn er nog aan verbonden voor het lichaam, maar bijzonder ook voor het geestelijk heil der Dajaks.

Tuinen aanleggen vraagt werk en waar gewerkt moet worden, moeten ook menschen zijn. Bosschen moeten worden gekapt; de grond, voor rubberboomen bestemd, dient omgewerkt te worden; boomen planten, verzorgen, snoeien, tappen .... dit alles brengt veel werk mee. En zoodoende komen we in aanraking met het volk, met de Dajaks. Zij leeren ons kennen, zien ons leven, hooren van het Christendom, worden door den Broeder, die voor den tuin staat, nu en dan eens toegesproken en ter gelegener tijd over een of andere Geloofszaak wat onderricht. Praten zij over zorg, dan weet de Broeder er O. L. Heer wel bij te brengen, Die voor ons allen zorgt, van Wien alles voortkomt enz.

Werkende bij ons, — hooren en zien zij ons en de schoolkinderen bezig — en onwillekeurig leeren zij zoo iets van ons H. Geloof. *De vrees voor ons gaat er af*; zij roepen ons in tijd van ziekte om hun „obat" geneesmiddelen te geven, — en zoo hebben wij „door den tuin" reeds vele zieltjes in hun laatste uurtje den hemel binnengeloodst.

Dagelijks zien zij ook *de schoolkinderen*, die zoo gelukkig, opgeruimd en tevreden bij ons leven, zoo netjes voor den dag komen en zich zoo goed weten

voor te doen. Zoo slijt dat oude vooroordeel een weinig: „apa goena sekolah, wat voor nut heeft de school, ik ben dom, mijn kinderen dus ook maar, zij moeten maar werken, leeren heeft geen nut". Door den tuin krijgen zij dus kennis met ons . . . . en ze sturen hun kinderen, die door de school ook den godsdienst leeren. Na een proeftijd van één, twee jaren worden die kinderen gedoopt en deze worden weer apostelen, propagandisten voor de groote zaak: ons H. Geloof. Welk een succes dus!

Wat volgt er nog meer uit?

Voor onze tuinen hebben we *tapkoelis* noodig; werklui die dagelijks arbeiden. Immers, er wordt een zekere handigheid en en nauwkeurigheid vereischt en er is voortdurend toezicht noodig om te voorkomen, dat de kostbare boomen niet bedorven worden. Zoo'n werk kan dus niet verricht worden door werklieden, die vandaag arbeiden, morgen echter luieren, zooals nu eenmaal de Dajak is. *Vaste* werklieden zijn noodig. En dezen betrekken we het meest van onze schooljongens, die tijdens hun schooljaren tucht en arbeid geleerd hebben.

Zij gaan een *contract* met ons aan voor *zes jaren* en ontvangen iederen dag een gulden loon, wat zeer veel is, ja ik durf gerust zeggen: het hoogste loon, dat in heel Indië aan tuin-koelis wordt uitbetaald. Van dit loon wordt dagelijks een kwartje afgehouden. Dit met het doel, opdat zij hun contract getrouw blijven — want een Dajak is een natuurmensch en nog al veranderlijk! Maar meer nog, opdat zij, als hun diensttijd voorbij is, een aardig centje over hebben. Stel eens, dat zij 250 dagen arbeiden, dan hebben zij in één jaar overgespaard: 250 kwartjes of 62½ gulden. Dit dan zes jaar lang en zij hebben een kapitaaltje van $6 \times 62\frac{1}{2} = 375$ gulden. Wat een ontzaggelijk kapitaal voor een Dajak! Nog nooit heeft hij zooveel geld bijeen gezien.

Maar we zijn er nog niet. Heeft hij ijver, dan schiet er nog tijd genoeg over om zelf een tuintje aan te leggen. — Boompjes — of heeft hij liever zaad, — kan hij bij ons krijgen, zooveel hij wil; den grond behoeft hij maar te nemen en te bewerken, een beetje goede wil en ijver . . . . en zie, de jongen kan een tuintje maken van 300 tot 400 boomen en na zijn zesjarig contract zijn deze, *zijn* boomen, tapbaar en kan hij dus met „*eigen boerderij*" beginnen en heeft bovendien zijn kapitaaltje als een appeltje voor den dorst.

Zoo gaat hij dus vooruit naar het lichaam; de luiheid 't Indische volk zoo eigen, krijgt een nekslag, hij leert arbeiden en heeft zijn

toekomst verzekerd. Rondom Sedjiram verrijzen huisjes en tuintjes, waar de Dajaks wonen en altijd in staat zijn hun plichten als katholiek te volbrengen, daar het een geheel Katholieke gemeente geworden is.

Ten bewijze en tot versterking van het voordeel van een rubbertuin wordt hij nog aangespoord door de *Chineezen*, die als eerste ondernemers reeds van P. Eugenius dit werk geleerd hebben en die er nu de zoete vruchten van plukken. Dat heeft de Dajak ook gezien en komt 't de missie ook ten goede.

Ziet u, de missionaris komt aan de Dajaks niet alleen den weg naar den hemel wijzen, maar hij is ook de pionier der beschaving, die het volk leert arbeiden, die het volk opheft uit de lichamelijke ellenden, die vooruitgang brengt in 't stoffelijke, maar meer nog in 't geestelijke .... *zij worden menschen.* — Gaat eens kijken te Nanga-Sedjiram, waar de Missie nu reeds jaren bestaat; — loopt dan nog eens enkele uren verder en bezoekt de heidensche Dajaks-kampoengs. — O, dan zult u het enorme verschil zien en zult u moeten getuigen: „Wat een verandeıing brengt ons H. Geloof tot stand!"

Ach, een Dajak zonder ons H. Geloof, zonder dat licht, blijft een boschmensch, (orang-hoetan [1]), zooals zij zichzelf wel eens noemen, altijd vol bijgeloof, vrees en angst. Nu het toch met de rubber te pas komt, wil ik één staaltje daarvan verhalen.

Door ons voorbeeld aangespoord en vooral nu zij vernamen, dat in de laatste jaren er zoo'n mooie cent mee verdiend kon worden, kregen zij er ook zin in en begonnen zij hier en daar rubbertuintjes aan te leggen. Of wij, missionarissen, blij waren! Sommigen hadden al heel mooie boompjes — zoo'n spes patriae, zoo'n hoop voor de toekomst. — Twee jaar achtereen hadden de Dajaks nu een minder goeden rijstoogst gehad. Op zekeren dag nu komt daar een Maleier uit Silat verkondigen, dat er bij hem een guttahboom overleden was, ... en bij de operatie van dien boom had hij binnen de schors *padi*, dat is ongebolsterde rijst, gevonden .... Dus .... de rubberboom at „padi" — was de oorzaak, dat in de laatste jaren de oogst mislukt was.

En wat gebeurt er ....?

De arme luitjes gelooven dien kerel en alle rubberboomen worden omgehakt. De Katholieken waren gelukkig wijzer en slechts één heiden, die

[1]) Wij verstaan onder: „orang hoetan" dat groot soort apen, welk zoo'n overeenkomst heeft met den mensch. Door de Dajaks worden die apen „maja" geheeten; zij noemen zich zelf: „orang = (mensch) — hoetan = (bosch), — dus „boschmenschen".

meer dan 400 boomen geplant had, deed ook niet mee en zei: „Krijg ik dan geen rijst meer, dan kan ik toch mijn guttah verkoopen en daarvan leven".

Toevallig was ik er achter gekomen, want met hun „adat", gewoonten en wat zij verder zoo al uitzetten, zijn ze zeer terughoudend en achterdochtig.

„*Profer lumen caecis*" .... breng licht aan de blinden! Deze wapenspreuk van onzen Bisschop, Mgr. Pacificus Bos, moge toch spoedig in vervulling gaan, opdat zij Hem mogen kennen, den Heer en Schepper van alles, Die hen in den tijd en voor eeuwig gelukkig zal maken. — Deze handelwijze der Dajaks is tevens een slag in 't gezicht van degenen, die het zoo jammer vinden, dat het volk uit zijn natuurstaat wordt getrokken en dat er zoodoende veel voor de wetenschap verloren gaat.

Tilburg. P. JUCUNDUS, O.M.Cap.

DOMPALA SASTRI [1]

EEN LES IN DE INDISCHE WELSPREKENDHEID.

Dompala is geen meester als een ander. Dat staat vast. Vooreerst klopt zijn mond altijd met zijn hart.

— Ik ben een man van één woord, zegt hij. Als ik „ja" zeg, is het „ja". Nooit zeg ik een leugen, of het moest zijn, omdat mijn eer of die van m'n kaste er mij toe noodzaken. Dan sta ik voor niets stil ... !

Hij was daarbij een put van geleerdheid. Hij kende al de Shastras (Heilige Boeken) en kon in de vier stijlen even vlug schrijven als een woedende paria zijn verwenschingen uitbraakt.

Een gedicht van honderd regels kostte hem niet meer moeite dan een leugen aan een Karnam. Zijn titel van Doctor had hij dus niet gestolen.

Nu, een hoogleeraar mag wel een beetje trotsch zijn. Hij noemde zich dan ook de grootste leeraar van het land. Kortom: Een Europeaan moest wel oer-dom zijn, als hij zijn Indische opvoeding aan een ander dan aan hem toevertrouwde. Dat herhaalde hij op alle tonen in den bazar tegenover iederen vischkoopman, die het hooren wilde.

Ik nam dus mijn toevlucht tot zijn wetenschap.

Hij vond mijn smaak uitmuntend en kwam naar mijn huis, een klein gebouwtje met roode pannen, overhuifd met wuivende palmen, en gelief-

---

[1]) Letterlijk vertaald: Doctor Aardappel. Dit verhaal is genomen uit het boek van Mgr. Rossillon, Coadjutor van Vizigappatam in Voor-Indië, getiteld: *Les Chevaliers de la Brousse.* Met die ridders van bosch en moeras (een andere vertaling is wel niet mogelijk) bedoelt Z. D. H. de Missionarissen, die in dat strijdperk de grootste heldenfeiten in stilte verrichten. Deze schets toont de moeilijkheden, die de Missionaris zich getroosten moet, om de taal te leeren.

koosd schuiloord van slangen. 'tWas acht uur 's morgens. Ik zat te schrijven, toen de groote man z'n intrede deed onder de veranda. Het eerst werd m'n aandacht gewekt door de schietgebedjes, die hij neuriede : Rama.... Rama.... o Rama ! Na die aanbeveling aan zijn geliefkoosde godheid, schoot hij z'n sloffen uit en zette ze netjes tegen den muur, plaatste z'n parasol van palmbladeren in een hoek, vouwde z'n blauwen bril dicht, schraapte een paar maal z'n keel en spuwde naar buiten. Daarna bleef hij, met gevouwen handen, in m'n deur staan, hoestte om m'n aandacht te trekken en begon zalvend zijn begroeting :

— Swami (Eerwaarde), wat ik beantwoordde met een even eerbiedig : — Hooggeleerde !

— Ik ben gelukkig, zoo begon hij, te verschijnen voor uw aangezicht, dat gelijkt op de volle zon op middaghoogte, en u mijn hulde aan te bieden als een bouquet van bloeiende lotus, drijvend op een hemelsblauw watervlak.

— Uitstekend, dank u !

Ik, nog een novice in de Indische taal, had moeite, om dien verheven stijl te snappen.

— Neem dezen stoel, zei ik, binnen twee minuten ben ik tot uw dienst.

— Geheel zooals mijn meester zulks beveelt ! — Met een schuinen blik, zag ik, hoe hij zijn voeten bij elkaar pakte en zich als een kleermaker op den stoel installeerde. De ,,Rama ! Rama ! o Rama, z'n schietgebedjes, waren niet van de lucht, en waarschijnlijk uit zindelijkheid, begon hij met z'n wijsvinger tusschen zijn teenen te werken.

Ik was klaar en het gesprek begon.

— Gij zijt dan Docter Dompala ? — en ik schoof m'n stoel wat dichter bij hem.

— Door uwe goedgunstigheid ! Wij zijn doctoren van vader op zoon vanaf de Incarnatie van Vishnou 1) in een schildpad. Hier zijn m'n papieren.

Te oordeelen naar den reuk, dien ze afgaven, waren ze zeker niet alledaagsch. Het eene was geteekend door een kolonel, een ander door een politie-inspecteur, een derde door een Engelsche Miss van de Londensche zendings-vereeniging enz. Al die leerlingen verklaarden, dat ze hun tijd onder de leiding van Dompala Sastri niet verloren hadden. Wat kon ik meer wenschen ? Ik behoefde hun voetstappen maar te drukken.

— Ik zou ook gaarne eenige vorderingen maken in de Indische taal. Men zegt, dat m'n tong een beetje stijf en krom is. Zoo heb ik dezer dagen sommige verschrikkelijke raadgevingen gegeven. B.v. ik wilde zeggen : ,,Kom naar de kerk" en de goede menschen verstonden : ,,Kom naar het stroo". En : ,,Beijvert u de wijsheid te verkrijgen", werd verstaan als : Tracht een goede flesch te krijgen." Dat kan, dat mag niet langer ! M'n goede naam zou er mee naar de maan gaan en mijn werk zou er onder lijden. Een groot man moet in 't begin een beetje indruk maken, dunkt u niet ?

— Gij spreekt als onze Shastras (H. Boeken).

---

[1]) Hindoesche godheid, die 24 incarnaties beleefde.

— En ik zou graag een beetje vlug vooruit willen.

— Eerwaarde . . . . !

— En een naam krijgen als taalkundige.

— Dan is hier uw man. In drie maanden zult ge spreken als een man van edele kaste, in zes maanden als een brahmaan, in een jaar als een Doctor.

— Zou 't waar zijn ?

— Zoo zeker als dat er rijst zal groeien in een regenjaar !

— Ik ben toch al een jaar bezig, maar m'n tong kan er den slag maar niet van beet krijgen.

— Wie gaf u les ?

— Appaya Sastri, ge kent hem wel, de meester van Mipuram.

— Geen wonder ! Een strooman, die enkel voor geld werkt ! Ik vraag niet meer dan een goeden naam en genoeg om te leven !

— Wat verstaat ge daardoor ? Is acht roepijen 1) per maand genoeg ?

— Alles is aan u, Eerwaarde, mijn naam, mijn wetenschap, m'n onderhoud. Ik werk niet voor geld, dat zou mij verlagen.

— Accoord dan ! Driemaal per week, morgen te beginnen. We zullen vluchtig de spraakkunst doorloopen, dan vertalen de *Pantcha tantram* (de vijf manieren om te bedriegen) in Indië zoo noodzakelijk, dan de gedichten van Vemana en eenige brokstukken van Ramayana, Nala en Dayamanti. Wat zegt ge van dit program ?

— Ganesa, de god der Wijsheid, zou niet beter gesproken hebben. Hij sprak door uw mond. Gezegend moge hij zijn, mij zulk een leerling bezorgd te hebben. Tot morgen dus !

Hij schoof van z'n stoel, schoot z'n sloffen aan, stak z'n parasol op, plakte z'n bril op z'n neus, schraapte zich de keel, vouwde de handen en groette :

— Geheel mijn eerbied ! Rama, Rama, o Rama !

Die woorden hoorde ik nog, toen hij al een heel eind onder de palmboomen was verdwenen. O, die Oosterlingen, slofferig als schooiers en plechtig als goden !

II.

's Anderendaags stond de zon al 'n heel eind boven m'n palmen, daar verscheen in m'n veranda weer de tulband van den Doctor. Ik was eenigszins verlegen, want ik was juist bezig geweest een vracht stroo te koopen voor m'n ossen en had daarbij schitterende blijken gegeven van onkunde in de taal.

De Sastri schoot weer z'n sloffen uit, zette ze langs den muur, plaatste z'n parasol in een hoek, alles volgens de etiquette van den vorigen dag.

We gingen zitten, elk op zijn manier, begroetten elkander en de les begon. Hij was waardig als een meester, ik bescheiden als een leerling.

De uitspraak van sommige letters was lastig. Hij bevond ook, dat ik een weerspannige tong had, (dat had men mij al meer gezegd) en dat ze slapper en soepeler gemaakt moest worden. Gedurende acht dagen deed hij mij tong-oefeningen houden, ik moest m'n tong uitsteken, intrekken, lang maken,

---

[1]) Engelsch-Indische munt van ca. *f* 1. waarde (*f* 1.20).

breeder, ze vouwen, enz. maar altijd lieten d en t vooral te wenschen over.

— 't Is niet: da, ta, maar: dha, tha!

— Dat begrijp ik, maar ik ben het nog niet gewoon.

Na de d en de t pakten wij de drie soorten van *n's* aan, dan de twee *r's* de twee *p's*, de drie *s'*, eindelijk die letters bij elkaar. Deze laatste oefening was pijnlijk en lang. Tegelijk uitspreken vier letters door elkaar, . . . ik begon wanhopig te worden!

Dat was een overwinning voor m'n meester!

— Nu ziet ge, triomfeerde hij, dat onze taal ver boven de uwe uitgaat!

— 'k Geloof niet, dat ik ze ooit leer!

— 't Zal wel komen, 't zal wel komen! zei hij vaderlijk bemoedigend en liep even de veranda op om eens te spuwen. Ik heb een Gouverneur gekend, die in 't begin dezelfde moeilijkheden had, en tegenwoordig? Door de gunst van Rama, spreekt hij als een Radja. 1)

— He, dat doet me genoegen, dan hoop ik nog.

— De zaak is: volhouden!

Wij hielden vol.

Na de spraakkunst, — alles volgens rooster, — begonnen wij met: „De vijf manieren om te bedriegen." Dat boekje *moest* ik kennen. Het eigenaardige bestond daarin, dat de dieren de les lezen aan de menschen. Maar dezen trekken er zich weinig van aan. Dat gebeurt in andere landen ook.

Toen kwam Vemana. De meester liep niet met hem weg. Hij waagde het, die dichter, om een loopje te nemen met de hoogheilige kaste, en den dienst der afgoden omlaag te halen! Maar dat was nog niets bij zijn groote fout, hij was te eenvoudig! *Ik* zou zelfs zijn gedichten kunnen verstaan! Dat leek toch nergens op!

— 't Is jammer, jammer! riep mijn meester uit: Vemana zou een wonderbaar poëet zijn, als hij niet de manier had aangenomen om door iedereen verstaan te worden . . . . zelfs door de arbeiders op het veld! 't Is jammer, jammer!

Ik was er maar wat blij om! Maar m'n vreugde zou van korten duur zijn. Met Nala en Dayamanti, twee andere dichters, betraden wij de toppen der hooge poëzie van Rayamana; ik snapte er geen jota van!

Dat was weer een triomf van m'n meester. Op eens werd hij aangegrepen door een vlaag van geestdrift, hij rukt mij het boek uit de hand en begint een lang stuk voor te dragen. Z'n stem zwol, rolde als een spoortrein, vertraagde dan weer, verloor zich in onnavolgbare roulades en neumen. Heel zijn corpus trilde, 't was voor hem eenige oogenblikken een intense bedwelming en dronkenschap, hij vloog van rechts naar links en omgekeerd en zag mij eindelijk medelijdend aan, als wilde hij zeggen:

— Hoe, gij zijt niet in uw ziel bewogen? 't Is toch zoo schoon!

Om bewogen te worden, had ik het eerst moeten verstaan.

— Meester, leg mij den zin uit, woord voor woord

---

[1]) Indische Koning.

— Oh, die verzen zijn zoo mooi ! mooi, als de goden zelf en zóó, niet anders moeten ze gelezen worden ! Probeer het !

Om hem plezier te doen probeerde ik het, maar 't lukte niet; hij zuchtte. Ik begon opnieuw, maar viel gauw weer uit den toon.

— Ge zult nooit een redénaar worden, neen nooit. Voor u is de weg aangewezen. Gij moet u op schrijven toeleggen. Dat zullen we den volgenden keer doen. Maak u gereed, want de zaak is niet gemakkelijk.

Hij schoof van z'n stoel, schoot z'n sloffen aan, nam z'n parasol enz. enz. en ging heen, ernstig als een god uit de pagode op een feestdag.

III.

Vooruit nu met de compositie of stijlleer ! !

Wij schreven verzoekschriften aan de hoofden der districten, aan de Gouverneurs, zelfs aan den Onderkoning, wij stelden klachten op bij den rechter, uitnoodigingen voor theepartijen, i.e.w., wij waren bezig met den briefstijl, maar alles op z'n Indisch. Incidenten ontbraken niet. Aan 't einde van den zin moest het werkwoord komen als een herder, die achter z'n lange kudde aankomt. Dat is het eigenaardige van die taal, maar dat mij niet gemakkelijk afging.

Over den briefstijl, — den meest noodzakelijken, — had mijn meester zijn eigen theorie, die hij mij niet onthield. Ik kende er al een weinig van. Voor de Hindoes is al wat eenvoudig, natuurlijk, begrijpelijk is, zonder waarde. Het verhevene, het pompeuse, beeldrijke, bombastische, dat is je ware !

Mijn meester waarschuwde mij, ja z'n eerste stijlles was één waarschuwing.

— Vooral geen eenvoud in de manier om uwe gevoelens uit te drukken ! Wees edel en verheven, als 'n deftigheid van hooge kaste. Rijdt op de wolken, stijg op de maan. B.v. een begin als : „Dierbare vriend", lijkt nergens op. Dat kan iedereen schrijven. Maar, ziehier een begin, dat er eenigszins door kan : Aan hem die geboren is onder een vriendelijke ster, aan hem wiens voorouders onberispelijk van kaste zijn, wiens hart vol is van het sap der vriendschap, wiens gelaat gelijkt op een openstaande lotusbloem, aan mijn zeer dierbaren vriend. Ziehier wat ik u heb te melden . . . .

Bij dien zin begon ik meer dan ooit te zweeten.

— Er zijn wel aanheffen, die schitterender zijn, maar deze, de mijne, is edel en passend.

— Ja, maar heelemaal verschillend van die in mijn land.

— In uw land, zei Dompala, daar kan men geweren maken, maar van brieven schrijven aan een vriend weet men geen jota. Jullie Europeanen, praat en schrijft veel te eenvoudig.

Weer ging de Doctor even buiten om te spuwen en kwam lachend terug.

— Als gij aan den Gouverneur schrijft, waarom dan kortaf zeggen : „Mijnheer de Gouverneur". 't Zou veel beter in den toon zijn te zeggen : „Aan Zijn hooggeëerde Excellentie, wier voeten ik kus". — Gij schrijft aan uw Bisschop, maar doe het dan asjeblieft zoo : „Aan hem, die bekleed is met de groote

waardigheid, aan den hoogepriester, wiens baard ik vereer en wiens voeten ik kus, ik, Zijn onwaardige slaaf, verzoek nederig . . . . dit en dat."

Moest ik bij dien bombast lachen of schreien ? Eén voordeel zat er aan. Ik leerde het Oosten beter kennen, dat fluweelen Oosten, met z'n zachte zalving en z'n ceremoniëel, dat in ons oog dikwijls bespottelijk is.

Maar wat geeft de Oosterling om onze opvatting ?

De Doctor geloofde nog altijd aan mijn dichterlijken aanleg. Hij wilde van z'n leerling een letterkundige maken. De lessen werden dus voortgezet.

— Weet, — zoo vertrouwde hij mij eens toe, — dat er in onze taal vier stijlsoorten zijn, elk voorgesteld door een plant.

— Kijk, dat wist ik nog niet.

— Toch niets eenvoudiger. Ziehier :

1e. De stijl : „Aardappel" (dompa). Dat is de platte manier, die van parias en soudras (twee lage kasten).

2e. De stijl : „Roos" (goulabi). Deze heeft gratie en buigzaamheid. De hoogere kasten gebruiken hem.

3e. De stijl : „Banaan". (Ariti). Dat is zoetheid vereenigd met bevalligheid en diepte. 't Is de taal der H.H. Boeken.

4e. De stijl „Kokospalm" (kabari). Dat is verhevenheid gepaard aan heerlijkheid en diepte. Dat is de hooge poësie van Ramayana en Mahabarata.

Wat zegt ge van die indeeling ? Is ze niet bewonderenswaardig ? Zooiets kunnen alleen wij uitvinden.

— Volkomen met u eens ! Mijn landgenooten zijn te veel gewoon, zwart zwart te noemen en wit wit. Ze zouden er voor bedanken Ramayana te lezen ; want, zouden ze zeggen : Wat hij in duizend verstaanbare verzen kon zeggen, dat zegt hij in honderdduizend onverstaanbare.

— Heb ik het u niet gezegd ? Geweren maken, kogels en buskruit, dat kunnen ze, maar van stijl hebben ze geen flauw begrip !

— Van Indischen stijl, daar hebt ge volkomen gelijk in.

Nu gij de verschillende stijlen kent, zorg, dat ge ten zeerste den „aardappel-stijl" vermijdt. Hooger, hooger! Ga over van de „Roos" tot de „Banaan", van de „Banaan" tot de „Kokospalm", daal er niet van af en binnen weinige jaren zal uw naam in heel het land beroemd zijn, dan zijt ge een volmaakte „Pandit" (Geleerde Brahmaan).

— 't Zal veel in hebben !

— Toch niet, gij zijt in Indië, wordt Indiër !

Met deze laatste raadgevingen over stijl liep mijn contract met Dr. Dompala ten einde. Hoe jammer voor hem, dat hij scheiden moest van zulk een leerling, een letterkundige in den dop, die allen aanleg had om van den aardappel te stijgen tot den top van den kokospalm ! Een jaartje nog en ik was er geweest. Maar de tijd ontbrak me en mijn beurs liet mij niet toe, zoo hoog te klimmen.

Wij moesten dus scheiden. 't Viel hard.

— Geef mij, smeekte de Doctor, in elk geval een getuigschrift, zwart op

wit, waarin ge uitdrukkelijk verklaart, dat Dompala Sastri u heeft leeren lezen, schrijven, declameeren en stellen.

— Met genoegen.

— Vermeld ook, dat ik u ingewijd heb ik de vier stijlen.

— Niets op tegen! Dat is, dunkt me, een dankbare leerling aan zijn meester verschuldigd.

Bij de laatste les zouden wij afrekenen. In de magere, geelachtige hand van Dompala deponeerde ik met een zekere plechtigheid mijne roepijen en zijn getuigschrift, geschreven met eigen hand. Beleefd tot het einde, offreerde hij mij, als tegengeschenk, een oranje-appel ten bewijze der achting, die wij altijd voor elkander hadden.

Toen stond hij op, schoot z'n sloffen aan, stak z'n parasol van palmblaren op, zette zijn tulband recht, spuwde over den rand der veranda, boog zeer diep en vertrok met een eerbiedigen groet.

In de verte, onder de palmen, hoorde ik hem nog neuriën: Rama, Rama, o Rama....

Z.

MGR. ANASTASIUS HARTMANN, KAPUCIJN.

Onder de missiebisschoppen van de 19de eeuw neemt ongetwijfeld Mgr. Anastasius Hartmann een zeer voorname plaats in, niet enkel als bisschop en organisator van het Roomsche Missiewerk in Engelsch-Indië, doch bovendien is hij een ideale verschijning door zijn heilig leven, zoodat hij als een heerlijk voorbeeld schitteren zal voor alle komende eeuwen. Reeds in 1906 is het informatieproces over zijn heilig leven begonnen, terwijl uit Rome wordt gemeld, dat de zaak steeds wordt voortgezet.

In het jaar 1803 te Altwis (Zwitserland) geboren, ontving hij zijn opleiding aan het gymnasium te Solothurn, dat toenmaals 300 studenten telde en in dien tijd de gewone opleidingsschool was voor de Zwitsersche geestelijkheid.

Achttien jaar oud trad hij in de Capucijnenorde en ontving den naam van Anastasius. In 1825 priester gewijd, werd hij novicenmeester, achtereenvolgens lector in de philosophie en theologie, maar was tegelijker tijd steeds ijverig bezig met het verkondigen van Gods woord bij de zgn. „Sontagsmissionen" terwijl hij als een gezocht biechtvader een raadsman was voor arm en rijk.

Onder dat alles was in hem gegroeid en tot rijpheid gekomen dat groote verlangen om ook in de missie het geloof te mogen verkon-

digen onder de heidenen en met onweerstaanbaren drang werd hij er toe getrokken in den geest reeds werkend onder de heidensche volken. Terwijl nu deze verheven roeping in hem rijpte werden in het toekomstig missiegebied van Anastasius de Kerk groote moeilijkheden bereid, die zouden ontstaan uit het schisma van Goa.

De Bisschop van Goa had oorspronkelijk een jurisdictie, die reikte van Kaap de Goede Hoop tot aan Japan, maar later hadden de Portugeezen die vele bezittingen in het Oosten verloren. Paus Gregorius XVI had daarom reeds in 1838 die uitgebreide jurisdictie beperkt tot de weinige bezittingen welke de Portugeezen in Indië en China nog hadden behouden,en de Fransche en Engelsche bezittingen in Indië onderworpen aan de Congregatie de Propaganda Fide. Portugal, 't lang niet eens zijnde met dat besluit, deed nu alle mogelijke moeite om de onttrokken gebieden weer onder de jurisdictie van Goa te brengen en trachtte daarom de christengemeenten aan de door de Propaganda aangestelde Apostolische Vicarissen te ontrukken. Vooral de inlandsche geestelijkheid van Britsch-Indië in dien tijd toonde zich zeer geneigd om zich bij het schisma aan te sluiten, omdat ze zich zoo aan het gezag en de controle van de Bisschoppen konden ontrekken. Voor de ontwikkeling van het missiewerk in Engelsch-Indië is dit wel een der grootste hinderpalen geweest.

Zoo was de toestand in Indië toen P. Anastasius zich ging voorbereiden tot het missionarisleven op het pas opgerichte internationale missiecollege dat de Generaal in Rome had gesticht om goed voorbereide krachten voor het missiewerk aan te kweeken. In plaats van leerling werd hij professor aan dat college in de theologie, doch ontving tegelijkertijd les in de Hindostan-taal van Mgr. Antonius Pezzoni O.M. Cap., die gedurende 35 jaar in Indië missionaris was geweest en met de taal, zeden en gewoonten van Indië als de beste op de hoogte was. Later zelfs werd P. Anastasius Rector van 't St. Fidelis-missiecollege, dat ook na hem nog vele missionarissen zou voorbereiden voor het missiewerk en van groote beteekenis is geweest voor de opleving van het werk der missies in de Capucijnenorde gedurende heel de 19de eeuw.

Eindelijk was de dag aangebroken dat hij naar de missie zou mogen vertrekken, waar hij met alle energie die in hem was, werken zou voor de uitbreiding van Gods H. Kerk. Als eerste missiestatie werd hem de stad Gualior aangewezen die in het Apostel. Vicariaat Hindo-Stan (tegenw. Agra) gelegen was. De Christenheid aldaar verkeerde in groot gevaar in het goaneesche schisma te worden

meegesleept, wat echter nu, dank 't onvermoeid werken van P. Anastasius, gelukkig werd verhinderd. Reeds hier toonde hij wat hij later zou zijn. Door ijverige prediking en godsdienstonderricht bracht hij niet enkel de geloovigen terug tot meer vurigheid in hun godsdienst, maar had zelfs na 8 maanden 't geluk 26 heidenen en Mohamedanen te bekeeren. Hij richtte hier eveneens een school op en een uitgebreid leerboek van de hindostan-taal legt getuigenis af van zijn onvermoeide studiën op taalkundig gebied; dit alles reeds gedurende zijn kort verblijf in Gualior.

In 1845 had Paus Gregorius XVI het Apostolisch Vicariaat Patna opgericht dat een gedeelte was geweest van Agra, waar het Christendom reeds bloeide en nu door een krachtiger bewerking nog meer tot bloei zou kunnen komen. P. Anastasius Hartmann werd aangesteld tot eersten Apostolischen Vicaris van het nieuwe Vicariaat. Door zijn ijveren voor nieuwe missionarissen, voor schoolbroeders en zusters, door het bouwen van scholen, weeshuizen en opvoedingsgestichten had zijn Vicariaat in weinige jaren een nog ongekenden bloei bereikt, tot groote vreugde van den ijverigen herder. Hij zelf leefde steeds in de grootste armoede, zelfs van zijn bisschoppelijk paleis(!) behield hij slechts één kamer en liet het andere gedeelte vrij voor de weesjongens.

Bij al dat werk ondervond hij echter veel tegenstand en bemoeilijking van de zijde der Engelsche en Amerikaansche Protestanten, die op allerlei wijzen zijn nieuwe stichtingen probeerden tegen te houden. De jonge missionaris Ignatius Persico O.M. Cap. (van wien in een vroeger artikel sprake was), stond hem in deze moeilijkheden bij en zoo wisten ze samen alles tot een gunstig einde te brengen.

Na eenige jaren van vruchtbaar werk voor zijn dierbaar Vicariaat, riep Paus Pius IX in 1849 Mgr. Anastasius Hartmann naar Bombay, waar hij tot taak kreeg den invloed van het Goaneesche schisma te breken en het missieveld te redden uit de dwaling. Iersche wereldgeestelijken en inlandsche geestelijken die overhelden tot het Goaneesche schisma probeerden de Italiaansche Karmelieten, die daar als Missionarissen werkten, te verdringen en Bombay zoo voor het schisma te winnen.

Krachtig pakte hij de hervorming van zijn nieuw missieveld aan en trachtte vooral door zijn visitatiereizen overal den verkeerden invloed te breken. Duizenden Christenen die tot het schisma waren vervallen bracht hij tot de Kerkelijke eenheid terug

maar niet zonder moeite en in volle werkelijkheid is waar wat hij eens naar Rome schreef: „Nooit is een Bisschop zoozeer belasterd als ik". — Van den dikwijls onwaardigen Portugeeschen clerus had hij het meeste te lijden.

Ondanks al het werken der schismatieken van Goa tegen Hartmann vermochten ze niet veel tegen zulk een apostolische standvastigheid als hij toonde. Door middel van den plichtvergeten bisschop Da Matta van Makao (1853) hadden de Portugeezen de laatste wanhopige pogingen aangewend om Bombay voor het schisma te winnen. Acht dagen lang hield men den moedigen bisschop in de St. Michaeliskerk te Boven-Mahim gevangen, en zelfs had men het plan opgezet door vergiftige gassen den Bisschop een dood door verstikking te doen sterven, iets wat zeker gebeurd zou zijn, zoo een hoog Engelsch ambtenaar, door zijn plotselinge komst aldaar, hen niet van dat plan had doen afzien. Zoo had Mgr. niet enkel de kerk en die christengemeente gered van den afval tot 't schisma, ook van deze St. Michaeliskerk uit bracht hij een vereeniging tot stand van de 18 Apostolische Vicarissen van Voor-Indië om met vereende krachten het schisma den kop in te drukken. Ook door Anastasius' toedoen werd de uitvaardiging bewerkt van den brief: „Probe nostis" (9 Mei 1853), waarin Paus Pius IX opnieuw het schisma veroordeelde en met de excommunicatie de kopstukken ervan in het Apost. Vicariaat Bombay trof.

Na die dagen van strijd en inspanning werkte hij ook veel aan den heropbloei van het Christelijk leven in zijn gebied. Missiezusters en schoolbroeders hielpen hem hier bij; weeshuizen en opvoedingsgestichten werden geopend; Paters Jezuïten noodigde hij uit voor de oprichting van een Universiteit in zijn residentiestad.

Niet enkel zijn eigen missiegebied ondervond zijn ijvervolle zorgen, hij strekte die uit over geheel Engelsch-Indië. Zoo had hij b.v. reeds in 1850 bij de H. Congregatie de Propaganda Fide er op aangedrongen onderhandelingen aan te knoopen met het Engelsch bestuur om de wettelijke erkenning te verkrijgen van de Ap. Vicarissen met uitsluiting van de schismatieke geestelijkheid van Goa, vervolgens een gelijke rijksondersteuning voor scholen, zooals de Protestanten reeds genoten en bezoldiging der aalmoezeniers van de Iersche en inlandsche troepen in Indië. IJverig werkte Anastasius hiervoor als zaakgelastigde der Congregatie daartoe benoemd, doch al zijn wenschen vervuld te zien werd hem niet gegeven.

Tengevolge van het warme klimaat en de groote ontberingen werd Mgr. Hartmann in 1856 genoodzaakt zich eenigen tijd naar Europa te begeven, waarvan hij gebruik maakte om in Engeland voor de missies ten beste te spreken en overal aalmoezen in te zamelen voor het missiewerk.

Na al deze reizen en bemoeiïngen werd hij eindelijk Generaal-Procurator der gezamenlijke Capucijnen-missies benoemd, waarvoor hij een geheel nieuwe organisatie in het bestuur en beheer tot stand bracht. Hij ook gaf den stoot voor een uitgave der Geschiedenis van de Capucijnen-missies, die Pater Rocco da Cedinale O.M.Cap. in 3 deelen heeft bewerkt en nu opnieuw in bewerking is genomen door Pater Clemens da Terzorio, waarvan hij reeds 6 deelen uitgaf.

Nog meerdere grootsche plannen werden door Mgr. Hartmann gedurende zijn verblijf in Europa voorgesteld, doch waarvan er vele eerst na zijn dood zijn tot stand gekomen, terwijl andere nog geen verwezenlijking zagen. Met Mgr. Ignatius Perzico O.M.Cap. ontwierp hij een plan tot hervorming der kerk in Voor-Indië en werkte voor de oprichting van een Apostolische Delegatie, plannen, die nu reeds tientallen van jaren feiten zijn geworden. Zijn geest snelde de ontwikkeling van het missiewezen jaren en jaren vooruit.

In 1860 keerde onze moedige geloofsverkondiger weer naar zijn missieveld terug nl. Patna, waar hij vroeger reeds Apostolisch Vicaris geweest was. Anastasius werd voor Patna benoemd om daar den missiearbeid, die door den geweldigen Indischen opstand, veel had geleden, voort te zetten en tot nieuwen bloei te brengen. Met onvermoeiden en standvastigen werklust bracht hij hier spoedig verandering en nieuw leven,en door zijn persoonlijke tegenwoordigheid in de verschillende streken van zijn missiegebied groeide overal het christelijk leven, want een duurzame invloed ging steeds van hem uit.

In 1865 vervulde hij nog in opdracht der gezamenlijke missieoversten van Engelsch-Indië een gezantschap bij den Vice-Koning, Lord Canning, waardoor hij de Indische Kerk voor een soort „Kulturkampf" bewaarde en voor de Katholieke inlanders een gunstige huwelijkswetgeving bewerken mocht.

Naast al deze verschillende richtingen van werkzaamheid moet er nog eene worden besproken, waardoor hij der wetenschap zoowel als der missie dienstig was, nl. zijn *geschriften*. Reeds in Europa was hij hiermee begonnen. Toen hij nog in Freiburg vertoefde, gaf hij reeds als geestelijke leidsman der Cistercienser-Zusters een uitmuntend ascetisch leerboek uit : „Het kruis van de wereldlingen en van de ware christenen", verder een latijnsch handboek voor de Philosophie en Pastoraal, een boekje over de kloosterlijke volmaaktheid en een Commentaar op de Constituties der Orde. Later in Rome als lector aan het Missiecollege schreef hij een *Apologetica* en een tamelijk uitvoerige verhandeling over het aan-

wenden der psychologie bij het werken onder de heidensche volken.

Eenmaal in de missie zien we hem bezig met het schrijven van leerboeken der talen in Indië en het uitgeven van catechismussen in die talen en het vertalen der H. Schrift. In Gualior b.v. maakte hij een hindostan-grammatica klaar. Als Bisschop schreef hij verder zijn Autobiographie en verzamelde de oude stukken over de Capucijnenmissie in Thibet, Hindostan en Nepal, die overal in de oude archieven werden bewaard. Gedurende de woelingen van het Goaneesche schisma voerde hij zelf de hoofdredactie van de katholieke bladen,die hij in Bombay had opgericht. Hier ook vooral ontstaan de catechismussen in de verschillende talen, die nog jaren naderhand over geheel Engelsch-Indië de gewone handboeken waren bij het bekeeringswerk onder Mohamedanen en Hindoe's. Ook 'n groot Engelsch-Latijnsch-Hindostan woordenboek zag het licht vooral ten gebruike der missionarissen zelf en der katechisten. Door dezen arbeid is Mgr. Anastasius Hartmann de „*Canisius*" van Indië geworden.

Gedurende zijn verblijf in Rome, bij den tijdelijken terugkeer uit Indië, gaf hij eveneens nog vele boeken uit. Een vertaling van het Nieuwe Testament in de Hindostan-taal sloot als een waardevol slot zijn schriftelijken arbeid.

Zooals we zien, ook in dit opzicht staat Anastasius als een groote persoonlijkheid voor ons, die heiligheid met geleerdheid en gloeienden zielenijver vereenigde „Hartmann is wel de geleerdste en heiligste Bisschop die ooit Indië betreden heeft", zeide eens iemand.

Druk bezig met den arbeid in allerlei richting, zoo het den bloei der missie en het heil der zielen bevorderen kon, rukte de dood hem onverwacht weg midden uit zijn apostolische werkzaamheid. Bij de inwijding eener nieuwe kerk te Jumalpore had Mgr. de cholera opgeloopen en zoo stierf deze groote kerkvorst van Voor-Indië op het feest v. d. H. Fidelis van Sigmaringen ten jare 1866. Zijn laatste zegen gold zijn kudde en het verre, dierbaar vaderland. Bisschop Hartmann werd algemeen als een Heilige beschouwd. Een eigenaardige betoovering ging van hem uit en reeds uit den tijd zijner bisschoppelijke werkzaamheid worden er wonderen verhaald. Dertien maanden na zijn dood werd zijn lichaam bij het overvoeren naar een andere plaats volkomen ongeschonden bevonden en op vele plaatsen, vooral in Indië, staat Anastasius

als wonderdadig helper bekend. Reeds kende de H. Kerk hem den titel toe van „Dienaar Gods", terwijl het proces wordt voortgezet. Vier en twintig folianten beslaan de gezamenlijke documenten, die ons een heerlijk bisschoppelijk beeld van bovennatuurlijken zielenadel, van apostolischen arbeidslust en heldhaftigen moed vertoonen.

P. AURELIUS, Cap.

DE MISSIE VAN NOORD-TRANSVAAL.

Het Noordelijk gedeelte van Transvaal werd in 1910 afgescheiden van het Vicariaat van Transvaal en overgegeven aan de Benedictijnen van Subiaco a P.O. De eerste Apost. Prefect was de Hollander Mgr. Ildefons Lanslots, die het vorig jaar wegens hoogen leeftijd zijn ambt nederlegde. De abdijen van Merkelbeek en Afflighem zonden eenige harer monniken naar dit Missiegebied. De Prefectuur, welke zich uitstrekt over een oppervlakte van 45.000 Eng. quadraatmijlen heeft een blanke bevolking van 15.000 zielen, meest afstammelingen van Hollandsche en Fransche kolonisten. Onder de Boeren zijn bijna geen katholieken. 't Is interessant hier menschen Afrikaansch te hooren spreken met namen als O' Donnell, Mc Donnell, O' Rourke. 't Is toch te verklaren. Iersche soldaten, die hun diensttijd om hadden, bleven in Transvaal wonen, trouwden meisjes der Boeren en gingen over tot de hervormde kerk of tot de Doppers. Eerst na den laatsten Boerenoorlog kreeg de katholieke priester vrijen toegang tot Transvaal. Paul Kruger, alias Oom Paul, was goed en vriendelijk jegens zijne kerk en alle andere kerkelijke genootschappen, behalve jegens de katholieke Kerk. Een menigte van secten ontvingen groote concessies en zoo is het niet te verwonderen, dat de Berlijner missie, de Wesleyanen, Presbyteranen e.a. groote missies hebben onder de Kaffers en een flinken voorsprong hebben op de Katholieken. In ons district leven een 500.000 zwarten, behoorend tot den Bantustam, welke voor jaren de Hottentotten overwon, nadat dezen de Boschjesmannen zoo goed als hadden uitgeroeid. Zij leven verspreid over 45 locaties, maar wijl zij in deze niet voldoende in hun levensonderhoud kunnen voorzien, is er een groot gedeelte werkzaam op de plaatsen der Boeren. Als ze in de locatie wonen, moeten ze jaarlijks 2 pound belasting aan het Gouvernement

betalen. Hetzelfde betalen ze bij de Boeren en moeten bovendien nog twee dagen per week werken. Zij kunnen de locaties of boerderijen niet verlaten zonder paspoort van het opperhoofd of van den Boer. In de steden mogen ze zich na 9 uur, als de klok geluid is, niet meer op straat bevinden zonder bijzonder bewijs van hun meester. Worden zij zonder dit aangetroffen, zoo worden ze bestraft en in de gevangenis opgesloten. De Bantustam mag eigenlijk niet tot de negers gerekend worden; hun te huis is Centraal-Afrika. De Bantu's in N. Transvaal worden in drie groote takken verdeeld, welke er elk een bijzondere taal op na houdt. Op godsdienstig gebied maken zij een uitzondering op den algemeenen regel. Ze hebben afschuwelijke heidensche gebruiken, maar men vindt bij hen geen tempels van afgoden. Ze zijn polygamisten. Een vrouw is een kostbaar artikel, omdat zij met schapen, ossen of met contant geld moet gekocht worden, maar zij is den Kaffer van groot nut en is bereid voor hem al het werk te verrichten en aan al zijn eischen te voldoen. Elke Kaffer heeft zijn eigen stuk land, waarop hij kafferkoren plant, waarvan hij zijn bier brouwt. Bierpartijen spelen een groote rol. De chiefs, die door het Gouvernement aangesteld zijn om de orde in de locaties te handhaven en de belastingen te innen, geven meestal het beste voorbeeld in het drinken. De meest geëerbiedigde, alhoewel niet altijd de braafste man in de locatie, is de tooverdokter. Zijn raad wordt ingewonnen, als een moordenaar moet opgespoord worden. De inboorlingen gelooven n.l. dat, als er iemand sterft, een ander daarvan de oorzaak is. Het volk maakt iemand daarvoor aansprakelijk en de onfeilbare tooverdokter bevestigt het oordeel. Zijn moeiten voor de zieken aangewend, worden niet steeds met succes bekroond, maar zijn dikwijls de oorzaak, dat de patiënten gauwer dan noodig was naar de andere wereld worden geholpen.

Van de mode maakt de Kaffer niet veel werk. Een lendendoek of een oude versleten broek maakt zijne heele kleeding uit. Het is een groote strijdvraag onder de missionarissen, wat beter is voor de Kaffers, hen na de bekeering meer hun gewoonten te laten volgen of hen meer op te voeden volgens Europeesche manier. De voorstanders van de laatste meening zeggen, dat, al is de opvoeding dan ook kostbaarder voor den missionaris, deze methode hen tot werken aanzet, terwijl de anderen beweren, dat ze daardoor in waarde zinken.

De Kaffer was tot nu toe van groot nut voor den Boer, die niet graag zijn diensten zou missen niettegenstaande het feit, dat de sociale verhouding tusschen Boer en Kaffer niets tot wederkeerige verheffing bijdraagt. Het Gouvernement heeft nu een plan ontwikkeld, waarbij het land verdeeld wordt in streken voor zwarten en streken voor blanken. In de eerste kunnen slechts zwarten land koopen, in de andere slechts blanken. Voor den missionaris zal het natuurlijk gemakkelijker zijn de menschen te bereiken dan het nu het geval is. Ook zijn er vele Boeren, die er een zoogenaamde Kafferplaats op nahouden. Zij nemen zooveel mogelijk Kaffers aan als ze krijgen kunnen en strijken eene mooie rente op. Van landbouw gesproken, Transvaal is een vreemd land. De grond is goed en vruchtbaar, maar langdurige droogten, ongedierte, zooals sprinkhanen en witte mieren halen dikwijls een leelijke streep door de rekening van de Boeren. Buiten de blanken en zwarten, hebben wij in de Prefectuur zeer vele Indiërs, afkomstig van de plantages van Natal en een groot aantal kleurlingen, gewoonlijk Capes genoemd. Op het oogenblik hebben we drie bloeiende Missiestaties onder de Zwarten en op verschillende plaatsen hebben we scholen opgericht met zwarte onderwijzers. Wij zouden zooveel scholen kunnen bouwen, als wij maar wenschten, maar waar het geld vandaan halen, vooral in een land, waar alles zoo peperduur is ?

Ons gebied strekt zich uit over drie districten : Zoutpansberg, Waterberg en Pietersburg. De hoofdstad van N. Transvaal, Pietersburg, is tevens de hoofdstatie der Missie. Er is een bevolking van 5000 zielen, waarvan er 300 tot onze Kerk behooren. Een grooter mengelmoes van volk is niet denkbaar. Blanken van allerlei afstamming. Engelschen, Hollanders, Duitschers, Italianen, Portugeezen ; verder Indianen, Turken en nog meer zwarten. De scheiding tusschen blanken en zwarten is hier zeer groot en 't mag wel als bijzonderheid vermeld worden, dat allen bij ons in dezelfde kerk komen. Bij de Protestanten, Anglicanen enz. — er zijn hier maar even 9 verschillende kerken — is dat een onmogelijkheid. Dat er een scheiding bestaat, is om vele redenen goed te keuren, maar gelijk het nu is, is het inderdaad treurig. Zelfs vele katholieken kunnen dikwijls niet begrijpen, hoe wij, missionarissen ons zoo voor dat zwarte goedje — voor die ,,schepselen'', gelijk de Boeren zeggen — kunnen interesseeren. Dat die verhouding nu juist niet

schitterend werkt op den Missiearbeid onder de arme zwarten, behoeft geen betoog en zoo is het te begrijpen, dat onze missionarissen liefst alleen tusschen de zwartjes zitten, zoover mogelijk van alle blanken verwijderd. Daarenboven is het godsdienstig leven onder de blanken helaas niet gelijk in het land van belofte : Holland. Klimaat, gemengde huwelijken, dikwijls jarenlange verwijdering van een kerk, alles draagt er toe bij om de menschen niet zóó te laten zijn, gelijk ze moesten wezen. De Zusters Dominicanessen van het Moederhuis van Newcastle in Natal, die ook een nederzetting hebben te Blerick bij Venlo (St. Pauluskloostor), begonnen hier in 1914 een pensionaat voor meisjes en kleine jongens van gemengden godsdienst. 't Is nu een bloeiende school met over de 150 kinderen. De Zusters hebben hierdoor de Missie een groote weldaad bewezen en hebben er ook veel toe bijgedragen om de vooroordeelen der stijve Boeren jegens de katholieken te verminderen. Dit jaar hebben ze ook een school opgericht voor de Indiaansche en zwarte kinderen en hebben ook op onze staties medehelpsters gezonden. In de schoone Machubukloof, een 50 mijlen van Pietersburg verwijderd, besturen ze ook een bloeiend weeshuis voor zwartjes. Ook de blanke katholieken, die in de districten verspreid wonen, worden niet vergeten. Een onzer priesters is voortdurend op reis en legt wekelijks mijlen en mijlen per fiets af om zijn schaapjes op te zoeken. Geen katholieke familie van N. Transvaal is hem onbekend. Op het oogenblik zijn we in onderhandelingen met drie chiefs om in hun locaties scholen op te richten. Is er eenmaal een school met een katholieken onderwijzer, dan zal de kerk vanzelf wel volgen. Zoo'n bespreking met een chief gaat nog heel plechtig. Eerst gaat de missionaris hem de zaak voorstellen. Na eenigen tijd mag hij terugkomen, want de koning moet eerst zijn raadsleden en volk te samen roepen om de zaak nader te bespreken. Niet in alle gevallen loopt het gunstig af en vooral niet als „mijnheer" bewerkt is door de dienaren van andere kerken, die reeds in zijn locatie gevestigd zijn. Zooals ik boven reeds zeide, zijn de Protestanten ons ver voor en ze doen alles om hun veld te behouden. Doch Christus is met Zijne Kerk. Tot heden hebben wij geen klagen en vinden overal van de opperhoofden nog al een vriendelijke medewerking. Wat de bekeering der Kaffers — de Mahomedanen gaven hun dezen naam, hetgeen „ongeloovigen" beteekent — zelven

betreft, is niet zeer gemakkelijk, omdat ze niet gaarne afstand doen van hun veelwijverij en heidensche gebruiken, maar zijn deze struikelblokken weggenomen, dan kan men op hen rekenen en in een paar jaar tijd leiden ze een goed katholiek leven. Tot heden hebben wij nog niet het geluk zwarte priesters te bezitten — maar God zij dank — kunnen wij toch onze eerste kleurlingen naar het Seminarie sturen. Zoo is de stand onzer Missie. Groot en moeilijk is ons werk, maar met de genade van God, Die ons gezonden heeft en vertrouwend op de hulp onzer goede Missievrienden uit Europa, gaan wij moedig voorwaarts en hopen, dat de tijd niet verre meer zal zijn, dat op elke 100 mijlen het kruis van Christus zal zijn geplant.

Pietersburg, Cath. Mission. Father Dom LAMB. LEUSEN,
P.O. Box 166, Oct. 1922. Benedictijn.

MISSIEACTIE HOOGESCHOOLSTUDENTEN.

EEN HISTORISCHE DESILLUSIE.

In 't Godsrijk der gerechtigheid en der geestelijke kruistochten bestaat geen hegemonie van legerpartijen of monopolie van den zielenhandel. De landen en gewesten komen zelfs niet onder de zekere macht der eerste ontginners, de zware werkers, die eigen vruchten maar zelden smaken. Als er helpers komen onder vreemde banieren en in andere wapenrusting, wenken zij zelf en wijken voor jonge kracht!

De Paters Carmelieten en Lazaristen hebben Java geattaqueerd — een heel klein kernleger. — Dit Missienieuwtje kwam ter oore van 'n : piepjong Leekenaposteltje, waarbij de meeste nadruk nog wel lag op 't eerste deel der samenstelling.

Overigens wordt dit woord een titel waar de Studenten-Missievrienden om strijden gaan. Dit bleek op ondubbelzinnige wijze op den laatsten Interacademialen Missiekursus, waar P. Raymakers C.S.C.M. hen met de kracht van z'n geestdrift voor altijd Leekenapostelen doopte. Het gelukkig omen van dat nomen zàl de toekomst leeren!

Maar om op dien leekenapostel *in spe* terug te komen.... hij was danig geprepareerd door de Missionarissen van China en Britsch-Indië en last not least door Pater Hoevenaers S.J. die op den vaderlandschen plicht gewezen had om Java allereerst te missioneeren, toen 't Javaansche missienieuws der nieuwe helpers kwam. Momenteel raakte hij in laaienden brand. Dat kwam natuurlijk omdat hij

meer leek dan apostel was! En hij rekende uit dat de jonge moed van 'n tiental, gesteund door de geestelijke hulp der Ordebroeders, wier goed werken des te meer vruchten zouden afwerpen op onzen oogst, in een twintigtal jaren tienduizenden bronzen Javanen den hemelweg konden langs leiden. Was 't niet deskundig uitgelegd, dat ons Java paraat ligt voor de vlucht naar omhoog, dat Oost-Indië het Katholicisme beschouwt als dè genade van den tijd. En de genade is zóó wereldsterk, dat hij enthousiast „mòcht" zijn om tien Priesters voor 45 millioen zielen; vijf en veertig millioen en tien. Voor God is de verhouding redelijk.

Toen is den jongen Leekenapostel helder gemaakt, dat de Paters Lazaristen en Carmelieten in de hoofdsteden parochiewerk verrichten voor Europeanen en de handen vol werk hebben.

Hierop verdween zelfs de voor God redelijke verhouding van 45.000.000 : 10, en kwam de merkbare desillusie, waardoor hij waarschijnlijk meer Apostel werd dan leek! Hij behoort bij de weinigen, maar die er waarachtig al zijn, die hunkeren naar de Apostolaatsdaad en naast hun leekenroeping en door hun leekenroeping mee willen bouwen aan 't groote bouwwerk der onbewerkte zielen. En ondanks de waarschijnlijkheid dat hun leek-zijn hen vooral in de Europeesche kringen brengt, omvat hun Missie-idee den inboorling, den Javaan, de vijf en veertig millioen, waarvan er zóó weinig gekerstend zijn.

De pijn voor den Missionaris, die in 't land van zijn roeping, door zijn werkkring eenigszins onbevredigd blijft; de gedachte aan de nieuwe krachten: niet te gebruiken voor echte Missioneering, gaf de des-illusie.

Moge de Europeanen onder de verre zon zelf de enorme taak, die zelfs nieuwe krachten opeischt, door hun leven verlichten . . . . of mogen de hulptroepen 't kernlegertje zoo versterken, dat de verhouding der millioenen begrijpelijk wordt ook voor òns menschen, of . . . . maar wat zijn wenschen. Oremus.

Wij zullen geestelijk vooreerst arbeiden, dat toch vooral de Priesters, de bevoorrechte dienaren, de Apostelen pur sang, de vreugde van 't kontrast der huidskleur mèt de gelijkheid der zielen ondervinden.

Ach, Paters Jezuïeten, Carmelieten, Lazaristen: 45.000.000 staat tot — ?

WIM SNITKER.

DE CHINEESCHE MISSIE TOT 1922.

(Slot.)

Uitgezonderd die der Kansoe-provincies zijn al deze veranderingen even zoovele verlichtingen der door hun gestadige ontwikkeling langzaam-aan te zware oude Fransche missies. Doch ook Frankrijk bracht nieuwe hulp : die drie eerste Pères de Bétharam waren bestemd voor Yünnan ; de eerste missie der Soeurs de Charité van Nevers is in Japan ; uit Fransch-Canada trokken de volgelingen van P. Frazer naar 't Vicariaat Kouitchow, en de Canadeesche Franciscanen vestigden zich in 't Diocees Nagasaki, om later zelfstandige missies te vormen.

De eerste zending der Iersche zonen van St. Jean-Baptiste de la Salle, was bestemd voor de missie van Hanyang ; de eerste, zeker niet de laatste.

Een dorre opsomming op zich zelf, maar wat steekt daarin niet een apologetische kracht voor de eenheid en vitaliteit der eeuwig-jeugdige Kerk van Rome !

Van zijn kant neemt het aantal der inlandsche clerus jaarlijks toe, en dank den nieuwen impuls door den H.Stoel gegeven, zal het niet lang meer duren, of 't aantal der inlandsche geestelijkheid zal dat der europeesche missionarissen evenaren, overtreffen zelfs, want de seminaries zijn goed bezet.

De geestelijke oogst van 1921 en 1922 was, zooals blijkt uit de in de vorige aflevering gepubliceerde statistiek resp. 1167 en 1626 aanwas per Vicariaat (53) en in 1922 1589 groote dorpen of bekeeringen per Vicariaat (50).

Met recht geeft Planchet een bijzondere statistiek der groote doopen ; dit verslag heeft een bijzondere waarde, is eigenlijk het voornaamste van een jaarverslag ; 't is de maatstaf van welslagen van het apostolaat in 't afgeloopen jaar.

De bekeering immers is de eerste en voornaamste plicht van den missionaris en 't eerste doel van missiearbeid. De bouw van soliede, zeg mooie, kerken, groote kathedralen, het openen van scholen, ziekenhuizen, dispensaires, catechumenaten enz. heeft slechts waarde als middel tot bekeering, en des te grooter wordt hare waarde naarmate zij meer bekeeringen voortbrengt of die helpt bestendigen : de drukst bezochte school is nog niet noodzakelijk de beste, de vruchtbaarste is nog niet noodzakelijk die welke de meeste diploma's uitreikt ; dat is die welke jaarlijks het grootste aantal bekeeringen te boeken geeft ; catechumenaatsinrichtingen brengen dan alleen hun volle rente op, als er, na degelijk godsdienstonderricht, ook de volle

vrucht: het doopen van den catechumeen, geplukt kan worden. (Docentes-Baptizantes).

Curieus is de opmerking die Planchet maakt op bladz. 578.

,, ... dans les vieilles chrétientés, où l'aisance, et quelquefois la fortune, est venue relever la situation sociale des chrétiens, la natalité est, en règle générale, suffisamment abondante pour doubler, de ce seul chef, la population chrétienne en vingt ans. C'est un accroissement qui n'a rien couté au missionnaire chargé de ces heureuses oasis, et dont il aurait tort de s'enorgeuillir''. De laatste woorden als conclusie van zijn thesis zal een ieder hem gaarne toegeven, wie zijn thesis onderschrijft, maar ik geloof niet dat er veel missionarissen van China dat zoo maar zullen gelooven.

Een eenvoudig naast elkander plaatsen van 1626 jaaraanwas bij 1589 groote doopen per Vicariaat, maakt de stelling van Planchet op het eerste gezicht al ongeloofelijk. Maar ik zal de laatste zijn die de betrouwbaarheid dezer opgaven volhoudt. Rekenen we daarom zoo ruim mogelijk : nemen we om bijna zekere foutieve en dubbele opgaven en onjuiste optelling der statistieken te vereffenen ronde getallen : aanwas 1922, over heel China 85000, of 1604 per Vicariaat (53) en groote doopen, over heel China 65000 of 1300 per Vicariaat (50), 'n verschil dus van 15.200 over heel China of 304 per Vicariaat, kleine doopen of geboorte uit katholieke ouders. Dat zou dan in 30 jaar (Planchet spreekt van 20 jaar) gemiddeld per Vicariaat 9.120 of over heel China 456.000 geven aan geboorten of pl.m. $^1/_5$ van 't Katholieken-aantal van thans. Dit alles is *veronderstelling*, zoo gunstig mogelijk opgesteld ; want dat de statistieken zóó foutief zijn is niet aan te nemen. En dan nog wordt, dunkt me, de stelling niet bewezen.

Met 't berekenen toch der kleine doopen is slechts één lid der vergelijking beschouwd. Doch nergens is een algemeene statistiek te vinden van 't overlijden in de Chineesche missie ; vandaar dat een afwegen van de beide leden der vergelijking mij onmogelijk is voor *heel* China. Maar hadden we dien, ik geloof niet dat, na aftrekking en deeling, de weegschaal in volle vaart naar den kant der groote doopen zou overslaan.

Als voorbeeld moge volgen, de 8 laatste verslagen van 't Vicar. Zuid-Shansi :

A°.	Aantal Katholieken	Groote Doopen	Kleine Doopen	Overledenen		Overled. te samen.
				Volwass.	Kinderen	
1922	32.704	1133	1258	545	406	951
1921	31.814	1353	1108	543	467	1010
1920	30.557	1240	1191	576	565	1141
1919	29.976	1143	1145	557	674	1231
1918	28.604	1391	1104	555	440	995
1917	27.079	1282	1147	521	737	1258
1916	26.104	1143	1155	535	512	1056
1915	25.040	1180	1121	458	576	1014
			9129			8656

Wie het overledenen-aantal van dat der kleine doopen aftrekt, zal spoedig tot de conclusie komen, dat de nataliteit van China zoo'n gewichtige factor niet is in de jaarlijksche katholieken-aangroei. Nataliteit en mortaliteit geven elkaar niet veel toe. En de reden : de schrikbarend hooge sterfte onder de kleine kinderen ligt ook in bovenstaande cijfers besloten ; en het hooge sterfte-cijfer van volwassen personen (jaarlijks ruim 500 op 30.000 of 1 op 60 katholieken) wordt voor een niet gering gedeelte veroorzaakt door de hooge sterfte onder de jonge vrouwen.

In 8 jaar tijds 9129 kleine doopen, vermindert met 8656 sterfgevallen, geeft een geboorte-overschot van 473 of 60 per jaar. De aanwas in Katholieken-aantal : 25.040 tot 32.704 = 7664 is dus bijna geheel toe te schrijven aan de bekeeringen. Me dunkt dat hiermede voldoende bewezen is dat de nataliteit, als factor in de jaarlijksche katholieken-aanwas *over heel China*, volstrekt niet zoo gewichtig is, als Planchet het doet voorkomen ; tenminste voor Zuid-Shansi gaat zijn stelling nog niet half op.

Maar, zal men zeggen, Planchet geeft zijn stelling niet voor heel China. Zeker, hij zelf voegt er 'n dubbele clausule bij : in 1° oude christengemeenten, die 2° bemiddeld zijn, of waar fortuin is; want de woorden ,,où l'aisance et quelquefois la fortune, est venue relever la situation sociale des Chrétiens'', zullen wel bedoeld zijn als verdere clausule, niet als omschrijving van ,,vieilles chrétientés'', daar er volstrekt geen noodzakelijk verband bestaat tusschen deze twee : er zijn oude christengemeenten genoeg die steeds arm en behoeftig gebleven zijn.

Hier volge dan een opgave over 8 jaar van geboorten en overlijden *van kleine kinderen* uit de drie grootste christengemeenten van Zuid-Shansi, vertegenwoordigend 4256 christenen, of ruim 1/8 van het katholiekenaantal van dit Vicariaat. En ik durf er bijvoegen dat de opgave : geboorten, daar dit getal de toegediende doopsels van kinderen uit katholieke ouders weergeeft, zeker in orde is ; van den anderen kant is de opgave : overlijden, hoogstwaarschijnlijk om niet te zeggen zeker, te laag, daar het maar al te dikwijls gebeurt, dat de ouders het overlijden van hun kinderen niet opgeven aan den missionaris.

	Geboorten.			Overlijden van kinderen.		
A°.	I	II	III	I	II	III
1915	108	40	35	93	12	33
1916	89	25	32	82	10	25
1917	113	29	68	175	13	117
1918	82	46	55	26	24	104
1919	85	32	53	83	16	102
1920	103	32	49	30	21	90
1921	97	33	54	30	7	15
1922	91	36	44	19	12	12
Totaal	768	273	390	538	115	98
	Te zamen : 1431.			Te zamen : 1151.		

In 8 jaar : Overledenen : 280 kinderen.

Deze zijn oude christenplaatsen waar werkelijk welstand heerscht; van 2 zelfs wordt gezegd, dat zij (op z'n Chineesch) rijk zijn.

Nu kan Shansi een uitzondering zijn, vooral wat de kindersterfte betreft: graag toegegeven ten voordeele van Planchet. Maar men zou met reden kunnen betwijfelen of Shansi in vergelijking met andere Vicariaten zóó'n groot verschil zal maken: klimaat over 't algemeen tamelijk goed; voedsel, behuizing, hygiëne(!) en levenswijze der Shan-Chineezen verschilt niet noemenswaard met die der overige Vicariaten, de manier waarop voor de kinderen gezorgd wordt, is bijna overal dezelfde d.w.z. er wordt bijna niet voor gezorgd: overal is de kindersterfte zeer hoog. En wat de hygiëne betreft, men zou geneigd zijn zich op te geven, als voorstander als een medisch-wetenschappelijk onderzoek zou aan te vragen zijn, om de kwestie op te lossen of een goed deel van 't Chineesche volk niet *leeft* op de baccillen!

Waarom, dat alles nu in den lange en breede uitgeschreven en uitgeteld, zal men zeggen. En ik antwoord, dat ik U hiermede gaarne opgaven en cijfers met hunne uitkomsten cadeau doe, maar dat men niet er op moet rekenen, dat we over een 20 à 25 jaren ongeveer een millioen katholieken meer zullen tellen, alléén door geboorte-aanwas verkregen.

Wat betreft de statistische vergelijking van het aantal catechumenen van 't eene jaar met dat der bekeeringen van het daarop volgende jaar, mag wel in 't oog gehouden worden — ter rechtvaardige beoordeeling — dat het onredelijk is, de volharding te verwachten van *alle* catechumeenen (en ook deze term laat veel speling toe!) Ook in Holland b.v. zal men niet kunnen rekenen op de volharding, de eindelijke bekeering van *alle* Protestanten of ongedoopten, die „katholizeerende" zijn, raad vragen, hun moeilijkheden aan priester of leek voordragen, godsdienstige boeken ter bestudeering vragen, des Zondags in de kerk komen enz.; veel minder mag dat verwacht worden van hen die, jaren lang soms, volbloed heidenen waren, ook nu om zich heen niets zien dat hen opwekt en steunt ter volharding, dagelijks niets zien dan heidenen en heidensche praktijken, die ook de hunne waren, van geslachten her, dagelijks niets hooren dan bespottingen en vermaledijdingen van hun nieuw geloof; maar al te dikwijls op alle mogelijke manieren genegeerd, geplaagd, achtergesteld, verschopt worden, zóólang totdat zij uit het verbitterd gemoed van den ongelukkige de belofte afgedreind hebben de voorvaderen weer te vereeren, de afgodsbeeldjes en superstitieuse plankjes weer te herstellen, de stokjes weer te branden. Ja werkelijk, in vele gevallen is er moed, heldenmoed soms, noodig ter volharding.

't Gaat daarom ook volstrekt niet op uit de simpele vergelijking van 't aantal catechumenen van 't vorig jaarverslag met dat der groote doopen van dit jaar, een conclusie van ap- of depreciatie te trekken, al of niet ten voordeele der missie of van den betrokken missionaris.

Er komt bij de beredeneering en vergelijking van missiestatistieken en jaarverslagen een heel leger van invloeduitoefenende factoren — dikwijls naar de districten in eenzelfde Vicariaat nog verschillend — die men moet weten en waarmede rekening moet gehouden worden, ter juiste conclusie.

Voor de statistiek van den jaarlijkschen aanwas (katholiekenaantal) een enkel voorbeeld: een, voor de Chineesche Vicariaten tenminste, niet te vergeten factor. Een ieder weet, dat thans nog, zooals de geheele kerkgeschiedenis door, onder de gewone en arme bevolking de meeste bekeeringen geteld worden. Welnu, gedwongen door armoede — *chineesche* armoede, waarvan ik in Holland geen begrip had, — tot dagelijkschen langen arbeid, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, blijft hun bijna geen tijd en na zóó'n dag natuurlijkerwijze ook weinig lust om zich degelijk toe te leggen op 't aanleeren der noodzakelijk te kennen gebeden en van den catechismus, zoodat het jaren kan duren, vóórdat den catechumeen het H. Doopsel kan worden toegediend; daarbij, drie kwart der Chineezen is aan zijn geboortestreek niet bijzonder gehecht, zoodat voor hen die niets bezitten, tot verhuizen, een optrekken naar andere streken, gauw besloten is en weinig kostbaar — door het totaal mislukken van den oogst in 'n groot deel van China trekken er thans dagelijks in groepjes voorbij — en niemand zal 't den luidjes kwalijk nemen, dat ze hun geluk eens gaan beproeven en zoeken naar betere streken: maar de missionaris die misschien jaren-lang gewerkt heeft om hun 't allernoodzakelijkste bij te brengen, kan hen niet volgen naar de steppen van Mantchorije of Mongolië of waarheen dan ook, en moet, dikwijls kort vóór of na hun doopsel, die namen afschrappen van zijn „status animarum" — een verlies derhalve dat hem moeielijk is aan te rekenen.

Ziedaar slechts een enkel voorbeeldje, maar dat een Vicariaat soms in één jaar 'n duizendtal kan doen verliezen.

Statistieken over iets waar men niet midden in zit, is zoo moeielijk.

Is bovenstaande waar, dan zijn er, naar ik meen, zoo nu en dan, bij vergelijking bestudeering en beoordeeling van missiestatistieken en jaarverslagen, wel eens onjuistheden en fouten begaan, met een implicite depreciatie als conclusie, waar, bij kennis van toestanden en werkende invloeden, een appreciatie, meer of minder, slechts gewettigd en rechtvaardig was. Dergelijke onnauwkeurigheden zag men niet, voor zoover mijn reminiscentie gaat, bij „missie-wetenschappers", noch op wetenschappelijke missiecongressen — die zijn al nà mijn tijd en we hooren er hier in 't hartje van China's binnenland slechts een zwakke echo van door een min of meer onvolledig, wegens de lange reis dikwijls slecht leesbaar krantenbericht, of door een congres-verslagboek, als 'n goede vriend het me eens stuurt 1), — maar meermalen bij hen die „Missionswissenschaft" bereden als hun Zondagspaardje, die na Schmidlins „Missionslehre" en „Einführung", Arens' „Handbuch der Missionen" eens doorbladerd hadden en dan op de hoogte meenden te zijn .... Statistica is heel mooi en nuttig, maar voor oningewijden nog meer: gevaarlijk ....

fr. FERDINAND LAKEN O.F.M., Miss. ap.

---

1) 't Is misschien een dwaas idee, maar het zou wellicht overweging kunnen verdienen, tenminste aan de verschillende Hollandsche bisschoppen, als leiders en bestuurders der missie-streken, waarin, naar men mag verwachten, de Hollandsche missievrienden niet op de laatste plaats belang stellen, een of twee exemplaren verslagboek Missiecongres aan te bieden. De onkosten zouden kunnen bestreden worden uit het batig saldo der missieweek. 't Is misschien een dwaas idee ....

VEREENVOUDIGING DER CHINEESCHE SCHRIJFWIJZE?

In „*de Stem van Sint Antonius*", het missie-maandschrift der Belgische Franciscanen, lezen wij : „In China heeft op letterkundig gebied een om- „wenteling plaats, die de beste gevolgen meebrengen zal voor de volks- „opleiding, de nationale eenheid en ook voor de verspreiding van ons H. „Geloof. Een jonge geleerde, Dr. Iu, heeft de oude, klassieke, voor het volk „onverstaanbare boekentaal vervangen door het „Mandarijnsch". „Na vijf „jaar sterken tegenstand zegeviert de strekking door Dr. Iu ingevoerd. „Over de 150 tijdschriften en dagbladen verschijnen reeds in het Mandarijnsch „dat veel kans heeft, thans algemeene onderwijstaal te worden in de staats- „scholen van China. Als natuurlijk gevolg van de beweging, door Dr. Iu „op touw gezet, wordt het chineesch beeldgeschrift, met zijn 35000 verou- „derde en 4 à 5000 in gebruik zijnde teekens, heel langzaam vervangen „door een spelwijze van 39 teekens."

„Wij benutten hierbij de gelegenheid", zoo teekent ons Nederlandsch „*Sint Antonius-maandschrift* hierbij aan, om te wijzen op de bemoeiingen „van Mgr. Cosi O.F.M. 1) omstreeks 1870, om het chineesche schrift te „vereenvoudigen. Hij stelde een alfabet op van 33 letters. Al waren er nog „groote gebreken aan het nieuwe systeem verbonden, toch was dit een „prachtige verbetering. Mgr. Cosi kwam ook op hetzelfde idee, in dit nieuwe „schrift, dat spoedig over geheel Schantung verbreid werd, boeken te laten „drukken en richtte, gesteund door keizer Frans Joseph van Oostenrijk, „een drukkerij op, die zich langzamerhand vervolmaakte en vele boeken „in het Cosi-systeem heeft geleverd."

VOLKENKUNDE.

RONDOM THIBET.

UIT HET LEVEN DER TANGUTENSTAMMEN OP DE NOORD-WEST CHINEESCHE GRENZEN.

China, het onmetelijke land dat aller aandacht zoo begint te trekken op economisch gebied, is die aandacht nog ontegenzeggelijk meer waard op godsdienstig gebied. Met alle recht wordt het dan ook voortdurend genoemd het groote missieland der Katholieke Kerk. Ontzaggelijk veel staat daar op het spel in de toekomst voor Kerk en Wereld.

In dit artikel wenschen wij ten tooneel te brengen eenige stammen uit het Verre-Westen van China, die nog vrijwel zich zelve zijn en voor velen onbekend.

---

1) Mgr. Cosi was Vicarius Apostolicus van Schantung en overleed 26 Januari 1885.

Tusschen den 37sten en 38sten graad N.-B. grenst het Noord-Oostelijk gedeelte van Thibet, naar het meer van dien naam, ook Ku-Ku-Nor geheeten (in het chineesch : Ts'ing-hai d. i. azuren-zee), aan de chineesche provincie Kan-Su en voor een gedeelte nog aan Noord-Sze-Tch'oan. Daar in de hooge berglanden ten Zuiden van de „Azuren-Zee" tot aan de K'uenlum-Keten in het Noord-Westen en tot ver op chineesch gebied in het Oosten, eenige dagreizen slechts van de lijn gevormd door de steden Si-ning, Fao-chow, Ming-chow, Sungpan-'ting, leven de Tangutenstammen.

Diep in het Westen zijn 't de Wai-fan-toe, meer naar de chineesche grenzen worden zij : Si- en Hai-fan-tse, ook wel Ye-fan-tse genoemd, terwijl de stammen die op het eigenlijke chineesche gebied der provincie Kan-Su wonen, verdeeld worden in Chung- en Chou-fan-tse.

De chineesche benamingen dezer stammen vragen wellicht eenige verklaring.

Onder „Wai-fan-tse" worden de stammen buiten het eigenlijke Thibet verstaan ; „Westersche barbaren" worden zij door de Chineezen genoemd. De naam „Si-fan-tse" heeft dezelfde beteekenis, terwijl „Hai-fan-tse", zwarte barbaren beteekent. Waarschijnlijk zoo geheeten omdat zij als momadenvolk onder zwarte tenten wonen, misschien ook daar zij in die streken als bandieten en roovers bekend staan. Onder dit opzicht worden zij duidelijker aangeduid door den naam van „Wilde-barbaren" of „Ye-fan-tse".

Deze stammen spreken ieder hun eigen thibetaansch dialect en leven als nomaden in tent-dorpen van de opbrengst hunner kudden, die uit yakken (mao-griou en pien-griou) paarden en schapen bestaan. Vleesch, melk en boter is dan ook hun voornaamste voedsel. Onderlinge twisten, strooptochten, plunderen en moorden is bij hen aan de orde van den dag. Zelfs de Lamas, wier invloed overigens niet gering is op de thibetaansche bevolking, moeten op hunne reizen van den eenen stam naar den anderen, vergezeld worden door mannen, die met verschillende stammen bevriend zijn.

De Fan-tse die onder de chineesche grensbevolking leven, zijn de Chung-fan-tse of de ruwe, onbeschaafde en de Chou-fan-tse of de beschaafde Tanguten.

De eerste zijn verdeeld in banieren (vendels of commando's) die ieder hare landerijen en weilanden bezitten, welke benuttigd worden

voor de kudden. Zij mogen geen koop- of verkoopacten sluiten met de Chineesche bevolking en zijn schatplichtig aan Mongoolsche vorsten, die weer op hun beurt aan het Chineesche gouvernement schatting moeten betalen.

De beschaafde Tanguten zijn direct afhankelijk van de gouverneurs der Chineesche provincies Kan-Su en Sze-Tch-oan. Zij leven in dorpen, bezitten landerijen, zijn volkomen vrij handel te drijven en staan min of meer onder chineesche invloed, gebruiken en zeden. Hunne prinsen of stamhoofden (t'ou-Se) betalen ieder jaar een soort belasting aan de chineesche gouverneurs en zijn verplicht een gewapende macht te onderhouden tot bescherming der chineesche grenzen. Deze t'ou-se, ongeveer 70 in getal, bekleeden een erfelijk ambt, dat op den oudsten zoon steeds overgaat. Een der jongere zonen wordt door de Lamas gewoonlijk als „koning Lama" uitgeroepen en is dan verplicht te wonen in het paleis dat zich in een der groote Lamazerieën bevindt. De prins of t'ou-sevanChou-ni-se, een Fan-tse-dorp met groote Lamaserie op 4 dagreizen van de stad Mingchow in de Kan-Su provincie gelegen, heeft, om een voorbeeld te noemen, 48 verschillende stammen en 23 Lamazerieën onder zijn bestuur. Naar zeggen der Lamas ongeveer 30 duizend (?) zielen.

De krachtig gebouwde typen, van middelmatige grootte, maar met iets lenigs en vlugs in hunne bewegingen, duiden op een taai, sterk ras. Het gitzwarte sluike hoofdhaar wordt bij sommige stammen half lang gedragen tot even op de schouders, bij andere wordt het geschoren. Baarden worden niet gedragen, wel ziet men individuen met zware knevels. Zij die Lama zijn dragen het hoofdhaar kort geknipt en scheeren zich geheel het gelaat. Boven den breeden mond en dikke lippen prijkt een welgevormde arendsneus. De huidkleur is meer gebronsd dan die der Chineezen, hunne gezichten meer verweerd. Er ligt in geheel hun wezen, in gelaatstint en oogopslag, in houding en gang ook van hun lichaam, iets waarop de woeste bergnatuur, het ruwe klimaat der hooglanden en 't wilde nomadenleven zijn stempel heeft gedrukt. Bij nadere kennismaking maken zij over 't algemeen een sympathieken indruk. Hun karakter is meer open dan dat der Chineezen. Zij zijn gastvrij en spoedig vriendschappelijk tegenover den vreemdeling, behulpzaam en voorkomend. Vroolijk en opgewekt kunnen zij zijn tot 't onbezorgde en luchthartige en in hun spreken en doen ligt er iets van kinderlijke

naïviteit. Al heeft de omgang met de Chineesche bevolking wel invloed gehad op hunne zeden en gebruiken (ik spreek hier vooral van de Chou-fan-tse), toch blijven zij in hunne levenswijze, zoowel in familiekring als in 't openbaar leven, veel minder gebonden aan vormen en uiterlijkheden, veel vrijer dan de Chineezen. Het typische van de chineesche „li", het confusianistisch cachet van het in alles en overal half-te-voorschijn komen, van het wikkend en wegend zich half-uitspreken, van, ik zou zeggen, het onpersoonlijke, heeft hun karakter niet aangeraakt zelfs.

Van hun praktischen zin getuigd, dat de Chou-fan-tse b. v. zich zeer goed de hooger staande chineesche cultuur hebben weten te benutten. Dit blijkt uit de kleederdracht en de woningbouw om slechts een paar meest in 't oog loopende voorbeelden te noemen.

De kleeding der Chou-fan-tse bestaat uit katoenen en zijden stoffen, terwijl het snit reeds veel overeenkomst vertoont met het Chineesche. Vooral bij de gegoede families is een sierlijke en voor het klimaat zeer geschikte chineesche kleeding algemeen aangenomen. Alleen bij de vrouwen kan men nog verschil bemerken in haartooi en hoofsieraden en in 't altijd nog dragen der tot aan de knieën reikende laarzen, een overblijfsel uit hun nomadentijd. Chineesche vrouwen dragen zoodra zij gehuwd zijn, en ook alleen dan maar, de haren in kapsel opgemaakt, verschillend van vorm naar gelang provinciale of plaatselijke gebruiken.

De vrouwen daarentegen der Fan-tse dragen steeds de vlechten. Gewoonlijk zijn het drie vlechten : twee hangen over de schouders langs het gelaat op de borst neer en een op den rug. De naar voren gebrachte vlechten zijn van onderen voorzien van kleine zilveren kettingen, de achterste is doorvlochten van groote zilveren schijven. Op het hoofd dragen zij dan een rood koralen haarnet of in den winter een purperachtig gekleurd vellen mutsje met opgeslagen rand. De kleeding is ook bonter dan die der meeste chineesche vrouwen, die nu juist niet al te stemmige kleuren dragen en dikwijls dragen zij een schitterenden rood- of geelzijden lendengordel.

De Chung-fan-tse zijn bij hun nationaal costuum gebleven. Het bestaat uit niets anders dan een ruw, breed vellen kleed en een paar tot boven de knieën reikende laarzen van zwaar leder. Als hoofdbedekking dragen de mannen mutsen van ruwe vellen of hoeden van ruw leder gemaakt, die soms van kleppen zijn voorzien of een

hoogen cylindervorm hebben. Winter en zomer wordt dezelfde kleeding gedragen. De mannen van sommige stammen loopen steeds met rechter arm en borst ontbloot. Iedere stam heeft zijn bijzonder kenteeken dat vooral weer in de kleederdracht of haartooi der vrouwen uitkomt. De haarvlechten van deze zijn met schelpen en koralen of daarop gelijkende zilveren bolletjes rijk doorvlochten, terwijl roode of gele koralen banden om de slapen worden gedragen. Mannen zoowel als vrouwen dragen het Thibetaansche bidsnoer òf rond de polsen òf om den hals. Sommige mannen dragen op de borst een tatoueering, die bestaat in een Svastika-vorm.

De woningen zijn geheel en al in hout opgetrokken en van eene verdieping voorzien. De bouwwijze schijnt van de Chineezen te zijn gecopiëerd. Het zijn gebouwen in een vierkant geplaatst, zoo dat te midden daarvan een tuintje gelegen is, afgesloten van de buitenwereld. De daken zijn plat en overdekt met een flinke laag aarde, waarop bloemen geteeld worden. Aan den buitenkant der huizen is niets te zien dan blinde muren, de deuren en rondevensters zien uit op het binnenhofje. Een enkele deur geeft toegang tot een klein, eng portaaltje waarin weer een deur, die dan direkt op de binnenplaats leidt. Langs de vier reien gebouwen loopen vier gaanderijen beneden en boven. Daar deze overdekt zijn en de kamers slechts een klein rond venster hebben, zijn de vertrekken maar heel flauw verlicht en heerscht daar altijd een zachte schemering. Geheel deze bouwtrant is er op berekend om kwade geesten en slechte invloeden van buiten te weren, juist als bij de Chineezen.

Het benedenhuis bestaat uit verschillende vertrekken. Een kleine en een groote keuken, die te samen een vleugel beslaan, waar de familie gewoonlijk verblijft. Over 't algemeen ziet 't er daar zindelijk uit. Koperen borden en potten, blinkend opgepoetst, staan op houten rekken langs de wanden. In een hoek bevindt zich de haard, waarvan de rook naar buiten wordt gevoerd door een uitgeholden boomstam, een groote bronzen ketel, fraai bewerkt met bloemfiguren en buddhabeeldjes hangt aan een ketting boven het houtvuur. Deze ketel wordt alleen gebruikt om de „melk-thee" te zetten. De grond is bedekt met matten en ruw geweven tapijten. De overige kamers in het benedenhuis dienen tot vrouwenvertrekken. Op de verdieping bevinden zich slaap- en woonkamer van het hoofd der familie, de slaapplaats van zijn zonen, de tempel der geesten

en de kapel der voorouders. In 't eerste heiligdom prijken in kasten koperen buddhas en taras, waarvoor geplaatst zijn koperen vazen met de offeranden : water, granen en bloemen, ook kleine boterlampjes, sierlijk gekleurde houten of steenen torentjes (stupa), zilveren gebedenmolentjes (mani) en verder allerlei symbolische figuren uit boter vervaardigd. Steeds liggen er eenige deelen der heilige boeken. Het vervaardigen en bezitten alleen dezer sieraden en voorwerpen bestemd tot den cultus is op zichzelf reeds verdienstvol ; zoo wordt ook het in huis hebben der heilige boeken beschouwd. In een hoek van het tempeltje staat een stok waarop het op zijde geschilderde beeld van den beschermgeest der familie is opgerold. Gewoonlijk is deze de geest der rijkdommen, omgeven van tooverformules. Het beeld zelf is bijna zwart en 't doek vergeeld van oudheid, maar toch steeds nog zeer zorgvuldig omwikkeld van rood zijden lappen. In de kapel der voorouders staat een soort altaar waarop de „doodenlijst" der overledene familieleden. Achter deze lijst is een urn geplaatst, zorgvuldig gesloten en verzegeld met toover- en gebedsformulen. Zij bevat de asch van het verbrandde lijk van een der laatst gestorvene leden der familie. Gedurende drie jaren worden hiervoor offers opgedragen, daarna wordt de vaas plechtig begraven. Het schijnt dat dit gebruik enkel bij de Chou-fantse plaats heeft en dan nog onder de rijkere gezinnen. Bij andere worden de lijken op de bergen neergelegd of in ravijnen en langs de rivieren geworpen.

De doodenlijst is niet die der Chineezen, niet de zoogenaamde „zielen-plankjes" (ling-p'ei). De Tanguten schrijven de namen der overledenen op een wit doek, tevens wordt de generatie aangegeven, alsmede datum van geboorte en sterfdag.

Het sociale en particuliere leven dezer stammen is als 't ware doortrokken van hunne godsdienstige en superstitieuze praktijken. Een zeer ingewikkeld en moeilijk te ontwarren stelsel van buddhistische leeringen, waaronder vooral de Metempsychose-theorie, vermengd met Amidisme en Tantrisme en overblijfselen der oude Bhoncultus waarin sporen van Animisme, maakt den godsdienst dezer volkstammen uit. Het geloof aan goede en slechte geesten, aan berg- en riviergeesten, aan den draak van de onweders en aan het ijle paard der winden, aan den geest van den hemel en der aarde, aan den eeredienst der schimmen van de voorouders, aan Buddha en de

Bodhisattars, aan al de geesten van het Lamaistische pantheon, aan de tooverkunst der Bhonpa en hunne bezweringen en aan de bovennatuurlijke macht der Lamas, beheerscht en regelt hun leven tot in de vele kleine bijzonderheden van iederen dag. Gelijk zij in de „levende Buddha" en Lamas der Lamazerieën de incarnatie van Buddha en van Bodhisattvas zien, zoo worden ook de Bhonpa, bezweerders en toovenaars van den vóór-buddhistischen cultus, vereerd als incarnaties van geesten in wie dus een transcendentale kracht werkt.

Men kan iedere familie op zichzelf als een religieuze eenheid beschouwen, waarin de oudste zoon, die bij de geboorte reeds aan Buddha is toegewijd en op een leeftijd van 10 jaren in eene Lamazerie is getreden om opgeleid te worden tot Lama, het priesterambt uitoefent. Vele families hebben zelfs meer dan één zoon in de Lamazerie. Lamas vindt men dan ook bij duizenden onder deze stammen. Soms wordt daarin de reden gezocht, dat dit volk langzaam uitsterft, maar de eigenlijke oorzaken liggen dieper. Het lamaistische coelibaat bestaat voor een zeer groot percentage der Lamas alleen in theorie. De toestanden die hierdoor ontstaan, zijn van niet te beschrijven aard. Hierbij komt dat polygamie bij sommige stammen, polyandrie bij andere op vrij groote schaal in zwang is. De vruchtbaarheid van het volk lijdt onder dit alles en wel niet het minst door het voortwoekeren van niet nader aan te duiden ziekten, waardoor een groot aantal onder de bevolking is aangetast. Wanneer wij hierop niet verder ingaan en in zijne bijzonderheden onvermeld laten de erotische voorstellingen in de Civa-tempels, waarachter niet onwaarschijnlijk een cultus verborgen is, dan hebben we ons zeer matig uitgelaten over de zedelijke verwording dezer stammen.

Toch is in 't geval dat eene familie bij gebrek aan mannelijke afstammelingen zou uitsterven wel voorzien. Rijke families kunnen den zoon, die Lama is, vrijkoopen en deze kan zonder schending zijner geloften een huwelijk sluiten. Een „heilige", d. i. een Lama die op weg is Buddha te worden, kan zelfs verplicht zijn de geloften te verbreken, wanneer hij daardoor geluk kan brengen aan medeschepselen. Men gevoelt de consequenties van dergelijke theorieën.

(Slot volgt.)

A. G. M. POPELIER,
Bisschop-Hamerhuis, Utrecht. Missionaris van Scheut.

OMNIS TERRA ADORET TE

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

JAVA. — Aangaande de ontwikkeling van de opleiding van een eigen *Javaanschen clerus* valt te melden, dat er zeer ernstige plannen bestaan, het Seminarie, dat te Moentilan in verband met de kweekschool voor onderwijzers begonnen is, te verplaatsen naar Djocja, om het daar uit te bouwen tot een volledig klein- en groot-seminarie voor een eigen Javaanschen seculieren clerus.

Zooals men weet, is te Djocja ook geopend een noviciaat voor de Sociëteit van Jezus.

Dezen zomer zijn in Moentilan weer drie Javanen in het Seminarie opgenomen, en is er een in het noviciaat der Jezuïeten te Djocja getreden.

De *Paters Lazaristen en Carmelieten*, die 26 Mei vertrokken, zijn op Java aangekomen. De EE. Heeren Lazaristen Th. de Backere, J. Wolters en Th. Heuvelman hebben hun intrek genomen te Soerabaya in de pastorie Kepandjen; de EE. Heeren C. Klamer en E. Sarneel in de pastorie Anita-Boulevard. Te Malang de paters Carmelieten C. van der Pas, L. Hennekens en P. Breukel.

Wat betreft de *bestemming der uit Oost-Java vertrekkende pastoors*, vertrekt Past. Fleerakkers naar Semarang, Past. Jansen naar Batavia, Past. Kremer naar Madioen, Past. Dieben naar Mendoet, Past. Looijmans en Past. Sondaal naar Bandoeng, Past. H. Fisscher naar Cheribon en Past. van den Heuvel naar Buitenzorg.

Past. van der Putten van Madioen zal worden overgeplaatst naar Cheribon; Past. Nolthenius de Man uit Bandoeng en Past. Erftemeyer uit Cheribon zijn met verlof naar Europa vertrokken.

Naar de „Java Post" meldt is te Djokjakarta opgericht de R. K. *Javaansche Vrouwenbond;* geestelijk adviseur is de onder de Javaansche Katholieken zeer populaire pastoor Van Driesche. De vereeniging stelt zich ten doel, mede te werken aan de verheffing der positie van de Javaansche vrouw in het algemeen, der R. K. Javaansche vrouw in het bijzonder.

In samenwerking met de Sint Melania-vereeniging in Holland, die reeds bij voorbaat alle mogelijke hulp en steun heeft toegezegd, hoopt de vereeniging haar streven te kunnen verwezenlijken.

De verpleegster door Sint Melania uitgezonden, Mej. Fischer, die te Mendoet bij de Zrs. Franciscanessen gestationeerd is en daar zoowel in- als buitenshuis werkzaam is in de praktische ziekenverpleging en door het geven

van cursussen, zal ook in Djocja op geregelde tijden in diverse nuttige zaken lessen geven aan de leden van den R. K. Javaanschen Vrouwenbond.

Daarenboven is door het Melania-Werk, onder goedkeuring der Missie-overheid, speciaal voor Java eene commissie ingesteld, die zich vertrouwd zal trachten te maken met de behoeften van deze missie, voorstellen doen aan de vereeniging in Nederland (in overeenstemming natuurlijk met de missieoverheid), opmaken van werkplan en begrooting; verdeeling en toezicht op de aanwending der giften, in één woord: voorbereiding en uitvoering van den Melania-arbeid in Midden-Java.

De commissie bestaat uit de dames: Mevr. C. Schmutzer-v. Rijckevorsel te Djocja; Raden Ajoe M. Soejadi te Magelang en den Geestelijken Adviseur, Pastoor Koch te Djocja.

Overigens geeft Java ditmaal niet veel stof voor deze rubriek. Het groote vicariaat wacht in vertrouwen op Gods goede Voorzienigheid de benoeming van een nieuwen Opperherder.

KLEINE SOENDA-EILANDEN. — Mgr. A. Verstraelen is den 15den Mei in zijn vicariaat aangekomen en jubelend door de bevolking begroet. Een der eerste zorgen van zijn bisschoppelijk bestuur is de stichting van een seminarie. Reeds 13 seminaristen heeft hij; maar zij wonen nog in een loods.... Toch een verblijdend teeken.

NIEUW-GUINEA. — Na lange jaren van vruchteloozen arbeid herleeft N.-Guinea. In 1905 traden er de missionarissen op aansporen van den assistent-resident Kroesen aan wal. In hetzelfde jaar hief Pater Vertenten in de „Javapost" den noodkreet aan: „Zuid-Nieuw-Guinea sterft uit; in 5 jaar stierf 40% van de bevolking!" In 1919 trad verandering in, doordat de regeering krachtige hulp bood door toedoen van wijlen Resident Lulofs en den tegenwoordigen Resident K. van Haastert. In één jaar werden door de kustbevolking meer dan 1100 gezinswoningen gebouwd, 8 scholen met c.a. 350 leerlingen zijn reeds in vollen bloei. Ook op zedelijk gebied treedt langzaam verandering in, vooral bij de ontvankelijke jeugd. Weer worden vruchtbare huwelijken gesloten, talrijke kinderen spelen weer in de bergstreken van Guinea, zoodat nu Pater Vertenten terecht kan uitroepen: „Nieuw-Guinea herleeft."

Den veredelenden invloed van het christendom ziet men ook in die bewonderenswaardige milddadigheid van de Christen-Kaja's voor arm Rusland, waarvoor zij met geestdrift van hun armoede dezen zomer nog f 200.— wisten af te zonderen.

SURINAME heeft te Paramaribo 12 scholen met 3580 leerlingen. Het bijzonder onderwijs staat haast gelijk met het openbaar. (Zie „Missiewerk", vorige aflevering).

Pat. Ahlbrinck, die tijdelijk op Coronie was, is weer kapelaan in de H. Bonifatiuskerk te Paramaribo.

Na 14 jaar in de Missie gearbeid te hebben, is P. Mols in Juli naar 't vaderland teruggekeerd.

MISSIEACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

ONTVANGSTEN EN UITGAVEN IN 1922—23.

1. Van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs.

	Ontvangsten	Uitgaven	Netto-opbrengst
Utrecht . . .	f 80.351.07	f 9.956.48	f 70.394.59
Breda	21.442.03	2.401.38	19.040.65
Haarlem . . .	72.992.79	6.447.95½	66.544.83½
Den Bosch . .	59.917.70	5.929.05	53.988.65
Roermond . .	34.018.34	1.584.72	32.402.62
	f 268.721.93	f 26.319.58½	f 242.402.34½

2. Van de H. Kindsheid.

	Ontvangsten	Uitgaven	Netto-opbrengst
Utrecht . . .	f 25.852.18½	f 3.574.83½	f 22.277.35
Breda	12.340.34	1.186.89	11.153.45
Haarlem . . .	26.263.08	2.573.—	23.690.08
Den Bosch . .	48.988.05½	5.365.31	43.622.74½
Roermond . .	41.191.86	2.769.12	38.422.74
	f 154.635.52	f 15.469.15½	f 139.166.36½

3. Van het Pauselijk Liefdewerk van den H. Petrus.

	Ontvangsten	Uitgaven	Netto-opbrengst
Utrecht . . .	f 24.494.—	voor het geheele land	van het geheele land
Breda	16.037.—		
Haarlem . . .	30.908.—		
Den Bosch . .	26.853.—		
Roermond . .	15.557.—		
	f 113.849.—	f 15.469.—	f 98.380.—

Bij de mededeeling van deze uitkomst over 1922—1923 herinneren wij aan hetgeen wij schreven naar aanleiding der verhoogde **wereld**opbrengst van de „Voortplanting" (Missiewerk 1922—1923 blz. 236): „Zelfs de zoozeer toegenomen opbrengst over heel de wereld is **ternauwernood een vierde deel** van wat de missies, matig gerekend, behoeven."

Als wij daaraan toevoegen, dat in de opbrengst van Voortplanting en Kindsheid de stijging der laatste jaren veranderd is in **stilstand,** dan zal eenieder ons toegeven, dat er reden te over is, om met nieuwen ijver te gaan werken aan een hernieuwden vooruitgang der Pauselijke Genootschappen. **Allen** moeten lid worden!

De Missieweek en tentoonstelling te Eindhoven van 8—15 Aug. is — zooals wij dat gewoon zijn — schitterend verloopen. Naar schatting bracht zij ongeveer f 20.000 op, en dus — om het geld is het niet allereerst te doen, maar de ontvangsten zijn toch een graadmeter voor de belangstelling — kan zij roemen op een overvloedige deelname van Eindhoven en omstreken.

Als een blijvende herinnering en als een middel om de actie levend te houden, is er een studiebeurs gesticht om een Eindhovenaar voor missionaris te doen opleiden. Roomsch Leven, het weekblad dat de geheele missieweek heeft voorbereid, heeft ook hierbij de leiding, zooals het ook zal voortgaan de gewekte geestdrift op peil te houden, en de verkregen belangstelling juist te richten.

De Leidsche Missieweek, van 11 tot 16 October, heeft een schitterend verloop gehad. Het program was gelijk aan dat van andere missieweken en het werd „afgewerkt" onder een steeds stijgende deelname van katholieken en niet-katholieken. Van alle zijden werd een aangename medewerking geboden en de uiterlijke verschijning der tentoonstelling was uitermate smaakvol : „de zaal is eenvoudig af", getuigden de missionarissen, die onze lange reeks van bijna 40 groote missietentoonstellingen hebben medegemaakt.

En wederom is het duidelijk gebleken, dat het strikt zich houden aan de bisschoppelijke voorschriften de geestdrift niet schaadde, maar wel den goeden geest en den indruk naar buiten zeer ten goede kwam.

Aan het bestuur der missieweek schreef Kard. van Rossum een krachtigen brief, die nog eens onderstreepte de noodzakelijkheid om de actie voor de drie Pauselijke Genootschappen den voorrang te geven boven alle andere missieacties. Onze eerw. lezers vinden dien brief in de „Bijlage".

Andere missiefeesten hebben wij alleen te melden te **Laren** (waar van 25—29 Aug. de paters Capucijnen en Dominicanen en de Priesters van het H. Hart met den plaatselijken Missienaaikring een tentoonstelling hielden met bijbehoorende preeken en lezingen.) en te **Oss** (waar 26—28 Aug. de missienaaikring van den Vrouwenbond een tentoonstelling hield en de paters van Scheut, van Uden (Godd. Woord) en de Carmelieten voordrachten hielden over hun missiën).

Van andere missiefeesten vernamen wij niets. Toch is het niet zonder belang, als wij in staat worden gesteld in deze bladzijden een geregelde korte kroniek der grootere missie-acties bij te houden. Voorbeelden trekken....

De Priester-Missiebond, afdeeling Utrecht, telt 785 leden : 537 (van de 601) seculieren, 165 regulieren en 83 theologanten ; de Bond heeft 13 begunstigers. Van deze leden en begunstigers ontvangen er 692 persoonlijk Het Missiewerk. Van de 321 gevestigde parochies zijn er 34 waar de Voortplanting en 43 waar de Kindsheid nog niet bestaat. Aan het Liefdewerk van den H. Petrus doen ongeveer 140 parochies mee. In 2 parochies werden grootere missiefeesten, op vele plaatsen missieavonden of een missiedag gehouden.

Door den secretaris is in den loop van het jaar aan verschillende Missionarissen en aan Mgr. Smit te samen f 1920 uitgekeerd; aan particuliere missies is, volgens de intentie der gevers, f 486 aan giften en voor slaafjes f 957 doorgezonden, uit het saldo is f 400 besteed tot ondersteuning van toekomstige Nederlandsche missionarissen, f 500 aan S.P.L. voor 2 inlandsche seminaristen, f 500 aan de Algemeene Kas van den Priestermissiebond voor de Vaticaansche missietentoonstelling en f 200 aan elk der 8 Orden of Congregaties, die onze koloniën missioneeren.

Nog is besloten de opbrengst uit de missiebusjes te besteden ter opleiding van Ned. Missionarissen en de Missie-naaikringen tot verdere ontwikkeling te brengen en naar het model van den Bosch tot een federatie te vereenigen.

De verspreiding van den Missiekunstkalender wordt nog eens aanbevolen.

Het Haarlemsche Juvenaat telt onder de middelen, om de godsdienstige belangen der patronaatsjongens te behartigen ook Missieclubs; deze bestaan in 43 van de 154 patronaten; 6 zijn er nog in voorbereiding; bij 1 is daarenboven het missiewerk verbonden aan de parochieële propagandaclub, bij een andere doet het de congregatie of de parochie, maar in deze en dergelijke gevallen werken toch patronaatsleden als zelateurs mede, of doen zelf aan missiewerk zonder een eigenlijke club te vormen. Eén meldt zijn missieclub niet méér te hebben. Aanbevolen wordt door één, om door gezamenlijke al is het langzame opbrengst, geld door de jongens te laten vergaren tot vrijkoop van een heidenslaafje, dat den naam krijgt van den patronaatspatroon. En ook wordt als middel tot duurzame actie geraden foto's van missionarissen, missiestaties, vrijgekochte kindertjes enz., waarmede het patronaat relatie maakte en onderhoudt, op te hangen in de recreatiezaal.

Deze voor het doorwerken van den missiegeest zoo waardevolle toestand in de Haarlemsche patronaten, zou nog schitterender zijn, als zij ook werd dienstbaar gemaakt aan de verspreiding der Pauselijke Genootschappen. Deze zijn immers door de *Kerk* ingesteld voor *allen*. Maar dat komt waarschijnlijk volgend jaar.

De Franciscaansche Missiebond (F. M. B.), werd verleden jaar (25 April 1922) door Paus Pius XI voor de geheele wereld goedgekeurd en is thans ook in Nederland ingevoerd, tot steun van de Missies der Minderbroeders. Daarin is de vroegere Zuid-Chansi-Bond, welke ruim 30 jaren vruchtbaar werkte, opgelost. Zijn Hoofdzetel is in Rome (San Antonio, Via Merulana 124), de hoofdzetel voor Nederland is in 't Minderbroedersklooster te Weert.

Van het St. Melaniawerk tot verheffing der Indische vrouw bestaan nu afdeelingen in Amersfoort, Assen, Baarn, Beek (L.), Gendringen, Den Haag, Hulst, Hengelo, Maarssen, Maastricht, Nijmegen, Oldenzaal, Terneuzen, Tilburg, Utrecht en Zwolle, terwijl Breda, Lichtenvoorde en Oudenbosch correspondentschappen oprichtten: meerdere afdeelingen worden in de naaste toekomst verwacht.

Het St. Melaniawerk heeft in Juli zijn eerste kath. leekenverpleegster, zuster Christine Fischer, naar Java gezonden, ter verzorging van de Inlandsche vrouw en haar kind. Mej. T. van Oppen, Maastricht, is secretaresse.

De Missie-interacademiale hield te Tilburg in het St. Josephshuis haar jaarlijksche bijeenkomst in het begin van September. De deelnemers hebben er hun kennis van de missie-problemen van China, Britsch-Indië, Java, vermeerderd en hun geestdrift aangewakkerd.

Het bestuur bestaat nu uit Mej. M. Hoogveld, presidente, Wm. Snitker, Rozengr. 158, Amsterdam, Secretaris.

Op Rolduc bloeit de missievereeniging van dien naam; zij heeft vele propagandisten, tijdschriften worden ijverig gelezen; de ledenvergaderingen trekken belangstelling. Pater Pedro Kok kwam er spreken over zijn Indianen; pater Erkens over Afrika; en Mgr. Verstraelen over zijn Soenda-eilanden. De Pauselijke Genootschappen werden krachtig gesteund, en daarenboven konden nog verschillende missies worden geholpen.

De Missiologische Week te Leuven, door een 200-tal missionarissen bijgewoond, is van 11—16 Sept. gehouden in het Scholastikaat der Scheutisten. Door mannelijke en vrouwelijke missionarissen zijn daar zeer wetenswaardige en belangrijke dingen over missiën uit de geheele wereld medegedeeld. Wij mogen veronderstellen, dat de onderlinge uitwisseling van gedachten der missionarissen op even hoog peil stonden en dus even waardevol waren, als — volgens de verslagen van de Maasbode — de verschillende voordrachten. Echter — niettegenstaande de oorspronkelijke voornemens iets anders deden verwachten (zie Missiewerk, Mei 1923, blz. 239) — werd in het publiek zoo goed als geen gedachtenwisseling gevoerd. Ditzelfde is ook geconstateerd op voorgaande Missie-congressen, die als „wetenschappelijke" congressen waren opgezet. Is wellicht een dergelijke gedachtenwisseling iets onbereikbaars? In theorie voelt men de moeielijkheid, dat men op een Missie-congres — waar allerlei menschen bij elkaar komen uit zoo uiteenloopende missies — niet gemakkelijk de aanrakingspunten voor een vruchtbare gedachten-uitwisseling vindt. En de praktijk schijnt dit te bevestigen.

De verschillende Missionarissen van het H. Hart. — Nu de H. Stoel wederom twee Missie-congregaties, aan het H. Hart gewijd, heeft goedgekeurd, is het wellicht goed, tot betere onderscheiding, de bestaande achtereenvolgens hier nog eens op te noemen. — Wij kennen nu:

1e. De Congr. der H.H. **Harten** van Jezus en Maria, kortweg genoemd: **Picpus.** — Hoofdkl. Holl. Prov. te Ginneken; studiehuizen te St. Oedenrode en Valkenburg (L.). Heeft vele missies, ook veel anderen arbeid (Intronisatie, enz.).

2e. De **Missionarissen** v. h. H. Hart, van Issoudun. — In Nederland studiehuizen te Tilburg (Bredasche weg), Velp bij Arnhem, en Stein (L.). Ned. Prov. heeft hoofdzakelijk Missiewerk, ook anderen arbeid.

3e. De **Priesters** v. h. H. Hart. Ned. Prov. studiehuizen te Bergen-op-Zoom en Liesbosch—Princenhage. — Vele missionarissen, ook veel religieus-sociale arbeid onder de verwaarloosde jeugd.

4e. De Congr. der **Zonen** v. h. H. Hart voor de **Missiën van Midden-Afrika,** Verona (Italië). — Naam sinds 23 Juli 1923, toen zelfstandige congregatie geworden.

5e. De Congr. v. **Missionarissen, Zonen** v. h. H. Hart. Duitsche en Oostenrijksche leden van vorige congr. In ons land bezit dit instituut (4 en 5) geen nederzettingen. Enkele Nederl. erbij aangesloten; onbekend bij welke.

Moge deze uiteenzetting de veelvuldig-voorkomende verwarring een weinig beperken.

VAN MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

MISSIEPERSONEEL.

Vertrokken. — Van de Sociëteit Afr. Missiën van Lyon p. W. Meelberg naar *Goudkust* en p. P. Knops naar *Koroko* (half Sept.) en p. G. van Rooy naar de *Beneden-Volta* (eind Sept.).

Van de Benedictijnen Dom Ads. van der Heijdt naar *Trinidad* (17 Aug.).

Van de Nederl. Geschoeide Carmelieten, 19 Sept. naar *Brazilië* de Paters Jozef Klaver, Ildephonsus Schutjes en Albertus Nicholson.

Van de Nederl. Franciscanen de Paters Marianus Dercks, (2e keer) Odo van Etten en Quintinus Pessers, naar *Zuid-Chansi* (5 Oct.).

Van de Paters van den H. Geest, fr. Chr. Spaans naar het seminarie „St. Martialis" te *Port-au-Prince* op *Haïti* (Oct.).

Van de Missionarissen van het H. Hart, de paters J. Duray voor *Celebes* en N. Verhoeven met Broeder A. Piette, beiden voor *Nederl. Nieuw-Guinea*, (1 Oct.). Dr. M. Nysters, overste der missie, en H. Vermin naar *Brazilië* (3 Oct.) J. Trienekens en de broeder A. Arends, naar de *Philippijnen*, (17 Oct.)

Van de Paters der H.H. Harten (Picpus), de Paters Urbanus van Leerdam en Michael Bisschop naar *Lima* in *Peru*, (25 Aug.)

Van de Nederl. Lazaristen, (19 Sept.) de eerw. heeren J. Coonen en B. de Lepper naar *Jungpingfu*, China; en J. Reijnen, procurator der Lazaristen in Noord-China, naar de Missie-Procure te *Tientsin*; en br. Ant. Geerts naar *China*, (24 Aug.)

Van het Gezelschap van Maria, Pater P. Kok naar *Columbia* en Pater P. Eijkeler naar *Zuid-Afrika*, (October).

Van de Norbertijnen van Berne de eerw. heeren G. C. Bazelmans, C. Dubbelman en J. Laane naar Bellary in het aartsb. *Madras* (25 Sept.).

Van de Paters van het Allerh. Sacrament naar *Buenos-Ayres*, pater G. v. Ham, fr. Benedictus Govaert en Br. Cyprianus Brouns.

Van de Missionarissen van Scheut. In Aug. 16 Paters naar *China*; 3 Paters naar de *Philippijnen*, waaronder Pater C. de Brouwer, (2de keer), en 14 Paters en 5 Broeders naar *Congo*, waaronder Br. Theod. Geene, (2de keer), Br. Antoon Pasmans, (2de keer), beiden naar 't Vicariaat van *Kasai* en Br. Leon Neys naar 't *Vicariaat van Leopoldstad*.

Van de Societeit der Witte Paters, gedurende de maand Sept. de Paters Jos Laane naar *Oeganda*, (derde keer) ; Henr. Knegtel naar *Opper-Congo*, (2de keer) ; Joh. Aarts, naar *Kilo* (Opper-Congo) ; Jac. van der Eerde naar *Oenyanyembe* ; Ant. van Oorschot naar *Tanganyika* ; Alf. van Sambeek naar *Bangweolo* en de Broeders Eusebius (Mous uit Bakhuizen) naar *Bangweolo* (tweede keer) ; Walther (Merkelbach uit Zeelst) naar *Bangweolo*, (tweede keer).

Van het Gezelschap van het Goddelijk Woord, (Steyl-Uden), p. Th. Thoolen en Fliervoet naar de *Kl. Soenda-Eilanden*, (4 Oct.).

Van de Zusters Franciscanessen van Heerlen; de Eerw. Zusters Francina Brink, Raymonda van Rooy, Gobina Badt en Assisia de Rooy naar *Zuid-Chansi*, (5 October).

Van de Dochters van O. L. Vr. van het H. Hart naar de *Molukken* en *Ned. Nieuw-Guinea*, de eerw. zusters Anselma (J. A. Caron), Cyria (P. M. van Mill) en Josephita (A. M. van Beek).

Teruggekeerd. — Z. D. H. Mgr. Dr. M. H. Buckx, tit. Bisschop van Doliche en Ap.-Vic. van Finland heeft in Sept. en Oct. een bezoek gebracht aan ons land en er zijn missie aanbevolen.

Van de Nederl. Minderbr. Capucijnen uit *Borneo*, einde Augustus, Pater Amandus van Beers, Pater Marius van Zevenbergen, Broeder Alexius van Volkel en Broeder Dorotheus van Zevenaar.

Van de Nederl. Geschoeide Carmelieten uit Brazilië, Pater Urbanus van Erp, die tot herstel zijner geschokte gezondheid in het vaderland moet blijven en de Paters Paulinus Peters en Baptista Blenke, die naar Rome zijn geroepen tot voortzetting hunner studiën.

Van de Nederl.-Lazaristen, p. P. Sarneel uit Brazilië.

Van het Gezelschap van Maria uit Vancouver, p. H. de Weert; uit Denemarken, p. H. Cortenraad ; uit Canada p. L. Notten.

Van de Missionarissen van Scheut, Pater Hoogers uit Chineesch Turkestan, (Juli), en br. P. v. Iersel uit N.-Antwerpen, Afrika (Aug.).

Overleden. — Van de St.-Josephs-Congregatie van Mill-Hill overleed den 10en Sept. 1923 *Mgr. A. Merkes*, vroeger vicaris-generaal van het aartsbisd. Madras, geboren te Rotterdam in 1872 en in 1896 priester gewijd. Na 6 jaren leeraar te zijn geweest aan het Missiehuis te Roosendaal vertrok hij in 1902 naar Engelsch-Indië, als secretaris van Mgr. Aelen.

Gedurende 21 jaren was Mgr. Merkes is verschillende functies en missie-staties werkzaam, ten slotte als vicaris-generaal van het Aartsbisdom.

In het jaar 1914 vertoefde hij voor het laatst in het vaderland ; zijn gestel was toen reeds zoodanig,dat hij te Leiden een ernstige operatie moest ondergaan, waardoor zijn verdienstelijk en werkzaam leven, voor de eer van God, ongetwijfeld verlengd is geworden.

Hij ruste in vrede.

— In Noorwegen is 15 Augustus 1923 overleden *Pastoor Blom*, de 73 jarige herder van Porsgrund, geboortig uit Beverwijk. Toen hij in Porsgrund begon in 1890, waren er enkel eenige Duitsche glasblazers, die een

weinig-stichtend leven leidden. Velen bracht hij terug tot de Moederkerk en met geestdrift bleef hij zijn post trouw tot het einde. Zijn glorie was zijn Noorsche „staffkerk" en zijn laatste vreugde het kardinaalsbezoek op 4 Aug. Den 5en Aug. stierf hij onverwacht, en liet zijn statie (zoo groot als Noord- en Zuid-Holland samen) herderloos achter. Want „ik heb geen anderen priester om die statie te bezetten", schreef zijn bisschop, Mgr. Smit.

— Van de Paters Jezuïeten op Java overleed op 72-jarigen leeftijd in het St. Xaverius-College de zeereerw. Pater *C. W. H. van der Heijden S.J.*, den 12en Mei 1851 geboren en in September 1881 priester gewijd; in 1890 als missionaris naar Ned.-Indië vertrokken, was hij langen tijd werkzaam op het eiland Flores.

— Ook meenen wij te moeten vermelden het overlijden van den zeereerw. Heer *Van Schijndel*, pastoor te Boerdonk. Nog kapelaan in het Bossche bisdom voelde hij zich geroepen om als missionaris de arme heidenen te gaan helpen en vertrok naar de missie. God was echter met zijn goeden wil tevreden, want binnen het jaar nog zag hij zich gedwongen terug te keeren. Nu hij de missiebehoeften van nabij had gezien, verdubbelde hij zijn gebed en zijn ijver, werkte met het woord en met de pen; onder bescherming van den H. Antonius heeft hij na veel tegenspoed en tallooze teleurstellingen een Congregatie gesticht van Missiezusters, aan wie hij langen tijd een goed deel van zijn pastorie tot woning afstond, maar wier feitelijk-deelnemen aan den missiearbeid hij niet heeft mogen beleven. Moge hij in den hemel de ijverige voorspreker van zijn stichting zijn!

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

De Missiereis van Kard. van Rossum, bekroond door de consecratie van Mgr. Buckx, is onder Gods zichtbaren zegen een buitengewoon succes geworden.

Bisschoppen en geestelijken — zoo verklaarde de Kardinaal aan den Corr. v. d. Maasbode te Berlijn — die zich in die groote landen door hun gering aantal — in Zweden zijn maar twaalf priesters — op den duur wat vereenzaamd gaan achten, hebben zich door dit bezoek het hart gesterkt en de banden met de overige geloofsgemeenschap als het ware nauwer aangehaald gevoeld; de geloovigen hebben in het hoog bezoek als een stem gehoord van voorbije tijden, een stem, die tevens een belofte scheen in te houden van een bloeiende toekomst; de autoriteiten hebben door het bezoek van den Kardinaal gelegenheid gehad, de altijd prettig aandoende wetten der internationale wellevendheid weer eens op spontane wijze te huldigen en de bevolking heeft de aangeboden kans waargenomen, om veel gastvrijheid, veel verdraagzaamheid te toonen, mitsgaders ook een beetje heimwee naar het oude moedergeloof, dat het op zoo bedroevende wijze ontnomen werd".

Vooral op de meer-ontwikkelden en op de betere standen heeft dit bezoek grooten indruk gemaakt, en de strooming naar het katholicisme begunstigd.

De Apostolische Prefectuur van IJsland is een der zichtbare vruchten van het kardinaalsbezoek geweest, daar deze bij die gelegenheid is opgericht

en toevertrouwd aan de Nederl. Prov. van het Gezelschap van Maria, met Mgr.Meulenberg, die de missie daar stichtte en grondvestte, als eerste prefect.

Missiehuis St. Franciscus Solanus. — Dit Missiehuis der Minderbroeders, sedert verleden jaar te Baarlo gevestigd, bleek daar al spoedig te klein. Sedert September nu is het overgebracht naar het voormalige St. Aloysius-college te Sittard, waar thans ruim 100 studenten opgeleid worden tot toekomstige Missionarissen voor China, Brazilië en het H. Land.

Nieuwe missioneerende Congregatie. — Ook de Congregatie der Zusters van het Arme Kind Jezus (moederhuis Simpelveld) zal zich aan het missiewerk gaan wijden en in het bisdom Wheeling (West Virginia in de Ver. St. v. A.) zich met de opvoeding van kinderen belasten.

In October zouden acht zusters vertrekken.

De eerste Indiër is in het gebied der Propaganda in Voor-Indië tot **bisschop** benoemd. Als om de merkwaardigheid van dit feit te onderstrepen wordt het in de Acta Apostolicae Sedis van Sept. aldus medegedeeld :

12 Junii 1923.... Cathedrali Ecclesiae Tuticorinensis [praefecit] R. P. Tiburtium Roche S. J. e clero indigena dioecesis Trichinopolitanae sacerdotem", d.i. den 12en Juni 1923 stelde onze H. Vader aan het hoofd der Kathedrale Kerk van Tuticorin den Eerw. Pater Tiburtius Roche S.J., van de inlandsche geestelijkheid van het bisdom Trichinopoli."

Het pas-gestichte bisdom Tuticorin, op de zuidpunt van de Coromandel-kust in Voor-Indië, omvat dàt deel van het Bisdom Trichinopoli, dat voor een paar jaren werd overgedragen aan de uitsluitende zorg der inlandsche priesters. Dit is het eerste deel van de Kerk in Voor-Indië, dat tot den Latijnschen ritus behoort en geheel Indisch is. 1)

Mgr. Roche, een bekende redenaar en publicist, behoort tot den stam of kaste der Baratha's en is afkomstig uit Ceylon. Hij heeft nog twee broers-priester, beiden werkzaam in zijn diocees. De vreugde in Indië is overgroot.

Een Indiër Administrator Apostolicus. — De H. Stoel gaat voort te toonen, dat hij den tijd rijp acht den Indischen Clerus op te nemen in de hiërarchie; nadat hij van het diocees Mangalore (bestuurd door de Italiaansche Jezuïeten, maar hoofdzakelijk bediend door inlandsche priesters) heeft afgescheiden het diocees Calicut op de kust van Malabar en den bisschop van Mangalore Mgr. Paulus Perini, S. J. daarheen verplaatst heeft, is het moeder-diocees, op de Canara-kust toevertrouwd aan de inlandsche geestelijkheid met den hoogeerw. heer Joseph Pais („e clero indigena, parochus ad Im. Conc. in loco Konnigoli" zeggen de A. A. S. er uitdrukkelijk bij) als Administrator Apostolicus.

In de stad Mangalore is een bekend seminarie voor inlandsche priesters.

Van inlandsche Seminaria. — *Vicariaat Nyanza W.P.* : Mgr. Sweens heeft den 26 Mei weer 2 Inlandsche Priesters en 1 diaken gewijd. Dit vicariaat telt nu 11 inl. pr.

---

1) De Syro-Malabaren op de Malabar-kust hebben reeds 4 inl. bissch., en ook Ceylon heeft in Mgr. Beekmeyer een geboren Ceylonees als bisschop van Kandy.

Oeganda-Vicariaat W. P.: 5 leerlingen van het Groot-Seminarie hebben het diaconaat ontvangen, 3 het subdiaconaat, en 15 de mindere orden. Het Groot. sem. kreeg nu 6 nieuwe leerlingen en zes andere zijn op proefjaar in de staties gezonden.

Tanganyika-Vicariaat W.P.: twee Inlandsche Priesters gewijd, de eerste; de twee gelukkigen zijn: Adolfo Monela en Jozefu Atiman.

Jozefu Atiman is de zoon van Adriaan Atiman, een vroeger vrijgekochte slaaf, die in 1880 met nog anderen van zijn lotgenooten, de medische studiën volgde aan de Universiteit van Malta, en die sinds dien tijd aan de Missie van Karema als Dokter-Catechist werkzaam is geweest. Deze oude grijsaard, reeds door Z. H. den Paus met eene ridderorde beloond voor de aan de Missiën van Tanganyika bewezen diensten, had het geluk tegenwoordig te zijn bij de Priesterwijding van zijn zoon Joseph. Na de ceremonie's welke hij met tranen van dankbaarheid in de oogen gevolgd had, zei Vader Adriaan: dertig jaar geleden, toen mijn zoon geboren was, heb ik hem aan den Heer opgeofferd, en nu scheen het mij vandaag toe onder de plechtigheid, alsof God hem waarlijk voor Hem alleen geheel opnam, en van ganscher harte gaf ik hem weder aan God zeggende: Ja, Heer, Joseph behoort U toe; duizendmaal dank, dat Ge U gewaardigd hebt van hem Uw Priester te maken."

Oeroendi-Vicariaat W. P.: Verleden jaar opgericht bij de verdeeling van Kivou, is reeds nu in dit vicariaat een terrein voor een seminarie uitgekozen. Tot nu zijn de seminaristen van dit district opgenomen in het seminarie van Kabgayi. Van deze hebben er 4 onlangs Mindere Orden ontvangen.

Men leze deze mededeelingen in verband met de „Kroniek van Afrika".

Java-vicariaat: S. J. — Zie de „Indische Kroniek".

Brazilië, (Ndl. Francisc.) Te Arassuahy is op dringend verzoek van den bisschop door de Nederl. Minderbroeders een gymnasium opgericht, dat tevens als klein seminarie zal dienst doen. (vgl. Het Missiewerk, Mei, 1923, jrg. IV, blz. 248.)

Het werk der Duitsche Geloofsverkondigers. — „Sedert vier jaar trekken ook weer de Duitsche missionarissen en missie-zusters in grooten getale naar de heidensche landen uit. Nog grooter aantal zou volgen wanneer de reiskosten niet een gebiedend halt riepen", aldus de „Katholische Korrespondenz", welke een statistiek over den huidigen stand der Duitsche missies publiceerde, waaraan De Msb. het volgende ontleend heeft: (13. 6. 23).

„Zoo gaat de heropbouw der Duitsche missies snel vooruit. Het onder Duitsche leiding en onder overwegend Duitsch personeel staande gebied omvat op het oogenblik 9 vicariaten, 9 prefecturen en 10 half-zelfstandige groote missies. Het aantal door Duitschers bestuurde katholieken bedraagt nu 450.000.

Bijna 4000 priesters, broeders en zusters zijn in de missies werkzaam, terwijl zich velen voor het missiewerk voorbereiden. Toewijzing van nieuw gebied is aanstaande. Met deze activiteit in de heidensche landen is echter het werk der Duitsche ordesgeestelijken niet afgeloopen. Verscheidene

duizenden priesters, broeders en zusters arbeiden in missies in meer algemeene beteekenis onder de Christelijke bevolking van Noord- en Middel-, maar vooral Zuid-Amerika, in het Scandinavische Noorden en in Zuid-Oost-Europa."

De Paters Jezuïeten bedienden in 1922 in het geheel 39 verschillende Missiegebieden, verspreid over de geheele wereld; daarin arbeidden 1269 paters, 190 scholastieken en 426 leekebroeders.

Van de Paters Capucijnen zijn er thans 1,085 Missionarissen in 44 Missiegebieden werkzaam. Het is wel interessant te zien, hoe de missiewerkzaamheden der Capucijnen in 25 *jaren* zijn vooruitgegaan:

	In 1897	In 1922	
Missiegebieden	29	44	
Missionarissen	528	1,085	(760 Priesters)
Staties	250	502	
Kerken en kapellen	392	1,103	
Schoolkinderen	14,316	26,632	
Weeskinderen	3,265	6,939	
H. Doopsels	21,379	65,103	
H. Communies	164,359	3,825,726	
Katholieken	173,886	924,594	

De Capucijnen besturen 7 inl. priesterseminaries met 148 theologanten; terwijl reeds 118 saeculiere inl. priesters de Capucijnen-Missionarissen bijstaan.

Deze rijk-gezegende oogst stemt tot dankbaarheid, maar prikkelt ook tot ijver, tot meer ijver; want tegenover het kleine millioen Christenen staan in de Capucijnsche missiegebieden nog.... 86 millioen heidenen. Over den arbeid der Ned. Capucijnen handelt geregeld onze Indische rubriek.

De Congregatie der Paters van den H. Geest telde op 1 Januari 1923: Totaal aan huizen, 305; Paters, 943; Groot-Seminaristen, 347; Broeders, 561; Novicen-Seminaristen, 117; Novicen-Broeders, 50; Studenten, 1172; Adspirant-Broeders, 113; Totaal aan Personeel, 3303. Medehelpende Wereldheeren, 125. Inlandsche Priesters (Afrika), 20. Zusters-Missionarissen van den H. Geest, 21. De zielzorg in Amerika strekt zich uit over 861.000 inwoners, waarvan Katholiek 609.942, die in Afrika over 26.583.000 inw. waarvan Katholiek 712.823. Deze zijn verdeeld over 4 bisdommen, 14 Apost. Vic., 7 Apost. Pref. en 2 Missiën.

Aan deze Congregatie is onlangs toevertrouwd het nieuwe Vicariaat van *Majunga* (Noord-Madagascar); tot Apost. Vic. is benoemd Mgr. Paul Pichot, titulair-bisschop van Raphanea (Raphia in Syrië).

De Witte Paters bedienden in 1921—1922 13 Missiegebieden met 144 missieposten, met 522 Missionarissen, 282 Witte Zusters, 29 Zwarte Priesters, 202 zwarte Zusters en 3149 Catechisten.

Ze tellen reeds 351,910 Katholieken en 137.691 Catechumenen. In dat jaar doopten ze 18.476 personen, waaronder 12,470 volwassenen, niet medegerekend 16,360 doopsels in sterfgevaar.

Over hun werk leze men vooral de „Kroniek van Afrika" in dit nummer.

MISSIEKRONIEK VAN AFRIKA.

Afrika telt thans 2.310.000 katholieken. Wanneer we daarvan de vreemdelingen aftrekken, die geschat worden op 300.000, dan blijven er ongeveer 2.000.000 inlandsche Katholieken over. Twee millioen Katholieke negers is dus het resultaat der Afrikaansche Missie. Een klein getal in vergelijking met de 136 millioen heidenen en mahommedanen, maar een schitterend succes, indien men bedenkt, dat vóór ongeveer 80 jaren, toen de missie van den nieuwen tijd haar arbeid begon, geheel Afrika nauwelijks 100.000 katholieken telde.

En de toekomst belooft nog een veel rijkeren oogst. In de afgeloopen decennia zijn de grondslagen voor het bekeeringswerk gelegd, het zaad is uitgestrooid, dat thans zijn vruchten gaat voortbrengen. Het vorige jaar in de afl. van Nov. 1922 zagen we het bewijs daarvan in de missies van de Missionarissen van Lyon in West-Afrika, dezen keer willen we dit verder bevestigen door een kort overzicht van het arbeidsveld, dat de Witte Paters hebben in het Oost-Afrikaansch merengebied.

OOST-AFRIKAANSCH MERENGEBIED.

Het is pas sinds korten tijd, dat de prediking van het evangelie tot deze volkeren is doorgedrongen. De verhalen, die Stanley en Livingstone omtrent hun ontdekkingen in Midden-Afrika deden, brachten Kardinaal Lavigerie op het denkbeeld om met zijn nog jeugdige societeit aan het eeuwig heil van die ongelukkige volken te gaan werken. In 1878 trokken de eerste missionarissen er heen en thans 43 jaar later bestaat daar reeds een talrijke en bloeiende christenkerk.

Een **talrijke christenkerk.** De 9 Vicariaten en 1 Prefectuur, die in Equatoriaal Afrika door de Witte Paters worden bediend, telden volgens de statistiek van 1922 345.159 Christenen en 130.303 catechumenen. En deze getallen vragen des te meer bewondering, indien men bedenkt, dat dit missiegebied geweldig uitgestrekt is (ruim 37 maal Nederland) en met uitzondering vooral van Ruanda een weinig talrijke bevolking heeft, die overal verspreid leeft, terwijl het aantal missionarissen, die daarenboven volgens den regel van Kardinaal Lavigerie minstens met drieën te zamen moeten wonen, betrekkelijk gering is (in 1922 : 410).

Dat zij desniettegenstaande zulke veroveringen voor Christus' Kerk hebben kunnen maken, is dan ook in de natuurlijke orde vooral te danken aan de hulpkrachten, die zij zich verworven hebben in een uitgebreid leger

goed onderlegde **catechisten.** Welk aandeel dezen aan het bekeeringswerk in Midden-Afrika hebben, moge blijken uit enkele uitlatingen van oversten dier missies. In 1920 schreef Mgr. Huys, Coadjutor van den Apost. Vicaris van Boven-Congo: „Zonder catechisten zouden wij ons tevreden moeten stellen met die inlanders te onderrichten en tot een christelijk leven te vormen, die zich in de onmiddellijke nabijheid van onze staties bevinden, d.i. ongeveer het tiende deel van het Vicariaat." En in 1922 voegde hij daarbij deze waardeerende woorden: „Het is absoluut noodzakelijk catechisten te vormen, die hun taak ernstig opnemen en in staat zijn de centra, die wij kapel-scholen noemen, te besturen. Alles is in 't werk gesteld om een bevredigend resultaat te bereiken. Op 't oogenblik zijn er 233 catechisten met 2 of 3 te zamen geplaatst in onze kapel-scholen. Zij hebben een langdurige vorming gekregen in scholen speciaal met dit doel opgericht.

Aan deze kostbare hulpkrachten zijn wij in zeer groote mate verschuldigd de verspreiding van onzen heiligen godsdienst in Boven-Congo. Er zijn minderwaardigen onder; en die zullen er ook in de toekomst zijn. Maar de groote meerderheid is bezield met den geest van geloof en zielenijver. Hun onderricht is methodisch, aaneensluitend, belangwekkend en over 't algemeen, vooral bij degenen, die de meeste ondervinding hebben, in overeenstemming met de verschillende klassen van hoorders." En niet minder duidelijk is Mgr. Birraux, Apost. Vicaris van Tanganyka, in zijn jaarverslag van 1922: „Ik weet niet, of men bij het begin der missie zich rekenschap heeft kunnen geven van de gewichtige plaats, die de catechisten zouden innemen en van de rol, die zij eens zouden spelen in de evangelisatie van het land. Aanvankelijk aangesteld als repetitors aan de school der missiestatie, heeft men langzamerhand eenigen blijvend geplaatst in de dorpen in de onmiddellijke nabijheid van de statie, altijd als repetitors en onder het bijna dagelijksch toezicht der missionarissen. Doch thans vindt men hen 50 kilometer van de statie verwijderd, waar ze slechts twee maal in 't jaar door de missionarissen bezocht worden. Dat wil zeggen, dat het grootste deel van het werk tot voortplanting en behoud van het Geloof thans op hen rust."

Doch in die enkele tientallen van jaren heeft Midden-Afrika niet slechts een talrijke, maar ook een zeer **bloeiende christenkerk** gekregen. Wat toch bijzonder treft in dit missiegebied der Witte Paters is de degelijke christelijke overtuiging en vurige geloofsijver, die zij hebben gekweekt te midden van een volk, dat in beschaving en zedelijkheid op laag peil stond.

De verklaring daarvan is wel vooral te zoeken in het **lange catechumenaat,** dat aan de toelating tot het H. Doopsel voorafgaat. Kardinaal Lavigerie legde aan zijn missionarissen op, dat zij in deze landen buiten stervensgevaar niemand tot het H. Doopsel mochten toelaten dan na minstens 4 jaar catechumenaat, waarin de doopleerling geleidelijk in de geloofswaarheden wordt onderricht en hem gelegenheid wordt gegeven zich te oefenen in de deugd en bewijzen van volharding te geven. Een maatregel, die van den apostelijver heel wat offers heeft gevraagd, maar voor de Kerk van

Midden-Afrika allerheilzaamst gewerkt heeft en ook voor de toekomst van onberekenbaar belang is. Want — zoo redeneeren de Witte Paters zeer juist — thans worden de grondslagen voor de Katholieke Kerk in Afrika gelegd. Zijn die fundamenten degelijk, dan kan daar een heerlijk monument van geloof en deugd verrijzen; doch zijn de grondslagen reeds zwak, wat zal de bovenbouw dan worden?

Bij het bespreken der afzonderlijke Vicariaten zullen we meerdere bewijzen van dat bloeiende Katholieke leven naar voren brengen.

Maar wij mogen hier toch reeds wijzen op één veelzeggend feit, de wonderbare **ontwikkeling van den inlandschen clerus en van de inlandsche religieuzen.** Reeds binnen goed 40 jaren hebben de Witte Paters uit de verwilderde volksstammen weten te winnen 34 priesters, die uitstekend voldoen, zóó zelfs dat reeds sinds één jaar vier van hen te samen zelfstandig een missiestatie kunnen besturen; en naast dezen arbeiden 202 zwarte zusters. En dit is een *gevestigde* toestand, want de 5 bestaande groot-seminariën met hun 114 zwarte seminaristen beloven geregelde jaarlijksche priesterwijdingen en mogen rekenen op een bloeiend voortbestaan, omdat 9 klein-seminariën met 461 leerlingen gereed staan ze te bevolken. 1)

Daarnaast hebben 202 negerinnen den religieusen staat omhelsd.

Nu nog een enkel woord over bezwaren der missioneering.

Een der grootste gevaren, volgens velen het grootste gevaar, dat dit missiegebied bedreigt, is **de propaganda van den islam.** Het vorige jaar gaven we de beschouwingen weer van den Z. E. Pater Chabert over de bekeering van Afrika, waarbij Z. E. als een van de twee machtigste tegenstanders der Katholieke Missie in dat werelddeel noemde het mahommedanisme. Geldt dit vooral van het Noorden, ook in de andere deelen heeft de islam reeds groote geestelijke verwoestingen aangericht en ook in het Oost-Afrikaansch meerengebied zitten de mahommedaansche propagandisten niet stil. Wel vormen zij hier geen echte godsdienstige menschen, zooals dat gezegd kan worden van den islam in Noord-Afrika: de kennis van God en zijn geboden, het onderricht in den Koran, de godsdienstige organisatie naderen er het nulpunt. Maar al schieten zij in het prediken van den godsdienst zoozeer te kort, des te meer leggen zij zich toe op het kweeken van een sectarischen partijgeest, die zich vooral kenmerkt door een trotsche zelfbewustheid en diepe minachting voor alles wat geen mahommedaan is. Muselman worden wil zeggen treden uit het lage milieu, waarin men leeft en zich stellen op een veel hoogeren trap in de samenleving. Een muselman heeft geen achting meer voor zijn bloedverwanten, stoort zich niet meer aan de inlandsche gebruiken en gewoonten: hij is een Uebermensch, die niets meer vreest, voor wien alles moet wijken.

En deze dwaze opvatting is voor vele negers een onweerstaanbare verleiding om muzelman te worden en aldus zonder eigenlijk verplichtingen

1) Men kan over dezen schitterenden arbeid der W. P. lezen in „Het Missiewerk", 2de jrg. p. 65 en 148, 3de jrg. p. 160 en vooral in het pas-verschenen werk van J. de Louw W.P. „Zwarte Priesters".

op zich te nemen zich te verheffen boven het gewone volk. Zoo vormt zich een partij van onwetende, hoogmoedige fanatici: een volksgroep die voor den missionaris verre van welkom is.

Na deze algemeene beschouwingen volgt thans eenig nieuws uit de verschillende districten.

BANGWEOLO. In 1913 werd dit Vicariaat van Nyassa afgescheiden. Het telt een half millioen inwoners, welke over het geheele land in de bosschen verspreid leven, in kleine dorpen vereenigd, waarvan de meesten niet meer dan 50 gezinnen hebben, voor de missie dus geen gemakkelijk arbeidsveld. De oplossing van deze moeilijkheid heeft men gezocht in het oprichten van een groot aantal kleine kapellen, waar bij afwezigheid van een missionaris de oefeningen door den catechist geleid worden. Als regel geldt, dat ieder dorp, dat 20 à 30 neophyten telt, een eigen kapel moet hebben voor de uitoefening van den openbaren eeredienst vooral op Zon- en Feestdagen. „Om in een dorp — aldus schreef Mgr. Larue, de Apost. Vic. nog in 1922 — de vereering van den waren God te planten en de menschheid te brengen tot het onderhouden van zijn geboden is niets van meer waarde, dan de kapel en het gemeenschappelijk gebed". Het laatste jaar werd het aantal kapellen dan ook gebracht van 256 op 358.

Het Christenaantal is thans bijna 30.000 met 25.000 catechumenen. Daarenboven is er een zeer groot aantal menschen, minstens 60 à 80.000, die zeer goed gestemd zijn en slechts wachten op arbeiders in den wijngaard van den goddelijken Meester om zich te scharen in de rijen der geloovigen.

TANGANYKA is het grootste Vicariaat der Witte Paters in Equatoriaal Afrika met een dun gezaaide bevolking van 300.000 menschen. Voor de 42 missionarissen, die er werkzaam zijn, is het natuurlijk geheel en al onmogelijk in geheel dit uitgestrekte rijk het evangelie te verkondigen, ze moesten zich beperken. Bij de keuze van hun arbeidsveld hebben ze echter niet hier en daar een statie opgericht, als een oase in de woestijn, doch zich bepaald tot een breede strook van 400 K.M. lang en 100 à 150 K.M. breed, waarover de missiestaties regelmatig verdeeld liggen. De afstanden daartusschen zijn aangevuld met kapellen, waar de catechisten hun onschatbare diensten aan het missiewerk bewijzen. Op deze wijze wordt onder een zesde deel van de bevolking het evangelie verkondigd, waarvan ruim 20.000 zich bekeerd hebben.

Het laatste jaar is de Apostolische Vicaris er toe overgegaan de missiestaties, die, wat hun uitgebreidheid betreft, geschikt zijn om heele diocesen te vormen, tot parochies te maken. Z. D. H. noemt als beweegredenen, die hem daartoe brachten: „Deze indeeling geeft aan onze missies eene canonieke positie, zij preciseert de rechten en plichten der missionarissen, vergemakkelijkt de administratie van den Apostolischen Vicaris en door de geleidelijke invoering van alle parochiale werken en praktijken zal zij, naar ik vertrouw, aan onze christenkerken nieuw leven geven."

Het behoeft wel nauwlijks vermelding dat in dit onmetelijke gebied alle hoop voor een toekomstige kerstening is gesteld op een inlandsche

geestelijkheid. Had men aanvankelijk geaarzeld, na de opgedane ervaring en na de meer dan duidelijke aansporingen van Rome heeft men dezen arbeid met moed doorgezet. Tien jaar geleden begon men op zeer bescheiden voet : de seminaristen werden in een of andere localiteit samengebracht en toevertrouwd aan de zorg van een missionaris, die echter tevens andere functies bekleedde. Thans heeft Tanganika een klein seminarie met 57 leerlingen en in 1921 heeft het met Oenyanyembe, Bangweolo en Nyassa een gewestelijk groot seminarie geopend te Otinka, waardoor de opleiding aanmerkelijk verbeterd is en veel geld en arbeidskrachten worden gespaard.

Dit jaar zijn de twee eerste inlandsche priesters gewijd. (Zie blz. 115)

Daar de inlandsche geestelijkheid echter nog een toekomstideaal is, verwerven de missionarissen zich thans zooveel mogelijk steun door een groot aantal bekwame catechisten. We haalden boven de woorden aan van Mgr. Birraux, den Apost. Vicaris van Tanganyka, waaruit bleek het overweldigend belang van het catechisten-instituut. Op deze woorden laat Z. D. H. dan ook volgen: ,,Welk een zware zorg, die hulpkrachten berekend te maken voor haar gewichtige taak ! . . . des te meer, omdat ook onze inrichting voor leerling-catechisten een zwaar gewonde uit den oorlog is, want het is nauwlijks twee jaar geleden, dat de school heropend is en helaas in zeer moeilijke omstandigheden."

Die bezorgheid bracht Mgr. Birraux ertoe zelf de hoedanigheid en bekwaamheden der catechisten te gaan onderzoeken. Hun gedrag was over het algemeen voorbeeldig, hun ijver volmaakt, doch hun paedagogische en godsdienstige kennis niet altijd voldoende. Van de 100 geëxamineerde candidaten kregen slechts 32 een diploma, dat voortaan alle catechisten moeten bezitten.

Wat over het algemeen van de Vicariaten der Witte Paters gezegd kan worden, geldt ook van Tanganyka ; het gehalte der Christenen is zeer goed. Slechts 4 % van hen deugt niet, bij welk getal de Apost. Vicaris deze bemerking maakt : ,,4 % is veel te veel, maar het behoeft ons toch niet te ontmoedigen en wellicht wordt er meer dan één herder in Europa gevonden, die meent, dat wij geen reden tot klagen hebben."

BOVEN-CONGO. De algemeene toestand der missie is hier gunstig. Mgr. Huijs geeft daarvan de volgende beschrijving : ,,Bij de groote meerderheid van onze christenen heeft het geloof zich vast geankerd in de ziel, hetgeen zij toonen door de algeheele vervulling van hun godsdienstplichten. Het bijwonen der H. Mis op verplichte dagen ligt hun aan 't hart, zij die zonder wettige redenen te kort schieten in dezen plicht, zijn zeldzaam. Bijna alle geloovigen naderen regelmatig en met ernst tot de Sacramenten van Boetvaardigheid en der H. Eucharistie. De goede christenen bidden gezamenlijk in het huisgezin het avondgebed, zij verzaken aan de heidensche en onzedelijke praktijken, zij leiden een regelmatig arbeidzaam leven en houden zich bezig met nuttige dingen, zij beginnen begrip te krijgen van de zorgen, die zij hun kinderen verschuldigd zijn, zij gaan inzien dat vanaf de jeugd er maatregelen genomen moeten worden om die kleinen te beschermen. Hun ingekankerd egoïsme begint te verminderen en tot hun meer verchristelijkten

geest dringt het begrip door, dat zij hun ongelukkige broeders moeten bijstaan".

De bekeering geschiedt er in vrij vlug tempo. In de oudste staties is de missie thans 25 jaar werkzaam. Wanneer men nu naast elkander zet de totale bevolking uit de streek dier staties en 't aantal gedoopten, dan ziet men dat in een kwart eeuw een derde deel dier bevolking christen is geworden.

Tot voor korten tijd waren de katholieke missionarissen de eenigen, die in Boven-Congo het evangelie verkondigden. Thans is echter ook de dwaling gekomen om het slechte zaad uit te strooien op den akker van den Huisvader. Vanuit het Zuiden, het Westen en Oosten zijn de protestante predikers dit Vicariaat binnengekomen. Tot heden is hun succes zeer gering geweest, doch het gevaar blijft dreigen. Als tegenweer hebben de missionarissen de belangrijkste punten bezet door er voorzoover er te vinden waren, bekwame catechisten heen te zenden.

OENYANYEMBE is ongetwijfeld het moeilijkste district uit dit gebied. Bij de hinderpalen van meer blijvenden aard, zooals de te dunne bevolking, het afmattend klimaat, de propaganda van den islam, hebben zich den laatsten tijd nog andere omstandigheden gevoegd, die den missiearbeid veel schade deden, zooals rooftochten van Arabieren, de oorlog, droogte, hongersnood, het wegtrekken naar den vreemde om meer loon te verdienen. In verhouding met de omgeving gaat het Katholicisme er dan ook langzaam vooruit, telt men in de andere districten de bekeerlingen jaarlijks met duizenden, hier moet men zich met honderden tevreden stellen. Er zijn thans 6.645 Christenen.

Over **NJANZA** is reeds een overzicht gegeven door den Apost. Vicaris zelf in „Het Missiewerk" van 1 Nov. 1920 blz. 65 vgd. In de cijfers, daar gegeven, is sinds de volgende wijziging gekomen : het aantal neophyten is gestegen tot 21.044, dat der catechumenen tot 19.145.

Als een teeken, hoe de waardeering voor het geloof toeneemt en de christenen het aanvaarden van den Katholieken godsdienst niet meer beschouwen als een bewezen, maar als een ontvangen gunst, mag voorzeker beschouwd worden dat men begonnen is de geloovigen te leeren zelf in de kosten van den eeredienst bij te dragen o.a. door de invoering van een Zondagsche collecte, de oprichting van het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, het laten lezen van H.H. Missen.

Een kwaad, dat steeds erger afmetingen aanneemt, is de gewoonte, dat de ouders van het meisje een som gelds eischen als voorwaarde om hun dochter ten huwelijk af te staan. Die bruidschat wordt voortdurend grooter met als gevolg, dat het trouwen steeds lastiger wordt en dus buiten het huwelijk bevrediging gezocht wordt. In de Oeganda is lang tegen hetzelfde kwaad gestreden, kort geleden is het er wettelijk afgeschaft.

OEGANDA is terecht genoemd een edelvrucht aan den missieboom der Katholieke Kerk. In de 44 jaar, dat de missionarissen hier werkzaam zijn, is de Katholieke godsdienst er op waarlijk wonderlijke wijze in breedte en diepte onder het volk doorgedrongen.

Het aantal christenen is thans gestegen tot 196.583 en nog voortdurend

houdt de stroom van bekeerlingen aan : de twee laatste jaren brachten elk ruim 8.000 neophyten.

Doch niet alleen het getal, ook het gehalte is meer dan bewonderenswaardig. Dit blijkt vooreerst uit het veelvuldig ontvangen der H.H. Sacramenten. In 1921—1922 werden er 734.005 biechten gesproken en 2.362.960 H.H. Communies uitgereikt en dat op een christenaantal van 196.583 (alle kinderen meegerekend). En vervolgens getuigen voor de degelijkheid van dit christenvolk de vele andere middelen tot heiliging, die er in eere zijn. In het officieele jaarverslag noemt Pater Drost de voornaamste daarvan op. Tot dit doel bedienen de Witte Paters zich nl.

1e. Van congregaties en vereenigingen van getrouwde personen, van jongelieden en jongedochters, en van kinderen.

2e. Van de intronisatie van het H. Hart in de huisgezinnen. Op het oogenblik zijn er 6.500 huisgezinnen, die zich aan 't godd. Hart hebben toegewijd.

3e. Van het heilig uur en de eerherstellende Communie. 11.000 Christenen doen dit elke maand getrouw.

4e. Van gesloten retraites gedurende de Vasten voor de verschillende vereenigingen en van de algemeene retraite tijdens de Goede Week ; over de resultaten van deze oefeningen zijn de missionarissen vol lof.

5e. Van de catechisten, die altijd op de bres staan en altijd bereid zijn om vermoeienis en ontberingen voor Christus te verduren.

6o. Van de Bannabikira (inlandsche zusters, thans 122), die door haar onvermoeibare toewijding voor de kinderen van de eerste H. Communie, voor de vrouwen en de meisjes onberekenbare diensten bewijzen aan de missionarissen en het Vicariaat.

Aan deze korte opsomming zouden we vooral nog willen toevoegen de groote Mariavereering, die hier bijzonder beoefend wordt. Aanstonds na hun aankomst in deze streken hadden de eerste missionarissen de missie gesteld onder de bescherming der H. Moeder Gods ; het volgend jaar beloofden zij alle afzonderlijke missiestaties aan Haar te zullen toewijden. Die toewijding is sinds gehandhaafd als een kostbaar erfdeel en vindt haar uitdrukking in een levendige godsvrucht tot de H. Maagd.

Een groote belofte voor de naaste toekomst doet hier de inlandsche geestelijkheid. Reeds in Aug. 1921 benoemde Mgr. Streicher den eersten zwarten pastoor en twee (later drie) zwarte kapelaans voor de Statie Narozari. Met een zekeren huiver hebben dezen hun taak aanvaard : „hij die nog leerling is in het trommelslaan kan niet tegelijk trommelen en zingen" schreef de zwarte pastoor Victoro Moekasa in 1922 in zijn eerste jaarverslag ; maar in dit overzicht, aantrekkelijk door zijn simpele warmte, mocht hij getuigen : „de missiestatie was vol leven en het gras verdorde op den weg om de velen, die iederen dag tot ons kwamen".... Wat zal die missie bloeien als priesters van het eigen volk in grooter getal het Godsrijk prediken ! 1)

Tot het Oeganda-Vicariaat behoort ook de Sese-archipel in het Victoriameer, waar vroeger een bloeiende christenheid was. In de jaren 1905—

1) Wij bevelen de lezing van dit jaarverslag van den eersten zwarten pastoor, blz. 54—57 in „Zwarte Priesters" bijzonder aan.

1909 heerschte daar op een verschrikkelijke wijze de slaapziekte, welke er meer dan 10.000 slachtoffers maakte. De Engelsche regeering zag zich genoodzaakt in te grijpen en deed de eilanden ontruimen. Na meerdere medische onderzoekengen omtrent het nog bestaan van de oorzaken dier ziekte stond het gouvernement ruim 2 jaar geleden aan de vroegere bewoners toe hun oude woonplaatsen weer op te zoeken. Met de bijl in de hand zijn deze thans hun land weer aan het veroveren op de bosschen, die de plaats hunner vroegere dorpen innemen.

Reeds hebben eenige missionarissen hun verhuisde neophyten (1287 in getal) bezocht en wanneer er voldoende krachten zijn, zal de missie er weldra op haar ruïnen herrijzen om haar vroegere glorie terug te winnen.

LAC ALBERT of **ALBERTS-MEER** (Belgisch Congo). — Dit gebied is het vorige jaar van Oeganda afgescheiden en gemaakt tot een afzonderlijke prefectuur: de natuurlijke en staatkundige scheiding tusschen deze gebieden maakten de nieuwe indeeling zeer gewenscht. Het district telt thans ruim 8.000 neophyten en 16.000 catechumenen.

Door bosschen en water omgeven heeft Lac Albert slechts zeer moeilijk communicatie met de omliggende landen. Deze isolatie vindt vanzelf haar uitdrukking in de eigenschappen der bevolking, eigenschappen, die op haar beurt weer een bijzonder stempel drukken op den missiearbeid in dit district.

Tengevolge van de afsluiting zijn beschavende invloeden er zeer weinig doorgedrongen: vandaar groote eenvoud en weinig ontwikkeling.

Die eenvoud heeft haar voor- en nadeelen. Ze maakt de bewoners vanzelf zeer gewillig om zich te onderwerpen aan de openbaring. Doch anders wordt het, wanneer het onderhouden der geboden gevraagd wordt: hun gehechtheid aan de heidensche gewoonten is dan een machtige hinderpaal.

Die geringe ontwikkeling maakt ook het vormen van een kader: catechisten, onderwijzers enz. uiterst moeilijk. En toch, zonder dat zal de missie er nooit tot bloei komen.

En hetzelfde geldt van de vorming van inlandsche priesters. Hoe gaarne de missionarissen dezen arbeid ook zouden ter hand nemen, ze staan machteloos bij gebrek aan eenigszins geschikte candidaten.

Een *groot beletsel* voor het werk der missie is het werven van arbeiders door de mijneigenaren van Katanga en Z.-Afrika onder het stoere negerras van deze streek. Al is het niet meer de dwang van slavenketenen, die hen erheen voert, maar een althans physiek-vrije wil, de gevolgen van de oude slavenjacht en het moderne werven van arbeiders zijn in vele opzichten dezelfde. Vrouw en kinderen blijven achter, blootgesteld aan stoffelijke en zedelijke ellende en van de mannen keert 20 à 40% niet terug, en die terugkeeren hebben niet verkregen den voorgespiegelden rijkdom en verloren de deugd door de missionarissen met zooveel opoffering en zorg in hen aangekweekt.

En tot slot van onze missiereis: **OEROENDI** en **ROEANDA.**

In 1922 werd het Vicariaat Kivoe in twee deelen gesplitst: de Z.O. helft vormt het Vicariaat Oeroendi, de N.W. helft het Vicariaat Roeanda.

De vooruitzichten in deze Vicariaten zijn bijzonder mooi. Laten we een oogenblik aan het woord den missieheld, die zelf het kruis in deze stre-

ken plantte, Pater J. van der Burgt: „De Oeroendi-Missie belooft *ontzaglijk veel*. Dit is geen optimistische phrase, doch mijn vaste overtuiging, op feiten en cijfers gebaseerd en ik geloof, dat de mooie Oeganda-Missie, de schoonste der wereld, zooals ze terecht genoemd wordt, na een tiental jaren glad door het Kivoe-Vicariaat zal overvleugeld zijn. „Kivoe" — het mooiste stukje van *heel* Afrika — telt bij de *zes millioen* inwoners, Oeganda een half millioen en deze zijn reeds grootendeels Katholiek, Protestant of Mohammedaansch geworden.

Toen ik in 1896 met den helaas te vroeg ontslapen P. Jozef van den Biesen uit Ginneken († 15 Jan. 1898) naar Oeroendi toog, was er *niets*, geen enkele Christen. En om nu maar direct met eenige brutale cijfers voor den dag te komen: thans zijn er (Pater van der Burgt gaf hier de cijfers volgens de officiëele statistiek van Juni 1913—Juni 1914; wij plaatsen daarnaast die van Juni 1921—Juni 1922):

	1913—1914	1921—1922
Missiestaties	17	17
Christenen	18.136	35.342
Catechumenen	6.984	7.964
Missionarissen	60	63
Zusters	28	32
Catechisten	197	303
Scholen	77	171
Leerlingen	5196 j. en 2674 m.	5.420 j. en 4650 m.
H.H. Doopsels	5.074	6.030
Huwelijken	443	585
H.H. Biechten	243.097	342.713
H.H. Communiën	730.654	967.509
Behandelde zieken	202.899	209.526

In de laatste 8 jaar is dus het aantal Christenen verdubbeld, ondanks de groote verwoestingen, door den oorlog met zijn nasleep van rampen in het toenmalige Kivoe-Vicariaat aangericht. Van 1913—1919 nam het aantal Christenen gemiddeld met 1000 per jaar toe. 1920 en 1921 brachten een vermeerdering van 3000, 1922 van 5.000.

Te Kabgaji is voor beide Vicariaten te zamen een klein- en groot-seminarie. Het laatste telt 20, het eerste 106 studenten. Met de uiterste zorg en voorzichtigheid, gepaard aan een hemelsch geduld worden daar de toekomstige apostelen van deze veel belovende missies gevormd. Ziehier een enkel voorbeeld ter illustreering van de degelijkheid hunner opleiding.

„Wij hebben — aldus het jaarverslag van 1922 — dit jaar twintig minuten aan de meditatie der leerlingen gewijd in plaats van tien, zooals vroeger gebruikelijk was. Door maanden lang een bepaalde deugd te blijven behandelen en er voortdurend op te hameren, zooals men dat moet doen voor een neger-verstand, bereikt men ten slotte resultaten. De drie hoogste klassen schreven iederen morgen in een speciaal aanteekenboekje den korten inhoud van de meditatie op. Het is interessant deze geestelijke aanteekeningen na te gaan: men ziet dat ook

HET MISSIEGEBIED DER WITTE PATERS.

het verstand dezer zwarten meer en meer gaat ontwaken. Op de derde klas maken slechts enkele regels de samenvatting van de meditatie uit, op de tweede wat meer begrijpen ; op de eerste mengen zich onder de meer talrijke waarheden reeds gevoelens." Voor Oeroendi wordt de oprichting van een eigen seminarie reeds voorbereid.

KERKELIJKE ORGANISATIE.

Aan de uitvoerige aanteekeningen over Aequatoriaal Afrika voegen wij een enkel woord toe over de uitbreiding der kerkelijke organisatie in het Zwarte werelddeel. — Door de uitzending van een *Apostolischen Delegaat*, onzen landgenoot Mgr. B. J. Gijlswijk O.P., Aartsbisschop van Euchaite, heeft de H. Stoel aan de intensiever organisatie der veertien vicariaten en prefecturen der Zuidelijke deelen van Afrika een krachtigen stoot gegeven (2 Dec. 1922). Dit is gevolgd door de oprichting *der nieuwe kerkdistricten* : de Apostolische Pref. v. *Swaziland*, opger. 19 Maart '23 door afscheiding van Natal ; deze praef. is gegeven aan de Servieten, die er reeds sinds 1914 arbeiden (Ap. Praef. Mgr. Perregrinus Belleze. O. Serv. M.) ; de Apost. Praef. van *Gariep*, afgescheiden van O. Kaap-kolonie en Kimberley, gegeven aan de Duitsche Priesters van het H. Hart, met Mgr. Franc. Demont als Praefect (12 Juni '23) ; de Ap. Praef., van *Lijdensburg*, gevormd uit het Noordel. deel van Zuid-Transvaal en gegeven aan de Duitsche Congreg. v. Miss. Zonen van het H. Hart.

Behalve deze nieuwe districten in Zuid-Afrika zijn in den loop van dit jaar in Midden- en Noord-Afrika nog opgericht : het Ap. Vic. van *Rabat*, afgescheiden van Marokko, gegeven aan de Fransche Franciscanen (Mgr. Columbanus Dryer. Ofm. Tit. Bissch. v. Orthos, 2 Juli '23) ; het Ap. Vic. van *Majunga* op Madagascar, gegeven aan de Paters v. d. H. Geest (Mgr. Paulus Pichot C. Sp. S. Tit. Bissch. v. Raphanea, 15 Mrt. '23) ; het Ap. Vic. van de *Beneden-Volta*, toevertrouwd aan de Nederl. Prov. der Soc. v. Afr. Miss. v. Lyon (Mgr. Aug. Hermann, S. M. A. Tit. Bisschop v. Bubaste, 15 Mrt. '23) ; de Ap. Praef. v. d. Nijl a.d. Aequator, gescheiden van Bahr-el-Ghazal, gegeven aan de Ital. Zonen v. h. H. Hart van Verona (Mgr. Antonio Vignato 12 Juni '23) ; het Ap. Praef. van Buea, afgescheiden van Kameroen en opgedragen aan de St. Josephs-Congregatie van Mill-Hill (12 Juni 1923).

Wij bepalen ons tot deze aanteekeningen over een deel der Afrikaansche Missiën, omdat wij liever *multum* dan *multa* geven. Een ander maal hopen wij een ander deel te belichten en aldus gaandeweg aan de trouwe lezers dezer kroniek eenigen kijk op de verschillende missiegebieden te geven.

Moge Gods goede Voorzienigheid den heerlijken opbloei der nog betrekkelijk jonge Afrika-Missiën doen gedijen en voortgaan, en dit werelddeel, het laatst geroepen onder hare zusters, bewaren voor de verlammende invloeden, die in de Aziatische landen een gelukkigen opzet, die reeds voor eeuwen veel beloofde, niet tot een vollen wasdom deden komen.

Dat verkrijge de Verheven Beschermvrouwe van Afrika, die als Moeder van Onzen Verlosser ook dáár *Haar* kinderen vindt !

BOEKBESPREKING.

ZWARTE PRIESTERS IN DE MISSIËN DER WITTE PATERS VAN KARDINAAL LAVIGERIE, Boxtel. J. P. Thielen, 1923.

Onder de Missielectuur der laatste jaren neemt deze brochure der Witte Paters een zeer bijzondere plaats in. Hier spreekt de praktijk, niet in enkele meer of mindere romantische trekken en evenmin in enkel-dorre cijfers en gegevens; hier wordt gegeven de geleidelijke ontwikkeling der opleiding van den heiden tot christen, en van den jongen christen tot de hoogste volheid van het christendom, het priesterschap. In de onverkorte en niet-gecommentarieerde verslagen der seminarie-leiders ontwikkelt zich een volledig beeld van de zorgvuldige uitverkiezing der leerlingen, van de moeitevolle opleiding en vorming van onbeschaafde negers tot priesters des Heeren; en de groote belooning van dit opus arduum, van dit „harde werk", laat zich niet alleen raden bij de beschrijving en afbeelding der wijdelingen, maar voelen in het aandoenlijke verslag der vier „zwarten", die voor het eerst in de geschiedenis van Equatoriaal Afrika, zelfstandig een jaar lang een parochie hebben geleid. Als men het geheele boek heeft uitgelezen, zal men dit hoofdstuk herlezen en weer herlezen; en daaruit vooral zal het besef doordringen, welk een grootsche en gelukkige missioneering de Witte Paters in Afrika voeren.

Bij deze uiting van bewondering voor dit missie-*werk*, ons door dit boek zoo gemakkelijk afgewonnen, voegen wij nog een afzonderlijk woord van lof voor een typischen trek van missie-*actie*, welke uit dit boek spreekt. Het toont een bijzondere samenwerking van deze „particuliere" steun-actie met de „algemeene" der drie Pauselijke Missiewerken, in het bijzonder met dat van den H. Petrus, waarvan een uitvoerig exposé het boek opent, en aan welks Nationalen Directeur het werk is opgedragen. Ook dàt is zoo juist. De beide vormen van missieactie behooren niet-alleen niet tegen-, maar ook niet slechts-naast elkaar; zij behooren *te samen*; en wij zouden al een zeer verkeerde opvatting van onze taak als leiders van het orgaan van den Priestermissiebond moeten hebben, als wij dezen vorm van samenwerking niet duidelijk in het licht stelden en hoogelijk prezen.

Moge het boek veel lezers, en het werk, dat er in beschreven en in verricht wordt, veel navolgers vinden. TH. B.

TOONEELGIDS. Missienummer van het tweemaandelijksch tijdschrift, uitgegeven door de „Algemeene Tooneelboekerij" Pletnekstr. 19 Brussel. Ook verkrijgbaar bij het secretariaat der Missieactie, Basiliek. Ganshoren, Brussel.

Ook bij onze Belgische broeders groeit de missieactie. Om bij de verschillende missiefeesten een geschikten gids te geven voor tooneel en lied, heeft de Eerw. pater E. v. Aygem, M.S.C. in een nummer van den „Tooneelgids" een uitvoerigen cataloog van Zuid- en Noord-Nederlandsche tooneelstukken en liederen samengesteld, die vooral ook door de uitvoerige omschrijving der stukken, een gemakkelijke handleiding biedt voor allen, die dit onderdeel der missieactie verzorgen.

Ons opschrift geeft aan, waar de gids te verkrijgen is. TH. B.

MISSIEACTIE DOOR 'T TOONEEL.

Het is een verblijdend verschijnsel, dat de belangstelling voor de buitenlandsche Missie altijd levendig blijft. Ook het tooneel werd dienstbaar gemaakt aan het verhoogen der liefde voor de missieaktie en zoo heeft o.a. de oud-missionaris van Brazilië pater Jos. Timmermans C.ss.R. met dat doel twee tooneelspelen uitgegeven, die ik hier voor mij heb liggen.

Het één getiteld : ,,*Het Offer van de Missiezuster*'' drama in 4 bedrijven, (voor damestooneel), is reeds in de pers allergunstigst beoordeeld en heeft overal, waar het opgevoerd werd, schitterend succes gehad. Een tweede druk ervan was reeds noodig.

Het ander tooneelspel is getiteld : *Mikil van Tombadoor.* Een missie-episode. Humoristisch tooneelspel in 3 bedrijven, uit het missieleven van Brazilië's binnenlanden. (Voor heerentooneel). Dit tooneelspel is heel nieuw in zijn soort en werpt daarom een eigenaardig licht op het werk der missionarissen. 't Is een echt leuk stuk, dat de hoorders kostelijk zal amuseeren en hartelijk zal doen lachen, doch tevens hen vervullen zal met bewondering voor den geloofsprediker, die zooveel moeilijkheden ontmoet. Inderdaad brengt dit tooneelspel eigenaardige moeilijkheden naar voren, waarmede de missionaris te kampen heeft : vooral de propaganda van zijn tegenstanders en de verregaande domheid van de meeste inlanders. De typen, die in dit stuk voorkomen zijn echt geteekend en geven een goeden kijk op het milieu, waarin de missionaris in de onbeschaafde binnenlanden moet leven. Werkelijk zijn beide tooneelspelen wel in staat om de belangstelling voor de missieaktie te vermeerderen.

Uitgave : Drukkerij H. Lebesque. Lomstraat, Venlo.

We bevelen beide tooneelstukken warm aan,zonder nochtans een uitspraak te doen over de kunstwaarde der stukjes.

DE BEKEERING DER HEIDENWERELD, door Mgr. Paolo Manna. Vertaald door Mgr. M. G. Vuylsteke, Apost. Vic. van Curaçao.

Juist toen deze afl. ter perse zou gaan, bereikte ons het bovengenoemde werk. Wij kenden het van vroeger en durven het dan ook gerust aan alle missievrienden ter lezing aanbevelen, ons voorbehoudend er later op terug te zullen komen ; want het werk is een meer ampele bespreking ten volle waard. Een twintigtal prachtige platen versiert deze uitgaaf, die de persen der firma Teulings te 's-Hertogenbosch alle eer aandoet. Het kloeke boekdeel met duidelijke letter gedrukt kost ingenaaid f 1.40 en ingebonden f 1.90.

Zijt gij reeds een vriend der Missie, het zal u maken tot een beteren en besten vriend, zijt gij het nog niet, dan zal het zonder twijfel het missievuur in uw hart ontsteken. Z.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 26 Octobris 1923.

Z. D. H. MGR. FRANCISCUS SCHRAVEN, C.M.

APOSTOLISCH VICARIS VAN CHENGTINGFU (WEST-CHEHLI)

OMNIS TERRA ADORET TE

HET APOST. VICARIAAT VAN CHENGTINGFU

(WEST-CHEHLI)

BIJ HET PORTRET VAN Z. D. H.
MGR. FRANCISCUS SCHRAVEN, C.M.

In het vorig nummer gaven wij een overzicht van de missies der Lazaristen in China. Wij hebben daar de geleidelijke ontwikkeling gezien van het thans zoo bloeiende werk en hoe deze ontwikkeling telkens nieuwe verdeelingen noodzakelijk maakte. Reeds in 1850 had de toenmalige Generale Overste der Lazaristen maatregelen genomen in die richting en een zijner Assistenten naar China gezonden om alles met de plaatselijke overheid te bespreken. In het Noorden werd zuid-oost Chehli overgenomen door de P.P. Jezuieten die daar thans nog het Vicariaat van Hien-Hien besturen; aan het Genootschap der Vreemde Missiën van Parijs werd zuid-west Chehli aangeboden, op dat aanbod werd echter niet ingegaan en het Vicariaat, met Chengtingfu als hoofdplaats, bleef aan de Congregatie der Missie (14 Dec. 1858). Onder de wijze leiding zijner bisschoppen heeft het zich ontwikkeld tot een der vruchtbaarste van geheel China.

Aan het hoofd der missie staat thans Z. D. H. Mgr. F. Schraven, een der talrijke missiebisschoppen, die door het katholiek Limburg aan de Kerk werden geschonken. Z. D. H. werd geboren te Lottum, 13 October 1873, studeerde aan de colleges van Roermond en Rolduc, trad in de Congregatie der Missie den 27sten September 1894, werd priester gewijd te Parijs in Mei 1899 en vertrok datzelfde jaar nog naar China. Chengtingfu was aldaar zijn eerste arbeidsveld tot 1908; na een kort verblijf aan de Missie-procuur van Shanghai werd Z. D. H. aangesteld als pastoor van St. Louis te Tientsin en tevens belast met de procuur der noordelijke Vicariaten. Den 16den December 1920 volgde zijne benoeming tot

tit. bisschop van Amicle en Apostolisch Vicarius van Chengtingfu. De bisschopswijding had plaats in de kathedraal van Chengtingfu en werd verricht door Z. D. H. Mgr. Geurts, een eigen neef van den nieuw-gewijden kerkvoogd.

Het Vicariaat verkeerde destijds in de moeielijkste omstandigheden : een verschrikkelijke hongersnood teisterde de gansche bevolking. Brieven uit dien tijd vermelden nog hoe vele menschen, door wanhoop gedreven, zelfmoord pleegden, have en goed en dikwijls hun eigen kinderen verkochten om niet van honger om te komen. De plechtigheid der wijding werd daarom ook met den grootst mogelijken eenvoud gevierd ; toch hadden die beproefde christenen nog uiting willen geven aan hunne dankbare vreugde en ondanks de armoede waarin zij verkeerden, brachten zij den nieuwen herder talrijke geschenken. Van zijnen kant kon Monseigneur het niet van zich verkrijgen zijne kudde in die omstandigheden te verlaten, en een voorgenomen reis naar Europa — Z. D. H. bleef onafgebroken werkzaam in China — werd voor onbepaalden tijd uitgesteld.

Mgr. Schraven is de 7de Vicarius van Chengtingfu ; van allen die hem zijn voorgegaan kan men gerust getuigen, dat zij hun naam onvergetelijk hebben gemaakt in de geschiedenis der missie van China. In eene echt-broederlijke samenwerking met hunne missionarissen wisten zij een model-vicariaat tot stand te brengen. Na de eerste organisatie zijner missie telde Mgr. Anouilh 14.000 christenen en toen Mgr. de Vienne in 1919 werd overgeplaatst naar Tientsin, liet hij aan zijnen opvolger, Mgr. Schraven, eene bloeiende kerk van 69.952 katholieken en 6.517 katechumenen. Volgens de laatste statistieken (1923) is het aantal resp. geklommen tot 82.306 en 15247. Van den beginne aan heeft men zich bijzonder toegelegd op de vorming van goede inlandsche priesters : de eersten werden gewijd in 1881 en op 't oogenblik tellen wij er 41, waarvan 20 Lazaristen. Ook is Chengtingfu het eenige Vicariaat waar eene Congregatie voor uitsluitend inlandsche Broeders levensvatbaar is gebleken. Vooral echter staat deze missie bekend om den ongeëvenaarden bloei van het Werk der H. Kindsheid. Als bewijs daarvan diene het volgend staatje (de cijfers onder het jaartal geven het respectieve aantal van heidenkinderen in doodsgevaar gedoopt) :

1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923
23.118	22.986	18.961	27.680	20.586	18.949	20.754

Eenmaal zelfs werd het record geslagen met 40.000 in één jaar! terwijl geen enkel der overige Vicariaten het boven de 8.000 kan brengen. Die teekenende bloei van het sympathieke Liefdewerk dateert vooral van den tijd dat in Chengtingfu werkzaam was de italiaansche Lazarist Charles Catella († 1883). Reeds vóór zijn vertrek naar de missie had de heilige priester, als wereldgeestelijke, daar veel voor geijverd, en eenmaal missionaris, is het zijn levenstaak geworden. Men weet, dat in China de eerste de beste de geneeskunde mag uitoefenen, en die omstandigheid wordt door de katholieke vrouwen zoowel als door de Zusters benut om aan doodzieke kinderen bij wie zij toegelaten worden of geroepen, ook door de heidenen, het H. Doopsel toe te dienen. Dat werk der „varende doopsters" was het ideaal van genoemden missionaris; ten gerieve zijner zelatricen had hij zelfs een boekje samengesteld over de voornaamste kinderziekten en hare behandeling. „Ik ben maar een nutteloos werkman, zoo zei hij dikwijls, want in China gekomen om zielen te winnen, ben ik niet in staat volwassenen te bekeeren; daarom probeer ik tenminste eenige zielen van kleine kinderen te redden: zoovelen sterven er dagelijks, zonder dat iemand voor hen den hemel heeft geopend".

Het is ongetwijfeld ook aan de voorspraak dezer tallooze engeltjes dat het Vicariaat den bloei heeft te danken van het diep christelijk en sterk ontwikkeld inwendig leven zijner geloovigen. Het werk der gesloten retraiten is daar al sinds jaren ingevoerd en telde over 1922-23 niet minder dan 1519 deelnemers (469 mannen en 1050 vrouwen).

Veel is er dus tot stand gebracht, maar vergeten we ook niet, dat Mgr. Schraven daar staat met zijne 18 Europeesche en 41 inlandsche priesters voor eene bevolking van ruim 6 millioen heidenen.... „Rogate ergo Dominum messis"....

J. HAEST, C.M.

VOLKENKUNDE.

RONDOM THIBET.

UIT HET LEVEN DER TANGUTTENSTAMMEN OP DE NOORD-WEST CHINEESCHE GRENZEN,

(Slot)

Het superstitieuse komt op vele wijzen in hun leven tot uiting. Zoo ziet men op de daken der huizen of in de nabijheid der woningen, langs wegen en voetpaden in de bergen, kleine smalle stukjes doek aan lange staken wapperen en fladderen, waarop gebedenformulen zijn geschreven, die tot doel hebben al waaiend te bidden voor de bewoners der huizen en van de landstreek.

De gebedenmolentjes (mani) hebben een zelfde soort doel. Deze zijn van verschillende vormen en afmetingen. De grootste hebben een hoogte van 6 en een omvang van ongeveer 3 Meters ; deze vindt men opgesteld op de tempelpleinen en in de tempels zelf. Zij hebben den vorm van een achthoekigen toren, zijn rijk beschilderd en beschreven met het zes lettergrepige gebed : Om-ma-ni-pact-me-hung, groote gouden letters op rooden grond. Van binnen in deze draaibare torentjes zijn de 108 deelen der heilige boeken (Roun-mani) neergelegd. Het geheel draait op een as en een bel geeft telkens het einde van eene omwenteling aan. De kleine vormen van deze gebedenmolentjes uit zilver, koper of hout vervaardigd, die men in de woningen der Tanguten ziet en die zij op weg dikwijls met zich dragen, hebben een hoogte van 3 tot 8 en een omvang van 2 tot 5 duim. Op een buitenkant staat meestal weer het zes-lettergrepige gebed geschreven, van binnen zijn deze gevuld met kleine stukjes papier, waarop gebeden, tooverformulen en heilige teksten te lezen staan. Oorspronkelijk schijnt het gebruik van deze molentjes wel geweest te zijn om eene voorstelling te geven van de buddhistische metempsychoseleer (het rad der zielsverhuizingen),

maar langzamerhand heeft het volk ze gaan beschouwen als een werktuig om verdiensten te vergaderen met betrekking tot de reïncarnatie. Het opschrift van een gebed of een tekst uit de heilige boeken, die wordt rondgedraaid, is volgens hunne opvatting even werkdadig geworden als het bidden of lezen der ritueele boeken zelf ; zoodat elke omwenteling van het molentje hiermede volkomen gelijk staat. Deze gebedenmolentjes vindt men ook opgericht boven den loop van een bron of van een bergstroom. Ze worden dan door de kracht van het neerstroomende water in beweging gebracht met een snelheid soms van 30 omwentelingen in de minuut; zij „bidden" op deze wijze voor de eigenaars. Andere, op de daken der huizen, op bergtoppen of langs de wegen geplaatst, worden door den wind in beweging gebracht. Op weg komt men mannen en vrouwen tegen die in de eene hand hun „mani" langzaam en statig van rechts naar links ronddraaien, door de vingers van de andere hand glijdt dan het gebedsnoer, terwijl ze met elkaar praten en lachen en druk doende zijn over allerlei zaken.

Het meest voorkomende en in de mentaliteit van het volk ook het kostbaarste gebed, is het reeds genoemde: Om-ma-ni-pact-me-hing (het : „O-mi-ta-mous-fouo" der Chineezen). Deze aanroeping die volgens de meeste schrijvers over thibetaansch buddhisme wordt vertaald door : „heil, edelsteen en de lotus !" ; volgens andere niet juist te vertalen is,daar de tekst is gemutileerd en de oorspronkelijke beteekenis verloren is gegaan, wordt door de Fan-tse zelve verklaard als betrekking hebbende op de 6 klassen van reïncarnatie. Door het herhaald zeggen van deze formule bekomt men van Buddha niet alleen de bevrijding van eigen wil uit den cyclus der wedergeboorten, maar tevens ook van die der andere wezens (Mahayana-Theorie) Men smeekt in dit gebed Buddha de wezens allen te verlossen van de hellestraffen en hen te bevrijden uit de wentelingen van het rad der wedergeboorte, hen te doen ingaan in het gelukzalige land van Armithaba. Daar heerscht de Verlichtende, de Medelijdende die altijd redding brengt, die zonder geschiedenis en zonder legende is, de Onzichtbare, wiens troon in de lotus daarom altijd ledig blijft voor onze oogen, en Hij heerscht over de Buddhas die staan over de tienduizend werelden, waar de lente eeuwig is en waar het etherisch lichaam herboren wordt uit de lotusbloem op wonderbare vijvers.

Men vraagt zich af of hier onder het slijk der eeuwen niet eene traditie ligt verborgen, geworden door een onafzienbaren schakel van menschengeslachten heen tot de „Agnōtoi Theōi" waarvan S. Paulus eens tot de Atheners sprak.

Door het zeslettergreepig gebed zouden dan worden aangeduid, om de geesten — ma = de menschen — ni = de booze geesten — pact = de beesten = me = de monsters — hung = de zielen die gefolterd worden in de hel.

Ook schijnt het niet-begraven der lijken betrekking te hebben op de leer der metempsychose; terwijl het verbranden van de lijken der Lamas in verband kan staan met het begrip „nirwana" en het balsemen der lijken van de „levende Buddhas" die in zittende buddha-houding bewaard worden in kelders onder de Civa-tempels, met het hoogste buddha-idee.

Zoo doen de stervende Tanguten gewoonlijk de gelofte hun lijk ten prooi te geven aan de dieren. Dit wordt dan, gelijk reeds vermeld is, op de bergen neergelegd, in de rivieren of ravijnen geworpen, met het doel de vogels en visschen tot eene gunstiger klas van reïncarnatie te brengen. Men beschouwd het als een zeer verdienstelijk werk dat den gestorvenen bevrijding brengt uit den reïncarnatiecyclus. Want deze overtuiging is diep geworteld in de volksziel, dat aan zulk een daad van medelijden met de wezens, is verbonden het ingaan in het land, het paradijs, waar de totale bevrijding der wedergeboorte gevonden wordt, gelijk den indischen tekst Iaddharma pundarika sika overgenomen in het thibetaansch buddhisme het leert. Daar, als de ziel herboren is uit de lotuskelk, zal onder eeuwige bloesemende perzikboomen de „niet-meer-herborenwordende" (het: „ou-wang-lai" van den chineeschen tekst) bestaan in een staat zonder smarten en zonder handeling, in eeuwige rust, in nirwana, in de „mei-ling", de donkere schaduw, waarnaar het afgetobde leven verlangt.

Volgens lamaistische leer (waarschijnlijk in verband met de „Mahayana" het groote hulpmiddel) is het Nirwana de absolute vernietiging. Dan verdwijnt de mensch als de vlam die wegsterft in de uitgebrande lamp; als de asch van het verbrandde, verspreid door den wind, als de rook, die zich oplost in de lucht. Met betrekking hierop kan dan in symbolischen zin de lijkverbranding der Lamas worden opgenomen, terwijl de gebalsemde lijken der ge-

storvene „levende Buddhas" in hunne meditatieve houding onder de Civa-tempels herinneren aan de Buddha die voor altijd de aarde verlaten heeft en alles achterlaat wat betrekking heeft op het leven, die in Nirwana getreden is zonder meer.

Nog zijn te vermelden de bundels bij elkaar gebonden stokken en takken omgeven van een houten hekwerk, die men op bergtoppen en op de daken, ook langs de rivieren geplaatst vindt. Boven uit deze bundels steekt een plankje in pijlvorm uitgesneden, waarop het gelaat is geschilderd van den beschermgeest van het land en van den oogst. Deze dienen om kwade invloeden te keeren, om de landstreek te beschermen tegen hagelslag en schadelijk gedierte.

Ook kent men beschermgeesten der wegen. Het zijn groote steenhoopen waarin vlaggetjes zijn gestoken en die niets anders dan overblijfselen van zeer oude grafmonumenten zijn.

Hier en daar zijn rood geverfde miniatuur-tempeltjes midden op een weg opgericht. Boven in 't tempeltje is een kleine opening, waarin het volk uit klei gebakken roode Buddha-beeldjes werpt als offerande om zich alle soorten zegeningen in het leven te verzekeren. Is zoo'n tempeltje met beeldjes gevuld dan wordt de opening gesloten en elders weer een nieuw gebouwd.

De Lamazerieën, waarvan de invloedrijkste op de Noord-Chineesche Westgrenzen zijn die van La-bram, Kum-bum en Chou-niseu, zijn de kloosters van het Lamaïsme, dat een hervorming van het indische buddhisme is.

De Lamas, monikken, worden na de hervorming van Tsong-khapa in 1409 n. s. verdeeld in de nieuwe Gelukpa of gele Lamas en de oude Karma-pa (ook Sakyapa of Nyingma-pa) roode Lamas door Padma-Sambhava gesticht. De officieele secte is die der Geluk-pa waaruit steeds de Dalai-Lama (onmetelijk als de oceaan) te Lhassa gekozen wordt. Beide secten zijn van elkaar onderscheiden in kleur der kleeding en hoofdbedekking. Door beide worden de opeenvolgende incarnaties van Buddha (?) in het lichaam van den een of anderen discipel aangenomen. Vandaar dat iedere Lamazerie een of soms meer „levende Buddhas" bezit. Ook de leer der metempsychose wordt algemeen aanvaard. Behalve deze twee punten wordt in het Lamaisme geen eenheid van doctrine gevonden, iedere secte, iedere Lamazerie is onafhankelijk in leerwijze, ritueel en bestuur. Wel bestaat in ieder klooster een systeem van hiërarchie.

Wanneer in de een of andere Lamazerie de levende Buddha gestorven is, verschijnt de Bodhisattra, die in den overledene geïncarneerd was, wederom in een pasgeboren kind. De Lama-wichelaar moet nu dit kind weten te vinden. Hij begeeft zich in gebed, onderhoudt een strenge vaste en verricht bezweringen ; in een droom aanschouwt hij dan gewoonlijk het bewuste kind en de ouders. Deze familie nu moet worden opgespoord en meent hij haar te hebben gevonden dan worden eenige voorwerpen,die aan den vroegeren „levenden Buddha" hebben behoord, aan 't kind getoond, die ze dadelijk zal herkennen. Op tienjarigen leeftijd wordt de knaap in de Lamazerie opgenomen en in afzondering door de Lamas onderwezen. In Chou-ni-seu-waren 4 „levende Buddhas" waaronder een jongen van 12 jaren.

Op feestdagen en bij groote plechtigheden verschijnen de „levende Buddhas" in den tempel om van de Lamas de eerbewijzen en offeranden te ontvangen, hetgeen met eenzelfde ceremonieel geschied als voor de beelden der Buddhas en Bodhisattras. Zij zetelen dan op vergulde tronen die in eene rei staan naast de beelden in den tempel. Voor den middelsten zetel staat de tafel, waarop geofferd wordt aan den eersten „levenden Buddha" van het klooster.

De eigenlijke Lamas d.i. Blana = Overste, waarna volgen de Gelong = priesters, Gen-yen = candidaten, Getso = novicen, Tanti = leerlingen, zijn in verschillende klassen verdeeld. Men onderscheidt : de Groot-Lama der kloosters, de Groot-Lama bestuurder, de Groot-Lamas der tempels, der drukkerij, der paleizen, van den zang, der offeranden, der dansen, der discipline, de Groot-Lama Ceremoniemeester en de Lamas-assistenten. Nog zijn er vele monikken die niet deelnemen aan de ritueele-oefeningen, maar wier taak het is te gaan bedelen voor het onderhoud der gebouwen en te arbeiden. Zoo telt de Lamazerie van Chou-ni ongeveer 1000 Lamas en 7 tempels.

Iedere Lama draagt zorg voor eigen onderhoud, dikwijls komt dit ten laste der familie, vooral wanneer deze dicht bij de Lamazerie woont. Dan komt iederen dag een lid der familie het eten voor den Lama bereiden, of gaat deze de maaltijden in huiselijken kring gebruiken. Hun kleeding is uiterst eenvoudig. Een onderkleed wordt rond de lenden vastgebonden door middel van een gordel uit zijde of katoen vervaardigd. Borst en rug zijn bedekt met een kort boven

kleed zonder mouwen en een mantel van eenige meters breedte wordt in sierlijke plooien rond het lichaam geworpen. Beenwindsels of een soort kousen, ook schoenen en soms laarzen worden gedragen.

De tempels zijn van verschillende grootte, de stijl is meestal die welke men terugvindt in iedere chineesch-buddhistische Sfen of Taoistische Kuan. Wat het interieur betreft zijn zij alleen ongeveer in eenzelfden stijl gehouden, behalve de verschillende p'ou-sa-typen die er komen bemerkt men maar weinig verschil. De grootste der 7 tempels in Chou-ni heeft een lengte van 30 maar een diepte van zeker 50 Meters. De tempeldaken zijn versierd met een koperen toren en veel buddhistische symbolen, allen uit koper vervaardigd. In den voorgevel vindt men de tradioneele drie groote openslaande dubbele deuren. Een lange rij gebedenmolens van verschillende afmetingen waarachter veel groote verguld-koperen Buddhas en Bodhisattvas-tronen in een schemerig half-duister vullen de diepe ruimte. Van af het plafond hangen zware ijzeren lampen naar beneden, elk van 108 armen, fraai bewerkt met lotusbloemen. De wanden zijn behangen met geweven tapijten en op doek en zijde geborduurde opschriften. Voor de beelden staan de offervazen waaronder zeer kunstig bewerkt van steen of koper.

In een der tempels is een geheele collectie van opgezette zoogdieren en vogels ondergebracht, die in de bosschen, welke de berghellingen hier bedekken, werden gevonden en waaraan ook een soort cultus schijnt verbonden te zijn, die waarschijnlijk weer met de zielsverhuizing verband houdt.

Rond de tempels zijn de gebouwen van het paleis van den „Koning-Lama" gelegen, goed onderhouden huizen met veel luxe aan architectuur en de vier lange zalen waaruit de drukkerij bestaat. Hier worden duizenden smal-langwerpige plantjes bewaard, waarop de thibetaansche en sanskriettekst der heilige boeken is uitgesneden In het geheel zijn er 108 boekdeelen, waarvan elk deel uit 2 tot 300 pagina's of plankjes bestaat.

De woningen der Lamas liggen in 5 straten gereid langs de tempels, iedere straat van 14 huizen. Deze zijn in cellen ingedeeld zoo dat er plaats is voor 30 tot 40 monikken in ieder huis. De gebouwen waar de „levende-Buddhas" en Groot-Lamas wonen kan men herkennen aan sierlijker bouwtrant en ruimere indeeling.

Het geheele ontzaggelijke gebouwencomplex van tempels, zalen en woningen is omgeven door een hooge, versterkte muur.

De najaarsfeesten, de meest bekende in deze streken onder de Lamaistische plechtigheden, duren ongeveer 6 dagen. De drie voornaamste: de Buddha-wassching of droging (chai-fono), het Dansfeest en het Boterfeest worden onder een groote toeloop van thibetaansche en chineesche pelgrims gehouden. Om de drie jaren of ten tijde van algemeene rampen wordt hieraan nog het Brandoffer of de Vuurproef toegevoegd.

Voor het eerste der genoemde feesten is het groote Buddha-beeld buiten den tempel gebracht. Op tafels staan de offeranden,de boterlamp met 8 wieken; een zilveren schaal waarop graankorrels, wierook, boter en bloemen, een zilveren kan en bekken, een zilveren kroon, het wiel der zielsverhuizingen, een driehoekige doek, 11 zijden handdoeken en een lotusbloem.

In lange rijen zijn de Lamas op tapijten neergezeten voor het beeld, de „levende Buddha" is op een troon gezeteld in de buddhahouding, een zilveren bel in de eene, een parelen bidsnoer in de andere hand. Onder psalmodieeren van gebeden wordt water gezegend, waarover de „levende Buddha", zijn gebedenmolentje heen en weer laat draaien. Dan volgt bewierooking van beeld en „levende-Buddha", terwijl een psalmodie wordt ingezet van lange gebeden. Zeer lage basstemmen psalmodieeren steeds voort nu en dan onderbroken door vingerbewegingen en handenklappen en rinkelen van bellen, te zamen uitgevoerd in regelmatig tempo door honderden Lamas in gele mantels gehuld. Het offeren der voorwerpen geschiedt door den Groot-Offeraar; onder het zingen van zijn loflied heft hij een voorwerp op, een voor een tot het beeld. Assistenten offeren daarna aan den „levenden Buddha". Als het water in 't zilveren bekken is gegoten, nemen 11 Lamas de elf zijden doeken, heffen ze omhoog, zwaaien ze naar beneden en doen ze wuiven en fladderen rond het beeld, als om het te drogen. De „levende Buddha", die inmiddels de handen heeft gewasschen, droogt ze nu met een doek. Daarna worden de graankorrels door hem en de 11 Lamas naar de 4 windstreken over de zittende menigte heen geworpen en gewijd water wordt allen aangeboden. Hoofd, gelaat en lichaam wordt er mede besprenkeld en ingewreven.

Geheel anders het feest der dansen, die door 2 groepen Lamas, gemaskerden en getatoueerden worden uitgevoerd. Deze stellen de beschermgeesten voor, die de duivelen zullen verdrijven en een vroegtijdigen dood afweren van het volk. Het offer wordt hier opgedragen aan Çiva en zijne Taras. Door de gebeden, de dansen en offeranden van een dolk, een doodskop, een met bloed gevulden schedel en van de ingewanden en het hart van het offerdier, worden alle rampen en kwade invloeden in drie houten torens en eenige uit boter vervaardigde duivelskoppen gedreven, die dan alle tegelijk worden verbrand.

's Nachts heeft het Boterfeest plaats. Langs de daken en rond de koperen symbolen op de tempels slingeren lange reien van lampjes, een groote lotusbloem schittert van licht boven alles uit. Aan de gevels der tempels branden lampions van allerlei vorm: bloemen, vogels, visschen, slangen en draken, alle zeer hel gekleurd in rood en geel en groen. Op de altaren voor de p'ou-sa's branden duizenden boterlampjes, als guirlandes hangen ze naar beneden en zijn geslingerd rond de zware kolommen en door de tempelruimte. De vier kandelaars van 108 lampen branden en walmen op de hoeken van het tempelplein. Voor het beeld van Tsong-Rhapa staan nu de offeranden, alle voorwerpen uit gekleurde boter vervaardigd: bloemen en kleine stupa's en koperen potjes met boter gevuld. De Lamas zijn weer in lange rijen op tapijten neergezeten, psalmodieeren hunne gebeden, onderbroken door handenheffing en vingerbewegingen. Terwijl trommels en cymbalen nu en dan klinken. Eerst wordt de wierook geofferd, dan een met boter gevulde vaas, die de „levende Buddha" zelve tot driemaal toe naar het beeld omhoog heft. De boter wordt vervolgens in een zilveren lamp gegoten, een ruime katoenen wiek wordt er in gelegd en ontstoken. De „levende Buddha" offert nu de kroon, het rad, de lotusbloem, de swastika en het bidsnoer aan het beeld. Dan zingt een der Lama-zangers met een zware basstem een gebed; hij brengt de handen aan den mond onder het zingen als moet hij van heel ver iemand beroepen. Wanneer het gebed geeindigd is valt op eens het klappen en klakken van honderden handen in en het geruischloos vingerbewegen doet wijde gapingen van stille diepten tusschen deze rythmische geluiden ontstaan. Op het einde heft de „levende Buddha" een in bloed gedoopten dolk op

naar het beeld en doet eenige druppels rond zich op den grond vallen. Hiermede sluiten de plechtigheden. Veel van hunne symbolische beteekenis blijft voor niet ingewijde omstaanders onbegrijpelijk. Verklaringen vragen aan de Lamas brengt meestal maar weinig opheldering. Gemis aan voldoende kennis, wantrouwen jegens eene vreemdeling of het misschien tot geheim-gehouden-zijn dwingt hen tot het geven van ontwijkende of vage antwoorden.

Het driejarige brandoffer of de vuurproef heeft plaats om rampen als ziekten en hongersnood van het volk te keeren.

Een Lama-Tooveraar is door het lot aangewezen dit offer op te dragen. Vasten, gebeden en bezweringen, verricht in eene afzondering van 7 dagen, maken de voorbereiding uit. Hij legt de gelofte af òf het offer te voltrekken òf zich te dooden.

Wanneer de dag gekomen is, wordt op het groote tempelplein een brandstapel opgericht waarboven op een ijzeren drievoet een ketel gevuld met boter en olie is geplaatst. De Lamas psalmodieeren hunne gebeden, het vuur wordt geweldig gestookt, zoodat op ruim 5 Meter afstand de hitte ondragelijk is. Gekleed in een breeden mantel, verschijnt de Lama-tooveraar. Hoofd en armen zijn ontbloot ; in de eene hand draagt hij een langen zijden doek, in den andere een urn waarin een mengsel van ontplofbare stoffen, waarschijnlijk salpeter, zwavel en beenderenpoeder. Zeer langzaam nadert hij het fel brandende vuur, altijd zwaaiend en zwenkend met zijnen doek om de hitte te keeren. Er zijn oogenblikken dat hij terugdeinst ; dan nadert hij weer wat dichter. Dit herhaalt zich eenige keeren, tot hij op eens met een sprong vlak naast den ketel staat en de inhoud van zijn urn in de ziedende boterolie werpt. De uitwerking is geweldig. Als een fontein laait de kokende inhoud omhoog, in slingerende vlammen slaat ze uit en valt rond en op den offeraar, die langzaam terug deinst. Tot driemaal herhaalt hij deze vuurproef. Bij het laatste offeren ligt er een uitdrukking van een fanatisch-willen, van schrik en pijn op zijn gelaat ; hij schijnt in vlammen te staan, te waggelen en te duizelen in een laaienden gloed van vuur. Als het vuur is neergevallen staat hij een oogenblik als versuft, men hoort een onderdrukt kreunen, zweet gutst van zijn lichaam — dan zakt hij in elkaar. — Er dreunen trommelslagen, doffe bazuinstooten en helle cymbaalklanken. De Lamas overdekken den bewusteloozen met een mantel en

leggen hem voor het beeld van Tsong-Rha-pa, waar hij langzaam aan bij komt. Ondersteund door eenigen wordt hij naar zijn cel gevoerd — de Lamas volgen in lange reien. Als de stoet voorbij gaat werpt het volk zich plat ter aarde voor den offeraar. Van nu af wordt in dezen Lama-tooveraar de stille kracht van een geheimzinnig kunnen en weten vereerd, dat hem een invloed geeft op transcendentale machten ; Çiva zelfs, de altijd moordende, zal op zijn offer welwillend neerzien en de rampen zaaiende handen zullen niet worden opgeheven maar roerloos nederliggen in zijn schoot.

AANTEEKENINGEN :

Bodhisattva d.i. p'ou-sa in 't chineesch ; 't zijn wordende Buddhas ; zij hebben nog slechts eene incarnatie te ondergaan, maar verlangen deze niet uit liefde tot de wezens, hunne medeschepselen die zij behulpzaam zijn opweg naar „Nirwana", want eenmaal Buddha geworden zijn zij werkeloos. Het schijnt me ook 't zelfde idee als de „i-wang-loe" d.i. die nog maar eens moet herboren worden — der Chineezen.

Taras schijnen vrouwelijke kracht, vruchtbaarheid voor te stellen, de thibetaansche vertaling geeft ons begrip „redden" weer dus : redsters. Ik zou ze vrouwelijke bodhisattvas noemen. Er zijn vijf taras bekend : de witte — roode — groene — gele en blauwe tara. Er heerscht hier enorme verwarring van begrippen en van personen die ze moeten voorstellen.

Ami-Ahaba deze „buddha" is dezelfde als de Chineesche : A-mi-ta-mo-Fouo een der „drie parels" (San-pas) ; de 2 anderen zijn : Cakyamuni d.i. Chan-kia-mou-ni-Fouo en Maitrcya d.i. Mi-lei-Fouo.

Het paradijs van Amithaba wordt in den Chineeschen tekst „de hoogte van de lotusbloem" genoemd, d.i. lien-hoa-t'ai. De lotus is het symbool der vruchtbaarheid ; de perzik van de onsterfelijkheid.

De Amithaba-cultus is het Amidisme dat volgens eenige indianisten door mahayanistische buddhisten overgenomen werd uit een niet-indische bron (Mazellisme) ; volgens anderen heeft deze cultus zich geleidelijk ontwikkeld uit het mahayanistische idee van altruisme.

Het primitieve buddhisme heeft de „*hinajana*" d.i. „de kleine wagen, het kleine hulpmiddel", tot leerstelling ; daar is ieder uitsluitend geoccupeerd met eigen heil om tot het Nirwana te komen — egoïstisch dus in opzet. Eene hervorming hiervan in altruïstischen zin is de „*mahagana*" d.i. „de groote wagen, het groote hulpmiddel" een leer die aanspoort alle wezens te helpen tot nirwana te komen.

A. G. M. POPELIER,
Bisschop-Hamerhuis, Utrecht. Missionaris van Scheut.

CHINA AAN CHRISTUS.

Dom Chautard, abt van het Trappistenklooster te Sept-Fons verhaalt in zijn heerlijk boekje : *L'âme de tout apostolat*, hoe de Apostolische vicaris van Peking alle hefboomen in beweging zette om in zijn vicariaat een stichting van Trappisten te verkrijgen. Door hun leven van gebed, boetvaardigheid en versterving wilde hij Gods zegen over zijn ruim arbeidsveld afsmeeken. Geenszins zat de bedoeling voor, hen voor de missioneering te gebruiken. De cisterciënser monnik zou de echte vertegenwoordiger der „Ecclesia orans" blijven ; als een andere Mozes zou hij den berg van beschouwing en gebed bestijgen, terwijl zij, de missionarissen, in de vlakte afdaalden, sterk en vol bewuste kracht de sikkels scherpend voor den onmetelijken Zielenooogst. Hij richtte zijn aanvrage tot Dom Jérôme Guenot, alsdan abt van Sept-Fons en vicaris generaal der Observantie van de Rancé. Na enkele pourparlers werd tot een stichting besloten, die in 1883 te Yang-Kia-ping in het district Chi, vicariaat van Peking tot stand kwam. Dom Sébastien Wyart, na de fusie der drie Observanties in 1893, eerste generaal van de Orde der Hervormde Cisterciënsers heeft als abt van Sept-Fons met liefdevolle bezorgdheid de ontwikkeling van zijn nieuw dochterhuis gevolgd.

De Apostolische Vicaris zag zijne hooge verwachtingen niet teleurgesteld. Zichtbaar door de Voorzienigheid begunstigd, werd het eenvoudig kloosterke, schuilend in een diepe, vruchtbare vallei, omgeven en bewaakt door steile, dreigende bergen, een brandpunt van inwendig leven en religieuze volmaaktheid. Spoedig tot abdij verheven groeide het ledental zeer snel aan en het telt nu tachtig religieuzen. Het streng-ascetische leven der Trappisten werkte als

een spoorslag op de missionarissen, die binnen de vredige kloostermuren vaak nieuwe bezieling, nieuwen dadendrang kwamen zoeken voor hun zwaar en opofferend apostel-leven. Alban Stolz zegt ergens, dat een bezoek aan een Trappistenklooster dieper op de zielen inwerkt dan de schitterendste preek. Dit ondervonden nieuwbekeerden en heidenen, als ze levendig getroffen of diep ontroerd deze stille, zwijgzame monniken met hun wijdplooiende kovels en zachtruischenden reciteer-zang bewonderden. Talrijke inlandsche postulanten kwamen dan ook schuchter aan de kloosterpoort aankloppen om, dat verdienstvol leven deelend, de bekeering hunner arme landgenooten te verhaasten.

De tegenwoordige abt Dom Louis Brun, die het door zijn voorganger, Dom Maurus, gestichte werk overnam, draagt onder 't witte cisterciënser habijt het hart van een missionaris, van een apostel. Levendig werd hem bewust de waarheid van Christus' woord: de oogst is groot maar klein zijn de arbeiders in getal. Wat beteekenen 2 millioen op een bevolking van 400 millioen? Als zijn geestesoog ronddwaalde over de wiegelende, goudgele korenvelden, die door de broeizon heet gestoofd, vol spanning verbeidden het feestelijke uur des oogstes, treurde stille weemoed in hem om weidsche graanschuren, die telken jare leeg bleven. Het strikt-contemplatief karakter zijner Orde verbood hem, actief deel te nemen aan het werk der missionarissen. Eén weg lag voor hem afgebakend: de weg des gebeds. Het woord van den Apostel der heidenen: Deus incrementum dedit, werd zijn werkprogram, de voedende kracht van zijn idealisme. Wat vermag de missionaris zonder het gebed? Wie zal het zaad, dat hij uitstrooide, doen ontkiemen, opgroeien en wasdom geven tot volle rijpheid, als God den Zaaier niet zegent, maar zich terugtrekt?

Niet zoo spoedig had zijn plan vaste vormen aangenomen. Een groote bemoediging voor hem waren de blijken van hooge instemming met zijn loffelijk streven, die tot uiting kwam in een brief door het generaal kapittel van 1921 aan de geheele Orde gericht. Meegaande met de tijdsstrevingen en met den hartewensch van Paus Benedictus XV, z.g. werd de dwingende noodzakelijkheid voor den beschouwenden monnik beklemtoond om door een hoog opgevoerde gebedsactie werkend deel te nemen aan de uitbreiding van het Godsrijk op aarde.

Na rijp beraad werd dan eindelijk tot de oprichting van een gebedenverbond besloten. Dit genootschap noemt zich: „Het godvruchtig werk van gebeden en missen ter eere van de Onbevlekte Ontvangenis van Maria voor de bekeering der heidenen in China, Japan en omliggende landen."

In de audiëntie van 26 Juni 1923 gewaardigde zich Paus Pius XI op verzoek van den Kardinaal Prefect van de H. Congregatie van het Concilie, de gewijzigde statuten goed te keuren. Zij luiden als volgt:

1e. De generale abt van de Orde der Hervormde Cisterciënsers (Trappisten) is de hoofddirecteur van het werk;

2e. De hoofdzetel is verplaatst naar Citeaux, het moederhuis der geheele Orde;

3e. Alle overige mannen- en vrouwenkloosters der Orde zijn bijzetels van het genootschap, terwijl de abten, oversten en aalmoezeniers der zusters zelateurs zijn;

4e. De generale abt heeft de bevoegdheid, overal waar hij het nuttig zal oordeelen, bijzetels op te richten en zelateurs aan te stellen.

De verplichtingen der leden bestaan alleen in de inschrijving op het register van het werk en in het jaarlijks lezen of doen lezen eener H. Mis of in 12 H. Communies, op te dragen, tot intentie van het genootschap.

Op verzoek van den Kardinaal Groot-Poenitentiarius heeft Zijne Heiligheid op 6 April 1923 aan de leden dezer instelling talrijke gunsten verleend.

I. *Een volle aflaat* te verdienen onder de gewone voorwaarden:

1) Als het H. Sacrament is uitgesteld met toestemming van den Ordinarius loci om de bekeering te verkrijgen van de heidenen in China, Japan en omliggende landen en men er een bezoek aan brengt van tenminste twintig minuten.

2) Op de volgende feestdagen: a) Kerstmis, Besnijdenis des Heeren, Driekoningen, Paschen, Hemelvaart, Sacramentsdag; b) Onbevlekte Ontvangenis, O. L. Vrouw Geboorte, Boodschap, Lichtmis en Ten-Hemelopneming; c) Geboorte van Sint Johannes Baptist; d) Sint Joseph en op de Solemniteit van zijn feest; e) op de feestdagen van al de apostelen; f) St. Franciscus Xaverius, St. Benedictus, S. Bernardus, S. Dominicus en S. Franciscus van Assisië.

3) Op al de dagen dat men communiceert tot intentie van het genootschap.

II. Een aflaat van zeven jaren en zeven quadragenen telken male.

1) dat men met dezelfde intentie de H. Mis bijwoont, of, zoo men priester is, voor deze intentie bidt bij het „Memento vivorum".

2) dat men een kloosterkerk van de Orde der Hervormde Cisterciënsers bezoekt en daar tot intentie van het genootschap bidt.

Priester-leden hebben de volgende volmachten en voorrechten verkregen :

I. Facultas benedicendi, de consensu saltem rationabiliter praesumpto Ordinarii loci in quo facultas exercetur :

1) Extra Urbem, unico Crucis Signo, Coronas, Rosaria, Cruces, Crucifixos, sacra Numismata et parvas Statuas eisque applicandi indulgentias „Apostolicas", in Actorum Apostolicae Sedis commentario officiali sub die 17 februarii 1922 descriptas.

2) Unico Crucis Signo, Coronas precatorias juxta typum Coronarum S.S. Rosarii B. M. Virginis confectas, cum applicatione Indulgentiarum vulgo p.p. Crucigerorum.

3) Ritu ab Ecclesia praescripto, Cingulum S. Joseph Sponsi Deiparae Virginis.

4) Et imponendi, etiam adhibita unica formula, Scapularia S.S. Trinitatis, Passionis, B. M. V. de Monte Carmelo, Immaculatae Conceptionis et Septem-Dolorum.

II. Indultum personale altaris privilegiati, quater in hebdomada, dummodo ipsi sacerdotes simile indultum pro alia die non obtinuerint.

Een werk als dit behoeft geen aanbeveling. Waar er zooveel Missie-werken zijn voor geldelijke ondersteuning, heeft dit gebedenverbond volle bestaansrechten ; een tegenovergestelde zienswijze zou een eigenaardige opvatting toonen van het bekeeringsproces. Ja, het geniet zelfs een zekere prioriteit, daar het zoo ongemeen geschikt is, om in den missionaris het bewustzijn te verlevendigen, dat hij zelf niet de hoofdrol speelt als overbrenger der doopgenade, maar dat er aan Gods zegen alles gelegen is. Doordrongen van deze fundamenteele waarheid zal hij in blinden ijver en in onevenwichtige liefde niet allen willen omvatten en zich zelven buitensluiten, missionaris willen zijn voor anderen en zijn eigen ziel vergeten. Het zal hem opvoeren tot een breed ontwikkeld inwendig leven, zich uitend in een door hoogere bezieling gedragen apostolaat. Want contemplatie en actie vormen twee niet te scheiden begrippen : als meeldraad en stamper moeten ze in één bloemkelk naast elkaar opbloeien.

Moge dit werk, dat nog in zijn wiege-tijd staat, zich ontwikkelen tot een grootsche stichting, om veel nut af te werpen voor de kerstening dier heidensche landen.

Tegelen. FR. HIERONYMUS, O.C.R.

CHINEESCHE TAAL-KWESTIE.

Naar aanleiding van een artikel over de Chincesche taal *), wilde ik U schrijven hoe ik er over denk.

Vooreerst de gesproken taal. Dan zou men niet zoozeer moeten spreken van taal, als wel van *talen*; of tenminste van sterk verschillende dialecten, en daarmede heeft de Chineesche boer net zoo goed last als de Europeaan. Om alleen in ons vicariaat te blijven. De boeren van Bu hiang verstaan die van Suan fou niet: verder tusschen Hungtung, Sitcheou, Tchaohien etc. is het precies hetzelfde. Een Chinees die meer gereisd heeft zal er minder last van hebben, maar onze boeren verstaan precies hun dialect, en niets anders. Met de vrouwen is het nog erger. — Zelfs is er in Sitcheou een streek waar de vrouwen er een eigen dieventaaltje op na houden, en er zijn zelfs vrouwen die niets anders verstaan. — Het sterkste staaltje dat ik mede gemaakt heb is het volgende. Diep in de bergen werd ik geroepen voor een bediening, daar woonden twee huishoudens, Christenen, ongeveer tien minuten gaans van elkaar verwijderd. Toen ik den zieke bediend had was het al laat en kon ik niet meer terug. — Moeder de vrouw deed al het mogelijke om het mij zoo makkelijk mogelijk te maken, maar verstond me niet: Ik had haar echter iets noodzakelijks te vragen, en daarom liet ik mijn knecht voor tolk spelen. — Zij verstond mijn knecht ook niet. — Gelukkig was haar „buurman" naar den zieke komen kijken, die werd te hulp geroepen, maar .... ze verstond buurman ook niet. 'k Heb dikwijls gedacht, 't is nog een graadje erger dan in Holland op de gehuchtjes op de heide. — Als men niet precies hun taaltje spreekt, dan verstaan de eenvoudige menschen ze niet. — Hoe dikwijls kan men in Holland hooren: „De pater heeft mooi gepreekt, maar erg geleerd".

---

1) Het Missiewerk, Februari 1923.

Deze moeilijkheid blijft bestaan ook, al zou men 10.000 letters van het Chineesche alphabeth kunnen opzeggen.

Als een Europeaan Chineesch leert dan zal men bijna altijd aan zijn uitspraak kunnen hooren, dat hij een uitlander is, evengoed als men dikwijls in Holland nog na jaren den Fries, den Brabander, of den Amsterdammer kan onderkennen, ook al spreken zij correct Hollandsch.

Onze Christenen behooren over 't algemeen tot de armen. — Juist de armen worden het gauwste Roomsch ; 't is er mede als in de eerste tijden van het Christendom, — Toen stond het Christendom immers bekend als de godsdienst der slaven.

Daarom komt bij de moeilijkheid door P. Schmid aangegeven nog de moeilijkheid der verstaanbaarheid, en 't is een troost voor ons Europeanen, zij het dan ook een schrale, dat onze Chineesche priesters er ook min of meer aan laboreeren. — Dat komt zeker niet, omdat zij de taal niet machtig zijn, maar door de weinige ontwikkeling der hoorders. Om deze reden ook geloof ik ('t is maar een opinie van mij) dat het nog zoo zeker niet is, dat de studie der letterteekens persé bevorderlijk is voor de goede verstaanbaarheid : tenminste ik ken in ons vicariaat eenige Chineesche priesters, die bolleboozen zijn in de Chineesche letteren; en toch verstaan de Chineesche boeren hun preeken betrekkelijk slecht, ik geloof, dat het ook mede daardoor komt, dat het te „geleerd" voor hen is.

Nu over de letterteekens. — Sinds we overal scholen hebben, kan onder de jongere Chineezen bijna iedere boer tenminste een beetje schrijven ; u begrijpt dus dat het al zoo wat is, als de Pater geen enkele letter kent.

Doch ook hierin zijn de tijden min of meer veranderd, ook al door de scholen. — Die echte ouderwetsche geleerden, die heel hun leven niets anders gedaan hadden als letters van buiten leeren, beginnen te verminderen. Het jonge geslacht moet op school behalve Chineesche letters ook Engelsch, rekenen, aardrijkskunde etc. leeren zoodat zij in de Chineesche letteren niet zoo sterk zijn, en ook niet kunnen zijn als de ouderen. — Om hun „gezicht" te redden verkondigen zij dan ook, dat de Chineesche letteren er tegenwoordig zoo erg niet op aankomen, — wat hen echter niet belet om voor een Europeaan den neus op te trekken, juist omdat deze zoo weinig letters kent.

Tengevolge van hun nationalen trots, zal een Europeaan ook geweldig veel letters moeten kennen vóór dat een Chinees wil toegeven dat hij goed beslagen is.

De Chineesche letters zijn een levensstudie, getuige de algemeene klacht der ouderen, dat, sinds op de scholen ook andere vakken gedoceerd worden, de jongeren geen letters meer kennen.

Sommige (ik voor mij zou haast durven zeggen heel veel) missionarissen, zijn wat hun karakter aangaat nu niet precies de meest geschikte menschen voor zoo'n langdurige en droge studie. — Iemand die niets liever doet dan studeeren zal niet gauw naar de missie gaan, waar hem, in plaats van een bibliotheek en studiezaal, een leven wacht van reizen en trekken. — Zoo iemand zal veel meer geneigd zijn om aan een hoogeschool z'n studiën te voltooien.

Is hij eenmaal in de missie, d.w.z. aan het reizen, ja dan wordt de moeilijkheid nog grooter. — Hetzelfde verschijnsel doet zich ook in Holland voor, ik heb ten minste nog nooit gehoord van een handelsreiziger, die doctoreerde.

Gaarne geef ik mijn opinie voor een betere, maar ik meen, dat het onmogelijk is, dat iemand die hier de zielzorg moet waarnemen, zich terzelfder tijd zoozeer in het Chineesch bekwaamt, dat de Chineezen werkelijk zullen toegeven dat hij een geleerde is.

Begaafd met een goed geheugen en een stalen volharding kan men het wel zoover brengen dat de Chinees toegeeft, dat de Pater niet weinig letters kent. — Maar de gestudeerde Chineezen zullen niet zoo vlot zijn met hun appreciatie, de grootste reden is: hun nationale trots.

Zeker geloof ik, dat een Europeaan, wanneer hij goede meesters heeft, en vrij is van andere bezigheden, het net zoo ver kan brengen in de Chineesche letteren als de Chineezen zelf, maar niet alle missies hebben volk genoeg om aan eenige paters te veroorloven niets anders te doen dan Chineesch te studeeren.

Zoo ziet men, dat de kwestie der taal niet zoo makkelijk is als men op het eerste gezicht zou denken.

En het euvel wordt wel verbeterd maar niet verholpen, doordat iedere missionaris in zijn vrijen tijd eenige honderden letters zou gaan leeren.

fr. SILVANUS VAN DEN BOSCH, O.F.M.
Miss. Apost. Z. Chansi.

OM EEN STATISTIEK NIET VERKEERD TE LEZEN. 1)

Missiewerk November l.l. bracht een statistiek waaruit moest blijken, dat het aantal Christenen in China vooral door bekeeringen en maar weinig door geboorten vooruitgaat. Als aanwas wordt er een totaal van 85.000 (53 vic.) aangegeven, waaronder 65.000 groote doopen (in 50 vic.). Voor 3 vic. die in 't eerste lid meer voorkomen wordt 4800 afgetrokken, zoodat 80.200 overblijven, boven de 65.000 groote doopen juist 15200 als overschot door doopen uit Christelijke families. 't Schijnt te sluiten gelijk 'n bus en toch is het onnauwkeurig.

Die onnauwkeurige berekening wordt verder als weerlegging uitgespeeld tegen Planchet, die geboorte-overschot hooger aanslaat en beweert, dat bij gunstige omstandigheden een christelijke dorpsbevolking in verloop van 20 jaren verdubbeld kan zijn. 't Is of door daartegen in te gaan en de balans een duw te geven de werkzaamheid van den missionaris wordt verdedigd tegen verkleining en dat is onjuist. De rekening gaat niet op.

1. Wanneer een heidensche familie zich bekeert, worden ouders en kinderen onder dezelfde categorie van groote doopen = christenen uit het heidendom. De sterfgevallen onder kinderen van deze categorie worden eventueel geboekt met die der andere christenkinderen. Daarvandaan lijkt totaal van kindersterfte vergeleken met aantal kleine doopen ongunstiger dan het is en wordt de invloed van groote doopen op de jaarlijksche toename overschat.

2. Onder de volwassen bekeerlingen zijn er velen, die laat of pas op het einde van hun leven gedoopt worden. Velen toonden te weinig ijver om in hun gezonde dagen tot het doopsel te worden toegelaten. Die gebrekkige stemming verklaart gedeeltelijk de onevenredigheid tusschen de lijst der catechumenen en het aantal groote doopen.

Verder zijn er nog de ziekenhuizen en inrichtingen, waar oude mannen en vrouwen worden opgenomen. Daar valt sterfdag met den doopdag saam of volgt er spoedig op. Ook wat van de sterfte

---

1) Van zeer geachte zijde werd ons onderstaande critiek gezonden. Wij stellen ons in deze geen partij, hopend, dat uit de wrijving der meeningen licht moge ontstaan. *Redactie.*

onder jonge christenmoeders is gezegd, zal voor de jonge vrouwen onder de nieuwbekeerden evenzeer moeten gelden.

Uit 1 en 2 volgt, dat vele groote doopen wel voor eeuwig het getal der zaligen in den hemel, maar slechts kort het getal christenen in een vicariaat vergrooten. Daarom gaat het niet aan het aantal groote doopen als zuiver toename te boeken en moet overschot uit geboorten in christelijke families hooger aangeslagen.

De opvatting, dat het tot eer van den missionaris zou strekken, als aanwas door geboorten maar weinig bevorderd werd, is onjuist. Door als oorzaak van gering geboorte-overschot te stellen groote kindersterfte en die weer te wijten aan schuldige zorgeloosheid der ouders, ontstaat een heel verkeerde indruk ten nadeele van den missionaris, die algemeen plichtverzuim niet voldoende te keer zou gaan of ten nadeele van het gehalte der christenen, die den hun voorgehouden plicht roekeloos zouden verwaarloozen. Daarvoor is geen grond. Zeker slechte behuizing, onvoldoende verwarming, gemis van goede geneeskundige hulp zijn oorzaak van het verlies van kinderlevens, die in gunstiger omstandigheden gered konden worden. Daar is armoede of onmogelijkheid, maar geen schuldige nalatigheid.

Overigens is het met die kindersterfte blijkens de statistiek zelf niet zoo vreeselijk gesteld, als de statisticus voorgeeft. Op een cijfer van 1258 geboorten maken 406 overleden kinderen nog geen derde, terwijl in Europa de kindersterfte in de eerste vijf levensjaren op ruim een derde geschat wordt en in de eerste 10 op 36 à 37 procent. Brengt men nog in rekening de omstandigheid boven onder 1 aangeduid, dan schijnt er geen reden om van buitengewone kindersterfte te spreken. Ook het cijfer der geboorten kan niet ongunstig heeten. In de statistiek wordt aangegeven een totaal van 1431 geboorten over 8 jaar bij een christenbevolking van 4256. De gegevens zijn niet al te scherp gescheiden, daar het overschot der geboorten van die 8 jaren in het bevolkingstotaal zijn begrepen, maar ook zoo nog geeft het 42, per duizend en per jaar.

In andere missies wijst vergelijking van aanwas met groote doopen duidelijk op hoog geboortecijfer. Zoo geeft de tabel in Missiewerk Augustus 1.1. 1)

1) Daar staat voor 1922 een aanwas van 86.000, terwijl de opgaven voor 9 missies met 262.000 christenen samen, wat de toename betreft, ontbreken. Bij 8 ervan is wel het aantal bekeeringen aangegeven.

Centr. Tche-li	(86.000)	aanwas	9060,	groote doopen	1881,	verschil	7179
Z. Tche-li	(36.000)	„	3739,	„	895,	„	2854
Honan N.	(18.000)	„	4978,	„	2719,	„	2259
Chan-tong N.	(42.000)	„	3778,	„	904,	„	2874
Swatow	(32.000)	„	1624,	„	439,	„	1185

Ook al zou toename eenigszins beïnvloed zijn door vestiging van christenen uit andere provincies, dan zal met aftrek van eenige honderden het overige dus verreweg het grootste deel te danken zijn aan overschot uit geboorten.

Bij den jeugdigen leeftijd, waarop het huwelijk gesloten wordt, en bij het algemeen verlangen naar een talrijke familie zal de uitspraak van Planchet niet zoo bevreemdend klinken, daar de gunstige omstandigheden d.w.z. een zekere welvaart verondersteld, alle huwbaren ook zoodra mogelijk tot het huwelijk overgaan.

DE

ROOMSCHE STUDENTEN-MISSIEBEWEGING.

De studenten missie-actie hier te lande is nog niet hare kinderjaren voorbij. Nog veel is er in haar wat een nadere afwerking of uitbouw behoeft. Het is ook allesbehalve gemakkelijk een missie-beweging onder studenten op een eenigszins vaste baan te leiden. Toch blijven we hier naar streven daar de ordening onzer beweging hare vruchtbaarheid zal verhoogen. Zeker, tevredenheid mag er zijn, als we dankbaar herdenken, de gelegenheid tot het organiseeren van cursussen, congressen, het verleenen van hulp bij missie-weken, maar één punt is er dat nog veel overleg vergt, dit is de lijn te volgen bij den gewonen gang van zaken in het dagelijksche leven tenminste het vereenigingsleven.

De methode „doen aan missie-actie" moge een goed begin zijn, ons streven moet verder reiken. Dat „doen aan missie-actie" moet geleidelijk groeien tot een eenheid met onze gansche levenshouding, moet worden een neiging des harten en een bepaalde geestesgesteldheid. Dit vergt een ernstig betrachten van onzen plicht als katholieken, bezittende dus het Ware Geloof nl. te zijn voorbeeld, drager van het Ware Licht tot meerdere eer van God.

Na de inslaande reden van I. Feber, onzen Uniesecretaris, te

Tilburg, werd op voorstel van ons medelid Frans Wijfels het volgende besluit aangenomen :

De Roomsche Studenten bijeen op de Interacademiale Missieconferentie te Tilburg in September 1923 verklaren dat zij wenschen dat de studentenactie en studentenvereenigingen niet slechts dienstbaar gemaakt blijven voor de hen wachtende, thans nog geldende doch wankele samenleving der academici in de Europeesche landen.

Maar dat zij met de studenten van alle ras, van alle taal en kleur de handen in elkaar slaan om in katholieken vrede — Pax Romana — op te bouwen het nieuwe aanschijn der wereld.

Dit besluit, in zijn algemeene termen, omvat een prachtig perspectief en het zou gerust de grondwet kunnen worden als we allen ernstig willen van een blijvende, krachtige bloeiende Missiebeweging onder de R. K. Academici in de eerste plaats.

Willen we nu ernstig medewerken aan het verwezenlijken van dat perspectief dan zal vooreerst nooit genoeg gegeven kunnen worden van onze talenten en gaven, van onzen persoon, en dit voor oogen hebbend wat Father Dr. Ahaus ons te Leiden nog eens inprentte: alles doen op Gods wijze en niet trachten het te doen op de onze. Aldus geraakt het eigen „ik" terecht van het tooneel. We gaan ons voelen als onderdeel van het groote orgaan der Missie: onze Moeder de H. Kerk; een onderdeel, dat te zorgen heeft, zijn gedeelte der taak goed te verrichten, want des te beter slaagt het geheel.

In bovenstaand besluit ligt heel wat aan consequenties in werken en daden, te veel om alles hier te bespreken, maar één puntje moge ik in 't kort aanstippen.

Voor onze missie-actie is er in onze nabijheid een mooi veld voor practische missie nl. onze niet katholieke collega's. Komen zij niet onder de allereersten in aanmerking voor onze studentenmissie. Nu reeds deelen wij met hen vele oogenblikken van ons studieleven en later zullen het onze vakbroeders zijn. Hoevelen zijn er niet onder hen die als 't ware wachten op het juiste woord, de tactvolle wenk, het vurig gebed onzerzijds, opdat zij deelachtig worden de gave van het H. Geloof. En is hun deze gave alsnog niet geschonken, wij hebben nog zooveel op te ruimen onder hen aan oude rommel van verkeerde opvattingen en voorstellingen aan-

gaande onzen Godsdienst. De tijden schijnen gunstig te zijn. In 't algemeen is het waar dat de aanname of beter het slagwoord: „Het Geloof is een overwonnen standpunt" al lang onder in de papiermand rust.

Velen zoeken, zoeken ernstig en vinden niet altijd de gewenschte steun of uitkomst. Aan ons te zorgen, dat zij, die ernstig zoeken, ter rechter tijd de veilige vriend in ons vinden; de vriend die helpen kan en helpen wil, als het er om gaat zielen gelukkig te maken door ze te brengen tot den Meester die zooveel aan ons onverdiend geschonken heeft. Wij zijn al te rijk aan Waarheid, aan zielsgeluk ook midden in het leed, om hen, onze medestudenten, niet te bedenken in onze missie. Deze tak onzer activiteit zal slechts onze belangstelling in de algemeene missie ten goede komen doordat wij in ons eigen leven beoefenen in den waren missiezin de gaven van hart en ziel. Aldus zullen we bereiken, in dit onderdeel, door ons voorbeeld en door de vruchten van onze missie de verwezenlijking van ons genomen besluit en zullen we een werk meer verricht hebben dat Gode aangenaam is.

BOEKENCENTRALES VOOR INLANDSCHE SEMINARIES.

Op aansporen van het Nationaal Bestuur van S. P. L. zijn in de Groot-Seminaries van de Nederlandsche Bisdommen centrales opgericht, voor het verzamelen van studieboeken voor de Inlandsche Seminaries. Deze boekenverzameling heeft ten doel, door onderlinge samenwerking, goede sorteeringen studieboeken te verkrijgen. Deze verzameling zal voorloopig beperkt blijven tot Fransche en Latijnsche meditatieboeken; Latijnsche Philosophie- en Theologieboeken, Bijbels en Bijbelverklaringen; goede Liturgische zangboeken; Fransche en Engelsche bloemlezingen.

Bij opruiming, schoonmaak, of erfenis houden de respectievelijke Groot-Seminaries zich dus aanbevolen. Zendingen te adresseeren aan de Missievereenigingen van de Diocesane Seminaries.

De Zeereerw. Heer A. Vingerhoets, Rector Lange Nieuwstr. 191, Tilburg, heeft de leiding en het toezicht over deze centrales. Aanvragen door Missieoversten enz. te richten aan dit adres:

A. VINGERHOETS, Rector,
Lange Nieuwstraat 191, Tilburg.

KATHOLISCHER MISSIONARE VERDIENSTE UM VÖLKERKUNDE UND RELIGIONSGESCHICHTE.

Auf der religionsgeschichtlich-ethnologischen Woche, die vom 6. bis 14. September 1922 in Tilburg 1) einen so glänzenden Verlauf genommen hat, sprach in einem der Abendvorträge, die für ein breiteres Publikum bestimmt waren, P. Brou über die Verdienste, welche die Missionare um die Völkerkunde und die Religionsgeschichte sich erworben haben. Leider konnte dieser, wie die meisten der Abendvorträge in den soeben erschienenen Bericht der Tilburger Tagung nicht aufgenommen werden. Allerdings wäre es ja auch unmöglich, in dem Rahmen eines Vortrages oder eines Aufsatzes die ungeheuren Verdienste aufzuführen, welche katholische Missionare aller Länder und aller Jahrhunderte bis auf unsere Tage sich um die Religionsgeschichte und um die Völkerkunde erworben haben.

Wer die Berichte der drei bisherigen Tagungen der Semaine d' Ethnologie religieuse liest, wer die ethnologische und die religionsgeschichtliche Literatur und die Probleme dieser Wissenschaften kennt, der weiss, dass wenige so berufen sind, für diese Wissenschaften Beobachtungen zu machen und zu sammeln als gerade die Missionare; denn sie sind dazu besonders befähigt, sowohl durch ihre selbstlose Liebe zu den Primitiven, durch ihr religiöses Interesse als auch dadurch, dass sie längere Zeit bei den Eingeborenen verweilen im Gegensatz zu den meist kurzen Besuchen weltlicher Forschungsreisender, dass sie die Sprache der Eingeborenen genauer kennen und dass es ihnen durch ihr selbstloses Wirken gelingt, in den meisten Fällen das Vertrauen der Eingeborenen zu gewinnen. Wenn so Ethnologie und Religionsgeschichte den Missionaren viel verdanken, so haben sie aber auch ihrerseits den Missionaren etwas zu geben; Schärfung des Auges für die Probleme und Aufgaben ethnologischer und religionsgeschichtlicher Forschung, Schulung in der Technik der Beobachtung, Hinweis auf die Fehler, die von anderen Forschern, meist zu gunsten ihrer falschen evolutionistischen Anschauungen über soziale und religiöse Entwicklung der Naturvölker, in der Beobachtung und Deutung des Beobachteten gemacht wurden;

---

1) Semaine d'Ethnologie Religieuse. Compte-rendu analytique de la 3e session, tenue à Tilbourg. 8° 489 Seiten. Maison St. Augustin, Enghien (Belg.) und Missionshaus St. Gabriel, Mödling bei Wien. 1923.

denn nur der ethnologisch geschulte Missionar wird imstande sein, in vollem Umfang sachkundige Beobachtung, ohne Vernachlässigung seiner Missionsarbeit, zu machen. Aber auch die eigentliche Missionsarbeit wird erleichtert und gefördert, wenn der Missionar genügend durch ethnologische Schulung die geistige und kulturelle Eigenart der ihm zugewiesenen Eingeborenen kennt.

Wenn im folgenden auf die Bedeutung einiger Missionare aus dem 16., 17. und 18. Jahrhundert und zwar aus der Gesellschaft Jesu für Religionsgeschichte und Ethnologie hingewiesen wird, so erklärt sich die Beschränkung in diesem Aufsatze damit, dass zwei eben erschienene Werke die Verdienste dieser Missionare in ethnologischer Hinsicht besonders hervorheben. Dabei wird aber der Wunsch rege, es möge verdienten Missionaren aller Genossenschaften und aller Jahrhunderte, der Vergangenheit und der Gegenwart, das literarische Ehrendenkmal gesetzt werden.

Das eine Werk: „Shin-Tô, der Weg der Götter in Japan"1) ist dem hl. Franziskus Xaverius und seinen Ordensbrüdern, die jetzt an der katholischen Hochschule in Japan wirken, von dem Verfasser, P. Georg Schurhammer S.J. gewidmet. Es stellt den Shintoismus, die alte nationale Religion Japans dar, und zwar auf Grund der gedruckten und ungedruckten Berichte der japanischen Jesuitenmissionäre des 16. und 17. Jahrhunderts. Das Denkmal, das in diesem Werke dem hl. Franziskus Xaverius, der 1549 als erster christlicher Glaubensbote in Japan landete, und den nach ihm wirkenden Missionaren P. Schurhammer gesetzt hat, ist wirklich glänzend. Mit aller Sorgfalt hat er in den Archiven und Bibliotheken die Berichte, gedruckte und ungedruckte, die von den Missionaren, welche die Arbeit des hl. Franz Xaver aufnahmen und fortsetzten, verfasst oder veranlasst waren, gesammelt und aus ihnen die Nachrichten über den Shintoismus herausgelesen und in fleissigster Mosaikarbeit zu einem Gesamtbilde der alten Nationalreligion Japans vereinigt. Zu der Zeit, als die Missionare in Japan ankamen, hatte seit langer Zeit der Buddhismus, der von China her in Japan eingedrungen war, den Shintoismus überwuchert. Diese beiden, in ihrem Wesen einander so fremden Reli-

1) Shin-Tô, der Weg der Götter in Japan, von Georg Schurhammer S.J. Mit 102 Abbildungen im Text und 12 farbigen Tafeln. 210 Seiten 4°. Verlag Kurt Schroeder, Bonn-Leipzig. 1923.

gionen waren, besonders durch das Bemühen einiger gelehrter Männer wie Dengyô Daishi († 822) und vor allem Kôbô Daishi († 834), zu einem einzigen religiösen System, dem Sannô Shintô bzw. Ryôbu Shintô, zusammengeschmolzen worden. Man fasste die alten Shintô-Götter als Inkarnationen Buddhas auf, und in den Miya, den Shintô-Tempeln, wie in den Tera, den buddhistischen Tempeln, standen friedlich Kami (shintoistische Götter) und Hotoke (buddhistische Gottheiten) neben einander. Jene Missionare, die im 16. und 17. Jahrhundert nach Japan kamen, lebten und wirkten vor allem an den Hauptmittelpunkten des Buddhismus. Ihre Berichte über den Shintoismus sind mehr gelegentlich und kurz. Aber was sie berichten, ist wertvoll und von P. Schurhammer mit Genauigkeit gesammelt und mit den übrigen Quellen und den wissenschaftlichen Darstellungen der Shintô-Religion verglichen, geordnet und kommentiert, so dass seine Arbeit sowohl eine Darstellung des Shintoismus nach allen seinen verschiedenen Seiten, als auch ein Beweis für die Genauigkeit und Sorgfalt der Missionsberichte jener Zeit ist.

Aber nicht nur in der treuen Sorgfalt des Inhalts liegt der Wert dieser Publikation. Die Darstellung von P. Schurhammer, die in deutscher Sprache mit genau gegenüberstehender englischer Uebersetzung abgefasst ist, ist von 102 Abbildungen im Text und 12 grossen farbigen Tafeln in überraschend feiner Ausführung begleitet, die den Quartband, den der Verleger dankenswerter Weise so vornehm ausgestattet hat, zu einem Prachtwerke ersten Ranges über die japanische Religion gestalten. Die Bilder geben die Tempel, Heiligtümer, Priester und religiösen Handlungen wieder und sind in einem Anhang von P. Schurhammer erklärt, so dass der gesamte Band, Text und Bilder, von denen die farbigen Tafeln wahre Meisterwerke der Illustration sind, die fremdartige Welt des Shintoismus dem Leser erschliesst. Das mythologische Zeitalter des Shintoismus, die Shintôgötter der historischen Zeit, die Götter des Ryôbu Shintô, die Naturvergötterung im Shintoismus, die Verehrung des Mikado, Shintô-Kult und Shintô-Ethik: alle diese Gegenstände sind gründlich behandelt. Interessant ist P. Schurhammers Hinweis (auf S. 125 in dem Abschnitt über den Kult des Mikado), dass ein moderner Japaner, G. Kato, der Assistenz-Professor für vergleichende Religionswissenschaft an der

kaiserlichen Universität von Tokyo ist und 1919 ein Werk über den Shintoismus herausgegeben hat, als moderne Ansicht behauptet, der Mikado-Kult sei die Seele, das innerste Wesen des Shintoismus, während P. Schurhammer nachweisen kann, dass dieses nicht auf den älteren Shintoismus passt. Man darf sich jetzt schon auf den Band über den Buddhismus freuen, den derselbe Verfasser in gleicher Ausstattung auf Grund derselben alten Missionsberichte in Aussicht stellt.

Ein in der äusseren Form nicht so glänzendes, aber nicht weniger ehrenvolles Denkmal ist in einem anderen Werke jenen Missionaren zuteil geworden, die im 17. und 18. Jahrhundert in Nord-Amerika, speciell in Canada neben eifrigster Missionstätigkeit ethnologische Studien betrieben haben. Seinem Werke : L'Ethnologie Religieuse (Introduction a l'étude comparée des religions primitives. 1923. Paris, Bloud et Gay. 284 Seiten in 8°) hat Prof. A. Bros ein Kapitel mit der Ueberschrift : Missionare als Beobachter (S. 119 ff.) eingefügt, in dem er gerade auf die Verdienste dieser canadischen Missionare für die Völkerkunde und die Kenntnis der primitiven Religionen hinweist. Wie Canada von den Franzosen kolonisiert wurde, so wurde es auch von französichen Missionaren, und zwar hauptsächlich von Jesuiten bekehrt und erforscht. Es waren eifrige Missionare ; sie besassen aber eine gründliche humanistische Bildung, die damals auch die Kenntnis der nichtchristlichen Religionen in sich schloss, und so waren sie befähigt, ethnologische Forschungen zu machen. Bros nennt vor allem die PP. Lejeune, Lafiteau und Charlevoix.

P. Lejeune (1592—1664), der von 1632 bis 1650 in Canada lebte und in seinen Reiseberichten besonders über die Algonkin-Stämme handelt, war durch und durch Missionar. 1633 stellte er ein Programm für den Missionar auf : allen soll er alles werden. 1637 entwirft er auch eine Instruktion für die Vorbildung der Missionare. Als bezeichnend hebt Bros hervor, dass er fordert, der Missionar müsse mit den Wilden alles teilen und ihre Sprache genau kennen, um imstande zu sein, richtige Beobachtungen zu machen. P. Lejeune schildert die guten und die schlechten Charaktereigenschaften der Huronen ; er beschreibt den Totemismus, wie er ihn am grossen St. Lorenzstrom gefunden hat, den Bärenkult, den Animismus. Bedeutsam ist es, dass er nicht nur den religiösen

Gebräuchen, so z. B. dem Brauch der doppelten Bestattung, sondern auch der Mythologie der Huronenstämme seine Aufmerksamkeit schenkt.

Ein Jahrhundert später wirkte in Canada P. Lafiteau, den man den Begründer der ethnologischen Methode genannt hat. 1712 bis 1727 ist sein erster Aufenthalt in Canada. Er übt das Vergleichen in der Ethnologie, und da er das klassische Altertum genau kennt, so begnügt er sich nicht damit, objektiv und exakt die ethnologisch merkwürdigen Erscheinungen bei den Primitiven festzustellen, mit denen er zu tun hat, sondern er vergleicht sie auch mit den entsprechenden Gebräuchen, die von den Völkern des klassischen Altertums bekannt sind 1). Er will die einen durch die anderen wechselseitig erklären. P. Lafiteau will aber nicht nur Analogien aufstellen, er will — und man könnte fast sagen, dass er in einem gewissen Sinn die kulturhistorische Methode vorwegnimmt — die Ursachen dieser Analogien bestimmen, ob sich zwischen ihnen geographische, historische Beziehungen, Wanderungen finden. Als Beweise für solche Beziehungen lässt er aber nur solche gelten, die er „distinktive und charakteristische" Züge nennt, ganz specielle und weniger bekannte Züge, durch welche die Annahme einer spontanen ähnlichen Entstehung unmöglich gemacht wird. Diese seine Methode wendet P. Latifeau auf die Couvade an; Spuren von ihr fand er in Spanien, Korsika, Japan, Asien. Er erklärte sie als eine Busse, welche sich die Väter auferlegen, um die Erbsünde zu sühnen, während P. Dobrizhoffer (1717—1791), der unter den Stämmen des Gran Chaco, besonders bei den Abiponen und in den nördlichen Guarani-Reduktionen-wirkte und durch sein völkerkundlich äusserst wertvolles Werk über die Geschichte der Abiponen berühmt ist, die Couvade aus der sympathetischen Magie erklärt, damit das Kind nicht Schaden leide. P. Lafiteau bemühte sich auch, wie Prof. Bros weiter ausführt, die Gründe aufzudecken, warum die Uroffenbarung bei den Primitiven sich in solch entstellter Gestalt findet. Er weiss aber, dass ein Einzelner nicht genügt, um das ethnologische Material zu sammeln und zu kennen und zu verarbeiten; er fühlt sicher, dass seinen Aufstellungen manches Hypothetische anhaftet, und

1) Ueber seine Methode siehe Semaine d'Ethnologie religieuse, IIIe Session, Seite 8, 60.

er ersehnt den Fortschritt, den andere für die ethnologische Wissenschaft bringen sollen. Eine Bemerkung von Prof. Bros verdient noch ein besonderes Interesse, nämlich dass die französischen Enzyklopädisten den P. Lafiteau wohl verspotteten, dass sie aber seine Schriften benützten und ausschrieben, ohne ihn zu citieren.

Bekannter noch waren die ethnographischen Arbeiten über Amerika des P. Charlevoix (1682—1761), dessen Verdienste um Völkerkunde und Kenntnis der primitiven Religionen Prof. Bros ebenfalls sehr hoch wertet (S. 136 ff.). P. Charlevoix, von dem ausdrücklich hervorgehoben wird, dass er alle ihm zugänglichen Quellen über Amerika las, berichtet ausgezeichnet über die nordamerikanischen Totengebräuche, so auch über das doppelte Begräbnis.

Was diese beiden Publikationen der jüngsten Zeit so deutlich ans Licht stellen, das ist die Tatsache von der besonderen Geeignetheit der Missionare zur ethnologischen und religionswissenschaftlichen Beobachtung, aber auch die andere Tatsache, dass die in dieser Abhandlung erwähnten Missionare eine gründliche Bildung, man dürfte fast sagen ethnologische Ausbildung besassen, wie sie für ihre Zeit kaum besser möglich war. Es ist dies ein neuer Beitrag zu der auf den bisherigen Tagungen der ethnologisch-religionsgeschichtlichen Woche (Löwen 1912 und 1913, Tilburg 1922) aus berufenem Munde öfters wiederholten und heute immer weiter vordringenden Erkenntnis, dass der Missionar ohne genügende zweckentsprechende ethnologische Schulung nicht in sein Arbeitsfeld gesandt werden soll. Es dürfte auch immer klarer werden, dass die Missionswissenschaft, wenn sie die so eng mit ihr in Beziehung stehenden Wissenschaften der Ethnologie in ihrer neuen Gestaltung und der damit sich erneuernden Wissenschaft von den primitiven Religionen nicht eifrig heranzieht und pflegt und gleichsam als eines ihrer Fundamente betrachtet, zu einem glücklichen, auch der Apologetik dienlichen Fortschritt nicht gelangen, vor allem auch der praktischen Schulung der Missionare nicht genügend dienen kann.

Bonn. Dr. FRIEDRICH ANDRES.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

OOST-INDIË.

Het verschijnen der verschillende jaarverslagen 1922—'23, door ons koloniaal-missietijdschrift ,,Onze Missiën in Oost- en West" handig in één aflevering verzameld, stelt ons in staat een kort algemeen overzicht te geven van den stand der missioneering in onze koloniën, en de feiten, die te vermelden vallen, beter te waardeeren, vooral als wij daarbij rekening houden met de Maasbode van 6 December, waar P. J. de koloniale Missies voor 20 jaar en nu vergeleek.

Over 1902 bedroeg het zielental der R. K. bevolking in geheel Indië: Europeanen (burgers) 17,886, Europeanen (militairen) 6,517, Chineezen 703, Inlanders 26,358.

De Chineezen vond men meest te Medan (165), Singkawang (171) en Soengeislan (Banka) 177.

De R. K. Inlanders waren aldus verspreid: Java 513, Sumatra 428 (bijna geheel in de Pasoemah-landen), Celebes 6605 (bijna geheel in de Minahassa), Flores 15,771, Timor 1922, Kei-eilanden 1118.

Toen vormde de missie nog maar één enkel vicariaat, toevertrouwd aan de zorgen der paters Jesuieten uit Nederland. De deelgenooten in hun arbeid waren de broeders van Oudenbosch, de zusters Ursulinen van Vught en Halfweg, de zusters Franciscanessen van Heithuijzen en de zusters van Tilburg.

Nu mogen wij ons overzicht indeelen naar verschillende kerkdistricten, die de kiem van verdere verdeeling, dus van groei, reeds in zich dragen.

JAVA. — Wij mogen dit overzicht openen met het gelukkige bericht, dat Java een **nieuwen Apostolischen Vicaris** ontving in Mgr. Antonius van Velsen S.J. Geboren te Haarlem: 1865, in de Sociëteit getreden in 1885 en priester gewijd in 1895, verblijft hij reeds sinds 1897 in Indië. Het grootste en meest belangrijke deel van zijn arbeid verrichtte hij te Tomohon op Celebes, waar hij de kweekschool voor onderwijzers op hoog peil bracht, en met veel tact en inspanning de erkenning der zusterscholen verkreeg. Om zijn verdiensten voor het onderwijs werd hij onderscheiden met het ridderkruis van Oranje-Nassau.

Na de overdracht van Tomohon aan Mgr. Vesters werd hij pastoor-directeur van het St. Vincentius-gesticht te Buitenzorg.

Moge Gods zegen rusten op zijn bisschoppelijken arbeid!

Java, met zijn 14 hoofdstaties en 35349 katholieken, ziet in Midden-Java geleidelijk aan een Javaansche Christenheid ontstaan; van Moentilan uit begonnen en vandaar uit nog steeds voorzien van goed-geschoolde christelijke leerkrachten, is het centrum der oplevende christenheid zich in de oude sultanstad Djocja aan het vormen; van de 483 bekeeringen telde Djocja er 163 of 1/3. Naast Moentilan begint nu ook Ambarawa zijn christen-onderwijzers te zenden en leidt Mendoet Christen-Javaansche vrouwen op. De opleiding van een eigen clerus steunt nog op het Moentilaansche-College, maar zal straks zelfstandig staan, als het gelukt naast het Djocja'sche Jesuiten-noviciaat een formeel seminarie voor een eigen seculieren clerus te openen.

Het oogenblik, waarop de eerste Javaansche priesters zullen offeren voor hun eigen volk, begint in het verschiet te komen: de twee oudste Javaansche Jesuieten-fraters Franciscus Satiman en Petrus Darmasepoetra, die eenige jaren werkzaam zijn geweest aan de Kweek- en Normaalschool te Moentilan, verblijven thans in het Jesuieten-College te Maastricht om daar den theologischen cursus te volgen. Na een jaar of vijf zullen ze als priester naar Java terugkeeren.

Ook de vorming van inlandsche vrouwelijke religieuzen wordt op Java-zelf ter hand genomen: de Zusters Franciscanessen van Heithuyzen zullen met 1 Juni 1924 het Noviciaat voor *Javaansche* meisjes openen te Semarang: twee Nederl. novicen der Zusters gaan mee naar Java. Francisca Soekénè, die reeds in Nederl. als postulante was ingetreden, en een ander Javaansch meisje zullen de eerste kweekelingen zijn.

En daarnaast groeit het heele Roomsche leven veel-belovend uit. Den staat der scholen zagen we reeds in ons vorig nummer: alles te samen tellen de 47 verschillende missiescholen 5375 Javaansche leerlingen.

De Roomsche actie onder de Javanen komt op: op den 22 en 23 September te Bandoeng gehouden Katholieken Partijdag waren aanwezig afgevaardigden der aangesloten Katholieke vereenigingen voor Politieke Actie te Batavia, Buitenzorg, Soekaboemi, Bandoeng, Djokja, Soerabaja en Medan (Semarang en Magalang waren verhinderd), en de 22e was, zij het niet officieel, *eveneens aanwezig een vertegenwoordiger der pasopgerichte Katholieke Javanenvereeniging* voor politieke actie. Reeds bezit de Volksraad een katholiek-Javaansch lid Robertus Winohosastra.

Van de actie onder de Javaansche vrouwen, bijzonder onder leiding van het Sint-Melania-werk getuigde vorige kroniek reeds (blz. 104 en 105); Salemba (bij Buitenzorg) heeft zijn R. K. ziekenhuis; in Bandoeng is men er ook mede bezig; Semarang krijgt het zijne en Moentilan zal ook, vooral voor de Inlanders, zijn ziekenhuis bekomen.

De concentratie van krachten, die door zulk een veel-belovenden bloei noodzakelijk wordt, is al ingeleid door het aankomen van nieuwe geloofspredikers, Carmelieten en Lazaristen voor Oost-Java en Madoera; de uitgekomen Carmelieten worden reeds met twee priesters versterkt; al zullen de nieuwe priesters eerst nog hoofdzakelijk noodig zijn om het werk onder de katholieke Europeanen op peil te houden, straks zal ook van deze

de boodschaps des Heils uitgaan naar de inlanders ; en in ieder geval wordt door hun komst den Jezuieten reeds nu een intensiever actie onder de Javanen mogelijk gemaakt

Het zal geen jaren meer duren, dat het millioenen-volk van Java slechts door één kerkdistrict omvat wordt.

DE MOLUKKEN EN NIEUW GUINEA. In 1902 kwamen daar de missionarissen van het H. Hart van Tilburg, die in hun arbeid geholpen worden door missiezusters eveneens van Tilburg.

In 1902 telde men 1118 katholieken, en nu is het getal tot 17.000 gestegen. terwijl er nog ruim 2000 catechumenen zijn. Prachtige resultaten zijn verkregen op de Kei- en Tenimbareilanden, Nieuw-Guinea zelf heeft heldhaftige offers gevraagd en vraagt die nog, maar zij beginnen vruchten voort te brengen. De eerste doopfeesten der Kaja-Kaja's zijn gevierd. 1921—1922 zag 853 doopsels van volwassenen en 983 van kinderen.

Art. 123 belemmert hier de vrije ontplooiing der missie.

Het prachtige beschavingswerk, hier gepresteerd, is ook door de regeering erkend, die den Bisschop Mgr. Aarts onderscheidde met den Nederl. Leeuw en den pionier van Nieuw-Guinea, p. Vertenten met Oranje Nassau.

BORNEO. Het grootste eiland der wereld op één na, heeft slechts 1,5 millioen inwoners. De kusten zijn 't meest bevolkt, waar vooral Chineezen wonen, zoodat de Borneo-missie op de eerste plaats een Chineezen-Missie is, hoewel de missie onder de Dajaks geenszins verwaarloosd wordt.

In 1902 telde het 375 katholieken ; in 1905 werd het toevertrouwd aan de Nederl. Capucijnen.

Op 't oogenblik zijn er 10 hoofdstaties en 6 bijstaties, staties, 22 kerken en kapellen, 3 weeshuizen, 3 ziekenhuizen, 20 lagere scholen met 827 leerlingen. Het aantal katholieke inlanders bedraagt 4570 ; gedoopt werden in 1923 161 kinderen uit kath. ouders en 178 uit heidensche ouders en 126 volwassenen.

De zusters Franciscanessen van Veghel wijden zich sedert 1906 behalve aan het onderwijs, ook aan ziekenverpleging en verpleging der melaatschen. De broeders van Huybergen zorgen voor de Chineesch-Hollandsche school in Singkawang en zullen 1 Juli 1924 ook met de school beginnen te Pontianak.

De zusters van Etten gaan in 1924 naar Sambas op Borneo om daar een behulpzame hand te gaan bieden bij het missiewerk.

De scholen tellen nu 1162 leerlingen.

Twee chineesche jongens studeeren voor priester in Holland, een Chineesch meisje is ingetreden bij de zusters van Veghel en vier Chineesche jongens maken hun studie aan de kweekschool te Huybergen.

Voor 1924 staan op het program een ziekenhuis, een bijstatie te Bika en eenige volkschooltjes.

DE KLEINE SOENDA-EILANDEN. (Flores en Timor) Dit vicariaat, waarvan Mgr. A. Verstraelen S. V. D. de eerste bisschop is, is de vruchtbaarste missie van Onze Oost, wellicht een der mooiste missies van de wereld.

Statistiek Overzicht der Werkzaamheden van het Apostolisch Vicariaat van de Kleine Soenda-Eilanden, Nederlandsch Oost-Indië, vanaf 1 September 1922 tot 1 September 1923.

DISTRICTEN	Aantal nog levende Christenen.			In dit jaar gedoopt						Catechumenen.		Biechten.	H. Communies.					Vormsels.	Huwelijken.			Laatste H.H. Sacramenten.	Overledenen.		Christelijke Leering.		Kerken en Kapellen.	Gebedslokalen.	Aantal Priesters.	Aantal Leekebroeders.	Aantal Zusters.
				Uit heidensche ouders.											Uit devotie.																
					Volwassenen.																										
	Europeanen.	Inboorlingen.	Totaal.	Kinderen.	Mannen.	Vrouwen.	Uit christelijke ouders.	Uit andere christelijke belijdenis.	Totaal.	Mannen.	Vrouwen.		Eerste.	Paaschcommunies.	Kloosterlingen.	Leeken.	Totaal.		Tusschen katholieken.	Gemengde.	Tusschen katholiek en heiden.		Volwassenen.	Kinderen beneden 7 jaar.	Jongens.	Meisjes.					
Ndona-Endeh, Bali, Lombok, Soemba en Diaspora . .	100	2700	2800	118	117	32	11	—	278	560	26	9521	14	316	2820	47970	51120	28	6	—	—	8	11	7	2000	400	1	1	6	3	5
Djopoe . . .	3	56 9	5632	469	35	33	37	—	574	496	198	11427	—	720	—	13910	14630	—	15	—	29	9	38	166	1020	415	2	—	3	—	—
Maoemerie . .	29	32164	32193	1859	361	510	609	4	3343	1449	1519	125689	1058	11451	6845	358603	377957	1105	246	—	92	278	287	204	2651	1670	9	35	11	4	16
Larantoeka . .	26	14310	14336	677	187	198	273	—	1335	712	678	41815	505	5419	7200	191026	204150	—	153	—	16	140	219	153	1745	1244	19	16	6	2	18
Ngada . . .	5	856	861	242	5	3	9	—	259	780	420	5080	137	400	730	10980	12247	110	1	—	13	3	12	31	1180	300	2	23	3	2	—
Manggarai . .	4	1034	1038	29	181	6	8	—	224	593	38	1822	42	220	—	3172	3434	46	—	—	2	1	10	25	933	41	1	—	2	—	—
Beloe (Timor).	22	10335	10357	633	131	133	97	—	994	550	573	32370	520	2790	2024	62736	68070	—	53	—	18	30	61	36	1421	665	5	12	5	2	4
Noord-Midden Timor. . . .	—	1615	1615	—	222	41	38	—	301	421	114	1460	118	307	—	1913	2338	—	8	—	8	2	4	3	685	88	—	11	—	—	—
Totaal.	189	68643	68832	4027	1239	956	1082	4	7308	5561	3566	229184	2394	21623	19619	690310	733946	1289	482	—	178	471	642	625	11635	4823	38	98	36	13	43

Sedert 1915 behoort deze missie aan de paters van het Goddelijk Woord, gesteund door zusters Franciscanessen van Heithuijzen en missie-zusters van Uden. In 1902 20.000 katholieken, in 1923 70.000 katholieken en nog een 9000 catechumenen.

De drang naar 't christendom is er zeer sterk. Van alle kanten komt men den missionaris vragen, mannen en vrouwen, ouden en jongen, om naar hen te komen en bij hen te blijven. De missionaris kan zooveel doopen, als hij onderwijzen kan. Doopsels: volwassenen 2195; kinderen 5113.

De bevolking is vurig in het geloof, en hoewel arm, uiterst milddadig. Toch, trots alle goede vooruitzichten, zal de Kerk er een geweldigen strijd te voeren hebben. De macht van het heidendom is gebroken, maar er zijn 430.000 inwoners ongeveer, van welke er, zooals gezegd 70.000 katholiek maar.... 20.000 Mahomedaan zijn. ,,Nu zijn we hen nog voor, schrijft Mgr. Verstraelen, maar de Mahomedanen maken ijverig propaganda en.... zij eischen zoo weinig.

Voor den snel rijpenden oogst is het aantal priesters en helpers (36 pr. 13 br. en 43 zusters) absoluut onvoldoende.

Een uitvoerig statistisch overzicht voegen wij hierbij.

Gelukkig is het mogelijk geweest de eerste grondslagen voor een Seminarie te leggen (wij meldden dit in ons vorig nummer reeds); 8 Florineesen studeeren reeds Latijn, een 4 of 5 anderen gaven eveneens het verlangen te kennen priester te worden. S. P. L. hielp hier met een drietal beurzen.

Maar.... hoevele jaren zal het nog duren voor de eerste Florinees het altaar bestijgt.

SUMATRA. De Apostolische Prefectuur van Mgr. Brans is de laatste jaren uitgegroeid tot een missieveld, waarin teekenen van groei en hoopvol bloeien zijn waar te nemen. Vanwege art. 123 blijft het schoonste missiegebied nog voor de katholieken gesloten. En 't Mahomedanisme heeft haast heel de bevolking aangetast. Toch is er opleving merkbaar.

Veel vraag is er naar Missiescholen: drie nieuwe zijn in 1923 geopend. Zrs. van Dongen te Medan en Fraters van Tilburg te Padang kwamen de Zrs. van Tilburg helpen.

De evangelisatie der Chineezen wordt krachtig bevorderd. Ter grondige taalstudie is een missionaris naar China gezonden.

Het aantal katholieke inlanders bedraagt ongeveer 5000. buitenlanders een 2400, totaal 7402. Er zijn 8 hoofdstaties, te Palembang is een nieuwe Statie in voorbereiding, 3 weeshuizen, 13 lagere scholen, 1 M. U. L. O. te zamen 1496 leerlingen. Het getal groeit stevig. Padang bijv. rekent op een aanwas van 75 schooljongens per jaar.

Het aantal priesters-Capucijnen bedraagt 14.

En.... er gaan geruchten, dat Sumatra zijn eerste priestercandidaten zal krijgen....

Ondertusschen kan ook hier het werk binnenkort intensiever worden aangepakt. Want zoo werd onlangs uit Rome gemeld:

De Apostolische Prefectuur van Sumatra met de eilanden Bangka en

Billiton is thans verdeeld in drie Apostolische Prefecturen, waarvan de eene behouden blijft door de Nederlandsche Capucijnen, terwijl de Apostolische Prefectuur van Benkoelen is toegewezen aan de Priesters van het H. Hart te Bergen op Zoom en de Apostolische Prefectuur van Bangka toevertrouwd is aan de Paters der H. H. Harten, ook wel bekend onder den naam van Picpus of Paters Damianen.

CELEBES. In 1919 opgericht. De zorgen namen ook hier de ijverige missionarissen van het H. Hart, uit Tilburg op zich. Thans zijn er een 16.000 katholieken. De zusters van Jezus, Maria, Joseph uit 's-Bosch zijn daar reeds een 25-tal jaren aanwezig. Veel tegenwerking hebben zij van regeeringswege ondervonden, maar toen eenmaal het werk mocht begonnen worden, hebben zij schoone resultaten mogen verwerven. Naast de zorg voor de scholen, hebben zij ook nog een ziekenhuis en zal ook de verpleging der melaatschen haar worden toevertrouwd. Twee veelbelovende feiten zijn vooral vermeldenswaardig: drie Menadoneesche jongens studeeren op het klein seminarie te Moentilan voor priester (alle drie beschermelingen van ons Nederl. S. P. L.), terwijl door de zusters een noviciaat is begonnen voor de inlandsche meisjes, waar nu zes Menadoneesjes zijn ingetreden.

De nieuwe Prefect Mgr. Walter Panis, opvolger van Mgr. Vesters, mag een veelbelovende missie overnemen.

Welke een vooruitgang dus in onze Oost in een 20-tal jaren. Het getal katholieke inlanders steeg van goed 26.000 tot 120.000. De scholen nemen in aantal toe. Waren er in 1902 een vijftigtal missionarissen, thans zijn er alleen een 200 priesters werkzaam, die geholpen worden door leekenbroeders op alle gebied — vooral ook in het onderwijs. Behalve de talrijke missionarissen, kwamen in de laatste 20 jaren nog naar Indië de broeders van Huybergen, de broeders van Maastricht, de fraters van Tilburg en verder: de zusters van O. L. Vrouw van het H. Hart, de zusters van Steijl, die van H. Carolus Borromaeus uit Maastricht, de Franciscanessen van Veghel, die van Dongen, en in 1924 zullen die van Etten ook aldaar gevestigd zijn. In 1902 waren er slechts een kleine 30 jongensscholen, nu ruim 260; meisjesscholen 11, nu een kleine 60.

Maar.... Nederlandsch-Oost-Indië telt 50.000.000 inwoners, leerde ik in mijn jeugd op school, en dat getal is — geloof ik — niet aan het uitsterven.

En dus 50.000.000 : 200 is 1 priester op 250.000 inwoners.

Of: 90.000 in 20 jaar is.... Moet ik zeggen 50.000.000 over 500 jaar?

Gelukkig dat God het sterke overwint door het zwakke: Gods Genade zal onzen ijver zegenen en het onmogelijke mogelijk maken. Maar dan is ook *aller* ijver noodig, in gebed, aalmoes, arbeid....

WEST-INDIË.

SURINAME. De Katholieke bevolking van Suriname bedraagt 23.000. Het onderwijs maakt goede vorderingen. Zie vorige aflevering. Het werk

onder de Javanen gaat vooruit, maar gaat gepaard met veel moeilijkheden. Onder de Boschnegers gaat het langzaam en zwaar. Moeilijkheden zijn vooral verschil in stam, taal en gebruiken, zedenbederf en feticisme. Ook hier is noodig de goeden aan de omgeving te onttrekken.

CURAÇAO. Op Curaçao, waar het totaal aantal der bevolking 63.000 bedraagt, zijn 57,320 Katholieken, 21 kerken, 1 weeshuis, 4 ziekenhuizen, 28 scholen met 6300 leerlingen. Drie Curaçaosche jongens studeeren voor priester. De Franciscanessen van Roosendaal en die van Breda openen er een eigen Noviciaat; ook de Dominicanessen van Voorschoten hebben een vijftal inlandsche zusters.

Gaat het hier niet zoo zeer om de uitbreiding des Geloofs, des te meer zorg blijft eischen de moreele verheffing van dit arme volk.

MISSIEACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

Het Liefdewerk Sint Franciscus Xaverius op onze seminariën. — *Roermond* meldt over 1922—'23: „Kon het liefdewerk verleden jaar ruim *f* 2100 aan de Missionarissen uitkeeren, dit jaar, tengevolge der malaise, die ook op onze artikelen drukt, is het totaal bedrag *f* 1845.

Hiervan werd een gedeelte reeds uitgekeerd aan de Missionarissen in den loop van het jaar.

Daar echter een nieuwe oplage der kinderboekjes „Laat de Kleinen tot Mij komen" noodzakelijk bleek, werd het overige gedeelte der opbrengst van het Liefdewerk besteed tot aankoop dezer nieuwe boekjes, zoodat dus verder dit jaar geen uitkeering meer zal plaats hebben."

Warmond deelt mede, dat het batig saldo bedroeg *f* 9465.—; daarvan brachten busjes en giften ongeveer *f* 7500.— bijeen, de verkoop van boekjes gaf *f* 500.— en de brokken besomden *f* 900.—. Aan de missionarissen in onze koloniën werd daarvan *f* 4200.— geschonken, aan de andere Nederl. Missionarissen *f* 5265.—.

Haaren verzamelde *f* 1700.—; daarvan kwam aan de Voortplanting als contributies en giften *f* 200.—, aan het onderhoud van een inl.-sem. te Pulo-Penang door S. P. L. *f* 250.—; aan contributies en abonnementen van P. M. B. en Missiewerk *f* 142.—; terwijl het overige aan verschillende Nederl. Missionarissen werd uitgekeerd.

Hoeven werkt ijverig aan een lijvige handleiding voor de Missieactie, die haar voltooiing nadert.

Alle vier deze vereenigingen droegen weer veel bij tot de verspreiding van missiekennis en het opwekken van missieijver onder onze toekomstige clergé.

Missie-Tijdschriften. — Naar „Kipa" meldt, bestaan er, volgens een telling, in 1920 gehouden, thans minstens 281 missiebladen en -tijdschriften. Daarvan worden er 227 in Europa, 40 in Amerika, 10 in Azië, 3 in Afrika en 1 in Indië gedrukt.

Ons land gaf er in dien tijd een 24 uit: bijna 10% dus. Dat kan er mee door!

Door de Lazaristen der nieuwe Jugoslavische Provincie is begonnen met de uitgave van het eerste katholieke missietijdschrift in dat land. Het maandschrift is getiteld *Katoliski Missijoni*, — redactie en administratie zijn gevestigd te Ljubljana, Tabor 12. — Ook de Lazaristen der Oostenrijksche Provincie (Graz, Mariengasse 48) hebben thans hun eigen orgaan : *Senfkörnlein*, Quartalschrift der Theologen-Missionsvereinigung „St. Vincenz".

Missiedagen en -feesten. — De *Paters Capucijnen* hielden den 26ste Nov., den feestdag van St. Leonardus a Portu Mauritio een wetenschappelijken missiedag over „Klooster en Missie" te Helmond.

Uit het *Aartsbisdom Utrecht* worden Missiedagen of avonden gemeld te Soest (21—24 Oct. — Mill Hill), en Houten (7 en 8 Oct.), terwijl Twente groote Missiefeesten voorbereidt tegen het Pinksterfeest, die zullen besloten worden met den Twentschen Katholiekendag, die ook aan het Missiewezen zal zijn gewijd.

In het *bisdom Breda* werd op 17 en 18 November een Missiefeest gehouden met medewerking van Scheut.

In het *bisdom Haarlem* heeft Noordwijk 11—13 Nov. de Missieijver aangekweekt met medewerking van Mill-Hill en wijdde Vlaardingen een dag aan de Missieactie onder leiding van Mgr. Buckx.

Uit het *bisdom 's-Hertogenbosch* vermelden wij Zevenbergen, waar P. Marius Capucijn uit Borneo 18 November een Missiedag leidde.

Missienaaikringen worden er meer en meer opgericht en komen tot steeds grooter bloei : we noemen als nieuw opgericht Groenlo en Utrecht (Sint Joseph) ; en Ravenstein en Boekel om hun tentoonstellingen.

Alleen gemis aan inlichtingen dwingt ons het bij deze beperkte mededeelingen te laten.

Het Missiewerk in Italië. — In de oude kerk S. Sepulchro te Milaan heeft 31 Oct. 1923 een indrukwekkende missie-vergadering plaats gehad van de Lombardijsche geestelijkheid.

Met voldoening werd geconstateerd, dat de missie-gedachte overal heeft wortel geschoten vooral door de uitbreiding van den Priester-Missiebond, het aanstellen — in elk dekenaat — van een geestelijke, die in het bijzonder met het missiewerk is belast. Redenaar op deze vergadering was dr. Zannetti, directeur-generaal van het missiewerk in het diocees Brescia. Hij sprak over de missie organisaties in elke parochie, waarbij vooral de jeugd moest worden betrokken. De H. Vader had een telegram van gelukwensch met den Pauselijken Zegen gezonden.

Een Missietentoonstelling te Brussel. — De Brusselsche redacteur van de Maasbode meldde dat van 6 tot 18 Februari 1924 in het Egmondpaleis te Brussel een missietentoonstelling zal gehouden worden.

VAN MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

MISSIEPERSONEEL.

Vertrokken. — Van de Nederl. Geschoeide Carmelieten naar *Oost-Java* en *Madura* de Paters C. Dillmann en E. Wouters (begin dezes jaars).

Van de Fransche Dominicanen de Maastrichtenaar Constant Hamelers naar *Tonkin*; 19 Nov. '23.

Van de Nederl. Dominicanen p. Antoninus ter Maat naar *Trinidad*, melaatschen-inrichting Cocorite, 30 Nov. 1923.

Van het Gezelschap van Maria naar *Denemarken* (Roskilde) p. S. Weevers en J. Quaedvlieg ; naar *Haïti* H. Pijls (2e keer) ; naar *Vancouver* H. de Weert (2e keer) ; naar *Canada* J. Limpens ; naar de Indianenmissie in *Columbia* H. Notten en L. Systermans ; naar *Z. O. Afrika* Jos. Hamers en Bern. Hamers, J. Jeannée en J. Gerards ; naar *IJsland* G. Boots (2e keer).

Van de Congr. der H. Familie p. van Dinteren en acht andere paters naar *Brazilië* 19 Jan.

Van het Gezelschap van het Goddelijk Woord (Steyl) Pater Jac. Donkers naar *Engelsch Nieuw Guinea* 18 Jan.

Van de Sint Joseph-Congr. voor Vreemde Missiën naar *Madras*: de weleerw. heeren Em. van der Werf en G. Brohm (1ste keer) 24 Nov. 1923 ; naar *Nieuw-Zeeland* Smeyers ; naar *Boven-Nijl* D. Schut, (1e keer) 24 Nov.

Van de Nederl. Lazaristen. P. P. Sarneel naar *Brazilië*, 2e keer : 26 Jan.

Van de Nederl. Minderbroeders Capucijnen naar *Borneo* p. Aloysius van Heertum en naar *Sumatra* p. Valentinus Driessen (half Januari.)

Van de Nederl. Minderbroeders Franciscanen naar *Brazilië* : (6 Januari) de Paters Stephanus Lucassen, Zacharias v. d. Hoeven, resp. directeur en leeraar aan het gymnasium te St. Joao d'El Rey, en broeder Leonardus Kloppenburg, (2e keer) en de Paters Radbodus Scheffers en Supplicius Schretlen (1e keer.)

Van de Witte Paters p. Karel Langemeyer naar *Nyanza* (11 Oct. 2e keer), p. P. Zoetmulder (2e keer) en p. P. van Keep naar *Boven-Congo* (23 Oct.)

Van de Priesters van het H. Hart naar *Brazilië* (31 Oct.) de Paters C. Kleipool (2e keer) en Fr. Elshof; naar *Stanley Falls* (Congo) Pater A. de Leest (in Maart a.s.)

Van de Nederl. Redemptoristen Pater G. Wortelboer naar *Suriname* (2e keer) Nov.

Van de Fraters van O. L. V. Moeder van Barmhartigheid (Tilburg) 2 November naar *Curaçao* de eerw. Fraters Theofrides (van Staveren) en Dionysio (de Pijper); (2e keer); 15 November Fr. Paschalis (Hagemann) (2e maal) en Fulgentius (Abbenhuis), Stephanus (Schreuder) en Sigebert (van den Hurck) naar *Suriname*.

Van de Zusters van het Arme Kind Jezus (Simpelveld) naar *West-Virginia* (Amerika) de Zusters Theotima (overste), Monica, Margarita, Mary Clare en Mary Raphael M. Gertraud en Johanna Paula, (10 Nov.)

Van de Zusters van den H. Carolus Borromeus te Maastricht, de Zusters Xavier, Adalberta, Marchelina en Eugenia naar Noorwegen (bestemd voor Hamar) 24 Nov.

Van de Zusters Franciscanessen van Etten de Eerw. Zusters Sophie (Cor Franken), Leontine (Marie v. d. Loo), Elizabeth (Cato Swagemakers), Aquina (Joanna Ooninca), Eudoxia (Rosalie Verdurmen), Rosa (Anna van Eyck); in Maart of April naar *Sambas* op *Borneo*.

Van de Missie-Zusters van het Kostbaar Bloed (Moederhuis Beek en Donk, gem. Aarle-Rixtel) zr. M. Consolata, zr. M. Vera, zr. M. Dagoberta en zr. M. Epiphana, naar de missie in *Driefontijn* in Zuid-Rhodesia. (30 Nov.).

Teruggekeerd. — Van de Congregatie van het Onbevl. Hart v. Maria (Scheut), uit *Congo*, Vicariaat van Leopoldville, Sept. 1923, Pater P. van Someren, vertrokken Sept. 1909; uit *Congo*, Vicariaat van Kasai, Broeder J. Baltussen, vertrokken 7 Juli 1916 en Br. van de Wouw, vertrokken Sept. 1905; uit *Congo*, Vicariaat van Leopoldville, Pater Adriaan Groenewoud, vertrokken 1911; Br. P. Geelen, vertrokken Aug. 1909; Br. van den Mortel, vertrokken Febr. 1913; uit *China*, Vicariaat van Tchagar (Midden-Mongolië) 5 Dec. 1923, Pater Aug. van Susante, uit Boxtel, vertrokken 1907.

Van de Nederl. Passionisten pater Evaristus uit Bulgarije.

Van de Nederl. Capucijnen p. Egbertus Nobel uit Indië (Jan.).

Overleden. — Van de Nederlandsche Geschoeide Carmelieten Pater Brocardus de Vlieger Ord. Carm. te Mogy das Cruzes, sinds 1910 in Brazilië werkzaam. De overledene werd geboren te Mijdrecht 6 Februari 1877, legde in de Orde van Onze Lieve Vrouw van den Berg Carmel 6 October 1898 zijne geloften af; 24 Mei priester gewijd, in 1903 naar Polen gezonden. In 1908 naar Nederland terug; in 1910 naar Brazilië. Hier was hij onvermoeid werkzaam voor het onderwijs. Te Angra dos Reis legde hij den grondslag voor de eerste Apostolische School der Missie te Santos, hervormde hij het weeshuis. De laatste jaren was hij Prior te Mogy das

Cruzes en tevens Pastoor van het nabij gelegen San Miguel. Ook te Mogy das Cruzes stichtte hij een school. 14 Dec. 1923. R. I. P.

Van de Paters van het Gezelschap van Maria pater *Ant. Beysens.* De overledene werd geboren te Oirschot 19 Februari 1891, priester gewijd 29 Mei 1920 en vertrok naar de Indianen-Missie in Columbia 28 Mei 1923. Slechts enkele maanden mocht hij daar werken † 20 Nov. '23.

Van de Nederl. Lazaristen is 30 Nov. 1923 overleden Vice Provinciaal Nic. Suijlen overste van het Groot Seminarie te La-Paz in Bolivia. Geboren te Holtum (L.) in 1876; in 1896 in de Congregatie der Lazaristen getreden; priester gewijd te Parijs in 1902, achtereenvolgens professor in het Groot Seminarie te Noto (Sicilië), novicenmeester te Helden-Panningen, sinds 1918 in Bolivia, waar hij sinds 1919 aan het hoofd stond van het Groot Seminarie te La-Paz en tevens de functie vervulde van vice-provinciaal zijner Congregatie voor Bolivia.

Van de Nederl. Redemptoristen, de eerw. pater Jhr. J. de Kuijper, sinds vele jaren missionaris in Suriname.

Van de Zusters Franciscanessen te Breda, overleed den 2den Nov. in het St. Elisabeth's gasthuis op Curaçao de Eerw. Zuster Ma. Serefina (in de wereld Mej. Huberdina Snijders van Raamsdonkveer). 21 Juni 1898 op het eiland aangekomen heeft zij bijna heel haar verder leven aan de verpleging der lijdende menschheid gewijd.

Van de Zusters Franciscanessen van Roosendaal Zr. M. Victoria Malmberg, geboren in Suriname in 1853 en sedert 1881 werkzaam aan het onderwijs in *Curaçao.*

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

De inlandsche hierarchie in de Missiën wordt langzaam aan maar zeker door de Kerk doorgezet.

In het laatste Consistorie heeft Z. H. de Paus afgekondigd de oprichting der Syro-Malabarsche Kerkprovincie op de **Indische** Malabar-kust. Er bestonden daar reeds vier vicariaten voor de katholieken van den Syro-Malabarschen ritus, die zich afstammelingen gelooven van de christenen, die door den Apostel Thomas zijn bekeerd; die vicariaten waren Ernaculam (Mgr. Kandahtil, een oud-beschermeling van S. P. L.) Trichur (Mgr. Vaszapielly, eveneens een oud beschermeling van S. P. L.), Changanacherry (Mgr. Kurialacherry) en Kattayam (Mgr. Chulaparambil). Thans zijn zij, volgens 's Pausen woord „om de godsvrucht jegens de H. Maagd en de aanhankelijkheid jegens den H. Stoel, waarin zij uitmunten en om de goede resultaten, welke de organisatie bereikt heeft, verheven tot geregelde bisdommen met Ernaculam als aartsbisdom.

Te Ernaculam resideeren dus nu twee aartsbisschoppen, één van den Latijnschen ritus, wiens zetel-stad eigenlijk Verapoly is, en één van den Syro-Malabarischen ritus.

Ook in **China** is het eerste inlandsche kerkdistrict opgericht. Van het Vicariaat (Z. W. Houpee) dat door het overlijden van Mgr. Everaerts O. F. M. vacant geworden was, is een nieuwe Apostolische

Prefectuur afgescheiden en deze is geheel toevertrouwd aan Chineesche priesters.

Aangaande den vooruitgang van de inlandsche priesterschap viel ons o. a. op in het verslag 1922—23 der missiën van de Lazaristen in China, dat de 6 Noordelijke districten naast 84 Europeesche priesters 212 inlandsche tellen (60 Lazaristen en 152 saeculieren) en de 7 Zuidelijke naast 86 Europeanen 110 inlanders (41 Lazaristen en 69 saculieren). De groote seminaries tellen respectievelijk 89 en 105 of 194 studenten, de kleine-seminaries 418 en 222 of 640.

Zuid-Chansi, waar onze Nederl. Minderbroeders werken, heeft nu 14 inlandsche priesters naast 36 Nederlanders, en telt 7 groot- en 29 klein-seminaristen, terwijl de voorbereidende klas bevolkt is met 37.

In **Bulgarije** telt het diocees Nicopolis van Mgr. Theelen 5 inl. Passionisten, twee begonnen onlangs hun theologische studien, en onlangs bracht pater Evaristus uit Swalmen, directeur der opleidingsschool voor inl. priester te Sistov bij zijn overkomst naar Nederland twee zijner leerlingen mede, die ook Passionist wenschten te worden.

Aan het **College der Propaganda te Rome** studeeren nu 8 Chineezen; dit is een belangrijk feit, want in den regel worden natuurlijk de besten uitgekozen, om dezen cursus te volgen; Japan zond reeds sinds jaren; nu zendt ook China meerderen en kweekt daardoor onder zijn clerus verschillende elementen, die van den echt Roomschen geest doortrokken en wetenschappelijk goed onderlegd, een zelfstandig optreden van den inlandschen clerus spoediger mogelijk zullen maken.

Van de **Hawai**-missie werd onlangs door Mgr. Crooy in Doornik p. Sylva C.ss.C.C. priester gewijd, terwijl nog twee Hawaianen zich daarop voorbereiden.

Bij deze verblijdende berichten, die slechts als enkele voorbeelden behoeven te gelden, steekt dan wel heel schril af de mededeeling van Sint Antonius uit het Braziliaansche tijdschrift: „Eco Seraphico", dat in het vorig jaar uit alle bisdommen van Brazilië samen — en dat zijn er, alles inbegrepen, 65 — .... 16 priesters werden gewijd.

Nieuwe Missie der Minderbroeders. — De Nederlandsche Provincie der Minderbroeders, welke reeds twee eigen missies verzorgt in China (Z.-Chansi) en Brazilië, heeft thans op dringend verzoek van Mgr. Jan Olaf Smit ook in Noorwegen een nieuw missiegebied aangenomen. Reeds in vroegere eeuwen hadden de Minderbroeders in Noorwegen verschillende kloosters van Observanten, welke echter door de zgn. Hervorming werden opgeheven en verwoest. Na bijna vier eeuwen zullen de Minderbroeders uit Nederland de traditie der Orde aldaar voortzetten en het koude Noorden wederom verwarmen met den serafijnschen liefdegloed. Het feit, dat de bloeiende Nederlandsche Provincie der Minderbroeders hare krachten voor Noorwegen afstaat, is zeker verheugend voor den ijvervollen Bisschop mgr. Smit, maar tevens eervol voor de Minderbroeders, die bij alle zorgen voor twee uitgestrekte Missiegebieden, ook nog dezen nieuwen last op zich durven nemen in den naam des Heeren.

De eerste Paters, die naar Noorwegen zullen vertrekken om het werk te beginnen zijn pater Ladislaus Hol en pater Marinus Jorna O.F.M.

De Witte Zusters. — De Congregatie der Zusters-Missionarissen van O. L. Vr. van Afrika (Witte Zusters) is werkzaam in de Missiën van de Witte Paters in Algerië en Tunisie, in de Sahara en de Soedan, aan de oevers van de groote meren Victoria-Njanza, Kivou, Tanganjika, Njassa en in de Congo. De Congregatie telt 607 leden, waaronder 107 Hollandsche en 202 Zwarte Zusters. Het Noviciaat heeft op het oogenblik 70 Novicen, waaronder 12 Hollandsche. Het Moederhuis en Noviciaat is gevestigd te St. Charles, Birmandreis bij Algiers ; het Postulaat voor Nederland is St. Monica, Esch bij Boxtel.

Een liefdewerk voor de melaatschen. — Te Rome is opgericht een werk voor de Katholieke melaatschen-inrichtingen in de missiën.

Het initiatief voor dat werk werd genomen door dr. Vincentius D'Amato, Professor aan de Universiteit te Rome. De voornaamste der opgestelde statuten luiden als volgt :

I. Het werk heet : „Internationaal Franciscaansch Werk tot hulpverleening aan de melaatschen" ; is door Z. H. Paus Pius XI, goedgekeurd en gezegend.

II. Het is gesteld onder de bescherming van den H. Franciscus van Assisië, en toevertrouwd aan de leiding en steun van de Orde der Minderbroeders — en dit volgens den uitdrukkelijken wil van den stichter.

III. Dit werk doet een beroep op geldelijken steun en verwacht de sympathie van wetenschappelijke mannen, als dokters, apothekers en anderen, die door geneesmiddelen, raad en studie mede kunnen werken om deze verschrikkelijke ziekte tegen te gaan.

IV. Dit werk zal steun schenken aan al de Katholieke missiën, van welke Orde of Congregatie ook, die zich wijden aan het liefdewerk der melaatschenverpleging. Adres : „Pro Leprosis", Via Merulana 124, Rome.

De wetenschap te dienen is natuurlijk niet de eerste taak der missie : toch doet zij het als van zelf. Den God, dien zij predikt is immers Heer ook van de wetenschap. Volgend bericht uit de Maasbode illustreert deze waarheid opnieuw.

Van de Fransche paleontologische expeditie, bestaande uit de E.E. Paters Licent, directeur van het museum Hoang ho Pai ho, en Teilhard de Chardin, professor aan het Institut Catholique te Parijs en vice-president van de Société Géologique de France, ontving men te Tient-tsin in Augustus 1923 zeer gunstige berichten.

De Paters vertrokken uit de Blauwe Stad en onderzochten de gebergten Ta-tsing-sjan — ten Noorden van Kou-suan-hien — en Ou-la-sjan — ten Noorden van Poa-teon-tsjen — en het land van den Langsjan. Daarna zijn zij langs het Noorden om de groote bocht der Gele Rivier (Hwang-ho) in Mongolië heengetrokken en kwamen zoo bij den San-tao-ho, in den Noordwesthoek van het land der Ordos.

Daar zijn zij de Gele Rivier overgestoken en hebben zeer interessante pliocene lagen geëxploiteerd.

Het verzamelde materiaal is vrij overvloedig en zeer gewichtig : de diersoorten, die er in zijn vertegenwoordigd, verbinden de miocene fauna, die de Eerw. Pater Licent in 1922 heeft opgegraven te King-yuan-foe (N. W. Kansoe) met de fauna van den Sjara-ossoghol, die dezelfde natuuronderzoeker met zooveel succes het vorige jaar is begonnen te exploiteeren en die de missie van thans met evenveel geluk voortzet.

Reeds nu is de Eerw. P. Teilhard de Chardin in het bezit van een overvloedig en veelsoortig materiaal, dat een zeer belangrijke bijdrage zal leveren tot de studie der tertiaire en quaternaire fauna van het uiterste Oosten.

Nog twee nieuwe plaatsen moeten bezocht worden, die zeker nog veel materiaal zullen opleveren. Door de intelligente medewerking der Eerw. Paters van Scheut worden de onderzoekingen en opgravingen zeer vergemakkelijkt. De Geologische Vereeniging van Peking heeft de expeditie onder hare hooge bescherming genomen.

— In denzelfden geest getuigt ,,De lijst der werken in Afikaansche talen en de werken op godsdienstig en wetenschappelijk gebied door de Witte Paters uitgegeven"; de lijst is 9 blz. groot.

— En ook dit bericht uit de Tilburgsche ,,Annalen" :

De Eerw. Paters *Jos. van de Kolk* en *P. Vertenten*, beiden jaren lang op Zuid Nieuw-Guinea, hebben een *Marindineesch Woordenboek* uitgegeven. Een kort en eenvoudig bericht.... van een lang en ingewikkeld werk !.... Zoo treedt zelfs de taal der Kaja-kaja's de wereld der letteren in ! !

MISSIEKRONIEK VAN EUROPA.

DE NOORDELIJKE MISSIELANDEN.

Wij waren zoo gelukkig deze kroniek goeddeels te kunnen opbouwen uit de berichten van Nederlandsche Missionarissen, die in de verschillende missiegebieden van Europa arbeiden. Wij zeggen hun daarvoor bij dezen hartelijk dank. De kennis van hun missiegebied, die zij daardoor verspreiden, moge hun als belooning een grootere belangstelling en steun onzer lezers verwerven.

NOORWEGEN. — Mgr. Dr. Jan Olav Smit deed ,,Het Missiewerk" de eer aan zelf de Noorsche kroniek te verzorgen : voorzeker om te getuigen van zijn blijvende sympathie voor het tijdschrift, dat onder zijne leiding tot bloei kwam. We laten haar hier volgen.

Met groote vreugde en dankbaarheid jegens God kan worden teruggezien op het afgeloopen werkjaar 1923.

De missie is vooruitgegaan niet alleen doordat er twee nieuwe missiestaties geopend konden worden (Molde en Sylling) en de statie Harstad, in den oorlog gesloten, weer heropend kon worden, maar ook omdat de zedelijke invloed van het katholicisme gegroeid is, vooral door het bezoek van Z. Em. Kardinaal van Rossum.

Dit bezoek van den Prefect van de H. Congregatie der Propaganda is een feit geweest van historische beteekenis. De laatste Kardinaal toch, die Noorwegen bezocht, was Kardinaal Wilhelm van Sabina geweest, die in 1247 in de Christuskerk van Bergen Koning Haakon Haakonszoon tot koning kroonde. En voor dien tijd was Noorwegen slechts tweemaal door een Kardinaal betreden : door Nicolaas Breakspeare in 1152 en door Stephanus van Orvieto in 1163. Geen wonder, dat de geheele bevolking, ook de niet-katholieke, zich voor dit vierde kardinaalsbezoek interesseerde.

22 Juli kwam Zijne Eminentie op de bevlagde „Sirius" te Bergen aan, begeleid door zijn secretaris Dr. Jos. Drehmanns C.s.s.R. De belangstelling in Bergen was enorm.

Den 26sten Juli opende Z. Em. een nieuwe Noorsche statie n.l. te Molde. Den volgenden dag ging de reis verder naar Trondhjem. Daar was Z. Em. 29 Juli, S. Olavsdag. Op een bescheiden verzoek van Mgr. Smit om aan den Kardinaal verlof te geven op dien feestdag een stille H. Mis te lezen in de S. Olavskapel der Domkerk was afwijzend beschikt door den Kultusminister, nadat deze zoowel van den domproost als van den lutherschen bisschop van Trondhjem telegraphisch bescheid had gekregen dit verzoek toch niet in te willigen.

Het glanspunt van het Kardinaalsbezoek was de hoofdstad Kristiania, waar verschillende comité's reeds weken hadden gewerkt om Zijne Eminentie een schitterende ontvangst te bereiden. Een feestschrift en programmaboek was door Rev. past. P. Ugen N.M. bewerkt.

Van het grootste belang voor de Missie was vooral het diner, dat Woensdag 1 Augustus ter eere van Z. Em. in de bescheiden bisschoppelijke woning Akersveien 5 werd gegeven en waartoe alle ministers waren uitgenoodigd. Wegens den zomervacantietijd konden niet allen aanwezig zijn. Toch mocht men zich verheugen in de komst van den Minister-President, Berge, van den minister van buitenlandsche Zaken Michelet, van den minister van Eeredienst Saelen, van den minister van Financiën Rolfsen, van den Minister van Oorlog Wefering en van den Eersten Hofmaarschalk van Zijne Majesteit Rustad. Den volgenden dag ontving Z. M. Koning Haakon den Kardinaal in plechtige en langdurige audiëntie met de grootste hartelijkheid.

In het officiëel protestantsche Noorwegen zullen zeker deze audiëntie en dit diner een gunstigen invloed op onze missiewerkzaamheid hebben. Het wijst op een groote verdraagzaamheid en sterke belangstelling voor de katholieke Kerk. Hiervan gaf ook de geheele Noorsche pers in die dagen ondubbelzinnige bewijzen.

Vrijdagmorgen 3 Augustus reisde Z. E. weg van Kristiania om nog aan enkele plaatsen een kort bezoek te brengen

's Avonds reisde de Kardinaal verder naar Goteborg in Zweden.

Naderhand heeft de protestantsche pers op alle mogelijke wijzen den goeden indruk van dit kardinaalsbezoek trachten te neutraliseeren. Vooral de kleinere pers zocht gretig naar allerhande anti-katholieke berichten. Een protestantsch theoloog moest uit Denemarken komen om op verschillende plaatsen tegen de katholieke Kerk redevoeringen te houden, waar-

tegen de bekeerlingen van Kristiania openlijk in de krant protesteerden.

Daardoor kwam de Aftenposten, het grootste en meest verspreide dagblad van Noorwegen, op de idee eens een enquête in te stellen, en den voormannen op verschillend gebied (ook Mgr. Fallize en Mgr. Smit) deze vragen voor te leggen : 1. hebt U den indruk gekregen, dat er in den laatsten tijd propaganda gemaakt wordt voor de katholieke Kerk en dat de belangstelling voor het katholicisme hier in het land groeiende is ; 2. zoo ja, wat dunkt U dan van deze beweging ?

De antwoorden, die voor een gedeelte gepubliceerd werden in het Januari-nummer van „Uit het land van S. Olav" (p./a. Teulings, den Bosch ; ƒ 1.50 per jaar) waren echter meer voor dan tegen de katholieken, zoodat van protestantsche zijde aan de redactie de raad gegeven werd met haar enquête als-je-blieft niet door te gaan.

De welgezindheid van de regeering blijkt echter wel hieruit, dat de regeering zelve het voorstel van eenige Kamerleden heeft overgenomen om bij de a.s. grondwetsherziening de paragraaf, waarin de Jezuïeten nog steeds buiten het land worden gehouden, te schrappen. Bij de behandeling in de Storting zal echter nog wel een woordje vallen.

De katholieken staan er dus in 't algemeen goed voor. Met meer priesters, zusters en middelen, zooals Z. Em. Kardinaal van Rossum in zijn mooie brochure „Aan mijne katholieke landgenooten" (p./a. de Bont, Rochussenstr. Rotterdam ; ƒ 0.50) zegt, is er in Noorwegen veel voor de katholieke Kerk te bereiken.

In 1923 stierven twee priesters, waar tegenover er echter ook weer twee bij kwamen. Het vrouwelijk missiepersoneel werd versterkt door eenige postulanten voor de St. Franc. Xav. Congregatie, vóor wie men in de maand Mei een postulantenhuis te Bussum hoopt te openen (hoek Parklaan—Koningslaan) en door de komst van de St. Caroluszusters (Moederhuis : Onder de Bogen, Maastricht). Vier zusters vestigden zich in Juli te Molde ; vier andere kwamen in November en verblijven tijdelijk te Molde voor het aanleeren van de Noorsche taal. Zoo spoedig O. L. H. een priester geeft, zullen zij afreizen naar Hamar, waar reeds een flink huis met tuin ter beschikking is.

Tot zoover berichtte ons Mgr. Smit.

Gelukkig sluit op deze berichten de tijding, ook in een ander deel van dit nummer opgenomen, dat de eerw. heer van den Burg uit Berkel, op den Vooravond van Kerstmis door Kard. v. Rossum te Rome priester gewijd, door de Propaganda voor Noorwegen bestemd is, en dat ook de Nederl. Franciscanen in Noorwegen zich zullen vestigen.

ZWEDEN. — 17 April 1923 heeft de nieuw benoemde Apostolische Vicaris, Mgr. Dr. Jan Erik Müller zijn intrede in Stockholm gedaan. Gedurende de 37 jaar, dat zijn voorganger, Mgr. Bitter, de Zweedsche Missie bestuurde, heeft hij door zijn innemende persoonlijkheid en taktvol beleid menig vooroordeel weggenomen en het katholicisme doen stijgen in de achting van andersdenkenden en zoodoende den grondslag gelegd, voor een meer intensieve missieactie. De zware taak, welke Mgr. Bitter, wegens zijn hoogen ouderdom heeft neergelegd, werd door den H. Stoel overgedragen op Mgr. Müller,

kanunnik van het Aartsbisdom München, den energieken organisator der jeugdactie en grondlegger van de studentenzielzorg in Beieren. Terstond heeft hij met de hem eigen vastberadenheid de teugels van het bestuur in handen genomen.

De taak, die op hem rust, is verre van gemakkelijk. Zijn kleine kudde is verspreid over een uitgestrekt rijk, dat nog steeds als een echt bolwerk van het protestantisme moet gelden. Slechts 12 priesters staan den Apost. Vic. ten dienste en ook de materiëele steun is den laatsten tijd niet al te overvloedig : Zweden toch behoort tot het Beiersch missiegebied, en wat voor steun is er in deze tijden van het verarmde Beieren te verwachten ?

Daarenboven mist het Zweedsche missiewerk den steun van het nationalisme, waarvan voor Noorwegen en Denemarken juist zooveel wordt verwacht. Viel in deze landen de glorietijd der natie samen met den bloei van het katholiek geloof, in Zweden had de verovering van de nationale vrijheid en de krachtige vooruitgang van de stoffelijke welvaart juist plaats in den tijd van de komst en opbloei van het protestantisme.

Toch vallen er op de creditzijde der missie ook eenige posten aan te teekenen. Vooreerst is dit jaar weer duidelijk gebleken, dat de echt vijandige gezindheid der bevolking tegenover het katholieke geloof voor een veel meer verdraagzame en vriendschappelijke houding plaats maakt. Kardinaal van Rossum werd bij zijn komst in Zweden (in waarheid een historische gebeurtenis : 't was 400 jaar geleden, dat een kardinaal den Zweedschen bodem betrad) door katholiek en protestant met vreugde begroet en treffend was de eerbied, die men den Roomschen Prelaat bewees. Teekenend is ook hetgeen zich voordeed met de Zweedsche Birgittinessen uit Rome, die ter gelegenheid van het eeuwfeest van de H. Birgitta door een protestantsche Birgitta-vereeniging naar Zweden waren genoodigd. Zoo hartelijk was de ontvangst, dat zij besloten in Zweden te blijven ; niettegenstaande de wet de kloosters verbiedt ; ze hebben zich gevestigd in Djursholm in de onmiddellijke nabijheid van Stockholm.

„Moge dit land, het land der H. Birgitta, onder hare bescherming de diep ingewortelde vooroordeelen afleggen en spoedig terugkeeren tot de Moederkerk," aldus onze berichtgever p. van Heuchten. S. C. J. pastoor in Zweden.

DENEMARKEN. — In Denemarken gaat de Katholieke Kerk langzaam vooruit. Ieder jaar hebben er ongeveer 200 bekeeringen plaats. De meeste bekeerlingen zijn uit de hoogere standen en uit de lagere volksklasse ; de middenstand is het trouwste aan het protestantsche geloof. Vooral de bekeering der eersten is van groot belang. Niet alleen omdat hun voorbeeld vanzelf navolging zal vinden bij de lagere klassen. maar ook omdat hun overgang in den regel uit zuivere overtuiging geschiedt : door het rationalisme van hun eigen geloof afgedwaald, komen velen al zoekende terecht in de oude Moederkerk. De lagere klasse bekeert zich veelal, wanneer zij een huwelijk met een Katholiek willen aangaan. Reeds drie of vier jaar heeft de bisschop geen dispensatie meer gegeven voor een gemengd huwelijk.

Of de toekomst overvloediger vruchten zal dragen, daarover zijn de meeningen verdeeld. Optimisten en pessimisten staan tegenover elkander :

de laatsten hebben dit voor, dat ze in den regel meer kans op gelijk hebben, vooral waar het geldt zulk een uiterst moeilijk werk als de menschen te brengen tot het ware geloof.

Tot de optimisten behooren o. a. de Prefect der Propaganda, Kard. van Rossum en de Apost. Vicaris Mgr. Brems. Eerstgenoemde schreef in de brochure „Aan mijn katholieke landgenooten":

„O! hoe vaak heb ik het sinds uit het diepste mijns harten verzucht! zoo er in Denemarken maar meer priesters-missionarissen, meer stoffelijke middelen voor scholen en kerken ter beschikking waren, wat een schitterende toekomst zou er de Kerk te gemoet gaan! En spoedig!

„In weinig tijd, zoo verzekerde mij herhaaldelijk de nieuwe volijverige Apostolische Vicaris, Mgr. Brems, zou ik hier 50 duizend Katholieken tellen, als ik maar middelen had en priesters."

En zij hunnen zich o. a. beroepen op de onbeperkte godsdienstvrijheid en op het steeds verder om zich heen grijpende moderne ongeloof, waaraan reeds de geheele intellectueele stand ten slachtoffer is gevallen en dat door uitroeiing van oude vooroordeelen een goede basis vormt voor opbouw van de katholieke levensbeschouwing; ook brengen zij naar voren de gezindheid van de bevolking, welke tachtig jaar geleden bestond in haat en verachting jegens alles wat katholiek was en thans zich kenmerkt door welwillenden eerbied jegens het Katholicisme bij vorst en volk. Allerduidelijkst bleek dit bij het jongste bezoek van den Kardinaal. Ook heeft Mgr. Brems kort na zijn benoeming tot Apostolisch Vicaris de hooge onderscheiding ontvangen van de Orde van Dannebras.

De pessimisten halen als argument aan de slapheid van het Deensche volkskarakter, dat wel gaarne lasten van zich afwerpt en daarom gaat de ontbinding van het protestantsch geloof voortdurend verder, maar niet gaarne lasten aanvaardt, en dus zeker niet zulke, als de Katholieke Kerk oplegt.

Bidden wij, veel en aanhoudend, opdat Gods genade de optimisten in het gelijk stelle!

IJSLAND. — IJsland, tot nu toe tot het Apostolisch Vicariaat van Denemarken behoorend, is in September 1923 tot een afzonderlijke prefectuur verheven; tot prefect is benoemd de H. E. P. Meulenberg, overste van het Gezelschap van Maria, aan wien het missiewerk aldaar is toevertrouwd.

Kardinaal van Rossum was een en al lof over de hooge onderscheiding, waarmee Z. Em. hier ontvangen is; de hulde, den Prins der Kerk gebracht, deed inderdaad niet voor een koninklijke onder. Z. Em. is ook vol hoop op een herleving van het Roomsche geloof onder dit bijzonder hoog ontwikkelde volk, dat in zijn geschiedenis de heerlijkste herinneringen bewaart aan de Katholieke Kerk en hare beschaving.

FINLAND. — Het jaar 1923 kenmerkte zich door een meer intensief godsdienstig leven onder de katholieken; het getal dergenen die veelvuldig de H. Communie ontvangen is aanmerkelijk toegenomen. Bekeeringen kwamen geregeld voor. Het werk onder de schoolgaande jeugd werd beter georganiseerd, hetgeen vooral het katechismus-onderricht der kinderen ten goede

kwam. Deze organisatie had het goede gevolg dat onze kinderen de niet-katholieke vereenigingen en samenkomsten verlieten en onder den goeden invloed der Moederkerk gebracht werden. De Eerw. Zusters van Moerdijk, (4 in getal) hebben zich met de grootste opoffering zoowel aan de kinderen, als aan de zieken en armen toegewijd. Een tehuis voor arme kinderen en een katholieke school zouden de grootste diensten bewijzen. Het katholiek leven bloeit meer en meer zoowel in Helsingfors, als in Viborg, Terijoki en Abo. De bestaande kerkgebouwen zijn te klein. De Katholieke Kerk trekt steeds meer de aandacht der andersdenkenden en geniet aller achting.

Als een voorbeeld zij vermeld het succesvol opvoeren van ,,Vallis gratiae" zoowel in het Zweedsche als in het Finsche Theater te Helsingfors. Dit stuk is een aanpassing van de bekende middeleeuwsche legende ,,Marieke van Nimwegen" aan Finsche gegevens.

De voornaamste gebeurtenis van het jaar is het bezoek van Zijne Eminentie den Kardinaal W. M. van Rossum en de bisschopswijding van Z. D. Hoogw. M. H. Buckx, die op 15 Aug. met groote plechtigheid te Helsingfors geschiedde. De drie Scandinavische bisschoppen woonden de plechtigheid bij ; de Finsche regeering was officiëel vertegenwoordigd ; verschillende professoren der universiteit, het corps diplomatique volgden de lange en indrukwekkende ceremonie. Een der aanwezigen zeide naderhand : ,,Ofschoon ik vier uren heb moeten staan, had ik wel mogen lijden dat 't nog eens vier uren geduurd had". En geen wonder ! Een bisschopswijding heeft wellicht nooit in Finland plaats gehad en in Scandinavië niet sedert de z.g. Hervorming. Z. Em. de kardinaal bracht tijdens zijn verblijf in Finland een officiëel bezoek aan den President der Republiek, hij maakte kennis met verschillende leden der Regeering bij zijn aankomst in de hoofdstad, op een middag gegeven door den Spaanschen gezant, op een lunch door den gezant van Nederland aangeboden, op een receptie door andersdenkenden en voor andersdenkenden georganiseerd en bij zijn vertrek. Aan alles en aan iedereen zag men dat de hooge gast door zijne vriendelijke innemendheid aller harten won.

Door dat hoogvereerende bezoek en het bescheiden en offervol werk der priesters en zusters wordt de Finsche bodem meer en meer voorbereid om het zaad der Katholieke leer te ontvangen; er zal nog niet aanstonds gemaaid worden, maar de arbeid, al is hij zwaar, is hoopvol.

Moge de katholieke wereld de Moederkerk in Finland steunen, opdat zij in staat gesteld worde hare sociale werkzaamheid te beginnen met eene katholieke school en een tijdschrift voor propaganda. De secten en het leger des Heils beschikken over kapitalen, en dus over hulpmiddelen en de Moederkerk is arm.

RUSLAND EN DE NIEUWGEVORMDE ,,RAND"-STATEN.

Wij waren zoo gelukkig over dit deel van Europa, dat door den oorlog zoo geheel en al, uiterlijk en innerlijk, veranderd is, een kort en duidelijk overzicht te ontvangen van P. Gondulfus O.M.C., onzen landgenoot, die professor is aan de hoogeschool van Lublin en aan het hoofd der Poolsche

Capucijnen staat. Hier en daar mochten wij daaraan toevoegen eenige opmerkingen van den Belgischen Redemptorist-missionaris onder de Ruthenen, p. Regaert. Pater Gondulfus teekent bij zijn overzicht allereerst aan:

Ofschoon we met de nieuwe verdeeling der landen rekening houden, zijn we bij dit overzicht liever uitgegaan van een groepeering der godsdiensten en ritussen, eerstens wijl we daardoor een beter beeld krijgen van de ontwikkeling der laatste jaren voor elken godsdienst afzonderlijk, en tweedens wijl ons nieuwere juiste statistieken van elk land apart, inzonderheid van Rusland veelal ontbreken. Gevolg van dit laatste is, dat we hier meermalen, steunend op oudere gegevens een globale schattingen neerschrijven dan accurate nieuwere tellingen. Men houde daar rekening mede.
Finland laten wij hier buiten beschouwing.

DE KATHOLIEKE KERK. — A. Latijnsche Ritus. Het groote Czaren-rijk was katholiek-kerkelijk verdeeld in twee stukken: het Roomsche Polen met de Metropool Warschau en de Suffragaan-bisdommen van Kielce, Lublin, Plotsk, Sandomierz, Sejny of Augustow, en Wlotslawek, allen te zamen volgens Russische berekening 8 millioen Katholieken omvattend — en het overige Rusland met de Metropool Mohylew, een reuze-bisdom over het grootste gedeelte van Europeesch Rusland met Finland en over geheel Siberië verspreid en vanuit St. Petersburg bestuurd; vervolgens de suffragaan-bisdommen van Tiraspol (residentie te Saratow) met 'n Duitschen Bisschop voor de Duitsche kolonisten, tevens voor het zuiden van het Rijk, Kaukasus en Bessarabië, dat van Telsze (of Samogitie, met residentie te Kowno) voor de Lithauers en van Wilna en Lutsko-Zytomierz, alles zoowat 5 millioen katholieken tellend. Podlachie in Poolsch gebied en Minsk en Kamenetz-Podolsk over de grenzen waren sinds 1869—70 niet bezet kunnen worden en werden resp. bestuurd door Lublin, Mohylew en Lutsk.

De oorlog heeft voor de bevrijde gebieden ook kerkelijk veel verbetering gebracht.

Polen, dat met de Duitsche en Oostenrijksche gedeelten werd vereenigd en nu ook Wilna, een stuk van Lutsko-Zytomierz en van Minsk omvat, is er natuurlijk het meeste op bekomen, en bezit een bloeiende hiërarchie. Dank zij den voorzichtigen ijver van den Ap. Delegaat, thans Paus Pius XI, werd direkt na den oorlog opnieuw aangesteld een Bisschop van Podlachie, van Minsk alsmede van Kamenetz-Podolsk; een nieuw bisdom van Lodz verrees, en voor het toegewezen Opper-Silezië, dat van de 980.000 inwoners 90 proc. katholieken telt, is een Administrator Apostolicus benoemd; het bisdom van Sejny, dat gedeeltelijk nu in Lithauen ligt en welks hulpbisschop te Lomza zetelt, zal hervormd worden naar het schijnt in een bisdom van Bialystok, terwijl ook Czentochowa van Wlotslawek afgescheiden zal worden. Het geheele land telt van de ongeveer 30 millioen inwoners circa 20 millioen Katholieken, die nu vrij van Pruis en Rus, en voorgelicht door een Roomsch-voelende geestelijkheid een schoone toekomst van krachtige Roomsche natie tegemoet gaan. Veel achterstand is er in te halen, doch men gaat zienderoogen vooruit.

Lithauen met zijn overwegend katholieke bevolking van circa twee millioen, gaat eveneens herleven onder de leiding van Bisschop Karewicz,

die te Kowno zetelt. De toestand is er nog niet geregeld ; (zoo zal het gedeelte van het oude bisdom Sejny onder Bisschop Karas nog wel wat uitgebreid worden) maar de toekomst belooft veel. Aan de Hoogeschool te Kowno is een theologische faculteit verbonden.

Letland, ofschoon overwegend protestantsch, met een katholieke bevolking van eenige honderdduizenden meest in het Oosten, in het zoogenaamde Poolsch Lijfland met de Latgolen (300,000) heeft met een voor Rome zeer gunstig Concordaat een eigen bisdom gekregen. Mgr. Springowicz, de Aartsbisschop zetelt te Riga, waar hij de St. Jakobskerk van de Regeering terugkreeg uit de handen der protestanten.

Esthland, geheel protestantsch, telt slechts enkele Roomsche parochies (Dorpat, Reval, Narwa), welke onder Mohylew stonden zooals ook het grootste gedeelte van Letland. Het wordt nu bestuurd door een Apostolisch Delegaat, Mgr. Ant. Zecchini die 25 Oct. 1922 benoemd werd voor Lithauen, Letland en Esthland.

Wat het **Bolsjewieken-Rusland** betreft is de kerkelijke toestand nog erbarmelijker dan voorheen onder den Czaar. Bisschoppen gevangen en verbannen, priesters gedood en vervolgd, kerken geroofd en gesloten of eigendom verklaard van het volk, uittocht van vele geloovigen, verbod om te doopen voor het 16e jaar en godsdienstonderricht te geven voor het 18e jaar, zelfs in de kerk. Daarenboven wordt officiëel de godsdienst ook theoretisch voortdurend aangevallen ; met Paschen en Kerstmis werden in conferenties en feestvieringen van het Staatsgezag uitgaande, op de meest goddelooze wijze de christelijke waarheden bespottelijk gemaakt.

Doordat de priesters met machtiging van Rome deelnemen in de kultusvereenigingen, aan welke het gebruik der kerken wordt toegestaan, kunnen er toch godsdienstoefeningen worden gehouden ; preeken schijnt echter vermeden te worden.

Over elk bisdom afzonderlijk het volgende.

Aartsbisdom van **Mohylew** : de Bisschop Mgr. von Ropp na gevangenis verbannen, de hulpbisschop Mgr. Cieplak met meerdere priesters in boeien, (in het laatste Consistorie protesteerde Pius XI daar nog tegen en bemoedigde hij den martelaar) ; van de ruim 300 priesters zijn er nog geen 100, misschien slechts 50 overgebleven. St. Petersburg wordt op het oogenblik bediend door 4 Roomsche geestelijken. Vóór den oorlog telde het bisdom bijna een millioen geloovigen, waarvan de helft is afgescheiden en aan de nieuwe bisdommen toevertrouwd ; en overigens ?

Intusschen is behalve Finland ook **Siberië** een apart kerkgebied geworden, en heeft dit jaar zijn eigen Bisschop gekregen in den persoon van Mgr. Sliwowski te Wladiwostok. Het aanvankelijk opgerichte Apostolisch Vicariaat Siberië telde volgens de gegevens van den Ap.-Visitator Mgr. de Guébriant 150.000 katholieken. Van dit vicariaat is slechts een deel aangewezen als grondgebied voor het nieuwe bisdom Wladiwostok. De Bolsjewieken hielden er echter in den winter '22/'23 geducht huis en noodzaakten o. a. tot opheffing van het pasgeopende seminarie welks leerlingen hier en daar moesten worden ondergebracht.

Bisdom van **Tiraspol**: de Bisschop Mgr. Kessler onder den oorlog als Duitscher verdreven; voor het overige is de toestand niet beter dan in het Noorden. Wat er gehouden zou kunnen worden van de statistiek van voor den oorlog, zou ik niet weten te zeggen: groot en klein seminarie, 100 parochies (een latere statistiek geeft 125) en 139 priesters (latere statistiek: 179) en 356,375 katholieken, waarbij ook behalve de 12000 Armeniers van het niet bezette bisdom van Artwin nog een 25000 Armeniers van elders gerekend worden, evenals 320 Chaldeeërs (Transkaukasië is nu echter afgescheiden). Hoeveel heeft het bisdom geleden onder den bolsjewiekengeesel? Dat kan niemand nog zeggen.

Eenige parochies, die in **Bessarabië** lagen, zijn 2 Augustus 1921 toegedeeld geworden aan het Roemeensche bisdom van Jassy (zie hierachter), terwijl **Transkaukasië** een Visitator Apostolicus bekomen heeft in onzen landgenoot Mgr. Smets. Onder zijn jurisdictie staan ongeveer 30.000 Georgiërs van den Latijnschen Ritus (die zich onder den Czaar tot Rome bekeerden mochten van den Rus de Byzantijnsche liturgie niet behouden: daarom zijn deze Latijnen).

Behalve deze twee groote bisdommen zijn er nog de grens-diocesen, wier Bisschop nu in Polen verblijft, doch wier residentie en grootste gebied eigenlijk in Rusland ligt. Het zijn:

Minsk: Bisschop Lozynski, die geruimen tijd gevangen heeft gezeten, resideert nu te Nowogrodek. 84 priesters, 66 parochies, 288.980 katholieken(?)

Lutsko-Zytomierz: Mgr. Dubowski vroeger te Zytomierz over de grens zetelend, heeft na een tijd gevangenis zijn residentie naar Lutsk in Polen overgebracht. In het Russisch gedeelte: 102 priesters, 76 parochies, 232,739 katholieken (?)

Kamenetz-Podolsk: Bisschop Mankowski, nu zetelend te Buczacz in Galicië: 128 priesters, 312,087 katholieken (?)

Vooral in deze laatste bisdommen zijn veruit de meeste katholieken Polen van oorsprong, of minstens verpoolschte Klein- of Wit-Russen.

B. Oostersche Ritussen. — 1. RUTHENEN. De eenmaal zoo bloeiende Grieksch-Rutheensche Kerk, die sinds in 1596 de Unie van Brest tot stand kwam, bijzonderen voortgang maakte in het uitgestrekte Poolsche Rijk, was in het Czaren-Rusland heelemaal uitgeroeid door de vreeselijkste vervolging en onderdrukking: 8 millioen werden er tot het schisma gedwongen. In 1905, toen de vrijheid van godsdienst was afgekondigd, keerde aanstonds niettegenstaande enorme moeilijkheden van den kant der regeering een half millioen tot de Katholieke Kerk terug, echter tot den Latijnschen Ritus: zoo wilde het de regeering.

Alleen in Oostenrijksch Polen, bleven er behalve dan de anderhalf millioen Ruthenen in Amerika, Roemenië en Hongarije, — circa drie en een half millioen over, die staan onder den Metropoliet Szeptycki, zetel van Halicz, Aartsbisschop van Lwoef (Lemberg) en Bisschop van Kamenetz, en verder onder de Bisschoppen van Stanislawow en Przemysl. Onder het volk arbeiden 2500 seculiere priesters, 105 Paters Basilianen uit de Orde door Leo XIII hervormd, 27 Paters Redemptoristen die de Oostersche ritus aannamen,

waaronder ook Belgen en de Hollandsche Novicenmeester P. de Boer. In 1905 is de oude Orde der Studieten herrezen.

Nog pas heeft P. Gennocchi namens Rome er visitatie gehouden, welke zeker vruchten zal afwerpen voor de verbetering van den geest onder den clerus, voor vermindering van veler sterk-politiek streven, en ook voor eenheid in het aanvaarden van noodige hervorming.

Op het oogenblik kunnen echter geen directe resultaten worden verwacht. Van een zelfstandigen staat is in de Oekraine geen sprake meer; de bolsjewieken zijn er de baas. Wel bestaat er nog een zoogenaamd „Ukrainisch gouvernement" en een Ukrainisch leger, dat feitelijk niets anders is als een agglomeratie van eenige benden, die af en toe een Ukrainisch of Joodsch centrum aanvallen. Tegen de soldaten en spionnen van Moskou vermogen ze echter niets. Dit neemt echter niet weg, dat de geest der bevolking zoo sterk mogelijk anti-bolsjewiek is.

Tengevolge van dezen toestand is echter geen rechtstreeks evangeliewerk tot uitbreiding of bevestiging der Kath. Kerk mogelijk; de Pauselijke hulpacties werken echter ontegenzeggelijk ook ten goede voor de verbreiding der Kerk, en zullen een lateren bloei — op het uur der Voorzienigheid — zeker voorbereiden. De centrumgrond is Weenen, Parijs en Polen, de bevordering der Rutheensche priesters werken in dezelfde richting.

In de gebieden van het vroegere Rusland is er dus zoo goed als geen winst, ofschoon in het actueele Polen reeds bekeeringen te boeken zijn tot de Unie, zelfs van heele parochies. Ook in eigenlijk Rusland treft men reeds Unieten aan: zoo werken **op het oogenblik** in St. Petersburg 2 Unietenpriesters, bekeerde Russen, terwijl de Exarch Fiodoroff met Mgr. Cieplak in de gevangenis zit. Er waren 2 kapellen te dier stede, en een te Moskou. De door Mgr. Szeptycki in 1914 gewijde Bisschop van Chelm, Mgr. Boccian is door de Poolsche regeering niet erkend geworden (in sommige exemplaren van het Annuarium Pontificium 1922 stond echter zijn naam aangegeven, maar in dat van 1923 is hij uitgevallen). 1)

2. ARMEENSCHE RITUS. Deze bezit in Lemberg (dat dus voor 3 bisschoppen zetelplaats is) een eigen Aartsbisschop, welke echter slechts 'n paar duizend geloovigen te besturen heeft, n.l. 1400 in Galicië, de rest in de Boekowina, met een twintig priesters, waaronder nog 7 van den Latijnschen Ritus. Vroeger stond hij over al de Armeniërs van geheel Polen met Wit-Rusland, Podolië enz.

De meeste Katholieke Armeniërs van het oude Russische Rijk woonden in Kaukasië (onder hen 10.000 bekeerde Georgiërs) en werden met de vele

1) Gelijk men weet is de Poolsche regeering den Unieten niet zeer welgezind. Polen vermengt sterk Godsdienst en Staatkunde, en ziet in den Latijnschen ritus een versterking der Poolsche nationaliteit, in den Rutheenschen ritus een bevordering van Russische invloeden. Het eigenaardig optreden tegen Mgr. Sceptycki, die bij zijn terugkomst van zijn wereldreis sterk bemoeielijkt werd, is er een uiting van.

Paus Pius XI heeft echter aan de Unie een sterke aanbeveling gegeven in zijn Apostolisch schrijven bij de jubileum-feesten van den „Martelaar der Unie" den H. Josaphat. (Red. H. M.)

elders verspreide bestuurd door den Latijnschen Ordinarius van Tiraspol, die er ongeveer 38000 onzer zijn jurisdictie had. Voor zoover ze in Transkaukasië gevonden worden zijn deze gekomen onder de jurisdictie van onzen landgenoot Mgr. Smets, Visitator Apostolicus van Kaukasië met residentie te Tiflis in Georgië. Het gedeelte van Armenië, dat vroeger aan Rusland hoorde, en waar de bisschopszetel van Artwin gevonden wordt, is nu met het moederland vereenigd na eerst een apart republiekje te hebben gevormd (Ararat-republiek). Turksch-Armenië echter, dat nu een twijfelachtige onafhankelijkheid ontving, stond tot nu toe onder den Patriarch der Armeensche katholieken en Catholicos van Cilicië te Konstantinopel.

3. ANDERE RITUSSEN. — In Georgië zijn er nu reeds een zeker aantal geloovigen van den **Georgischen** ritus, die geuniëerd zijn met Rome. Vroeger vond men dezulke slechts te Konstantinopel (vgl. wat we boven zeiden over bekeerde Georgiers), doch Georgie is onder den druk der Russen uit.

Een zeer beperkt getal aanhangers van den **Chaldeeuwschen** ritus treft men eveneens in Transkaukasië aan.

DE SCHISMATIEKEN. — A. Orthodoxen. Het oude Rusland omvatte in hoofdzaak belijders van de zoogenaamde Orthodoxie, de officieele staatskerk, onder bestuur van de H. Synode. In 1917 is wederom een Patriarch van Moskou aangesteld, de bekende Tychon, wiens volgelingen op 85 millioen geschat kunnen worden, en die staan onder drie Metropolieten (n.l. van St. Petersburg, Kiew en Moskou) en 60 Bisschoppen. Onder dezen en onder de priesters hebben de Bolsjewieken vreeselijk huisgehouden; 30 Bisschoppen en duizenden priesters en kloosterlingen zijn vermoord.

De schismatieke Kerk heeft aanvankelijk beproefd aan den satanischen dwang der bolsjewieken te weerstaan (men kent den strijd van Tychon) maar tevergeefs. Trouwens zij is voor een flink verzet te verdeeld en volgens haar eigen aanhangers feitelijk aan het uitsterven.

Want behalve de aanhangers der oude orthodoxie zijn er nog 20 (?) millioen aanhangers van de Raskolsecte en andere afscheidingen, die men met honderden telt en die men het Russische protestantisme kan noemen. De Sowjet steunt ook de beweging der zoogenaamde „Levende Kerk", die bolsjewistisch gezind en getint is.

Vele groepen der oude Kerk hebben zich na den oorlog autonoom verklaard, met name **Polen**, waar een 3 á 4 millioen Orthodoxen staan onder den Bisschop van Warschau. Deze groep is zich sterk aan het organizeeren, begunstigd door de regeering, die ze van Moskou af wil houden. Onder hen, zijn er echter nog velen die het oog gericht hebben naar over de grenzen waarvan de moord op den vorigen Warschauschen Bisschop om zijn Poolsche gezindheid een bewijs is.

In **Georgië,** waar de Georgische schismatieken tot de staatskerk werden gedwongen, hebben de twee en half millioen Orthodoxen onder 4 Bisschoppen weer hun vroegere vrijheid herkregen.

Bessarabië, dat aan Roemenië kwam, telt 1,800,000 schismatieken onder een Metropoliet van Kichenew.

Ook andere gebieden scheidden zich van Moskou af, zooals de Baltische landen.

B. Andere Ritussen. — Armeniërs : Het oude Czarenrijk telde er 1,650,000 over 1.353 plaatsen verspreid, onder den Catholicos van Edzmiadzin, 6 Aartsbisschoppen, 8 Bisschoppen en één klooster. De meesten woonden in Georgië, dat een stuk van Armenië omvatte ; de rest is over Kaukasië en het overige Rusland verspreid, terwijl er ook nog een groep in Bessarabië huist met eigen Bisschop. Door den nieuwen staat Armenië is de groepeering veranderd; velen immers uit Georgië zijn nu met hun volksgenooten vereenigd, welke volksstam echter in 1916 en '17 vreeselijk is gedund door de Turken.

Chaldeeërs zijn **er** intertijd eenige duizenden voor de Koerden naar Transkaukasië gevlucht, waar ze nu bij Batoem in Georgië gevestigd zijn.

Over de schismatieke **Georgiërs** zie boven.

ANDERE GODSDIENSTEN. — A. Protestanten. De meeste protestanten vond men tijdens het oude bewind in de Baltische landen.

Esthland : op de 1,750,000 inwoners van den nieuwen staat is er 95% protestant, waaronder 2% Duitschers.

Lethland telt ongeveer hetzelfde aantal, waarvan zeer vele Duitschers. **Kongres-Polen** telde in 1917, bijzonder aan den Duitschen kant, 644,000 ; **Posen** ongeveer hetzelfde aantal, n.l. 651.000 protestanten.

Sowiet-Rusland omvat er circa een millioen, welke rond St. Petersburg (o. a. nog 'n 300,000 Finsche protestanten), en in de Duitsche koloniën van Saratow meer gegroepeerd zijn ; zoo telt deze laatste streek bijna een half millioen Lutheranen.

De andere gebieden bezitten er niet zulk een groot aantal ; in Siberië treft men er een 70,000 aan, in den Kaukasus eenige duizenden (Tiflis 3000, Bakoe 5000), terwijl ook Bessarabië eenige tientallen gemeenten telt.

Veruit de meesten zijn Lutheranen; gereformeerden worden er betrekkelijk weinig aangetroffen : zoo b.v. een tiental duizend in Lithauen en eenzelfde getal in Russisch Polen, elders echter niet zooveel. Dan zijn er nog een groepje Baptisten in Esthland en 34000 Mennonieten in Zuid-Rusland enz.

B. Mariavieten. — In **Polen** is deze sekte, die in 1913 nog 73,000 leden telde, sterk aan het achteruitgaan, bijzonder sinds ze den steun van de Russische regeering missen en hun Bisschop Kowalski met eenige priesters onder dekmantel van „mystisch huwelijk" het coelibaat hebben laten varen.

Nog onlangs zijn er een paar parochies met hun herder tot de Moederkerk teruggekeerd.

C. Joden. — Zij zijn, zooals bekend, de plaag van deze streken. Zoowat de helft van heel het Jodendom woont in Polen en de aangrenzende Russische provincies. Op tegenwoordig Poolsch gebied kan men ze op ruim 3 millioen rekenen. In de stad Bialystok b.v. zijn er 82 procent inwoners van de natie ! in Brest-Litowski 73 procent, Wilna 51, enz. Ze vormen meer een economisch en politisch gevaar (zie naar de Bolsjewieken) dan wel een godsdienstig, tenzij natuurlijk indirect voor zoover ze aan het bestuur gekomen den godsdienst, als in Rusland het geval is, geweldig vervolgen.

D. Mahomedanen. In de oude Russische gebieden woonden volgens de telling van 1910 ongeveer 17 millioen Mahomedanen. Grootendeels zijn deze gevestigd in Azië ; met name Kirgiezen en Turkomanen tusschen Kaspische Zee en China, ook in de twee vrije staatjes van Chiwa en Buchara onder het Uralmeer met resp. een half en anderhalf millioen inwoners. Boven en aan deze zijde van de Kaspische Zee belijden dien godsdienst ook vele zoo genaamde Tataren. De nieuwe staat Aserbeidsan met 3 millioen inwoners, is een Turksch-Tataarsch en Mahomedaansch Rijk. Georgië telt eveneens eenige honderdduizenden Mahomedanen.

E. Heidenen. — Hoeveel heidenen er in de Russische streken gevonden worden, is niet te bepalen. In 1910 telde men ze circa een millioen. Doch bij velen, die het Mahomedanisme belijden, kan men ook nog van een zeker heidendom spreken. Echte heidenen, die een geestenkultus hebben bekend onder den naam van Sjamanisme (Sjamana is de naam hunner priesters-toovenaars) zijn gedeeltelijk nog de Samojeden in Noord-Rusland en West-Siberië, en de Toengoesen aan de Jenissa. Tot hen moeten ook gerekend worden de Boerjaten bij het Bajkalmeer, waarvan er echter velen Boeddhist zijn. Zelfs onder de Tataren ten Westen van de Kaspische Zee vindt men nog heidenen.

VOORUITZICHTEN. — Na de meer uitvoerige uiteenzettingen der verschillende teekenen en pogingen, die een betere toekomst voor het Katholicisme voorspellen, in onze Febr. afl. van 1923 (blz. 186—189) en die nog niet te vermeerderen zijn, is bovenstaande uiteenzetting van de verdeeling der verschillende godsdiensten over het oude Czarenrijk en van hun huidigen toestand, hoogst waardevol. Die waarde wordt nog meer geaccentueerd, door de verwachtingen, welke P. Gondulphus, die van zoo nabij de geheele geestelijke beweging meeleeft, aan zijn uiteenzetting heeft willen toevoegen :

De meeste bekeeringen zijn te verwachten onder de Orthodoxen van Polen en Ukrainie, waar de afstammelingen wonen der oude Unieten, temeer omdat in de buurt de Unieten talrijk zijn. Van dezen immers en langs dezen weg moet de vereeniging met Rome uitgaan ; zoo pas onderwerpt zich een heele parochie met haar herder aan den Bisschop van Podlachië, echter onder voorwaarde dat ze den Oosterschen ritus mogen behouden. Ofschoon er van een vereeniging der Orthodoxie in globo geen sprake is, toch mag men de bekeering van heele groepen verwachten. Bijzonder in de Ukrainie spreekt men van een godsdienstige opleving, aangewakkerd door wonderbare verschijnselen zooals een plotselinge vernieuwing van de kerk van Kiew.

Elders zullen eveneens velen der Orthodoxen zich bekeeren, b.v. in Transkausië, evenals ook van de daarwonende schismatieke Armeniërs.

Ook in de andere streken van Rusland, ofschoon minder, mag men op bekeeringen rekenen,hetzij van vele intellectueelen tot den Latijnschen Ritus, hetzij van de meesten tot de Unie.

Vooral hier echter sla men de verwachtingen niet te hoog aan. Te veel hinderpalen zijn er van den kant der Orthodoxen zelf zoowel als van den kant der Sovjet, en eveneens niet te vergeten van de zijde der Anglikanen

en Protestanten, die ook op bekeering en zelfs op Unie uitzijn. De Methodisten o. a. ontwikkelen in Polen, ook onder de Roomschen een buitengewone activiteit, die door den dollar gesteund wordt.

Mogen echter allen één worden onder één Herder!

Paus Pius XI grondt zijn verwachting, dat ook voor deze Slavische volkeren het uur der genade nadert op twee feiten: het geloof in de H. Eucharistie, dat zij behielden, en de devotie tot Gods Moeder, Maria, te zamen met de Oostersche heiligen. Moge ook, onder ons, de meerdere bekendheid, die in de laatste jaren dit „Oosten" en zijn missiën verkreeg, er toe leiden, dat wij door Maria den Eucharistischen Zaligmaker een heilig geweld aandoen, opdat Zijn Genade de Unie verhaaste.

BALKAN.

De toestand van de katholieke Kerk op den Balkan wordt beheerscht door een strijd, welke reeds zoovele bladzijden in de geschiedboeken der Kerk vult, welke in alle eeuwen en onder allerlei vormen is gevoerd, de strijd tusschen Kerk en Staat. De regeeringen, niet begrijpend het woord van Christus: „Geeft den keizer wat den keizer en aan God wat God toekomt", voeren in naam van de nationale idee, van de nationale eenheid, doch in werkelijkheid als nationale chauvinisten en godsdienstige verdrukkers een gewelddadigen strijd tegen de Kerk van Christus, welke als een harer hoofdkenmerken de algemeenheid bezit. Joego-Slavië, Bulgarije, Roemenië, allen geven hetzelfde beeld.

De kwestie van de toenadering tusschen Anglikanen en Oostersch-orthodoxen, waarvan we het vorige jaar melding maakten, is nog steeds niet tot oplossing gekomen. Daar de betrokken partijen allernauwst met de staatsmachten verbonden zijn, staat de onderlinge verhouding geheel onder invloed van politieke factoren. Naarmate de staatkundige vriendschap hechter of losser wordt, neemt ook de drang naar godsdienstige vereeniging toe of af. De wisselende politieke verhoudingen op den Balkan voorspellen in dezen dus niet veel goeds.

Na deze algemeene bemerkingen volgt een korte beschouwing over deze afzonderlijke landen.

ROEMENIË. — Het spreekwoord zegt: „De pot verwijt den ketel, dat hij zwart ziet!" Voor den oorlog verweten de Roemeniërs aan Oostenrijk-Hongarije, dat het een staalkaart was van alle mogelijke nationaliteiten, en vooral aan de Hongaren, dat het chauvinisten waren! Na den oorlog zijn de bordjes verhangen, nu is Groot Roemenië een staalkaart, en zijn zij nog meer chauvinist dan de Hongaren. Zij drijven het zelfs zóó ver, dat ze van nationaliteit en godsdienst, één geheel maken; in hun oogen kan iemand geen echte Roemeniër zijn, zonder orthodox te wezen, en omgekeerd!

De internationale Katholieke Kerk is vanzelf het slachtoffer van dit chauvinisme. Vooral aan de geünieerde Kerk van Zevenburgen hebben ze een hekel, enkel en alleen omdat ze aan Rome onderworpen zijn: wat ze haar af kunnen nemen, grond, bosschen, scholen enz. dat nemen ze.

Bij de behandeling van de nieuwe grondwet, die door Kamer en Senaat gestemd, den 28en Maart door koning Ferdinand bekrachtigd is, kwam deze gezindheid sterk tot uiting. Toch is zij gelukkig iets getemperd kunnen worden. Bij de algemeene bespreking in den Senaat heeft de geunieerde Metropoliet Dr. Vasile Suciu een krachtige rede gehouden, alsmede de Bisschop van Gherla, Dr. Julius Hossu en Dr. Alexandru Nicolescu, bisschop van Lugoj. Hun redevoeringen hebben diepen indruk gemaakt op de Senatoren.

Zij hebben voornamelijk bewezen, dat de vereeniging met Rome hen niet heeft belemmerd te werken voor de uitbreiding der Roemeensche natie, integendeel, dat zij door dezen band in staat waren, onwaardeerbare voordeelen te brengen aan 't Roemeensche volk. „Daarom vraagt de Roemeensche Kerk, met Rome vereenigd, geen vergiffenis aan het volk, zeide de Metropoliet, maar erkentelijkheid, en bijgevolg volkomen gelijkstelling met de andere godsdiensten !"

Het resultaat was, gezien de heerschende mentaliteit, niet ontmoedigend :

Artikel 22, betreffende de godsdienstige vrijheid luidt nu aldus : „De Christelijke Orthodoxe Kerk en de Grieksch-Katholieke Kerk zijn Roemeensche Kerken. De Roemeensch-Orthodoxe is, omdat het de godsdienst is van het grootste gedeelte der Roemeniërs, de domineerende Kerk (dus de Staatsgodsdienst), en de Grieksch-Katholieke bekleedt de eerste plaats onder de andere godsdiensten."

Een andere uiting van het Roemeensche chauvinisme was het voorval met Mgr. Glattfelder, Bisschop van Temesvär. Deze Kerkvorst was zeer energiek tegen de Roemeensche regeering opgetreden, wegens de nationalisatie van den grond der katholieke kloosterinstellingen Maar het ongeluk wilde, dat Monseigneur Glattfelder een Hongaar is, en iedere Hongaar wordt door de Roemeniërs als vijand van het land beschouwd. Hij zag zich dan ook genoodzaakt zich op Hongaarsch grondgebied terug te trekken en nu wordt het Roemeensche gedeelte van zijn diocees bestuurd door een Apostolisch Administrator, Mgr. August Pacha.

Is dus de godsdienstvrijheid in Roemenië ver te zoeken, toch doen ook overdreven voorstellingen hierover de ronde, zooals men b.v. eenigen tijd geleden in Hollandsche kranten kon lezen, dat alle vreemde geestelijken het land moesten verlaten. Daar is niets van waar. Zij arbeiden er ongestoord 1).

Als „nieuws" over 1923 kan het volgende worden vermeld. Den 12en Juni is de eerste nuntius in Roemenië, Zijne Excellentie Mgr. Francisco Marmaggi naar Rome afgereisd, om vandaar als nuntius naar Praag te vertrekken. Toen Mgr Cisar Z. Ex. bedankte voor al 't goede, aan het Diocees bewezen, gaf de nuntius aan Mgr. nog 100.000 Italiaansche Lires als hulp voor het opbouwen der tijdens den oorlog verwoeste kerken. De nieuwe nuntius, Z. E. Angelo Dolci kwam den 25sten Aug. in Boekarest en presenteerde zich den 6 Sept. aan koning Ferdinand op het zomerpaleis te Sinaia.

---

1) Onze berichtgever, pater v. Melsen van de Minderbroeders-Conventueelen, missionaris in het diocees Jassy, werkt daar met ruim twintig ordebroeders, meest Italianen.

Ook heeft in dit jaar Mgr. Alexandru Cisár, bisschop van Jassie een reeks kanonieke visitaties gedaan, niet alleen in het oude bisdom, maar ook in Bessarabië, dat na den oorlog ook onder zijn jurisdictie staat. en waar tot dusver nog nooit een katholieke bisschop geweest was 1).

De bisschop schreef ons, dat hij ieder dorp wilde bezoeken, iedere kerk, iedere kapel uit eigen aanschouwing wilde kennen. In de laatste drie jaren legde hij op zijn visitatiereizen meer dan 22.000 K.M. af en bezocht 142 dorpen en plaatsen, en dit terwijl er bijna geen spoorwegen of andere vaste verbindingen zijn. Op die reizen werden 14000 personen gevormd Toen Mgr. Cisár, die zelf een Roemeniër is, zijn episcopaat aanvaardde, vond hij het seminarie opgeheven : hij heeft het geopend en heeft nu weer 28 klein-seminaristen. Aan zijn seminarie offert hij alles op, want zijn diocees telt 180 kerken, terwijl er in Sept. l.l. nog 18 in aanbouw waren, doch het heeft maar 56 priesters (ruim de helft inlanders) zoodat soms één priester 11 kerken met nog 10 of 20 dorpen of gehuchten te bedienen heeft.

BULGARIJE. — Gelijk bekend, greep er begin Juni l.l. een omwenteling in Bulgarije plaats ; de Boerenregeering onder den hardhandigen leider Stambolinski, die sedert het einde van den oorlog aan het bewind was, werd door de militairen omvergeworpen. Men had kunnen verwachten, dat met de nieuwe regeering een tijdperk van meer vrijheid en ruimer opvattingen zou beginnen. Dit is echter niet het geval geworden. Op den Balkan is — zooals wij reeds aanstipten — van elke frontverandering in de politieke regionen een nadeeligen invloed te duchten voor den godsdienst.

Het volk is godsdienstig van aard, maar door lange verwaarloozing en groote onwetendheid is zijn godsdienst geheel oppervlakkig geworden. Het begrip van inwendige heiligheid bestaat voor de meesten niet eens. De ontwikkelden hebben liefst geen eigenlijken godsdienst, of hij bestaat voor hen in den eeredienst van het vaderland, hetwelk dan nog vaak verward wordt met de belangen van eigen partij.

De nationale godsdienst staat hoog aangeschreven maar de nadruk valt meer op het eerste dan op het tweede woord. Voor nationale helden of zelfs schrijvers worden kerkelijke feesten ingesteld ; de kinderen moeten naar de kerk komen, krijgen er patriottische opwekkingen te hooren en zijn verder dien dag schoolvrij. Het begrip zelf van den godsdienst wordt daardoor steeds vager, een heilige is iemand, die zich onderscheiden heeft, onverschillig op welke wijze, als het vaderland er maar voordeel van heeft.

Dat een dergelijke vermenging van de politiek met den godsdienst wrange vruchten afwerpt, is licht te begrijpen. Na de jongste omwenteling zijn er zelfs in de katholieke dorpen heel wat moeilijkheden ontstaan. Hier is men beu van de priesters, nochtans geboren Bulgaren, en eischt van den Bisschop andere, die men zelf aanwijst ; dààr vergt de nieuwe burgervader de afzetting van kerkmeesters, wijl ze tot de Boerenpartij behoorden ; èlders werd de priester gevangen genomen en mishandeld, wijl de voorzanger, die als agrariër bekend stond, zoek was geraakt en men vermoedde, dat hij hem een schuilplaats had geboden enz.

---

1) Zie de berichten over Rusland, blz. 183.

Voor de verantwoordelijke geestelijke Overheid brengt dat alles zware zorgen mee, waartegenover weinig uiterlijke troost staat. Het is nog immer: Euntes ibant et flebant.

Toch geeft het afgeloopen jaar ook een paar hoopvoller posten te boeken. Te Tirnovo kon, dank aan de Hollandsche weldoeners der Missie, de sedert tien jaar in puin liggende kapel-pastorie weer opgebouwd worden; in twee dorpen werd de kerk vergroot of hersteld. Te Bardaski-Geran kwamen Duitsche Benedictinessen, te Dresch Kroatische Zusters uit Agram.

JOEGO-SLAVIË. — In Joego-Slavië wordt de strijd tusschen godsdienstig nationalisme en den internationalen godsdienst vooral gevoerd tusschen de orthodoxe Serviërs en de katholieke Kroaten en Slovenen. Toen deze laatsten na den wereldoorlog bij Servië werden ingelijfd, bezielde hen de hoop op een hereeniging van de Servisch orthodoxe met de Katholieke Kerk: hetgeen voor den nieuwen staat onder godsdienstig en ook onder politiek opzicht een onwaardeerbare zegen zou zijn geweest. De regeering van Belgrado wil echter het tegendeel: n. l. de oplossing van de Katholieke (4.735.154 of 37.3 % van de bevolking) in de nationale orthodoxe Kerk (5.602.227 of 46.6 %).

Politieke centralisatie onder opperheerschappij van de Serviërs, verdrukking van het Katholicisme waren de voor de hand liggende middelen om dat doel te bereiken. Men stootte daarbij echter op den hardnekkigen tegenstand van de katholieke Kroaten en Slovenen, die hun traditioneele geloofstrouw handhaafden, welke hen in den strijd tegen de Turken den eeretitel verwierf van „antemurale christianitatis"; zij willen hun katholieke beschaving behouden en trouw blijven aan den Paus van Rome.

Het spreekt vanzelf, dat bij zulk een antikatholieke gezindheid der regeering de onderhandelingen tusschen Joego-Slavië en het Vaticaan over een Concordaat niet erg wilden vlotten. Belgrado stelde o.a. den eisch, dat de oude Slavische taal als de taal der Kerk gebruikt zou worden (de afschaffing van het Latijn zou den band met Rome losser maken en de oprichting van ééne nationale kerk vergemakkelijken) en dat de (schismatieke) Joego-Slavische regeering de katholieke Bisschoppen zou benoemen.

Waarschijnlijk heeft het standvastige verzet van de katholieke bevolking en van het Vaticaan de regeering iets wijzer gemaakt: de laatste berichten vermelden althans, dat de sluiting van het Concordaat niet lang meer op zich zal laten wachten.

Een van de gewichtigste gebeurtenissen op godsdienstig gebied in 1923 is geweest het groote Eucharistische Cong es, dat den 19en Augustus te Zagreb gehouden is. De belangstelling uit alle deelen van Kroatië en Slovenië was treffend groot. De Sacramentsprocessie van meerdere K. M. lang omvatte ongeveer 80.000 menschen, die alle parochies van het koninkrijk vertegenwoordigden: het was een overweldigende manifestatie van liefde voor het H. Sacrament en trouw aan het geloof der vaderen.

— Het gebied van Servië vóór 1912 is geheel vervat in de Apostolische Administratie van **Nis** en uitgezonderd de stad Belgrado omvat het meer dan 45.000 K.M². Over deze uitgestrektheid zijn de Katholieken

verspreid in kleine, soms zeer kleine groepen ; te samen is hun aantal 5 à 6 duizend, meest vreemdelingen, die daar komen als fabrieksarbeiders of mijnwerkers. De ontwikkeling van de belangrijke mijnen in deze streek en de immigratie van de katholieke Slaven uit het Oosten doet de Katholieke bevolking toenemen ; voor een degelijke opbloei van het Katholiek geloof is echter zeer noodig, dat er. naast de enkele bestaande, nieuwe parochies worden opgericht en kerken en kapellen gebouwd.

De Balkanoorlogen brachten Servië in het bezit van een deel van Macedonië, dat als kerkelijke provincie den naam draagt van **aartsbisdom Scopia** (of Uskub). Dit gebied is een mozaïek van nationaliteiten, talen en godsdiensten : Serviërs, Bulgaren, Grieken, Turken en Albaneezen zijn er sinds eeuwen gevestigd. In het Westen grenzend aan Albanië, in het Oosten aan Bulgarije, wordt het door beide naties voortdurend bestookt. De Katholieken worden er geschat op 17.000 ; andere berekeningen, die de hier gevestigde Kroatische boeren meetellen, vermelden 20.000. Zij wonen gewoonlijk in groepen bijeen, zoodat vele dorpen geheel Katholiek zijn, omgeven door geheel mahommedaansche of schismatieke plaatsen.

Het Katholicisme gaat er slechts zeer langzaam en moeilijk vooruit, wat vooral te wijten is aan het gebrek aan priesters en van de tegenwerking der regeering, die strijdt voor de nationale Servische Kerk.

Bijzonder merkwaardig is de klasse van crypto-katholieken, welke dit aartsbisdom omvat : ze worden geschat op meer dan 15.000 zielen. Het zijn Albaneesche Katholieken, welke in de 18e eeuw, naar het schijnt om zich te onttrekken aan de vervolgingen, uiterlijk den mahommedaanschen godsdienst aannamen, maar toch in eenig contact met de Katholieke Kerk bleven. Ze lieten de kinderen doopen en riepen den priester aan het sterfbed. Nooit kwamen de vrouwen in de moskeeën, maar van tijd tot tijd zonden zij den een of ander der familie naar de moskee om de godsdienstige werken te doen ; ook lieten zij zich begraven door de mahommedanen. De missie heeft onder deze christen-mahommedanen een zeer moeilijken arbeid : die oude gewoonten blijken zeer lastig uit te roeien.

BOEKBESPREKING.

Prof. Dr. VINCENZO D'AMATO. Docente di Dermatologia alla R. Univ. di Roma. La Lebbra nella Storia, nella Geografia e nell' Arte. — Presso l'Autore. Roma. — Via Cesare Battisti 133. —

Gaarne zag ik het hier aangeduide werkje in het ,,Missiewerk'' aangekondigd. Ware het niet dat de taal voor eenigen een bezwaar zal zijn, dan zou ik het gaarne in handen zien van allen, die in hun werkkring zullen moeten kennis maken met lijders aan melaatschheid. Het boekje is trouwens opgedragen aan de vrijwillige godsdienstige missies, die zoo ijverig strijden tegen dezen geesel. In een zeer kort hoofdstukje geeft de schrijver, die specialist is en hoogleeraar aan de Universiteit van Rome, een schets van

de ziekteleer, de verschijnselen en de behandelingswijze der melaatschheid of lepra. Die dit begrepen heeft, zal voortaan geen geneeskundige ketterij meer aanhangen. Wie de beschrijving niet begrijpt, ziet daaruit, dat hij moet trachten nog wat *degelijke* geneeskundige kennis op te doen. Maar het boekje heeft veel meer. Het belangrijkste deel behandelt de geschiedenis dezer ziekte en deze geschiedenis leeren wij voor een deel uit de voortbrengselen der beeldende kunsten. Van die voortbrengselen wordt een goed denkbeeld gegeven in een twintigtal goede afbeeldingen. Dan geeft een slothoofdstuk onze kennis weer van de uitbreiding, die deze ziekte over den aardbol heeft. Men vindt ook eenige foto's van melaatschen-inrichtingen. — Nog één ding dient vermeld te worden : de schrijver Professor D'Amato is de stichter van het Franciscaansche Liefdewerk : „Pro Leprosis", dat zijn zetel heeft in het Collegio San Antonio, Via Merulana, 124 te Rome. Hierover zijn meer bijzonderheden te vinden in „Le Missioni Francescane" (October en latere nummers), terwijl ondergeteekende gaarne inlichtingen verstrekt.

Eindhoven. HENRI SPOORENBERG, Arts.

AAN MIJNE KATHOLIEKE LANDGENOOTEN, door Kard. v. Rossum.

Een heilige zaak, een welversneden pen, een gloeiend hart, — waar die drie dingen bij elkaar komen, kon men iets buitengewoons verwachten. Zij kwamen bij elkaar in de brochure, die Z.Em. Kard. van Rossum geschreven heeft na zijn terugkeer van de reis, die Z.Em. in het afgeloopen jaar naar de Noordsche landen maakte.

Men leze die bladzijden, en men zal medetrillen van geestdrift voor de bekeering dier volkeren, die zoo dicht bij ons staan en toch zoover van ons verwijderd zijn. Dewijl echter nog elders in dit nummer van die brochure sprake is, bepalen wij er ons toe, dit bezielend woord des Kardinaals ter lezing aan te bevelen ; men zal er door bewogen worden, om, al kan men met zijn eigen persoon niet ter hulp snellen, toch de behulpzame hand ter bekeering te bieden door aalmoezen en vooral door gebed. — Uitgever is : E. de Bont en Zoon, Rotterdam. Z.

Wij ontvingen ter bespreking verschillende werkjes op Missiegebied. 't Spijt ons, niet over meer plaats te kunnen beschikken voor een meer ampele behandeling. Ze zouden het verdienen.

OOK GIJ, OUDERS ! door Father Th. Lefeber, pr. Miss. van Mill-Hill. Uitg. St. Joseph Missiehuis, Roosendaal (N.-B.) en St. Joseph Studiehuis, Tilburg.

De Z.Eerw. schrijver, die op Missie-gebied zijn sporen verdiend heeft, richt zich hier vooral tot de Ouders en doet een beroep op hunne medewerking, om in hunne zonen en dochters reeds van jongsaf de kiem der roeping te ontwikkelen, en bereid te zijn de offers te brengen, die hun die roeping eenmaal vragen zal. Men lezen dit vlot geschreven en van ondervinding getuigend boekje, en menig vooroordeel en menige verkeerde opvatting van die roeping zal wegsmelten als sneeuw voor de zon.

HET RIJZENDE LICHT. Schetsen uit de Missie, door F. Blessing, O.S.Cr. Missionaris in Noord-W. Uelé (Congo). Uitg. Paters Kruisheeren, St. Agatha, Cuyk (N.-B.).

Aardige schetsjes, die zich met veel genoegen laten lezen en een helderen kijk geven op het Missionarisleven onder de tropische zon. Verschillende mooie foto's versieren het mooie werkje.

TWEE ONMISBAREN. Door Pater W. Kroon, O.S.Cr., Miss. in Noord-West Uelé (Congo). Dezelfde uitg.

Ofschoon de uitgave niet zoo fraai is (de prijs is ook maar 15 ct.; terwijl van het vorige werkje de prijs 60 ct. is), weet Pater Kraane toch ook zeer onderhoudend over zijn Missie te schrijven en ons de moeilijkheden, de volksgewoonten enz. klaar en duidelijk voor te stellen. Talrijke gravures verhoogen de aantrekkelijkheid.

CARTE DE CHINE, par Vicariats et avec la population Chrétienne. Imprimerie des Lazaristes, Pékin.

Deze fraai uitgevoerde kaart van het onmetelijke Hemelsche Rijk, waarover zooveel geschreven wordt en waarop vooral de Missionaris zijn oog gevestigd houdt als op het land der toekomst, — werd ons toegezonden door de Eerw. P.P. Lazaristen te Helden-Panningen, waar zij ook verkrijgbaar is. Och, mocht in dat uitgestrekte land toch eenmaal, ja spoedig, het Rijk van Christus worden gevestigd en uitgebreid. Z.

MISSIETOONEEL.

In het land der Zwartjes. Tooneelstukje voor kinderen in drie bedrijven, door J. Takkelenburg.

De heilige kindsheid. — Tooneelstuk in drie bedrijven. Vertaald uit het Duitsch door J. Colaris, Kapelaan te Kerkrade.

Beide verkrijgbaar bij den secretaris van het Utrechtsche Missiecomité.

Hooge kunst? Neen. Onderhoudend en stichtend, waard om gebruikt te worden bij onze missieactie: zeer zeker!

Men onthoude dus deze titels en gebruike bij gelegenheid deze werkjes.

Th B.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Januarii 1924.

MGR. M. MEULENBERG (GEZ. VAN MARIA)
EERSTE APOSTOLISCHE PREFECT VAN IJSLAND

DE MISSIE VAN IJSLAND.

MGR. M. MEULENBERG (GEZELSCHAP VAN MARIA) EERSTE APOSTOLISCHE PREFECT VAN IJSLAND.

Tegen het einde der 8e Eeuw werd IJsland bewoond door uitgeweken Noorsche ballingen. Dezen waren meerendeels den heidenschen dienst van Thor, Odin en Freya toegedaan. Den 24en Juni echter van het jaar 1000 werd door de Althing (nationale vergadering) het katholieke geloof tot staatsgodsdienst uitgeroepen. Ieder IJslander werd opgelegd het H. Doopsel te ontvangen en de afgodsbeelden te verbrijzelen. Deze wet kwam tot stand te Thingvellir, historische plaats, waar de volksvertegenwoordigers plachten te vergaderen om de publieke belangen te bepleiten en 's lands wetten uit te vaardigen, grootsche en schilderachtige streek, tien en honderd malen verwoest door aardbevingen en vóórhistorische uitbarstingen.

Gedurende vijf en een halve eeuw bleef IJsland het gehoorzame kind der Kerk. Twee en vijftig bischoppen had het achtereenvolgens de zetels van Hólar en Skalhólt zien beklimmen [1]) ; negen kloosters van Benedictijner monniken of zusters, en van paters Augustijnen zien verrijzen als evenzooveel brandpunten van godsvrucht, wetenschap en liefdadigheid, en vermaarde scholen zien openen welke het eiland reeds in de 12e en 13e eeuw aan de spits der beschaafde volkeren hadden gesteld. De meesterstukken, door de IJslandsche letterkunde voortgebracht, overtreffen verre al wat de andere Scandinavische landen kunnen aanbieden. De

---

[1]) In de rij dezer eerbiedwaardige prelaten zij bizonder vermeld onze landgenoot Mgr. Gozewijn Comhaer. Mgr. Gozewijn werd geboren te Deventer, omstreeks 1380. Gedurende 8 jaar stond hij aan het hoofd van het bisdom Skàlholt en 5 jaar lang was hij tevens administrator van het bisdom Hólar. Hij stierf in 1447. De oorkonden van dien tijd getuigen, dat hij een waardig herder was, slechts levend voor het heil der hem toevertrouwde kudde.

Edda, die parel der Noordsche litteratuur, de schoone en beroemde Saga, Islendingabók (het boek der IJslanders), geschreven door den katholieken priester Ari, die met volle recht den naam verdient van Vader der IJslandsche geschiedenis; Landnámabók (het boek der kolonisatie), het voornaamste product der Noordsche oudheid, staan als ongeëvenaarde meesterwerken in de wereld der letteren. 't Is te betwijfelen, zoo luidt de uitspraak der geleerden, of een ander volk wel een boek kan aanwijzen als Landnámabók.

Zoo deden ook in IJsland de weldaden van onzen H. Godsdienst hun beschavenden invloed gelden. Onze Moeder de H. Kerk wist het IJslandsche volk zelfs op te voeren tot den hoogsten trap der beschaving. Vóór het katholiek geloof was er geen onderwijs, 100 jaar na de invoering daarvan, de gouden eeuw der letteren.

Treffend ook in de geschiedenis van IJsland is zijn godsvrucht tot de Allerheiligste Maagd Maria. Een protestantsch geleerde, Jón Thorkelson, zegt in een studie over de IJslandsche Maria-liederen, dat de devotie tot de Moeder Gods in IJsland de vereering van alle Heiligen overtrof. Niet minder dan 150 kerken waren Haar toegewijd. Ook bezat Maria er twee bedevaartplaatsen. Vele schoone gedichten uit overoude tijden, beelden en schilderijen, thans nog in het museum te Reykjavik bewaard, zijn als de onvergankelijke monumenten van IJslands godsvrucht tot O. L. Vrouw.

Zoo was het begin der Kerk in IJsland roemvol geweest; roemvol was ook hare uitbreiding, roemvol haar gansche bestaan — tot op den noodlottigen 7en Novemberdag van 1550, die het hoofd van IJslands laatsten bisschop vallen zag onder het moordend zwaard der bloeddorstige vervolgers.

De beroemde Jón Arason, laatste bisschop van Hólar, de merkwaardigste dichter zijner eeuw, de groote minnaar van zijn vaderland, de onverschrokken verdediger der onschendbare rechten der H. Kerk, wiens naam tot op heden dierbaar is aan 't hart van ieder IJslander, werd schandelijk door de trawanten der Deensche Kroon gevangen genomen. Hem wordt de keuze gelaten tusschen leven en dood: leven zal hij, indien hij zijn geloof verzaakt en de vrijheid van zijn land prijsgeeft; sterven, zoo hij de Kath. Kerk getrouw blijft en den koning van Denemarken gehoorzaamheid weigert. Jón aarzelt geen oogenblik. Aangemoedigd door een treffenden brief van Paulus III, gesterkt door den zegen

van de Allerheiligste Maagd, voor wier beeld hij is gaan neerknielen, nadert hij vastberaden het blok waarop zijn hoofd moet rollen. Driemaal valt de bijl op den hals van den eerbiedwaardigen prelaat en nog hoort men hem prevelen : „In uwe handen, Heer, beveel ik mijnen geest". Eerst bij den zevenden slag wordt het hoofd des martelaars van den romp gescheiden.

Met hem stierf tevens de katholieke Kerk in IJsland en drie eeuwen zouden voorbijgaan alvorens men eenig teeken van nieuw leven zou bespeuren.

Met geweld en sluwheid werd nu het Lutheranisme opgedrongen en dit kon zooveel gemakkelijker tieren, daar de priesters werden uitgebannen, de kloosterlingen verjaagd en de kloosters gesloopt.

Lang zou het duren, aleer het een katholieken priester werd toegestaan den IJslandschen bodem te betreden.

Die tijd nochtans brak aan. In 1857 arriveerde de Eerw. Heer Bauduin, een Fransch geestelijke. Weliswaar kwam hij niet als missionaris der IJslandsche bevolking. Zijn zending betrof de Fransche visschers, welke gedurende de zomermaanden nabij IJslands kusten hun netten uitwerpen. Later, in 1895, landde een Deensch priester te Reykjavik, en afwisselend met eenige andere priesters wijdde hij zich, tot in 1903, aan het bekeeringswerk der Lutheranen. Op dit tijdstip werd IJslands bekeering den Paters van het Gezelschap van Maria toevertrouwd.

IJsland behoorde toen tot het Apostolisch Vicariaat van Denemarken. In 1855 had Pius IX de Apostolische Prefectuur van den Poolcirkel opgericht, omvattende de sneeuwvelden van Lapland en IJsland, alsmede de Feroë-eilanden. In 1868 werd deze Prefectuur opgeheven en vervangen door die van Denemarken en IJsland, welke in 1892 tot Apostolisch Vicariaat werd bevorderd. Den 8en Juli 1923, tijdens het bezoek van Z. Em. Kardinaal van Rossum aan de Scandinavische missiën, werd IJsland van het Deensche Vicariaat gescheiden en tot een zelfstandige Apostolische Prefectuur verheven.

Als eerste Apostolische Prefect werd benoemd de Hoogeerw. Pater Mgr. M. Meulenberg.

Dit was een blij gebeuren voor onze Congregatie, en voor de Nederlandsche Provincie in 't bizonder.

De nieuwe prefect werd geboren in 1872, te Hillensberg bij Sittard. Hij studeerde aan de Apostolische School te Schimmert (L.) en voltooide zijn philosophische en theologische studiën in het scholasticaat, welke het Gezelschap van Maria toen in Algerie bezat. In 1899 werd hij priester gewijd te Couba (Algerie). Hij was twee jaar als leeraar verbonden aan de Alma Mater te Schimmert. In 1901 vertrok hij als missionaris naar Denemarken en in 1903 naar IJsland, waar hij met een zijner Confraters en een Broeder, den 24 November 1903, voet aan wal zette.

Sinds dien tijd heeft Mgr. Meulenberg door zijn onverdroten arbeid in alle kringen een eenige sympathie en een diepen eerbied voor onze Kerk weten te verwerven. In hem bezitten de IJslanders (zij zelf getuigen het) een onschatbaren leider, die met nimmer zwichtende liefde en ijver de Kerk in IJsland voortgang zal doen maken.

In 1903 vond hij slechts 4 katholieken. Heden ziet hij zich omringd van een weliswaar nog kleine kudde, maar die toch reeds bij de 100 schaapjes telt. De meesten dier katholieken wonen in de hoofdstad, enkelen leven verspreid op verschillende punten van het koude eiland.

Een mooi hospitaal, waar een 100 zieken verpleegd worden door de goede zorgen der Eerw. Zusters van St. Joseph, een moderne school met 135 leerlingen, meestal protestanten, een pastorijke met patronaat, een kleine houten kerk, het eenige katholieke heiligdom op IJsland, getuigen van zijn onvermoeibaar streven.

Heerlijke vruchten heeft Mgr. Meulenberg in zijn kleine gemeente, zien rijpen, met name één religieuse roeping onder de vrouwen en twee priesterroepingen onder de jongens. Het edele IJslandsche meisje, dat zich aan den dienst van God heeft gewijd, werkt voorloopig te Kopenhagen, onder het habijt der Zusters van St. Joseph. Weldra echter hoopt zij haar apostolaat van liefde en opoffering onder haar landgenooten te beginnen. De twee jongelingen, die zich tot het H. Priesterschap getrokken gevoelden, kwamen naar Holland om opgeleid te worden in den dienst des altaars. Hun humaniora maakten zij te Schimmert. Beiden hadden zij het geluk de religieuse geloften af te leggen in het Noviciaat van het Gezelschap van Maria te Meerssen. De oudste, onze eerste bekeerling, frater Marcus Gudmundsson, was een veelbelovend

jongeling, uitstekend uitgerust naar ziel en lichaam. Maar de Meester van den oogst verlangde, dat deze eerste graankorrel aan den schoot der aarde zou worden toevertrouwd, om een heerlijken oogst te doen groeien. Frater Marcus kwam slechts tot aan den ingang van het heiligdom en stierf aan een kwaal, welke onvoorziens zich had geopenbaard. Hij rust nu op ons kerkhof te Oirschot.

De andere jongeling, frater Johannes Gunnarsson voltooit thans zijn theologische studies en zal, indien het God behaagt, nog dit jaar de H. Priesterwijding ontvangen.

Alles te zamen genomen, moet gezegd dat, dank zij den arbeid van Mgr. Meulenberg, de IJslandsche missie, sedert 1903, een heerlijken opbloei heeft beleefd, vooral wanneer wij bedenken hoe moeilijk alle begin is en hoe langzaam het bekeeringswerk onder andersdenkenden kan vorderen.

Mogen de middelen nu niet ontbreken om den oogst, welke zoo veelbelovend staat te rijpen, in de voorraadschuren van den hemelschen Vader binnen te halen. Mgr. Meulenberg en zijn katholieken rekenen op den steun van het vrijgevige Holland. En ze doen dit met des te meer vertrouwen, daar IJsland met Holland historische betrekkingen heeft gehad en het lage land aan de Noordzee nog blijft liefhebben. Vurig verlangen zij op de eerste plaats den wensch, laatstelijk door Z.Em. Kardinaal van Rossum uitgedrukt, in vervulling te doen gaan. „Hier, te Reykjavik, moet een kerk gebouwd worden, den dienst des Heeren minder onwaardig," zeide Z. Eminentie. Het onbeduidend houten kerkje, waar de ijskoude wind door de spleten gierend het aanschouwen der liturgische plechtigheden van alle hooger genot berooft, eischt dringend vervangen te worden door een aangenamer, grootscher godsgebouw. Doch vanwaar zullen de noodige fondsen komen, indien Nederland niet helpt ?

Maar het meest noodzakelijke blijft het gebed. Het gebed is, om mij van een beeld te bedienen, de onmisbare genadedauw. Ik zou zeggen, niet in dit land waar niets kan groeien of tieren. Hier moeten wij het ijs doen springen, de rotsen splijten. Daarom zou ik u vragen : gebed, enorm veel gebed, gebed, dat wordt in Gods hand als het dynamiet, dat die harten helpt breken, dien grond helpt effenen. En om den steun van uw gebed aan IJsland

te verzekeren, bid ik u: sluit u aan bij de gebedsactie welke hier te lande, met zulk een voorbeeldige missieliefde, ten bate der Noordsche missie is ondernomen. Het Gebedenverbond voor Scandinavië telt vele duizenden leden, die iederen dag minstens één weesgegroet bidden om den terugkeer van de Protestanten van het Noorden tot de Moeder-Kerk te bespoedigen. Doch onze gelederen moeten versterkt, nog duizenden moeten zich bij ons aansluiten; ook u moogt niet in onze reien ontbreken [1]). Dan ook zal voor IJsland, zooals voor de andere Scandinavische missies een tijdperk intreden van nieuwen bloei en van overvloedigen zegen.

J. SERVAES, G. v. M.
Meerssen. Oud-Missionaris van IJsland.

---

[1]) Men geve, zonder uitstel, zijn naam op bij een der Eerwaarde Directeuren van het Scandinavisch Gebedenverbond. De zetels zijn gevestigd in het Doofstommeninstituut te St. Michielsgestel, in het Groot-Seminarie Rijsenburg te Driebergen, in het Klein-Seminarie te Culenborg en in het klooster der Eerw. Paters v. h. Gezelschap van Maria, te Meerssen.

GAAT EN ONDERWIJST ALLE VOLKEREN

CHINA.

Men kan het lezen in kranten en tijdschriften, binnenlandsche en buitenlandsche, hoe volken en personen, blijvend en stijgend er belang in stellen, hoe zulk wereldrijk als China, dat overheerschend gaat worden, zich op verschillend gebied gaat richten en ontwikkelen. De groote, de allerbelangrijkste vraag is zeker voor ons, katholieken, maar ook voor alle Westersche volken: welke gaat de grondslag zijn, waarop een nieuwe Chineesche maatschappij gaat oprijzen en opgebouwd worden? Zal dit het heidendom zijn of het Christendom?

Zorgvolle, pijnlijke vraag!

De Westersche beschaafde volken staan oorspronkelijk allen op den grondslag van het Christendom, zal daar eene Oostersche beschaving tegenover komen staan op den grondslag van het heidendom, oud of nieuw? Welke verbroederingsbeginselen kunnen dan heerschen onder de volken, — welke rechtspraakbeginselen kunnen dan van kracht zijn?

Toen in vroegere tijden de volken in 't algemeen op zich zelven leefden, toen het wereldkontakt de volken nog niet met elkander in voeling, en het wereldverkeer hen nog niet met elkander in voortdurende en nauwe gemeenschap had gebracht, drongen die vragen naar algemeene grondslagen en beginselen zich niet zoozeer op. Maar nu, in onze tijden, nu de heele wereld los komt, nu de gansche wereld als in elkander vloeit, meer nog door geestesstroomingen dan door stoffelijke beddingen, nu worden het de brandendste vraagstukken, vooral nu dat oud wereldrijk los komt, dat altijd is ingedijkt geweest in eigen leer, eigen zeden, eigen bestaan in eigen afgesloten gebied.

Leeken en Staatkundigen houden hunne belangstellende blikken op China gevestigd. Iedere missionaris of beter iedere priester, want het komt oorspronkelijk uit zijn priester-zijn voort, draagt

in zich om zijn ander-Christus-zijn het verlossingswerk dat hij moet uitvoeren of bevorderen. Zijn Priesterschap, laat mij zeggen, zijn Christusschap heeft in hem gelegd een streven, een drang, een kwelling (quomodo coarctor) naar het verlossingswerk, naar de toepassing er van op de zielen. Dat is de reden van die onrust voor het heil der zielen, van die kwellende verlangens, die pijnlijke behoeften naar geestelijke aanwinst en naar onverdroten arbeid in missie of in missie-actie.

***

De Katholieke Kerk met hare missionarissen, staat heden ten dage in menig opzicht tegenover China als bij haar begin de apostelen stonden tegenover de landen van Klein-Azië en het Romeinsche Rijk : er is kultuur, er is oudheid, er is geestes- en zieleleven.

Kon daar ook eens, zooals Dr. Jos. Schrijnen het noemt, eene kerstening van het Hellenisme plaats vinden door uitwisseling tusschen de oude levensbeschouwing en de nieuwe christelijke ideeën.

De hindernissen zijn echter wellicht thans menigvuldiger en grooter : de kultuur dreigt te worden aangetast van verschillende kanten van eigen en van vreemde, de oudheid dreigt te worden vertrapt, het geestes- en zieleleven dreigt te worden gedood en als assche verstrooid. Storm- en rukwinden blazen uit verschillende hoeken, ook uit eigen midden. En toch, de drie faktoren zoo even genoemd kultuur, oudheid, geestes- en zieleleven, die het chineesche volk eeuwen en eeuwen lang één en groot in zich hebben gemaakt, vormden zulke voortreffelijke grondslagen om dat volk tot hooger leven op te heffen, te vervolmaken door klaarder licht en weldoende warmte, in één woord door het Christendom. Het volle christendom alleen kan al het goede van het chineesche volk behouden, tot hooger kracht en tot algemeener welzijn brengen.

Immers de drie genoemde eigenschappen zijn oorspronkelijk gegrond, vanaf 40 eeuwen terug, en heden nog gedrenkt of ten minste doortrokken door het monotheïsmus, de ééngodheidsgedachte. Dit moet ons niet verwonderen, al kunnen wij er de bron en de eerste doorsijpelingen niet nauwkeurig van vaststellen. 1)

1) Hoe Jong-China daarover denkt, blijke uit het volgende citaat uit het *Studentenblad van Jong-China*. Afl. Juni 1922.

,,De Joden gevlucht naar Egypte, werden door de Egyptenaren als slaven behandeld en zij dwongen hen te werken aan den bouw der pyramiden.

Een jong Israëliet met vlug verstand, Mozes genaamd, had eene fijne egyptische

Men vindt immers dezelfde sporen daarvan bij alle heel oude kultuurvolken, Indië, Egypte, Assyrië, Klein-Azië, zoodat men zou willen zeggen, dat zij juist kultureel zijn geworden door de monotheïstische aanleg of idée, daar wij bij niet kultureele of oervolken dat monotheïstische idée nooit zoo op den voorgrond zien treden. Natuurlijk is dat idée nooit zoo zuiver omschreven geweest als wij het kennen en is het in die duistere tijden steeds meer verduisterd, verward en vertroeteld, nog eens: natuurlijk, welke ideeën zijn zelfs in onze verlichte tijden dezelfde gebleven, buiten die vallen onder het bovennatuurlijk waakzaam oog der katholieke Kerk?

Door de verduistering van het Godsidée werd ook in China het geestes- en zieleleven verward, doch bleef niet zwak bestaan, en daalde ook het peil der zeden, hoewel het nog opmerkelijk is, dat het een en het ander vooral in de massa zich nog op een zekere hoogte heeft gehandhaafd, dank zij de voortreffelijke grondslagen. Opmerkenswaardig mag het heeten, dat in China, in gunstige tegenstelling met andere oude kultuurvolken, de openbare zedelijkheid nooit in zulke afschuwelijkheden en menschonteerende daden is gezonken als bij andere volken der oudheid. Openbare handelingen, voorstellingen of afbeeldingen, die het natuurlijk eer- en schaamtegevoel verscheurden en verpletterden, zijn daar nooit in zwang

opvoeding ontvangen. Maar hij was vreemdeling en de Egyptenaren waren vreemdelingenhaters. Op zekeren dag werd hij beleedigd en gaf hij zijn beleediger een slag, die hem per ongeluk doodde. Uit vrees voor de gevolgen vluchtte Mozes in de woestijn, waar een priester (Jethro) hem eerst ontving en hem zijn dochter ten huwelijk gaf. Eertijds in de drukte van het wereldsch leven had Mozes geen tijd na te denken, het rustige leven in de eenzaamheid gaf hem nu daartoe de gelegenheid. Hij werd verontwaardigd over de slavernij en den ondergang van zijn volk in Egypte en hij riep zijn volk op om zich bij hem aan te sluiten. En ziet, juist woedde een verschrikkelijke besmettelijke ziekte in Egypte, waarvan de Joden als nauwkeurige onderhouders der hygiëne waren vrij gebleven.

Gebruik makend van deze verzwakking der Egyptenaren vertrokken de Joden die zich rondom Mozes vereenigden en deze geleidde hen naar het schier-eiland Sinaï, waar hij hen tot een zelfstandig volk zou vormen. De grondslag dezer vorming bestond in het vaststellen van een bijzonderen godsdienst.

Gedurende de jaren, die Mozes bij zijn schoonvader had doorgebracht was hij tot de overtuiging gekomen, dat de eeredienst van een god van stormen en donder het best paste voor een trekkend volk. Op zekeren dag dan, dat hij een onweer voorzag, nam hij twee steenen tafelen en verborg zich in den berg. Inderdaad, een vreeselijk onweer met bliksem en donderslagen barstte los in den nacht. 's Anderen daags verscheen Mozes met de twee tafels beschreven met letters, de geboden van Jehova, zoo zei hij, die hij van hem tijdens het onweer ontvangen had. De Joden geloofden hem en hielden hem voor den afgezant van Jehova. Het monotheismus bestond dus niet in de wereld, voordat Mozes Jehova had uitgevonden". — *Commentaar overbodig!*

geweest. De openbare zeden en eveneens de publieke opinie daaromtrent zijn tot voor kort geleden altijd hoogstaand geweest.

De openbare zeden en opinie vormen al een zeer groot deel der kultuur van een volk, van zijn beschavingsstand, en wijzen toch wel op een kern, die weliswaar kan bedolven en overgroeid zijn, maar toch een gezonde levenskiem moet hebben gehad.

Ik sprak zoo even van storm- en rukwinden, die èn de kultuur èn de overleveringen der Oudheid èn het geestes- en zieleleven aan flarden scheuren, dit zijn niet alleen allerhande theoretische systemen en leerstellingen, maar ook concrete feiten, b.v. dat er een maatschappij gevormd is die 2000 bioscopen gaat oprichten, verspreid in alle provincies! Met hoeveel godsdienstige inrichtingen zouden wij die moeten neutraliseeren? Ook b.v. dat er 400 chineesche studenten zijn in Berlijn voor alle vakken en richtingen, alles in den meest modernen geest, dat er 100 zijn in Moskou om specifiek in de bolsjewistische staatkunde te worden opgeleid.

Ja, de missionaris, die het vele goede kent van de massa, voelt zoo diep in zijn hart wat de Meester bedoelde, toen Hij sprak over het pijnlijk medelijdenswaardige der menigte.

Als de meest onheilspellende vrucht van al dat nieuw gedoe wijs ik op het nieuwe tijdperk voor het Openbaar Onderwijs van Lager tot Hooger.

Dat de Regeering daar eenige regeling aan geeft, is niet te laken, maar helaas, de geest die in het onderwijs is gelegd, die reeds uit de eerste schoolboekjes voor de kinderen spreekt, is betreurenswaardig.

De bekende Sinoloog Pater Wieger S.J. wijst er op, dat het nieuwe China niet alleen geen godsdienst heeft, maar er ook geen hebben wil en van niets wil hooren dat een godsdienst voor grondslag heeft. Met deze leidende gedachte heeft sedert een jaar of 10 de Regeering een burgerlijke zedeleer bewerkt, die in de schoolboeken is opgenomen. Het is een mengsel van oude overleveringen uit het eigen land en nieuwe ideeën uit het buitenland. Zelfs de goede heidensche grondslag, die het volk eeuwenlang een zedelijke kracht gaf, zooals ik boven zeide, en het voor onteerende inzinking bewaarde, breekt men op en vergruizelt men door het verwerpen van het geloof in een Opperwezen (God) en in het voortbestaan der zielen. Dit waren juist steunpunten om kontakt te vinden

met het christendom en waarop de missionaris kon voortwerken. Het Chineesche volk heeft van ouds zooveel goeds, zooveel geschikts voor het christendom! Het christendom alleen kan het in zijn eigen waarde redden en behouden. Het is honderdmaal beter dan zijn regeerders en toonaangevers en dan de feiten van wanorde enz. die wij in de kranten lezen en waar slechts enkele duizenden in betrokken zijn, ons zouden doen denken. Alles wat wij in de kranten van China lezen, leggen wij op de schouders van het Chin. volk; dat is niet juist, dat zijn slechts de strevingen en handelingen van enkele duizenden, terwijl er honderden millioenen zijn die er niets van weten en niets van willen weten. Het Chin. volk is lijdzaam, werkzaam, vreedzaam, sober en spaarzaam; dit zijn zeker kostbare bronnen van levensvatbaarheid en levenskracht, dit alles in aansluiting met een buitengewoon goed natuurlijk verstand en oordeel, en gegrond op eene niet te miskennen godsdienstige gemoedsstemming bij de massa.

Zouden die goede hoedanigheden dan niet de bovenhand moeten houden, niet moeten gered worden, in plaats, helaas, dat zij overstroomd en bedolven zouden worden door het jonge moderne China? Nog eens: het goede van het Chineesche volk behouden, bevestigen en bekronen kan alleen de katholieke Kerk.

Het schoone werk van Dr. Jos. Schrijnen *Uit het Leven der Oude Kerk* geeft veel te denken en te hopen aan hen die zich met het evangeliseeren van China bezighouden. Het woord dat uit die bladzijden spreekt is dit:

Het christendom heeft de antieke kultuur gered. Zeker dat heeft moeite gekost, dat heeft tijd gekost, dat heeft menschenlevens gekost.

Laten wij het Dr. Schaepman nog maar eens zeggen wat het gekost heeft in zijn „Petrus te Rome”:

„'k Verg offers, 'k verg niets dan offers, altijd offers, door het bloed herleeft de wereld”.

Petrus staat andermaal voor een heidensch Rome, voor het over millioenen heerschende Peking, nu in den persoon van Celsius Constantini, pauselijk gezant.

Wat toen kon kan ook nu nog, want Petrus is de Steenrots, die onverzwakt uitsteekt boven de zich opeenstapelende eeuwen en de altijd hooger stijgende stormen.

Na 3 eeuwen kreeg de Kerk in het Romeinsche Rijk vrijheid, maatschappelijke erkenning, hoog aanzien en algemeenen invloed. Dit is buitengewoon, vooral, dunkt mij, buitengewoon snel. Zeker, het optreden van Constantijn den Groote heeft daaraan een machtigen stoot gegeven, maar dan moet hij toch ook reeds de invloedrijke uitwerkselen van het christendom hebben gezien en in het maatschappelijke hebben gevoeld. Ik noem het dan ook een snelle omkeer om in 300 jaren te Rome en in het Romeinsche Rijk leerstellingen, geestesopvattingen, gebruiken en levenstoestanden van tientallen van eeuwen, door gansche volken ingezogen en voortgeplant, ik zeg niet uit te roeien, maar zoodanig te verzwakken of te herleiden, dat hun schadelijke invloed ziender oog verminderde, toen de Kerk de katakomben kon verlaten en de vrije lucht in het maatschappelijk leven kon beinvloeden. Wat zijn toch 300 jaren voor zulken massalen ouden geestes-omkeer? Hoeveel menschen zijn er niet rondom ons van in en om de 70 jaren, en 70 is toch al een heel stuk van 100; dat nu goed 3 maal genomen is toch eigenlijk geen lang tijdsbestek; 't kan wat lang schijnen ten opzichte van het stoffelijke, maar met betrekking tot oude geesteszaken, aangenomen en beleefde waarheden van oude volksmassa's is het kort.

Laten wij nu voor China eens hopen op 300 toekomstige jaren geboren uit den huidigen missiegeest en de missie-actie! Laat ons echter niet vergeten dat wij niet alleen op het terrein staan en onze competitors èn om hun materiaal èn om hunne middelen misschien vlugger werken dan wij : *unus accipit bravium.* China christen! Mogen wij er van droomen? Ligt het in een hoopvol verschiet? Ligt het te wachten als de nieuwe wereld in het vergezicht van Columbus?

Adjutorium nostrum in nomine Domini. Onze hulp ligt in den naam des Heeren. Gaarne blijven wij staan op de uiterste punt van den achtersteven van het levensvaartuig dat naar het Westen stevent om zooveel mogelijk de hoopvolle stralen van het Oosten op te vangen.

Ook hier mogen wij ons de woorden herinneren van den H. Vader:

„De groote godsdienstige gebeurtenissen der geschiedenis kan men niet schatten naar menschelijke berekening",

Missiehuis Sparrendaal, Vught. HENRY RAIJMAKERS, Miss.

DE CHINEESCHE TAAL.

Na in een vorig schrijven in „Het Missiewerk" te hebben aangetoond, welk het standpunt der Europeesche missionarissen is tegenover de Chineesche taal, acht ik het niet onwaarschijnlijk dat menig lezer, door mijn vorig schrijven overtuigd van de onbedrevenheid der missionarissen en misschien wel eenigszins te leur gesteld, heimelijk de hoop koesterde iets meer hieromtrent te hooren en van mij verwachtte, dat ik het hierbij niet zou laten doch hem meer van nabij met deze taal zou doen kennis maken.

Dit is dan ook het doel, dat ik in deze nieuwe beschouwing beoog: ik zal trachten de onoverkomelijke moeilijkheden welke het aanleeren dezer taal met zich brengt, den lezers voor zoover dit aan oningewijden en zonder behulp van Chineesche letterteekens mogelijk is, eenigermate te doen aanvoelen en hen zelf tot de gevolgtrekking te doen komen, dat, indien de missionaris over 't algemeen de taal niet voldoende kent, dit niet aan nalatigheid zijnerzijds te wijten is, maar veeleer aan de verbazende ingewikkeldheid van de taal zelf.

Pater Piepper C. V. D. in zijn boek: Unkrautknospen und Blüten aus dem blumigen Reich der Mitte", laat zich op blz. 538 op de volgende wijze uit over het onderwerp dat ik hier bespreek: „De Chineesche taal, zegt hij, is een hinderpaal voor de voortplanting des Geloofs in China en wel om deze reden, dat het aanleeren derzelve den missionaris te veel tijd en moeite kost . . . Sommigen hebben beweerd dat dit „koeterwaals door den duivel is uitgevonden". De Gelukzalige martelaar CLET, C. M. had in der tijd zoo met de taal te kampen, dat hij in een zijner brieven, zich afvraagt of hij niet beter zou doen terug te keeren naar Europa, daar hij meent nooit die lastige taal (cette langue indécrottable) meester te zullen worden. Wieger zegt in zijn „Rudiments": „Le génie

de la langue Chinoise est presque l'antipode du génie de nos langues Européennes".

De oorsprong der Chineesche taal, is, voor zoover ik weet, onbekend en zij heeft niets gemeen met de oudste talen der wereld ; hare hedendaagsche schrijfwijze bezit geen enkele overeenkomst met de hieroglyphen of cuneiformen. Wanneer men zich verplaatst in het jaar 2200 voor Christus en het scherm opgaat, ontwaart men eensklaps een beschaafd volk, dat den landbouw beoefent, gehecht is aan zijnen grond en weinig verschilt van het hedendaagsche Chineesche volk en wiens taal schier dezelfde is als die welke nu nog gesproken wordt.

Dat deze taal hoegenaamd geen veranderingen onderging en zich reeds in de oudste tijden cristalliseerde, — niettegenstaande ze door 1/3 der menschheid gesproken werd en dit heden ten dage nog wordt, — is een feit, dat, bij oppervlakkige beschouwing, verwondering baart, daar zulk een versteening zich bij geen enkele levende taal ooit voordeed.

De oorzaak hiervan ligt m.i. in den bouw der taal zelf ; de teekens toch waarmede zij geschreven wordt, zijn niet, zooals in onze Europeesche talen, eene weergeving van het spraakgeluid maar veeleer een symbool waaraan een louter denkbeeld van den beginne af aan als het ware is vastgeklonken.

Hangt eene taal af van het spraakgeluid, dan is zij noodzakelijker wijze aan gestadige veranderingen onderhevig ; is dit niet het geval, zooals met de Chineesche taal, dan hebben noch tijd noch oord noch volkenras invloed op haar en kan zij blijven voortbestaan in haar oorspronkelijk wezen.

Zoo ziet men dan ook dat volkeren zooals de Koreanen en Japaneezen, de Chineezen van Java, Sumatra en Borneo, welke elkander sinds eeuwen niet meer verstaan door invloed van klimaat, algeheele wijziging der uitspraak, tegenstrijdigheid van stoffelijke en godsdienstige meeningen, zich op velerlei gebied van het moederland hebben losgescheurd, en toch nog innig aan het oude China blijven gesnoerd door den band eener gemeenschappelijke schrijfwijze.

Hierin is dan ook de reden te vinden, waarom het Chineesche ras zoo conservatief, zoo homogeen bleef. Gelijk een ontzaggelijke muur het Hemelsche Rijk afbakent om het tegen het indringen

der naburige volkeren te beschermen en alle heterogene elementen te weren, zoo ook bakent de Chineesche taal het Chineesche ras af op moreel gebied ten einde zijn aloude litteratuur en zijn karakteristieken volksgeest tegen vreemde indringers te beschermen en alle Westersche zienswijzen, godsdiensten en wetenschappen uit te sluiten. Dit is zoo waar, dat, sinds men met de oude overlevering brak en zich de Westersche beschaving wilde aanpassen, men zijne toevlucht heeft moeten nemen tot de Engelsche taal.

Wanneer de Europeaan den geest van het Chineesche volk, zijne letterkunde, zijne gewoonten, zijn familieleven, zijne maatschappelijke en intieme verhoudingen wil doorvorschen, stuit hij onvermijdelijk op de taal als op een klip die niet te omzeilen is.

Hebt ge u wel eens rekenschap gegeven, geachte lezer, dat, hoeveel ge ook van China hoordet vertellen of zelf laast, ge u nog steeds geen zuiver denkbeeld van dit vreemd volk kondet scheppen en het zich aan uwen geest bleef vertoonen in wazige nevelen gehuld ?

De taal is hiervan grootendeels de schuld. Onder de missionarissen, die tusschen het volk leven, zal hij die de taal het best kent ook het diepst in den zoo ingewikkelden geest van dit eigenaardige volk kunnen doordringen. Door hunne verhalen en inzichten kunnen jeugdige schrijvers, die nog niet lang in China vertoefden en wien de taal dus nog vreemd was, met den besten wil van de wereld onbewust onware indrukken over China in het leven roepen ; men moet daarom in Europa niet te voorbarig oordeelen en niet blindelings alle apodictische beweringen over China en de Chineezen, die de wereld ingestuurd worden, aannemen, daar over 't algemeen slechts weinigen met succes den toets der veteranen onder de missionarissen kunnen doorstaan,

Ik meen in voorgaande vluchtige beschouwing voldoende te hebben aangetoond welk een reusachtigen invloed de taal op het Chineesche volk heeft gehad en hoe zij een enormen volkenblok ter grootte van Europa, tot heden voor uiteenvallen behoedde.

Laten we nu dit wonderbare gedrocht eens van nabij beschouwen.

De Chineesche taal kan men in twee afzonderlijke talen verdeelen : de gesproken taal en de geschreven taal, welke laatste zich weer op hare beurt splitst in elegante en hoogdravende taal.

De gesproken taal is een taal welke uitsluitend gesproken en niet geschreven wordt, hoewel men heden ten dage een zekere neiging ontwaart, ook deze schriftelijk weer-te-geven. De Protestantsche Kerkgenootschappen en niet minder, wij, Katholieken, zijn feitelijk eertijds de baanbrekers geweest en de bevorderaars van dit destijds ongekende systeem. Wij toch drongen door tot de mindere klassen, hadden meestal met ongeletterden te doen en waren dus wel genoodzaakt, wilden wij ons doel bereiken en de zielen der armen genaken, tegen algemeen gebruik in, onzen catechismus en verscheidene andere boeken welke met den Godsdienst in nauw verband staan, in de spreektaal neer te schrijven. Dit gebruik heeft echter tot nu toe nog geen burgerrecht verkregen ; een ontwikkeld heiden, die de hoovaardigheid en de verwaandheid als eene deugd aanziet, zal zich niet verwaardigen zulk een boek open te slaan, daar hij het lezen ervan als een te groote vernedering zal beschouwen. Zoo zag ik eens een van die gebrilde Chineezen mij de H. Schrift, welke ik hem ter inzage had geleend, teruggeven met de opmerking : Pater, neem u het mij niet kwalijk, maar 't is mij ten eenenmale onmogelijk dit boek uit te lezen : de taal is me te ordinair ; de man had alleen oog voor den stijl, de rest boezemde hem niet het minste belang in. Dit voorbeeld geeft in zuivere lijnen den geestestoestand van al onze gele, gesnorde en gebrilde „letterschilders” weer.

De gesproken taal is betrekkelijk gemakkelijk aan te leeren, daar zij meer geheugen en gehoor, dan geestesarbeid vereischt.

Ik zeg b e t r e k k e l ij k, want de juiste intonatie en nog vele andere struikelblokken, waarover straks, zijn en blijven voor menschen, die op 30 jarigen leeftijd beginnen, een groote zwarigheid. De eerste moeilijkheid welke zich bij de Chineesche taal, zooals bij alle talen, voordoet is de juiste uitspraak. Hoe groot deze zwarigheid aanvankelijk ook moge schijnen, ze is te overkomen en wordt, over 't algemeen, al gauw overwonnen door de jonge missionarissen ; waarmede ik niet wil beweren dat het toppunt van volmaaktheid in dit opzicht bereikt wordt.

Neen, ons taaltje houdt steeds, zooals de Chineezen zeggen, een Europeesch geurtje, wat geenszins te verwonderen is, wanneer men nagaat hoe weinig Hollanders zonder een heeten aardappel in den mond te houden, de uitspraak van het Engelsch goed kunnen

weergeven. Neen, de Chineesche taal juist uit te spreken zooals de Chinees, is voor den Europeaan eene onmogelijkheid ; daarom hechtte men geen geloof aan overdreven loftuitingen doelende op de buitengewone kennis van dezen of genen Europeaan, van wien de Chineezen beweren dat hij even goed spreekt als zij zelf en wiens tongval zoo zuiver zou zijn, dat men, wanneer men hem hoort, in den waan zou zijn een volbloed inlander te hooren.

Zulke komplimenten kosten niets en de Chineezen, altijd uiterst beleefd, zijn er even vrijgevig mede als met hun slappe thee zonder melk of suiker. Een tamelijk goede uitspraak is niet wat men noemen kan een groote zwarigheid, daar de Chineezen op dit punt niet veeleischend zijn ; wat verbazend moeilijk is en waar de Chinees onverbiddelijk op staat is het zuiver weergeven der stembuiging, of intonatie. Door intonatie verstaat men niet het hard of zacht, hoog of laag uitspreken van een woord, maar een kortstondig moduleeren der stem op een woord. Deze modulatie komt ook in onze Europeesche talen en vooral in onze Hollandsche taal 1) voor, doch hierop wordt minder gelet, omdat eene verkeerde intonatie niet, zooals in de Chineesche taal, de beteekenis der woorden wijzigt, maar alleen een valsche ongewone manier van spreken te weeg brengt. Wij Hollanders gebruiken meer stembuiging dan de Franschen, die over 't algemeen bij voorkeur — recto tono — spreken ; dientengevolge zal menig Hollander, ofschoon hij zich misschien jaren lang op een juiste uitspraak en een onberispelijken zinsbouw der Fransche taal toelegde, toch nog vaak een heel andere manier van spreken hebben dan de Franschman, omdat hij onbewust blijft vasthouden aan zijne Hollandsche modulatie.

In de Chineesche taal onderscheidt men 5 verschillende tonen :

De 1e toon : zwevend
2e toon : plotseling stijgend
3e toon : eerst dalend dan stijgend
4e toon : plotseling dalend

De 5e toon is een terughoudende toon, die om mij zoo uit te drukken, de normale uitspraak der klanken verkort. Daar deze toon eigenlijk geen bijzondere stembuiging vormt en in onzen

1) „Spreken en Zingen" door A. M. Eldar (blz. 78).

Pekingschen tongval niet voorkomt, wil ik er ook niet verder over uitweiden. Daar nu geleerde omschrijvingen wel goed en zelfs noodzakelijk zijn, vrees ik toch dat, indien ik niet met een voorbeeld voor den dag kom, mijne lezers, na al mijne omschrijvingen, nog even wijs zullen zijn als voorheen, daarom veroorloof ik mij eenige Hollandsche zinnetjes als voorbeeld aan te halen, waarin de met de Hollandsche intonaties overeenkomende Chineesche tonen in cijfers boven de woorden aangegeven zijn. Nu noodig ik den lezer uit deze zinnetjes eens met aandacht uit te spreken en goed te letten op de verschillende stembuigingen waarmede de genummerde woorden in deze zinnetjes worden uitgesproken en desnoods eens te probeeren deze stembuigingen met elkander te verwisselen om te zien of zulks geen valsche manier van spreken teweeg zou brengen :

Ze hebben van morgen bloemen[4] gebracht.

Hebben ze bloemen[2] gebracht ?

Ja[4]. Hoeveel kosten[3] ze ? 80 centen[4]. Dat is veel[2], vind ik. Moet ik ze soms op tafel[1] zetten ? Nee, nee, in geen[2] geval[4]. Ja[1], maar wat moet ik er dan[2] mee doen ? Och[1], geef ze maar weg[2] ; die bloemen hebben immers geen waarde[1], 't zijn maar heel[1] gewone[1] bloemen[4].

Elk Chineesch woord wordt op een dezer 4 manieren uitgesproken ; iemand die netjes Chineesch wil spreken, b.v. een priester die op den preekstoel staat, moet aan ieder woord zijn respectievelijken toon geven, natuurlijk met min of meer kracht naar gelang de woorden een min of meer belangrijken rol in den volzin spelen : de toon kleeft onveranderlijk aan het woord. Zoo is het b.v. den spreker niet geoorloofd, in een oogenblik van geestdrift of opgewondenheid, naar willekeur een of anderen toon te wijzigen ; zou hij dit doen, dan zou hij groot gevaar loopen niet begrepen te worden, wat in dergelijke omstandigheden voorzeker minder gewenscht is.

Voor den Chinees bestaat er geen toon ; ik wil hiermede zeggen, dat de gewone menschen zich geen rekenschap geven van de intonatie welke zij steeds zoo onfeilbaar juist aan hunne woorden geven : voor hen vormen èn toon èn klank een onafscheidbaar

geheel. Van af hunne prilste jeugd hooren zij de woorden met hunne juiste intonatie uitspreken en nooit anders; zoodoende blijven deze aldus in het geheugen geprent, met het gevolg dat twee woorden op een en de zelfde manier, maar met verschil van toon, uitgesproken, voor hen niets gemeen hebben, zoodat b.v. ma(4) en ma(3) niet meer op elkaar gelijken dan — lu en jang.

Dit is iets wat den Europeaan, die pas de taal studeert, onbegrijpelijk toeschijnt en hem wel eens ten onrechte, uit zijn hofje doet komen.

Hij spreekt over een paard, maar vergist zich van toon en zegt duidelijk het woord „moeder". Hij bemerkt alras dat hij niet begrepen is en herhaalt zijn zinnetje .... een lichte glimlach op het gelaat der omstanders doet hem denken dat hij misschien wel gezegd heeft zijn moeder met hooi te voeren of iets dergelijks.... uit het veld geslagen probeert hij opnieuw, maar daar hij intusschen een weinig wrevelig is geworden, raakt zijne intonatie hoe langer hoe meer van streek en zijn paard ook. Na eerst in een moeder en daarna in vlas veranderd te zijn wordt het ten slotte een sprinkhaan; sommigen erg gedienstig opperen dat hier dit jaar geen sprinkhanen zijn .... Natuurlijk is dit olie op het vuur .... Ten einde raad stuift hij op en roept: ma(1) ma(2) ma(3) ma(4).... zoek ze maar uit! En een der omstanders eerbiedig:

O! De Pater spreekt over zijn paard.

Ziehier nu onder honderden eenige vergissingen van intonatie:

Men spreekt over soep en men zegt suiker: *thang*. Men spreekt over een stoel en men zegt een stuk zeep: *idze*. Men spreekt over tabak en men zegt zout: *jen*. Men spreekt over een wijnglas en men zegt een oude deken: *tioe pee*. Men spreekt over den heer des huizes en men zegt: varken: *tia doe*. Men spreekt over den Bisschop en men zegt varkenspootjes: *doe tiauw*.

Men gaat een mandarijn groeten en men zegt hem dat men hem aan gruizelementen komt slaan. *Gwie*. Men gaat een vriend bezoeken en men zegt hem dat men hem komt onthoofden: *khan*. Men gaat op visite bij een mandarijn, welke u beleefd groet en u den titel van oudere broeder geeft en ge meent dat hij u voor een ouden beer uitscheldt: *louw sioeng*.

De toon is noodzakelijker dan de juiste uitspraak van het woord: de kindertjes zullen wel de woorden in den beginne gebrekkig uit

spreken maar in het weergeven van den toon zullen zij zich niet vergissen : ze leeren, om zoo te zeggen de intonatie vóór het woord. Wat zij als het ware van nature kennen, moet de missionaris zich met veel moeite in het geheugen prenten tot na een jaar of 20 ook hij onbewust vele tonen juist weergeeft. Niet alleen de menschen maar zelfs de dieren hooren het verschil van toon ; hoe dikwerf stond mijn ezeltje niet plotseling stil wanneer ik het links wou laten gaan met het woord — ji — en den vierden toon in plaats van den tweeden bezigde.

Alvorens van dit onderwerp af te stappen, moet ik nog even aanstippen : 1°. dat bovenstaande alleen geldt voor den Pekingschen tongval welke als de zuiverste wordt aangezien, 2°. dat op een woord in eene landstreek de eerste toon en in een andere soms de tweede, derde of vierde toon gebruikt wordt en vice versa en dat de uitspraak der tonen volgens de streek ook nog aan wijzingen onderhevig is, dus . . . . de gevolgtrekking laat ik aan de schranderheid mijner lezers over. Een vrouw kwam eens een Pastoor een bezoek brengen en deelde hem mede dat ze haar man zou zenden om zijn Paschen te houden. Hij is erg stil, zei de vrouw, en zal zelf niet veel zeggen". U moet hem dus maar ondervragen dan kan hij „Ja" of „Nee" zeggen. Best, zei de pastoor, ik zal dat zaakje wel klaarspelen . . . . Bij het heengaan merkte de vrouw op : ik vergat u nog te zeggen dat u goed op moet letten daar mijn man dikwijls „Nee" meent wanneer hij „Ja" zegt en „Ja" wanneer hij „Nee" zegt, dus . . . .

Het gewone volk in China doet de tonen minder uitkomen dan de meer ontwikkelde Chinees en de geletterden spreken den toon van elk woord duidelijk uit waardoor hun spreken min of meer zangerig is.

Een andere moeilijkheid welke de Chineesche taal met zich brengt, vloeit voort uit haren grooten rijkdom aan woorden gepaard aan een verbazende armoede aan klanken. (Ti : onder, Ti : laag, Ti : dragen, Ti : broeder, Ti : grond, noem ik verschillende woorden en een klank).

De Chineezen nu gebruiken een heele reeks afzonderlijke woorden om een begrip weer te geven, waartoe wij in onze taal steeds hetzelfde woord, door een kleine omschrijving begeleid bezigen ;

hierdoor zijn zij, wegens de verschrikkelijke armoede aan klanken, genoodzaakt voor de zooveelste maal den zelfden klank te gebruiken, met het gevolg, dat steeds meer verwarring en onduidelijkheid ontstaan.

Laat ik het woord „dragen", als voorbeeld aanhalen. In Holland zegt men : kleeren dragen, een hoed dragen, iets op de hand dragen, enz. ; in China mag, bij deze verschillende uitdrukkingen nooit hetzelfde woord voor „dragen" gebezigd worden. Zie hier de voornaamste uitdrukkingen voor „dragen" :

Kleeren dragen ....tschoan.
Een hoed dragen ....ty.
Aan een touw dragen ....ti.
Onder den arm dragen ....tia.
Tegen de borst dragen.......................pauw, loo.
Met eene hand dragen ....na.
Met twee handen dragen.....................phong.
Op de hand dragen ....thoeo.
Op het hoofd dragen........................ting.
Op den rug dragen ....pee.
Aan den arm dragen.........................khoa.
Op de schouders dragen ....khang.
In den boezem dragen ....tschouy.
Aan een stok over den schouder :
gewicht aan een eind ....woeo.
gewichten aan elk eind.....................thiauw, tan
Twee menschen met een stok en het gewicht in
'tmidden ....thy.
Van een dier dat een last draagt zegt men : thoeo.

Zoo gaat het met verscheidene andere werkwoorden zooals met vallen, snijden, trekken enz. Wij moesten in 't Chineesch zooiets hebben als het woord „vinkie" 1), dan zouden wij ons gemakkelijk uit alle moeilijkheden redden.

Een Chineesch woord bestaat voor den Chinees, die geen alphabetische taal heeft, niet uit verscheidene elementen, maar vormt voor hem een ondeelbaar geheel, welk geheel ik steeds door het woord „klank" aanduidde. Wanneer een Chinees „tang" zegt,

---

1) In Amsterdam heeten alle vogeltjes „vinkie".

geeft hij zich volstrekt geen rekenschap ervan dat dit woord uit verschillende bestanddeelen is samengevat en hij hoort in 't geheel geen overeenkomst tusschen de woorden: tang, lang, sang en mang b.v. Men moet in een klein-seminarie voor de kleine studentjes gestaan hebben, om zich in zoo'n Chineesche hersenkas te kunnen indenken en te beseffen, wat een moeite het kost het A B C door hunne Chineesche begrippen heen, in die kopjes te drijven.

Het aantal der klanken varieert een weinig in de verscheidene dialekten; in onzen Pekingschen tongval welke toch eigenlijk de zuivere Chineesche taal vertegenwoordigt, bezigt men plus minus 412 klanken. Hierin zijn begrepen klanken welke met en zonder aanblazing, zooals b.v. thang en tang, uitgesproken worden. Indien men deze eerste serie nog aftrekt houdt men ongeveer 300 oorspronkelijke klanken over. Uit deze 300 klanken nu bestaat de geheele Chineesche taal; dat dit getal volstrekt onvoldoende is zal uit eene oppervlakkige inzage van mijn Chineesch zakwoordenboekje duidelijk blijken. Hierin toch noteer ik:

175 I klanken, 140 Ju klanken, 123 Dje klanken, 116 Si klanken, 94 Che klanken, 98 Sien klanken, 60 Ti klanken.

Natuurlijk vermijdt men zooveel mogelijk dezelfde klanken naast elkaar te gebruiken, maar toch komt het vaak voor dat 4 of 5 identieke klanken in den zelfden volzin voorkomen, of dat 2 of 3 soortgelijke klanken elkaar opvolgen, zoo zegt men b.v. voor — school voor lager onderwijs —: Siauw, siauw, siauw.

Ziehier een zinnetje dat wel nooit zal voorkomen omreden het noch duidelijk noch welluidend is, maar hetwelk toch grammatikaal juist is:

Ii, iiii, iiii, iii, i, iii. De vertaling is:

1e groep: Na beraadslaagd te hebben,
2e groep: Was hij ook van oordeel,
3e groep: Dat het goed zou zijn andere kleeren aan te trekken,
4e groep: En naar de stad te gaan.
5e groep: Om
6e groep: De zuster van zijn vrouw te gaan begraven.

Tche che che, che che tche, tche che, tche tche tche.

1e groep: Bij het naar huis gaan,
2e groep: Zag hij juist zijn neef,

3e groep : Naar de markt gaan,
4e groep : Om papier te koopen.

Ik meen door deze twee voorbeelden genoegzaam de armoede der klanken onder het oog mijner lezers te hebben gebracht om hiermede te kunnen volstaan ; toch moet ik nog even opmerken, dat, door het mecanisme der 4 tonen meer duidelijkheid wordt verkregen daar het aantal klanken hierdoor, voor een geoefend oor van 300 tot 300 × 4 = 1200 stijgt en dientengevolge de kans tot verwarring vermindert.

Laten we nu overgaan tot het bestudeeren der geschreven taal. De Chineesche schrijvers doen de geschreven taal dagteekenen van den tijd van keizer Hoang-Ti, welke een tijdgenoot, was van Abraham, andere van keizer Tsiang-Tjé welke regeerde omstreeks 2700 voor Christus. De toenmalige taal was natuurlijk nog zeer primitief en was uitsluitend ideografisch, d.w.z. dat de denkbeelden door ruwe teekeningen werden aangegeven ; zoo werd b.v. de zon aangeduid door een cirkel met een punt in 't midden ; de maan door een teekening van het eerste kwartier ; de mond, door een halfrond ; een boom, door de teekening van een den met afhangende takken ; een berg, door een horizontale lijn met een driehoek er boven op ; de mensch door een poppetje met de twee beenen ver van elkaar. In den loop der tijden, naar mate het volk zich meer ontwikkelde en genoodzaakt werd ook metaphysische begrippen neer te schrijven, bleken de teekeningen alras òf te ingewikkeld òf niet bij machte het denkbeeld zuiver weer te geven. Toen nam men zijn toevlucht tot het samenkoppelen van twee of meer teekens om zoodoende verhoudingen uit te drukken en abstrakte begrippen te kunnen neerschrijven. Zoo kreeg men :

Schitterend : Zon en maan naast elkaar.
Verblindend : Drie zonnen bij elkaar.
De Morgen : De zon met een streep er onder.
De Tijd : De zon met een maatstok er naast.
De hemel : Een streep boven den mensch.
Gevangenis : Een mensch in een vierkant.
Koninkrijk : Een koning in een vierkant.
Republiek : Het volk in een vierkant.
Vragen : Een mond in een deur.
Luisteren : Een oor in een deur.

Goed : Een vrouw met een kind.
Familie : Een varken onder een dak.
Echtgenoote : Een vrouw met een bezem.
Moeder : Een vrouw met twee puntjes erin (borsten).
Vrede : Een vrouw opgesloten onder een dak.
Rust : Een vrouw met twee handen erboven.
Onderwijzen : Twee handen van den meester die op de duisternissen van het begripsvermogen van het kind stevig inwerken.

Al deze samenstellingen bestaan heden ten dage nog, maar de teekeningen der primitieve voorstellingen zijn niet meer herkenbaar daar de schrijvers door het ingewikkelde der teekeningen in het vlugschrijven belemmerd van lieverlede er zich meer en meer op toelegden deze zooveel mogelijk te verkorten en zoo te wijzigen dat de stift, waarvan ze gebruik maakten ze gemakkelijker kon weergeven. Hierdoor ontstond de middelbare schrijfwijze welke dateert van 213 voor Chr.

Door de uitvinding van het penseel en papier door generaal Mong-Tien, verdween allengs de oorspronkelijke vorm geheel en al. Toch is de ontleding der samengestelde teekens, wanneer men de gewijzigde primitieven tot hun ouden vorm kan terug brengen, hoogst interessant.

Uit bovenstaande kan men licht opmaken, hoe reuzengroot het aantal der schrijfteekens en tevens hoe ingewikkeld de samenstelling van ieder teeken op zich zelf moet zijn. Omtrent het aantal teekens zijn de Sinologen het niet eens onder elkaar, daar dit moeilijk te controleeren is en nog dagelijks nieuwe teekens worden gefabriceerd teneinde de moderne begrippen te kunnen neerschrijven, zooals : fiets, aeroplaan, waterstofgas, zuurstof enz.

Het woordenboek uitgegeven onder de regeering van keizer Khang-Si en daarom als woordenboek van Khang-Si bekend, bevat 40.000 letterteekens. Dit woordenboek schijnt volgens enkelen, de nieuwbakken teekens niet in acht genomen, niet volledig te zijn ; maar, me dunkt dat het vaststellen van hun aantal er weinig op aan komt, daar het toch voor iemand die er niet meer dan 10.000 kent, weinig verschil geeft of er 20, 40 of 60.000 zijn.

Welnu, men zal, geloof ik geen enkelen Chinees vinden die 10.000 leesteekens kent. De hoeveelheid welke noodzakelijk van noode is om goed voor den dag te kunnen komen bestaat uit ongeveer

6000 teekens. Een Chinees die 4000 leesteekens kent is voorzeker een heele Piet.

Nu bestaat de groote kunst hierin al die teekens met hunne beteekenis, klank en toon zich in het geheugen te pompen. Kent men de beteekenis van een teeken alleen, dan is dit wel nuttig maar hoogst onvoldoende; kent men den klank zonder zich den toon te herinneren dan is zulk een kennis geheel onnuttig.

Nu is het een heel andere zaak een teeken op het oog te herkennen en dit zelf te kunnen weergeven, evengoed als er een groot verschil bestaat tusschen iemand van een geteekend portret te kunnen herkennen en zelf zoo'n portret te kunnen nateekenen. Om bij machte te zijn een teeken te schrijven moet men zich: 1°. het aantal streepjes en hunne onderlinge betrekking nauwkeurig herinneren, daar een puntje te weinig, een streepje te lang, een haaltje te veel, òfwel een ander leesteeken doet ontstaan, òfwel in 't geheel geen leesteeken meer vormt; 2°. de klassieke volgorde waarop die streepjes één voor één neergepenseeld moeten worden, in acht nemen, daar niets aan eigen initiatief is overgelaten. Het aantal streepjes kan soms verbazend groot zijn, als voorbeeld dienen de volgende woorden:

Paard(ma) .... 10 streepjes.
Spreken(schoeo) .... 14 streepjes.
Ezel(lu) .... 26 streepjes.
Fazant(lwan) .... 30 streepjes.
Versch(sjen) .... 33 streepjes.

Zonder te gewagen van de toebereidselen, zooals inktwrijven, welke het schrijven voorafgaan, is het onnoodig te zeggen, dat de Europeaan, die van nature voortvarend is en niet houdt van onnoodige knutselarijen, niet dan met den grootsten tegenzin zijn tijd zal gaan verspillen aan het voortdurend teekenen van een oneindig aantal haken en streepjes en wanneer hij 40 streepjes moet krabbelen om zijn naam te zetten, dan zal het penseel hem in de hand branden en zal hij honderd maal liever zijne handteekening met Europeesche letters schrijven en nog gaarne een groote krul op den koop toegeven. Neen, ronduit gezegd, is dat Chineesch schrijven een sierlijk prutswerk, dat voor den Aziaat met zijn flegmatieke natuur geschikt moge zijn, maar ieder Europeaan tegen de borst stuit: òf men moet het vlot kennen òf het is hoogst on-

doelmatig. Nu heb ik wel missionarissen gekend, die het in 't schrijven tamelijk ver brachten, doch schier allen, inziende dat de uitkomst de inspanning niet loonde en ze nooit bij machte zouden zijn er vlot gebruik van te kunnen maken, daar ze geen drie regels konden schrijven zonder een woordenboek te moeten raadplegen, lieten deze studie, zoo niet heelemaal varen, dan toch grootendeels kwijnen. Aan het aanleeren van het schrijven is m.i. voor het grootste gedeelte der missionarissen niet te denken. Kon men het alleen maar zoover brengen alle Chineesche schrift te kunnen lezen (ik spreek niet van begrijpen natuurlijk), dan zou dit al een reuzensucces genoemd mogen worden, maar zelfs dit is schier onmogelijk, eerstens omdat de teekens zoo groot in aantal zijn dat het aanleeren dezer een bovenmenschelijke inspanning van het geheugen vergt ; tweedens : (en hier zit eigenlijk de knoop) omdat men er in China 3 verschillende schriften op na houdt, namelijk : het schoonschrift, het loopend en het snelschrift. Het regelmatige of schoone schrift geeft de teekens ongeveer weer zooals ze gedrukt zijn ; dit schrift wordt zelden gebezigd en komt alleen voor in opschriften welke aan de deurstijlen bevestigd zijn en in aankondigingen der burgerlijke en militaire overheid ; maar daar nu in China iets wat duidelijk is niet voor mooi wordt aangezien, is in deze stukken ruim voor duisterheid van den text gezorgd.

Het loopend schrift is eene verwrongen, zeer onduidelijke weergeving der regelmatige teekens, terwijl het snelschrift een geklad en een gekrabbel van belang is, bestaande uit een verschrikkelijke verwarring van halen, punten en strepen. Het schoonschrift en het loopend of snelschrift lijken op elkaar als een musch op een kraai ; daarom is iemand, die er eindelijk na jaren van studie toegekomen is met veel hoofdbrekens en inspanning gedrukte en regelmatig geschreven stukken te kunnen lezen, daardoor nog geenszins in staat het andere schrift te kunnen lezen, evenmin als iemand, die goed kan typen, daarom nog geen piano kan spelen.

De Chineezen koesteren eene groote vereering voor hunne letterteekens en zijn vol bewondering voor hen die een mooie hand hebben.

Zoo ziet men in de steden tegen de muren der meest bezochte wijken kleine houten bakjes hangen, waarop geschreven staat : „Eerbiedigt onze oude letterteekens". Het doel is den voorbij-

ganger te verzoeken de stukjes bedrukt of beschreven papier in dit bakje te stoppen, teneinde ontwijding der teekens te voorkomen. Iemand die een mooie hand heeft oogst minstens evenveel bewondering als iemand die uitblinkt door zijne geleerdheid. Men moet een Chinees gadeslaan, wanneer hij — ex professo — eenige sierlijke, groote letterteekens gaat schrijven : ik heb zooiets wel eens meegemaakt.

Een vierkante tafel waarop een groot vel papier, een bakje met gewreven inkt en een groote kwast ; drie mannen staan rondom de tafel terwijl de impressario, de twee handen rustend op den voorkant der tafel voor het papier staande heeft plaats genomen : hij heeft de twee beenen ver uitgestrekt en de mouwen opgestroopt als wilde hij iemand te lijf gaan. Een nauwgezette stilte als bij een godsdienstplechtigheid heerscht in het kamertje .... Opeens valt de kunstenaar op zijn kwast aan, doopt hem in het zwarte mengsel, roert het om, drukt de haren van den kwast verscheidene malen in schuine draaiende beweging tegen den rand van het bakje en trekt eindelijk het gedrenkte penseel naar zich toe, hetzelve ophoudend ter hoogte van den rechter schouder. Het plechtige oogenblik is nu aangebroken ; allen houden den adem in .... Terwijl zes handen het papier aan alle kanten strak houden, buigt de schrijver zich over de tafel, strijkt nog even met den onderkant zijner hand over het papier, dat reeds zoo strak staat als een trommelvlies, draait met zenuwachtige beweging een paar malen de met penseel gewapende hand op en neer boven de bevoorrechte plaats en kwakt opeens met vaste hand het penseel neer. Alle omstanders volgen met bewondering elke beweging ; het penseel, dat eerst zacht over het papier glijdt wordt op het uiteinde der lijnen plotseling tegen gehouden en met van kracht bevende hand stevig neergedrukt terwijl de schrijver het hoofd met zenuwachtige beweging in den hals werpt. Een prachtig gevormde knobbel als de kop van een afgeknotten wilgeboom verschijnt als bij tooverslag op het papier .... Alle aarzeling is nu verdwenen : de punten, halen en lijnen volgen elkander zonder tusschenpoozen op, den vorm van tranen, spijkers en sleutelbeenen aannemend. Met een mathematische nauwkeurigheid, den schoonschrijver eigen, weet hij alle onderdeelen zoo te rangschikken, dat zijn werk waarlijk een prachtvol geheel vormt.....

Na het middel tot neerschrijven der taal te hebben besproken, wil ik, alvorens te eindigen, nog eenige regelen wijden aan de beschouwing der geschreven taal zelf. Ik zeiden in den aanvang van dit opstel, dat de gesproken taal niet geschreven wordt, hieruit vloeit voort dat de geschreven taal op hare beurt niet gesproken wordt. Waarom nu wordt de geschreven taal niet gesproken? Het antwoord luidt: omdat de geschreven taal essentieel verschillend van de gesproken taal, zich hiertoe niet leent.

Is deze laatste een langdradige, veel omschrevene en in zeker opzicht min of meer kinderachtige taal, waarin woorden aan woorden gekoppeld moeten worden om den zin verstaanbaar te maken; de eerste is integendeel een gecondenseerde, diepdoordachte taal, waarin elk woord op zich zelf, door zijn teeken aangeduid genoegzaam duidelijk moet zijn, om de zoo gevreesde verwarring der klanken te voorkomen.

Gelijk Tacitus en Horatius in hun Latijn niet meer woorden gebruiken dan noodzakelijk is zoo ook bepaalt de Chinees zich in de geschrevene taal tot de hoogst noodzakelijke woorden. Wegens de armoede der klanken kan zulk een taal niet alleen niet gesproken maar zelfs niet uit een boek voorgelezen worden. Chineesche boeken zijn niet geschreven om voorgelezen te worden; men moet de letterteekens kunnen zien anders maakt men er niets van. Wanneer iemand een geschrift voorleest staan er gewoonlijk een of twee uitleggers bij, die over zijn schouder heen met de oogen de teekens volgen teneinde de noodige verklaringen te kunnen geven welke bij 't voorlezen van wat het ook zij, steeds onontbeerlijk blijken.

Ik zei zooeven, met opzet, dat elk woord op zich zelf, door zijn teeken aangeduid, genoegzaam duidelijk moet zijn, doch ik zei niet-genoegzaam duidelijk is. Het zien van een letterteeken toch, wekt niet, zooals bij onze Europeesche woorden, een zuiver, bepaald begrip, maar een wazig, niet-omlijnd denkbeeld op. De redenen hier van zijn: 1°. Dat elk Chineesch woord voor een massa beteekenissen vatbaar is; zoo vind ik b.v. in het woordenboek van „Williams," blz. 426, het woord „k e u e" waarachter onderstaande verschillende beteekenissen: — Het uitspreiden en opgaan der takken van een hoogen boom — Bereiken — Doen bereiken — Doorvorschen — Uitpluizen — Invloed uitoefenen op — Voor-

wenden — Veranderen — Verbeteren — Hervormd — Oud worden — Een lijn — Een schrijfteeken — Een patroon — Een lijst — Verstandig — Voortreffelijk — Uit het gebruik — Hardnekkig — Stijf — Jaren van den Chineeschen kalender — Zeer groot — Een wilde ajuin. Oef. ! ! Daar kun je nog eens plezier van hebben, wanneer je een brief aan 't ontcijferen bent, waarin men doet weten dat je huis in brand staat.

Dit is een voorbeeld voor de hand genomen ; ik meen er mede te kunnen volstaan om mijne bewering te staven.

2°. Dat een en hetzelfde woord beurtelings kan fungeeren als zelfstandig naamwoord, bijvoegelijk naamwoord, bijwoord, werkwoord enz. . . . .

Verbuiging der werkwoorden, naamval, vervoeging, tijd : dit alles bestaat niet en moet uit den samenhang van den text worden afgeleid. Het is de lezer, die, na zich nauwkeurig rekenschap te hebben gegeven van de verschillende voorstellingen waaruit een volzin is samengesteld, de juiste beteekenis van een woord moet gissen, en daarna de functie der verschillende elementen en hunne onderlinge verstandhouding moet zien te bepalen. Als dat geen heksenwerk is, dan weet ik het niet.

Maar, hoor ik den lezer al zeggen, als een Chineesche text zoo ingewikkeld is, dan zijn de Chineezen, die alles vlot lezen en verstaan toch echte bolleboozen. Wacht nog eventjes, dan zult ge misschien beter kunnen oordeelen. Al mijne lezers, die wel eens een bezoek gebracht hebben aan een nonnenklooster, zullen gemerkt hebben, dat men in dergelijke kloosters weinig tapijten aantreft. Toch bestaat er een soort tapijt dat om zoo te zeggen klassiek is en in géén enkele spreekkamer ontbreekt. Het is een tapijt, dat bestaat uit een groote hoeveelheid gekleurde lapjes, zoo op elkaar genaaid dat het soms een heel aardig geheel vormen kan. Welnu een Chineesch geschrift kan ik nergens beter mede vergelijken dan met zoo'n tapijtje. Een Chineesch geschrift bestaat uitsluitend uit clichés ; dit is zoo sterk, dat een gezegde hetwelk geen cliché vormt, een geschrift ontsiert.

Wanneer ik b.v. wil schrijven dat ik morgen naar u toe zal gaan, dan staat het mij, zelfs alle regels der taal nauwkeurig in acht genomen, niet vrij den zinbouw naar mijn eigen goeddunken in te richten. Indien in de werken van Confusius, Mentius of van andere

litteratoren geschreven staat: „Morgen zal ik naar u toegaan", dan is het mij niet geoorloofd te schrijven: „Ik zal morgen naar u toegaan, noch: „Morgen zal ik mij naar u begeven". Indien de oorspronkelijke zin bestond uit 4 letters, mag ik er geen 5 gebruiken.

Wanneer men aan een Chinees vraagt, waarom men dat niet mag zeggen op een andere manier, dan luidt zijn antwoord: Dat is niet welluidend, dat is geen uitdrukking". Hiermede wil hij te kennen geven dat mijne uitdrukking niet gebruikt is geweest in den vorm waarin ik deze giet en dus door iedereen voor gebrekkig gehouden zal worden.

De gansche Chineesche letterkunde bestaat in een oordeelkundig samenlijmen van afgezaagde gezegden. A priori is alles wat de voorvaderen deden hoogst prijzenswaardig en wat zij schreven de volmaaktheid het meest nabij; een streven om hen te evenaren, ik zeg niet te overtreffen, is ongehoord en zou doorgaan voor het toppunt van hoogmoed.

Het gansche doen en laten van den Chinees berust op bovenvermelde stelling. Dat men met zoo'n systeem niet ver komt, blijkt duidelijk uit de stationnaire beschaving van het Chineesche volk, welke beschaving sinds eeuwen vastzit in de sporen van duizenden jaren geleden. Een Chineesch huis, een venster, eene deur, eene tafel, alles heeft zijne afmetingen door de voorouders nagelaten; het zal geen Chinees in het hoofd komen zijn huis iets hooger op te trekken dan dat van zijn buurman of bij het maken van eene tafel, van een venster of van eene deur, de traditioneele afmetingen te wijzigen; hij zou door iedereen uitgelachen worden; men zou hem zeggen: „Zoo maakt men geen deur, geen venster", en dat alleen omdat zoo'n deur of zoo'n venster nooit gemaakt zijn geweest. De timmerlieden kennen al hunne afmetingen van buiten voor het maken van spiegels, kasten, banken, doodkisten, tafels, stoelen enz. Bestelt een Europeaan iets bij een dorpstimmerman, dan raakt deze laatste heelemaal in de war omdat er verandering komt in de afmetingen; hij gelijk aan een mier, die door een stroohalm van de wijs gebracht wordt.

Deze slaafsche navolgingsgeest heerscht over het geheele Chineesche rijk en is den Chinees als het ware ingeboren.

Daarom biedt China zoo bitter weinig afwisseling op het gebied van kunst, litteratuur en bouwkunde. Wanneer men één Chinees

gezien heeft, heeft men ze allemaal gezien; wanneer men één kamer, één huis, één dorp, één tempel gezien heeft, heeft men alle andere kamers, huizen, dorpen en tempels gezien. Hun onderling verschil bestaat vooral in eene distinctio numerica".

Uit bovenstaande mag blijken dat het uitleggen van een Chineeschen text wellicht niet dezelfde zwarigheid met zich brengt voor den Chinees als voor den Europeaan, maar hieruit mag geenszins afgeleid worden dat de Europeaan intellectueel lager zou staan dan de Chinees.

De Europeaan toch, die een boel gezegden der oude boeken niet heeft van buiten geleerd en zelfs nooit gezien heeft, gaat zich vermoeien, wanneer hij voor een text staat, op diepzinnige beschouwingen, wat de Inlandsche letterkundige niet behoeft te doen; dit, niet zoozeer omdat hij van nature meer filosofisch zou aangelegd zijn, maar veeleer omdat hij die gezegden gezien heeft en zelfs van buiten kent. En zoo gebeurt het vaak dat men geneigd is eene prestatie van 't geheugen aan te zien voor een diep doordachte beschouwing en men een meester, wiens hoofd zóó propvol zit met texten der oude boeken, dat er geen plaats meer over is voor iets anders, voor een buitengewoon diep denker zou gaan houden! Neen, wijsgeeren heb ik bij de Chineezen nog niet aangetroffen en de massa zoogezegde geleerden zijn dadelijk uit het veld geslagen, wanneer men hen spreekt van werkwoorden, zinsontleding, verleden tijd .... of iets dergelijks. Toch moet ik bekennen dat die menschen welke in vroegere tijden het warenhuis der Chineesche letterkunde hebben opgericht, in 't geheel geen domooren waren: de geschreven taal toch vind ik hoogst beredeneerd, sierlijk, bloemrijk en pittig.

Niet alleen de uitdrukkingen zijn gestereotypeerd, maar zelfs de gevoelens en dit is eenvoudig belachelijk. Zoo moet een Chinees van 1922, wanneer hij een brief schrijft zijne gevoelens in een zekeren bepaalden vorm gieten en die gevoelens achterhouden waarvoor geen geschikten vorm te vinden is in de uitknipsels uit oude schrijvers van vóór Chr. Een Chineesche brief is een letterkundig opstel, waarin de schrijver niets van zich zelf legt en waaruit de lezer niets kan halen; dit is de reden waarom het schenden van een brief over 't algemeen volstrekt niet kwalijk genomen wordt. En schrijver èn geadresseerde spelen comedie: de eerste

door net te schrijven alsof hij werkelijk meende dat de geadresseerde de geuite gevoelens beslist waant uit het hart voort te komen, en de tweede door zich van den domme te houden en net te doen alsof hij dit werkelijk geloofde. Dit is niet alleen een gebruik dit is een regel, waaraan iedere Chinees, die weet wat hij aan zich zelf verschuldigd is, zich stipt houdt. M. Huc, in zijn boek: „Voyage en Tartarie", verhaalt de volgende geschiedenis:

Toen ik in de provincie Se-Tsjwen vertoefde, gebeurde het op een dag, dat ik voor een dringende boodschap een renbode naar Peking moest zenden. Daar ik toen juist een schoolmeester in dienst had, wiens oude moeder in Peking woonde, stelde ik hem voor, van deze gelegenheid gebruik te maken, om zijne oude moeder, van welke hij sinds een jaar verwijderd was, eenig nieuws mede te deelen omtrent zich zelf en haar tevens een blijk van kinderlijke genegenheid te doen toekomen. Gretig nam hij mijn voorstel aan. Den volgenden dag ging ik naar de school en vroeg mijn meester of zijn brief klaar was. „Ik meen van ja, antwoordt hij. „Wat", zeg ik, „weet je dan zelf niet of je geschreven hebt of niet?" Och, geestelijke vader, antwoordde hij, ik heb de opdracht hiervan aan een mijner beste leerlingen toevertrouwd; hij is bij de hand en zal dit zaakje even goed opknappen als ik zelf". Dit zeggende staat hij op en begeeft zich naar den leerling, die hem den brief in een envelop gestoken, ter hand stelt. Zonder kennis van den inhoud te nemen, sluit hij den brief dicht en geeft dezen mij over, er met een glimlach van voldoening bijvoegend: Ziezoo dit zaakje is in orde; wat zal mijn oude moeder blij zijn eens wat van me te hooren!

Ziehier nu als bewijsstuk een brief van een zoon aan zijn vader. Ik vertaalde dezen brief uit een boekje dat de leerlingen der lagere scholen heden ten dage (1922) moeten instudeeren, teneinde zich in het briefschrijven, (hetgeen een aparte studie is) te bekwamen:

Brief van een zoon aan zijn vader.

„Geknield voor den zetel van den grooten man, mijn vader, had ik zooeven de eer, zijne statige voorschriften te ontvangen. Na deze, geknield, gelezen en van buiten geleerd te hebben, vernam ik met eerbied, dat uw barmhartig persoon in een schitterenden en bloeienden toestand verkeert en dat de twee lichamen (vader

en moeder), kostbaar als edelgesteenten, in rust en vrede zijn, waarover ik mij op een onovertroffen manier verheug. Sinds ik van het aanschouwen van uw edel aanschijn ben verstoken, bewaar ik steeds in mijn boezem, voor u beiden, de liefde van een zuigeling en herinner ik mij steeds met dankbaarheid uwe liefdevolle voorschriften. Meermalen reeds wilde ik aan den markies 1) inlichtingen omtrent mij zelve doen toekomen, maar ik kon noch gans noch karper 2) vinden. Mijn nietig lichaam is in vrede, gelieve u dus niet voortdurend om mij te bekommeren.

Gedoken in het stof, het hoofd tegen den grond, spreek ik de hoop uit, dat u, hetzij staande hetzij liggende, uzelven steeds zult beschouwen als een gewichtigen schat en uwe maaltijden zooveel mogelijk zult verdubbelen ; tevens vertrouw ik dat èn het eten èn 't drinken gezamenlijk zullen bewerken, dat uwe lichamen, duizendmaal kostbaarder dan het goud, van lieverlede in kracht en sterkte zullen toenemen. Verdiept in deze beschouwing, lig ik geknield u te schrijven".

Ziedaar den onzin welken een zoon aan zijne ouders schrijven moet. Natuurlijk is het hem wel geoorloofd in den loop van zijn brief wat geld of wat kleeren te vragen, maar, wat zijn gevoelens jegens zijn ouders betreft, deze moet hij in een vastgestelden vorm neerschrijven ; zou hij zulks niet doen en zijn hart gewoon blootleggen, dan zou hij als een onbeschaafde jongen doorgaan, die zelfs niet weet hoe een fatsoenlijke brief in elkaar gezet moet worden.

Voor den vader geldt dezelfde regel, wanneer deze zich gewaardigt aan zijn zoon een brief te doen toekomen. Dan gaat hij niet beginnen zooals een vader in Holland, met boven den brief te schrijven : Geliefde Piet, Beste Jan of iets dergelijks .... O, Neen ! Door tegenover zijn kind zoo'n liefderijken toon aan te slaan, zou de vader zijn prestige tegenover zijn zoon verliezen : liefde en genegenheid voor zijn kinderen laten blijken is een teeken van zwakheid, een soort vernedering voor de ouders .... in één woord, een gevoel waarvoor men zich schamen moet. Wil hij toch

1) Markies : uitdrukking van eerbetoon.

2) *Gans* en *Karper* zijn zinnebeelden van de post, van een brievenbesteller. De overlevering verhaalt dat in vroegere tijden een zekere slimmerik zijn brieven gewoonweg aan den poot van een gans bevestigde en dat hij door dit middel zijn brieven liet bestellen. — Zou dit misschien de reden zijn, waarom op sommige postzegels een gans of een karper voorkomt ?

eenige hartelijke woorden neerschrijven, dat hij dan de formulieren gebruikt, die hiervoor in het „warenhuis" der litteratuur te krijgen zijn. Door zoo te handelen nemen zijne uitdrukkingen een meer gemeenschappelijken zin aan en blijft derhalve zijn zedelijk overwicht tegenover zijn kind onaangetast.

Het slot van zijn brief bestaat gewoonlijk uit de navolgende uitdrukkingen : „Prent deze mijne woorden in je geheugen en waag het niet mijne bevelen te overtreden. De naam eens vaders schrijft men niet".

Indien de Chinees het juk waaronder zijne letterkunde gebukt gaat eens voorgoed kon afschudden, zou deze prachtige taal, zoo rijk aan woorden, zoo dichterlijk in hare uitdrukkingen, aan velen misschien een uitnemend werktuig toeschijnen om de fijnste gevoelens der ziel te vertolken en de wonderschoone natuur van dit prachtige land te bezingen. Wat mij betreft, moet ik ronduit bekennen, dat ik hieraan ten zeerste twijfel en innig overtuigd ben, dat haar bestaan zoo nauwkeurig met het slaafsche aanwenden der aloude formulieren in verband staat, dat, met het verdwijnen dezer, de taal onverstaanbaar zoù blijken en dus stellig te gronde zou gaan. En dit van wege hare armoede aan klanken ; hierin ligt m.i. de kiem van haren ondergang, daarom vrees ik dat deze schoone taal òf gedoemd is te blijven wat zij is, een ontoegankelijke doolhof voor den Europeaan en voor de groote massa van het Chineesche volk zelf, òf voorgoed zal moeten verdwijnen om plaats te maken voor de thans gesproken taal, wat in zeker opzicht te betreuren zou zijn.

Ik acht mij verplicht, alvorens deze studie te eindigen, nogmaals te herhalen wat ik in den loop van dit schrijven verklaarde, namelijk ; dat hoewel de geschreven taal voor den missionaris over 't algemeen niet toegankelijk is, de jeugdige missionarissen er toch betrekkelijk gauw toe komen zich verstaanbaar te maken, zoo dat zij, na een jaar zich reeds op een of andere manier verdienstelijk kunnen maken, en dat men ondanks de vele moeilijkheden, het toch ver genoeg kan brengen, wanneer men zich behoorlijk op de studie der taal toelegt, om biecht te hooren en tamelijk goed te preeken, ik zou haast zeggen even goed als onze Inlandsche priesters.

Men kan, per se, buiten de geschreven taal, hoewel het niet

aangenaam is, steeds de hu'p van vreemden te moeten inroepen bij het ontvangen of schrijven van brieven, en het gevoel van ondergeschiktheid op dit punt onze eigenliefde bijwijlen krenkt, maar er is veel, heel veel goed te doen en er wordt veel goed gedaan door den Europeeschen missionaris.

Ik ben er derhalve van overtuigd, dat niemand zich door mijn schrijven zal laten afschrikken in dit zoo belangrijke deel van den wijngaard des Heeren te komen werken en dat allen die uit liefde Gods alles willen verlaten ook met vreugde dit offer aan onzen Heiland zullen brengen. Pater SCHMID, Lazarist.

DE KERK EN DE HEIDENSCHE KULTUUR.

Wanneer het doel van elke kultuur is, den mensch tot de volheid van geestelijke en stoffelijke welvaart te brengen, dan is het Christendom de drager van de hoogste en volmaakste kultuur, omdat het einddoel van Christus' kerk op aarde is : den mensch op te voeren tot de aanschouwing van het Goddelijk Wezen, de Bronaar van alle waarheid, schoonheid en liefde.

Getrouw aan de beginselen van haar Goddelijken stichter, die de Hebreeuwsche kultuur niet verwierp, maar slechts louterde en vervolmaakte heeft de kerk van af de vroegste tijden de oud-Heidensche kultuur evenmin versmaad, maar benut, om den overgang van het oude heidendom tot de nieuwe christenwereld te vergemakkelijken.

Of wat leeren ons de Romeinsche katacomben, of begraafplaatsen der eerste christenen ? Daar heeft de kerk met één slag het sprookje van „de kunsthaat" van het primaire Christendom vernietigd en tevens, zooals Gaston Boissier in zijn boek : „La fin du paganisme", getuigt, de onsterfelijke verdienste verworven, dat zij de antieke kultuur gered heeft.

Haar danken wij niet alleen den kostbaren schat van klassieke werken uit het bloeitijdperk der Grieksche en Romeinsche beschaving ; haar danken wij niet alleen de bescherming en instandhouding der heerlijkste produkten van het menschelijk genie op het gebied der architectuur, schilder- en beeldhouwkunst ; haar danken wij niet alleen de overlevering van de Hellenistische

wijsbegeerte en Romeinsche recht, maar wat meer is, zij heeft de oud-heidensche kultuur gelouterd, vervolmaakt en verrijkt met een onuitputtelijken schat van nieuwe ideeën en gezichtspunten in de kultuur-historie, getuige zeg ik, de Romeinsche katacomben, die alle buitengewoon waardevolle musea van oud-christelijke kultuur vormen.

Dat voorop gesteld, vraag ik mij zelven af, hoe staat de hedendaagsche zending der kerk tegenover die heidensche volkeren, welke op een roemrijke kultuur-historie kunnen bogen, met name en in 't bijzonder de Indische volkeren en de volkeren van Oost-Azië ?

Want de Aziaten, met name de Indiërs, Chineezen en Japanneezen hebben getoond, dat zij kultuur-volkeren waren evengoed als de Romeinen en Grieken, al staan zij ook in ontwikkeling ver ten achter met deze laatstgenoemde corypheeën der oud-heidensche beschaving.

Reeds 1000 jaar voor Christus, dus toen de Romeinen nog een onbekende grootheid waren was oud-Indische kultuur reeds tot hoogen bloei gekomen en dateeren o.a. uit dien tijd de heldengedichten van Ramayana en Mahabharata die 100.000 dubbelverzen bevatten.

Deze tropische kultuur, welke zijn bron en hoofdzetel in vóór-Indië had, en zoo duidelijk godsdienst, zeden en volkskarakter der Hindoes en Dravida's weergeeft, heeft zich in latere eeuwen ook verspreid over de omliggende eilanden : Ceylon, Madoera en Java, en is zelfs doorgedrongen tot Thibet, Achter-Indië, Cambodsja, China en Japan. In China vooral, waar het Boeddhisme — de hoofdgodsdienst der Hindoes — zich uitbreidde ten koste van de leer van Kon-fu-tse en de Boeddhistische vormen slechts veranderd werden naar de eigenaardigheid van het Chineesche volkskarakter.

Nog kan men in onzen Indischen Archipel de heerlijke voortbrengselen der Indische kultuur bewonderen, o.a. in den Siwatempel van Madoera, de Boro-Boedoer- en Tjandi-mendoet-tempel op Java alsmede ontelbaar andere Pagoden, Topen en Stupa's, die de 84.000 relikwieën van Boeddha bevatten.

Het feit dus, dat onze missionarissen in Voor-Indië, den Ind. Archipel, Achter-Indië, China en Japan onder kultuur-volkeren

van voorname beteekenis en waarde arbeiden, mag ik naar het voorbeeld van Christus en zijn kerk wel eens de aandacht vestigen op de voornaamste natuurlijke hulpbron ter bekeering der heidenen, n.l. op de Indische en Oost-Aziatische kultuur, die zulk een heerlijk aanknoopingspunt vormt om de ascetisch-aangelegde natuur vooral van den Indiër te veredelen en op te voeren tot de hoogste beschaving van het christendom.

Reeds jaren en jaren wordt het zaad van het Evangelie in dien onmetelijken akker Gods uitgestrooid, draagt hier en daar reeds honderdvoudige vruchten, d.w.z. bezitten sommige Aziatische volkeren reeds hun eigen inlandsche priesters en religieuzen en nog moet de eerste stap gezet worden in de hierboven omschreven richting, nog wacht Indië op zijn eerste kerk, kapel en klooster in zuiver Indischen stijl en trant.

Het zijn geen katholieke Pagoden of Stupa's, maar vaak erbarmelijk knutselwerk en misbaksels van de Romaansche of Gothische kunst zonder eenige ornamentiek, polychromie, plastiek of beeldhouwkunst, welke voeling houdt met de Indische volkspsyche, karakter, taal, zeden en gewoonte.

Geen wonder, dat onze Indische Javaansche en Chineesche bekeerlingen de rake opmerking maken, dat alles wat hun zintuigen streelen moet, slechts geïmporteerde Europeesche kunst en kultuur is, een kunst, die het volk meestal niet verstaat of begrijpt, ook niet in het diepst van zijn wezen ontroert en begeestert. Wil dus onze missioneering onder de Indische volkeren met grooter succes bekroond worden, dan dienen onze pioniers in het missiewerk wel degelijk zich in te leven in de Aziatische kultuur en open oog en hart te hebben voor alles wat het Indisch ras kan bekoren, ontroeren en begeesteren, dan dienen zij hun taal, hun godsdienst en wijsgeerige stelsels, hun zeden en gewoonten, hun kunsten en wetenschappen niet als minderwaardig en achterlijk met de Europeesche beschaving te minachten en verwerpen, maar integendeel gretig te benutten en daarin een aanknoopingspunt te zoeken om de ziel van het Aziatisch volk te winnen voor het christendom.

Men geve den vrijen loop en vollen steun aan den kunstzin van den pas bekeerden Hindoe, Javaan en Chinees om onze kerken en kapellen, altaren en muurvlakken te ornamenteeren naar hun eigen kunstopvatting, of roepe een Europeesch talent die modellen en

plannen ontwerpt, overeenkomstig den Indische kunstsmaak, zeden en gewoonten ontleend vooral aan den tropischen rijkdom in de planten- en dierenwereld.

Om slechts enkele kultuur-factoren te noemen : neem de *bouwkunst*, dat het eerste noodkerkje in de pas gevestigde missiestatie nu precies aan geen stijl gebonden is, maar een primitief en doelmatig bedehuis uit armoedige palen en planken in elkander getimmerd, transeat, en kan dan ook zijn verontschuldiging vinden in het groote geldgebrek en te kort aan noodige materialen en werkkrachten om zulk een gestyleerde kerkgebouw op te trekken. Maar waar eenmaal een missie-statie uitgegroeid is tot een zelfstandige parochie, waar de financiën geheel of gedeeltelijk het toelaten om een nieuwe kerk of kapel te bouwen, daar is het te bejammeren, dat wij op onzen missiekalender het inwijdingsfeest zien afgebeeld van een kerk of kapel, dat een droevig en erbarmelijk namaaksel is van onze heerlijke Byzantijnsche, Romaansche en Gotische kathedralen en door onze missie-broeders of Europeesche architecten niet een enkele poging gewaagd werd om een of ander element uit den Indischen bouwstijl aan te brengen. Waarom niet eens een poging gewaagd om de strakke lijnen van de Gothische kap om te tooveren in het waaiervormig dak van een Indische Pagode of Chineesch paviljoen? Of zou de Indische ziel koud en ongevoelig blijven voor de waardeering hunner bouwkunst, wanneer wij, Europeanen, de styleering en ornamenteering hunner heidensche tempels gelouterd toepassen op onze kerken, kloosters en scholen, die wij in hun midden optrekken ?

Neem verder de *decoratieve kunst* met name de ornamentiek, skulptuur bij onze altaren, communiebank, preek- en biechtstoel, vloer- en wandbekleeding, paramenten en overige kerkversieringen. Waarom altoos en uitsluitend de modellen en motieven ontleend aan de Romaansche en Gothische kunst uit de Europeesche landen ?

Waarom die motieven voor vlakornament, basrelief en beeldhouwwerk en — niet te vergeten — voor onze paramenten altoosdoor ontleend aan onze inheemsche Flora, zooals de eikel, ahorn, klimop, klaverblad, malve, geranium, ranunkel, die meestal geheel onbekend zijn aan de overzeesche gewesten ? Waarom niet bij voorkeur en met voorliefde die motieven ontleend aan den weeldrigen tropischen plantengroei en de uitermate rijke dieren-

wereld? Waarom de Heiligen en vooral de Indische Heiligen, gemodelleerd naar Europeeschen trant in mode, coiffuur en stoffeering?

Wij zijn de Dames van het H. Sacrament, van Roempalan Djait van de O. I. C. en onze missienaaikringen dankbaar voor de jaarlijksche inzending aan paramenten en kerkversieringen in den vorm van haak-, kruissteek-, borduur- en tamboereer-werk, maar ik vraag u nogmaals waarom die modellen, patroons en motieven niet ontleend aan de Indische Flora, zooals b.v. de lotus-bloem, granaatappel, anjelier, roos, de kokos-, betel-, areng-, sago-, mangopalm aan de rijke cultuurplanten als mais, rijst, indigo, koffie, thee en ontelbare specerijen. En als men weet, dat in de bovenmate rijke Aziatische fauna vele diersoorten o.a. apen, slangen, krokodillen, leeuwen, tijgers en olifanten als heilig vereerd worden en het geliefkoosde thema uitmaken in de ornamentiek en skulptuur dan noem ik het een heilige en vruchtbare taak van onze christelijke kultuurdragers om in dat opzicht de Indische kultuur te kerstenen en dienstbaar te maken aan de beginselen der christelijke beschaving.

Juist in de ornamentiek toont de Aziaat en in 't bijzonder de Hindoe de wildste phantasie, maar zonder eenig beginsel, overladen en vaak gedrochtelijk, wanneer deze ontleend is aan de dierenwereld. Wat is hier veel te leeren voor een Europeesch kunstenaar of Indisch bekeerling die geroepen wordt om zijn kunsttalenten in dienst te stellen der kath. kerk, vooral als hij weet, dat de phantastische rijkdom aan natuurschoon in de planten- en dierenwereld hem een onuitputtelijk materiaal verschaft om zijn talenten te ontplooien en uit te vieren ad majorem Dei gloriam.

Neem verder maar eens de *Schilderkunst*.

Laat staan dat de financieële draagkrachten, het niet toelaten om vooreerst onze missie-kerken en kapellen te polychromeeren, en dat wij van den anderen kant nog onder de invloed van het starre ijskoude Calvinisme ons al heel behaaglijk thuis gevoelen in onze witgepleisterde Godshuizen, vergeet niet, dat gij, die de dragers der christelijke beschaving zijt, te midden van een kultuurkil en koud volk leeft, dat onbekend is met ons Noord-Europeesch klimaat en zijn triestige kleurlooze winter-aspecten, doch zich verheugt in een eeuwige lente en zomer met zijn gouden zonnegloed en eindelooze kleur-schakeeringen der natuur.

Het is derhalve de taak van onze geloofsverkondigers om, waar dat kan, van meet af aan onze houten missie-keeten en schuurkerken aantrekkelijk te maken door de decoratie en polychromie, al mogen dan de ornamenten figuren en beelden nog zoo sober en primitief van lijn zijn, als slechts de levendige koloriet betooverend inwerken kan op het oog van den prachtlievenden Aziaat.

Ten slotte de *Muziek*.

Het moge waar zijn, dat onze gewijde kerkmuziek, bij name de Gregoriaansche zang, gecomponeerd is voor alle plaatsen en tijden, dat deze bovenaardsche zang door zijn soberen ernst en jubelenden eenvoud zoo diep ontroert en begeestert, het moge waar zijn dat de Indische toonkunst en instrumentale techniek ver ten achter staat bij de schitterende prestaties der Westersche muze, dat neemt niet weg dat ook de Aziatische kultuur zijn eigen openbaringen heeft op het gebied der toonkunst en muziek en daarin zijn eigen karakter en persoonlijkheid neerlegt. Ja wat meer is, dat de oud-Indische veda-muziek tot de oudste der aarde behoort, de oervorm der toonkunst uitmaakt, en dat deze zoogen. offermelodieën zooals ze eens bij het plechtige Soma-offer uitgevoerd werden vele punten van overeenkomst bieden met onze Gregoriaansche kerkmuziek.

Wanneer dus onze bekeerde Aziaten in tegenstelling met de Europeesche zeden op melodieuze wijze hun gebed opzingen dan dienen onze missionarissen deze eigenaardige gebedsmethode niet alleen te eerbiedigen, maar deze ook te perfectionneeren door b.v. de zoog. „Messe mit Sang" naar het voorbeeld van onze Duitsche geloofsgenooten in te voeren, waardoor de aandacht en devotie niet weinig gebaat zal zijn.

Zoodoende treedt men in het rechte spoor der kultuur-historie, waarop de kath. kerk reeds meer dan 19 eeuwen kan bogen. Want loochenen kan men het feit niet, dat de kath. kerk als de draagster der ware cultura Dei nooit de oud-heidensche kultuur versmaad heeft, maar ten allen tijde met wijsheid en beleid heeft weten te kerstenen, te louteren en vervolmaken, ja op te voeren tot de volmaaktste kultuur der menschheid : het Christendom.

Velp, 24 Maart 1924. Pater HERMAN, O.M.C.

HONDERDVOUDIG BELOOND.

Mijn geachte lezer of lezeres zal denken bij 't lezen van dit opschrift: ,,Daar is een Missionaris, die weer wat voor z'n missie vraagt en hij heeft z'n gewone praatje al klaar: ,,Wat gij voor de missies doet, dat zal Onze Lieve Heer honderdvoudig beloonen".

Maar nu hebt ge U toch vergist. Ik herhaal het zooals ik het in een onzer beste fabriekscentra op een avond voor een groot en uitgelezen gezelschap zei: ,,Geld kom ik U niet vragen dezen keer, maar ik kom U enkel vertellen. En ik heb de stille hoop, dat het resultaten geven mag". De dag daarop echter werd ik in een geschiedenis gewikkeld, die ik U vertellen wil en waarin ik zelf honderdvoudig mijn gave beloond zag.

Ik vertel het U nog te liever, omdat ik het geval op zich zelf voor U onbegrijpelijk acht, dat een Missionaris wat anders gaf dan een rozenkrans of een plaatje of een ,,vriendelijk dankwoordje". Met het laatste hopen ze immers allemaal het royaalst te kunnen zijn.

Ik had den avond tevoren dan op die bedoelde vergadering gezegd, dat ik nu niet kwam vragen, omdat ik dat niet noodig had. Schertsend had ik er aan toegevoegd: ,,Als ik begin te vragen, dan rollen me de guldens bij tien- ja honderdtallen tegen". Die scherts bracht me een oogenblik in de penarie, toen ik den volgenden morgen een briefje ontving, waarin kort en goed stond geschreven, dat als ik dan toch de duiten zoo gemakkelijk los krijgen kon, ik het zeker mogelijk zou vinden om een arme familie, die geen cent thuis had, tenminste van voldoende kolen te voorzien, om in die schrikkelijke koude hun groot huis te verwarmen. ,,'t Is een stille armoe en U zoudt er heel veel goed mee doen". Ik zag naar de onderteekening, maar werd teleurgesteld. ,,T.T." stond er.

Ik dacht eerst er aan om het briefje onbeantwoord te laten. Hoe zou ik, die de in het briefje alleen door een adres aangewezen familie niet kende, evenmin als de afzender van het schrijven, hoe zou ik kunnen oordeelen of hulp wel besteed was? En het ging een oogenblik door mijn hoofd: ,,Zou ik daarvoor wel mogen geven, die zelf het geld vroeg voor de missies?"

Hoe 't dus kwam, weet ik niet, maar het eind van al mijn gedachten was, dat ik m'n jas aanschoot, m'n wollen das me dicht om hals en schouders trok en mijn hoed opzette, om, voordat ik een wandeling ging doen in de mooie omstreken, bij een kolenhandelaar twee Rijksdaalders te deponeeren voor twee H.L. cokes en nog drie dubbeltjes er bij voor het bezorgen van dien brandvoorraad aan ,,die en die straat, nummer zooveel".

't Zou al vroeg donker zijn op dezen laten herfstdag. 's Middags terstond na den eten ging ik opnieuw uit om een paar bezoeken af te leggen en ik liep bij den kolenhandelaar aan om te vragen, of de cokes al bezorgd was. De bediende speldde me op de mouw, dat de knecht het niet had kunnen afgeven, omdat het huis leeg stond. „Maar" zoo zei hij „we zullen Maandag verder zien".

Het groote licht ging al uit, toen ik na telkens vragen aanbelde in „die en die straat, nummer zooveel", een heerenhuis in een der buitenwijken. Het meisje liet me binnen.

„Is mijnheer ook thuis" vroeg ik.

„Zeker Eerwaarde".

„Zou 'k hem mogen spreken ?"

Maar Mevrouw kwam me al tegemoet: „Eerwaarde gaat U binnen. U is zeker Missionaris".

Het gesprek vlotte en ging maar steeds over mij en mijn missionarisschap. Mijnheer kwam ook binnen.

— Ik zou U wel 'n sigaar willen offreeren, maar ik heb ze op 't oogenblik niet thuis.

Ik zei, dat ik sigaren bij me had, dat ik hem graag een zou willen presenteeren.

— „Maar Mevrouw" zei ik eensklaps, „wat hebt U 't hier koud".

— „'t Is Zaterdag, Pater, en dan stoken wij hier niet".

— „Als U dan in de achterkamer stookt, laat ons dan daar wat gaan praten".

— „Daar is nu de kachel ook niet aan" gaf ze terug.

't Is nu toch veel te koud om niet te stoken, meende ik.

Onder 'n vloed van tranen hoorde ik nu, dat de man, die als een der hoofdambtenaren aan een groot bedrijf was ontslagen geworden, dat ze geen cent in huis hadden, natuurlijk niets durfden of wilden vragen en dat ze slechts een woning hadden tot Mei, als . . . . als ze huur zouden betalen.

„Nu" zei ik eindelijk, daar wist ik iets van en ik heb al cokes voor U besteld. Stuurt den handelaar nu een boodschap, dat hij U van avond nog die kolen zenden moet".

Het was 's avonds na het Lof. Ik liep door een paar verlichte winkelstraten. Ik dacht aan verdere hulp, maar ik meende zelf niet meer te kunnen doen. Maar wie zou 'k er om aanklampen ?

Ik had hooren spreken van een directeur van een groote fabriek, die als zeer weldadig bekend stond. Voor m'n missie had ik al eens hier en daar een bezoek afgelegd, maar ik was er nog niet toe gekomen, om die jonge familie op te zoeken.

Ik stond voor een groot heerenhuis en belde aan. Een poosje later zaten we gedrieën te praten . . . . en lachten soms ook, want ik leek hun de onverklaarbaarste Missionaris, die ik eigenlijk mezelf op dat oogenblik ook vond. Mijnheer en mevrouw zaten beiden te luisteren en te vragen.

— 't Was natuurlijk voor Uw missie, dat U kwaamt.

— Neen, daarvoor kom ik niet bij U.

— Nu dan een gift voor een Missiehuis ?

— Ook niet. Ik kom niet voor mezelf, maar ik kom nu eens voor een ander.

En ik vertelde van m'n lezing, van het briefje, van m'n cokes, van m'n bezoek en m'n bevindingen.

— „Kijk" zei ik „U hebt een groote fabriek ; nu zou het U zoo weinig moeite kosten, als U die menschen dezen winter eens van kolen bleeft voorzien.

— „Top" zei Mijnheer, „daar zorg ik voor".

— En . . . . aardappelen, waagde ik.

— U behoeft ons niets meer te vertellen. Wij zorgen voor alles ; voor de huur tot Mei. Daar kunt U gerust op zijn.

Ik had voor wat anders gevraagd dan voor de missie. En ik was innig verheugd over het groote succes.

Nu spraken we over alles en nog wat. Ik werd gewaar, dat Mevrouw veel gevoelde voor literatuur en langzamerhand wist ik, dat ik tegenover een bekende schrijfster zat, die m'n „historie van het briefje" wellicht eens tot een roman zou willen omwerken.

Of dat gebeuren zal, weet ik niet. Wel weet ik, dat het dien avond later en later werd, want ik zat op m'n stokpaardje en vertelde van de missie in Kakamega, van de ambachtschool en veel meer. En een Missionaris kan over z'n missie niet uitgepraat raken.

Het was zoo laat geworden, dat ik me haasten moest om in m'n hotel te komen. Na een herhaalde verzekering van hun voortdurende zorg voor „die en die straat nummer zooveel" en dat ik nog eens terug moest komen en nog eens praten moest over de missie, zei Mijnheer : „Kijk eens Father, ik heb wel eens gehoord, dat een goede daad honderdvoudig beloond wordt. U hebt ons zoo mooi verteld van Uw „twee Rijksdaalders" voor de cokes, mogen wij U dit nu aanbieden voor Uw missie ? 't Is honderdvoudig beloond".

Ik wist niet wat ik zeggen moest. Kon dat waar zijn ? Natuurlijk mocht ik niet even kijken.

Toen kwam mijn missionarisgeest weer boven en ik „dankte" van ganscher harte m'n weldoeners voor hun milde gift.

Nu ik van mijn reis naar die fabriekstreek weer thuis op m'n kamer zit, denk ik er aan, hoe ik op die hotelkamer dien avond — 't was werkelijk waar — vijf honderd gulden uit het couvert zag rollen. Ja, dat was honderdvoudig beloond !

En toen begreep ik waarom eerst mijnheer en later mevrouw even den salon verlaten hadden.

Maar ik besloot deze ware gebeurtenis eens op te schrijven. 't Zou leerzaam zijn voor velen in onzen tijd van „stille armoede". Ik had ervaren, dat het nog altijd waar is : „Geeft en U zal gegeven worden".

WIE VOLGT HEM ? . . . .

Wie de geschiedenis gelezen heeft, die ik boven verteld heb, denkt natuurlijk, dat ik zoo'n ouderwetsch romanschrijver ben, die geen verhaal kan neerschrijven zonder een geweldige moraal er aan vast te knoopen.

Mag ik U nog eens zeggen, dat U 't ook nu mis zult hebben.

Want niet in *deze* pagina's, die ik voor U neerschrijf, zal ik den directeur der groote fabriek ten voorbeeld stellen. En mijn opschrift boven *deze* ,,ware vertelling'' behelst dan ook een vraag op een heel ander gebied.

Het was een tijdje, vóór dat ik bovengenoemd fabriekscentrum bezocht, toen ik op m'n zwerftochten ook, weer in het gebied onzer kolenmijnen verzeilde. En waar ik reeds vele keeren eerder Heerlen onder m'n voeten had gehad, kon ik het niet nalaten ook nu weer deze zwarte diamantstad te bezoeken. En natuurlijk had ik al heel spoedig oude vriend- en kennisschap vernieuwd.

,,Zeg'' zei de groote man van het Zuiden tegen me ,,Jij zoudt wel een speech kunnen houden op den praatavond in het Volkshuis''. En wie het nog niet weet, die hoort het hier, dat je Mgr. Dr. Poels alleen maar gehoorzamen kunt.

Waar het nu wellicht een kwaal en zeker een gave van mij is om te kunnen ,,praten'', zoo praatte ik dien praatavond over m'n missie. Want natuurlijk dreef me daar m'n onderwerp ,,De bekeering der wilde stammen in Engelsch Oost Afrika'' toe. Het ging dus over Kakamega (Kenya Colony).

Ik vertelde nu hoofdzakelijk over de groote moeilijkheden, zooals een Missionaris die ondervindt bij de stichting eener nieuwe missie.

Maar langzamerhand kwam ik tot het onderwerp, dat mij, die vroeger trachtte een eerlijk en kundig vakman te worden, altijd in mijn missiestichting het allerdierbaarst bleef. Dat was : de stichting van mijn ambachtschool.

Immers wij missionarissen vinden, gelijk men het wel uitdrukt, den oogst rijp en we kunnen velen winnen voor het H. Geloof. Maar als we niet van onze Christenen tevens bruikbare en flinke leden der maatschappij maken, die door een ambacht, door beoefening van landbouw of door studie hun kost kunnen winnen, dan lijden we vaak kans, dat er aan onze missiewerken een einde komt, omdat dan de Christenen zoolang bij den ,,witten man'' zijn, als ze er het brood van eten. Tegelijk is het bezit van goede werklieden in Oost Afrika een groot voordeel tot verdere werkzaamheid.

Ik dacht bij huizen- en kerkbouw terstond er aan, dat het van belang zou zijn, om een paar Christen jongens tot goede timmerlieden en metselaars te maken. Bij het bakken van de steenen en bij het bouwen van de huizen zocht ik er uit m'n jongens een paar, die me toeleken er aanleg voor te bezitten. Dat werd dus eigenlijk al zoo'n soort ambachtschool. Dat was alles nog uiterst primitief en verdiende den naam van ,,school'' feitelijk nog niet; toen er iets belangrijks gebeurde.

Het gouvernement n.l. ging zich met ,,mijn jongens'' bemoeien.

Eens, toen Zijn Excellentie de Gouverneur van Britsch Oost-Afrika op

doorreis mij bezocht, stond hij verbaasd er over, dat mijn jongens zulke mooie vorderingen in het bouwvak maakten. Dat hij mijn werk een goed hart toedroeg, werd me niet door het woord alleen, maar ook door de daad bewezen. Een rijke gift droeg Z. Exc. voor mijn ambachtschool bij en daar werd de wensch nog aan toegevoegd, dat ik het heele ambachtsonderwijs op nog breedere schaal zou gaan organiseeren. En — dat was 't voornaamste — dan zou Z. Exc. wel zorgen voor een milde subsidie van gouvernementswege.

Nu kunt ge denken, dat dit koren op mijn molen was en of ik er ooren voor had!

't Duurde dan ook maar een tijdje, voor ik een honderdtal van onze beste jongens had ,,ingeschreven'' als leerling van de ambachtsschool.

En in de laatste paar jaren, dat ik nog in de missie was, kwam de school tot steeds hooger bloei. Maar na mijn vertrek naar Holland, kwamen rampen. Onze Lieve Heer riep m'n goeden trouwen medewerker Father G. W. Mentink na een jaar tot Zich, om het loon van zijn arbeid te ontvangen in den hemel. Hij was een sterke kracht voor de school door zijn grondige kennis van het bouwvak. Een volgende kapelaan deed zijn uiterste best om de school op de hoogte te houden, maar de vakkennis en ook de tijd ontbraken hem om de inrichting tot verderen bloei te leiden. Integendeel, het ging zachtjes aan hoe langer hoe meer achteruit.

Mgr. J. Biermans, mijn geliefde Bisschop, schreef me dan ook herhaalde malen, of ik niet in het vaderland iemand zou kunnen vinden, die als bekwaam bouwkundige en idealistisch Katholiek het offer zou willen brengen om — natuurlijk ,,pro Deo'' een paar jaar aan het hoofd van deze ambachtsschool te staan.

Welnu, dit vertelde ik op dien praatavond te Heerlen.

En ik vroeg, of m'n luisteraars me niet een handje zouden willen helpen om den gewenschten man voor mijn school te vinden. Het zou een goed vakman en uitmuntend Katholiek moeten zijn, tevreden met enkel reis- en verblijfkosten vanwege de missie en overigens als loon . . . . wat Onze Lieve Heer hem zou toedenken.

Daar bood zich iemand aan. M'n woord had doel getroffen.

De heer Martin Nelissen uit Heerlen, aannemer-architect, vroeg maar één conditie: hij zou zoo gauw mogelijk moeten kunnen vertrekken. In hem vond ik ,,den rechten man op de rechte plaats''. We regelden uitvoerig onze zaken en bespraken de kwestie. Ik hield m'n hand op en 't duurde niet lang of ik had ongeveer f 1000.— bij elkaar voor den overtocht. Een paar weken later riep ik hem in Londen een hartelijk ,,Tot weerziens'' toe, toen hij op het stoomschip ,,Norman'' wegvoer naar Mombasa, waar hij nu reeds voet aan wal heeft gezet.

Nu ge dit leest, is hij wellicht druk bezig mijn jongens — nu de zijne ook — in de bloeiende missie van Kakamega te onderwijzen in het vak, waarin hij zich zonder twijfel een meester mag noemen. En ondertusschen bid ik den goeden God, dat hij veel vruchten zal mogen zien van zijn onbaatzuchtig

werken en dat de „ambachtsschool van Kakamega" in een bloei moge gaan verkeeren als nooit te voren.

Ik heb gedacht, dat het de lezers van het „Missiewerk" aangenaam zou zijn, dit eens te hooren vertellen. Want wie weet waartoe dit practisch voorbeeld zal leiden. Een voorbeeld is het van leeken-apostolaat in de missie. En daarom plaatste ik boven dit opstel : Wie volgt hem . . . . in zoo belangrijken, persoonlijken steun aan den missie-arbeid ?

ARNOLD WITLOX,
Missionaris van Mill-Hill.

EEN VRAAG
NAAR AANLEIDING VAN EEN KWESTIE.

Daarom juist is 't missiewerk zoo interessant, omdat het niet alleen de artikelen bevat, geboren tusschen de lexica van een missioloog, maar ook omdat het artikelen heeft, die 't levenslicht zagen in een missiehut of onder de safaritent.

Dankbaar zijn de lezers den apostel, die bij zijn reizen en sjouwen ook nog tijd heeft om als de huisvader nova et vetera uit zijn schat te voorschijn te brengen. Maar vreemd kijkt de lezer op, als hij daarin een bewering leest, die aan zijn historisch geweten komt knagen. Het staat er in Febr. 1924, pag. 147.

„Juist de armen worden het gauwste Roomsch : 't is er mede „als in de eerste tijden van het Christendom. Toen stond het „Christendom immers bekend, als de godsdienst der slaven".

Zouden de tegenstanders dan toch nog gelijk hebben, als zij beweren, dat 't christendom daarom zoo snel verspreid werd, omdat de slaven gaarne een godsdienst aannamen, die hen gelijk maakte aan hun meesters, althans voor God ? En dat voornamelijk de slaven het Christendom aannamen ? Gelukkig hebben zij geen gelijk, want 't is in 't geheel niet waar, dat 't Christendom als de godsdienst der slaven bekend stond.

Ons argument van de penetratio socialis heeft goede gronden.

In de aposteltijden treden naar voren Joseph van Arimathea, Nicodemus, Apollo uit Alexandrië, die zoo ervaren was in de schriften ; dan de deftige Sergius Paulus, de proconsul. In Thessalonica werden vele van de voornaamste vrouwen geloovig. Later, omtrent 200 zijn de hoogste families van Rome vertegenwoordigd ;

de gentes der Caecilii, Cornelii, Bassii, Pomponii, de gens Flavia: in de 3e eeuw de Antoninen.

De geleerde, scherpe Tertullianus heeft het in zijn apologieën breed uitgemeten.

En Plinius dan met zijn zakelijke Romeinsche pen: hij spreekt over Pontus en Bithynië en zegt, dat er „velen zijn van elken leeftijd, elken rang en elk geslacht".

Meerdere, aanwijzingen zijn gratis verkrijgbaar in de historieboeken.

Alleen terwille van 't belang der zaak en om de gulden waarheid niet te laten blozen, is dit korte woord geschreven.

Middelharnis. TH. VAN DE VLIET, Pr.

DIE CHARAKTERISTICA DER GEGENWARTIGEN MISSIONSPERIODE.

Von Generalsekretär Dr. P. LOUIS, (Aachen).

Die Periodisierung der Profan- und Kirchengeschichte in Altertum, Mittelalter und Neuzeit kann nicht ohne weiteres auf die Missionsgeschichte übertragen werden. Die inneren Gesetze des kirchlichen Wachstums verlangen hier ihr Recht, wenn auch die Ereignisse der allgemeinen Geschichte sich stark im Werk der Glaubensverbreitung abspiegeln und dieses hinwiederum oftmals entscheidend in den Gang der Geschichte eingegriffen hat. Bei vielen Völkern begründete das Christentum erst deren Eintritt in die Weltgeschichte. In der historischen Darstellung der Verbreitung der christlichen Religion folgen auch heute noch viele dem alten Schema der Einteilung in altchristliche,mittelalterliche und neuzeitliche Mission und rechnen zur letzteren Periode auch noch die Gegenwart. Dies scheint uns angesichts der bemerkenswerten charakteristischen Eigentümlichkeiten, die das Werk der Glaubensverbreitung seit dem Beginn des 19. Jahrhunderts aufweist, unberechtigt zu sein. Daher möchten wir die dritte grosse missionsgeschichtliche Epoche, die am Ende des 15. Jahrhunderts mit dem Zeitalter der Entdeckungen einsetzt, beim Eintritt der französischen Revolution als abgeschlossen betrachten. Eine neue Periode hebt im 19. Jahrhundert an und entwickelt sich in ihrem

ersten Teil bis zum Weltkrieg 1914. Schon hier dürfte man einen Einschnitt der vierten Missionsperiode erkennen, die in den letzten 9 Jahren langsam in ihren zweiten Teil eintritt. Der katholischen Missionsepoche aber in der wir uns heute befinden, möchten wir vorläufig (im Gegensatz zur dritten „neuzeitlichen") den Namen der *gegenwärtigen* geben.

Die neuzeitliche Missionsperiode zeigt am Ende des 18. Jahrhunderts in derselben Weise eine gewisse Erschlaffung wie die altchristliche kurz vor der Völkerwanderung im sterbenden Römerreich und die mittelalterliche im 15. Jahrhundert zur Zeit der beginnenden Krisen im religiös-kirchlichen Leben. Hier wie dort haben tiefeinschneidende Ereignisse dem Missionsbetrieb neue Impulse gegeben und damit neue Epochen eingeleitet : damals die Völkerwanderung und später die Entdeckung der unbekannten Erdteile. Am Ende des 18. Jahrhunderts legten sich die Verflachung des religiösen Lebens und die Bekämpfung der Kirche in der Zeit der Nationalismus und der falschen Aufklärung, im besonderen noch der Encyklopädismus in Frankreich, der Deismus in England, der Febronianismus in Deutschland und der Josefismus in Oesterreich, mit all ihren Auswirkungen lähmend auf das heimatliche Missionsinteresse. In den Missionen wirkten die Eroberungen der protestantischen Mächte Holland und England der Glaubensverbreitung entgegen. Der Streitigkeiten unter den Missionaren, besonders in den Fragen der chinesischen und malabarischen Gebräuche, hatten nicht minder starke Hemmungen verursacht. Die Unterdrückung des Jesuitenordens 1773 wurde zu einem schweren Schlag für die Glaubensverbreitung, da in den spanischen, portugiesischen und französischen Kolonien nunmehr hunderte von ausgezeichneten Missionaren ihrem blühenden Wirkungsfeld entzogen wurden. Die bald folgende französische Revolution, die sich in ganz Europa durchsetzte, gestaltete sich zu dem grossen Ereignis im oben genanntem Sinne auf der Wende zweier bedeutender Missionsepochen. Denn sie entzog der Mission die unentbehrlichen materiellen Stützen in der Heimat. Bisher hatten die Könige von Spanien, Portugal und Frankreich, sowie zahlreiche kleinere geistliche und weltliche Mächte den Glaubensboten die meisten Mittel für ihre Wirksamkeit in Uebersee geboten. Das hörte jetzt mit einem Schlage auf.

Die Weltmission der katholischen Kirche fiel einer ungeheuren Verarmung anheim, da es mehrerer Jahrzehnte bedurfte, bis eine andere Basis der Missionshilfe aufgebaut war. Erschütternd wirken die Klagen der aller Mittel entblössten Glaubensboten in dieser Zeit. Auch der missionarische Nachwuchs stockte zeitweilig ganz, da die Orden durch die französische Revolution mit ihren verschiedenartigen Folgeerscheinungen ebenfalls aufs schwerste getroffen worden waren.

Die erste und wichtigste Eigentümlichkeit der neuen Missionsperiode die mit dem beginnenden 19. Jahrhundert einsetzt, besteht infolgedessen in einer völligen Erneuerung der heimatlichen Missionsbasis. Weitere charakteristische Zeichen der neuen Epoche sind zu erblicken in den allgemeinen Erwachen des protestantischen Missionswesens, in dem systematischen Eintritt der Schwesternkongregationen in das Missionsfeld, in der Gründung ausschliesslicher Missionsordensgesellschaften, sowie in der Ausdehnung der Mission auf die entferntesten und verborgensten Völker infolge der günstigen Entwicklung der Verkehrsverhältnisse. Für die deutschen Katholiken hat die gegenwärtige Missionsperiode noch die Bedeutung, dass das deutsche Reich als Kolonialfaktor fast ein halbes Jahrhundert neben die alten Kolonialmächte trat und seine Missionen in allen Erdteilen zu den glänzendsten der missionierenden Völker aufstiegen. Im letzten Jahrzehnt ist unter den Katholiken vieler Länder ein ausserordentlicher Missionseifer entstanden, z.B. in Holland, Nordamerika, Italien, Schweiz und sogar in England, sodass man in der Tat von einer Allgemeinheit des Missionsgedankens unter den Katholiken des 20. Jahrhunderts sprechen kann.

Die Umstellung der heimatlichen Missionsbasis ging langsam vor sich, da die europäische Kirche sich zunächst von den verheerenden Wirkungen der französischen Revolution erholen musste. Aber die zahlreichen Hilferufe der Missionare liessen fromme Personen auf geeignete Abhülfe der Not sinnen, So kam eine junge Französin, Pauline Maria Jaricot, in Lyon auf den Gedanken, durch kleine Gaben aus den Händen vieler eine grosse Hilfe aufzurichten. Ihr Versuch unter Lyoner Fabrikmädchen gelang, und so wurde ihr System dem 1822 gegründeten allgemeinen Verein der Glaubensverbreitung (in Deutschland Franziskus-Xaverius-Missionsverein) zu Grunde gelegt. Es ist bekannt, wie

schnell sich dieses Werk, das Piux X. „das von Gott bestellte Werkzeug zur Ausbreitung des Reiches Christi auf Erden"nannte über ganz Europa und darüber hinaus ausdehnte, 20 Jahre nach seiner Gründung wurde in ähnlicher Weise für die Kinder der so segensreich wirkende Kindheit-Jesu-Verein begründet. Gegen Ende des Jahrhunderts bauten sich noch zahlreiche andere Missionsorganisationen für allgemeinde und spezielle Zwecke auf diesem System auf. Die Folge war, dass nunmehr die breite Masse des katholischen Volkes auf die Missionen aufmerksam wurde, dafür opferte und betete. An die Stelle der reichen königlichen und fürstlichen Schenkungen war als Missionsbasis das Scherflein der Witwe getreten. Die Weltmission ist auf dieser Grundlage zu herrlichen Erfolgen emporgestiegen. Schon bald nach der Begründung des allgemeinen Glaubensvereins ergänzt sich der Aufbau des Missionswesens in der Heimat wie auf dem Missionsfelde noch dadurch, dass zu den älteren Orden, die bisher die Missionsarbeit bestritten hatten, noch sog. Kongregationen hinzukamen, die ausschliesslich oder vorwiegend der Heidenmission dienen wollen, z.B. die Pallottiner, die Gesellschaft des göttl. Wortes in Steyl, die Missionare vom hl. Herzen Jesu, die Väter vom hl. Geist, die Weissen Väter. Eine neue Note gab ferner der Eintritt der Missions-Schwesternkongregationen dem katholischen Missionsbild, Heute dünkt uns die Mitarbeit dieser tapferen Jungfrauen selbstverständlich.

Aber doch musste früher die Mission dieser ausgezeichneten Hilfstruppen entbehren. Wohl kannte das 16. und 17. Jahrhundert vereinzelte Frauenklöster in überseeischen Ländern, aber keine aktive Teilnahme des schwächeren Geschlechtes am Heidenapostolat. Erst im 19. Jahrhundert gelangten die neuen Anscheuungen über die Aufgaben des weiblichen Ordenswesens zur vollen Herrschaft. Der Grund lag darin, dass die Daseinsbedingungen der Missionen von Grund auf umgestaltet waren und viele der fremden Länder teils unter europäische Herrschaft kamen, teils die Fremden durch Verträge mit den einheimischen Fürsten grossen Schutz empfingen. Auch die Sicherheit und Erleichterung des Reiseverkehrs spielten etwas mit. Jedoch dürfen wir nicht ausser acht lassen, dass der europäische Missionsgeist im 19. Jahrhundert zu einer wesentlich stärkeren Betätigung drängte, wovon auch die

Frauenwelt erfasst wurde. Sogar die Kundgebungen der Päpste zum Missionswerk der Kirche weisen eine merkwürdige Steigerung auf, angefangen mit Gregor XVI, der mit weitem Blick die allgemeinen Vereine der Glaubensverbreitung und der hl. Kindheit gradezu begeistert begrüsste und förderte bis hinauf zu Benedikt XV., der mit ausserordentlicher Entschiedenheit den Wiederaufbau der Missionen nach dem Kriege in die Hand nahm und zu unserem jetzigen Papst, dessen noch kurze Herrschaft eine selten eingehende Betätigung auf dem Missionsgebiet aufweist.

Unserer gegenwärtigen Missionsperiode verleiht auch das immer mehr steigende Eintreten der protestantischen Missionen ein charakteristisches Gepräge. Die Kirche muss Seite an Seite mit den verschiedenen Sekten kämpfen und ihre äusserste Kraft aufbieten, um sich namentlich bei den Kulturvölkern als die wahre von Christus gestiftete Kirche zu beweisen. In den Gebieten einiger Kolonialmächte wurde den katholischen Missionaren zeitweilig sogar der Zutritt zu den von protestantischen Missionen besetzten Gebieten gesetzlich verwehrt. Zum Teil ist das noch in holländischen Schutzgebieten der Fall. Im Protestantismus war der Eifer für die Heidenbekehrung anfangs wenig rege. Die ersten Lutheraner und Calviner gaben vor, sie hätten in ihrer Nähe noch genug Götzendiener und Papisten zu bekehren. Aber schon im 17. Jahrhundert änderten verschiedene Gruppen diese alte Anschauung. Im 18. Jahrhundert missionierten sie in Nordamerika und auf einigen Inseln mit grösserem Eifer. Das 19. Jahrhundert aber sieht den ganzen Protestantismus geschlossen auf dem Missionsfelde. Zahlreiche Privatgesellschaften nahmen sich der Heidenbekehrung an und errichteten Missionsposten in allen Ländern. Ein nordamerikanischer Missionsführer, John Mott, prägte das Wort von der „Entscheidungsstunde der Weltmission" und der „Bekehrung der Welt in dieser Generation". Es lässt sich nicht leugnen, dass neben der ausserordentlichen protestantischen Missionsbetätigung die katholische Kirche oft einen schweren Stand hat und zur Anspannung aller ihrer Kräfte gezwungen ist.

Der Weltkrieg hat zunächst die aufblühende Missionsarbeit unserer Periode schwer geschädigt, und ins Stocken gebracht. Auf katholischer Seite ist je doch schon bald der Wiederaufbau in einer so entschiedenen weitausgreifenden und organisatorisch

glücklichen Weise von den Päpsten Benedikt XV und Pius XI, nicht zuletzt auch unter der unermüdlichen Initiative des Präfekten der Propaganda, des Kardinals van Rossum, aufgegriffen worden, dass wir zu den schönsten Hoffnungen auf Erfolge berechtigt sind. Auch die zahlreichen internierten, vertriebenen und beraubten deutschen Missionare sind wieder hinausgezogen. Der Papst hat allen neue Gebiete gegeben. Heute ist das deutsche Missionsfeld grösser als vor dem Kriege, vor allem aber auch bedeutender, da ihnen weite Gebiete in Ostasien mit schweren Missionsaufgaben übertragen wurden. Missionare fast aller Länder bewerben sich in unseren Tagen um Missionsgebiete und der Vorrang, den Frankreich über ein Jahrhundert lang besessen hat, geht langsam zurück. An pekuniaren Leistungen ist es heute schon von den Vereinigten Staaten überholt. Neben den älteren Orden suchen die neuen Missionskongregationen in allen Staaten Klöster und Provinzen zu gründen. Die Folge davon ist, dass sie aus diesen Nationen immer grössere Gruppen von Missionaren und Schwestern in die Heidenländer herausführen. Während in der altchristlichen Mission die Basis der Glaubensverbreitung in den wachsenden Christengemeinden des Römerreiches und in der mittelalterlichen und neuzeitlichen im katholischen Europa lag, ist in der gegenwärtigen Missionperiode die ganze katholische Welt bis in die jüngsten Reiche hinein zur Missionsbasis geworden. So ist es der Wunsch der Päpste im letzten Jahrhundert. Die Missionspflicht für Klerus und Volk dringt immer schärfer in das Bewusstsein der Gläubigen vor. So wird die Kirche in langsamer Entwicklung wiederum das, was sie in der altchristlichen Mission gewesen, *eine Missionskirche*. Der Drang und die Initiative zur Glaubensverbreitung gehen nicht mehr von einzelnen bedeutenden Städten oder Ländern und von einzelnen hervorragenden Personen aus, sondern von der Gesamtheit der Christen, die erfüllt sind, von dem Testament des Herrn „Geht hinaus zu allen Völkern und lehret und taufet sie". Die geistige Führung Roms, die schon in der altchristlichen Mission in die Erscheinung trat, im Mittelalter vorherrschend wurde und in der Neuzeit durch die Gründung der Propaganda organisierte Formen annahm, ist in der gegenwärtigen Missionsperiode ausschlaggebend. Niemals hat Rom für die Missionen so intensiv gewirkt wie in unseren Tagen, und wir können uns des Eindrucks nicht

erwehren, dass in den kommenden Jahren diese Intensität noch erhöht wird. Nach dem Kriege beobachten wir im besonderen die schnell fortschreitende Aufteilung der Missionsländer, die wachsende Sorge für die Heranbildung eines einheimischen Klerus in den Missionsgebieten und im heimatlichen Missionswesen die starke Förderung, die Rom den vier päpstlichen Missionsvereinen (Verein der Glaubensverbreitung, Werk der hl. Kindheit, Priester-Missionsbund und Werk des hl. Petrus) zuwendet. Diesen Weltvereinen ist durch die Encyklika ,,Maximum illud'' Benedikts XV und durch die Kundgebungen Pius XI ein kirchenamtlicher Charakter zuteil geworden. Hierdurch wird erreicht, dass die Missionspflege sich gleichmässig und kirchengesetzlich bis in die letzte Gemeinde erstreckt. Das Studium der Missionsfragen und Missions probleme, auch die sorgfältige Beschäftigung mit den Missions methoden der Vergangenheit wird in der Neuzeit manchen Fehler vermeiden, der sich früher durch ganze Jahrhunderte schleppte. Wir stehen in der gegenwärtigen Missionsperiode ohne Zweifel in einer Zeit der gewaltigsten Missionsentfaltung. Es hängt von uns ab, diese Periode zu einer Blütezeit unserer hl. Kirche zu machen. ,,Lasset uns wirken, solange es Tag ist, ehe die Nacht kommt, wo niemand mehr wirken kann''. Ueber allen Perioden steht die Hand der göttlichen Vorsehung, die den Sauerteig des Christentums unaufhaltsam weiterdrängt.

INDIË EN DE INDISCHE MISSIES.

Moeten wij deze Kroniek niet openen met het verblijdend bericht, dat de dagbladen brachten tijdens de begrootingsdebatten over Indië in de Eerste Kamer in Maart l.l.:

„De Minister van Koloniën heeft in de Eerste Kamer gisteren de mededeeling gedaan, dat tegen het volgend voorjaar een voorstel is te verwachten tot opheffing van art. 123 van het Indisch Regeeringsreglement".

Moge dit bericht eindelijk de volledige vrijheid der Indische Missiën inleiden!

JAVA. — Als dit nummer verschijnt maakt Java zich op voor een historisch gebeuren: voor het eerst zal in Indië zelf een bisschopswijding plaats hebben door bisschoppen van Indië. Den 13en Mei zal Z. D. H. Mgr. A. van Velsen tit. bisschop van Ezani in de Kathedraal van Weltevreden worden geconsacreerd door Mgr. Pacificus Bos van Borneo, geassisteerd door Mgr. Aerts van Nieuw-Guinea en Mgr. Verstraelen van de Soenda-eilanden.

Moge hij onder Gods zegen zijn kudde weiden en, naar zijn wapenspreuk, Java leiden naar de barmhartigheid van Jesus' Goddelijk Hart.

— Den 1en Mei zal door de Zusters Franciscanessen van Heythuizen op Java een normaalschool voor meisjes worden geopend. Daarmede wordt in een groote behoefte voorzien. Van de 5840 leerlingen, welke de 52 Javaansche scholen op 31 Dec. 1923 telden, zijn er nog geen 1000 meisjes; de Javaan, die met geweld zijn *jongens* wil laten leeren, is voor zijn *meisjes* heel niet verlangend naar onderwijs. In dezen toestand schuilt voor de missie een zeer groot gevaar: er kunnen op den duur geen voldoende christen-gezinnen worden gevormd, en de heerlijke vruchten der jongensscholen dreigen dan verloren te gaan. Gelukkig zijn tot dusver bij de flinke christen-Javanen gemengde huwelijken uitgebleven, ook als een niet-christen meisje de uitverkoren levensgezellin was; daar alle bereid waren den godsdienst van den man te volgen, bleek een ernstige voorbereiding gedurende een verblijf van vele maanden bij de Zusters van Mendoet goede christinnen van haar te maken. Maar.... men mag niet rekenen, dat dit blijven zal. Daarenboven is een der voorwaarden voor een gelukkig christelijk gezin een gelijkgestemde ontwikkeling van man *en vrouw.*

Naast de jongensscholen moeten dus ook meisjesscholen komen. Er zijn thans voor meisjes 1 Fröbelkweekschool te Mendoet, één Holl.-Ind.-School te Mendoet en één te Djokja, één Inl.-school te Mendoet, en 4 fröbelscholen te Djokja, Magelang, Mendoet, Madioen; dus.... veel te weinig.

Maar.... er is ook geen onderwijzend personeel voor meisjesscholen. En daarin wil nu de normaalschool der Zrs. van Heythuysen gaan voorzien. Inderdaad een prachtig plan, dat de medewerking verdient, welke het Sint Melania-werk er voor vraagt.

Dat er ook onder de aldus op te voeden Javaansche meisjes een echt apostolische geest valt aan te kweeken, getuigt de mededeeling over de Javaansche meisjes-Congregatie te Mendoet, de eenige die er bestaat en ruim 2 jaar oud is.

Wij weten heel goed, — schrijft de verslaggeefster — dat ons eerste doel zelfheiliging is, maar daar het tegen de nederigheid zou zijn, kunnen we daar openlijk niet veel over zeggen. Daarom iets over onze eerste pogingen tot apostolisch werk. — Sinds eenige maanden hebben we vijf secties. Natuurlijk alle vijf „missie"-secties. De eerste in leeftijd was : de St. Agnessectie zoo genoemd naar onze 2de Patrones, — 'n sectie voor kunstbloemen. 'n Missiekerkje in de buurt heeft er al van geprofiteerd, en op 8 Dec. was een deel der bloemenversiering het werk van St. Agnes. En de rest van de versiering waren levende bloemen van sectie nummer 2, St. Elisabeth, die met zorg in haar eigen tuintje haar bloempjes voor Maria kweekt. De derde sectie is voor de vorming van Catechisten onder de bescherming van St. Catharina. Om de 14 dagen geeft één der leden les aan de anderen, alsof deze kleine peutertjes waren ; maar is de les klaar, dan komen die kleine peutertjes met allerlei moeilijkheden voor den dag ; Mohammed zal hier nog menige veer moeten laten. De Directeur zegt : „Was die secte er maar eenige eeuwen vroeger geweest, dan was er van den heelen Islam niets terecht gekomen. Wat 'n belofte voor de toekomst ! No. 4 is St. Juliana voor paramenten in arme missiekerkjes. De prefecte van deze sectie is er met eenige handlangsters op afgetrokken, de bergen in, en heeft in loco een onderzoek in zoo'n kerkje ingesteld, gezien wat er was, maat genomen van altaar, communiebank enz. enz. Als die Pastoor van ginds nu maar geduld heeft, dan krijgt hij alles. Maar geduld moet hij hebben, want hij heeft *veel* noodig. — Eindelijk de St. Melania-sectie, voor kleeren van arme menschen. Als nu de verpleegster (van 't Holl. Melaniawerk) uitgaat om kleine kindertjes te helpen, dan liggen de kleertjes klaar. En laatst op St Elisabeth kreeg de sectie voor één dag versterking van meer dan 2 maal 200 handen. Toen zijn er dan ook heel wat baadjes gesneden en genaaid, die met Kerstmis zullen vergeven worden.

— De Hoogeerw. Pater Jos Hoebrechts S. J. Religieus overste der Javamissie zal in den loop der maand April, op zijn terugreis naar Java, te Parayle-Monial het vaandel gaan ophangen, dat vervaardigd werd door een Javaansche dame : „Java aan het Godd. Hart".

BORNEO. — Voor de *nieuwe Missieschool te Pontianak* zijn benoemd van de broeders van Huybergen : Br. Rudolphus, Marcellinus, Raferius, Edmundus en Stanislaus.

De Missie beweegt zich vooral onder de Chineezen, zooals in een der vorige afleveringen gezegd is. De Chineesche kinderen in de scholen zijn zeer aan-

hankelijk en gemakkelijk voor de Kerk te winnen. Ze leeren graag Hollandsch wat tevens 'n uitstekend middel is om ze den Katholieken godsdienst te leeren. De kinderen krijgen onderwijs in godsdienst, lezen, spreken, rekenen, schrijven, zingen, taal, handwerken.

Onder de heidensche Chineezen is de godsdienst ook niet meer de oude. Het materialisme, gevoed door Amerikaansche, Europeesche en Japansche hoogescholen, is ook hier doorgedrongen. Velen, vooral ontwikkelden, zijn volstrekt ongeloovig.

Te *Singkawang* bouwt P. Beatus *een nieuwe kerk*. De Missie gaat langzaam maar zeker vooruit. Vroeger werden de christenen met minachting bejegend. Tegenwoordig hoort men haast nooit meer iets in 't nadeel der christenen zeggen

Mgr. Bos heeft 13 Januari de *nieuwe kerk te Nanga-Sedjeram* ingewijd en aan 26 personen het H. Vormsel toegediend. De jongensschool met 2 eigen Dajaksche goeroes telt reeds 70 leerlingen en de meisjesschool 31. Nanga-Sedjiram belooft een mooie Missiestatie te worden.

CELEBES. — Den 8en Maart is Mgr. Panis naar Celebes vertrokken, om het bestuur der Prefectuur te aanvaarden. Vijf Missiezusters van het Gezelschap J. M. J. vergezellen Z. H. Eerw., terwijl in Aug. of Sept. de Fraters van Tilburg een missiepost op Celebes zullen openen, wat het onderwijs zeer zal ten goede komen.

BANKA. — Deze nieuwe Apostolische Prefectuur heeft in Mgr. Theodosius Herckenrath C. ss.CC . nu officiëel haar eersten Apostolischen Prefect gekregen. Hij verblijft thans in ons land, om de overname der missie van de Paters Capucijnen voor te bereiden.

SUMATRA. — Op verlangen van Z. H. den Paus werd ook op Sumatra gecollecteerd tot steun van de pauselijke hulpactie in Rusland. Niettegenstaande de betrekkelijke armoede der bevolking en de slechtheid der tijden bracht de collectie 1175 gulden op. Dat treffend bewijs van de edelmoedigheid der Christenen mag hier niet onvermeld blijven.

Mgr. Brans heeft te Padang opgericht een *Europeesche R. K. Jongensschool*; en een *Hollandsch-Chineesche school*. De eerste met 75 leerlingen, de tweede met 130 leerlingen. In een groote behoefte wordt hierdoor voorzien. Reeds lang bestaan er meisjesscholen van de Zusters van Liefde van Tilburg. Maar voor de Katholieke jongens was slecht gezorgd. Noode stuurden de Europeanen hun kinderen naar de neutrale gouvernementsscholen. Nu echter kunnen zij hen volkomen Katholiek onderwijs laten genieten. Mgr. hoopt van de Regeering subsidie te ontvangen voor de Chin. school ; voor de Europeesche school is 't al beslist.

Mgr. Brans is nog van plan te Padang en te Sawah Loento *een bibliotheek* op te richten, om de lezing van slechte lectuur (er wordt veel gelezen), tegen te gaan.

P. Simons, onlangs ter taalstudie naar China vertrokken zal spoedig terugkeeren naar z'n oude statie te Medan.

KLEINE SOENDA-EILANDEN. — Mgr. Verstraelen schrijft ons: „Waar de missie gevestigd is, b.v. op Flores, Timor, Adonare, Solor, Lomblen ben ik nu overal geweest. Het waren soms vermoeiende dagen, maar van den anderen kant waren het mooie dagen. Afgezien van de scheeps-, motorboot en canoereizen, heb ik op die visitatiereizen 2480 K.M. te paard afgelegd. Wat gaat het overal goed vooruit. Europa kan niet genoeg priesters leveren, wanneer alle heidenen zich willen bekeeren; de inlandsche Clerus moet helpen. Overal heb ik op mijn reizen de christelijke jeugd daarop heengewezen, en ik hoop, dat God mijn vermaning zegent en velen de priesterroeping geeft.

Het schoolwezen maakt in deze vruchtbare Missie snelle vorderingen. Had vroeger geen enkele onderwijzer een diploma voor volksscholen, nu haast allen. Van de 54 candidaten der Normaalcursussen, die deelnamen aan het examen voor Volksonderwijzer, mochten er onlangs 40 slagen.

Op 1 Jan. 1923 waren er 137 volksscholen met 8947 jongens en 1629 meisjes; 7 standaardscholen met 468 jongens en 307 meisjes, 3 normaal cursussen met 92 jongens; 219 inlandsche onderwijzers en 8 inl. onderwijzeressen; 10 zusters; 2 Europ. schoolopzieners. (Missiën in O. en W.-Indië.)

Opmerkelijk is ook hier het gering aantal schoolgaande meisjes. Ze worden als meer waardevol beschouwd en als ze op school gaan, zou die meerderwaardigheid er misschien afgaan: in hun denkbeelden zeer juist. Want de meisjes worden uitgehuwelijkt tegen 'n flinke som geld, maar als ze op school gaan en Christen worden, worden ze door den Pastoor in bescherming genomen tegen de baatzuchtigheid der ouders.

De missionarissen hebben (sinds jaren) een contract met de regeering gesloten met betrekking tot de scholen en krijgen subsidie. Een nadeel is, dat de missionaris beschouwd wordt als dienaar van de „Compani," die dikwijls bij de bevolking gehaat is. Zoo moet soms de missionaris in dien haat deelen. Bovendien, de bestuursambtenaren meenen soms wegens die subsidie meer te zeggen te hebben, dan hun recht is.

N.-GUINEA EN DE MOLUKKEN. — Het aantal Kath. vermeerderde in 1923 met 1010, zoodat er nu zijn 17722 Katholieken met 2057 catechumenen. Gedoopten 1041 kinderen en 571 volwassenen. Door 't stichten van gezinswoningen neemt 't aantal kinderen toe; vele moeders laten hun kleinen doopen.

CURAÇAO. — Deze missie hoopt dit jaar het 100-jarig bestaan luisterrijk te vieren met de uitgave van een levensbeschrijving en het oprichten van een standbeeld van haar heldhaftigen stichter Mgr. Nieuwindt, en met groote kerkelijke feesten. De vastenbrief van Mgr. Vuylsteke gaf dienaangaande verschillende voorschriften en wenken.

Van deze missie valt verder te melden, dat de H. Hart-Kerk op Janwé-Curaçao, waarvoor pastoor van der Veer bij zijn verblijf in Holland geijverd heeft, en welke hij met rustelooze zorg na zijn terugkomst in de kolonie heeft opgebouwd, is ingewijd. De herderlijke zorg is toevertrouwd aan pastoor Antoninus van der Veen Zeppenfeldt, een inlandsche Dominicaan, geboren op het eiland Aruba, opgeleid in Nederland en sinds 1918 in zijn geboorteland als priester werkzaam.

MISSIEACTIE IN BINNEN- EN BUITENLAND.

De Nederlandsche Missieactie aan Z.E. Kard. van Rossum. — Nà het Internationaal Eucharistisch Congres te Amsterdam zal te 's-Hertogenbosch een Diocesaan Missie-feest worden georganiseerd, waarbij Z. E. Kard. van Rossum zal tegenwoordig zijn en des morgens een Pontificale H. Mis zal opdragen.

De Nederlandsche Priestermissiebond hoopt deze gelegenheid te benutten om aan den Kardinaal-Prefect der Propaganda de hulde der georganiseerde Nederlandsche Missie-actie te betuigen.

Waarschuwing. — Reeds geruimen tijd tracht een „*Stichting van het fonds tot ondersteuning der R. C. Missiën der Nederlandsche missionarissen*" gevestigd te *Voorburg* (*Z.-H.*) *Oostende* 99*a* leeningen te plaatsen voor de door haar te bouwen en te exploiteeren woningen te Voorburg. Het is o. i. nuttig er op te wijzen:

1e. dat deze Stichting *niet* is een *kerkelijk goedgekeurde*, maar een particuliere onderneming;

2e. dat zij noch met den Priester-Missiebond, noch met een der Diocesane Missie-comité's, noch — voor zoover ons na onderzoek bekend is — met één der Nederl. missioneerende Orden of Congregaties in verbinding staat.

Wie in deze onderneming geld wil steken heeft zelf alle risico te dragen.

De Voortplanting in 1923. — Bij de audiëntie door Z. H. den Paus verleend aan den Centralen Raad der Voortplanting, na afloop der jaarvergadering te Rome, mocht Z. E. Kard. van Rossum getuigen (volgens de Tijd): *Voor Uw heiligheid zal het een troost zijn te vernemen, dat de bijeengebrachte som die van het vorig jaar verre overtreft, en dit geeft hoop dat in de toekomst langzamerhand de groote som zal verzameld worden benoodigd voor de verschillende missiën.*

Stoffelijke steun aan de Missies. — Eenigen tijd geleden troffen wij in de Maasbode het volgende bericht over „Protestantsche Missiegiften."

„Het stemt zeer zeker tot groote blijdschap, wanneer wij uit de missieperiodieken ervaren, hoe naast de offers, die alree van het bijna oneindig aantal katholieke instellingen worden gebracht, belangrijke giften den missionarissen toestroomen. Toch lezen wij nog maar al te dikwijls van den zwaren strijd, welke onze missionarissen vooral tegenover de door kapitaalgesteunde zendelingen van den overkant te voeren hebben.

Dat aan die zijde werkelijk ook gegeven wordt, bewijst een statistiekje van den International missionary council, welke wij in een Engelsch blad aantroffen. Voor zendingsarbeid in Indië werd in 1923 door den raad bijeengebracht: uit Groot-Brittannië 620.000, uit de Vereenigde Staten en Canada 138.200 pond sterling. Voor het werk in China en Japan: Groot Brittannië 346.000, de Vereenigde Staten en Canada 2.765.758 pond sterling. Bij elkaar dus een *bedrag van ruim 46 millioen gulden.* (Cursiveering van ons, red. H. M.)."

Naast de cijfers van deze Internationale „Council", stellen wij dan de cijfers van onze „internationale steunactie", de drie Pauselijke Genootschappen. Wij vinden dan over 1922 (over 1923 is het nog niet bekend) een opbrengst van: 25.832.712.55 *Lires* voor de Voortplanting en van 2.054.741.82 *Lires* voor S. P. L., totaal 27.887.454.37 *Lires* of 3.485.931.80 gulden. Voeg daarbij de wereldopbrengst van de Kindsheid over 1921 (het eenige cijfer, dat ons thans ten dienste staat) n.l. 7.042.545.57 Fransche francs, die wij schatten mogen op 1.5 millioen gulden, dan komen wij tot een totaal van ongeveer 5 millioen gulden als tegenhanger van de boven geciteerde 46. Deze 5 millioen werden in 1923 zeker niet overschreden.

Nu weet ik wel, dat er buiten de 5 millioen der Pauselijke Genootschappen nog enorm veel gegeven wordt aan de kath. Missie; maar.... de Protestantsche „International Missionary Council" is ook niet de eenige inzameling, die voor de Protestantsche missies gehouden wordt, en bestrijkt alleen Engelschsprekende landen; onze Pauselijke Genootschappen daarentegen, en speciaal de Voortplanting en de Kindsheid, zijn werkelijk wereldorganisaties. Het zou mij dan ook niet verwonderen, als de werkelijke verhouding der inkomsten van de niet-kath. en katholieke missies nòg ongunstiger was dan **46—5.**

Ik behoef hier niet veel bij te voegen.

Zeker de Geloofsprediking is geen kwestie van geld alleen noch zelfs op de eerste plaats. Maar zij kan er toch ook niet buiten, zoolang het Geloof door menschen aan menschen gepredikt wordt.

En daarom is die schrille tegenstelling een rechtvaardiging van de klachten onzer missionarissen, en een bevestiging van de manende stem der Kerk, die *allen* (o, kon ik dat toch flink genoeg doen hooren!) oproept allereerst *haar* Werken, de Voortplanting, de Kindsheid, S. P. L. te steunen, omdat zij daardoor in staat is haar missionarissen te steunen, dáár waar zij het meest worden bedreigd en belemmerd door hun stoffelijken nood.

Zij kan dat *nu*, helaas, *niet*, omdat zij niet voldoende middelen ontvangt.

Laat ieder die dit leest, zorgen, dat hijzelf aan dit verlangen voldoet, en dan bij anderen propagandist worden voor de Pauselijke Genootschappen:.

46—5 moet veranderen.

Missie-Prijsvraag te Breda. — Het plaatselijk Missie-Comité voor Breda, Ginneken en Prinsenhage nam een proef met een nieuw propaganda-middel om missiekennis te verspreiden: een krant, bevattende allerlei artikelen, gegevens en spreuken over het Missiewerk, werd gratis verspreid; de lezers

konden stemmen, welke spreuken en welk artikel zij het meest treffend vonden, en zoo mededingen naar de prijzen.

Pater Dr. Drehmanns te Rome schreef daarover aan het Comité: „Oprechte gelukwenschen met dat nieuwe, frissche, geniale idee der Missie-prijsvraag; ook Z. E. Kard. van Rossum vindt het prachtig. Hopelijk krijgt U vele navolgers in Nederland en niet minder daarbuiten; het is een practisch middel om de Missie-actie universeel en populair te maken."

De Missiever. St. Franciscus-Xaverius op het Groot-Seminarie te Hoeven deelt mede, dat de door ons reeds aangekondigde handleiding voor de missieactie (Zie vorige afl. blz. 166) onder den titel „De Katholieke Missie" ter perse is en over een paar maanden zal verschijnen. Prospectussen zijn rondgezonden, waarop de inhoud wordt uiteengezet. Het boek zal ruim 400 bladz. beslaan en, franco thuis *f* 1.90 kosten. Bestellingen zullen dankbaar aanvaard worden op het Seminarie te Hoeven.

Ons overzicht der werkzaamheid van de Missievereenigingen op de Seminaries, in dezelfde afl. gegeven kunnen wij nog aanvullen met de mededeeling, dat Hoeven *f* 1410.— kon uitdeelen.

Missiefeesten. — *In het Aartsbisdom Utrecht* werden hier en daar Missiedagen en op vele plaatsen voordrachten met lichtbeelden over de Missie gehouden: o. a. te *Eemnes, Raalte, Nijverdal, Wyhe, Loenersloot, Bornerbroek* en *Enter*.

Kuinre hield een missiedag met medewerking van het Utrechtsche Missie-Comité en Pater Popelier van het Bisschop Hamerhuis te Utrecht en *Ommen* onder leiding van den oud-missionaris Pater Viegen M. S. C.

Te *Wageningen* en *Amersfoort* werden propaganda-avonden gehouden voor S. P. L., in Amersfoort door lichtbeelden verduidelijkt.

Te *Gaanderen* gaf Pater Ch. Dury, Salesiaan, een lichtbeelden-avond over het werk van Don Bosco.

In *Westervoort* sprak Pater Wortel S. V. D. over zijn 20 jarigen arbeid onder de Papoea's van Nieuw Guinea. Eveneens verslag van de Voortplanting en van den Missienaaikring.

In *Rijsenburg* werd 27 en 28 Jan. met groot succes „Het Offer van de Missiezuster" opgevoerd. Strooibiljetten en brochures van S. P. L. waren te voren verspreid.

Te *Sneek* werd 17 Febr. een stevige actie gevoerd voor de 3 Centrale Missie-Genootschappen, in het bijzonder voor S. P. L.: predicatie, circulaires en brochures; het tooneelstuk „Het Offer van de Missiezuster". Resultaat: ook Sneek zal een inlandsch student voor het H. Priesterschap onderhouden.

Te *Arnhem* twee avonden voor S. P. L. en de IJs-missies in Canada door p. Steph. Jurczyk. O. M. I. Resultaat: Arnhem gaat een *zesden* inl. sem. onderhouden.

Te *Kuilenburg* hielden de Priesters v. h. H. Hart een voordracht met lichtbeelden (18 Jan.); eveneens te *Haaren* in Noord-Brabant (6 Febr.); te *Boekel* in het bisd. 's-Hertogenbosch (24 Febr.) en te 's-*Gravenhage* (2 Maart).

Te *Ulvenhout* (bisd. Breda) waren er Missiedagen op 24—25 Febr., en te

Rotterdam in de par. der H. Kruisvinding op 2 en 3 Maart onder leiding der Kruisheeren.

Te *Venray* was er 17—19 Febr. tentoonstelling en voordracht met lichtbeelden over China door de Minderbroeders Franciscanen.

Missienaaikringen. — Te *Babberich* is opgericht de Missienaaikring St. Clara.

Te *Baarn* en *Bussum* hielden de missienaaikringen tentoonstelling; behalve veel ander mooi kerkgoed viel in Baarn zelfs een complete rouwversiering voor priesterkoor en altaar te bewonderen en een gouden ciborie, een geschenk van Baarn's Katholieken aan een missionaris, zoon van de parochie.

De *missienaaikring te Groenlo* heeft thans 25 werkende en 100 eereleden. Veel oud kerkgoed werd hersteld en vernieuwd, meerdere nieuwe stellen vervaardigd. Op verzoek van missionarissen werd ook kleeding voor inlanders gemaakt.

In het Aartsbisdom bestaan nu, voor zoover bekend is, *missie-naaikringen te* Baarn, Bemmel, Borne, Bussum, Goor, Groenlo, Hengelo (Geld.) Hilversum, Huissen, Laren, Naarden, Schalkwijk, Utrecht St. Joseph, Velp (De Goede Herder), Westervoort en Zwolle. Zou meer samenwerking hier niet gewenscht zijn? Gezamelijken inkoop en doelmatige verdeeling kan niet anders dan de missies ten goede komen. En de missies steunen zoo veel en zoo goed mogelijk is toch het doel van allen, die in deze naaikringen meewerken. Eigen zelfstandigheid en eigen voorliefde voor bepaalde missies en voor bepaalde personen blijven volkomen gewaarborgd.

Een mooi strooibiljet gaf G. G. G. uit: ,,Wat ons te doen staat," voor verspreiding op missiedagen enz. Het geeft een pakkend overzicht over den stand van de wereldgodsdiensten en de missie-actie, een praktische aanwijzing, hoe voor de missies te werken en een korte beschrijving van de drie Centrale Missie-Genootschappen.

Ze kosten *f* 0.35 de 100 en *f* 3 de 1000 ex.; te bestellen Mariënburg 's-Hertogenbosch.

VAN MISSIONEERENDE ORDEN EN CONGREGATIES.

MISSIEPERSONEEL.

Vertrokken. — Z. D. H. Mgr. Dr. M. H. Bukx S. C. J., Apostolisch Vicaris van Finland naar zijn Vicariaat (17 Febr.).

— Z. D. H. Mgr. M. G. Vuylsteke O. P., Apostolisch Vicaris van Curaçao, naar zijn Vicariaat (29 April).

Van de Nederl. Dominicanen, p. S. Hagemans naar *Curaçao* (2e keer); p. Innocentius de Haas naar *Porto Rico*. (29 April).

Van de Nederl. Franciscanen, de paters Ladislaus Hol en Marinus Jorna naar *Noorwegen* (4 April).

Van de Missionarissen van het H. Hart, 18 Maart van Marseille naar *Celebes*, de Hoogeerw. Pater W. Panis, Ap. Prefect (1e maal); de Paters W. Kamerbeek en J. Kraanen, naar de *Molukken en Ned. N. Guinea* (2e keer); en twee Duitsche Paters naar de *Gilberts-eilanden*, bediend door de Fransche Prov. dier Congregatie.

Van de Priesters van het H. Hart, naar *Kongo* (18 Maart), p. A. de Leest en Br. Augustinus (Pater de Leest behaalde het medicinale diploma en zal als catechisten-leeraar werkzaam zijn te Avakubi).

In den loop van den zomer hoopt p. G. Cobben naar *Finland* te vertrekken.

In het najaar vertrekt p. A. Beutener naar den *Kongo*.

Van de St. Joseph-Congr. voor Vreemde Missiën, (Mill-Hill) naar *Eng. Borneo* father L. v. d. Bergh en Father C. Quadekker. (2e keer.)

Van de Nederl.-Lazaristen, de eerw. heer L. Hoefnagels naar *China* (Chentungfu) 2e keer; H. Rigter, prof. te Constantinopel, naar *Perzië* (2e keer.)

Van de Nederl.-Passionisten, p. Evaristus uit Swalmen naar *Bulgarije* (Einde Jan., 2e keer).

Van de Nederl. Paters Redemptoristen (23 Januari) naar *Brazilië* de paters B. Hafkenscheid en H. Smithuis, en de broeders Ludgerus (Th. Herscheid), Radboud (G. de Groot) en Bonifacius (J. de Groot).

Van de Witte Paters, de broeders Emilius (G. v. Dam) en Laurentius (L. Terpstra) naar *Oenyanyembe* (Jan.).

Van het Gezelschap v. h. Godd. Woord, (Steyl-Uden) naar *Austr. Nieuw-Guinea* p. J. Donkers (16 Febr.).

Van de Eerw. Broeders van den H. Aloysius, te Oudenbosch, op 26 April de Eerw. Vader Timotheus, overste der congregatie, voor een visitatiereis naar Ned.-Indië, naar de stichtingen der congregatie te Batavia, Semarang en Soerabaia. Te Genua zullen zich bij hem aansluiten de Eerw. Br. Wilhelmus, (2e keer) en de Eerw. Br. Rudolphus en Honoratus, (1e keer.)

Van de Eerw. Broeders van Huijbergen naar *Borneo* de br. Rudolphus, Bertrandus, Rufinus, Edmundus, Gonzaga, (26 April.)

Van de Zrs. Franciscanessen van Etten, de Zrs. Roza van Eijck, Eudoxia Verduren, Aquina Ooninx, Leontine v.d. Loo, Sophie Franken, Elisabeth Swagemakers, (26 April) naar *Borneo*.

Van de Zrs. Franciscanessen van Veghel naar *Borneo* de Zrs. Jacobi en Angelina. (26 April.)

Van de Zrs. Franciscanessen, Missiezusters van den H. Antonius, (Boerdonk-Asten) de Zrs. Brigitta de Kinderen, Francisca Hoeben, Augustina Persoon, Theresia van Eijk, 4 April naar *Noorwegen*.

Van de Zusters v. h. Gezelschap v. J. M. J. naar *Celebes* (18 Maart) de Srs. Marie Theophile de Groot, Laurentine Schaafsma, Joseline van Rutten, Johanna Francina van Berlo en Angela Laan.

Van de Missiezusters van het Kostbaar Bloed, (Moederhuis te Beek en Donk, gem. Aarle-Rixtel) naar *Natal*, de Zrs. M.

Genesia, M. Maxima, M. Coletta, M. Rosalia, M. Evara en M. Daria ; naar Mozambique, de Zrs. M. Virginia en M. Lebuina.

Van de Missiezusters Dienaressen van den H. Geest, (Steyl-Uden) naar *Austr. Nieuw Guinea* (16 Febr.) de Zrs. Alena, Agatha Gengles; Adulpha, Adriana IJpelaar; Josina, Maria Alders; Vinciana, Hendr. Engberink.

Van de Zusters v. O. L. Vr. v. Barmhartigheid van Tilburg, naar *Sumatra* de Zrs. Theodorine Duville, Ursula van der Knaap, Silverius Pierik, Belline Schrijver en Joanne Lacroix.

Teruggekeerd. — Van de Congr. der H. Familie (Grave-Kaatsheuvel), p. F. Nolte uit *Brazilië* (aartsb. Olenda-Recife). 10 Maart.

Van het Gezelschap van Maria, (Montfortanen) Mgr. M. Meulenberg, Ap. Prefect van IJsland.

Van de Congr. der H.H. Harten (Picpus) Mgr. Theod. Herckenrath, benoemd Ap. Prefect van Banka, uit *Vancouver*, en uit *Hawaï* br. Gerard Janson (19 Februari).

Van de Priesters van het H. Hart, uit *Kongo* Stanley Falls, p. P. C. Mulder en p. A. Marrevee (8 Maart) ; Uit *Brazilië* wordt terugverwacht p. H. Geraerds, overste dier Missie.

Van de Nederl. Redemptoristen, pater W. Ahlbrinck uit *Suriname* en de paters H. Brandouw J. Boomaars en L. Panis uit *Brazilië*, (30 Jan.).

Van de Witte Paters, de paters Emile Verfürth en W. de Wit, uit het *Nyanza-Vikariaat*; en pater van der Tillaert, uit den *Boven-Congo*.

De Broeders Bernardinus (B. Heyen) uit den *Boven-Congo ;* Pancratius (J. Roothaan) uit *Roeanda*, Jacques (G. Mulders) uit *Nyassa*, Willibrordus (H. Goedemans) uit *Nyassa*, Johannes de Deo (P. v. Krieken) uit *Canada*, Cornelis (H. Akkermans) uit *Oeganda*.

Van de Fraters van O. L. V. v. Barmhartigheid (Tilburg) uit *Curaçao* de frs. Augustinus, Theobaldus, Gerontius en Canutus.

Van de Gasthuis Zusters van Breda uit *Curaçao* de Eerw. Zr. Christiana.

Overleden. — Van de saeculiere Geestelijkheid, *Deken Roosmalen*, te *Handsworth* in het bisdom Leeds (Engeland) die in 1874 naar Engeland ging, om daar de priesterlijke bediening uit te oefenen. († 26 Maart 1923.)

Van de Nederl. Franciscanen, p. *Verecundus Putters ;* geboren in 1888 en priester gewijd in 1915, werd hij in 1916 uitgezonden naar Brazilië, waar hij thans werkzaam was in Arassuahy ; en br. *Antonius Sloezen*, geb. in 1872 en overleden te St. Joas al Rey in Brazilië 10 Maart '24.

Van de Fransche Paters Dominicanen, p. Pius Dumini, geboren te *Heeswijk* in N.-Br. in 1848. Jan Dumini nam in 1867 dienst als Pauselijk Zouaaf, leerde in Rome als oppasser van den aalmoezenier p. Doussat de Dominicanen kennen, trad in de Fransche provincie en werd in 1875 priester gewijd. Sinds dien heeft hij 47 jaren gearbeid onder de Arabieren van Mesopotamië, zag in 1915 zijn heele missie verwoest en ging in

ballingschap. In 1919 mocht hij echter terugkeeren en begon hij met frisschen moed opnieuw te Mossoul, waar voor eenige maanden een zalige dood zijn werkzaam leven kroonde.

Van de Eerw. Gasthuiszusters van Breda, 5 Febr. '24. Zr. Ma. Francisca, in den hoogen ouderdom van bijna 80 jaar. Zij werd op Curaçao geboren 1844, nam het religieuze kleed aan der Gasthuiszusters en werd geprofest in 1867. Een paar jaar daarna reeds werd zij als verpleegster gezonden naar Montecristo, ter verzorging der krankzinnigen : al die jaren — en dat zijn er meer dan 50 — verbleef zij onafgebroken daar in Montecristo te midden dier ongelukkigen.

Van de Zrs. v. O. L. Vr. van Barmhartigheid, te Tilburg den 14en Febr. 1924 M. Daniella, (Gerarda Swinkels). Den 25en April 1877 te Helmond geboren, trad zij den 10en April 1905 in het klooster te Tilburg. Den 9en Augustus 1909 deed zij hare H. Geloften en vertrok den 13en November van hetzelfde jaar naar de Missie van Suriname. Na 7 jaren werkzaam te zijn geweest in de St. Gerardus Majella-Stichting werd zij den 18en April 1917 als hoofdzuster verbonden aan het opvoedingsgesticht Rajpur. De Hindostansche Missie, in 't bijzonder Rajpur, verliest in Zuster Daniella een groote kracht.

Van de Eerw. Zusters van Schijndel, 7 Febr. 1924 Zr. M. Casimira, de tweede Overste van Santa Rosa. In de ruim drie jaar van haar bestaan is dit reeds het tweede sterfgeval, dat deze stichting te betreuren heeft.

De eerw. Zuster Casimira (in de wereld mej. A. M. van Aalst) werd geboren te Raamsdonksveer den 22 April 1885, trad in de Congregatie der Z.Z. van Schijndel op 24 Sept. 1902, deed haar religieuze professie op 19 Aug. 1906.

Zij behoorde tot het 7-tal eerste Zusters van de congregatie van Schijndel, dat op 1 Augustus 1920 hier aankwam om de scholen van Santa Rosa over te nemen en het opvoedingsgesticht voor verlaten meisjes aldaar te beginnen.

Van de Franciscanessen van Roosendaal de Eerw. *Sr. Epiphania,* (23 Jan. 1924). In den jeugdigen leeftijd van 26 jaar. Sinds haar komst op *Curaçao* was ze aan de scholen van Pietermaai verbonden, tot dat een hevige bloedspuwing een eind maakte aan haar werkzaamheid.

— De Eerw. Zuster *Mamelia* (Joh. Geertruida Hummelincks) (9 December) te *Paramaribo* , geboren te Zieuwent in Gelderland op 25 Mei 1879, sinds 1901 werkzaam in Suriname.

VERSCHILLENDE GEGEVENS.

Nieuwe Missioneerende Congregaties. — De Zusters Franciscanessen van Oudenbosch, zullen zich ook gaan wijden aan Missiewerk en wel in *Suriname.*

De Zusters van O. L. Vrouw uit Amersfoort, hebben 'n Missieterrein gekregen in *Noorwegen* in het Vicariaat van Mgr. Olav Smit.

De Missiezusters Franciscanessen van den H. Antonius gaan daar eveneens een stichting ondernemen (haar eerste), en wel te Christiania. Voorloopig zullen vier zusters vertrekken, die een

afgesloten gedeelte van het Bisschoppelijk paleis als provisorisch klooster gereed zullen vinden. De Vicaris Apost. Mgr. Smit zal zich zelf met de zorg voor het geestelijk leven van de eerstelingen dezer Nederlandsche Missie-Congregatie belasten.

Inlandsche Franciscanen in Brazilië. — Een hoopvol werk voor de toekomst der Kerk in Brazilië, zijn de Nederlandsche Minderbroeders begonnen. In 1923 werd een Serafijnsch College opgericht in *Arassuahy*, waarin al aanstonds 7 inlandsche studenten werden opgenomen, die zich voorbereiden voor het kloosterleven. Ook het bisschoppelijk seminarie aldaar wordt bestuurd door de Nederlandsche Minderbroeders. Hier werden ook de 2 eerste leekebroeders uit Brazilië in de Orde opgenomen. En thans in Februari 1924 wordt in *S. Joao d' El Rey* begonnen met een serafijnsche school tot opleiding van inlandsche Minderbroeders. Deze school komt naast het Gymnasium aldaar, dat ongeveer 350 leerlingen telt onder leiding derzelfde Minderbroeders. S. Antonius 1924 bladz. 57.

De inlandsche priesterschap in Z. Chansi. — Mgr. O. Timmer, O. F. M. heeft onlangs den *chineeschen* Priester Antonius Wang tot *Deken* van Tse-chow-fu benoemd. Dit distrikt had in 1900 bijzonder veel te lijden van de Boksers, die de meeste christenen vermoordden. Thans leven daar vele kinderen van martelaren; zij vormen wederom een bloeiende christen gemeente. De Z.Eerw. Heer Antonius Wang werd in 1908 Priester gewijd en was tevoren Pastoor in de beduidende parochie van Ngan-keon.

Ook in een 5 tal andere parochie's is een chineesche Priester Pastoor. En in 2 van de 3 colleges is een Chineesche Priester Rector. Het Vicariaat Z. Chansi, bediend door de Nederlandsche Minderbroeders, telt nu 39 Paters en 14 Chineesche Priesters-Tertiarissen, bijgestaan door 10 Zusters uit Heerlen.

MISSIEKRONIEK VAN AMERIKA.

Dit werelddeel is als ,,missieland'' van zulk een eigenaardige gesteldheid, dat wij meenden ditmaal onze keuze van onderwerpen uit Noord-Amerika te moeten doen uit de volken (Eskismo's en Indianen) en ons bij Zuid-Amerika te moeten beperken tot één land: Argentinië.

DE ESKIMO'S.

De Eskimo's zijn meer dan eenige andere stam een kustvolk. Zij wonen langs de kusten van Noord-Amerika vanaf Cook Inlet bij Alaska aan de Westkust, tot de Sint Laurensrivier in het Oosten, en op de eilanden, welke deze landen omgeven. Hun aantal wordt geschat op 29.000 (volgens anderen ± 40.000) welke als volgt verspreid zouden zijn: op Groenland 11.000, op Labrador 1400, op de Canadeesche Noordkust 1100, in Alaska 13.000, op de Aleoeten 1000, en aan de overzijde van de Beringstraat op de Noordkust van Siberië 1200. Ethnologisch en taalkundig verschillen

zij onderling weinig uitgezonderd de bewoners van het schiereiland Alaska en de Aleoeten.

Op *Groenland* is de Katholieke missie niet meer werkzaam. Na de eerste ontdekking door de Noren is het Katholieke geloof er zeer verspreid geweest. In die Katholieke periode (1000—1450) heeft Groenland 16 à 18 Bisschoppen gehad op den zetel van Gardar : 16 parochiën werden er gesticht en meerdere kloosters.

Na eenige eeuwen van verwaarloozing is het land opnieuw ontdekt en gekoloniseerd door Denemarken vooral onder leiding van den zendeling Hans Egede (vanaf 1721). Meerdere andere zendelingen zijn hem later opgevolgd; het bekeeringswerk stond onder leiding van Luthersche dominees en Duitsche Hernhutters. Het resultaat van hun arbeid is geweest, dat thans aan de Westkust, waar de bevolking op ruim 10.000 geschat wordt, bijna alle Eskimo's protestant zijn, althans in naam, want ook als Christenen houden zij nog vast aan hun oude bijgeloof. Als een voorbeeld van de oppervlakkigheid hunner christelijke overtuiging verhaalt Fridtjof Nansen het volgende. „Een godsdienstonderwijzer-katechist, dus een daartoe gevormde plaatsvervanger van den geestelijke, doopte voor enkele jaren in Noordgroenland niet alleen de kinderen in zijn gemeenten maar ook de jonge honden, in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes." In 1900 hebben de Hernhutters hun moeizaam arbeidsveld overgedragen aan de zendelingen van de Deensche Nationale Kerk.

Op de Oostkust wonen een flinke 500 Eskimo's, die nog heiden zijn.

Groenland is kerkelijk ingedeeld bij het Apostolisch Vicariaat van Denemarken.

De 1400 Eskimo's die op *Labrador* wonen zijn bijna allen Protestant. In 1771 hebben de Hernhutters er het zendingswerk aangepakt en niet zonder succes. Nain werd als uitgangspunt van het bekeeringswerk gekozen en is thans nog de hoofdstatie.

Van Katholieke zijde wordt op Labrador ook onder de Eskimo's gewerkt door de Congregatie van Jesus en Maria (Eudisten) die het Vicariaat van den St. Laurensgolf bedienen, dat de noord- en het grootste deel der westkust omvat aan de Hudsonstraat en Hudsonbaai.

De Eskimo's, die de *Aleoeten* en het *schiereiland Alaska* bewonen (deze stam wordt de Aleoeten genoemd), evenals de veel talrijker bewoners van de kusten van *Alaska* zijn het eerst bezocht door zendelingen van de Russische Kerk, welke in 1794 den arbeid aanvatten ; velen bekeerden zich, zoodat er zelfs een afzonderlijk Russisch Bisdom verrees. Op de Aleoeten en de Westkust van Alaska hebben zij nog vele volgelingen. De Russische invloed zal thans echter moeten wijken voor de toenemende macht der Amerikaansche zendelingen. Sinds 1878 kwamen namelijk allerlei Protestantsche sekten, zooals de Presbyteranen, Evangelischen, Episcopalen, Hernhutters enz. onder de blanke en inlandsche bevolking van Alaska werken.

De Katholieke missie in deze streken dateert eerst uit den tijd na den verkoop aan de Vereenigde Staten. Nadat enkele Oblaten van de Onbevlekte Ontvangenis er het geloof verkondigd hadden, werden de Jezuieten erheen

geroepen en in 1894 ontstond onder hun leiding de afzonderlijke Praefectuur Alaska, waaronder ook de Aleoeten hooren. Spoedig begonnen zij aan de bekeering der Eskimo's, die aan de kusten leven: een zeer moeilijke en zware taak, daar zij niet in dorpen bijeenwonen, maar veelal verspreid, zoodat de missionaris in deze koude streken lange sleetochten moet maken, om de hem toevertrouwde menschen te bezoeken. In 1910 waren van de 13000 Eskimo's op Alaska plm. 1300 Katholiek. Op de Aleoeten en het schiereiland Alaska hebben de Katholieke missionarissen geen staties.

In het geheel waren in 1921 in het Apostolisch Vicariaat Alaska op de plm. 55.000 inwoners 9100 Katholieken, waarvan 4.100 inlanders (Eskimo's en Indianen); 20 priesters waren er werkzaam.

Op de Noord-Amerikaansche kust en de eilanden tusschen Alaska en Groenland woont een dunne bevolking van Eskimo's en Indianen. Het aantal der eersten wordt geschat op 1100, doch nadere onderzoekingen zullen wellicht een ander getal aanwijzen. Bijna geheel deze streek wordt ingenomen door de Vicariaten Mackenzie, Keewatin, Ontario en S. Laurensgolf, waarvan de twee eerste de geheel streek vanaf de monding der Mackenzie tot die der Nelson en daarenboven Baffinland omvatten; ze zijn toevertrouwd aan de Oblaten der Onbevlekte Ontvangenis; Ontario strekt zich uit ten Westen van de Jamesbaai en verder naar het Noorden tot kaap Tatnam; over het Vicariaat van St. Laurensgolf spraken we reeds.

In het onmetelijke gebied van Mackenzie en Keewatin hebben de Oblaten op twee plaatsen de missie onder de Eskimo's aangevat n.l. in het eerstgenoemde Vicariaat aan de kust van de IJszee, waar eenige jaren geleden twee missionarissen, P. Rouvière en Le Roux op een dierlijk-duivelsche wijze door de Eskimo's om het leven werden gebracht. Thans bestaat daar nog een missiestatie voor de Eskimo's. Ze maakt weer een moeilijken tijd door, daar er zich opnieuw een moordgeschiedenis heeft afgespeeld, die aan een zevental Eskimo's en eenige blanken het leven heeft gekost.

En vervolgens missioneeren de Oblaten in het Vicariaat Keewatin op Chesterfield Inlet. In 1912 trokken 2 geloofshelden naar dit onherbergzame land met een „pooltemperatuur" en na 5 jaren arbeid konden zij de eerste 12 Eskimo's in de Katholieke Kerk opnemen. De moeilijkheden waren en zijn nog groot, o.a.: het voortdurend rondtrekken der bevolking, die van de jacht leeft en het wild is nu eenmaal niet zoo welwillend zich in de nabijheid van menschenwoningen op te houden; verder de tegenwerking van den agent van de Hudsonbaai-handelsvereeniging en eindelijk en het meest: de veelwijverij.

In den zomer van 1923 heeft de Apostolische Vicaris dezen missiepost bezocht. Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid wijdde een Oblaat, die daar zijn laatste studiën maakte, priester, doopte 26 en vormde 19 Eskimo's. Thans zijn er 52 Eskimo's gedoopt, waarvan 42 nog in leven. Hoe klein deze getallen ook zijn, toch is de toekomst hoopvoller dan ooit te voren.

Men zal wellicht — gewend als men is aan de groote winsten der vele bloeiende missies — deze beschouwing over het missiewerk onder de Eskimo's onbeduidend vinden; Maar.... we vestigen dan de aandacht op 't

woord van den Apostolischen Vicaris van Ontario, die onlangs terugkwam van een visitatiereis door zijn gebied en aan een kort verslag dit toevoegde: „'t Is alles vervat in enkele regels.... maar, wanneer men zelf is getrokken langs die rivieren, die eindelooze stranden, over die onmetelijke baai, waar de zee dikwijls door stormwinden wordt opgezweept, wanneer men geslapen heeft op den vochtigen grond, in den nacht is opgejaagd door den storm, wanneer men is gekweld door de muskieten, wanneer men van elders weet, dat men 's winters bij een poolkoude moet slapen onder den blooten hemel, dan wordt men aangegrepen door een roerende bewondering, die het hart omklemt en tranen doet opwellen naar de oogen.

Ja, gij Laverlochère en zoovele anderen, die ik hier niet wil noemen, omdat zij nog leven, Oblaten, die sedert meer dan drie kwart-eeuwen in het Noorden arbeidt, gij hebt geschreven, gij schrijft nog bladzijden van de hoogste glorie."

DE INDIANEN.

Gaven we het vorig jaar een kort overzicht van het bekeeringswerk onder de negers van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, thans vragen wij de aandacht voor de missies onder de oorspronkelijke bewoners van dit werelddeel: de Indianen. Hun aantal is in de Vereenigde Staten niet groot meer, nl. 340.000: droevig overblijfsel van het eens zoo talrijke volk, dat door de Europeesche kolonisten met wapengeweld en alcohol bijna geheel is uitgemoord.

Onder de Indianen zijn er ongeveer 70.000 katholiek, 45.000 protestant en de overige zijn nog heiden.

Van een eigenlijke Indianen-missie is alleeen sprake in het Westelijk deel der Vereenigde Staten, waarheen ze door de veroveraars zijn teruggedrongen en waar ze nog in reservaties bijeen wonen; ten Oosten van de Mississipi is nog slechts een gering aantal reservaties over. De Indianen, die daar wonen, leven verspreid onder de overige bevolking en voor hen bestaat dan ook geen afzonderlijke zielzorg.

De leiding der Indianen-missie in de Vereenigde Staten is in handen van het „Bureau of Catholic Indian Missions". Deze instelling werd in 1874 opgericht met het doel de belangen der Katholieke Indianen-missies te verdedigen en te bevorderen. Voor dien tijd werden de Indianen-aangelegenheden geregeld door de plaatselijke Bisschoppen en Missionarissen en de betreffende regeeringsambtenaren.

Doch in 1870 kondigde President Grant zijn „Indian Peace Policy" aan, die ten doel had de Indianenstammen tot vreedzaam samenleven te brengen niet meer door geld of geweld maar door hen tot het Christendom te bekeeren. De reservaties werden onder de verschillende kerken en genootschappen verdeeld doch op zeer partijdige en voor de Katholieken zeer nadeelige wijze. Want, ofschoon de Katholieke missie in 38 van de 72 „Indianen-agentschappen" zich het eerst gevestigd had, werden er haar slechts 8 toegewezen, met het gevolg, dat niet minder dan 80.000 Katholieke Indianen van hun missionarissen werden beroofd en onder Protestant-

sche leiding kwamen. Deze onrechtmatige bejegening eischte een georganiseerde tegenweer, die eerst stond onder leiding van een enkel persoon door de betreffende bisschopen aangewezen, doch weldra werden meerdere krachten daaraan toegevoegd.

Zoo ontstond het ,,Bureau of Catholic Indian Missions", dat in de jaren van zijn bestaan van onberekenbaar nut is geweest voor de Indianen-missie.

In de eerste 8 jaar had het Bureau te strijden tgen de ,,Indian Peace Policy" en toen deze onder den drang van de publieke opinie althans theoretisch was afgeschaft, bleef het haar taak op te treden voor de rechten der Indianen en hun missionarissen.

En niet zonder succes. Zoo wist het in 1909 de erkenning te verkrijgen van het recht van de Katholieke Indianen-kinderen op regeeringsscholen om vrijgesteld te zijn van de Protestantsche godsdienstige oefeningen en het Protestantsche godsdienstonderricht en om in de gelegenheid gesteld te worden om Katholieke oefeningen bij te wonen en katholiek onderricht te ontvangen.

De meeste verdienste heeft het Bureau zich verworven op het gebied der Katholieke school. Toen het zijn arbeid begon had de katholieke missie de zorg over 7 gouvernementsscholen, waarvoor zij uit de schatkist een subsidie kreeg van 8000 dollar welke getallen door toedoen van het Bureau in een kleine 20 jaren werden opgevoerd tot 60 scholen en 397.750 dollar. Het succes der Katholieken wekte den naijver der Protestanten, die het zoover wisten te brengen dat in 1900 de subsidie van staatswege aan het bijzonder onderwijs afgeloopen was. Het Bureau moest thans met eigen middelen zooveel mogelijk steunen, wat het nog steeds op bewonderenswaardige wijze doet. In 1922 keerde het 462.500 dollar uit tot onderhoud van missionarissen en tot steun van hun werk ; van deze som werd 158.000 dollar door de regeering verstrekt als een verplichte uitkeering uit fondsen, die aan bepaalde Indianen-stammen behooren.

Over 't algemeen heeft de Indianen-missie geen schitterende toekomst voor zich. Ziehier enkele redenen daarvan.

Het roode ras in de Vereenigde Staten is aan 't uitsterven. Over de toekomst der Indianen is beslist, we staan voor een verloren volk", aldus een bekende missionaris, die reeds lange jaren in hun midden arbeidt.

Hoe snel die achteruitgang is gegaan moge hieruit blijken, dat bijvoorbeeld van de Indianen-bevolking van Californië, welke ruim een eeuw geleden geschat werd op ongeveer een kwart millioen er thans nog slechts 15.000 over zijn.

Onder de oorzaken van dit uitsterven moeten vooral genoemd worden, oorlogen tegen de veroveraars, ingevoerde ziekten, whisky, verder ledigheid met geheel haar verderfelijk gevolg, waaraan deze menschen zijn overgeleverd geworden, omdat de regeeering hen in reservaties bijeenzette, en vergat hen te leeren werken, doch in plaats daarvan rantsoenen uitkeerde.

Den laatsten tijd heeft men nog wel maatregelen genomen om zooveel mogelijk te redden, doch vele ervan zijn niet geschikt voor dit volk en in 't algemeen is men er te laat mee begonnen.

Verder worden de laatste jaren door regeering vele reservaties opgeheven, waardoor de Indianen zich onder de andere bevolking verspreiden: dit maakt den arbeid der Indianen-missionarissen zeer moeilijk, en in vele gevallen onmogelijk.

Gaat men in die richting door, dan zullen we in afzienbaren tijd niet meer van de eigenlijke Indianen-missie in de Vereenigde Staten kunnen spreken.

ARGENTINIË.

Den vorigen keer was het overzicht gewijd aan den staat, die in oppervlakte de eerste plaats in Zuid-Amerika inneemt, thans eenige opmerkingen over het land, dat in de laatste tientallen van jaren alle anderen in welvaart en ontwikkeling is voorbijgestreefd: Argentinië.

De bevolking die er zeer snel toeneemt door de groote stroomen van immigranten, heeft reeds de 8 millioen overschreden.

Ze bestaat uit een betrekkelijk gering aantal inboorlingen, waarvan de voornaamste stammen zijn: de Onas op O.-Vuurland, de Zuid-Tehuelchen in Z.-Patagonië, de Noord-Tehuelchen in N.-Patagonië, de Pampas-Indianen ten Noorden van de Colorado en de Toba's in het Zuiden van de Chaco.

De groote massa der bevolking wordt gevormd door de Europeesche kolonisten. En eindelijk zijn er nog de Gauchos, een middenras tusschen Indiërs en Europeanen.

Argentinië is een Katholiek land, volgens „Annuaire Pontifical Catholique" van 1923 behoort 95 % van de bevolking tot de Katholieke Kerk, 4 % is Israëliet of protestant, 1 % behoort tot geen enkelen godsdienst. De reden van dit overwegend Katholiek-zijn is duidelijk: de immigranten waren vroeger vooral de Spanjaarden en ook thans behooren ze in hoofdzaak tot de Romaansche, dus Katholieke volken. Tusschen 1857 en 1903 waren van de bijna 2.160.000 immigranten meer dan 1.915.000 Romaan. Aan deze Romanen heeft het Katholicisme in Argentinië echter niet alleen zijn aantal, maar ook zijn gehalte te danken: en zoo kent men ook in Argentinië, dank zij vooral den invloed der vrijmetselarij, een godsdienstlooze school (althans in een deel van het land) en het burgerlijk huwelijk. Het geloofsleven bloeit echter op 1). Argentinië heeft reeds een gevestigde hiërarchie; daarbij zijn ook de missiegebieden ingedeeld. Het zijn de O. helft van Vuurland, Patagonië, de Pampa en in het N.-W. de Zuid-Chaco.

Na de verdrijving van de Jesuieten, die in de 17e eeuw onder de Indianen in Patagonië het Christendom gepredikt hadden, bleef het binnenland van missionarissen beroofd tot 1881.

Wel ging er in het laatst der 19e eeuw een aandrang naar missioneering van de regeering zelf uit, die de woelige bevolking trachtte te bedwingen door den godsdienst; zoo aanvaardden op haar aandringen in 1873 de Lazaristen in den West-Pampas de missie van Azul, die ook werkelijk hoop gaf voor de toekomst. De moeielijkheden van *deze* missioneering laten zich

1) Zie hierover „Stimmen der Zeit" 1922. Bnd. 103, p. 401.

begrijpen uit een bijzonderheid als deze: de eerste missionarissen werkten hoofdzakelijk onder een stam aangevoerd door het opperhoofd Catriel: deze kon beschikken over „1000 lansen" en met zijne manschappen stond hij tot beschikking der regeering, die hem had belast met de bewaking der grenzen, zulks tegen vergoeding van een vier-maandelijksche soldij bestaande uit paarden, vee en.... een bepaald aantal vaatjes brandewijn!

Ook in Patagonië begonnen de Lazaristen in 1876 onder de stammen der Raclofs, der Caliqueas en der Rendeaas.

Van een geregelde missioneering kon eerst sprake zijn, toen de stammen in het binnenland onderworpen waren. Toen trokken vooral de Salesianen, (Stichting van den Eerbw. Don Bosco) er heen, om opnieuw het evangelie te gaan verkondigen onder de nog overgebleven inlandsche bevolking, die geschat werd op 30.000: de meesten waren naar Chili en naar de Zuidelijke eilanden gevlucht. Onder leiding van Mgr. Cagliero (thans kardinaal-bisschop van Frascati) werd *het gebied ten Zuiden van de Colorado* doorkruist; in 1883 werd hier het Vicariaat van Noord-Patagonië opgericht met Mgr. Caliero als eersten en laatsten Bisschop. Onder dezen arbeidzamen herder werd bijna de geheele Indianen-bevolking, de Noordelijke Tehuelchen, tot het Katholieke geloof bekeerd.

In 1896 nam hij op verzoek van den Aartsbisschop van Buenos-Aires nog het noordelijker gelegen gebied der *Pampa* erbij, omdat de Franciscanen, tot wie het eigenlijk behoorde, geen krachten hadden om er voor te zorgen. Ook hier werd met succes gearbeid, zoodat in 1900 het geheele Vicariaat, (n.l. Noord-Patagonië en Pampa te zamen) reeds 50 staties telde met 20.000 bekeerde Indianen.

In de Pampa, die meer dan viermaal zoo groot is als Nederland, werken thans slechts 12 priesters, geholpen door eenige clerici en een aantal broeders: vanzelf totaal onvoldoende om het meest noodige te doen, vooral omdat door de groote vruchtbaarheid van de streek de bevolking steeds toeneemt: in 10 jaren tijds verdubbelde ze zich. Om nog zooveel mogelijk aan de godsdienstige behoeften der bevolking te voldoen, heeft men de hulp der Salesianen ingeroepen, die aan de weeshuizen, ambachtsscholen enz. in Argentinië verbonden zijn; deze trekken thans geregeld het land door om naar kracht hun medebroeders bij te staan.

In 1908 werd Mgr. Cagliero benoemd tot internuntius van Midden-Amerika, waardoor hij aftrad als Apostolisch Vicaris. Op aandringen van de Argentijnsche regeering bleef Patagonië geen afzonderlijk Vicariaat meer, doch werd het ingedeeld bij de aangrenzende Bisdommen, en wel het Zuidelijk deel van het oude Vicariaat bij het bisdom la Plata en het Noordelijke deel, de Pampa, bij het Aartsbisdom Buenos Aires. In beide streken bleven echter de Salesianen werken, doch onder rechtsmacht van de betreffende Bisschoppen.

In 1883 was *Zuid-Patagonië met Vuurland* een Apostolisch Prefectuur geworden. Een Saleziaan werd er Prefect namelijk Monseigneur Tagnano. Ook hij was de eerste en laatste Prefect. Want na zijn dood in 1916 werd het deel dat in Chili lag tot een afzonderlijk Apostolisch Vicariaat gemaakt

(namelijk van Magelhaes) terwijl het Argentijnsche deel ook onder de rechtsmacht van de bestaande bisdommen kwam. De Salesianen blijven er echter het missiewerk uitoefenen.

Op het *vasteland* wonen ook hier de Tehuelchen, die moeilijk door de missionarissen bereikt kunnen worden: bijgeloof en zedeloosheid vieren onder hen dan ook nog hoogtij.

De *Oostelijke helft van Vuurland* wordt bewoond door de Onas, die voor de eigenlijke bewoners van Vuurland gehouden worden. Ook voor hen zijn de blanken de ondergang geweest: door moordpartijen en ondermijnende ziekten hebben zij het grootendeels uitgeroeid, zoodat er thans nog slechts 400 over zijn; zij zijn over het algemeen Katholiek, doch hun aantal gaat nog steeds achteruit, waarschijnlijk door hun veranderde levenswijze. De vreemdelingen worden er echter niet talrijker. Monseigneur Fagnano had ook onder hen een statie gesticht, waarbij zich in den loop der tijden 3 andere voegden. In 1911 werkten er 5 priesters, geholpen door 8 broeders en 5 zusters.

Ten slotte blijft nog over het *Zuidelijk deel van de Gran Chaco*, dat de noordpunt van Argentinië vormt. De dunne bevolking bestaat er voor een derde uit Indianen, vooral Toba's. In deze streek werken de Franciscanen, die vanuit 4 missiecolleges aan de bekeering der heidenen arbeiden. Het bloeiendste is dat van San Carlo. Om de resultaten van hun arbeid meer te bestendigen, sloten de missionarissen van dit missiecentrum in 1900 een contract met de regeering, waardoor zij in staat gesteld werden het oude reductie-systeem weer in te voeren. Ze kregen 74000 H.A. voor dit doel in gebruik; de proeve slaagde zeer goed, zoodat er waarschijnlijk meerdere van deze stichtingen zullen volgen.

Over het algemeen gaat de missie onder deze Indianenstammen slechts langzaam vooruit. Zoo wordt opgegeven dat in het gebied van het college San Carlo in 1911 van de 40.000 inlanders er nog geen 3300 bekeerd waren.

***

Al behoort het niet tot het *feitenmateriaal* van een kroniek, toch lijkt het geschikt, om de zwaarte van den missionaris-arbeid te leeren schatten, bij wijze van voorbeeld hier in te lasschen, enkele aanteekeningen over de godsdienstige en maatschappelijke opvattingen van den Indianenstam uit de Pampas, waar in 1873 de Lazaristen begonnen te prediken.

Zooals de meeste dezer Indianen-stammen erkennen zij ook het bestaan van een opperste wezen, Pillan genaamd, de oorsprong van al het goede. Het kwade wordt veroorzaakt door Gualicha, een soort duivel. Pillan wordt verpersoonlijkt door de zon; viermaal per jaar worden hem offers gebracht en alle Indianen van den stam nemen deel aan de plechtigheid. Eenigen tijd voor zonsopgang komen alle mannen bijeen; men brengt dan een paard, wit of bruin (de kleur moet telkens bepaald worden door den toovenaar), het dier wordt tegen den grond gelegd en men opent het den buik om ingewanden en hart er uit te halen. Omringd door zijne familieleden, treedt het opperhoofd naderbij, vangt het warm bloed op in zijne handen en zich tot de opkomende zon richtend, zegt hij: „Ons aller vader! wij, uwe kinderen brengen u dit geschenk", en meteen gooit hij het bloed in de richting der

zon. Na hem wordt dit offer herhaald door de voornaamsten van den stam, en eindelijk komt ook het volk, dat zich tevreden moet stellen met het hart van het dier aan te raken en dan de bebloede handen in de zon te houden. Aan dit offer hecht men het grootste gewicht, zieken zelfs worden er heen gedragen om er aan deel te kunnen nemen.

Ook menschenoffers kwamen daar nog wel eens voor : zoo werden b.v. de krankzinnigen gedood, omdat zij bezeten waren door den Gualichu. In gevallen van besmettelijke ziekten werd er ook een of andere oude vrouw uitgekozen om ter dood gebracht te worden, als zijnde de oorzaak van de ziekte.

Het geloof aan de onsterfelijkheid der ziel is een der voornaamste punten van hunnen godsdienst. De mensch zal blijven voortleven in een soort paradijs, doch waarvan het voornaamste genot bestaat in eene eeuwige dronkenschap te midden van heerlijke feestmalen, waar men nooit meer te lijden zal hebben van koude of warmte, waar wild is in overvloed en waar ieder ook zijn geliefkoosd paard zal terug vinden. Dat paard trouwens gaat met den overledene de andere wereld in : op zijn graf wordt het neergelegd, de pooten stevig bij elkaar gebonden en de kop boven het hoofd van den man : zoo laat men het dan aan zijn lot over.

Onder die natuurmenschen heerscht ook nog eene gezonde democratie : geen enkele beslissing van eenig gewicht kan genomen worden door het opperhoofd zonder voorafgaande bespreking met de afgevaardigden van den stam.

De aard zelf van het Indianenvolk is goed, en van den beginne af toonde het zich ook bevattelijk voor de christelijke beschaving, maar de grootste voorzichtigheid moet steeds in acht worden genomen, vooral wanneer men wilde trachten eenige toenadering te brengen tusschen den eenen stam en den anderen, of tusschen hen en de Argentijnsche regeering, die voor hen steeds de indringers vertegenwoordigt. Ook de duivel draagt er het zijne toe bij om de missioneering te bemoeilijken; want hun bijgeloof gaat gepaard met veelwijverij en dronkenschap.

Deze laatste fout danken zij voor een goed deel aan de „beschaafden” waarmede zij in aanraking kwamen, die èn door hun gedrag èn door het invoeren van schandelijke levensgewoonten, èn door de schandelijke wijze waarop zij de Indianen behandelden, het bekeeringswerk grooten afbreuk deden en.... nog doen.

Een der groote struikelblokken is het grondbezit. Na de verovering van Zuid-Amerika kregen de inboorlingen groote uitgestrektheden land waarover zij vrij mochten beschikken. Allengs zijn enkele stukken daarvan (lang niet op de meest eerlijke wijze) in de handen der Blanken overgegaan, en dikwijls ontstaan er thans plaatselijke opstanden van den kant der Indianen om door geweld wederom in bezit te komen van hun vroeger eigendom. Met geweld ook worden die pogingen beantwoord door de verschillende regeeringen, en niet zelden nemen deze „voorzorgsmaatregelen”, welke alleen in staat zijn de gemoederen nog meer te verbitteren. Enkele maanden voor zijn dood heeft Paus Pius X zich het erbarmelijk lot der Indianen nog aangetrokken en in een opzienbarend rondschrijven de wraakroepende, onverdiende wanbehandeling der Indianenstammen aan de geheele wereld openbaar gemaakt en met strenge woorden aan de galg genageld. (Litt. Encycl. *Lacrimabili statu Indorum*, 7 Jun. 1912).

De Zuidpunt van Zuid-Amerika is voor ons als een vergeten stuk van de

wereld : moge deze enkele bijzonderheden ons er aan herinneren, dàt ook dáár leven onsterfelijke zielen vrijgekocht door Jezus' Bloed en toch, helaas, nog gezeten in de duisternis en in de schaduw des doods; dat ook dáár arbeiden de boden „van het Evangelie des Vredes" en dat ook dàt deel der wereld door ons moet worden begrepen in onze liefde en in onze gebeden en offers voor de uitbreiding van het Godsrijk.

VARIA.

Indiaansche Zusters Franciscanessen. — In *Lahore*, de missie in Voor-Indië van de Belgische Capucijnen, is in 1922 'n noviciaat geopend voor Inlandsche Zusters. Dit blijkt succes te hebben. De Belgische *Franciscaansche Standaard* meldt dat 25 Juli 1923 de eerste 12 hare professie hebben gedaan, die 16 October door 4 anderen gevolgd zijn. Daarna hebben zich weer 12 Postulanten aangemeld.

Missionarissen-Martyrologium in China. — Sedert het begin der 19e eeuw, zoo las „De Msb." in een buitenlandsch blad, hebben in China 118 missionarissen hun leven voor het heilig geloof gegeven.

Onder hen bevonden zich 7 bisschoppen, 84 priesters, 8 broeders en 19 zusters. Volgens hun nationaliteit verdeeld waren er onder deze geloofshelden, 78 Franschen, 16 Italianen, 15 Belgen, 5 Nederlanders, 2 Duitschers, 1 Spanjaard en 1 Ier. Doch China heeft thans meer dan twee millioen Katholieken met meer dan 1000 Chineesche priesters.

Pater Burtin. — De heer Doulcet, gezant van Frankrijk bij den H. Stoel, heeft volgens de Msb. in Febr. in Palazzo Borghesse de Fransche procuratoren der religieuze orden ontvangen, teneinde tegenwoordig te zijn bij de plechtige overhandiging van het groot-kruis van het legioen van eer, waarmee de Fransche regeering pater Burtin, procurator-generaal van de Witte Paters heeft begiftigd.

Mgr. J. Fabrègues C.M., wijbisschop van Peking, werd door den nieuwen President der Chineesche Republiek, benoemd tot raadsheer van den president.

De Missionarissen van Scheut zullen in het najaar hun nieuw gebouwd studiehuis bij Nijmegen betrekken, waar een twee-jarigen cursus in de wijsbegeerte zal worden gegeven. Het Bisschop Hamerhuis te Utrecht wordt weer door hen verlaten.

De Salesianen van Don Bosco zullen waarschijnlijk dit jaar nog ook in Nederland een studiehuis openen. Don Bosco begon zijn apostolisch werk onder de verwaarloosde jeugd van Turijn, bouwde weldra ambachtscholen, studiehuizen en kerken; voerde een krachtig apostolaat door de pers en stichtte een Congregatie van Priesters en Broeders en een Zuster-Congregatie.

Zijn werk heeft zich ook tot de Missies uitgestrekt, zoodat de zonen van Don Bosco thans zegenrijk arbeiden in Zuid-Amerika, Britsch- en Achter Indië, China, Australië en Belgisch Congo.

Het Gezelschap van het Goddelijk Woord (Paters van Steijl) zal op 8 September te Soesterberg een nieuw Missiehuis openen.

Die dag — feestdag van Maria-Geboorte — is het begin van *het gouden jubeljaar* der Congregatie, die in 1875 door wijlen Pater Arn. Janssen te Steijl (L.) werd gesticht met de opening van het eerste „Missie-Huis" op Nederlandschen grond.

Dat Missiehuis „St. Michaël" (een zeventiende-eeuwsche herberg, gelegen bij 't veerhuis aan de Maas) zag in den loop der jaren rondom zijn oude muren een complex verrijzen van gebouwen : thans vormende het moederhuis en middelpunt van Pater Janssen's Congregatie, over geheel de wereld verspreid. Zij telt op dit oogenblik : 760 Paters, 1100 Broeders, (omstreeks 2000 missie- en slotzusters), terwijl in haar 25 missiehuizen (5 daarvan in Amerika) nagenoeg 2050 studenten zich voorbereiden tot het Priesterschap en het Apostolaat.

Nadat jaren achtereen tal van Nederlandsche jongens onder de Duitsche studenten te Steijl hun opleiding hadden ontvangen, ging de Congregatie in 1911 tot de oprichting over van een afzonderlijke Nederlandsche afdeeling, die gevestigd werd te Uden, weldra gevolgd door huizen te Teteringen en Helvoirt voor 't noviciaat en de hoogere studie. Nu wordt onder Soesterberg aan den grooten weg van Utrecht naar Amersfoort „Eikenhorst" ingericht als „Missiehuis Sint Jan" juvenaat tot opleiding van aspirant-missionarissen, op de eerste plaats voor de Missie van Flores en Timor (Ned. Oost-Indië). Toch blijft voor de studenten evengoed de mogelijkheid open, als missionaris te gaan naar een der tien andere heiden-missies, aan de Congregatie toevertrouwd, nl. 4 in China, 2 in Japan, op Nieuw-Guinea, de Philippijnen of onder de Negers en Indianen van Noord- en Zuid-Amerika.

Missionarissen van het H. Hart. — Onlangs herdachten de Paters Missionarissen van het H. Hart (de Nederlandsche provincie heeft, gelijk bekend, haar moederhuis te Tilburg) den honderdsten verjaardag der geboorte van haar in eerbiedige herinnering voortlevenden stichter Pater Jules Chevalier.

De Congregatie zelf werd in 1854 gesticht op den dag zelf der dogmaverklaring der Onbevlekte Ontvangenis van Maria, den 8sten December.

Pater Chevalier was aanvankelijk kapelaan te Issoudun in Frankrijk. Met een anderen priester vormde hij het plan tot het oprichten eener Congregatie van Missionarissen. Zij begonnen een novene ter eere van de H. Maagd Maria en juist op den laatsten dag der novene, den 8sten December, kwam een onbekende namens iemand te Parijs hun een belangrijke som ter hand stellen, met de opdracht, voor het geld een werk in den geest der Missionarissen te stichten.

Zoo werd de tegenwoordige Congregatie gesticht, wier leden in 1880 bij de priestervervolging in Frankwijk de wijk naar Nederland namen en een huis te Tilburg oprichtten.

Op 't oogenblik bezit de Congregatie kloosters in Nederland, België, Frankrijk, Oostenrijk, Duitschland, Ierland, Italië, Spanje, Canada, de Vereenigde Staten en Australië. Zij telt ongeveer 1150 leden, waaronder

6 bisschoppen, 2 apostolische prefecten, 600 priesters en 350 broeders. In de noviciaten en apostolische scholen worden nog een 1000-tal studenten opgeleid voor het missiewerk.

In 1881 werd den missionarissen toegewezen het uitgestrekte vicariaat van Nieuw-Guinea (niet het Nederlandsche gedeelte). Later werd hun Nederl. Nieuw-Guinea toevertrouwd met de Kei-eilanden en Tanimber. Enkele jaren geleden begonnen zij een missie op Celebes. Voorts zijn een 60-tal missionarissen werkzaam op de Philippijnen en Brazilië.

Thans is den missionarissen ook een missieveld toegewezen in Belgisch Congo. Generaal-Overste is thans de Nederlandsche Pater Brocken, die te Rome voor de Congregatie een Internationaal College stichten wil.

BOEKBESPREKING.

P. ANTONIUS IGLESIAS, O.F.M. Brevis Commentarius in facu - tates quas S. C. de Prop. Fide dare solet missionariis. Turijn, Marietti, 1924, 145 bldz. Lire 5.50 (buitenland L. 7.00).

Ziehier een boekje, dat voor elken missionaris onmisbaar is ; en zeker voor ,,onze'' missionarissen is het geknipt, want dat zijn natuurlijk echte Hollandsche jongens, die houden van kort, bondig, zakelijk, handig, enz. Welnu al deze kwaliteiten bezit dit werkje : handig formaat, in gemakkelijk en prettig Latijn geschreven, en werkelijk met meesterhand bewerkt, omdat het bondig en zakelijk een rijkdom biedt van wetenswaardigheden voor den missionaris.

Schr. geeft een kommentaar op de fakulteiten welke de S. C. de Prop. Fide gewoon is aan de missionarissen te verleenen. In 't bijzonder echter wordt de ,,Formula III major'' besproken, omdat deze 't meest uitgebreid is, en meer numeriek dan specifiek van de andere ,,Formulae'' verschilt. Telkens evenwel geeft Schr. erbij aan, of de fakulteit in kwestie ook in de andere ,,Formulae'' voorkomt, in hoever zij verschillen enz. De missiegebieden, waarvoor de verschillende ,,Formulae'' gelden, worden bovendien in het begin van het werkje aangegeven. De algemeene en bijzondere regels voor de interpretatie, den duur enz. van deze fakulteiten, vormen het grootste en belangrijkste gedeelte van het eerste hoofdstuk. Het tweede hoofdstuk bespreekt dan afzonderlijk de verschillende fakulteiten. Daarbij geeft Schr. telkens aan datgene waartoe men *ex jure* bevoegd is, opdat daardoor beter zou uitkomen hetgeen de missionaris *ex facultate* kan ; en bovendien, opdat hij altijd het algemeen-geldende recht bij de hand zou hebben voor het geval dat in een bepaald missiegebied de fakulteit zou ontbreken. Daarenboven wordt nog telkenmale aangemerkt wat tot de geldigheid en wat tot de geoorloofdheid vereischt wordt. De missionaris, die op zijn reizen dit boekje bij zich heeft, zal dus nooit in verlegenheid verkeeren. En dat het een veilig vademecum is, daarvoor staat schr. ons borg, die zijn leer geput heeft uit de zekerste bronnen, zooals de antwoorden der Romeinsche Congregaties,

en uit de kommentaar van Kanonisten van gezag: Konings-Putzer, Vermeersch, Blat, e.a. Een Index analyticus en alphabeticus vergemakkelijkt daarbij nog het opzoeken.

Dit alles maakt m.i. van dit boekje een waar goudmijntje voor den missionaris ; daarom zou ik het in aller bezit wenschen tot hun eigen zekerheid en geruststelling, en hun heerlijken missiearbeid tot zegen.

Leuven. Fr. THEOGONIUS v. d. MEER, O.F.M.

DE BEKEERING DER HEIDENWERELD door P. Manna, vert. door Mgr. M. Vuylsteke. Teulings' Uitg. Mij., 's-Hertogenbosch, f 1.40, geb. f 1.90.

Sedert enkele jaren kende ik 't oorspronkelijke en nog dikwijls voelde ik den invloed, die het aandachtig lezen van dit boek op mij gemaakt had. 't Staat zoo vol van groote, breede, reëele en stimuleerende gedachten en wenken (zie o.a. bldz. 55—57, 105—112, 113—114, 119—120, 123—125, 133, 151—153).

De schrijver is lid van 't Milaneesche missieseminarie, was jarenlang missionaris in Oost-Birma, moest om gezondheid terugkeeren en ijverde sinds voor de snelgroeiende missieactie o.a. door stichting van den Priestermissiebond, waarvan hij de geestelijke vader is. Iemand dus, die van alle zijden praktijk heeft kunnen leeren voor het schrijven van deze missiehandleiding.

Het eerste deel behandelt 't missieveld, het tweede de werkers daar, het derde de medewerking van het moederland en het vierde de missievereenigingen.

't Is een reden tot verheugenis, dat van dit mooie boek 'n Hollandsche vertaling verschenen is, al vind ik 't jammer dat Mgr. Vuylsteke 't werk slechts gehad schijnt te hebben in de Amerikaansche vertaling van Mgr. Glinchey. Vele getallen zijn niet meer bijgewerkt en de bewerking heeft te weinig rekening gehouden met Holland. [1]) Deze opmerking worde niet opgenomen, als zat er 'n groote fout in 't boek, verre van daar ; met warmte zij 't aanbevolen aan allen die belang stellen in de groote missiegedachte, aan priesters en apostolische leeken, aan studenten en jonge dames. De verheffende idealen, die door dit boek toch zoo pakkend geschilderd worden, zullen velen de verantwoordelijkheid inscherpen het hunne te doen voor de missie, zullen menige ziel er toe brengen zich totaal te geven voor dit heerlijke werk.

„Als ieder, die dit boek leest", heeft de reclamekundige Amerikaansche bewerker er bij gevoegd, „er voor instaat, dat iemand anders het ook leest, en zich moeite geeft, eenige exemplaren uit te deelen of te verspreiden . . . . dan is het goede, dat hierdoor voor de zielen bereikt wordt, niet te schatten"

T.

---

[1]) Wij meenen, dat T. zich hier eenigszins vergist. Het werk is, althans wat de Pauselijke Missiegenootschappen betreft, door eerste Missie-specialiteiten in Nederland nagezien, bijgewerkt en up-to-date gemaakt. (Redactie Missiewerk.)

PRIESTERROEPING : (Shall I be a Priest ?)door William Doyle, S. J. Uit het Engelsch door L. van den Biesen, S. J. — N. V. A. N. Govers, Den Haag.

Goede wijn behoeft geen krans, leert een oud spreekwoord. En ik geloof, dat ik gerechtigd ben, dit hier toe te passen. Want terwijl ik een recensie van deze uitgaaf wil schrijven bereikt mij reeds het bericht, dat een tweede druk wordt aangekondigd, omdat de eerste binnen veertien dagen was uitverkocht. Ik zeg daarom alleen tot allen, die iets er voor voelen een juisten kijk te krijgen op de verhevenheid en de begeerenswaardigheid eener priesterroeping : Haast U een exemplaar te koopen ! Priesters en leeken, zullen allen hun geestelijk bezit er mede verrijken !

ARUMUGAM, DE STANDVASTIGE INDISCHE PRINS : Missiespel voor heeren in vijf bedrijven, naar het Duitsch van Dr. Joseph Faust, Pastoor.

De ijverige secretaris van het Utrechtsche Missie-Comité speurt maar rond naar alles wat den missiegeest kan verlevendigen. Nu zond hij weer een tooneelstukje ! Best ! Onze Missiefeesten kunnen die hulp gebruiken, en ons tooneel zal er door de aanraking met de missie niet op verminderen.

Toe, zorg dat prof. Voskuilen te Culemborg deze uitgaaf spoedig kwijt is.

P. OTTO MAAS, O. F. M. : SPANIEN, Eine Studienreise. 2e Auflage 1922. — Franziskaner-Missionsverlag, Münster i. W.

Een bespreking van dit boek in ,,Het Missiewerk'' is volkomen op haar plaats. Twee hoofdstukken heeft de schr. uitsluitend aan missie-geschiedenis gewijd. In het eerste wordt een beknopt en zakelijk overzicht geboden van den chineeschen ritenstrijd. Bij lezing krijgt men den indruk, dat schr. documenten heeft ontdekt, die personen en daden uit deze veel bewogen periode der chineesche missie, scherper dan voorheen kunnen belichten. 't Is te hopen, dat spoedig tot uitgave dier gewichtige stukken kan worden overgegaan. Van het andere hoofdstuk duidt de titel ,,Spanische Kolonialpolitik im Entdeckungszeitalter'' de stof aan, die erin behandeld wordt. We winnen daaruit de overtuiging, dat Spanje's vorsten en helden ijverig en oprecht er naar streefden, de onderdanen in de ontdekte landen voor het Christendom te winnen en daardoor gelukkig te maken. Behalve deze twee hoofdstukken, spreken nog vele bladzijden en passages van missie en missiestudie. Dat kan ons niet verwonderen, wanneer we weten dat schr. die reis naar Spanje had ondernomen, om materiaal te verzamelen voor een wetenschappelijke dissertatie. Door den oorlog, werd het verblijf, dat op enkele maanden was berekend, tot 5 jaar verlengd. P. Otto leerde land en volk kennen en waardeeren. In zijn boek tracht hij sympathie te wekken voor het volk, dat hem lief geworden is. En ik geloof zeker, dat hij daarin slagen zal. Door vlotten verhaaltrant en mooie taal blijft de schr. zijn lezers boeien. Voor een voornaam en schoon uiterlijk is ook gezorgd. Vele illustratie's en een overzichtelijke kaart maken het gemakkelijk den pater op zijn tochten te volgen. De prijs (*f* 2,75) is gelukkig niet te hoog gesteld. Aan alle ontwikkelde lezers van ,,Het Missiewerk'' kan ik het werk ten zeerste aanbevelen.

Münster i.W. Fr. PANCRATIUS MAARSCHALKERWEERD O.F.M.

Dr. P. LOUIS: KATHOLISCHER MISSIONSKUNDE ZUR EINFüHRUNG IN DAS MISSIONSWERK DER KATHOLISCHEN KIRCHE. — Aachen. Xaverius-Verlagsbuchhandlung.

Wie inzicht in de werkzaamheid der Kath. Kerk op Missiegebied wil krijgen en daarenboven zich op de hoogte wil stellen van de geschiedenis der Katholieke Geloofsverkondiging in de eerste, latere en laatste tijden, schaffe zich dit boek van Dr. P. Louis aan. Men voelt, men ziet den zuurdesem des geloofs werken alle eeuwen door, wel dikwijls bestreden en bemoeilijkt, maar toch altijd weer op nieuw de wereld, het menschdom doortrekkend met zijn geheimzinnige bovennatuurlijke kracht, die door geen vijandige pogingen te neutraliseeren is. Een kostbare tabel, die in eenige bladzijde een overzicht geeft van de geheele geschiedenis der Missiën van het begin van het Christendom af tot op onze tijden, maakt, dat men met één oogopslag geheel het terrein overziet door de Missie in elk tijdvak bestreken.

Wij wenschen Dr. P. Louis geluk met deze vrucht zijner studiën, die opnieuw bewijst, dat hij zijn lijfspreuk getrouw blijft: ,,Men moet werken zoolang het dag is.'' Z.

ANNUAIRE DES MISSIONS CATHOLIQUES AU CONGO BELGE par l'abbé Alfred Corman. Cartient deux Cartes et des Illustrations. 1ère Année 1924. — Bruxelles. Librairie Alb. De Wit. 53 Rue Royale.

Juist voor het afdrukken van Het Missiewerk ontvangen wij deze kostelijke uitgave van 248 blz. Tijd om haar te bestudeeren was er nog niet, en daarom moeten wij met deze aankondiging volstaan. Wij meenden echter niet te mogen wachten, omdat wij ons willen haasten met eerbied onze bewondering uit te spreken voor den prachtigen arbeid onzer Belgische medebroeders, verricht in de 16 missiedistricten van hun koloniaal gebied.

Men vindt van elk een korte geschiedenis, een overzicht van het personeel en hulppersoneel, een opsomming van gebruikte middelen en bereikte resultaten.

Voor ieder, die een gedegen kennis van dezen missiearbeid wil opdoen is het een kostbaar boek, en wij voor ons hopen in de eerstvolgende Afrika-Kroniek onze lezers deelgenoot te maken van de kennis, die wij er mochten vernemen.

Mogen op dit 1e jaarboek vele even degelijke volgen. TH. B.

☛ *Tot onze spijt moesten verschillende boekaankondigingen blijven liggen voor het volgend nummer.*

Correctie.

In het artikel van de vorige kroniek ,,de Noordelijke Missielanden'' op pag. 175 van ,,Het Missiewerk'' (aflevering Februari 1924), staat vermeld, dat de Kardinaalsbrochure te verkrijgen is ad **50** cts.: de prijs is slechts **25** cts. juist om niemand een beletsel te stellen dit boekje aan te schaffen.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 15 Aprilis 1924.

INHOUD VAN DEN VIJFDEN JAARGANG.

No. 1 — Jaarg. V St. Michiels-Gestel, Augustus 1923

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN
PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

DE VATICAANSCHE MISSIETENTOONSTELLING IN HET JAAR 1925.

Zooals in de pers reeds is vermeld zal op verlangen van Z. H. Paus Pius XI in het jubeljaar 1925 in het Vaticaan een tentoonstelling worden gehouden van alle Katholieke Missiën.

Het initiatief tot het houden van deze tentoonstelling is niet uitgegaan van missionarissen, zelfs niet van de Propaganda, maar van *Zijne Heiligheid zelf*.

In de volgende aflevering zullen wij opnemen alle officieele bescheiden, die omtrent die tentoonstelling door Rome zijn gepubliceerd en wat dienaangaande door het Centraal Bestuur van den P.M.B. in zijn vergadering te Utrecht op 19 Juli gehouden, besloten is.

VERGADERING VAN DE LEDEN VAN DEN P. M. B. UIT HET BISDOM DEN BOSCH TIJDENS DE TILBURGSCHE MISSIEWEEK, OP 29 MEI 1923.

Opening der Vergadering.

Tijdens de Missieweek te Tilburg werd in de zaal van de R. K. Fabrikanten-Vereeniging de tweejaarlijksche vergadering gehouden van den Priester-Missiebond in het Bisdom Den Bosch.

De vergadering, die ook werd bijgewoond door H.H. D.D. H.H. Mgr. A. F. Diepen, bisschop van Den Bosch en Mgr. dr. H. J. Straeter, wijbisschop van Keulen, resideerende te Aken en door dr. Louis, secretaris-generaal van den Franciscus Xaverius-Verein te Aken, was door een 150-tal Geestelijken bezocht.

De hoogeerw. Heer Mgr. C. C. Prinsen te 's-Bosch, voorzitter van den Priester-Missiebond, opende de vergadering met een woord van welkom, speciaal tot Z. D. H. Mgr. Diepen, wien spreker gelukwenschte met zijne benoeming tot assistent-bisschop bij den pauselijken troon, tot welken gelukwensch spreker deze eerste vergadering, die Z. D. H. met zijne priesters meemaakte, had willen benutten. Voorts richtte spreker een bijzonder woord van welkom tot Z. D. H. Mgr. dr. Straeter en dr. Louis.

Spreker wees er vervolgens op, dat deze vergadering van priesters nuttig was om den missiegeest zoowel onder de Geestelijkheid als de geloovigen levendig te houden en hen tot vurige Missie-actie aan te sporen. Spreker twijfelde er niet aan of deze vergadering zou daartoe bijdragen.

Daarna gaf spr. het woord aan den Secretaris van het D. M. C., die het volgend verslag uitbracht:

D. D. H. H., Geachte Confraters,

Met genoegen kwijt ik mij van de taak door de Statuten der dioc. afdeeling van den P. M. B. in het bisdom Den Bosch mij opgelegd, om in deze vergadering een verslag uit te brengen over de werkzaamheden van den P. M. B. in ons diocees en de resultaten welke dat werk heeft opgeleverd.

In aanmerking nemend de zeer ongunstige tijdsomstandigheden, de drukkende algemeene malaise, mogen wij toch weer met voldoening terug zien op hetgeen door zijn leden in de laatste twee jaren ten bate der Missies is tot stand gebracht.

Aantal Leden en Begunstigers.

In het aantal leden en begunstigers van den P. M. B. kwam in de twee laatste jaren geen noemenswaardige verandering, wat niet te verwonderen is, wijl reeds vóór 2 jaren omtrent alle seculiere en reguliere geestelijken van ons bisdom bij den P. M. B. waren aangesloten. Het aantal leden dat toen bedroeg 1002, bedraagt thans 1061; dat der begunstigers bleef ongeveer gelijk.

Laat ik u thans zooals ook in 't vorige tweejaarlijksch verslag is geschied een en ander mededeelen.

1. Over de drie groote Missiegenootschappen: het Genootschap tot Voortplanting des Geloofs, de H. Kindsheid en het Liefdewerk v. d. H. Petrus;

2. Over de federatie der missie-naaikringen;

3. Over het z.g. particulier missiewerk of beter gezegd: het werk van onze Hollandsche Missionarissen en in 't bijzonder over het Gebedenverbond van Scandinavië en Finland, en daarbij enkele vragen bespreken en wenschen naar voren brengen die wij van belang achten voor die verschillende missiewerken en in 't belang van onze missieactie in 't bijzonder.

CENTRALE MISSIE-GENOOTSCHAPPEN.

Het behoeft thans zeker niet meer te worden aangetoond dat onder alle missiewerken die wij als leden van den P. M. B. te bevorderen hebben de eerste plaats innemen: het Genootsch. tot Voortpl. des Geloofs, de H. Kindsheid en het Liefdew. v. d. H. Petrus.

Wat door verschillende vorige Pausen, Gregorius XVI, Leo XIII en Pius X over het Genootsch. tot V. d. G. en der H. Kindsheid gezegd werd, werd nog eens, doch met veel meer nadruk bevestigd door Paus Benedictus XV en Pius XI en door deze ook uitgestrekt tot het Liefdewerk v. d. H. Petrus, dat ten doel heeft de opleiding eener inlandsche geestelijkheid.

In zijn schoone missie-encycliek „*Maximum illud*" van 30 Nov. 1919 drukte Paus Benedictus XV den wensch uit dat onder alle instellingen ten bate der missiën door de milddadigheid der geloovigen in het leven geroepen op de eerste plaats zou gesteund worden het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs „*daar het dit Genootschap vooral is*, zegt hij, *dat moet voorzien in de nooden der bestaande en nog op te richten missiën*".

In zijn Motu proprio „*Romanorum Pontificum*" van 3 Mei 1922 verklaarde Z. H. Paus Pius XI dat de drie centrale Missie-genootschappen — welke werken de Apostolische Stoel thans als de zijne, dus als Pauselijke werken beschouwt — boven alle andere missiewerken door den P. M. B. moeten gesteund worden.

In welken zin dit moet worden opgevat, is ons tevens herhaaldelijk door Rome duidelijk gemaakt. Zoo schrijft Paus Pius XI aan Kardinaal Bourne: „Niets is voorzeker meer gewenscht dan dat *alle* Katholieken lid zijn van het Gen. tot V. d. Geloofs. En daarnaast staan „als hulp-genootschappen" de H. Kindsheid en het St. Petrus-Liefdewerk, die weer boven alle andere missiewerken moeten gesteund worden". (A. A. S. 1922 p. 548). En Kard. v. Rossum schrijft als Prefect v. d. Congr. de Prop. Fide aan Kardinaal Benlloch Y Vivo: „Uit den Priester-Missiebond moeten alle missiewerken leven en groei ontvangen en onder die missiewerken moet het Genootschap tot Voortpl. des Geloofs de eerste plaats innemen, terwijl als onmiddellijke hulpwerken dienen het Genootschap der H. Kindsheid en het Liefdewerk van den H. Petrus". (A. A. S. 1922 p. 596).

Niets is dus duidelijker, dan dat wij als Leden van den P. M. B. op de eerste plaats er voor te zorgen hebben dat de drie groote Missie-Genootschappen in elke parochie en elke godsdienstige instelling tot hoogen bloei geraken, dat wij er zelfs naar streven moeten, dat alle geloovigen zich in die Genootschappen laten opnemen.

Een geheel bijzondere voorziening trof men in 't laatste jaar te Rome met betrekking tot het Genootsch. tot Voortpl. des Geloofs. De Hoofdzetel hiervan werd van Lyon-Parijs naar Rome overgebracht. *De Voortplanting* ressorteert thans evenals het L. H. P. rechtstreeks onder de Propaganda. Een nieuwe centrale Raad werd door de Propaganda samengesteld, waartoe ook behooren de nationale Directeuren die voor elk land eveneens door de Prop. benoemd zijn. Voor Nederland is op voordracht van 't Nederl.

Episcopaat benoemd tot Nationaal Directeur de HoogEerw. Vicaris van ons bisdom, Mgr. Pompen.

In genoemd Motu proprio schreef Z. H. Pius XI de bisschoppen der verschillende landen voor, nu ook zoo spoedig mogelijk Nationale Raden te benoemen, aan welke de taak werd opgelegd nieuwe statuten op te stellen, die zij daarna ter goedkeuring aan den Centralen, thans Oppersten Algemeenen Raad genoemd, moesten opzenden.

De vraag, welke ik thans voor U op de eerste plaats te beantwoorden heb, is deze: *Hoe heeft het Bestuur van den P. M. B. in ons bisdom en hoe hebben zijn leden in de twee verloopen jaren aan die wenken en wenschen van Z. H. Paus Benedictus XV en Pius XI gevolg gegeven?*

Met betrekking tot het Genootsch. tot V. d. Gel. hebben wij op de eerste plaats mede te deelen, dat *het Doorl. Episcopaat van Nederland* terstond na de benoeming van den HoogE. Vicaris Mgr. Pompen tot nationaal Directeur, met de reorganisatie van het Genootschap in den geest van Z. H. is begonnen, door de samenstelling van een Nationalen Raad. In elk bisdom toch werden twee moderatoren aangesteld; voor ons bisdom Mgr. Prinsen en de Thesaurier van het Genootschap.

Terstond zette zich ook die nationale Raad aan 't werk, om nadere uitvoering te geven aan de bepalingen van het motu proprio „*Romanorum Pontificum*" in het bijzonder van Art. V: *Consilia uniuscujusque nationis ad has nostras leges sua ipsorum statuta exigant.*

Op 29 Jan. 1923 kwamen de moderatoren in Den Bosch bijeen en stelden onder leiding van den nationalen Directeur de nieuwe statuten van het Genootschap voor Nederland samen. Zij zonden deze vervolgens ter goedkeuring aan het Ned. Episcopaat en nadat deze was verkregen ter approbatie aan den Oppersten Algemeenen Raad te Rome. Die goedkeuring is nog niet verleend. Intusschen mocht de nationale Directeur van uit Rome reeds een zeer waardeerend schrijven ontvangen waarin het Doorl. Episcopaat en den leiders der missieactie in Nederland hulde gebracht werd voor den bekwamen spoed waarmede zij aan het verlangen van Z. H. hadden voldaan.

Van verschillende zijde, — zoo schreef Kard. v. Rossum — werd wel toegezegd nieuwe statuten te zullen ontwerpen en op te zenden; maar Nederland voerde ook die belofte uit. Het ging ook hier weer alle andere naties voor in de uitvoering der Pauselijke voorschriften van het Motu proprio „*Rom. Pontificum*".

Ook de overige leden onzer dioc. afdeeling, *de parochiale Geestelijkheid*, deed over 't algemeen weinig onder bij het Doorl. Episcopaat en het Bestuur in ijver voor de behartiging der belangen van het Genootschap.

In ons vorig verslag hebben wij medegedeeld, dat de contributies en giften van het Genootschap die vóór de opleving van den missiegeest nog slechts 6 à 7000 gld. bedroegen, in 1919 stegen tot f 43.467, terwijl zij in 1920 het kapitaal bedrag uitmaakten van f 62.154. In 1921 en 1922 bedroegen die cijfers respectievelijk f 53298 en f 53988.65.

Een merkbare achteruitgang zult U misschien denken in de twee laatste jaren in vergelijking althans met het jaar 1920. Dit is echter meer schijn dan

werkelijkheid. Die groote vooruitgang in 1920 en die mindere opbrengst in de twee laatste jaren is uitsluitend te danken of te wijten aan de *giften*, niet aan de *contributies*. De *contributies* namen geregeld toe. In 1920 bedroegen zij f 47000, in 1921 f 48000, in 1922 ongeveer f 49000.

En dit is de groote zaak. Dat is de maatstaf waarnaar de voortgang of achteruitgang van het Genootschap moet worden beoordeeld.

Toename van contributies toch duidt op uitbreiding van het aantal leden en dus ook op gestadigen groei. *Giften* zijn maar toevallige baten; die kunnen, zelfs wanneer het Genootschap kwijnt, in een of ander jaar het eindcijfer tot een schitterende hoogte brengen. En zij moeten dus bij de beoordeeling van den bloei van het Genootschap buiten beschouwing blijven.

Van de Kindsheid vermeldden wij in het vorig verslag dat het zijn inkomsten van f 38.403 tot f 47.471 gld. zag stijgen. In 1921 bedroegen zij omtrent evenveel f 47.154; in 1922 iets minder n.l. f 43622.74.

Ook hier is, al zijn de giften wat minder, vooruitgang te bespeuren. Want ook het aantal leden der Kindsheid nam gestadig toe.

Dat *de giften* voor beide Missie-genootschappen 'n weinig verminderden, zal niemand verwonderen, die weet dat de économische toestand thans heel wat minder rooskleurig is dan vóór ettelijke jaren.

Wij mogen hierbij ook niet buiten beschouwing laten, dat in de laatste jaren naast de Voortplanting des Geloofs en der H. Kindsheid een derde Centraal Missie-Genootschap zijn plaats en wel op uitdrukkelijk verlangen van Rome, een eereplaats is komen innemen: nl. het Liefdewerk v. d. H. Petrus, dat het doel heeft, ten verheven doel, de opleiding eener inlandsche geestelijkheid.

Uit het laatste verslag van onzen dioc. Directeur, Rector Vingerhoets, bleek, dat tot 31 Dec. 1922 voor het Liefdewerk was ontvangen de som van f 41374.56 en sindsdien tot 13 Mei 1923 opnieuw f 11585, d.i. dus te zamen bijna f 53000, dat tot dien tijd in ons bisdom gesticht werden 15 beurzen, elk van f 2500.

Bovendien hadden zich aangemeld 7 weldoeners, d.w.z. parochies of vereenigingen of particulieren die jaarl. minstens f 250 (eene zelfs f 500) bijdragen voor het onderhoud van een inlandsch student op een inlandsch seminarie.

Als wij dit een en ander betreffende de drie groote Missie-Genootschappen in herinnering brengen, dan zal het U niet verwonderen, dat Rome herhaaldelijk zijn bijzondere tevredenheid betuigde over de wijze waarop de missieactie in Nederland gevoerd werd.

Federatie Missie-Naaikringen.

In de vorige algemeene vergadering werd door den te vroeg ontslapen ijvervollen Pastoor Vromans, op verzoek van het D. M. C., een plan uiteengezet over een Federatie van missienaaikringen in ons bisdom. Hij zette het groote nut uiteen van een innige samenwerking onder leiding van een centraal en deskundig Bestuur en gaf verder een verklaring van de in sa-

menwerking met het D. M. C. ontworpen statuten. De oprichting dier federatie is intusschen tot stand gekomen. Een dioc. Bestuur en een dioc. Directeur zijn aangesteld en heerlijke vruchten begint sindsdien het werk der missie-naaikringen op te leveren. Van het ijvervol Bestuur ging een krachtige opwekking uit tot oprichting van verschillende andere kringen. Volgens het verslag in de laatste vergadering van ons D. M. C. uitgebracht zijn thans in ons bisdom reeds 36 missie-naaikringen opgericht en bij de federatie aangesloten, terwijl in verschillende andere parochies de oprichting en aansluiting wordt voorbereid.

Krachtig kon daardoor het particulier missie-werk worden gesteund.

Dit is echter niet het eenige, ik mag zelfs zeggen, niet het groote nut dier naaikringen. Wat kan er schooner gedacht worden, zoo schreven wij onlangs in de Annalen der Voortpl., dan dat onze Katholieke meisjes in plaats van haar tijd in bioscoop, in ledigheid of ijdele genoegens door te brengen, dien besteden om aan Jezus in zijn H. Sacrament ook in de arme heidenlanden de noodige eer te doen geven, om Hem daar te dienen, te kleeden in de armsten der armen, gelijk wij toch zeker de eerstelingen van ons H. Geloof in de Missielanden wel mogen noemen ? Moet daarvan geen heilzame invloed uitgaan ter versterking van den godsdienstzin ? En kan er wel een practischer middel worden uitgedacht, om krachtigen steun voor het missiewerk te verkrijgen ? Ik kan mij niet voorstellen, zoo meende ik nog onlangs bij de opening van een missie-naaikring-tentoonstelling den Leden te mogen toevoegen, dat een Zelatrice, die zooveel voor de missies over heeft, die naait , die knipt en die inkoopen doet en zooveel anderen zorgen aanwendt, om toch maar de missionarissen van 't noodige te voorzien, dat zulk een Zelatrice ook niet gaarne op alle andere mogelijke wijze haar steun aan het missiewerk zou willen verleenen, dat zij bij het gebed, dat haar werk voor de missies mag genoemd worden, ook niet gaarne het *mondgebed* zou voegen, niet gaarne en dikwerf Gods zegen over den arbeid onzer missionarissen zal afsmeeken ; dat zij bij *het offer van haar tijd en haar arbeid* ook niet gaarne een geldelijk offer voor de missies zou willen brengen ; dat zij haar persoon niet gaarne ook nog op andere wijze in dienst van het heilig missiewerk zou willen stellen, door als Zelatrice op te treden voor het Werk der Voortplanting, der H. Kindsheid, 't Liefdew. v. St. P. of eenig ander missiewerk.

Ik hoorde 't nog onlangs zeggen door iemand die in deze van ervaring kon spreken : „De Missie-Naaikring is de beste kweekschool voor de vorming van goede, ijverige missie-zelatricen''.

En daarom vooral hopen en wenschen wij dat het werk der missienaaikringen nog aanmerkelijk zal worden uitgebreid en in alle plaatsen van eenige beteekenis, of kringen van plaatsen althans, zijn afdeeling zal krijgen.

Het Gebedenverbond van Scandinavië en Finland.

Wat het *particulier missiewerk* aangaat, ik bedoel hiermede het missiewerk van de verschillende in ons bisdom werkzaam zijnde missiecongregaties, missievereenigingen en missioneerende orden daarvan kan ik, wijl mij daaromtrent geen officieele gegevens ten dienste staan, geen gedetailleerd

verslag uitbrengen. Een uitzondering maakt hierop *het Gebedenverbond van Scandinavië en Finland.*

Het is u allen bekend, dat op initiatief van onzen geëerbiedigden Bisschop na zijn apostolische visitatiereis in de Noorsche landen, bedoeld Gebedenverbond bijzonder werd aanbevolen. Konden wij in ons vorig verslag mededeelen dat reeds 11000 leden daarbij waren aangesloten, thans, zoo luidt het tweede jaarverslag van den dioc. Directeur, leeraar A. v. Haandel, is dat getal tot omtrent 16000 gestegen, terwijl nieuwe afdeelingen in 20 parochies of gestichten tot stand kwamen. En evenals van het Bossche bisdom de krachtige stoot uitging tot opleving en uitbreiding van het Gen. tot Voortpl. d. Gel. in heel Nederland, zoo was dit ook het geval met betrekking tot genoemd Gebedenverbond, want tengevolge der actie in ons bisdom werd ook in het Aartsbisdom en in Haarlem tot oprichting van dat Gebedenverbond besloten. In het 3de jaarverslag zal dan ook een en ander over die actie in de andere bisdommen en de resultaten daarvan worden medegedeeld.

Hoewel het verleenen van geldelijken steun aan de missionarissen der Noorsche landen niet het eigenlijk doel is van dat verbond, werd toch ook deze in niet geringe mate geschonken. In 1921 werd voor de Noorsche landen bijeengebracht f 10.422, in 1922 f 4955, te zamen dus f 15377.

Wij kunnen hierbij voegen, dat ook 1923 volstrekt niet ongunstig is ingezet, dat dit jaar weer een beurs en een niet onbelangrijke som aan giften werd ontvangen.

Het overige Particuliere Missiewerk.

Met betrekking tot de andere particuliere missiewerken kunnen wij alleen mededeelen dat thans, behalve de missioneerende orden, in ons bisdom gevestigd zijn 21 eigenlijke missiehuizen (de Procuren daarin begrepen) van verschillende missie-congregaties, 15 van mannelijke en 6 van vrouwel. religieuzen. 1) Hierbij zijn niet gerekend de Huizen van de Zusters, als bijvb. van de Ursulinen te Vught, die in ons bisdom niet op de eerste plaats voor de missies werkzaam zijn.

Steeds uitgebreider wordt het arbeidsveld aan de missioneerende orden en missie-congregaties toevertrouwd, steeds zwaarder wordt de taak door den H. Stoel hun toevertrouwd. Het zal u bekend zijn dat bijv. aan de Paters Carmelieten en Paters Lazaristen nieuwe arbeidsvelden werden toegewezen

---

1) Die Missiehuizen zijn :

Van mannel. Religieusen: 1. *Oirschot*, Pr. Miss. Gez. v. Maria; 2. *Tilburg*, Studiehuis Paters Mill-Hill ; 3. *Tilburg*, Missionarissen H. Hart ; 4. *Asten*, Priesters H. Hart Berg. op Z. ; 5. *Boxtel*, Procure Noviciaat Witte Paters ; 6. *Boxtel*, St. Charles Witte Paters Apost. School ; 7. *Grave*, H. Familie ; 8. *Kaatsheuvel*, H. Familie ; 9. *Goirle*, H. Familie ; 10. *Udem*, Paters Godd. Woord, Steyl ; 11. *Helvoirt*, Paters Godd. Woord, Steyl ; 12. *Vught*, Sparrendaal, Paters Scheutv. ; 13. *Gemert*, Paters H. Geest ; 14. *Boxtel*, Assumptionisten ; 15. *St. Oedenrode*, Damainus-Stichting, Picpus (vroeger Grave).

Van vrouwelijke : 1. *Aerle-Rixtel*, Zusters H. Bloed ; 2. *Asten*, Missie-Zusters v. Boerdonk ; 3. *Boerdonk*, Holl. Missiez. 4. *Esch*, Witte Zusters ; 5. *Uden*, Missie-Zusters v. d. H. Geest ; 6. *Tilburg*, Dochters O. L. V. H. Hart.

in onze Oost-Indische Bezittingen ; aan de Priesters v. h. H. Hart in Finland, dat aan Mgr. Sweens de stichting werd opgedragen van een nieuw Seminarie in zijn vicariaat.

Wanneer wij hier dan ook nog een wensch mogen uitdrukken, dan is het deze, dat alle leden van den P. M. B., in 't bijzonder die behooren tot de parochiale geestelijkheid — want in hare hand berust vooral het welslagen v. h. Missiewerk — aan de vertegenwoordigers dier missiehuizen en missioneerende orden *een groote mate van vrijheid* mogen verleenen in het verspreiden van hunne Annalen en missie-almanakken en in het voeren van een redelijke propaganda ten bate van hun missiewerk. Waar juist de grens ligt van die redelijke propaganda, dat hangt af van verschillende plaatselijke omstandigheden, dat kan onmogelijk in algemeene termen worden gezegd, dat moet voor elk particulier geval aan het wijs beleid van den herder der parochie worden overgelaten. Wij kunnen hier alleen adviseeren om onzen missieplicht zoo ruim en zoo breed mogelijk op te vatten ; niet te spoedig te denken, dat andere belangen, ook niet die der algemeene missie-genootschappen, door een krachtigen steun aan het werk onzer Hollandsche missionarissen geschaad zullen worden. — Wij spreken hier echter tevens met vertrouwen den wensch uit, dat de missionarissen — zij mogen parochiale geestelijken zijn of niet — wederzijds even edelmoedig het Werk van de Voortpl. des Geloofs, der H. Kindsheid en het Liefdew. v. d. H. Petrus zullen aanbevelen en steunen. Dat zijn ook zij *verplicht* te doen als leden van den P. M. B. En zij zullen daarvan voor hun missiewerk geen nadeel ondervinden. Integendeel. In zijn brief aan de Redactie van „Het Missiewerk" schreef Kard. van Rossum (Jg. 3 bl. 194) : „Hoe eerder de drie algemeene missiegenootschappen : het Werk tot Voortplanting des Geloofs, de H. Kindsheid en het Liefdewerk van den H. Petrus, *over de geheele Katholieke bevolking* verspreid zullen zijn en daar ingang, steun en medewerking zullen hebben gevonden, des te eerder zullen ook de andere, de *bijzondere* missiewerken ondervinden dat zij geen schade lijden, maar integendeel door de algemeene opvoedende kracht der drie algemeene vruchten zullen plukken". — Niets is gemakkelijker te begrijpen ; want wanneer die wensch van Zijne Emin. vervuld zou zijn, wanneer ook maar het grootste gedeelte van de 2 à 300 millioen Katholieken door hun lidmaatschap die missiegenootschappen zouden steunen, dan zouden er jaarlijks wel zooveel millioenen bijeenkomen dat het geen enkel missiehuis en geen enkele missie aan den noodigen finantieelen steun zou ontbreken.

Edelmoedig dus van alle zijden zoowel het een als het ander gesteund. Dan zullen wij op de meest krachtige wijze bevorderen wat toch ten slotte ons aller voornaamste wensch is : de uitbreiding van het Rijk van Jezus Christus bij de heidenen en ongeloovigen.

Enkele Inlichtingen.

Alvorens te eindigen meende ik omtrent missieactie en missiesteun nog eenige vragen naar voren te moeten brengen, eenige inlichtingen te moeten geven, om een en ander misverstand uit den weg te ruimen.

Niet zelden gebeurt het, dat ons, aan 't D. M. C., finantiëele steun gevraagd wordt voor een of ander particulier missiewerk. Zoo ontving ik bijvb. nog kort geleden een brief van Pater Dr. Brandsma waarin deze mij mededeelde dat aan de Paters Carmelieten door Rome een nieuw missieveld op Java ter bearbeiding was toevertrouwd en ZijnEerw. mij den noodigen steun verzocht om de eerste groote finantiëele moeilijkheden in dien arbeid te boven te komen. Ik haal dit maar aan als een voorbeeld. Dergelijke aanzoeken om finantiëelen steun bereiken ons in menigte.

Daaruit blijkt, dat sommige missionarissen in de meening verkeeren dat ons Comité of dat de P. M. B. een inzamelingsbond is, dat zij er zich bijzonder op toeleggen, om toch maar veel geld voor de missies bijeen te zamelen. Dit bleek ons tevens uit een onderhoud dat wij kort geleden mochten hebben met eenige missionarissen als vertegenwoordigers der „Vereenigde Missionarissen".

Niets is echter minder waar. De dioc. Comités zijn niets anders dan *leidings- en propaganda-comités* die er zich uitsluitend op toeleggen de missieactie te leiden in den geest van Rome en van de diocesane Overheid en den missiegeest levendig te houden. Zij sporen daarom voortdurend en met aandrang de geestelijkheid en geloovigen aan, zooals ook weer op dezen dag geschiedt, op de eerste plaats *de drie centrale* Missie-Genootschappen en daarbij ook het particulier missiewerk krachtig te steunen. Dat is hun dure plicht, dit ligt heel en al in de lijn door Rome hun aangewezen. — *Missiegelden* vragen doen zij echter niet. Zij nemen natuurlijk in ontvangst *de contributies* der leden. Zij vragen ook een klein percentage van het voordeelig saldo der gehouden missiefeesten, doch dit zijn geen missiegelden; dat zijn propaganda-gelden, gelden die zij absoluut noodig hebben, zooals elke andere vereeniging die met vrucht wil werken, om haar propagandakosten, de kosten van hun vergaderingen, vooral de kosten van de uitgave van „Het Missiewerk" en van eenige vlugschriften en andere propagandablaadjes te bestrijden.

Wel wordt aan den P. M. B. of het Comité wel eens een gift toegezonden. In den regel is die bestemd voor een of ander bijzonder missiewerk. Is dit niet het geval, is die gift ter vrije beschikking aan het Comité ter hand gesteld, dan wordt zij geschonken aan die missie of dat missiehuis die, naar 't oordeel van het Comité, op dien tijd er 't meest behoefte aan hebben. In alle geval komen die giften het part. missiewerk ten goede.

Wij moeten er echter bijvoegen dat al wat ons Comité ontvangt in de verste verte niet toereikend is om aan aanvragen om missiesteun te voldoen.

Ik meende dit te moeten mededeelen om teleurstellingen te voorkomen en vooral om 't misverstand weg te nemen dat ons Comité op de eerste plaats een inzamelingscomité zou zijn. Het is en zal blijven, wat ook zijn Statuten zeggen, op de eerste plaats een Propaganda-Leidingscomité in de missieactie.

Nog een tweede bemerking om een misverstand uit den weg te ruimen. Herhaaldelijk richt men ook *tot het Bestuur der Voortplanting des Geloofs*

wat weer iets anders is dan het diocesaan missie-comité ('t is ook weer niet overbodig dit te zeggen), aanvragen om missiesteun. Herhaaldelijk worden mij als Thesaurier der Voortplanting brieven toegezonden waarin men bijv. vergoeding vraagt voor uitrusting en reiskosten van vertrekkende missionarissen, enz. Dat komt alweer, wijl men zich een verkeerde voorstelling maakt van de inrichting, het doel en de wijze van werking van dit Missie-Genootschap. Het Genootschap tot V. d. Geloofs is werkelijk en moet zijn een inzamelings-genootschap. Doch de verzamelde gelden, bestaande uit giften en vooral uit contributies, moeten allen naar het Hoofdbureau, naar den Oppersten Alg. Raad te Rome worden opgezonden. Het staat — dit is het nadrukkelijk verlangen van Z. H. — de dioc. en nationale Raden niet vrij, daarover naar eigen goeddunken ten bate van eenige missie in 't bijzonder te beschikken. Gebeurde zulks, dan lag er het *algemeen missiewerk*. Die gelden zijn bestemd voor alle missies, in 't bijzonder voor die missies die den meesten steun noodig hebben. Welke die missies zijn, wordt beoordeeld door den Centralen Raad te Rome die daarvoor gegevens inzamelt van alle missies der wereld.

In de algemeene vergadering der Leden v. d. Hoofdraad waarin ook een vertegenwoordiger van Nederland zitting heeft, wordt in de maand Maart, naar de verstrekte gegevens over de verdeeling der ingezamelde gelden beschikt. Wegens den hoogen leeftijd van Mgr. Pompen werd dit jaar in die vergadering Nederland vertegenwoordigd door Mgr. Eras, die naar wij vernamen, krachtig voor de belangen der Nederl. Missionarissen is opgekomen.

Willen de missionarissen dus in een bijzonder geval een extra-toelage van de gelden der Voortpl. ontvangen, dan hebben zij zich te wenden tot den Hoofdraad te Rome. Zij kunnen dit ook doen door bemiddeling van den nationalen Directeur, Mgr. Pompen. Zij moeten dan echter aan hem nauwkeurig de redenen aangeven waarom zij meenen op een buitengewone ondersteuning aanspraak te mogen maken.

Nog enkele Wenken en Wenschen.

Wat hebben wij, Geestelijken vooral te doen om den missiegeest onder de geloovigen levendig te houden?

Laat mij ten slotte nog enkele wenschen tot uitdrukking brengen. Het zullen ook ongetwijfeld de uwe zijn.

1. Mijn eerste en voornaamste wensch is, dat de heilige geestdrift voor het missiewerk, in ons bisdom ontvlamd, toch niet, zooals door sommigen nog altijd gevreesd wordt, verzwakke om ten slotte geheel uit te dooven. Dat zou innig te betreuren zijn. Alleen door algemeenen, constanten, vurigen, edelmoedigen missieijver is het groote missievraagstuk, waarbij het eeuwig welzijn van millioenen zielen gemoeid is, op te lossen. En het valt niet te ontkennen, dat een levendige missiegeest ook het godsdienstig leven in de parochies bijzonder gunstig moet beinvloeden.

En daarom voortgegaan, door missiefeesten, missieavonden, door lichtbeeldenavonden, missietentoonstellingen, door uitbreiding van het werk

der missie-naaikringen den missieijver levendig te houden en telkens nieuw en krachtig voedsel te geven.

Overal — ik schreef het nog onlangs in St. Jansklokken — kunnen geen grootsche missiefeesten gehouden worden. Dat is ook volstrekt niet noodig, zelfs niet eens wenschelijk. Maar één dag van 't jaar moest toch met grooten luister in elke parochie aan de verlevendiging van den missiegeest gewijd worden. Dat kan zoo gemakkelijk geschieden door naar het verlangen van onzen geeerbiedigden Bisschop *den eersten Zondag na den 3en Mei te vieren als Missie-Zondag* en alsdan de geloovigen van den kansel weer eens levendig aan hun missieplicht te herinneren, *met luister te celebreeren* de Missa de Propagatione Fidei, en de geloovigen aan te wakkeren veel en vurig voor de missies te bidden en naar vermogen door stoffelijke middelen te steunen. Als ook maar dat ééne machtige propagandamiddel telken jaren in elke parochie zoo ernstig mogelijk werd toegepast, zou naar mijn vaste overtuiging de missiegeest in ons bisdom levendig blijven en zou geen verzwakking zijn te duchten.

2. *De Missieactie blijven voeren in den geest der Kerk, naar de voorschriften der Kerkelijke Overheid.*

Laat ons, dat is onze tweede wensch de missieactie blijven voeren heel en al in den geest der Kerk en in overeenstemming met de bisschoppelijke voorschriften en dus op de eerste plaats, als een godsdienstige, kerkelijke actie, zonder eenig wereldsch vertoon. Het is een heel verkeerde opvatting dat men door wereldsch vertoon den waren missiegeest zou opwekken, onderhouden of versterken. Het tegendeel is waar; den waren missiegeest zouden wij daardoor vernietigen. Zeker, de menschen geven en die geven rijkelijk bij zoo'n feestelijke bijeenkomst; maar aan de missies wordt daarbij ternauwernood gedacht; pret maken is dan de groote zaak en de missies zijn bijzaak.

In den geest der Kerk, dus op de 1ste plaats gesteund de drie groote Centrale Missiegenootschappen. Alle volwassenen, dit moet ons streven zijn en blijven, leden v. d. Voortpl. des Geloofs, alle kinderen leden der H. Kindsheid en verder in iedere parochie ten minste een enkele zelatrice die ijvert voor het L. H. Petrus, dat ten doel heeft de opleiding in de missielanden van een eigen geestelijkheid. En daarbij zoo krachtig mogelijk steunen, in alle parochies, de Indische Missievereeniging en het werk van al onze Hollandsche Missionarissen.

Dat is te druk, hoor ik sommigen zeggen; dan geven de menschen te veel. Laat ons dat niet te gauw zeggen. Ik las nog niet lang geleden in een verslag over een vergadering van St. Raphaël, te 's-Bosch gehouden: „In 1921 werd in ons klein landje jaarlijks 300 millioen uitgegeven aan alcoholische dranken". En hoeveel andere millioenen, zoo zou ik er kunnen bijvoegen, worden er jaarlijks niet uitgegeven, ook maar uitsluitend door Katholieken, voor weelde-artikelen, voor gouden- en zilveren sieraden, pleiziertochtjes enz. Waarom dan beducht zijn dat de geloovigen teveel zullen wegschenken aan godsdienstige of liefdadige werken, voor de uitbreiding der Kerk, voor de zaak van Jezus Christus in de heidensche landen!

3. *In omnibus charitas.*

En mijn laatste en vurigste wensch ligt besloten in de woorden: *In om-*

nibus charitas. Laat ons trachten in eendrachtig samenwerken het groote missiewerk, zoowel het algemeene als 't bijzondere te bevorderen, goed bedenkend dat wie het eene steunt ook het andere bevordert en dat het hier maar één doel geldt, ééne zaak waarom het gaat nl. de uitbreiding van het Rijk van Jezus Christus in de heidenwereld: *Ut omnes cognoscant solum Deum verum et Jesum Christum Dominum nostrum.*

De penningmeester, de weleerw. heer A. A. J. van Haandel, leeraar aan het Doofstommen-Instituut te St. Michiels-Gestel, bracht hierna het financieel verslag uit.

De voorzitter dankte Mgr. Hermus en leeraar van Haandel voor hunne verslagen. Spreker meende te mogen constateeren, dat het Doofstommen-Instituut, vooral onder de leiding van Mgr. Hermus, de groote motor is, de centrale waaruit niet alleen de Missie-actie in het bisdom Den Bosch, maar in geheel Nederland, in beweging gehouden wordt.

DEBAT.

Naar aanleiding van de lezing van Mgr. Hermus stelde de zeereerw. zeergel. heer dr. Th. Goossens, rector der Leergangen te Tilburg, de vraag of het niet op den weg lag van den Priester-Missiebond om de Missie-actie ook van een hooger wetenschappelijk standpunt te beschouwen, vooral met het oog op de noodzakelijkheid van de bevordering der katholieke ethnologie. Spreker wees er op, dat daarvoor gelegenheid zou kunnen bestaan aan de R. K. Universiteit.

Mgr. Hermus antwoordde hierop, dat wat dr. Goossens bedoelde, reeds sedert lang op het program van den P. M. B. had gestaan en dat deze nog steeds in die richting werkzaam was. Toen ons, aldus spr., verleden jaar op het Missie-Congres te Aken, de voor Katholiek Nederland zoo waardeerende woorden werden toegevoegd: „*Hollandia docet,* ook en niet het minst op 't gebied der missieactie", hebben wij dien lof gedeeltelijk moeten afwijzen en gezegd dat, zeker wat betreft de beoefening der Missiewetenschap, wij Nederlanders nog verre bij onze Oostelijke naburen, bij het Katholieke Duitschland, waar aan niet minder dan drie Universiteiten, die van Munster, Breslau en München een leerstoel voor de missiologie is opgericht, ten achter staan. Het is onze vurige wensch, dat eenmaal, wanneer onze R. K. Universiteit zal zijn opgericht, die achterstand zal worden ingehaald.

Spreker meende evenwel, dat het voornaamste streven van den P. M. B. moest zijn en blijven de bevordering van den Missie-geest onder het katholieke volk.

En dat zulks geschieden kan, ook zonder dat de missiewetenschap zoo hoog als in Duitschland wordt opgevoerd, dat heeft de ervaring in de laatste jaren in Nederland genoegzaam geleerd.

Intusschen zou hij blijven ijveren voor de vervulling van den wensch van dr. Goossens en die zaak in de eerstvolgende vergadering van het Centraal Bestuur van den P.M.B. ter sprake brengen.

TOESPRAAK MGR. DR. STRAETER.

Hierna hield Z. D. H. Mgr. Dr. H. J. Straeter eene welsprekende en diepen indruk makende rede.

Z. D. H. begon met een hartelijken gelukwensch aan Z. D. H. Mgr. Diepen met zijne benoeming tot Assistent-Bisschop bij den Pauselijken troon. Oprecht deelde hij in de vreugde van den Bosschen Clerus over die hooge zoo welverdiende onderscheiding.

Daarna sprak Z. D. H. er zijn innige voldoening over uit te mogen spreken in een vergadering van zoovele Hollandsche priesters.

„Denn", zoo zeide hij, „schon lange liegt mir daś Bedürfnis auf dem Herzen, einmal aus innigster Seele, dem Niederländischen Klerus zu danken für die vielen Wohltäten die sie in der jetzigen bittersten Zeit den deutschen Konfraters und dem deutschen Volke erwiesen. Das ist een grosser Trost in unseren Unglück, dass wir sehen können, wie werkzam die katholische Solidarität dasteht. Möchte der Segen, den sie hinaustragen, tausendfach wieder über Holland zurückströmen."

Spr. dankte voorts voor den steun, dien de Franciscus-Xaverius-Verein te Aken reeds van den P. M. B. had ondervonden, vooral voor de uitgave van het standaardwerk „Bibliotheca Missionum".

In het bijzonder dankte Spr. Mgr. Diepen en Mgr. Prinsen voor de vriendelijke uitnoodiging en ontvangst en niet minder Mgr. Hermus voor de ontvangst op het Doofstommen-Instituut, waar Z. D. H. met bewondering kennis had genomen van hetgeen de katholieke charitas in Nederland deed voor de opvoeding van de Kath. doofstomme kinderen van Nederland en van het hoogstaand onderwijs dat daar aan de kinderen gegeven wordt.

Toen kwam Mgr. Straeter tot zijn eigenlijk onderwerp, dat niet anders kon zijn, dan een woord van opwekking tot de priesters

met betrekking tot de Missie-actie, dat Spr. het schoonste werk noemde dat de priester kon verrichten, omdat het anderen, verstoken van de gave des geloofs, daaraan ook deelachtig wil doen maken.

Spr. merkte op, dat men niet moest vreezen, dat het afbreuk zou doen aan de bevordering van zoovele andere goede werken en hier dacht Z. D. H. aan wat katholiek Nederland gedaan heeft voor het bijzonder onderwijs. Spr. uitte zijne groote bewondering over de gunstige resultaten hiermede verkregen.

Sie haben sich, hochwürdige Confratres, mit erstaunlichen Eifer den Fragen der katholischen Missionen gewidmet und von den Erfolgen des Missionswerkes der holländischen Katholiken spricht die ganze Welt.

Zuweilen hört man Stimmen von wenig einsichtigen Leuten, dass es nicht richtig wäre, Missionsarbeit zu betreiben, wo im eigenen Lande noch so viele abseits von der Kirche ständen, wo so manche andere charitative Werke die ganze Kraft unserer Katholischen Liebe erforderen. Aber Liebe rechnet nicht und gibt sich ganz aus. Eine Pfarrei, die den Missionsgedanken pflegt, ist wahrhaft katholisch und wo man wahrhaft katholisch ist, da vergisst man auch die anderen Liebeswerke nicht. Sie machen sicher auch in Holland die Erfahrung, dass dort die Opferfreude am grössten ist, wo am meisten gesammelt wird. Missionspflege bringt Segen und entzieht der Heimat nicht nur keine Kräfte, sondern führt ihr neue zu : Glaubensliebe, Nächstenliebe, Weitherzigkeit, Entsagung und Opfermut. Der Missionsgedanke trägt hohe Ideen in die Familien hinein und begeistert die Jugend zur edlen Nachfolge der Apostel und Missionäre. Tun wir nur alles, um den Missionsgedanken zu pflegen, dann erfüllen wir von selbst einen grossen Teil unserer Priesterpflicht.

Vervolgens wees Z. D. H. er op, dat de bevordering der Missie-actie zich moest uitstrekken over de geheele katholieke wereld en dat hierbij geen sprake mocht zijn van nationaliteitsgevoel, want dat we als katholieken allen staan op hetzelfde standpunt en eendrachtig moeten samenwerken voor de Roomsche zaak.

„Gestatten Sie mir, in dieser Priesterversammlung noch ein Wort über die grosse internationale Bedeutung des Missionswerkes zu sprechen. Durch den übertriebenen Nationalismus ist Europa in den letzten Jahren an den Rand des Verderbens gebracht worden. Die Völker Europas stehen sich in Feindschaft gegenüber. Was könnte aber besser die Nationen wieder mit einander verbinden als der christliche Gedanke, als katholische Gemeinschaftsarbeit, wie wir sie in der Weltmission der Kirche haben. Wir Katholiken Europas wollen die ersten sein, die sich wieder vereinigen und die Wege zum Frieden zeigen. Grade in der gemeinschaftlichen Arbeit für die Ausbreitung des Reiches Christi auf Erden können wir uns die Hände reichen".

Het allerschoonste werk wat we te bevorderen hadden was volgens Spr. de vorming van een inlandschen clerus in de verschillende missie-gebieden.

Spr. eindigde met de beste wenschen uit te spreken voor 't werk der Missie-actie.

Toespraak Mgr. Diepen.

Daarna werd het woord gevoerd door Z. D. H. Mgr. Diepen, die begon met te verklaren gaarne deze vergadering bij te wonen en steeds veel belangstelling te hebben gevoeld voor het Missie-werk. Het had Z. D. H. genoegen gedaan, dat gememoreerd was zijn visitatie-reis in de Noordelijke landen. Spr. kon niet anders doen dan volkomen onderschrijven wat Mgr. Straeter gezegd had, die geheel naar zijn geest had gesproken. Spr. wilde zijne priesters er nog eens gaarne op wijzen, dat vooral een vereischte is, niet uit het oog te verliezen, dat de priesters om hun verheven werk van de Missie-actie te kunnen volbrengen, zelf heilige en ijverige priesters moeten zijn om den goeden geest ook onder het katholieke volk levendig te doen houden. Z. D. H. hoopte, dat zij in die richting zouden blijven voortgaan.

Bijzonder beval Z. D. H. zijn Clerus nog aan een wijze en zorgvuldige aankweeking van priester- en missionaris-roepingen.

Slotwoord.

In zijn slotwoord merkte Mgr. Prinsen op, dat hij in het begin der vergadering gezegd had, we er zeker van waren, dat dit een illustere vergadering zou zijn. Spr. meende, dat het algeheele verloop der vergadering hem thans recht gaf na de woorden door H.H. D.D. H.H. Mgr. Diepen en Mgr. Straeter gesproken, te zeggen, dat het werkelijk eene illustere vergadering geweest was. Spr. twijfelde er niet aan of zij zou bijdragen tot verlevendiging van de Missie-actie. Hij kon den aandrang zijn harten niet weerstaan om hier in Tilburg, waar ons alles herinnert, vooral in deze Missie-week, aan den grooten missionaris pater Donders, geboren Tilburger, den wensch te uiten, dat weldra aan pater Donders, die voor ons priesters in alles een voorbeeld moet zijn, de eer der verheffing op het altaar zou verleend worden. Hierop werd deze zoo wel geslaagde vergadering, die ongetwijfeld alle aanwezigen met nieuwe geestdrift voor de Missiezaak bezield had, gesloten. A. H.

BOEKBESPREKING.

LOYOLA'S HELDENZONEN. Door een Protestante. Naar het Engelsch door Father Th. W. Lefeber Pr. Miss. van Mill-Hill. Met een inleiding door Dr. Al. Slijpen S.J. Uitg. St. Jozefs-Missiekring, St. Joseph-Studiehuis. Tilburg.

Het merkwaardige van deze brochure is wel, (en Dr. P. Slijpen laat niet na hierop in zijn Inleiding te wijzen), dat hier een Katholiek onderwerp behandeld wordt door een Protestante, die wel over zooveel ruimte van blik beschikt, dat zij ook in den tegenstander het goede weet te waardeeren. Een voorbeeld voor ons Katholieken, die deze ruimte van blik nog wel eens missen! Als een gelukkige uitzondering zouden wij hier kunnen wijzen op een artikel van G. Ridder de van der Schueren in het Mei-nummer van ,,*Onze Missiën in Oost- en West-Indië*", waar de schrijver een open oog blijkt te hebben voor het goede (naast het vele zwakke) van de Rijnlandsche zending in de Bataklanden. Niet alle Katholieken lijden dus aan dat euvel.

In de brochure ,,Loyola's Heldenzonen" is meer de bewondering dan diepgaande studie aan het woord ; maar met dat al is wat de Engelsche Miss ons weet te verhalen van den arbeid en heldenmoed der Jezuieten in Noord- en Zuid-Amerika overwaard om ook in breede Hollandsche kringen gelezen te worden. Wij sluiten ons gaarne aan bij den wensch van Dr. Slijpen: Moge dit werkje onder Katholieken en Protestanten veel nut stichten. Z.

SCHETSEN EN VERHALEN UIT AFRIKA, vertaald, bewerkt en bijeengebracht door J. Teenstra pr. van de Congr. der Paters van den H. Geest. Uitg. van het Missiehuis te Weert (L.).

Een mooie verzameling, het lezen overwaard ! Wij zouden het willen noemen : *Het Missionaris-leven zooals het is.* Er zijn opgeruimde en droevige tafereelen in, die u beurtelings doen lachen en ontroeren. Het was een gelukkige gedachte van P. Teenstra deze schetsen in een bundel te verzamelen; losse afleveringen van Annalen gaan zoo gemakkelijk verloren ; zulk een boekje blijft en sticht voortdurend nut. Fraaie foto's maken het boekje nog aantrekkelijker.

Wij hebben nochtans één bezwaar. De Eerw. verzamelaar geeft in zijn inleidend woord te kennen, dat hij dezen bundel ook voor kinderen bestemt. Wij zijn zoo vrij hierin met den verzamelaar van gevoelen te verschillen. Er zijn schetsen bij, hoe mooi op zich zelf, die wij toch niet voor kinderen geschikt achten. B.v. De Blinde Ali Pesanbili. *Summa debetur puero reverentia.* Z.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic.-Gen.

Buscoduci, die 26 Julii 1923.

No. 2 — Jaarg. V St. Michiels-Gestel, October 1923

BIJLAGE VAN
HET MISSIEWERK
ORGAAN VAN DEN
PRIESTER-MISSIEBOND

Deze bijlage verschijnt zoo dikwijls het bestuur het wenschelijk acht en wordt alleen aan de Leden van den Priester-Missiebond toegezonden.

CIJFERS, DIE TE DENKEN GEVEN.

ENKELE OPMERKINGEN VOOR ONZE PAROCHIALE GEESTELIJKHEID.

Wij mogen de cijfers der volgende bladzijden niet zonder nadere beschouwing publiceeren: daarvoor zijn zij te merkwaardig.

Een oppervlakkig lezen der opbrengst van de Pauselijke Missie-Genootschappen in de laatste zeven jaren, ontlokt reeds de opmerking: wat 'n geld en wat 'n vooruitgang! En die opmerking is niet onjuist. In enkele jaren is de opbrengst der twee oudere algemeene Genootschappen wonderlijk-snel gestegen en het derde heeft zich in eens een plaats veroverd naast de lang-bekende en ingeburgerde werken. Dat stemt tot grooten dank jegens God, jegens de leiders en jegens de gevers.

Maar met dien oppervlakkigen indruk — hoe juist hij ook is — mogen wij ons niet tevreden stellen; er zit meer in die cijfers.

Dat groote half-millioen, dat 1922—1923 als totaal eindcijfer geeft, is bij onze 2½ millioen katholieken ongeveer 21 cent per hoofd, juist evenveel als, volgens de kranten, onze protestantsche medechristenen in Nederland per hoofd en per jaar opbrengen voor hun zending. Maar (gesteld dat dit krantenbericht een juist beeld geeft van de totale opbrengst) die Nederlandsch-Protestantsche zending bemoeit zich in hoofdzaak met onze koloniën en onze drie Pauselijke Genootschappen steunen de *wereld*-zending der Kerk. Wat wel eenig verschil maakt voor de „koopkracht" (als ik het zoo zeggen mag) der opgebrachte gelden.

Opbrengst der Pauselijke Missiegenootschappen sinds de herleving in 1917.

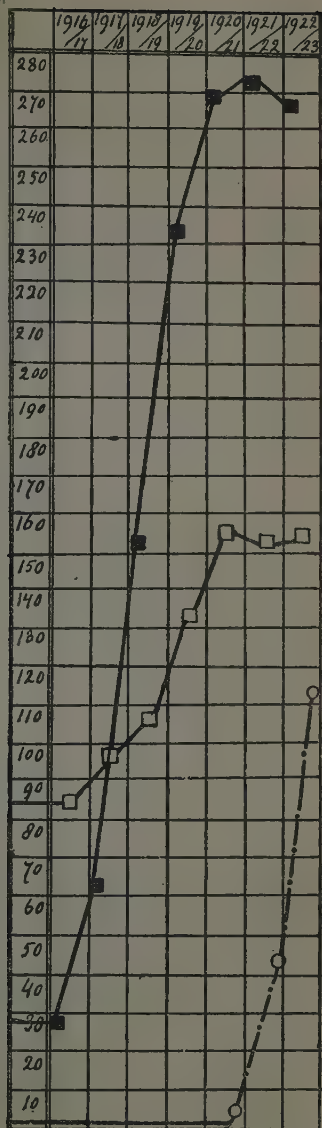
BISD.	1916—1917		1917—1918		1918—1919		1919—1920	
	Voortpl.	Kindsh.	Voortpl.	Kindsh.	Voortpl.	Kindsh.	Voortpl.	Kindsh.
Utrecht	**1.323**	9.451	**2.528**	10.343	**42.034**	10.347	**67.822**	17.934
Breda	**2.057**	6.860	**3.954**	8.085	**15.842**	9.626	**22.078**	13.897
Haarl.	**3.203**	3.496	**5.613**	8.347	**11.450**	9.706	**57.343**	11.709
's-Hert.	**9.748**	34.821	**34.621**	40.764	**61.599**	41.613	**58.426**	53.499
Roerm.	**12.605**	30.965	**16.854**	29.910	**22.247**	34.790	**29.289**	35.831
Tot. p. j. Voortpl.	**28.936**	....	**63.550**	....	**153.172**	....	**234.859**	....
Kindsh.	....	84.993	....	97.449	....	106.082	....	132.870
2 Gen. p. jaar	**113.929**		**160.999**		**259.254**		**367.828**	

BISD.	1920—1921			1921—1922			1922—1923		
	Voortpl.	Kindsh.	S.P.L.	Voortpl.	Kindsh.	S.P.L.	Voortpl.	Kindsh.	S.P.L.
Utrecht	**80.661**	29.156	*3.309*	**81.982**	26.362	*12.859*	**80.351**	25.852	*24.494*
Breda	**22.534**	14.297	*30*	**23.534**	13.660	*2.995*	**21.442**	12.340	*16.037*
Haarl.	**69.758**	18.936	*364*	**73.722**	20.290	*5.952*	**72.992**	26.263	*30.908*
's-Hert.	**66.004**	52.765	*30*	**57.910**	52.845	*9.195*	**59.917**	48.988	*26.853*
Roerm.	**31.789**	40.383	—	**34.568**	40.538	*12.911*	**34.018**	41.191	*15.557*
Tot. p. j. Voortpl.	**270.755**	....	....	**271.716**	....	....	**268.720**	....	....
Kindsh.	....	155.537	....	....	153.690	....	....	154.634	....
S.P.L.	....	....	*3.733*	....	....	*43.912*	....	....	*113.849*
3 Gen. p. jaar	**430.025**			**469.318**			**537.203**		

NOTA. Bij dit overzicht hebben wij de **bruto-opbrengst** der Pauselijke Genootschappen aangenomen als punt van vergelijking. Deze geeft immers alles wat voor de missiën **geschonken** is.
Om niet al te groote cijferreeksen te krijgen, lieten wij bij deze sommen de centen weg. Overigens zijn bovenstaande getallen de cijfers der penningmeesters van de diocesane afdeelingen. Alleen de cijfers van Utrecht en Haarlem in 1916 en 1917 zijn door omrekening der francs tegen den toen geldenden koers verkregen. — De opbrengst van de Voortplanting en de Kindsheid is genomen van Mei tot Mei, die van S.P.L. van Jan. tot Jan.

Nevenstaande teekening geeft een duidelijken totaalindruk der ontwikkeling van de drie Pauselijke Genootschappen. Ieder vak stelt f 10.000.— voor; de cijfers in de eerste kolom geven de *duizendtallen* guldens aan, de blokken en kringen in de andere kolommen het eindcijfer der rekening in het jaar, dat boven de betrokken kolom staat aangeteekend.

Welk Genootschap door iedere lijn wordt voorgesteld, wordt hieronder aangegeven.

Kindsheid

Voortplanting

Sint Petrus Liefdewerk

Gelukkig, dat onze vele bijzondere missie-ondernemingen samen nog veel meer dan een half-millioen per jaar ontvangen; anders moesten we zeggen, dat wij voor ons geestelijk-rijk Geloof te weinig over hebben. Dat behoeven we nu, Goddank, niet te zeggen; zonder overschatting mag de mildheid van ons volk hoog worden geprezen.

Maar toch zeggen deze cijfers, dat wij nog lang niet mogen meenen: „het is genoeg."

De drie Pauselijke Genootschappen dienen immers *de Kerk* in haar zorg voor de uitbreiding des Geloofs *over de wereld*.

Sinds de principiëele hervorming, welke de H. Stoel bracht in de organisatie van de „Voortplanting" en van het „Werk van den H. Petrus", zijn deze Genootschappen — om met Paus Pius XI te spreken — niet langer de bijzonder-aanbevolen Werken van de *Zonen* der Kerk, maar Werken *van de Moeder, van de Kerk-zelve*. (Zie achtereenvolgens de Enc. Maximum illud, A. A. S. 1919 blz. 453, 454; het Motu Proprio van 3 Mei 1922, A. A. S. 1922, blz. 324: 3 4; schrijven aan kard. Bourne A. A. S. 1922, blz. 547, 548; toespraak van Pius XI tot den Alg. Raad der Voortpl. Het Missiewerk IV, 1922-23, blz. 234). [1])

De Kerk-zelve en niet een of andere stichting in de Kerk (daarop leg ik allen nadruk) gebruikt nu deze drie Genootschappen, en wel — in het kort —

10. om *al hare kinderen* te leeren bidden en offeren voor de uitbreiding des Geloofs;

20. om *zich zelve* de middelen te verschaffen de algemeene leiding der Geloofsprediking krachtiger en gemakkelijker te voeren en de zorgen te verlichten der zonen, welke zij uitzendt.

Daarom heeft zij sterker nog dan vroeger de organisatie dezer missiewerken doen steunen op de hierarchie; en daarom ook wenscht zij in telkens krachtiger termen (lees er de Pauselijke stukken en de uitlatingen der Propaganda maar op na) dat *al hare kinderen vóór alle andere missiewerken* deze *Hare* Genootschappen zullen steunen. „Alle grooten in de Voortplanting, alle kinderen in de Kindsheid, en overal een krachtige afdeeling van

---

[1]) Het lijkt mij aanbevelenswaardig voortaan liever te spreken van de *Pauselijke* dan van de Algemeene of Centrale Genootschappen. Deze eerste benaming, welke ook de H. Stoel gebruikt, geeft niet alleen het algemeene doel, maar ook het officiëele karakter der Genootschappen aan.

SPL." is dus een praktische leuze, welke geheel sluit op de wenschen en aanwijzingen der Kerk.

Mogen wij dan, in het licht dezer duidelijk uitgesproken bedoelingen der Kerk onze cijfers beziende, zeggen: de opbrengst der Pauselijke Genootschappen is voldoende? Immers, neen!

Volgens deze cijfers heeft de Voortplanting in ons land ongeveer 200.000 leden, en de Kindsheid (die vooral in Den Bosch en Roermond ook door groote giften van volwassenen gesteund wordt) zeker niet meer dan 400.000 leden.

Doch er zijn ongeveer 2.500.000 katholieken in Nederland....

Wat zijn wij dan nog verre af van een *deelname van allen* aan de officiëele Missiewerken der Kerk!

En bij dezen achterstand moeten wij **nu reeds een stilstand** in den groei der Pauselijke Genootschappen aanwijzen! Onze grafische voorstelling toont dit duidelijk: de krachtig opgaande *verticale* lijn zet zich sinds 1921 om in een *horizontale*.

Daarin mogen wij niet berusten.

Zeker we behoeven den toestand niet donkerder te zien dan hij is. De groote oorzaak van dien omkeer ligt niet in een ernstige vermindering der *geregelde contributies*, die nog over het geheele land in verschillende plaatsen een — zij het kleine — neiging tot stijging vertoonen. En dat de bijzondere giften aan de twee oudste Genootschappen afnamen, is nog geen directe schade voor de gezamelijke Pauselijke Genootschappen, daar — trots de slechte tijden — in twee jaren tijds S. P. L. een goede 50 beurzen van elk f 2500.— mocht ontvangen, en aldus de totaal-opbrengst der *drie* Genootschappen in 1922—1923 tot ruim een half millioen steeg.

Maar met dit al blijft er bij de twee oudere een veel te vroege stilstand, die zich over het algemeen ook openbaart in de opbrengst der contributies; een stilstand, die niet ten volle verklaard wordt door het invoeren van S.P.L. (want dit bestaat nog slechts in ruim 500 parochies en telde in 1922 zeker niet meer dan 60.000 leden); een stilstand, die evenmin wordt goedgepraat met een beroep op de slechte tijden (want er zijn nog honderd-duizenden katholieken, die voor het lidmaatschap gewonnen kunnen worden en de verminderde geefkracht der reeds geworven leden kunnen vervangen); **een toestand dus waaraan iets kan en moet gedaan worden.**

Reeds deed Mgr. Hermus voor 's-Hertogenbosch een aansporing

tot volharding in het ijveren voor de Pauselijke Genootschappen hooren. (Zie Bijlage van Het Missiewerk van Aug. 1923, blz. 10, 11); Utrecht gaf een gespecificeerde publicatie van de opbrengst der drie Genootschappen, waardoor het duidelijk wordt, waar meer moet worden gedaan; Haarlem verspreidde een praktische circulaire onder de pastoors, om tot een intensiever arbeid voor de Voortpl. en de Kindsheid te komen; de October-Annalen der Voortplanting richtten een ernstige opwekking tot alle afdeelingen; de diocesane directeuren van S.P.L. trachten mondeling en schriftelijk de uitbreiding van het jongste Genootschap te bevorderen.

Deze pogingen willen wij steunen. Dat is volgens het Motu Proprio van den Paus de plicht van den P.M.B. en dus ook van zijn orgaan. En wij meenen dit geschikt te doen door te wijzen op de **praktische conclusie,** welke de parochiale geestelijkheid trekken moet **uit de hervorming der Algemeene Genootschappen** tot instrumenten van den H. Stoel.

Sinds jaren reeds is op grond der *aanbevelingen* van den H. Stoel en van den aard der Algemeene Genootschappen de stelling verdedigd, dat de parochiale geestelijkheid haar *beroepsplicht* ten opzichte der missieactie behoort te vervullen door deze Genootschappen in de parochiën te organiseeren. Deze stelling mag nu nog veel krachtiger worden opgezet. Nu zijn die Genootschappen de middelen, welke de Kerk tot de Hare maakt, om de geloovigen hun missieplicht te leeren vervullen; zij organiseert die hierarchisch en wenscht, dat allen aan die Genootschappen zullen deelnemen. Welnu, dan is daardoor ook de parochiale clergé, die als de gezondene door het kerkelijk gezag, dat vertegenwoordigt en zijn leiding moet volgen en toepassen, *verantwoordelijk* voor de algemeene organisatie en den vruchtbaren bloei der Pauselijke Genootschappen.

Waar in een bisdom (gelijk in het Haarlemsche ten opzichte van de Br. van den H. Geest tot Voortplanting des Geloofs) een bepaald diocesaan voorschrift bestaat, om een of meer dier Genootschappen in de parochies op te richten, is aan de juistheid dezer conclusie natuurlijk heel geen twijfel meer mogelijk. Maar zelfs als zulk een voorschrift niet bestaat, lijkt mij uit den aard der zaak, zooals zij nu door het hoogste Gezag is opgezet, de waarheid dier conclusie onbetwistbaar.

Het **is** dus nu een beroepsplicht van den pastoor, de *drie* Pauselijke Missieorganisaties in zijn parochie te organiseeren. En ik zonder daarvan niet uit de pastoors, die tot reguliere orden behooren, welke zelf een of meer missies bedienen. De huidige positie dier Genootschappen laat m.i. niet toe, dat een reguliere pastoor de drie Pauselijke Genootschappen niet opricht of achterstelt met een beroep op de zorg, welke hij moet hebben voor de eigen missiën zijner orde.

Al steunt deze conclusie op een redeneering van juridisch karakter, toch is zij meer dan een enkel-formeele ; de *zakelijke* redenen, die voor de parochiale organisatie der Pauselijke Genootschappen pleiten, zijn niet vervallen maar — wij merkten het reeds op — *bevestigd* en *versterkt* door de nieuwe rechtspositie dier Genootschappen. En die **bevestiging** is het uitgangspunt van onze redeneering.

Die zakelijke redenen zijn zoo dikwijls uiteengezet, dat wij deze bekend mogen veronderstellen. Wij beperken ons daarom tot het belichten van de thans ontstane juridische verhouding der parochiale geestelijkheid tot de Pauselijke Missiewerken, vertrouwend, dat de heerlijke ijver, welke zulk een overgroot deel der parochiale clergé voor die Genootschappen toont, daardoor nog meer zal geprikkeld worden, en dat de laksheid, die helaas nog in verschillende parochies den eigenlijken bloei der officiëele missiewerken belemmert, door het goed besef dezer verhouding zal veranderen in vruchtbare werkzaamheid.

Mogen dan de Pauselijke Genootschappen worden opgericht, waar zij nog niet bestaan (in elk bisdom zijn er nog enkele parochies, waar zelfs geen enkel bestaat), — sterker en deugdelijker georganiseerd worden, waar zij zwak zijn (dit is nog in zeer vele parochies het geval), — tot den hoogst mogelijken bloei komen waar zij reeds redenen tot tevredenheid geven.

De middelen daartoe doen èn de Genootschappen zelve èn de Bisschoppelijke verordeningen aan de hand. Als de organisatie goed wordt doorgevoerd, de actie der zelatricen goed wordt geleid en op peil gehouden, de Annalen en Vlugschriften verspreid en gelezen worden, de feesten der Genootschappen met passenden luister en met de noodige aanbeveling en aansporingen worden gevierd, als iedere parochie ten minste eenmaal in het jaar haar eigen missiedag heeft en daarbij een missionaris of een vertegen-

woordiger van een of andere missie, door zijn optreden de belangstelling voor de missiën vermeerdert en verdiept, dan zullen de geloovigen het bidden en offeren voor de missiën hoe langer hoe meer als een gewone liefdeplicht leeren beschouwen, en dan zal daardoor de bloei der Pauselijke Genootschappen weer omhoog gaan en omhoog blijven gaan tot zoo dicht mogelijk het doel, de deelname van allen, benaderd is.

Ik noemde zoo juist het optreden van missionarissen in het belang der Pauselijke Genootschappen ; en ik wensch dit te onderstrepen, al heeft het ook den schijn dat *dit* middel de belangstelling verdeelt of weer zwaarder lasten legt op de offeivaardigheid der geloovigen. Want een juist-ijveren voor de Pauselijke Genootschappen mag dit middel niet onbenut laten.

De Pauselijke Genootschappen ontvingen van den H. Stoel wel den voorrang, niet een monopolie ; en evengoed als ik uit het feit dat de Kerk de Pausel. Genootschappen tot de Hare maakte, de conclusie trek, dat de parochiale clergé *verantwoordelijk* is voor haar bloei, zoo maak ik uit het andere feit, dat de H. Stoel zoovele bijzondere Missiewerken prijst en beschermt, de gevolgtrekking, dat het op den weg dierzelfde parochiale geestelijkheid ligt — binnen de grenzen der plaatselijke krachten en mogelijkheden — zich daarnaast ook de edelmoedige en daadwerkelijke *beschermers* der bijzondere Missiewerken te toonen. Dat zullen de geloovigen haar niet kwalijk nemen ; integendeel zelfs ! Trouwe leden der Pauselijke Genootschappen zijn immers bereid meer te offeren voor de missiën dan de bescheiden aalmoes, welke de drie Pauselijke Genootschappen vragen. En die Genootschappen zullen door een doelmatige bescherming van bijzondere missiewerken, die tot een goed-begrepen samenwerking wordt, niet lijden maar groeien, omdat juist de kennis van bijzondere missiebehoeften zooveel medehelpt om de belangstelling in de missiën te bewaren, te versterken en te verbreiden.

En het ligt voor de hand, dat missionarissen, die aldus worden „beschermd," beter nog dan gelukkig reeds meer en meer gedaan wordt, met volle oprechtheid ook den bloei der Pauselijke Genootschappen zullen bevorderen. Zij zullen dit doen, omdat het de Werken der Kerk, de Werken van den Paus zijn ; zij zullen dit doen omdat zij als leden van den P.M.B. — gelijk zij zoo goed

als allen zijn — daartoe een zekere verplichting op zich namen; zij zullen het ook doen uit welbegrepen eigenbelang; want hoe sterker de Pauselijke Genootschappen zijn, des te beter zullen zij de missiën kunnen steunen en de lasten der ijveraars voor bijzondere missiën verlichten; en hoe krachtiger in een parochie de Pauselijke Genootschappen bloeien, des te heerlijker leeft daar de missiegeest en vindt de nog noodige actie voor bijzondere missiebelangen een sfeer, waarin zij successen wint: de ondervinding is daar om te getuigen, hoe de snelle ontwikkeling der Algemeene Genootschappen ook aan de bijzondere Missiewerken ten goede is gekomen.

Dat deze medewerking zóó zal worden opgevat en gegeven, mag zeer zeker worden verwacht na de krachtige instemming, waarmede juist de ijveraars voor bijzondere Missiebelangen de uiteenzetting van Mgr. Hermus op de laatste Bossche Priesterbijeenkomst ontvangen hebben. (Zie Bijlage van Het Missiewerk, Aug. '23, blz. 8 vv.)

Wanneer op die wijze, **met de Pauselijke Genootschappen in het centrum der actie,** gewerkt wordt, dan ontstaat die juiste samenwerking van alle missie-ijveraars, die niet een of andere missie maar de Kerk doet groeien.

En daarom gaat het toch ten slotte alleen.

Resumeerend mag ik dus zeggen, dat het uitvoerig overzicht van de opbrengst der Pauselijke Missie-Genootschappen ons stemt tot zeer groote dankbaarheid, maar ook de noodzakelijkheid aantoont, dat van allen kant gewerkt worde aan den nieuwen vooruitgang van alle drie de Genootschappen.

Hetgeen onder Gods zegen de ijver van allen moge bereiken.

Th. M. P. BEKKERS, Pr.

P.S. Dit artikel was reeds zoo goed als persklaar, toen de brief van Z. E. den Kardinaal-Prefect der Propaganda aan het Bestuur der Leidsche Missieweek den 27en Sept. l.l. gericht, ons bekend werd. Die brief bevestigt zoo krachtig de opvattingen in dit artikel verkondigd, dat wij met een zooveel geruster hart dit artikel publiceerden en allen, die dit artikel hebben gelezen, instantelijk verzoeken ook dát schrijven met aandacht te lezen.

HET AANWERVEN VAN MISSIONARISSEN.

EENIGE BEMERKINGEN OVER DE PRIESTERLIJKE ROEPING, DOOR DOM ANDRÉ LAURENS, BENEDICTIJN.

(Slot.)

Maar, zal men misschien zeggen, welk is dan de taak der priesters bij het aanwerven der levieten, want, zooals men veronderstellen kan, kunnen zij geen eenvoudige toeschouwers blijven bij een werk, dat God geheel en gansch zonder hen zou tot stand brengen? Zeker, zij kunnen daarbij niet werkeloos blijven; zij moeten zelfs groot belang stellen in de werving van missionarissen. Zij moeten daarvoor bidden, dat is het eerst noodige. Maar daarenboven moet ieder in zijn kring op een wijze door de bovennatuurlijke voorzichtigheid ingegeven, en die in overeenstemming is met het recht begrip der Priesterlijke Roeping, zorgen naar personen te zoeken geschikt om voor priester te worden opgeleid.

Wanneer zij aldus te werk gaan, dan, wel verre van zich schuldig te maken aan laakbare bemoeizucht, en menschelijk werk te willen stellen in de plaats van Gods werk, doen zij niets anders dan de wetten volgen van het plan der Voorzienigheid. Zeker *in ordine rationis* is het aan God alle dingen rechtstreeks te voorzien: Zijne Voorzienigheid daalt tot de geringste bijzonderheden af: zij laat niets aan het toeval of aan de beslissing van een ander over. Maar, *in ordine executionis*, en als 't er over gaat het plan, *ab aeterno* door Hem alleen ontworpen, uit te voeren en te verwezenlijken, omringt God zich van medewerkers. Is dat in God hulpbehoevendheid, gemis aan macht? Zou het dan met het Goddelijk Wezen zijn als met het Schepsel, waarin geen grootheid is, die niet in een of ander punt te kort schiet? Verre van ons zulk een beleedigende gedachte omtrent God. Luisteren wij liever in nederige dankbaarheid naar het schoone woord van den Engel der School: *Quantum ad gubernationem sunt aliqua media divinae providentiae, quia inferiora gubernat per superiora, non propter defectum suae virtutis, sed propter abundantiam suae bonitatis ut „dignitatem causalitatis" etiam creaturis communicet* 1). God heeft gewild, dat Zijn schepselen er zouden zijn; Hij heeft ook gewild dat deze konden meewerken aan anderen het bestaan te geven. Zij moeten nochtans wel weten, dat God elk afzonderlijk werk, dat zij zullen voortbrengen, heeft voorzien. Dat

[1]) Sum. Theol. I, 9. 22 a 3, inc.

behoort zelfs tot Zijn volmaaktheid ; want elke practische kennis is volmaakter, naarmate zij alle bijzonderheden en omstandigheden eener handeling klaarder doorziet 1). Vóór alles dus zijn de tweede oorzaken de *uitvoersters* van de goddelijke Voorzienigheid 2). Voegen wij hier nog bij, en hieruit blijkt in hoeverre zij afhankelijk zijn van de Eerste Oorzaak, zij ontvangen van God de noodige kracht voor hunne handeling ; met eerbiediging van de bijzondere wetten, die voor elke natuur gelden, werkt Hij in de tweede oorzaken. Bij gevolg *omnes rerum effectus reducuntur in Deum sicut in causam : et sic oportet quod ea quae in istis singularibus aguntur sint sicut ipsius opera* 3) ; of eenigszins anders en uitgebreider : *Quaecumque vero aliquid operantur, instrumentaliter agunt ab eo mota, et ei obtemperando ministrant ad ordinem Providentiae ab aeterno, ut ita dicam, excogitatum explicandum in rebus* 4).

In de bovennatuurlijke orde, die als basis de natuurlijke orde bezigt en deze niet vernietigt, bedient God zich ook van tusschenpersonen ; Hij heeft zich gewaardigd van hen gebruik te willen maken. Spreekt men niet meer van bijstand door God aan elk wezen verleend om zijn eigen handeling te stellen, maar spreekt men van genade, dan komt de leer der tweede oorzaken, die handelen als dienaren der Voorzienigheid, geheel en al op bovennatuurlijk gebied. God, vaststellend dat in de bovennatuurlijke orde de minderen door overheden zullen worden geleid en bestuurd, bepaalt er zich toe dit beginsel op een bijzondere wijze toe te passen. De engelen zoowel als de menschen ontvangen de verlichting van God, vernemen den wil van God langs hierarchischen weg.

Is de Kerk, om alleen van de menschen te spreken, is deKerk, die belast is het menschdom en het individu op te leiden tot God, niet vóór alles een maatschappij met een hierarchie ? Daarom dan ook zien we, als het betreft priesters te verschaffen aan de geloovigen, dat de bisschop, die in de hierarchie bovenaan staat, op slot van rekening alles doet : hij is het voornaamste werktuig der Voor-

---

1) *l. c.* ad. 1.

2) *l. c.* ad 2 ; cfr. Billot, *De Deo uno* ad 9. 22. art. 3. *In praemeditando ordinem, tanto est providentia perfectior, quanto magis usque ad minima ordo providentiae potest produci. Sed in hoc quod ordo praemeditatus nobis imponitur, tanto est dignior et perfectior providentia gubernantis, quanto est universalior, et per plura ministeria suam explicat praemeditationem. Sunt igitur inferiores virtutes agentes, et causae mediae, tam liberae, quam naturales, divinae Providentiae executrices.*

3) III. C. G., LXXV.

4) *l. c.*, XCIV.

zienigheid. Hij voltooit het priesterlijk werk in hen, die hij koos en riep. Maar, gelijk we zeiden, God heeft gewild dat nog andere tweede oorzaken, uitvoersters Zijner Voorzienigheid, en door Hem gedreven, in vereeniging met en onder toezicht van hun herder hieraan medewerken om er de grondslagen van te leggen. Het is hun taak overal personen aan te werven, wier ontluikende deugden en hoedanigheden hoop geven, dat zij eens, door eigen inspanning en door de genade Gods nog volmaakter geworden, waardig worden bevonden *de priesterlijke roeping* te vernemen, ... en vervolgens de Blijde Boodschap te brengen in de verre Missiën.

Wilt ge het bewijs, dat dit in overeenstemming is met den geest der Kerk en haar moederlijk hart verblijdt? Het is gemakkelijk genoeg te leveren.

Dent operam sacerdotes, praesertim parochi, ut pueros qui indicia praebeant ecclesiasticae vocationis, peculiaribus curis a saeculi contagiis arceant, ad pietatem informent, primis litterarum studiis imbuant divinaeque in eis vocationis germen foveant 1). ,,In sommige seminariën is het aantal studenten tot een zeer klein getal geslonken. Hoe dit ook zij, daar de goddelijke beloften ons zekerheid geven dat de levietische stam in Israël nimmer zal verdorren, ... is er geen reden om den moed te verliezen .... veel beter is het naar het geneesmiddel te zoeken. Daarvoor is noodzakelijk, dat de bisschoppen den ijver van pastoors en priesters aanwakkeren, opdat zij in hunne parochies (affinché cerchino nelle loro parrochie) jongelieden opsporen met voldoend verstandelijken aanleg en liefde voor de belangen der Kerk; als zij deze hebben gevonden moeten zij aan hen bijzondere zorg besteden .... opdat zij, als de stem van God hen roept, geschikt en voorbereid mogen zijn om er aan te beantwoorden .... Op die wijze heeft men in verschillende bisdommen een aantal uitmuntende geestelijken en priesters aan de Kerk bezorgd" 2). Wie drukt zich aldus uit? De Kerk in de officieele verzameling van hare wetten en ook door middel van een harer eerbiedwaardigste Congregatie's. Hooren wij nog den H. Carolus Borromeus, den veelgeliefden zoon dierzelfde Kerk, den bisschop vol apostolischen ijver, die zijn gansche leven aan het welzijn der geestelijkheid van zijn bisdom wijdde. *Ut ad Ecclesiae ministe-*

---

1) *Codex Juris Canonici* tit. XXI *de Seminariis* can. 1356.
2) *S. Congregatio Consistorialis. Litterae circulares. De Seminariis Italiae ad Rmos Ordinarios* in de *Acta Ap. Sedis* 1912, p. 491 en volgg.

rium complures instituantur, qui ab ineunte poene aetate ad pietatem vitaeque innocentiam cum litterarum doctrina conjunctam, accurate instructi, ei sancte utiliterque post inserviant, illud unusquisque Parochus valde studeat, ut quam plurimos potest pueros praesertim pauperes, bona indole praeditos, qui spem afferant, se sacris initiatos Ecclesiae ministros utiles fore, ad Ecclesiasticae vitae normam accurate erudiat 1). En op een andere plaats met ongeveer dezelfde woorden: *Hac ipsa in re valde elucebit Parochi pietas, si quam plurimos potest pueros, praesertim pauperes, bona indole praeditos, qui spem afferant, se sacris initiatos, Ecclesiae ministros utiles fore, ad Ecclesiasticae vitae normam accurate erudiat* 2).

Men ziet aanstonds in, welke gevolgen een dergelijke opwekking moet hebben gericht aan priesters, die naast de zorgen voor hunne parochie, ook nog die andere zorg hebben, waarvan de Apostel der Heidenen spreekt: *sollicitudo omnium Ecclesiarum* 3). Apostelen van het ware geloof naar verre landen, naar de ongeloovigen uit te zenden komt alleen den Paus van Rome toe 4); maar zijn best doen om kinderen en jongelieden, die geschikt schijnen om goede priesters en ijverige missionarissen te worden, op te sporen en vervolgens als uitgelezen bloemen te verzorgen, staat dat niet in de macht van de leden van den *Priester-Missiebond*, is dat voor hen geen zoete plicht? Hoeveel missionarissen, wier gedachten uitgaan naar ons Europa, dat nog ontredderd is, maar nog steeds het land is, vanwaar zij hulp en steun verwachten? Hoeveel zonen misschien van Nederland, die ginds aan hun verre vaderland denkend, deelen in de gevoelens, die de volgende van zielenijver blakende regelen ingaven, eens in het hartje van Azië geschreven door den grooten Apostel den H. Franciscus Xaverius? *Mihi vero persaepe,* leest men in een zijner brieven, *venit in mentem circum Europae Academias, et praecipue Parisiensem, cursare, et, insani ritu, passim vociferari, eosque qui doctrinae plus habent quam charitatis his compellere verbis: Heu! quam ingens animarum numerus vestro vitio exclusus a coelo, deturbatur ad inferos* 5). Dat wij toch om onze nalatigheid of om een zekere onverschilligheid ten opzichte van het groote vraagstuk der *Werving van missionarissen* dit verwijt niet verdienen.

1) *Acta Mediolanensis Ecclesiae,* Pars I; Conc. Prov. IV Pars II; *Quae pertinent ad Sacramentum Ordinis* p. 115.
2) *Op. cit.* Pars. IV p. 456.
3) II. Cor. XI, 28.
4) *Codex Juris Canonici,* can. 1350, § 2.
5) *S Franc. Xav. Epist.,* Lib. I, *epist.* XIV no. 8.

Mogen deze regelen degenen, die van goeden wil zijn, en deze zijn reeds talrijk, aanmoedigen en hun een krachtdadigen steun verleenen.

OFFICIEELE BESCHEIDEN.

Een nieuwe en krachtige aansporing van uit Rome om boven alle andere Missiewerken de drie Centrale Pauselijke Missiegenootschappen te bevorderen.

SCHRIJVEN VAN Z. EMIN. KARDINAAL VAN ROSSUM.

Aan den Voorzitter van de Leidsche Missieweek te Leiden.

Zeereerw. Heer,

Weldra, zoo vernemen Wij met vreugde, zal Katholiek Leiden, het voorbeeld van andere steden volgend, op zijne beurt door eene Missieweek uiting geven aan de grootte van zijn geloof, en aan den overvloed zijner liefde.

Blijde tijding is Ons ook, dat alle missioneerende Orden en Congregaties in Nederland aan deze Missieweek zullen deelnemen. Wat Ons echter het meest van alles verblijdt, is de opzet, die week vooral te doen dienen, om de Algemeene Pauselijke Liefdewerken te verspreiden, hunne organisatie te bevestigen, ze te doen intreden in die Parochies waar ze nog niet zijn opgericht en ze overvloedig vruchten te doen dragen daar, waar tengevolge van mindere sympathie of nalatigheid het gewicht ervan nog niet zóó is begrepen, dat er voelbare resultaten zijn.

Door aldus te handelen, treedt het Bestuur der Missieweek ten volle in de inzichten van den H, Stoel. Niet zonder reden en niet zonder doel toch heeft de H. Vader die drie Liefdewerken de Zijne genoemd en ze innig aan den H. Stoel verbonden, zoodat zij de eenige officiëele Missieliefdewerken der H. Kerk zijn geworden. Deze wil van den H. Vader is zoo duidelijk en klaar, en bij herhaling uitgesproken, dat niemand die onbevooroordeeld is, daarover twijfel kan hebben.

Wanneer allen meewerken om het organisatieplan der Algemeene Werken door te voeren, zal de H. Stoel binnen korten tijd in staat zijn de Missies van het noodige te voorzien. De particuliere Liefdewerken worden niet ten doode gedoemd, maar mogen natuurlijk nergens op de eerste plaats treden, en een hinderpaal zijn, dat de

Algemeene Missiewerken in alle parochies goed worden georganiseerd. Het spreekt dus van zelf, dat ook waar missioneerende Orden of Congregaties, Parochies of openbare Kerken hebben, dezer geestelijken de Algemeene Liefdewerken vóór hunne eigene particuliere dienen te organiseeren en te bevorderen.

Het zou inderdaad te betreuren zijn,zoo dit niet overal geschiedde. De wensch en het verlangen van den H. Stoel zijn overduidelijk en op het beantwoorden daarvan en daarop bovenal zal Gods zegen rusten.

Het is Ons daarom zoo groot een troost, dat de in Nederland georganiseerde Missiewerken, gelijk ook nu weer de Leidsche, zich erop toeleggen, om het verlangen van den H. Vader met zachtheid en liefde, maar krachtig door te voeren. Wij verwachten zeer veel van die actie, en sporen de Bestuurders van den Priestermissiebond er toe aan, krachtig en onverpoosd er mee door te gaan. Daardoor toch zullen zij de missieactie onafhankelijk maken van persoonlijke inzichten, van persoonlijke verlangens, van persoonlijke sympathieën. De Missie-actie krijgt aldus een soliede, bovennatuurlijke basis, zij wordt voor het geloovige volk een bron van zuivere verdiensten, een middel om het geloof te bewaren en te versterken, om apostel te zijn in den vollen zin van het woord. Dan en dan alleen is de Missieactie wat zij zijn moet, en, wat meer is, zij zal het blijven. Anders vreezen Wij dat na korten tijd de ijver zal verflauwen en de vruchten zullen uitblijven.

Wij zegenen daarom UZeereerw. en al degenen die zich met de organisatie dezer Week hebben belast of ook op eenige wijze hebben bijgedragen om haar wel te doen slagen. Wij zijn er U en hun dankbaar voor, en er blijft Ons niets anders over dan tot God te bidden, dat Hij Zijne onmisbare hulp geve aan het begonnen werk, opdat alle deelnemers ten volle de vruchten der week mogen plukken.

Rome, Paleis der Propaganda, 27 September 1923.

W. M. Kard. VAN ROSSUM.

Besluit van het Centraal Bestuur van den P. M. B. en de Commissie voor de Vaticaansche Tentoonstelling.

In de vergadering van het Centraal Bestuur van den P. M. B. op 19 Juli 1923, onder voorzitterschap van Z. D. H. Mgr. H. v. d. Wetering gehouden, werd besloten eene commissie te benoemen die zich met de uitvoering zou belasten van hetgeen door Zijne Emin. Kardinaal van Rossum aan de Bisschoppen verzocht werd met betrekking tot de Vaticaansche Tentoonstelling.

Deze Commissie is samengesteld als volgt :

Mgr. A. Hermus, *St. Michiels-Gestel* (Den Bosch). — Rector Th. Bekkers, *Voorschoten* (Haarlem). — Kap. A. de Wit, *Arnhem* (Utrecht). — Prof. Kerbosch, *Weert* (Roermond). — Kap. Konings, *Oosterhout* (Breda).

In een vergadering, 24 Sept. te 's-Bosch gehouden, werd, behoudens goedkeuring van het *Concilium pro Expositione Vaticana* te Rome, besloten, namens de Bisschoppen en den P. M. B. in te zenden :

1e. Alle geschriften tot op heden uitgegeven door den P. M. B. en sinds hun organisatie of reorganisatie door de Besturen van de drie algemeene Pauselijke Missie-Genootschappen: dus: „Het Missiewerk" met zijn Bijlagen, alle Vlugschriften, de laatste Annalen van de Voortplanting des Geloofs en der H. Kindsheid, de prachtuitgaven van het Liefdewerk van den H. Petrus. Verder de programmaboeken van alle in de laatste jaren in Nederland gehouden missieweken en missie-congressen, den laatsten jaargang van alle missie-tijdschriften der in Nederland werkzaam zijnde Missioneerende Orden, Missie-Congregaties en Missievereenigingen. Ook alle andere merkwaardige missie-publicaties als het bekende werk van Pater Tarcisius „De Missie en het Onderwijs", „Zwarte Priesters in de Missiën", „Het Kruis geplant", Pater Felix Westerwoudt, enz. Ten slotte de missie-kunstkalender en verdere propaganda-middelen.

2e. Een geographische kaart, die een duidelijk beeld geeft van de uitbreiding der Pauselijke Genootschappen over de verschillende bisdommen en van de missiestichtingen in Nederland.

3e. Een prachtalbum, waarin foto's zullen worden opgenomen van alle missiehuizen in Nederland en van verschillende missie-stichtingen der Missioneerende Orden. In een begeleidenden tekst zal worden medegedeeld, hoeveel en welke Missie-Congregaties in Nederland bestaan, welke hare succursale Huizen zijn, welke missies door haar worden bediend, hoeveel Priesters, Broeders en Zusters zij in de missies hebben en hoeveel in Nederland, hoeveel Nederlandsche missionarissen door de Missioneerende Orden zijn uitgezonden en naar welke missiegebieden.

Tevens zal een kort overzicht worden gegeven van den opbloei en den toestand van de drie groote Pauselijke missiegenootschappen : de Voortplanting des Geloofs, de H. Kindsheid en het Liefdewerk v. d. H. Petrus, verder van de Indische- en andere missie-vereenigingen. (Toestand op 1 Juli 1924).

De Commissie wil op deze wijze een volledig overzicht geven van alles wat Nederland voor de missioneering doet; en zij zal trachten dit overzicht zóó in te richten, dat daarin uitkomt, welk een voordeel er in gelegen is, dat deze actie steunt op een nauw contact met de parochiale geestelijkheid en op parochiale organisatie.

Wij hopen en vertrouwen, dat de Commissie van de zijde der Missioneerende Orden en Missie-Congregaties sympathieke en krachtige medewerking zal mogen ondervinden.

A. H.

IMPRIMATUR.

J. POMPEN, Vic-Gen.

Buscoduci, die 26 Octobris 1923.